

SV. ALFONS MARIA DE LIGUORI

Vznešenosti Panny Marie

O b s a h

ČTVRTÉ ČESKÉ VYDÁNÍ (Úvod, poznámky, komentář)	5
NĚKOLIK POZNÁMEK PŘEKLADATELE	8
VĚNOVÁNÍ JEŽÍŠI A MARIÍ	9
PROHLÁŠENÍ SPISOVATELE	10
UPOZORNĚNÍ PRO ČTENÁŘE	10
ÚVOD	11
MODLITBA K PANNĚ MARIÍ ZA DOBROU SMRT	13

ČÁST I. 14

HLAVA I.

ZDRÁVAS, KRÁLOVNO, MATKO MILOSRDENSTVÍ! 15

§1: Jak velká musí být naše důvěra v Marii, protože je Královnou milosrdenství	15
§2: O co větší musí být naše důvěra v Marii, poněvadž je naší Matkou	19
§3: Jak velice nás tato Matka miluje	22
§4: Maria je i Matkou kajících hříšníků	27

HLAVA II.

ŽIVOTE, SLADKOSTI! 30

§1: Maria je naším životem, protože nám vymáhá odpuštění hříchů	30
§2: Maria je naším životem také proto, že nám získává setrvání v dobrém	33
§3: Sladkosti! – Maria oslazuje svým ctitelům smrt	36

HLAVA III.

NADĚJE NAŠE, BUĎ ZDRÁVA! 40

§1: Maria je nadějí všech	40
§2: Maria je nadějí hříšníků	43

HLAVA IV.

K TOBĚ VOLÁME, VYHNANÍ SYNOVÉ EVY 47

§1: Jak je Maria ochotná pomoci tomu, kdo ji vzývá	47
§2: Jakou moc má Maria chránit své ctitele v ďábelských pokušeních	51

HLAVA V.

K TOBĚ VZDYCHÁME LKAJÍCÍ A PLAČÍCÍ V TOMTO SLZAVÉM ÚDOLÍ 55

§1: Jak je Mariina přímluva nutná pro naši spásu	55
§2: Pokračování o téže věci	60

HLAVA VI.

A PROTO, ORODOVNICE NAŠE 64

§1: Maria má moc zachránit všechny svou přímlovou	64
§2: Maria je jako slitovná orodovnice právní obhájkyň i nejbídnějších	68
§3: Maria usmířuje hříšníky s Bohem	71

HLAVA VII.

OBRAŤ K NÁM SVÉ MILOSRDNÉ OČI! 75

§1: Maria k nám stále shlíží, aby mírnila naše nesnáze	75
--	----

HLAVA VIII.

A JEŽÍŠE, POŽEHNANÝ PLOD ŽIVOTA TVÉHO, NÁM PO TOMTO PUTOVÁNÍ UKAŽ! 78

§1: Maria chrání své ctitele před peklem	78
§2: Maria pomáhá svým ctitelům v očistci	82
§3: Maria provází své sluhy do nebe	84

HLAVA IX.

JAK VELICE JE PANNA MARIA MILOSTIVÁ A PŘÍVĚTIVÁ 88

HLAVA X.

JAK JE V ŽIVOTĚ I VE SMRTI JMÉNO MARIA SLADKÉ 92

Velmi vroucí modlitby některých světců k Matce Boží	96
---	----

ČÁST II. 100

I. ÚVAHY O SEDMI HLAVNÍCH SLAVNOSTECH PANNY MARIE	101
ÚVAHA I.	
O NEPOSKVRNĚNÉM POČETÍ PANNY MARIE	102
Jak bylo nejvýš namístě, aby tři božské Osoby uchránily Marii dědičného hříchu.	102
ÚVAHA II.	
O NAROZENÍ PANNY MARIE	111
Maria se narodila svatá, velmi svatá, neboť hned na začátku života ji Bůh ozdobil velikou milostí a ona s ní s velikou věrností spolupůsobila.	111
ÚVAHA III.	
O OBĚTOVÁNÍ PANNY MARIE	116
Maria se obětovala Bohu velmi záhy, bez otálení a úplně bez výhrad.	116
ÚVAHA IV.	
O ZVĚSTOVÁNÍ PANNY MARIE	121
Maria se nemohla při vtělení Slova hlouběji pokořit, než se pokořila, a za to ji Bůh nemohl více povýšit, než ji povýšil.	121
ÚVAHA V.	
O NAVŠTÍVENÍ PANNY MARIE	127
Panna Maria je strážkyní pokladu všech milostí, proto, kdo si přeje milosti, musí se obrátit na Marii, kdo se však na Marii obrátí, může se být jistý, že žádané milosti obdrží.	127
ÚVAHA VI.	
O OČIŠŤOVÁNÍ PANNY MARIE	132
Jak velikou obět přinesla Maria Bohu v onen den, když mu obětovala život svého Syna.	132
ÚVAHA VII.	
O NANEBEVZETÍ PANNY MARIE (1)	137
Jak krásná byla smrt Panny Marie.	137
ÚVAHA VIII.	
O NANEBEVZETÍ PANNY MARIE (2)	143
Jak slavný byl vítězný vstup Panny Marie do nebe.	143
Na jak vznešený trůn byla Maria v nebi povýšena.	143
ÚVAHA IX.	
O BOLESTECH PANNY MARIE	148
Maria je Královnou mučedníků, protože její mučednictví bylo delší a větší než u všech ostatních mučedníků.	148
II. ÚVAHY O SEDMI BOLESTECH PANNY MARIE JEDNOTLIVĚ	154
BOLEST I.	
PROROCTVÍ SV. SIMEONA	155
BOLEST II.	
JEŽÍŠŮV ÚTĚK DO EGYPTA	157
BOLEST III.	
ZTRÁTA JEŽÍŠE V CHRÁMĚ	159
BOLEST IV.	
SETKÁNÍ S JEŽÍŠEM NA KŘÍŽOVÉ CESTĚ	162
BOLEST V.	
JEŽÍŠOVA SMRT	165
BOLEST VI.	
PROBODENÍ JEŽÍŠOVA BOKU A SNÍMÁNÍ Z KŘÍŽE	167
BOLEST VII.	
JEŽÍŠŮV POHŘEB	170
III. O CTNOSTECH NEJBLAHOSLAVENĚJŠÍ PANNY MARIE	172
§ 1: O POKOŘE PANNY MARIE	174
§ 2: O LÁSCĚ PANNY MARIE K BOHU	177
§ 3: O LÁSCĚ PANNY MARIE K BLIŽNÍMU	179
§ 4: O VÍŘE PANNY MARIE	180
§ 5: O NADĚJI PANNY MARIE	182

§ 6: O ČISTOTĚ PANNY MARIE	183
§ 7: O CHUDOBĚ PANNY MARIE	185
§ 8: O POSLUŠNOSTI PANNY MARIE	186
§ 9: O TRPĚLIVOSTI PANNY MARIE	187
§ 10: O MODLITBĚ PANNY MARIE	188
 IV. RŮZNÉ ZPŮSOBY POBOŽNOSTÍ K PANNĚ MARII	 190
1. O POZDRAVENÍ ANDĚLSKÉM	192
2. O DEVÍTIDENNÍCH POBOŽNOSTECH	194
3. O RŮŽENCI A MARIÁNSKÝCH HODINKÁCH	196
4. O POSTU	198
5. O ÚCTĚ K MARIÁNSKÝM OBRAZŮM	200
6. O ŠKAPULÍŘI	201
7. O MARIÁNSKÝCH KONGREGACÍCH	202
8. O ALMUŽNÁCH KE ČTI PANNY MARIE	204
9. O ČASTÉM VZÝVÁNÍ PANNY MARIE	205
10. O JINÝCH ZBOŽNÝCH CVIČENÍCH	206
ZAKONČENÍ DÍLA	208
 V. RŮZNÉ MODLITBY K MATCE BOŽÍ	 210
DODATEK: SEZNAM HLAVNÍCH AUTORŮ, KTERÉ UVÁDÍ SV. ALFONS VE „VZNEŠENOSTECH PANNY MARIE“	216

ČTVRTÉ*¹⁾ ČESKÉ VYDÁNÍ Úvod, poznámky, komentář

Od posledního vydání této knihy uplynulo víc než půlstoletí. Tři žijící generace věřících už znají tuto základní učebnici a perlu mariánské úcty jen z doslechu nebo z knihovnického archívu. Nové vydání „Vznešenosti Panny Marie“ je mimořádným darem všem mariánským ctitelům, katolické Církvi a vděkem Bohu a Panně Marii i samotnému sv. Alfonsovi, od jehož smrti letos uplyne 215 let.

K vydání byl použit překlad premonstráta Dr. Špůrka, vydaný Exercičním domem ve Frýdku r. 1939. Cílem tohoto vydání nebyl pouhý reprint, ale nové vydání v současném jazyku, které by mariánskou úctu přineslo současníkům ve srozumitelné formě, neboť jazyk Špůrkova překladu poněkud zastaral. Toto vydání je tedy identické se Špůrkovým, není žádným novým překladem; byly provedeny jen jazykové úpravy (včetně názvu) a archaizmy nahrazeny srozumitelnými současnými ekvivalenty. Přitom bylo snahou, aby nebyl setřen frazeologický kolorit pozdně středověkého náboženského způsobu myšlení a vyjadřování. - Do textu nebylo věcně zasahováno. Zjištěné dobově podmíněné věcné neshody (např. starý odpustkový řád aj.) byly opraveny formou vlastních poznámek (*). Poznámky, vložené Dr. Špůrkem a uvedené ve zkratkách, vycházejí z posledního italského vydání z r. 1936, přístupného na internetové adrese <http://www.intratex.com/ixt/itasa0013>. Poznámky byly přeneseny z praktických důvodů z konce jednotlivé části přímo na stránku, kde se odkazují.

Samostatným problémem se staly úryvky Písma svatého. Vzhledem k tomu, že se Pannou Marií jako sporným bodem zabývají i mnozí nekatolíci, nevěřící, ale i Pannu Marii neuznávající katolíci, a že se dá předpokládat, že tuto tak dlouho očekávanou knihu budou považovat za „mariánské evangelium“, bylo snahou uvádět biblické citace co nejpřesněji. V textu proto byly nahrazeny (pokud to nemělo vliv na smysl nebo záměr Alfonsova díla) úryvky z ekumenického překladu Bible (ČKCH, Praha 1987), příp. z příslušného dílu pracovního vydání „Jeruzalémské bible“ (Krystal, Praha 1995-2002) nebo bylo přihlédnuto k „Bibli Kralické“ či pro novozákonní texty k „Nové Bibli Kralické“. K dispozici není český překlad Neovulgáty, Bible katolické Církve, který je z logiky věci jediným správným základem pro citace v katolické literatuře. - Přestože uvedené zdroje Biblí byly k dispozici v elektronické i papírové formě, u některých míst se nepodařilo nalézt přesný text. Důvodem je, že některou rozsáhlejší citaci sv. Alfons parafrázuje anebo z úryvku uvádí jen jeho obsah nebo část. Velmi těžko se identifikují úryvky z Knihy Sirachovcovy, neboť Jeruzalémská bible vychází z řeckého překladu, zatímco citace sv. Alfonse z hebrejského textu, podkladu Vulgáty; liší se číslováním veršů a často i textem; řecká verze je mimoto kratší a některé verše nemá.

S Písmem svatým souvisí i pro současného člověka neobvyklý způsob výkladu. Nikdo z nás jistě nepopírá inspirovanost Písma Duchem Svatým, víme, že „všecko, co je tam psáno, bylo napsáno k našemu poučení“ (Řím 15,4). Sv. Alfons to ale vidí důsledněji. Uvádí např. slova Pís 4,12: „Zahrada zamčená jsi, sestro má, nevěsto, v zahradě zamčené pramen na pečet“, ale říká, že jsou to přímo slova Ducha Svatého ke své panenské Snoubence (Nevěště), kterou není nikdo jiný než Panna Maria. Je-li každé slovo Písma svatého inspirováno Duchem Svatým, je tedy Duchem Svatým takřka přímo vyřčeno a pro sv. Alfonse není pouze inspirovaným textem, ale přímou řečí Ducha Svatého. Často to formuluje: Bůh říká; Duch Svatý volá ústy proroka apod. Dnes řeč Písma svatého vnímáme často neosobně v tom smyslu, že Bůh kdysi něco nechal napsat do Knihy knih, a je to neosobní a neživé. Sv. Alfons naopak Boží Slovo prožívá jakou živou řeč, ne jako historický text určený k rozborům. Je to překvapující a pro nás, křesťany 21. století, jistě podnětem k zamyšlení nad naším chápáním slova Božího, obsaženého v Písmu.

Kniha „Vznešenosti Panny Marie“ působí na dnešního člověka, obklopeného smrtští informací, hlukem, stresem, veškerou myslitelnou technikou, neustále aktivního a vybičovaného k maximálním výkonům, mimořádně silně. Pro četbu této knihy je třeba nalézt odvahu, zastavit se a najít si čas být sám se sebou a s Bohem. Čtenář vstoupí do klidu chrámu zbožnosti, kde čas neběží, jediným zdrojem informací je Písmo svaté a kde může před eucharistic-

*¹⁾ Za samostatné vydání nelze považovat reprint z knihy „Svatý růženec, mocný prostředek duchovního růstu, záchrany a spásy“, vydaný za totality Křesťanskou Akademii, Řím 1983, kam byla Alfonsova kniha vložena jako jedna z kapitol.

kým Ježíšem rozjímat o tajemstvích Božího úradku o člověku, jeho pádu a jeho záchrany. Může zkoumat a prověřovat hlubiny Boží lásky k člověku v průběhu lidských dějin, žasnout a nechápat. Může nalézat prostředky spásy, které Bůh ještě před stvořením světa připravil, aby nikdo, kdo ho bude milovat, nebyl navěky ztracen. Mezi prostředky spásy nalezneme i lidské prostředníky spásy, proroky, ty, kteří ohlašovali Boží vůli. Ale nalezneme zde i tu, která se stala jako prostřednice Vtělení Počátkem dějin spásy, dějin nového, vykoupeného člověka, Pannu Marii. A o ní je tato krásná kniha od sv. Alfonse.

Překladatel Dr. Špůrek níže píše, že čtenáře může odpuzovat nekonečná řada citátů z Otců a teologů. Toto tvrzení možná platilo v jeho době. Dnes, kdy je vše mariánské zpochybňováno, se citáty jeví jako mimořádně cenný poklad. Díky jim zjišťujeme, že úcta a láska k Panně Marii provází věřící odvždy, že se jako nit vine všemi staletími, že není něčím vykonstruovaným v posledních staletích, ale že kvete stejně mezi apoštoly jako mezi křesťany ve starověku, středověku i novověku. Pro někoho to může být překvapující zjištění.

Zarážející může být i citování mnoha zjevení Panny Marie a Spasitele různým zbožným duším. Dnes to považujeme za nepřijatelné a pokud se něco takového stane, hned zkoumáme pravost. Sv. Alfons je předkládá ne jako předmět k diskusím, ale vybírá z nich zrno, které je přínosem pro zlepšení náboženského života. Pro mnohé bude překvapením i to, že zjevení probíhala stále, po celou dobu křesťanství, ne až v posledních dvou třech stoletích. – Sv. Alfons také přináší příklady-příběhy, některé trochu romantické, s morálním naučením. Protože duši a tělo považuje za jednotu, nepůsobí mu problém smrt, nebe, očištění, vyvolení ani zavržení, o všem pojednává se samozřejmostí vlastní biskupovi a profesoru morální teologie. Nedělí člověka na žijícího před hrobem a duši žijící za hrobem, protože to odporuje Božímu pohledu na člověka, kterého Bůh stvořil jako bytost-jednotu těla a duše a kterému určil věčný život. Nedělá předsudky a už dopředu neodsuzuje. Poznaná fakta přebírá a třídí a ponechává jen to správné a zdravé, co ho na cestě k Bohu a Marii posiluje.

Dnešního čtenáře asi nejvíc překvapí myšlenka, že je sám hříšný. Sv. Alfons o tom nikoho nenechává na pochybách. Ukazuje, jak žila Panna Maria, jak mimořádně milovala Boha, co všechno z lásky k němu podnikla a co ji to stálo. Čtenář se skrze ni dívá do svého svědomí, své duše, a to jen jakoby nepřímo a kradmo. A napadá ho otázka, zda vůbec Boha miluje. A proč Bůh miluje jej? – Sem patří i důležitý problém, kterým je celé dílo naplněno, a to jistota spásy. Souvisí zřejmě s dobovou svátostnou praxí Církve, kdy častější přistupování ke svátosti smíření a k Eucharistii než jednou ročně bylo výjimečné a měsíční považováno za exaltované. Odtud zřejmě plyne ta řešená nejistota, přestože prostředky spásy jsou stále tytéž. Na druhou stranu je třeba se ale zeptat, jestli naše soudobá jistota vykoupení a spásy má z pohledu předchozích mnohem zbožnějších epoch reálný základ, zda nejde o strašný sebeklam. Jsme v otázce spásy sebejistí, jako by spasit lidi bez jejich přičinění bylo téměř Boží povinností! Proto dnešní člověk všechny prostředky a dary, poskytované nám Bohem, které mu mohou pomoci dosáhnout spásy, pomíjí a odkazuje je do oblasti středověké pověrčivosti nebo pobožňůstkářství. Na vině je i soudobá krize autority, která považuje člověka a Boha za sobě rovné, téměř za partnery. Každý má svůj úkol: člověk žít „plný“ život a Bůh postarat se o jeho pozemské i věčné štěstí. Toto pojetí je sv. Alfonsovi cizí a absolutně nepřijatelné; vůbec tato kniha sv. Alfonse nastavuje víře většiny dnešních křesťanů a jejich lásce k Bohu dost nemilosrdné zrcadlo.

Záviděníhodná je i hloubka zkoumání mariánské problematiky a její logika. Uspěchanost a povrchnost jsou jí cizí. Témata jsou pozoruhodná. Co všechno se dá vytěžit z tak mála informací, které nám poskytuje Písmo svaté! Ale sv. Alfons je pozorný čtenář. Informaci získává i z názku, i ze zámlky, i z rozporu. Přemýšlí, rozjímá a dělá praktické závěry pro život svůj i jiných. Zároveň se zde ukazuje důležitost církevní Tradice, která své poznatky těží z mnohageneračního a často i mnohasetletého zkoumání a teologických sporů, rozjímání, diskutování, zpřesňování, které vedou až k případnému definování nového článku víry. – Do této kategorie bych přidal i diskuse o Panně Marii-Spoluvykupitelce; z Alfonsových textů jasně vyplývá, že toto téma řešili už dávno středověcí učenci a že jim nepřipadalo nijak bludné, když se nezapomíná na to, kdo je kdo, že Ježíš Kristus je Bůh Syn, ale také člověk, a Maria člověk, ovšem také Matka Boží.

Kniha není teologickým traktátem, ale je určena pro všechny, kteří již nechtějí být povrchní ve svém vztahu k Bohu. Je návodem, jak následovat Pannu Marii, člověka, kterého Bůh vyvolil, protože ho celou bytostí milovala jako žádný jiný člověk podle jeho přikázání lás-

ky: „*Miluj Hospodina, Boha svého, z celého svého srdce, z celé své mysli a z celé své síly!*“ (Mk 12,30).

Jako vhodný doplněk této knihy doporučuji dva podle mého názoru nejvýznamnější církevní dokumenty o Panně Marii a o správné mariánské úctě: encykliku papeže Jana Pavla II., *Redemptoris Mater* (Matka Vykupitele – O blahoslavené Panně Marii v životě putující Církve) z 25.3.1987, a exhortaci papeže Pavla VI., *Cultus Marialis* (O správném způsobu uctívání blahoslavené Panny Marie) z 2.2.1974.

Toto nové vydání knihy o tvých vznešenostech ti, Panno Maria, naše Třikrát podivuhodná Matko a vítězná Královno – podivuhodná Matko Boží, podivuhodná Matko Vykupitele a podivuhodná Matko vykoupených – chci dát jako další z darů k slavnému zasvěcení, které provedl náš Svatý Otec Jan Pavel II. spolu se všemi biskupy světa dne 8. října 2000 na Svato-petrském náměstí v Římě, kdy tě prohlásil za Královnu světa 3. tisíciletí.

Prosím, přijmi ji jako hold lásky od svých ctitelů.

Ing. Rudolf Minář

Rokle (Betlém), 18.10.2002

NĚKOLIK POZNÁMEK PŘEKLADATELE

Překládal jsem podle kritického souborného vydání spisů sv. Alfonsa Maria de Liguori: *Opere ascetiche*, volume VI: *Le glorie di Maria*. Roma, Sant' Alfonso 1936. Podle tohoto vydání uvádím též všechny citace, ježto jsem je sám nemohl ověřit. Velmi cenné služby mi prokázal občas vzorný německý překlad Krebs CSsR – Litz CSsR, „Die Herrlichkeiten Mariä“ vom heiligen Kirchlehrer Alfons Maria Liguori. 2 Aufl. Regensburg, Kösel-Pustet, 1922.

Aby byl vystižen původní titul „Le glorie di Maria“, opustil jsem příliš neurčitý výraz „Chvály mariánské“, volený Vojtěchem Šrámkem ve dvou starších, jinak poměrně velmi dobrých českých vydáních (Praha, Zeman, 1881 a Praha, Francl, 1901) a rozhodl jsem se pro přesnější název „Vznešenosti Marie Panny“.

Nejednoho čtenáře snad odpuzuje u knihy Alfonsovy nepřehledná řada citátů z Otců a bohoslovců Církve, kterými dokazuje světec svoje these. Kamenem úrazu byly snad pro mnohého romanticky a legendárně zbarvené příklady, vyňaté ze středověkých autorů. Při překladu jsem se proto řídil zásadou, že připravuji knihu do rukou dnešního člověka, aby se povzbudil k úctě Matky Boží. Proto jsem opravoval zřejmé omyly v citacích Písma svatého nebo Otců a spisovatelů církevních. Tak na příklad přichází velmi často jméno Eadmera, místo sv. Anselma, nebo jméno Konráda Saského místo sv. Bonaventury. U citací nejistého původu ponechávám jména uváděná sv. Alfonsem, ale upozorňuji na pochybný původ v poznámkách. Texty Otců a bohoslovců neuvádím v jejich původním znění, nýbrž předkládám jen parafrasi autorovu, která bývá překladem i vysvětlením textu. U příkladů pochybné věrojatnosti uvádím jejich obsah aspoň v poznámkách, aby měl čtenář úplný obraz původního znění.

„Vznešenosti Marie Panny“ mají probuditi v duších důvěru k Matce Boží a naučiti je modliti se k ní. A tento cíl jistě splní u pokorného, věřícího čtenáře. Nedostižně krásné jsou modlitby Alfonsovy! Jsou to přece výlevy duše Učitele modlitby! Jsou plny vroucího citu a svěží poesie. Duch důvěrnosti, vanoucí z každého jeho slova, tak cizí jeho době, činí z Alfonsova autora velmi moderního.

Bude mi velkou odměnou a útěchou, přinese-li český překlad knihy tak drahé srdci Alfonsovu ono požehnání českému katolickému životu, které sledoval svatý spisovatel „Vznešeností Marie Panny“.

Dr. Stanislav Špůrek, CSsR

V Obořišti dne 16. dubna 1939.

VĚNOVÁNÍ JEŽÍŠI A MARII

Můj nejlaskavější Vykupiteli, Pane Ježíši Kriste! Já, tvůj ubohý služebník, vím, že ti působí radost ten, kdo se snaží oslavovat tvoji Nejsvětější Matku, kterou tolik miluješ a které tolik přeješ, aby byla ode všech milována a ctěna. Proto jsem pojal úmysl vydat tuto knihu o jejích vznešenostech.

Nevím, komu ji vhodněji věnovat, než tobě, jemuž tolik záleží na slávě této Matky. Tobě ji tedy věnuji a svěřuji. Rač přijmout tento malinký důkaz lásky, kterou chovám k tobě a ke tvé milosrdné Matce. Chraň tuto knihu a všem, kdo ji budou číst, dej paprsky důvěry a plameny lásky k této neposkvrněné Panně, kterou jsi učinil nadějí a útočištěm všech vykoupených. A za odměnu za tuto ubohou práci, dej mi prosím takovou lásku k Marii, jakou jsem si přál rozlít tímto dílkem ve všech jeho čtenářích.

I k tobě se obracím, má nejsladší Paní a má Matko, Maria! Víš dobře, že jsem po Ježíši Kristu složil všechnu svoji naději ve věčnou spásu v tebe. Celé své štěstí, své obrácení, své povolání, zanechání světa a všechny ostatní milosti přijaté od Boha, všechny je uznávám za dar tvého prostřednictví. Ty také víš, že jsem se snažil vždy a všude, veřejně i soukromě, o tobě kázat a všem vštěpovat do srdce sladkou a požehnanou úctu k tobě, aby tě všichni milovali tak, jak zasluhuješ. Chci ti podat důkaz vděčnosti za tolik dobrodiní, která jsi mi prokázala. Doufám, že tak budu jednat až do posledního dechu života. Vidím však, že se již blíží konec mé pozemské pouti a odchod na věčnost pro pokročilý věk a pro mé chatrné zdraví. Proto jsem pojal úmysl zanechat světu před smrtí tuto knihu, aby po mně pokračovala v kázání a nadchla také jiné, aby hlásali tvé vznešenosti a velikou dobrotu, kterou ukazuješ svým ctitelům.

Doufám, má nejdražší Královno, že můj ubohý dar, i když je příliš neúměrný tvé zásluze, bude přece milý tvému předobrému srdci, poněvadž je to dar nejčistší lásky. Vztáhni tedy svou milostnou ruku, kterou jsi mne vytrhla ze světa a zachránila před peklem, přijmi tuto knihu a chraň ji jako svůj majetek.

Ať však ještě víš, že chci za tuto nepatrnou poctu také odměnu. Chci, abych tě ode dneška miloval více než doposud a aby každý, jemuž se dostane do rukou tato knížečka, byl rozohněn láskou k tobě, aby v něm rostla touha tebe milovat a budit lásku k tobě u jiných, aby se snažil celým srdcem a všemi silami hlásat a šířit tvé chvály a důvěru ve tvou přemocnou přímluvu. Tak doufám, tak se staň!

Tebe nejvroucněji milující, ač nejnížší sluha

Alfons de Liguori od Nejsvětějšího Vykupitele

PROHLÁŠENÍ SPISOVATELE

Kdyby se někomu zdálo některé tvrzení v knize příliš odvážné, prohlašuji, že jsem je psal a chápal ve smyslu Církve katolické a zdravé teologie. Když jsem např. nazval Marii Prostřednicí, mínil jsem ji tak nazývat jen jako prostřednici z milosti na rozdíl od Ježíše Krista, který je první a jediný prostředník ze spravedlnosti. Pokud nazývám Marii všemohoucí (jak ji nazvali také sv. Jan Damašský, sv. Petr Damiani, sv. Bonaventura, Kosmas Jeruzalémský a jiní), chtěl jsem ji tak jmenovat, když jako Matka Boží vymůže na Pánu svými modlitbami vše, oč žádá ve prospěch svých ctitelů; vždyť ani této ani jiné vlastnosti Boží nemůže být schopná stvořená bytost, kterou je Maria. Když nazývám Marii naší nadějí, mínil jsem ji tak jmenovat proto, že všechny milosti (jak učí sv. Bernard) procházejí jejíma rukama.

UPOZORNĚNÍ PRO ČTENÁŘE

Aby se tento spisek nesetkal s nějakým obviňováním ze strany příliš přísných kritiků, uznal jsem za dobré objasnit několik tvrzení, s nimiž je možné se v knize setkat a která by se mohla zdát přepjatá nebo temná. Několik z nich tu uvádím. Všimneš-li si, laskavý čtenáři, ještě některých jiných, prosím tě, abys pamatoval, že jsem je řekl a chápal ve smyslu pravé a zdravé teologie a ve smyslu svaté římskokatolické Církve, k níž se hlásím jako nejposlušnější syn.

V úvodu říkám (stejně jako v hlavě V. své knihy), že Bůh chce, aby všechny milosti k nám přicházely Mariinými rukama. To je útěchyplná pravda pro duše vroucně oddané přesvaté Marii a pro ubohé hříšníky, kteří se chtějí obrátit. A nikdo ať si nemyslí, že tato nauka odporuje střízlivé teologii. Neboť její původce, sv. Augustin, říká všeobecně, že Maria spolupracovala svou láskou na duchovním zrození všech údů Církve¹. A jiný slovní spisovatel, kterého nelze nijak podezírat z přemrštěnosti nebo zanícené obraznosti a pobožnůstkářství², k tomu píše: „Poněvadž Kristus vytvořil církev vlastně na Kalvárii, je jasné, že svatá Panna spolupůsobila v tomto díle vynikajícím a jedinečným způsobem. A stejně lze říci: Jestliže porodila hlavu Církve, Ježíše Krista, bez bolesti, nezrodila bez bolesti tělo této hlavy. Na Kalvárii tedy začala být zvláštním způsobem Matkou celé Církve.“ Krátce tedy řečeno, Bůh stanovil a rozhodl pro oslavu Vykupitelovy Matky, aby její velká láska orodovala za všechny ty, za něž její božský Syn zaplatil a obětoval nekonečnou cenu své drahocenné Krve, v níž jediné je naše spása, náš život a naše vzkříšení³.

Na základě této nauky a jiných, s ní souvisejících, jsem pronesl své teze, které tvrdili bez rozpaků i svatí ve vroucích modlitbách k Marii a v nadšených promluvách o ní. Tak napsal jeden ze starších Otců, kterého uvádí slavný Vincenc Contenson⁴: „V Kristu byla plnost milosti jako v hlavě, z níž milost pramení, v Marii pak byla jako v hrdle, jímž milost plyne z hlavy do údů.“ To je zřejmě i nauka Andělského Učitele sv. Tomáše⁵, který ji celou potvrzuje: „Blahoslavená Panna je plná milosti trojím způsobem... Za třetí, vylitím milosti na všechny lidi. Je velikou věcí každého světce, má-li tolik milosti, kolik stačí k spáse mnohých. Má-li však někdo tolik, kolik stačí ke spáse všech lidí na světě, je to vrchol. A to je u Krista a u blahoslavené Panny.“ Neboť v každém nebezpečí můžeš být zachráněn samou přeslavnou pannou, protože „na tisíc z ní visí štítů“ (Pís 4,4), totiž ochrany proti nebezpečím. Také v každém ctnostném díle ji můžeš mít na pomoc, a proto sama říká: „Ve mně je celá naděje ve ctnostný život“ (Sir 24,25).

¹ Liber de sancta virginitate, cap. 6, n. 6. ML 40, 399.

² Mons. Nicole, Instructions theologiques et morales sur l'Oraison dominicale, la Salutation angélique... Paris 1725.

³ In festo Exaltationis S. Crucis, Introitus.

⁴ Theologia mentis et cordis, lib. 10, Dissert. 6, cap. 1, specul. 2, Reflexio.

⁵ Devotissima expositio super salutatione angelica. Opera, Romae 1570, tom. 17.

ÚVOD

Můj drahý čtenáři a bratře v Marii! Zbožnost, která mě přiměla ke psaní a tebe nyní vede ke čtení této knihy, nás oba činí šťastnými dětmi této dobré Matky. Pokud snad uslyšíš od někoho poznámku, že jsem si mohl tuto práci ušetřit, když už je tolik učených a slavných knih, jednajících o tomto předmětu, odpověz mu, prosím tě, slovy, která napsal opat Franco¹ v „Knihovně Otců“: „Chvála Mariina je nevysychající pramen. Čím více se šíří, tím víc se plní, a čím víc se plní, tím více se šíří.“ To znamená, že tato blahoslavená Panna je tak veliká a vznešená, že čím víc je chválena, tím více si ještě chvály zaslouží. Sv. Ambrož Autpertus² proto říká: „I kdyby se proměnily údy nás všech v jazyky, nikdo by ji nepostačoval chválit.“

Sv. Alfons Maria de Liguori (1696-1787)

biskup, Učitel Církve,
zakladatel Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele (CSsR)
– redemptoristů, patron zpovědníků a moralistů.
Profesor morální teologie, autor 111 děl.
Doktor světského i církevního práva.
Pro Boží slávu byl i malířem, architektem,
sochařem a hudebním skladatelem.
Životní cíl: Boží oslava a spása duší.
Další viz pozn. ♣18) – část II., IV., 4.

Prostudoval jsem nesčetné knihy, velké i malé, pojednávající o Mariiných vznešenostech. Viděl jsem však, že buď je jich málo, nebo že jsou příliš velké, nebo že neodpovídají mým přáním, a proto jsem posbíral z mě přístupných spisovatelů nejlepší a nejobsažnější výroky Otců a teologů a ve zkratce jsem je sestavil do této knihy. Chci dát zbožným osobám snadno přístupnou a lacinou knihu, jejíž četbou by se mohly roznítit v lásce k Marii. Zvláště chci poskytnout látku kněžím, aby mohli kázáními prohlubovat úctu k Matce Boží.

U světských milenců je zvykem často mluvit o milovaných osobách a vychvalovat je, aby jejich láska získala pochvalu a uznání též u druhých. Podle tohoto měřítko je velmi nepatrná láska těch, kteří se chlubí láskou k Marii, ale pak se málo starají, aby ji chválili a vzbudili lásku

k ní také v jiných. Tak praví milovníci této lásky nejhodnější Paní nejednají. Ti by ji chtěli chválit všude a nadchnout pro lásku k ní celý svět. A proto kdykoli mohou, ať veřejně nebo soukromě, snaží se v srdcích všech zanítit blažené plameny lásky ke své milované Královně, k níž sami hoří láskou.

Aby se každý přesvědčil, jak je důležité pro vlastní blaho i pro dobro národů šířit mariánskou úctu, stačí si poslechnout hlas Učitelů Církve. Sv. Bonaventura³ říká, že ti, kteří hlásají Mariiny vznešenosti, si mohou být jisti svým spasením. Tuto myšlenku potvrzuje Richard od sv. Vavřince⁴. Říká, že ctít tuto Královnu andělů je totéž jako získávat věčný život, neboť tato nejvděčnější Paní počtí v budoucím životě ty, kdo ji ctí za pozemského života. A kdo by neznal příslibení, které Maria sama dala těm, kdo se horlivě snaží, aby byla na zemi poznávána a milována? „Kdo mne vysvětlují, budou žít věčně“ (Sir 24,33). Tato slova o ní vykládá Církev svatá při slavnosti jejího Neposkvrněného Početí⁵. Proto říkal sv. Bonaventura¹, který tolik ší-

¹ Bibliotheca maxima Petrum, Lugduni 1677, tom. 21, pag. 307 D. ML 166, 755.

² Výrok je v ML 39, 2130 uveden v dodatku k řečem sv. Augustina. Nejpravděpodobnějším původcem je sv. Ambrož Autpertus (†778-781).

³ Psalterium B. M. V., Psalmus 85. Mezi spisy sv. Bonaventury. Původce díla není bezpečně znám.

⁴ De laudibus B. M. V., lib. 2, cap. 1, n. 2.

⁵ V dřívějších hodinách slavnosti, před prohlášením článku víry o Neposkvrněném Početí (1854).

řil Mariiny chvály: „Jásej, má duše, a raduj se kvůli ní, protože je připraveno velmi mnoho dobrého pro ty, kteří ji velebí.“ „A poněvadž celé Písmo svaté,“ říká dále², „mluví o ní, oslavujeme Bohorodičku srdcem i jazykem, aby nás přivedla do království nebešťanů.“

Ve zjeveních sv. Brigity³ se vypráví, že blahoslavený biskup Hemming⁴ začínával svá kázání Mariinými chválami. Svatá Panna se jednoho dne světici zjevila a řekla jí: „Řekni tomu hodnostáři, který začínává svá kázání mou chválou, že mu budu Matkou, že svěřím jeho duši Bohu a že dobře zemře.“ A skutečně, Hemming skončil jako světec v nebeském míru s modlitbou na rtech. – Jinému řeholníkovi z řádu sv. Dominika, který končil svá kázání zmínkou o Marii, se také zjevila při smrti, chránila ho před zlými duchy, těšila ho a nakonec vzala jeho duši s sebou do nebe⁵. Podle zbožného Tomáše Kempenského⁶ svěřuje Maria Synovi toho, kdo hlásá její přednosti, těmito slovy: „Synu, smiluj se nad duší toho, který tebe miloval a mne chválil!“

Pokud jde o duchovní prospěch mariánské úcty pro lid, říká Eadmer⁷: „Poněvadž přesvaté Mariino lůno bylo cestou k záchraně hříšníků, není proto možné, aby se hříšníci neobrátili a nespasili mariánskými kázáními.“ A je-li pravdivá domněnka (v hlavě V. této knihy dokáže, že skutečně pravdivá je), že všechny milosti jsou lidem udílány jen Mariinými rukama a že všichni, kteří získávají spásu, jí dosahují skrze Matku Boží, nutně odtud plyne, že na kázání o Marii a na důvěře v její přímluvu závisí spása všech. Jak je známo, posvětil mariánskými kázáními sv. Bernardin Itálii a sv. Dominik obrátil celé kraje. Sv. Ludvík Bertrand trvale vybízel v každém kázání k mariánské úctě. Podobně jednali i mnozí jiní světci.

V životopisu slavného misionáře P. Pavla Segneriho se vypráví, že na všech svých misích měl vždy kázání o úctě k Marii a nazýval je svým zamilovaným kázáním. I my můžeme plně dosvědčit o svých misích⁸, kde je neprominutelným pravidlem kázání o Matce Boží, že žádné kázání nevzbudí tolik duchovního prospěchu a tolik zkroušenosti u lidí, jako kázání o Mariině milosrdenství. Říkám „o Mariině milosrdenství“. Jak říká sv. Bernard⁹, velebíme sice její pokoru, obdivujeme se jejímu panenství, ale poněvadž jsme ubozí hříšníci, více nás poutá a těší řeč o jejím milosrdenství. Po něm spínáme ruce nejraději, na ně častěji vzpomínáme a častěji je vzýváme.

Proto jsem ponechal druhým spisovatelům, aby popsali jiné Mariiny přednosti. V této knize jsem si především stanovil mluvit o její velké dobrotě a o její mocné přímluvě. Mnohaletou prací¹⁰ jsem posbíral podle možností vše, co svatí Otcové a nejslavnější spisovatelé řekli o Mariině milosrdenství a moci. A protože milosrdenství a moc Nejsvětější Panny jsou překrásně vystiženy ve vznešené modlitbě *Zdravas Královno*, schválené samou Církví, a předepsané po větší část roku všemu řeholnímu i světskému duchovenstvu, rozhodl jsem se objasnit zvláštěnými pojednáními na prvním místě tuto zbožnou modlitbu. Kromě toho připojuji čtení nebo promluvy o hlavních svátcích a o ctnostech Matky Boží a myslím, že se tím Mariiným ctitelům zavděčím. Nakonec přidávám takové mariánské pobožnosti, které její ctitelé nejvíce vykonávají a které Církev svatá obzvláště schválila.

Prosím tě, laskavý čtenáři, bude-li se ti líbit, jak doufám, tato knížečka, svěř mě Svaté Panně, aby mi dala velikou důvěru v její ochranu. Tuto milost mi vyprošuj. A já ti na oplátku za to slibuji, že ji budu vyprošovat pro každého, kdo mi prokáže toto dobrodiní.

Blažený, kdo se chopí těchto dvou kotev spásy, Ježíše a Marie. Takový jistě nezahyne.

Řekněme tedy upřímně, můj čtenáři, oba dva se zbožným Alfonsem Rodriguezem¹¹: „Ježíši a Maria, mé nejsladší lásky, pro vás chci trpět, pro vás chci umřít. Ať celý patřím vám a nijak nepatřím sobě.“ Milujme Ježíše a Marii a posvěťme se. Nad to si nemůžeme žádat ani očekávat větší štěstí. Sbohem! Na shledanou jednoho dne v nebi u nohou této přesladké Matky a jejího nejdobrotivějšího Syna, abychom je dohromady chválili, jim děkovali a je milovali tváří v tvář po celou věčnost. Amen.

¹ Psalterium B. M. V., Psalmus 43.

² Paciuchelli OP., *Excitatio dormitantis animae*. Exc. in Ps. 86.

³ *Revelationes extravag.*, cap. 104.

⁴ Byl biskupem v Abo ve Finsku (†1366). Pravděpodobně se modlival *Zdravas* před kázáním, jak bylo ve 13. a 14. století zvykem.

⁵ Auriemma SJ., *Affetti scambievoli tra la Vergine SS. e suoi divoti*. Bologna 1681.

⁶ *Ad Novitios*, p. 3, s. 2: *Opera I, Coloniae Agrip.* 1759.

⁷ *Liber de excellentia Virginis Mariae*, cao. 1. ML 159, 558. Mezi spisy sv. Anselma.

⁸ Jde o misie Kongregace redemptoristů, založené sv. Alfonsem.

⁹ *In Assumptione B. M. V.*, s. 4, n. 8. ML 183, 429.

¹⁰ Již r. 1734 začal světec sbírat látku pro svou mariologii. Od té doby uplynulo dalších 16 let, než vyšly „Le grorie di Maria“.

¹¹ Auriemma SJ., *Affetti scambievoli tra la Vergine SS. e suoi divoti*. Bologna 1681.

MODLITBA K PANNĚ MARII ZA DOBROU SMRT

Ó, Maria, sladké útočiště bídnych hříšníků, až bude muset má duše odejít z tohoto světa, pro bolest, kterou jsi zakoušela při smrti svého Syna na kříži, pomoz mi, má nejsladší Matko, v tu chvíli svou milostí! Vzdal ode mne pekelné nepřátele a přijď si pak pro moji duši a uveď ji k věčnému Soudci! Neopouštěj mě, moje Královno! Po Ježíši musíš být mou posilou v tom hrozném okamžiku. Pros svého Syna, aby mi popřál pro svou dobrotu zemřít v objetí tvých nohou a vydechnout duši do jeho svatých ran se slovy: Ježíši a Maria, vám daruji své srdci i svou duši. Amen.

ČÁST I.

HLAVA I.

ZDRÁVAS, KRÁLOVNO, MATKO MILOSRDENSTVÍ!

§1: Jak veliká musí být naše důvěra v Marii, protože je Královnou milosrdenství

Protože vznešená Panna Maria byla povýšena k důstojnosti Matky Krále králů, uctívá ji Církev svatá plným právem a chce, aby ji všichni ctili názvem Královny. „Je-li Syn králem,“ říká starokřesťanský spisovatel¹, „žádá spravedlnost, aby jeho Matka byla ctěna a zdravena jako Královna.“ „Ve chvíli, kdy Maria svolila, že se stane Matkou Věčného Slova,“ poznamenává sv. Bernardin Sienský², „si zasloužila, aby se stala Královnou světa i všech tvorů.“ „Je-li Maria nerozlučně spojena s Ježíšem podle těla, jak by mohla,“ vykládá opat Arnold³, „být vyloučena ze Synovy vlády jeho Matka? Proto je třeba uznat, že královská důstojnost Matky a Syna není pouze společná, ale i totožná.“

„A je-li Kristus Králem vesmíru, je Maria Královnou vesmíru,“ říká opat Rupert⁴. „Proto je všechno tvorstvo, sloužící Bohu, povinné,“ říká sv. Bernardin Sienský⁵, „sloužit i Marii. Podle toho andělé, lidé a všechny bytosti na nebi a na zemi, protože jsou poddáni vládě Boží, jsou poddáni i Mariinu panství.“ Opat Guerrik⁶ se obrací k Matce Boží a oslovuje ji takto: „Vládni, Maria, vládni jen klidně dál a nakládej po libosti se statky svého Syna, neboť jako Matka a Snoubenka Krále světa jsi též Královnou, a proto ti náleží panování a moc nade všemi tvory.“

Maria je tedy Královnou. Ať však každý ke své útěše ví, že tato Královna je plná dobroty a přívětivosti a že vroucně touží činit dobře nám, ubohým. Proto si Církev svatá přeje, abychom ji zdravili v této modlitbě jako Královnu milosrdenství. Jak uvažuje sv. Albert Veliký⁷, znamená samotné jméno „královna“ dobrotu a péči o ubohé, narodil od jména „císařovna“, které znamená přísnost a strohost. „Velikost králů,“ říká Seneka⁸, „je v tom, že pomáhají ubohým.“ Vládou-li samozvaní panovníci jen k vlastnímu prospěchu, od nich narodil mají mít králové na mysli blaho poddaných. Proto jsou králové při korunovaci mazáni olejem, symbolem milosrdenství, na znamení, že mají při své vládě pamatovat především na dobrotu a štědrost k poddaným.

Proto se mají králové věnovat hlavně skutkům milosrdenství, ne ale tak, že by zapomínali na spravedlnost, když mají trestat viníky. O Marii to však neplatí. I když je Královna, není Královnou spravedlnosti, naléhající na potrestání provinilců, ale je Královnou milosrdenství, a stará se jen o milost a o odpuštění pro hříšníky. Proto chce Církev, abychom ji výslovně titulovali jako Královnu milosrdenství. Žalmista zpívá: „*Dvojitě jsem slyšel: Bohu patří moc, i milosrdenství je, Panovníku, tvoje*“ (Ž 62,12n). Proslulý kancléř pařížské univerzity Gerson⁹ uvažuje o těchto slovech a říká: „Království Boží spočívá ve spravedlnosti a v milosrdenství. Pán tuto říši rozdělil. Království spravedlnosti si vyhradil pro sebe, zatímco království milosrdenství postoupil Marii, a stanovil, že všechno slitování, prokazované lidstvu z nebe, má procházet Mariinými rukama a má se rozdávat podle jejího uznání.“ Totéž říká jeden spisovatel¹⁰ v předmluvě ke „katolickým listům“. Říká, že když svatá Panna počala ve svém lůně Boží Slovo a porodila je, dostala polovinu království a stala se Královnou milosrdenství, zatímco Ježíš Kristus zůstal Králem spravedlnosti.“

Věčný Otec ustanovil Ježíše Krista Králem spravedlnosti, a proto ho učinil Soudcem celého světa. Z toho důvodu prorok zpíval: „*Bože, dej své soudy králi a svou spravedlnost královskému synu*“ (Ž 72,1). Učený vykladatel¹¹ říká k těmto slovům: Pane, svému Synovi jsi dal

¹ Pseudo-Athanasius. Sermo in Annunt. Deiparae, n. 13. MG 28, 935.938. Mezi spisy sv. Atanáše.

² Sermo de nativitate B. M. V., cap. 3: Opera IV. Venetiis 1745.

³ Arnoldus Carnotensis, abbas Bonaevallensis: Libellus de laudibus B. M. V. ML 189, 1729.

⁴ Rupertus, opat v Deutz, In Cantica, I. 3. ML 168, 891.

⁵ Sermo de Nativ. B. M. V., c. 6. Opera IV. Venetiis 1745.

⁶ Guericus, abbas Igniacensis, In Assumptione B. M. V., s. 3, n. 3. ML 185, 195.

⁷ Mariale, q. 192. Opera XX, II.4. Lugduni 1651.

⁸ Seneca, Meda, act. 2, sc. 2, vers. 222-225.

⁹ Collectorium super Magnificat, tract. 4. Opera IV., col. 286. Antverpiae 1706.

¹⁰ Tento komentář býval připisován sv. Tomáši Akvinskému. Sixtus Sienský jej připisuje Tomáši Anglickému, OP (†1305).

¹¹ Gabr. Biel, Sacri Canonis Missae lucidissima expositio, I. 80. Brixiae 1576, p. 799.

spravedlnost, poněvadž milosrdenství jsi dal Králově Matce." Svatý Bonaventura¹ vhodně pozměňuje uvedená Davidova slova takto: „Pane, svému Synu jsi dal spravedlnost, poněvadž jsi své milosrdenství dal jeho Matce." Stejně mluví pražský arcibiskup Arnošt², že Věčný Otec dal Synovi úkol soudit a trestat, Matku pak pověřil, aby soucitně pomáhala nešťastným. „Právě proto předpověděl prorok David, že Bůh sám takřka pomazal Marii za Královnu milosrdenství olejem radosti (Ž 45,8), abychom se my, Adamovi synové, všichni rozveselili při pomýšlení, že máme v nebi tuto velikou Královnu, plnou oleje milosrdenství a lásky k nám," jak říká Konrád Saský³.

V tom smyslu vztahuje sv. Albert Veliký⁴ velmi přílehavě na Marii událost ze života královny Ester, která byla odedávna předobrazem naší Královny Marie. V knize Ester (Est 4) čteme, že za panování Asuera [Achašveróše] vyšel v jeho království rozkaz, nařizující pobití všech Židů. Jejich život tehdy svěřil Mardocheus [Mordokaj], jeden z odsouzených, Ester, aby u krále zakročila pro odvolání rozsudku. Zpočátku se Ester zdráhala podniknout tuto přímluvu, protože se bála, že by Asuera ještě víc rozhněvala. Mardocheus ji za to pokáral a domlouval jí, ať nemyslí jen na své blaho, když ji Hospodin povolal na trůn pro záchranu všech Židů (Est 4,13). To řekl Mardochej královně Ester a to můžeme říci i my, ubozí hříšníci, své Královně Marii, kdyby se zdráhala vyprosit nám u Boha odpuštění trestu, který si právem zasluhujeme: Nedomnívej se, Paní, že tě Bůh povýšil za Královnu světa jen pro tvé blaho, neboť to učinil, aby ses mohla ve své vznešenosti více ujímat také nás, ubohých, a lépe nám pomáhat.

Když Asuerus před sebou spatřil Ester, zeptal se laskavě, co si přeje: „Co si přeješ, aby se stalo?" (Est 7,2). Královna odpověděla: „Jestliže jsem získala tvou přízeň, králi, a uzná-li král za vhodné, nechť je mi na mou prosbu darován můj život a na mou žádost můj lid" (Est 7,3). A Asuerus ji vyslyšel a hned nařídil odvolání rozkazu.

Jestliže daroval Asuerus Židům život z lásky k Ester, jak by Bůh mohl nevyslyšet Marii, kterou nesmírně miluje, když ho prosí za ubohé hříšníky, kteří se jí svěřují do ochrany, a říká mu: *Jestliže jsem našla milost před tvýma očima, ó, Králi!* Matka Boží však dobře ví, že je požehnaná, blahoslavená, jediná ze všech lidí schopná nalézt jim ztracenou milost. Dobře ví, že je svým Pánem milována, že je milována víc, než všichni svatí a andělé dohromady. „*Daruj mi můj národ, o ten žádám.*" Miluješ-li mne skutečně, říká mu, daruj mi, Pane, tyto hříšníky, za které prosím. Je možné, aby ji Bůh nevyslyšel? Kdo by neznal moc, kterou mají u Boha Mariiny prosby? „*Zákon milostivosti je na jazyku jejím*" (Př 31,26). Každá její prosba je jako zákon, vydaný Hospodinem, aby se zacházelo milosrdně se všemi těmi, za něž Maria prosí.

Sv. Bernard⁵ si klade otázku, proč Církev nazývá Marii Královnou milosrdenství, a odpovídá: „Poněvadž Maria otvírá propast Božího milosrdenství tomu, komu chce, kdy chce a jak chce, takže žádný sebebezbožnější hříšník nezahyne, když mu věnuje Nejsvatější mezi svatými ochranu a přímluvu."

Je ale třeba se obávat, že Maria s rozhořčením odmítne přímluvu za hříšníka příliš obtíženého hříchy? Nebo nás snad musí děsit velebnost a svatost této vznešené Královny? „Nikoli," volá sv. Řehoř VII.⁶, „čím je vznešenější a zářivější, tím je laskavější a soucitnější k hříšníkům, kteří se chtějí polepsit a svěřují se jí do ochrany." Králové a královny vzbuzují svou velebností strach, takže se poddaní k nim bojí jít. „Čeho by se však báli ubožáci," říká sv. Bernard⁷, „jdoucí k této Královně milosrdenství? Vždyť s těmi, kdo ji navštěvují, nejedná tvrdě a nevlídně, ale je k nim plná dobroty a lásky, neboť jim nabízí mléko a vlnu: mléko milosrdenství, aby v nás probudila důvěru, a vlnu ochrany, aby nás ochránila před blesky Boží spravedlnosti."

Suetonius⁸ vypravuje o císaři Titovi, že nedovedl nikomu odepřít žádnou milost, dokonce nejednou sliboval víc, než mohl splnit. Když mu to vytýkali, odpovídal, že panovník nemá propustit s prázdnou nikoho z těch, jimž povolil slyšení. Titus tak jen mluvil, ve skutečnosti však často buď lhal nebo daný slib nesplnil. Naše Královna však nemůže lhát a svým ctitelům může vymoci vše, co chce. Navíc má k tomu tak laskavé a slitovné srdce, že nemůže propustit s prázdnou žádného prosebníka. „Je tak dobrotivá, že od ní nikdo neodejde neuspo-

¹ Psalterium B. M. V., Psalmus 71. Mezi spisy sv. Bonaventury.

² Mariale, cap. 122.

³ Speculum B. M. V., lect. 7. Dílo dříve bývalo všeobecně připisováno sv. Bonaventurovi.

⁴ Biblia Mariana, Liber Esther, n. 5, 6.

⁵ In Antiphonam Salve Regina, s. 1, n. 3. ML 184, 1063. Původcem není sv. Bernard, ale nějaký benediktinský mnich.

⁶ Registrum, Epistola 47 ad comitissam Mathildem. ML 148, 328.

⁷ Sermo di duodecim praeog. B. V. M. ML 133, 430.

⁸ Duodecim Caesares, Titus, n. VIII.

kojený," říká Ludvík Blossius¹. – „Jak bys mohla, Maria," volá sv. Bernard², „odpírat pomoc ubohým, když jsi Královnou milosrdenství?" – Ty jsi Královnou milosrdenství a já jsem hříšník ze všech nejbídnější. Když jsem tedy první mezi tvými poddanými, musíš mít o mne větší péči než o všechny ostatní. Slituj se tedy nad námi, Královno milosrdenství, a pamatuj na naši spásu!

„A nenamítej, přesvatá Panno," modlím se s Jiřím Nikomedským³, „nenamítej nám, že nám nemůžeš pomoci pro množství našich hříchů, neboť máš tak velikou moc a dobrotu, že ani největší počet hříchů je nepřeváží. Máš nepřekonatelnou sílu, aby tvou dobrotu spousta hříchů nezdolala. Nic neodolá tvé moci. Tvou slávu totiž pokládá Stvořitel za svou vlastní. A Syn plní s radostí tvé prosby, jako by splácel svůj dluh k tobě." Světec tím chce říci, že třebaže je Maria nekonečně zavázána vděčností Synovi za to, že ji vyvolil za svou Matku, přece nelze popřít, že i Syn je hodně zavázán této Matce za to, že mu dala lidskou přirozenost. Proto Ježíš, aby splatil svůj dluh k Marii, ji ctí nyní ve své slávě zvláště tím, že vždycky vyslýchává všechny její prosby.

Jak tedy velmi musíme důvěřovat v tuto Královnu, když víme, jakou má moc u Boha a jak je přebohatá milosrdenstvím, takže na zemi není člověk, který by neměl účast na Mariině slitování a přízni! Blahoslavená Panna to sama zjevila sv. Brigitě⁴: „Jsem Královna nebe a Matka milosrdenství," řekla jí, „jsem Radost spravedlivých a Brána hříšníků k Bohu. Na zemi není hříšník tak zlořečený, že by byl zbaven mého milosrdenství, neboť každý, i když na mou přímluvu nedostane nic jiného, obdrží aspoň milost, že je méně pokoušen od zlých duchů. Nikdo – s výjimkou toho, který zlořečen skutečně je, což platí o konečném a neodvolatelném zlořečení, vynesene nad zavrženými – nikdo není od Boha tak zapuzen, že by se k němu nemohl vrátit a nebyl od něho přijat na milost, jestliže mne vyzývá o pomoc. Všichni mne nazývají Matkou milosrdenství a opravdu, Boží milosrdenství k lidem mne učinilo tak milosrdnou. Protože jsem tak milosrdná a tak moc toužím pomoci hříšníkům, bude nešťastný, na věky po smrti nešťastný člověk, který se na mě za pozemského života mohl obracet, ale nedělal to, a proto propadl zavržení."

Hledejme tedy útočiště, vždycky hledejme útočiště u nohou této nejsladší Královny, chceme-li se jistě spasit! A pokud nás děsí a ohromuje pohled na naše hříchy, vzpomeňme si, že se Maria stala Královnou milosrdenství proto, aby spasila svou ochranou největší a nejzoufalejší hříšníky, když k ní volají o pomoc. Ti budou její korunou v nebesích podle slov jejího božského Snoubence: „*Se mnou z Libanonu, nevěsto má, se mnou z Libanonu půjdeš: budeš korunována... ze lvích doupat, z hor leopardů*" (Pís 4,8). Co znamenají tato doupatá dravců a nestvůr, ne-li srdce ubohých hříšníků? Jejich duše jsou změněny v brlohy hříchů, nejodpornějších to nestvůr. „Právě tito ubozí hříšníci," vykládá opat Rupert, „tebou zachránění, vznešená Královno Maria, budou tvou korunou v nebi. Jejich spása bude tvou korunou, korunou důstojnou a vhodnou pro Královnu milosrdenství."

Příklad. V životopisu Sestry Kateřiny od sv. Augustina (naroz. v Bayeux, †1688 v Kanadě)⁵ se vypráví, že blízko jejího kláštera žila žena jménem Marie, která od mládí, utraceného v hříších, byla až do pozdního věku zatvrzele oddána nepravostem. Obyvatelé místa ji od sebe vyhнали. Proto se uchýlila do vzdálené jeskyně, kde ode všech opuštěná, znetvořená hnilobou a bez zaopatření po čase skonala. Jako nemá tvář byla zakopána do neposvěcené země. Ani Sestra Kateřina, která se vždycky modlívala k Bohu za duše zemřelých, nepamatovala v modlitbách na nešťastnou stařenu, když se dověděla o její smrti. Myslíla o ní jako všichni ostatní, že je zavržena.

Po čtyřech letech se jí však zjevila neznámá duše z očiště a řekla jí: „Sestro Kateřino, jak jsem nešťastná! Ty prosíš Boha za duše všech zemřelých a jenom s mou duší nemáš slitování." – „Kdo jsi?" zeptala se služebnice Boží. – „Jsem ta nešťastná Marie, která zemřela v jeskyni." – „A copak jsi spasená?" divila se Sestra Kateřina. – „Ano, jsem spasena – milosrdenstvím Panny Marie." – „Ale jak se to stalo?" – „Když jsem si chvíli před smrtí uvědomila," řekla duše, „jak jsem hříšná a jak jsem ode všech opuštěná, obrátila jsem se k Matce Boží a modlíla se: „Paní, ty jsi útočištěm opuštěných. Hleď, já jsem nyní ode všech opuštěna. Ty jsi

¹ Consolatio pusillanimum, cap.35, n. 3.

² Meditatio in Salve Regina, n. 1. ML 184, 1077.

³ In SS. Deiparae ingressum in templum. MG 100, 1439. Omylem bývá tento Jiří Nikomedský nazýván jako Řehoř.

⁴ Revelaciones, I. 6, c. 10; I. 2, c. 23.

⁵ Rupert, opat benediktinského kláštera v Deutz (†1135). In Cantica, I. 3. ML 168, 890.891.

má jediná naděje, jenom ty mi můžeš pomoci! Slituj se nade mnou!" A Svatá Panna mi vyprosila milost lítosti. Nato jsem skonala, a byla jsem zachráněna. Moje Královna mi pak ještě vyprosila milost, aby se zkrátil můj očistec. Trpěla jsem prudší bolesti a nahradila tak mnoho očistcových roků. Nyní potřebuji jen několik mší svatých, abych byla vysvobozena. Prosím tě, dej je za mne sloužit. Slibuji ti, že se pak budu za tebe stále přimlouvat u Boha a u Panny Marie."

Sestra Kateřina dala sloužit mše svaté hned. Za několik dní se jí opět ta duše zjevila, ale zářivější než slunce, a řekla: „Děkuji ti, Kateřino, už jdu do nebe velebit milosrdenství Boží a přimlouvat se za tebe."

Modlitba

Matko mého Boha a moje Paní, Maria! Jako předstupuje před vznešenou Královnu odporný žebrák, posetý vředy, tak se k tobě, Královno nebe a země, blížím já. Z výše svého trůnu rač, prosím, obrátit své oči ke mně, ubohému hříšníkovi. Vždyť tě Bůh tak obohatil, abys pomáhala hříšníkům, a učinil tě Královnou milosrdenství, abys mohla přinášet úlevu ubohým. Pohleď tedy na mě a slituj se nade mnou! Pohleď na mě a nespust mě z očí, dokud mne neproměníš ze hříšníka ve světce.

Vím dobře, že si nezasluhuji nic dobrého, že bych dokonce zasluhoval, abych byl za svůj nevděk zbaven všech milostí, které jsem na tvou přímluvu od Pána obdržel. Ty jsi však Královna milosrdenství a nehledáš zásluhy, ale bídu, abys přišla na pomoc nuzným. Kdo je ale chudší a nuznější než já?

Vznešená Panno, vím, že když jsi Královnou vesmíru, jsi také mou Královnou. Já se však chci zasvětit tvé službě zvláštním způsobem, abys se mnou mohla nakládat podle libosti. Proto ti říkám se sv. Bonaventurou: „Paní, chci se poddat tvé vládě, abys mne ve všem řídila a vedla"¹. Nenechávej mě v mé moci! Poroučej mi, nakládej se mnou, jak chceš, také mne trestej, když neposlechnu, protože tresty z tvých rukou budou pro mne velmi spasitelné.

Je mi větší ctí být tvým služebníkem než být pánem celého světa. Přijmi mě, Maria, za svého a pamatuj na mé spasení! Nechci již náležet sobě. Dávám se ti darem.

A jestliže jsem ti v minulosti sloužil špatně, jestliže jsem promarnil tolik krásných příležitostí ke tvé úctě, budu v budoucnosti náležet mezi tvé nejhorlivější a nejvěrnější služebníky. Ne, nechci, aby mne ode dneška někdo předstihl v úctě a v lásce k tobě. To slibuji a doufám, že s tvou pomocí svůj slib splním. Amen.

¹ Raguenau, S.J. – Poggi, Vito ..., Napoli 1752.

§2: O co větší musí být naše důvěra v Marii, poněvadž je naší Matkou

Pannu Marii nazývají její ctitelé Matkou. Není to řečeno ani náhodou ani nazdařbůh. Spíš se zdá, že ji ani jinak nedovedou nazývat a že se ani nemohou nasytit toho názvu: Matko! Ano, patří jí jméno Matka, protože je naší Matkou, ne ovšem tělesnou, ale duchovní. Je Matkou našich duší a naší spásy.

Když hřích oloupil naše duše o Boží milost, zbavil je také života. Protože byly v bídném stavu smrti, přišel Vykupitel Ježíš s neskonálním milosrdenstvím a láskou, aby nám získal svou smrtí na kříži ztracený život, jak sám prohlásil: „*Já jsem přišel, aby měli život a měli ho v hojnosti*“ (Jan 10,10). Hojnost nám přinesl, neboť – jak říkají teologové – Ježíš Kristus nám přinesl svým vykopením větší dobro než byla škoda, kterou způsobil Adam svým hříchem. Tak se stal Ježíš, když nás usmířil s Bohem, Otcem našich duší v Novém zákoně milosti, jak předpověděl prorok Izaiáš, že bude „*Otec věčnosti, Vládce pokoje*“ (Iz 9,5). Je-li však Ježíš Otcem našich duší, je Maria jejich Matkou, neboť když nám dala Ježíše, dala nám pravý život, a když pak na Kalvárii obětovala Synův život za naše spasení, zrodila nás k životu milosti Boží.

Podle učení svatých Otců se Maria stala naší duchovní Matkou ve dvou chvílích. Poprvé, když si zasloužila počít v panenském lůně Syna Božího, jak říká sv. Albert Veliký¹. Ještě přesněji učí sv. Bernardin Sienský², že když Nejsvětější Panna dala při andělově zvěstování souhlas, který od ní Věčné Slovo očekávalo, aby se vtělilo, od té chvíle vyprošovala na Bohu s nesmírnou vroucností naši spásu. Tak se zasazovala za naši záchranu, že nás od tohoto okamžiku nosila pod srdcem jako nejlaskavější Matka.

Sv. Lukáš říká při vyprávění o narození našeho Spasitele (Lk 2,7), že Maria porodila svého prvorozeného Syna. „Tvrdí-li tedy evangelista,“ jak uvažuje jeden spisovatel³, „že tehdy porodila svého prvorozeného syna, máme se snad domnívat, že později měla ještě jiné děti?“ Tentýž spisovatel však říká dále: „I když je článkem víry, že Maria neměla kromě Ježíše žádné jiné tělesné děti, má ale jiné děti, duchovní, a těmi jsme my.“ Totéž zjevil Pán sv. Gertrudě⁴, která jednoho dne četla zmíněné místo evangelia a byla jím uvedena do rozpaků. Nemohla pochopit, jak je možné říci o Ježíši Kristu, že byl prvorozeným Mariiným synem, když Maria zrodila jen jej. Bůh ji osvětlil, že Ježíš byl prvorozeným synem Panny Marie podle těla, lidé jsou však jejími druhorozenými dětmi podle ducha.

Tak můžeme porozumět, co se říká o Marii ve Velepísni: „*Tvůj život je kupka pšenice, obložená lillemi*“ (Pís 7,3). Sv. Ambrož⁵ vykládá ta slova takto: „Ačkoliv v nejčistším Mariině životě bylo jen jediné pšeničné zrnko, totiž Ježíš Kristus, přece je srovnáván s kupkou pšenice, poněvadž toto jediné zrníčko v sobě obsahovalo všechny vyvolené, jimž se Maria měla stát také Matkou.“ Proto napsal opat Vilém⁶: „Když Maria přivedla na svět Ježíše, našeho Spasitele a náš Život, zrodila ke spáse a k životu nás všechny.“

Podruhé nás zrodila Maria k životu milosti, když v nesmírných bolestech srdce na Kalvárii obětovala za naši spásu Věčnému Otci život svého milovaného Syna. „Protože tehdy spolupůsobila,“ jak říká sv. Augustin⁷, „svou láskou, aby se zrodili věřící k životu milosti, stala se tak duchovní Matkou všech nás, kteří jsme údy své hlavy, Ježíše Krista.“ Tutéž myšlenku obsahují slova Velepísni platící o Marii: „*Učinili mne strážnou svých vinic, své vinice jsem dbát nemohla*“ (Pís 1,5). Pro spásu našich duší Maria ochotně svolila, že bude obětovat život svého Syna na smrt. Nebo, jak vykládá opat Vilém⁸: „Aby zachránila duše mnohých, svoji duši vydala na smrt.“ A co tvořilo Mariinu duši, když ne Ježíš, který byl jejím životem a celou její láskou? Proto jí prorokoval sv. Simeon, že jednoho dne probodne její požehnanou duši přebolestný meč (Lk 2,35). Tím mečem bylo kopí, které proklálo Ježíšův bok, neboť Ježíš byl Mariinou duší. Tehdy nás Maria zrodila k věčnému životu, takže se všichni můžeme nazývat dětmi

¹ Questiones super Missus, q. 145.

² Serm. de festiv. SS. et Immac. V. M., s. VIII. De cons. virgin., art. 2, c. 2.

³ S. Albertus, Questiones super Missus, q. 145.

⁴ Legatus divinae pietatis, I. 4, c. 3.

⁵ De institutione Virginis, c. 14. ML 16, 327.

⁶ Guilelmus Parvus, abbas Neobrigensis, Comm. in Cant. Není dosud vydán tiskem.

⁷ Liber de sancta virginitate, c. 6, n. 6. ML 40, 399.

⁸ Guilelmus Parvus, abbas Neobrigensis, Comm. in Cant. Není dosud vydán tiskem.

Mariiných bolestí. Tato nejdobrotivější naše Matka byla vždy naprosto a dokonale sjednocena s vůlí Boží. „Zнала také,“ říká sv. Bonaventura¹, „lásku Věčného Otce k lidem, který chtěl smrt svého Syna pro naše spasení; znala i lásku Syna, který za nás chtěl zemřít. Aby se tedy sjednotila s touto nezměrnou láskou Otce a Syna k lidskému pokolení, přinesla také sama celou svou vůlí oběť svého Syna, a svolila, aby zemřel za naši spásu.“

Je sice pravda, že při smrti pro vykoupení lidského pokolení chtěl být Ježíš osamocený podle slov: „*Sám jsem šlapal v lisovací kádě*“ (Iz 63,3). Když však viděl velikou Mariinu touhu, aby se též mohla uplatnit při záchraně lidstva, ustanovil, aby spolupracovala na naší spásě dokonalým obětováním jeho života, a tak aby se stala Matkou našich duší. Náš Spasitel to dal najevo, když před posledním vydechnutím pohlédl z kříže na Matku a na učedníka Jana, oba stojící v blízkosti, a řekl nejprve Marii: „*Hle, tvůj syn*“ (Jan 19,26). Chtěl říci: Pohleď na člověka, který se již rodí k životu milosti z oběti mého života, kterou přinášíš pro jeho spásu. Potom se obrátil k učedníkovi: „*Hle, tvá matka*“ (Jan 19,27). Podle výkladu sv. Bernardina Sienkého² se stala těmito slovy Maria nejen matkou sv. Jana, ale i Matkou všech lidí, a to pro lásku, kterou k nim chovala. „Z toho důvodu napsal také sv. Jan,“ vykládá Sylveira³, „ve svém evangeliu při záznamu o této události: „Potom řekl učedníkovi: Hle, tvá matka.“ Po všimnutí tedy zaslouží, že Ježíš nepromluvil k Janovi, ale k *učedníkovi*, aby dal najevo, že Spasitel dal Marii za Matku všem těm, kteří se jako křesťané nazývají jeho učedníky.“

„*Já jsem matka krásného milování*“ (Sir 24,24), říká Maria, poněvadž „její láska,“ říká jeden spisovatel⁴, „která činí naše duše krásnými v Božích očích, působí, že nás přijímá za syny jako laskavá Matka.“ „Kterápak matka miluje své děti a pečuje o jejich blaho tak, jako ty, naše nejsladší Královno, nás miluješ a staráš se o naše blaho?“ ptá se sv. Bonaventura⁵.

Jak jsou všichni šťastní, kdo žijí pod ochranou Matky tak laskavé a tak mocné! Prorok David, i když za něho ještě Maria nebyla na světě, prosil Boha o spasení proto, že je Mariiným synem: „*Pomoz synu své služebnice!*“ (Ž 86,16). „Které služebnice?“ ptá se sv. Augustin⁶ a odpovídá: „Té, která říká: Hle, jsem služebnice Páně.“ „Kdo by se kdy odvážil,“ říká sv. Belarmin⁷, „odtrhnout Marii od srdce tyto děti, když se jí svěřily do ochrany před nepřáteli? Mohly by peklo nebo vášně běsnit, aby je přemohly, když skládají svou důvěru v ochranu této vznešené Matky?“ – „O velrybě se vypravuje, že když jsou ohrožena její mláďata ať bouří nebo rybáři, otvírá tlamu a ukrývá je v sobě. Právě tak jedná Maria,“ říká Navarino⁸. „Copak dělá naše Matka, když vidí své děti ohrožené velkým nebezpečím v bouři zuřivých pokušení? S mateřskou láskou je ukrývá ve svém nitru, chrání je a střeží, dokud je neuvede do bezpečného přístavu nebes.“ – Ó, nejlaskavější Matko, nejslitovnější Matko, buď vždy velebena a veleben buď vždycky Bůh, že tě učinil naší Matkou a bezpečným útočištěm ve všech nástrahách tohoto života.

Nejblahoslavenější Panna zjevila sv. Brigitě⁹ toto: „Kdyby matka viděla své dítě pod meči nepřátel, odvážila by se všeho pro jeho záchranu. Tak jedná a vždycky budu jednat vzhledem ke svým dětem, i kdyby to byli sebevětší hříšníci, jen když se na mě obracejí o pomoc.“ Tímto způsobem tedy zvítězíme jistě v každém boji s peklím, budeme-li se svěřovat do ochrany Matce Boží a Matce své a budeme-li jí stále opakovat: *Pod ochranu tvou se utíkáme, svatá Boží Rodičko, pod ochranu tvou se utíkáme, svatá Boží Rodičko*. – Ó, kolik vítězství získali nad peklím věřící, když vzali za útočiště k Marii tuto krátkou, ale nade vše mocnou modlitbou. Veliká služebnice Boží Sestra Marie Crocifissa z řádu sv. Benedikta vítězila vždy její pomocí nad zlými duchy.

Radujte se tedy, všechny Mariiny děti! A ať víte, že Maria přijímá za své děti všechny, kdo jimi chtějí být. Jen zmužile! Jakýpak strach před zavržením, když vás brání a střeží tato Matka? Sv. Bonaventura¹⁰ říká, že „kdo miluje tuto dobrou Matku a doufá v její ochranu, si má dodat mysli a říkat: Čeho se bojíš, má duše? Ne, neprohráješ soud o svou věčnou spásu, neboť rozsudek o tobě je v rukou tvého Bratra Ježíše a tvé Matky Marie!“ Při této myšlence

¹ In I. Sentent., dist. 48, Dub. IV.

² Quadragesimale de christ. religione, s. 51, De pass. Dom., Pars princ. 2, art. 1, c. 3.

³ In textum evangel., I. 8, c. 17, q. 14, n. 91.

⁴ Paciuchelli, Excit. dormitantis animae, in Psalm. 86, Exc. 22, n. 5.

⁵ Stimulus amoris, p. 3, c. 19. Toto dílo bývá uváděno mezi spisy sv. Bonaventury.

⁶ Enarratio in Ps. 85, n. 22. ML 37, 1097.

⁷ De septem verbis Domini in cruce prolatis, I. 1, c. 12.

⁸ Umbra virginea, Exc. 121, n. 1142.

⁹ Relevationes, I. 4, c. 138.

¹⁰ Soliloquium de quattuor mental. exercitiis, c. 1, §3, n. 23.

volá sv. Anselm¹ radostně: „Jak blaženou mám naději, jak bezpečné útočiště! Matka Boží je mou Matkou! S jakou jistotou tedy musíme doufat, když naše spása závisí na rozsudku dobrého Bratra a milující Matky?“ – Naše Matka nás tedy volá k sobě a říká: „*Kdo jsi malíčkový, pojď ke mně*“ (Př 9,4). Malé děti mají stále v ústech jméno své matky a když se něčeho leknou, hned volají: Maminko, maminko! Ó, nejsladší Maria, nejlaskavější Matko! To právě od nás žádáš, abychom se stali dětmi a vzývali tě vždy ve svých nebezpečích a obraceli se k tobě vždycky, protože nám chceš pomoci a zachránit nás, jako jsi zachránila všechny děti, které se kdy tobě svěřovaly do ochrany.

Příklad. V dějinách jezuitských klášterů v Neapolském království je zaznamenána zpráva o mladém skotském šlechtici jménem Vilém Elfinstone, příbuzném krále Jakuba². Pocházel z protestantské rodiny, ale milost Boží mu otevřela oči, aby poznal svůj blud. Přišel do Francie, kde s pomocí skotského jezuitu a ještě více na přímluvu blahoslavené Panny poznal konečně pravdu, odpřisáhl blud a stal se katolíkem. Odtud se odebral do Říma. Jednoho dne byl velmi zarmoucen a plakal. Když se přítel ptal na příčinu smutku, odpověděl, že se mu v noci zjevila matka a řekla mu: Šťěstí pro tebe, synu, žeš vstoupil do pravé Církve. Já jsem zahynula, protože jsem skonala v bludu. Od toho dne ctil Pannu Marii ještě vroucněji a vyvolil si ji za jedinou Matku. Maria mu vnukla myšlenku, aby vstoupil do řádu; zavázal se k tomu slibem. Protože byl nemocný, odjel do Neapole, aby se uzdravil v tamním podnebí. Bůh však chtěl, aby v Neapoli zemřel, a to jako řeholník. Když totiž hned po svém příchodu smrtelně onemocněl, pohnul prosbami a slzami představené, aby ho přijali za člena řádu. Potom po sv. přijímání před Velebnou Svátostí složil řeholní sliby a byl přijat do Tovaryšstva.

Všichni byli dojati jeho vroucností, když děkoval své Matce Marii, že ho vytrhla z bludu a dala mu milost umřít v pravé Církvi, v domě Božím, uprostřed řeholních bratří. Proto volal: Jak je to krásné, umírat uprostřed tolika andělů! Když ho napomínali, aby si odpočinul, odpovídal: Když se blíží konec mého života, není již kdy odpočívat. Před smrtí pak řekl okolostojícím: Nevidíte, bratři, stát kolem dokola anděly? Když šeptal jakási slova, zeptal se ho jeden z řeholníků, co říká. Odpověděl, že mu anděl strážný zjevil, že v očištění pobude jen krátkou dobu a pak hned přijde do nebe. Nato zase začal hovořit s milou Matkou Marií, vzýval ji opět a zase. Matko, Matko! Konečně vydechl duši tak tiše, jako když dítě usíná v náruči matky. Zanedlouho bylo jednomu řeholníkovi zjeveno, že mladík je již v nebi.

Modlitba

Má Nejsvětější Matko, jak je to možné, že jsem tak zlý, když mám tak dobrou Matku? Že miluji tvory, když mám Matku, která plane zcela láskou k Bohu? Že jsem tak nuzný, když mám Matku tak bohatou ctnostmi? Ach, moje nejdražší Matko, je sice pravda, že nezasluhuji být tvým synem; svým špatným životem jsem se stal toho nehodným. Budu spokojený, když mě přijmeš za svého otroka. A jsem ochotný zřici se i všech království světa jen proto, abych se dostal mezi tvé nejnižší služebníky. Ano, budu spokojen se vším. Tím mi však nezabráníš, abych tě nazýval svou Matkou.

Toto jméno mě naplňuje útechou a štěstím. Připomíná mi povinnost lásky k tobě. Čím více mě děsí moje hříchy a božská spravedlnost, tím více mě sílí myšlenka, že ty jsi mou Matkou. Dovol mi tedy říci: Matko má, má nejdražší Matko! Tak tě nazývám a vždycky ti tak budu říkat.

Ty máš být po Bohu má naděje, mé útočiště a má láska v tomto slzavém údolí. Doufám, že takto zemřu a že odevzdám v posledním okamžiku duši do tvých svatých rukou se slovy: Matko má, má Matko Maria, pomoz mi, slituj se nade mnou. Amen.

¹ Or. 52. ML 158, 937.

² Schinosi, I storia della Comp. di Gesù appartenente al regno di Napoli, P. I, l. 5, c. 7 anno 1584.

§3: Jak velice nás tato Matka miluje

Je-li Maria naší Matkou, můžeme si snadno domyslet, jak nás miluje.

Láska rodičů k dětem je láska nutná. Z toho důvodu prikazuje podle sv. Tomáše¹ božský zákon dětem lásku k rodičům, zato však není výslovné přikázání, aby rodiče milovali své děti: „Láska k vlastnímu potomstvu je tak hluboce vtisknuta do nitra samou přírodou, že ani nejdivočejší dravci nemohou nemilovat svá mláďata,“ jak říká sv. Ambrož². Zoologové vyprávějí, že dokonce i tygři, když zaslechnou hlas ulovených mláďat, se vrhají do moře a plavou až k lodím, které mláďata odvážejí³. Jestliže tedy ani tygři, jak by řekla naše nejvznešenější Matka, nedovedou zapomenout na svá mláďata, jak bych mohla zapomenout já na vás, své děti? „Cožpak může zapomenout žena na své pacholátko, neslitovat se nad synem vlastního života? A i kdyby ona zapoměla, já na tebe nezapomenu“ (Iz 49,15).

Maria je naší Matkou, ne ovšem podle těla, ale podle lásky, jak jsme již vysvětlili. „Já jsem matka krásného milování“ (Sir 24,24). Tedy pouze její láska k nám ji činí naší Matkou. „Proto se honosí,“ říká jeden spisovatel⁴, „že je Matkou lásky, neboť – když nás přijala za děti – je k nám plná lásky.“

Kdo by mohl vylíčit lásku, kterou Maria chová k nám, ubohým? Arnold Chartreuxský⁵ říká, že při smrti Ježíše Krista nesmírně toužila zemřít se Synem z lásky k nám. „Zatímco Syn pněl na kříži a umíral, Maria za nás nabízela svůj život,“ říká sv. Ambrož⁶.

Všimněme si důvodů této lásky, neboť tak lépe porozumíme, jak velice nás tato dobrá Matka miluje!

První důvod Mariiny veliké lásky k lidem je její veliká láska k Bohu. Láska k Bohu a láska k bližnímu spadají pod totéž přikázání, jak píše sv. Jan: „A tak máme od Boha toto přikázání: Kdo miluje Boha, ať miluje i svého bratra“ (1 Jan 4,21). Jak roste jedna láska, vzrůstá i druhá. Víme, co všechno vykonali světcí z lásky k bližnímu, poněvadž vroucně milovali Boha. Dospěli až tak daleko, že nabídli v oběť pro blaho bližních svobodu, dokonce i život. Čtème jen o činech sv. Františka Xaverského v Indii! Pro duchovní blaho tamních nevzdělaných národů slézal vysoké hory, vystavoval se tisícerým nebezpečím, vyhledával tyto nešťastníky v dírách, kde bydleli jako zvěř, a přiváděl je k Bohu. A čeho se odvážil sv. František Saleský, aby obrátil bludaře v kraji Chablais? Měl odvahu celý rok den co den lézt po čtyřech po trámu, v zimě omrzlém, přes řeku, aby se dostal na druhý břeh k těm zatvrzelcům a mohl jim kázat. Sv. Pavlín se sám stal otrokem, aby z otroctví vysvobodil syna chudé vdovy. Sv. Fidelis obětoval radostně život při kázání, aby přivedl k Bohu bludaře toho místa, kde kázal. Svati tedy dělali tolik z lásky k bližním, poněvadž vroucně milovali Boha.

Kdo však miloval Boha více než Maria? Milovala ho v prvním okamžiku svého života víc, nežli ho milovali všichni svatí a všichni andělé v celém svém bytí, jak budeme později uvažovat v rozjímání o Mariiných ctnostech. Blahoslavená Panna sama zjevila Sestře Marii Crocifisse, že žár její lásky byl schopen strávit v okamžiku vše na nebi i na zemi a že ve srovnání s ní se všechny plameny lásky serafů podobaly chladnému větru⁷. A jako mezi anděly není žádný, který by Boha miloval víc než Maria, tak ani nenajdeme a nemůžeme najít po Bohu někoho, kdo by nás miloval víc než tato nejhlavnější Matka. A i kdybychom sloučili v jedno lásku všech matek k jejich dětem, lásku všech snoubenců k jejich snoubenkám, lásku všech světců a andělů k jejich ctitelům, nevyrovnala by se jejich láska lásce, kterou Maria miluje jedinou duši. P. Nieremberg⁸ říká, že „láska všech matek k jejich dětem je stínem Mariiny lásky ke každému z nás. Sama nás miluje víc, než nás milují dohromady všichni andělé a svatí.“

Dále nás miluje naše Matka tak velice proto, že jsme jí byli odkázáni za syny jejím drahým Ježíšem, když před svou smrtí řekl: „Ženo, to je tvůj syn“ (Jan 19,26). V Janově osobě

¹ Summa Theologiae I-II, q. 100, a. 5 ad 4.

² Hexaameron, I. 6, c. 4, n. 22. ML 14, 250.

³ Philostratus, De Tyanensi Apollonio, I. 2, §14, n. 3.

⁴ Piciuchelli, Excitationes, Exc. 22 in Psalm. 86, n. 3.

⁵ De septem verbis Dom. in cruce, tract. III. ML 189, 1694.

⁶ Liber de instit. virginis, c. 7, n. 49. ML 16, 318.

⁷ Tursellini, Vita... Bononiae 1746.

⁸ Dell' affezione ed amore à Maria, cap. 14.

označil za její děti všechny lidi, jak jsme uvažovali již dříve. To byla poslední Synova slova k ní! Posledních pokynů, které nám dávají drazí ve chvíli smrti, si hluboce vážíme a nikdy nám nevymizí z paměti.

Kromě toho nás Maria miluje tolik také proto, že jsme ji stáli tolik bolestí. Matky obyčejně mívají více rády ty děti, s nimiž měly více starostí a více bolestí. My jsme ale ty děti, pro které musela sama obětovat na smrt předražený život svého Ježíše, aby nám získal život milosti. Z této veliké Mariiny oběti jsme se tedy zrodili k životu Boží milosti. A právě proto, že jsme ji stáli tolik starostí, jsme jí tak drahými dětmi. O Věčném Otci je psáno, že z lásky, že z lásky k lidem vydal na smrt i svého vlastního Syna: „*Neboť Bůh tak miloval svět, že dal svého jediného Syna*“ (Jan 3,16). Sv. Bonaventura¹ říká, že totéž lze říci i o Marii: Tak Maria milovala nás, že dala svého jednorozrozeného Syna.

Kdy nám ho dala?

„Dala nám ho především, když svolila, aby šel na smrt,“ říká P. Nieremberg. Dále nám ho dala tím, že život svého Syna nehájila, když se soudci této povinnosti buď z nenávisti nebo ze strachu zpronevěřili. Můžeme rozumně předpokládat, že by slova Matky tak moudré a tak něžné měla mocný vliv aspoň na Piláta, který by si rozmyslel odsoudit na smrt člověka, kterého uznal a prohlásil za nevinného. Ale nestalo se, Maria nechtěla pronést ani slůvko ve prospěch svého Syna, aby nezabránila smrti, na níž závisela naše spása. Nakonec nám ho dala tisíckrát u paty kříže v těch třech hodinách před jeho smrtí. Tehdy stále jen obětovala s největší láskou Synův život za nás, přičemž sama trpěla nejkrutější bolest. Činila to tak statečně, že – podle sv. Anselma a sv. Antonína² – byla odhodlána, kdyby nebylo katanů, ho třeba sama ukřižovat, jen aby se vyplnila vůli Otce, který žádal jeho smrt pro naše spasení. A jestliže Abrahám dokázal podobný skutek skutečností, když chtěl obětovat syna vlastníma rukama, musíme připustit, že Maria, která byla svatější a poslušnější než Abrahám, by to vykonala ještě statečněji.

Vraťme se však ke své myšlence. Jak musíme být Marii vděční za úkon tak velké lásky, když přinesla v tak krutých bolestech v oběť život svého Syna pro spásu nás všech? Bůh Abraháma bohatě odměnil za jeho ochotu, když chtěl obětovat Izáka. Čím se ale my můžeme odvděčit Marii za život jejího Ježíše, kterého za nás obětovala? Byl to Syn daleko vznešenější než Izák a milovala ho mnohem více, než Abrahám miloval svého syna! „Tato Mariina láska,“ říká sv. Bonaventura³, „nás velmi zavázala, abychom ji milovali; vidíme přece, že nás milovala víc než kdokoli jiný, neboť nám dala svého jednorozrozeného Syna, kterého měla raději než sebe.“

Odtud plyne další důvod, proč nás Maria tolik miluje. Vidí, že jsme vykoupeni za cenu krve Ježíše Krista. Kdyby nějaká matka věděla, že její milovaný syn vykoupil ze zajetí nějakého otroka dvacetiletým strádáním v žalářích, jak velmi by si tohoto otroka vážila už z tohoto důvodu! Maria ale ví, že Syn Boží nepřišel na svět kvůli ničemu jinému, než aby spasil nás, ubohé, jak sám prohlásil: „*Neboť Syn člověka přišel, aby hledal a spasil, co zahynulo*“ (Lk 19,10). A aby nás spasil, uvolil se za nás obětovat i svůj život. Kdyby nás tedy Maria milovala málo, ukázala by, že si necení Synovy krve, která je výkupným za naši spásu. Sv. Alžběta⁴ bylo zjeveno, že se Maria od svého obětování v chrámě neustále jen modlila za nás, aby Hospodin brzy seslal svého Syna kvůli spasení světa. Můžeme si snadno domyslet, o kolik nás nyní miluje více, když ví, jak nás oceňuje její Syn, že se nerozpakoval nás získat za tak nesmírnou cenu.

A protože všichni lidé byli vykoupeni Ježíšem Kristem, proto je Maria všechny miluje a zahrnuje je dobrodiními. Sv. Jan o ní říká: „*A ukázalo se veliké znamení na nebi: Žena oděná sluncem*“ (Zj 12,1). Jako se na zemi nikdo nemůže ukrýt před sluncem, tak není na zemi nikdo, kdo by byl zbaven Mariiny lásky: „*Nic se neskryje před jeho žářem*“ (Ž 19,7). „Před jeho žářem – to znamená před žářem Mariina srdce,“ jak vysvětluje celleský opat⁵.

„A kdo kdy pochopí,“ říká sv. Antonín⁶, „péči, kterou má tato laskavá Matka o nás všechny? Proto nám nabízí a poskytuje své milosrdenství.“ Protože naše Matka dychtila po

¹ Srov. In I. Senten., dist. 48, Dub. IV. Jasněji to říká Richard od sv. Vavřince, De laudibus B. M. V., I. IV, c. 18.

² Sv. Antonín cituje sv. Anselma v díle Summa Theologiae, p. 4, tit. 15, cap. 41, §1 ad 3.

³ Sermo I. de B. V. M. Mezi spisy sv. Bonaventury.

⁴ Zjevení se stalo sv. Alžbětě Dyrinské. Sv. Alfons ji nazývá řeholnicí, poněvadž byla členkou Třetího řádu sv. Františka.

⁵ Raymundus Jordanus (Idiot), Contemplationes de B. Virgine, Proemium.

⁶ Summa Theologiae IV, tit. 15, cap. 2.

záchraně všech, proto k ní také spolupracovala. „Je jisté,“ říká sv. Bernard¹, „že se starala o celé lidské pokolení.“ Proto je velmi prospěšná pobožnost některých Mariiných ctitelů, kteří podle svědectví Kornélia a Lapide² prosí Pána o ty milosti, které pro ně vymáhá Svatá Panna, slovy: „Dej mi, Pane, co pro mě vyprošuje Nejsvětější Panna!“ „A oprávněně,“ říká zmíněný spisovatel, „neboť naše Matka nám vymáhá větší dobra, než si dovedeme my sami přát.“ A zbožný Bernardin z Busti³ říká, že Maria rychleji uděluje dobra a milosti, než my po nich toužíme. Proto na ni vztahuje Richard od sv. Vavřince⁴ slova knihy Moudrosti: „*Předchází ty, kdo po ní touží, takže se jim dává poznat první*“ (Mdr 6,13): „Maria předchází ty, kdo se na ni obracejí, aby ji našli, dříve, než ji začnou hledat.“ „Tak velká je láska této dobré Matky k nám,“ říká Richard od sv. Viktora⁵, „že nám přichází na pomoc dříve, než o ni my žádáme.“

Je-li tedy Maria tak dobrá ke všem, i k nevděčným a k lhostejným, kteří ji milují málo a málo se jí svěřují do ochrany, o co laskavější bude k těm, kdo ji milují a často ji vzývají? „*Snadno ji mohou spatřit ti, kteří ji milují*“ (Mdr 6,12). „Jak snadno najdou Marii,“ říká Richard od sv. Vavřince⁶, „kdo ji milují; a najdou ji plnou něhy a lásky: „*Miluji ty, kdo mě milují*“ (Př 8,17).“ Maria dosvědčuje, že nemůže odepřít lásku těm, kdo ji milují. „Ačkoliv tato nejlíbeznější Paní miluje všechny lidi jako své děti, přece jen dává přednost v uznání a v lásce těm, kdo ji milují něžněji,“ svědčí sv. Bernard⁷. Podle slov Raymunda Jordana⁸ jsou Mariini ctitelé tak šťastní, že je Maria nejen miluje, ale také jim slouží.

V kronice dominikánského řádu čteme⁹, jak umíral bratr Leodat z Montpellier, který se svěřoval do ochrany této Matce milosrdenství dvěstěkrát denně. Jednoho dne u sebe uviděl překrásnou Královnu, která mu řekla: „Leodate, chceš umřít a přijít k mému Synovi a ke mně?“ Řeholník odpověděl: „Kdo jste?“ „Jsem Matka milosrdenství,“ odpověděla blahoslavená Panna. „Tys mě často vzýval, proto jsem nyní přišla pro tebe. Pojďme do nebe!“ Ještě ten den Leodat skonal a přišel, jak doufáme, za Marií do království blaha.

Nejsladší Matko Maria, blažený, kdo tě miluje. Sv. Jan Berchmans z Tovaryšstva Ježíšova¹⁰ říkával: „Když miluji Marii, jsem si jistý setrváním, a vyprosím si na Bohu vše, co chci.“ Proto svatý mladík obnovoval bez ustání toto předsevzetí: Chci milovat Marii, chci milovat Marii. Tato slova si často v duchu opakoval.

„Ach, jak v lásce předstihuje tato dobrá Matka všechny své děti! Ať ji milují sebevíc, vždycky bude Mariina láska k nim větší,“ říká Auriemma¹¹. Kéž by ji milovaly jako sv. Stanislav Kostka, který miloval tuto svou drahou Matku tak něžně, že svou řečí rozohňoval každého, s kým mluvil, k podobné lásce. K oslavě jejího jména tvořil nová slova a nové čestné výrazy. Nezačal žádnou práci, aby si od ní nejprve před některým jejím obrazem nevyžádal požehnání. Když se modlil hodinky, růženec nebo když konal jiné modlitby k Mariině cti, dělal to s tak zjevnou vroucností, jako by mluvil tváří v tvář se samotnou pannou Marií. Když slyšel zpěv Zdravas Královno, vzplanuly jeho srdce i jeho obličej. Knězi Tovaryšstva Ježíšova, se kterým šel navštívit obraz blahoslavené Panny, odpověděl na otázku, jak ji miluje: „Otče, co mohu říci více, než že je mou Matkou?“ Podle výpovědi tohoto kněze pronesl svatý mladík tato slova s výrazem takové něhy a vroucnosti v hlase a v pohledu, že se zdálo, jako kdyby ne člověk, ale anděl mluvil o lásce k Marii. – Kéž by ji milovaly její děti také tak, jako blah. Heřman, který ji nazýval svou milovanou snoubenkou a za to byl od Panny Marie poctěn jménem snoubenec¹²; jako sv. Filip Neri, který pociťoval velkou útěchu už při pouhé myšlence na Marii, a proto ji nazýval svou slastí; jako sv. Bonaventura, který ji nazýval nejen svou Paní a Matkou, ale aby dokázal svou něžnost a oddanost k ní, jmenoval ji dokonce svým srdcem a svou duší. Měly by ji milovat jako její veliký ctitel sv. Bernard, který tak hodně miloval tuto sladkou Matku, že ji nazýval lupičkou srdcí. Proto říkal, aby vyjádřil své vroucí city k ní: „Což jsi mi neuloupila srdce?“ – Měly by ji nazývat svou milenkou, jak říkával sv. Bernardin Sien- ský, který vykonával každý den návštěvu u některého jejího obrazu a vyznával jí co nejněžněji

¹ In Assumpt. B. M. V., s. 4, n. 8. ML 183, 429.

² Spíše než Cornelius a Lapide má tuto myšlenku Salazar SJ, In Proverbia VIII.

³ Mariale seu sermones de B. V. M., p. 2, sermo 5: De Nativ. Mariae.

⁴ De laudibus B. M. V., I. 2, c. 3, n. 15. Spis býval pokládán za dílo sv. Alberta.

⁵ In Cantica, cap. 23. ML 196, 475.

⁶ De laudibus B. M. V., I. 2, c. 3, n. 15.

⁷ In Antiphonam Salve Regina, s. 1, n. 1. ML 184, 1061. Autor nejistý.

⁸ Contemplat. de B. Virgine, Proem.

⁹ Ger. de Fracheto O.P., Vitae Fratrum Ord. Praed.

¹⁰ Cepari, Vita, Roma 1717.

¹¹ Affetti scambievoli, p. 1, c. 1. Auriemma přepisuje výrok sv. Ignácovi, mučedníkovi.

¹² Blah. Heřman žil v premonstrátském klášteře ve Steinfeldu (†1239-1241).

lásku jako své Královně. Na otázku, kam chodí každý den, odpovídal, že navštěvuje svoji milenkou. Měly by ji milovat také tak, jako sv. Alois Gonzaga, který neustále hořel láskou k Marii, že sotva zaslechl nejsladší jméno své drahé Matky, hned mu plálo srdce a na tváři se mu objevoval žhavý ruměnec, jak mohli všichni vidět. – Její děti by ji měly milovat jako sv. František Solanský, který jako by se pomínul z lásky k Marii rozumem; s hudebním nástrojem sedal někdy před její obraz a zpíval jí o lásce. Říkal, že jak dělají světští milenci svým vyvoleným, tak zpívá on své milované Královně večerní dostaveníčko. Měly by ji milovat také tak, jak ji milovalo tolik jejích služebníků, kteří nevěděli, čím by jí ještě dokázali svou lásku. P. Jan de Trexo z Tovaryšstva Ježíšova si s jásotem říkal Mariin otrok a na znamení otroctví ji často navštěvoval v některém chrámě. A co tady dělal? Jakmile vešel, skrápěl dlažbu slzami něžné lásky k blahoslavené Panně, pak se dotýkal dlažby jazykem a obličejem a tisíckrát ji líbal, neboť to byl, jak říkal, dům jeho milované Paní. P. Jakub Martinez¹, také z Tovaryšstva Ježíšova, který býval pro svou zbožnost k Marii unášen na její svátky anděly do nebe, aby viděl, s jakou nádherou se tam konají, říkal: „Chtěl bych mít srdce všech andělů a všech svatých, abych mohl Marii milovat tak, jak ji milují oni. Chtěl bych mít životy všech lidí, abych je mohl všechny obětovat z lásky k Marii.“ Kéž dosáhnou Mariiny děti takové lásky k ní, jako syn sv. Brigity Karel², který říkal, že neví, co by ho na světě těšilo víc než myšlenka, jak Bůh velice miluje Marii. A také ujišťoval, že by rád podstoupil i největší utrpení, jen aby Maria nepozbyla – kdyby to vůbec bylo možné – ani nejmenší díl své slávy; a kdyby Mariina velikost patřila jemu, že by se jí vzdal pro ni jako mnohem hodnější. – Měly by jí toužit dát i život na důkaz své lásky k Marii, jak si to přával Alfons Rodriguez. Ani se nedivíme těm, kteří si vryli do prsou ostrým železem líbezná jména Maria, jako řeholník František Binans³ nebo Radegunda, manželka krále Chlotara⁴, ano, tak daleko šli někteří, že si vtiskli žhavým železem do těla toto milované jméno, aby jim zůstalo pevně a nevyhladitelně, jak to z lásky k ní udělali její ctitelé Jan Křtitel Archinto⁵ a Augustin Espinosa⁶, oba z Tovaryšstva Ježíšova.

Její děti ať dělají a snaží se dělat vše, čeho je schopen milující snoubenec, když chce projevit svou náklonnost milované dívce; nikdy se jim ale nepodaří milovat Marii tak, jak je miluje ona. Mnich Mikuláš⁷ říká: „Vím, má Paní, že ze všech bytostí jsi ty nejvíce hodna lásky a že nás miluješ láskou, kterou nepředstihne žádná jiná láska.“ Když jednou prodléval ctihodný Alfons Rodriguez z Tovaryšstva Ježíšova před Mariiným obrazem, pocítil v srdci takový žár lásky, že zvolal: „Má lásky nejhodnější Matko, vím, že mě miluješ; nemiluješ mne však tak, jak já miluji tebe.“ A Maria, jako by byla uražena ve své lásce, mu z obrazu odpověděla: „Co to říkáš, Alfonsi? Co to říkáš? Nesmírně větší je má láska k tobě než tvoje ke mně. Abys věděl – mezi nebem a zemí není tak velká vzdálenost, jako je rozdíl mezi láskou mou a tvou⁸.“

Proto volá oprávněně sv. Bonaventura⁹: „Blažení ti, kteří mají štěstí, být věrnými a milujícími služebníky této nejlaskavější Matky!“ „A je to pravda, neboť tato nejvděčnější Královna se nedá nikdy svými ctiteli předstihnout v lásce¹⁰.“ Řídí se v tom příkladem našeho nejlaskavějšího Vykupitele Ježíše Krista; tomu, kdo ji miluje, splácí dvojnásobnými dobrodiními a milostmi. Volám tedy se sv. Anselmem¹¹, zapáleným láskou: „Můj milovaný Ježíši a má drahá Matko Maria! Kéž mé srdce stále plane pro vás a celou mou duši kéž stráví láska. Protože vás ale nemohu milovat bez vaší milosti, poskytněte tedy, Ježíši a Maria, mé duši ne pro mé, ale pro své zásluhy, milost, abych vás miloval, jak zasluhujete. Ó, Bože, tolik milující lidi, tys mohl umřít za své nepřátele, a teď bys mohl odepřít milost lásky k tobě a ke tvé Matce Marii tomu, kdo tě o ni prosí?“

Příklad. P. Auriemma¹² vypravuje o chudé pasačce, která velmi milovala Pannu Marii. Když se ovečky pásly, bylo její největší radostí zaběhnout do kapličky blahoslavené Panny na jednom vrchu, mluvit s Matkou Boží a uctívat ji různými způsoby. Mariin obraz – byla to vy-

¹ Slavný misionář v Peru. Zemřel v Limě 1626.

² Revelationes, I. 7, c. 13.

³ Náležel řádu Paulánů. Ariemma, Affetti scambievoli, p. 1, c. 15.

⁴ Hildebertus, Vita S. Radegundis reg., c. 4, n. 27. ML 171, 977.

⁵ Zemřel r. 1574 po 4 letech řeholního života.

⁶ Zemřel r. 1648.

⁷ Sermo II. in Nativ. B. V. M. ML 144, 740. Řeč bývala připisována sv. Petru Damiani, je ale od sekretáře sv. Bernarda, mnicha Mikuláše.

⁸ Janinus, Vita. Acta SS. Bollandiana die 30. octobris.

⁹ Psalterium B. V. M. Psalmus 31, Psalmus 118.

¹⁰ Paciucheli, Excit. in Ps. 86, exc. 2, n. 1.

¹¹ Or. 52. ML 158, 958.

¹² Affetti scamb., p. 2, c. 8.

puklina – byl bez ozdob. Udělala tedy pro něj svýma ručkama pláštík. Jednou nasbírala polní květiny, uvíla z nich věnec, vystoupila na oltář a položila ho Matce Boží na hlavu se slovy: „Matičko má, ráda bych ti dala na čelo korunu ze zlata a z perel. Ale jsem chudá, proto ode mne přijmi tento věneček z květů. Je to znamení mé lásky k tobě.“ Tak a podobně sloužila zbožná dívka naší drahé Paní.

Pohledme nyní, jak se dobrá Matka odvděčila této své dceruše za její návštěvy a za její lásku.

Dívka onemocněla na smrt. V té době šli tím krajem dva řeholníci. Unavení cestou se uložili k odpočinku pod strom. Jeden usnul, druhý bděl, ale oba měli totéž vidění. Spatřili zastup překrásných panen, mezi nimiž jedna vynikala krásou a velebností. Jeden z řeholníků se jí zeptal: „Paní, kdo jste?“ Ona odpověděla: „Já jsem Matka Boží a jdu s těmito svatými pannami navštívit v blízké chatě umírající pasačku, která mě velmi často navštěvovala.“ Po těch slovech vše zmizelo. Ti Boží sluhové si pak řekli: „Pojďme ji shlédnout i my!“ Vydali se na cestu a našli nízkou chatrč. Vešli a viděli umírající pannu na troše slámy. Pozdravili ji a ona odpovídala: „Bratři, prostě Boha, abyste mohli spatřit družinu, která je kolem mě.“ Padli hned na kolena a spatřili Marii, jak stojí s korunou v ruce vedle umírající a těší ji. Svaté panny začaly zpívat a za tohoto sladkého zpěvu se její svatá duše odloučila od těla. Maria jí položila na hlavu korunu a vzala její duši s sebou do nebe.

Modlitba

„Ó, Královno, loupící srdce,“ volám k tobě se sv. Bonaventurou¹. Paní, která láskou a dobrodiními, prokazovanými tvým sluhům, uchvacuješ jejich srdce, uchvať i mé srdce, které také touží vroucně tě milovat. Ty sis získala svou krásou lásku Boha, že sestoupil z nebe do tvého lůna. A já bych měl žít bez lásky k tobě? Ne! S jiným tvým oddaným synem, sv. Janem Berchmansem z Tovaryšstva Ježíšova, tě ujišťuji: Nikdy si nedopřeji oddechu, dokud nezískám něžnou lásku k své Matce Marii. Chci však lásku trvalou a něžnou k tobě, má Matko, která jsi mě tak něžně milovala, i když jsem byl k tobě ještě tak moc nevděčný. Co by bylo ze mě nyní, kdybys mě, Maria, nebyla milovala a nevyprosila mi tolik milostí? Jestliže jsi mě tolik milovala, když sem tě nemiloval, o co více smím doufat ve tvoji dobrotu nyní, když tě miluji!

Miluji tě, má Matko, a chtěl bych srdce, které by tě milovalo za všechny ty nešťastníky, kteří tě nemilují. Chtěl bych jazyk, který by tě mohl chválit za tisíce jazyků, abych ukázal všem tvou slávu, tvou svatost, tvé milosrdenství a tvou lásku ke všem, kdo tě uctívají. Kdybych měl bohatství, vynaložil bych je k zvýšení tvé cti. Kdybych měl poddané, změnil bych je všechny ve tvé ctitele. A kdyby to bylo třeba, rád bych obětoval i svůj život pro tebe a pro tvou slávu.

Miluji tě tedy, má Matko, ale přitom se bojím, že tě přece jen nemiluji. Vždyť se říká, že láska připodobňuje milující osobám milovaným. „Láska buď podobné nalézá nebo tvoří².“ Když vidím, že jsem tobě tak nepodobný, je to znak, že tě nemiluji. Ty jsi tak čistá, já tak špinavý. Ale teď je právě tvou povinností, Maria, když mě miluješ, připodobnit mne sobě. Ty máš plnou moc měnit srdce. Uchop tedy mé srdce a proměň je. Ukaž světu, co všechno ty můžeš udělat pro ty, kdo tě milují. Učiň ze mne světce a hodného syna. Tak doufám, tak se staň. Amen.

¹ Stimulus amoris, p. 3, c. 10. Mezi spisy sv. Bonaventury.

² Aristoteles, Magnorum moralium II, n. 11, ke konci.

§4: Maria je i Matkou kajících hříšníků

Maria řekla sv. Brigitě¹, že je Matkou nejen spravedlivých a nevinných, ale i hříšníků, když se chtějí polepšit. Hledá-li útočiště u jejích nohou hříšník, který se chce napravit, ó, jak je tato dobrá Matka ochotná obejmout ho a pomoci mu, a to mnohem víc než každá jiná matka tělesná. Sv. Řehoř VII.² zdůrazňuje právě tuto věc hraběnce Matyldě: „Udělej konec hříšným choutkám a ručím ti najisto, že tě Maria bude hned mnohem ochotněji milovat než tělesná matka své dítě.“ Kdo ale chce být dítětem této vznešené Matky, musí nejprve zanechat hříchu a teprve potom může doufat, že bude přijat za její dítě. Richard od sv. Vavřince³ uvažuje o slovech: „*Povstali synové její*“ (Př 31,28) a upozorňuje, že se nejprve říká „*povstali*“ a teprve potom „*synové*“, protože nemůže být Mariin ten, kdo se napřed nevynasnaží povstat ze hříchu, do kterého klesl. Sv. Petr Zlatomluvý⁴ poznamenává: „Kdo nedělá skutky své matky, popírá svůj původ od ní.“ Kdo koná skutky protivící se Marii, popírá skutkem, že by chtěl být jejím dítětem. Maria je pokorná, a on chce být hrdý, Maria je čistá, a on chce být nepočestný, Maria je plná lásky, a on chce bližního nenávidět. Dává tak najevo, že není a nechce být dítětem této svaté Matky. „Mariiny děti,“ píše Richard⁵, „ji následují v čistotě, pokoře, tichosti, milosrdenství.“ A jak by si troufal nazývat se Mariiným synem ten, kdo ji uráží svým životem? Jeden hříšník řekl jednou Marii: Ukaž, že jsi Matkou! Ale blahoslavená Panna mu odpověděla: Ukaž ty, že jsi synem! Jiný ji vzýval jménem: Matko milosrdenství! Maria mu ale řekla: „Vy, hříšníci, mě nazýváte Matkou milosrdenství, když ode mne chcete pomoc. Svými hříchy však ze mne neustále děláte Matku utrpení a bolesti.“ „*Je od Boha prokletý, kdo ke hněvu popouzí matku*“ (Sir 3,18). „Matka tady znamená Marii,“ vykládá Richard od sv. Vavřince⁶. Bůh zlořečí tomu, kdo tuto dobrou Matku zarmucuje hříšným životem a zvláště zatvrzelostí v hříchu.

Říkám: zatvrzelostí. Protože když se takový hříšník, i kdyby hřích neopustil, snaží aspoň z něho vybřednout a hledá pomoc u Panny Marie, bude mu tato Matka neustále poskytovat pomoc, až ho přivede do stavu milosti Boží. To zaslechla jednou sv. Brigita⁷ z úst Ježíše Krista, který mluvil se svou Matkou, a řekl: „Ty poskytuješ pomoc tomu, kdo se snaží povstat, a nikomu svou útěchu neodpíráš.“ Dokud tedy setrvává hříšník v nekajícnosti, Maria ho nemůže milovat. Jakmile se však takový otrok pekla, spoutaný okovy vášně, aspoň svěří do ochrany blahoslavené Panně a prosí ji s důvěrou a vytrvale, aby ho zbavila hříchu, jistě mu tato dobrá Matka podá svou pomocnou ruku, rozváže mu pouta hříchu a uvede ho na cestu spásy. – Tvrzení, že všechny modlitby a skutky konané ve stavu hříchu, jsou hříšné, bylo odsouzeno Tridentským sněmem jako blud⁸. Sv. Bernard říká⁹, že modlitba v ústech hříšníka, i když není krásná, protože nevychází z lásky Boží, je přece užitečná a prospěšná pro vítězství nad hříchem. Sv. Tomáš¹⁰ pak učí, že hříšníkova modlitba je sice bez zásluhy, že je ale schopná vyprosit milost odpuštění, neboť výprosná síla modlitby se neopírá o zásluhy prosícího, ale o Boží dobrotu a o zásluhy a příslibení Ježíše Krista, který řekl: „*Každý, kdo prosí, dostává*“ (Lk 11,10). To samé je nutné říci o modlitbách k Matce Boží.

„Nezasluhuje-li prosící vyslyšení,“ říká Eadmer¹¹, „vymohou mu vyslyšení Mariiny zásluhy, když se na ni obrátí.“ Proto sv. Bernard¹² vybízí každého hříšníka, aby Marii prosil a pojal velkou důvěru v modlitbu k ní; protože když nezasluhuje hříšník to, o co prosí, Maria má přece právo pro své zásluhy dát mu ty milosti, které mu vyprošuje na Bohu.

„To je úkolem dobré Matky,“ říká Konrád Saský¹³. Kdyby nějaká matka věděla, že se její synové nenávidějí na smrt a že jeden druhému ukládá o život, co jiného by dělala, než že

¹ Revelaciones, I. 4, c. 138.

² Registrum, Epist. 47. ML 148, 328.

³ De laudibus B. M. V., I. 2, c. 5, n. 8.

⁴ Sermo 123, De divite et Lazaro. ML 52, 537.

⁵ Richard od sv. Vavřince, De laudibus B. M. V., I. 2, c. 5, n. 8.

⁶ Richard od sv. Vavřince, De laudibus B. M. V., I. 2, c. 1, n. 8.

⁷ Revelaciones, I. 3, c. 19.

⁸ Sessio VI, can. 7. Denz 817.

⁹ Sermones de diversis, s. 81. ML 183, 699.

¹⁰ Summa Theologiae II-II, q. 178, a. 2 ad 1.

¹¹ Liber de excellentia B. M., c. 6. ML 159, 570.

¹² Vigilia Nativ. Domini, s. 3, n. 10. ML 183, 100.

¹³ Speculum B. M. V., lect. 3. Mezi spisy sv. Bonaventury.

by je všemožně usmířovala? Maria je ale Matkou Ježíše a Matkou člověka; když vidí hříšníka, který je nepřítelem Ježíše Krista, nemůže tento pohled snést a ze všech sil se snaží vzájemně je usmířit.

Tato předobrotivá Paní nežádá od hříšníka nic jiného, než aby se jí svěřoval do ochrany a měl vůli se polepšit. Když Maria vidí u svých nohou hříšníka, který prosí o slitování, nehledí na jeho hříchy, ale na úmysl, se kterým přichází; když se k ní blíží s dobrým úmyslem, obejmě ho tato nejlaskavější Matka, i kdyby se dopustil všech hříchů světa, a nerozpakuje se léčit všechny vředy jeho duše. Vždyť se nejen jmenuje, ale také skutečně je Matkou milosrdenství. Dokazuje to láskou a něžností, když nám pomáhá. To vše zjevila blahoslavená Panna sv. Brigitě¹ slovy: „Ať zhřešil člověk sebevíc, když se vrací, jsem ihned ochotná ho přijmout. A nevšímám si, kolika hříchů se dopustil, ale s jakým úmyslem se vrací; neboť se neštítím ošetřovat a hojit jeho rány, vždyť se nazývám a skutečně jsem Matkou milosrdenství.“

Maria je Matkou hříšníků, kteří se chtějí obrátit. Jako jejich Matka nemůže být s nimi bez soucitu, ano, zdá se, že neštěstí ubohých dětí považuje za své. Když kananejská žena prosila Ježíše Krista, aby osvobodil její dceru od zlého ducha, který ji trýznil, řekla: „*Smiluj se nade mnou, Synu Davidův! Má dcera je zle posedlá*“ (Mt 15,22). Jestliže však byla soužena zlým duchem dcera a ne matka, zdá se, že měla říci: Pane, měj slitování s dcerou, a ne: Měj slitování se mnou. Ona však oprávněně řekla: Slituj se nade mnou! Neboť matky cítí všechny nesnáze svých dětí jako své vlastní. Podle Richarda od sv. Vavřince² „právě tak prosí Maria Boha za hříšníka, který se jí svěřuje do ochrany: Smiluj se nade mnou! Jako by říkala: Pane můj, tato ubohá hříšná duše je mé dítě, a proto se smiluj ne tak nad ní jako spíš nade mnou, její Matkou!“

Ó, kdyby se chtěli všichni hříšníci svěřovat do ochrany této dobré Matky, jistě by všichni dosáhli od Boha odpuštění. „Ó, Maria,“ volá v údivu Konrád Saský³, „ty se s mateřskou láskou ujímáš hříšníka opuštěného celým světem a nespustíš ho z očí, dokud ubožáka nesmíříš s jeho Soudcem.“ Chce říci: Dokud hříšník setrvává v hříchu, všechno ho nenávidí a pronásleduje. I nerozumné tvorstvo, oheň, vzduch a země by ho rády ztrestaly a pomstily se na něm, aby zjednaly čest svému Pánu, kterým on pohrdnul. Zavrhně však takového nešťastníka i Maria, když se jí svěřuje? Ne! Jde-li k ní prosit o pomoc, aby se mohl napravit, ujmě se ho s mateřskou láskou a nepropustí ho od sebe, dokud ho nesmíří svou mocnou přímlouvou s Bohem a nezajistí mu milost.

V II. knize Samuelově (2 Sam 14,5-11) čteme, že moudrá žena z Thekuy řekla Davidovi: „Pane, měla jsem dva syny. K mému neštěstí zabil jeden druhého. Tak jsem ztratila již jednoho syna. Teď mi chce spravedlnost vzít ještě druhého syna, jediného, který mi zbyl. Smiluj se nade mnou, ubohou matkou! Postarej se, abych nebyla zbavena obou svých synů.“ – David se slitoval nad ubohou matkou, osvobodil provinilce a daroval ho matce. – Stejně mluví k Bohu Maria, když vidí jeho hněv proti hříšníkovi, který se jí svěřil do ochrany: „Můj Bože, měla jsem dva syny, Ježíše a člověka. Člověk usmrtil mého Ježíše na kříži. Nyní žádá tvá spravedlnost odsouzení člověka. Pane, můj Ježíš již zemřel, slituj se tedy nade mnou, a když jsem ztratila jednoho syna, nedopusť, abych byla oloupena i o druhého.“ – Zcela jistě tvrdím: Bůh nezavrhně ty hříšníky, kteří se odevzdávají Marii a za které ona prosí. Vždyť Bůh sám odkázal hříšníky Marii za děti. Zbožný Landsberger vkládá⁴ Pánu do úst slova: „Marii jsem odkázal hříšníky za děti. Proto koná svůj úřad ostražitě, aby nikdo z jejích svěřenců, zvláště ti, kdo ji prosí, nezahynul, ale aby je všechny pokud možno přivedla ke mně.“

Blosius říká⁵: „Kdo vystihne dobrotu, milosrdenství, věrnost a lásku, které rozvíjí tato Matka pro naši záchranu, když ji prosíme o pomoc?“ „Vrhněme se tedy před tuto dobrou Matku,“ vybízí nás sv. Bernard⁶, „obejměme její svaté nohy a neustaňme, dokud nám nepožehná a nepřijme nás za své děti.“ – Kdo by si mohl připustit nějaké pochybnosti o lásce této Matky? Sv. Bonaventura říkával: „I kdyby mě zabila, budu v ni doufat; přeji si zemřít plný důvěry před jejím obrazem, a dosáhnu spasení.“ A tak musí mluvit každý hříšník, který se obrací k této slitovné Matce: Má Paní a Matko, za své hříchy zasluhuji, abys mě od sebe zapudila a abys mě sama trestala za má provinění; ale i když mě zaženeš a zabiješ mě, nevzdám se dů-

¹ Revel., I. 2, c. 23.

² De laudibus B. M. V., I. 6, c. 9, n. 11.

³ Speculum B. M. V., lect. 3. Mezi spisy sv. Bonaventury.

⁴ Alloquia Christi Jesu ad animam, I. 1, p. 3, can. 12.

⁵ Sacellum animae fidelis, p. 3, c. 5, n. 2.

⁶ Dom. infra oct. Assumpt. B. V. M. ML 183, 432.

věry v tebe, že mě spasiš. V tebe skládám všechnu naději, a budu-li mít štěstí zemřít před tvým některým obrazem, když se budu svěřovat do ochrany tvému milosrdenství, jistě doufám, že nezahynu, ale přijdu do nebe, abych tě chválil s tolika tvými služebníky, kteří tě vzývali v hodině smrti o pomoc, a tak dosáhli spasení.¹

Modlitba

Má nejvznešenější Královno a důstojná Matko mého Boha, nejblahoslavenější Maria! Poněvadž jsem tak bídny, obtížený hříchy, neměl bych se opovážit blížit se k tobě a nazývat tě svou Matkou. Ale moje ubohost mě nesmí zbavit útěchy a důvěry, které zakouším, když tě nazývám Matkou. Víím, že zasluhuji, abys mě zavrhl; pohlédni však, co pro mě učinil a vytrpěl tvůj Syn Ježíš, a pak mě zavrхни, budeš-li moci. Jsem ovšem bídny hříšník, který urazil Boží velebnost více než jiní. Ale už se stalo!

Obracím se proto na tebe, ty mi můžeš ještě pomoci. Pomoz mi, má Matko! Neříkej, že mi nemůžeš pomoci. Vždyť víím, že jsi všemohoucí a že dostaneš od Boha vše, o co prosíš. Kdybys mi však pomoci nechtěla, řekni mi aspoň, na koho se mám obrátit, aby mě vysvobodil z tak hrozného neštěstí. Se sv. Anselmem² říkám tobě a tvému Synovi: „Bud' se smilujte nad ubožákem – Ježíš odpuštěním, Maria přímluvou – nebo mi ukažte bytosti milosrdnější, na něž bych se mohl jistě obrátit nebo na něž bych se mohl klidněji spolehnout.“ – Ani na nebi ani na zemi nenaleznu však jistě nikoho, kdo by měl k ubohým větší lásku než vy a kdo by mi mohl lépe pomoci.

Ty, Ježíši, buď mým Otcem, a ty, Maria, buď mou Matkou! Vy milujete a vyhledáváte nejubožejší, abyste je zachránili. Já jsem ze všech nejubožejší a zasluhuji peklo. Vám však není třeba mne vyhledávat, toho se nedomáhám. Sám před vás předstupuji s pevnou nadějí, že mne neopustíte. Pohledte na mne u svých nohou! Ty, můj Ježíši, mi odpusť, a ty, Maria, mi pomoz!

¹ Vincenc z Beauvais vypravuje událost, která se prý stala r. 1430 v jednom anglickém městě. Šlechtic Arnošt vstoupil do kláštera a žil velmi vzorně. Jeho modlitby k Panně Marii působily zázračně. Prudká pokušení k nečistotě ho však hnala z kláštera a ani hlas Matky Boží z jejího obrazu ho nezadržel v duchovním povolání. Ve světě se zvrhl, stal se řemeslným lupičem a vrahem. K pokání ho přiměl Kristus Pán, který k němu zavítal v podobě šlechtice a zjevil se mu ve chvíli, když ho chtěl bezbožník zabít. Ale bylo již pozdě. Na cestě do kláštera byl Arnošt chycen, odsouzen k smrti a měl být oběšen. Matka Boží ho však před smrtí zachránila a poslala ho do kláštera, kde konal dlouhá léta pokání.

² Or. 51. ML 158, 952.

HLAVA II.

ŽIVOTE, SLADKOSTI!

§1: Maria je naším životem, protože nám vymáhá odpuštění hříchů

Abychom dobře rozuměli, proč máme s Církví svatou nazývat Marii svým životem, je třeba vědět, že jako duše oživuje tělo, tak milost Boží oživuje duši. Duše bez milosti žije jen zdánlivě, ve skutečnosti je ale mrtvá, jak čteme ve Zjevení sv. Jana: „Podle jména jsi živ, ale jsi mrtev“ (Zj 3,1). Když tedy Maria získává svým prostřednictvím hříšníkům milost, vrací jim život. Poslyšme, jaká slova z knihy Přísloví vkládá Církev svatá Marii do úst: „Kdo mě za úsvitu hledají, naleznou mne“ (Př 8,17). Ti, kdo se na mě horlivě obracejí od časného rána, jakmile totiž mohou, jistě mě najdou. Proto znamená totéž: obracet se na Marii a nalézt milost Boží. Dále se říká: „Vždyť ten, kdo mě nalézá, nalezl život a dosáhl Hospodinova požehnání“ (Př 8,35). Sv. Bonaventura¹ volá k těmto slovům: „Slyšte, kdo toužíte po Božím království: Ctěte Pannu Marii, a naleznete život a věčnou spásu.“

Sv. Bernardin Sienský² říká, že Bůh nezapomněl člověka po spáchání prvního hříchu ze zvláštní lásky k této budoucí Dceři. Je přesvědčen, že ve Starém zákoně prokazoval Bůh milosrdenství a odpouštěl hříšníkům jen kvůli této požehnané Panně.

Proto nás oprávněně vybízí sv. Bernard³: „Hledejme milost, ale hledejme ji skrze Marii.“ Jestliže jsme ke svému neštěstí ztratili milost Boží, snažme se ji opět získat, čiňme to ale skrze Marii, neboť pokud jsme ji my ztratili, ona ji našla. Proto ji světec nazývá „tou, která našla milost“⁴. K naší útěše jí řekl sv. Gabriel: „Neboj se, Maria, neboť jsi našla milost“ (Lk 1,30). Jestliže ale Maria nebyla nikdy zbavena milosti, jak může říci svatý archanděl, že ji zase našla? Jen tehdy říkáme, že jsme věc našli, pokud jsme ji předtím ztratili. Blahoslavená Panna byla vždy spojena s Bohem milostí, ano, byla milostí plná, jak sám archanděl dosvědčil svým pozdravem: „Bud' zdráva, milostiplná!“ (Lk 1,28).

Jestliže tedy Maria nenalezla milost pro sebe, poněvadž jí byla vždy plná, pro koho ji potom našla? Kardinál Hugo⁵ odpovídá ve svém výkladu zmíněného místa: „Nalezla ji pro hříšníky, kteří ji pozbyli. Ať tedy hříšníci spěchají k blahoslavené Panně,“ říká tento zbožný spisovatel, „když ztratili hříchem milost; u ní ji zase naleznou. Ať s důvěrou volají: Vrať nám náš majetek, který jsi našla.“ „Když tedy chceme najít milost Páně,“ dělá závěr Richard od sv. Vavřince⁶, „hledejme Marii, která milost našla a stále ještě ji nalézá, takže se v ní nemůžeme zklamat. A protože byla a je vždy Bohu milá, jistě nalezneme milost, když se jí svěřujeme do ochrany.“ Ve Velepísni nám říká, že ji Bůh poslal na svět, aby byla naší ochranou: „Já jsem jako hradba“ (Pís 8,10). Proto byla vyvolena za prostřednici míru mezi hříšníky a Bohem: „Tehdy jsem se stala v jeho očích tou, která nalézá mír“ (Pís 8,10). Na základě těchto slov dodává sv. Bernard⁷ hříšníkovi mysl: „Běž k této Matce milosrdenství a odhal jí rány, které hříchy zasadily tvé duši. Ona bude jistě prosit Syna, aby ti odpustil pro mateřské mléko, které požíval. A Syn, který ji tak moc miluje, ji jistě vyslyší.“ A opravdu, když chceme povstat ze hříchu, máme se modlit podle přání Církve, aby nám poskytl mocnou pomoc Mariiny přímluvy: „Popřej, milosrdný Bože, ochranu naší křehkosti: abychom my, kteří konáme památku Svaté Rodičky Boží, povstali pomocí její přímluvy ze svých nepravostí“⁸.

Proto ji nazývá sv. Vavřinec Justiniani⁹ „nadějí provinilců“, protože jen ona jim vymáhá na Bohu odpuštění. Oprávněně ji pojmenovává sv. Bernard¹⁰ „žebříkem hříšníků“, neboť tato soucitná Královna podává ruku padlým nešťastníkům, vytrhuje je z propasti hříchu a pomáhá jim povznést se k Bohu. Oprávněně ji sv. Augustin¹¹ nazývá „jedinou nadějí nás, hříšníků“,

¹ Psalterium B. M. V., Psalmus 48.

² Sermones pro festiv. SS. et Immac. V. M., s. 5, De Virg. Matris Dei Nativ., c. 2

³ In Nativ. B. V. M., Sermo de aquaeductu, n. 8. ML 183, 441.442.

⁴ In adventu Domini, s. 2, n. 5. ML 183, 43.

⁵ Postilla super Evang. secundum Lucam I, 30.

⁶ De laudibus B. M. V., l. 2, c. 5, n. 3.

⁷ Uvedená slova patří podle smyslu sv. Bernardu, např. De aquaeductu, ML 183, 441.

⁸ Modlitba po antifoně „Ave, Regina coelorum“.

⁹ In Nativ. glorios. Virg. Mariae, ke konci.

¹⁰ In Nativ. B. V. M. ML 183, 441.

¹¹ Podvržená řeč sv. Augustina. ML 39, 2107.

neboť jen skrze ni očekáváme odpuštění všech svých hříchů. Totéž říká sv. Jan Zlatoústý¹, že na Mariinu přímluvu dostávají hříšníci odpuštění. Proto ji světec zdraví jménem všech hříšníků takto: „Bud' zdráva, Matko Boží a Matko naše, Nebe, ve kterém sídlí Bůh, Trůne, ze kterého uděluje Pán všechny milosti. Pros za nás stále Ježíše, abychom pro tvé prosby obdrželi v den účtování odpuštění a slavnou blaženost na věčnosti.“

Právem je konečně Maria zvána ranním červánkem. Papež Innocenc III.² dobře říká: „Protože ranní červánky jsou koncem noci a začátkem dne, proto je Panna Maria vhodně přirovnávána k zoře; neboť učinila konec nepravosti a byla začátkem ctností.“ Ten samý účinek, který Maria způsobila ve světě svým zrozením, působí mariánská úcta, když se ujme v duši. Dělá konec noci hříchu a duši uvádí na cestu ctnosti. Proto volá k Panně Marii sv. Germanos³: „Matko Boží, tvoje ochrana dává nesmrtelnost a tvoje přímluva život.“ A ve své řeči o spáse prostřednictvím blahoslavené Panny říká: „Kdo vysloví zbožně jméno Maria, je to pro něho znamení, že život buď má nebo ho brzy nalezne.“

Maria zazpívala ve svém chvalozpěvu: „*Hle, od této chvíle mne budou blahoslaviti všechna pokolení*“ (Lk 1,48). Sv. Bernard⁴ ji oslovuje: „Ovšemže tě budou, má Paní, blahoslaviti všechna pokolení, protože jsi zrodila všem pokolením život a slávu. V tobě budou hříšníci nalézat odpuštění, spravedliví setrvání a potom život věčný.“ „Hříšníku, neztrácej mysl, i kdyby ses dopustil všech možných hříchů, ale svěř se s důvěrou do ochrany této přeslavné Paní,“ říká zbožný Bernardin z Busti⁵. „Najdeš ji s rukama plnými milosrdenství a štědrosti.“ A hned dodává: „Více touží ti dobro prokazovat a udílet milosti, než ty si žádáš je obdržet.“

Sv. Ondřej Krétský⁶ ji nazývá „zárukou odpuštění u Boha“. To znamená: Když se hříšníci odevzdají Marii, aby je usmířila s Bohem, slibuje jim Bůh jisté odpuštění, a aby jim dodal jistotu, dává jim také záruku. Touto zárukou je právě Maria, kterou nám dal za Orodovnici; na její přímluvu Bůh odpouští pro zásluhy Ježíše Krista všem hříšníkům, kteří se jí svěřují do ochrany. Sv. Brigitě⁷ anděl řekl, že svatí proroci zajásali při zprávě, že Bůh bude pro Mariinu pokoru a čistotu odpouštět hříšníkům a přijímat na milost ty, kteří jím pohrdali.

Žádný hříšník se nemá bát, že ho Maria zavrhne, když se obrátí k její dobrotě, protože je Matkou milosrdenství a jako Matka milosrdenství touží zachránit právě ty nejubožejší. Podle sv. Bernarda⁸ je Maria tou šťastnou archou, se kterou nikdo neztroskotá, když se do ní skryje. V Noemově arše byla před potopou zachráněna i zvířata. Pod Mariiným pláštěm najdou záchranu i hříšníci. Sv. Gertruda⁹ viděla jednu Pannu Marii s rozhaleným pláštěm, pod který se schovávalo mnoho dravců, lvů, medvědů a tygrů; a viděla, že je Maria nejen neodhání, ale že je dokonce s velkou láskou přijímá a hladí. Z toho světice pochopila, že Maria nezapudí ani nejhorší hříšníky, když k ní přijdou, ale že je přijme a zachrání před věčnou smrtí. Vstupme tedy do této archy, skryjme se pod Mariin plášť; jistě nás nezapudí, ale zcela jistě nás spasí.

Příklad. P. Bovio¹⁰ vypravuje o ženě jménem Helena, která vedla špatný život. Jednou tato dívka náhodou zašla do kostela a vyslechla kázání o růženci. Když vyšla z chrámu, koupila si růženec, ale před lidmi ho schovávala. Začala se ho modlit a i když se nemodlila zbožně, dávala jí Nejsvětější Panna tolik útěchy a radosti při této modlitbě, že ji potom konávala stále. Tím získala takovou ošklivost vůči svému špatnému životu, že neměla klid, až se dostavila ke zpovědnici, kde se vyznala tak zkroutěně, že zpovědník žasnul.

Po zpovědi se hned odebrala k mariánskému oltáři, aby poděkovala své Orodovnici. Pomodlila se růženec a Matka Boží jí řekla z obrazu: „Heleno, už ses dost naurážela Boha a mne. Ode dneška změň život a já ti udělím hojnost svých milostí.“ Ubohá zahanbená hříšnice odpověděla: „Nejsvětější Panno, je pravda, že jsem veliká hříšnice. Ty však můžeš vše, proto mi pomoz. Já se ti daruji, a zasvěcuji zbývající část života na pokání za své hříchy.“

¹ Breviarium Romanae, Commune festorum B. M. V., II. Nocturno, I. 6.

² In solemnis Assumpt. glor. semper Virg. M., s. 28. ML 217, 581.

³ In beatam SS. Dominae nostrae Deiparae... dormitionem, s. 2. MG 98, 350; In encaenia venerandae aedis SS. Dominae. MG 98, 378.379.

⁴ In festo Pentec., s. 2, n. 4. ML 183, 328.

⁵ Mariale, p. 2, s. 5: De elect. Sponsae Dei Navit.

⁶ Or. 14, In SS. Dominae nostrae Deiparae dormit., or. 3. MG 97, 1091.

⁷ Revel., sermo angelicus de excell. B. M. V., cap. 9.

⁸ Sermo de B. M. V. ML 184, 1017. Autorem řeči je asi opat schönavský Egbert.

⁹ Legatus div. pietatis, I. 4, c. 48.

¹⁰ C. Bovio, Esempi e miracoli... Venezia 1716.

S Mariinou pomocí Helena rozdala celý svůj majetek chudým a začala dělat přísné pokání. Byla trýzněna strašnými pokušeními; vždy se však svěřovala do ochrany Matce Boží, a tak vítězila. Dostala také mnoho vyšších milostí, jako jsou vidění, zjevení a dar proroctví. Konečně před smrtí, kterou jí Maria oznámila několik dní dopředu, k ní přišla sama blahoslavená Panna se svým Synem. A po její smrti byla její duše viděna v podobě překrásné holubice letící k nebi.

Modlitba

Matko mého Boha, jediná moje naděje, Maria! Pohleď na ubohého hříšníka u svých nohou, který tě prosí o slitování. Celá Církev a všichni věřící tě velebí a nazývají tě Útočištěm hříšníků. Tys tedy i mým útočištěm. Musíš se postarat o mou spásu.

Vždyť víš, jak tvému Synovi záleží na naší spáse. Víš přece, co Ježíš Kristus vytrpěl pro moje spasení. Vzpomeň si, má Matko, na Ježíšovo utrpení: na zimu, kterou trpěl ve chlévě, na jeho cestu do Egypta, na jeho únavu, na jeho pot, na jeho prolitou krev, na jeho smrtelný zápas, který trpěl před tvýma očima. Ukaž, že máš ráda tohoto Syna, když tě pro lásku k němu prosím o pomoc.

Podej ruku kleslému, který tě prosí o slitování. Kdybych byl svatý, neucházel bych se o tvé smilování. Protože jsem ale hříšník, svěřuji se tobě, neboť jsi Matka milosrdenství. Víím, že tvému soucitnému srdci dělá radost, když můžeš pomoci nešťastníkům, kteří nejsou zatvrzelí. Potěš tedy dnes své slitovné srdce a potěš mne! Teď máš příležitost spasit mne, ubohého odsouzence propadlého peklu. Můžeš mi pomoci, protože nechci být zatvrzelý.

Odevzdávám se do tvých rukou. Řekni mi, co mám dělat a vypros mi k tomu sílu. Sám si umínuji, že učiním vše možné, jen abych získal milost Boží. Skrývám se pod tvůj plášť. Ježíš chce, abych se k tobě obracel o pomoc. Aby se dostalo slávy jemu i tobě, jeho Matce, má mi dopomoci k spasení nejen jeho krev, ale i tvá přímluva. On mě posílá k tobě, abys mi pomohla.

Pohleď na mě, Maria, jak jdu k tobě a jak v tebe důvěřuji. Ty prosíš za tolik jiných, pros i za mne a řekni v můj prospěch jediné slůvko! Řekni Bohu, že si přeješ mé spasení, a Bůh mne jistě spasí. Řekni mu, že jsem tvůj; víc od tebe nežádám. Amen.

§2: Maria je naším životem také proto, že nám získává setrvání v dobrém

Setrvání v dobrém až do konce je tak velké dobrodiní Boží, že – jak prohlásil svatý Tri-dentský sněm – je to naprostý dar, který si nemůžeme zasloužit. Ale podle učení sv. Augusti-na¹ obdrží od Boha milost setrvání v dobrém všichni, kdo o ně prosí; a jak učí P. Suarez², ne-omylně je obdrží všichni, jen když o ně pilně prosí Boha až do konce života. „Toto setrvání,“ píše sv. Robert Bellarmin³, „si musíme vyprošovat den ze dne, abychom je ze dne na den do-stávali.“ Je-li však pravda, což já pokládám na základě dnešního všeobecného mínění za správné a co dokáží později v hlavě V., opakuji, je-li pravda, že všechny milosti, které nám uděluje Bůh, k nám přicházejí Mariinými rukama, je také pravda, že jen přes Marii můžeme očekávat a obdržet největší milost, kterou je setrvání v dobrém. A jistě ji obdržíme, když o ni budeme Marii stále s důvěrou prosit. Tuto milost sama slibuje všem, kdo jí věrně slouží v tomto životě podle slov, která jí vkládá do úst Církev svatá: „Kdo se o mne snaží, nezhřeší. Kdo mne vysvětluje, budou žít věčně“ (Sir 24,30n).

Abychom si udrželi život milosti Boží, je nám zapotřebí duchovní síla ke zdolání všech nepřátel naší spásy. Tuto sílu však obdržíme jen Mariiným prostřednictvím: „U mne je... síla. Skrze mne (patřičně) kralují králové“ (Př 8,14n). Má je síla, říká Maria. Do mých rukou složil Bůh tento dar, abych ho poskytovala svým ctitelům. Já jsem ta, skrze kterou králové kralují. Mým prostřednictvím kralují moji služebníci a ovládají všechny své smysly a náruživosti, a tak jsou pak hodni kralovat v nebi. Ó, jak jsou silní služebníci této veliké Paní, aby přemohli všechna pokušení pekla! Maria je tou věží, o níž se říká ve Velepísni: „Tvé hrdlo je jak Davi-dova věž z vrstev kamene zbudovaná, tisíc na ní zavěšeno štítů, samých pavéz bohatýrů“ (Pís 4,4). Pro své ctitele, kteří u ní hledají útočiště v bojích, je jako silná věž opevněná cimbuřími; v ní naleznou její ctitelé všechny štíty a všechny zbraně na odražení pekla.

Proto je nejblahoslavenější Panna nazvána javorem: „Jsem vyvýšena... jako javor u te-koucích vod“ (Sir 24,19). Javorové listy mají, jak poznamenává kardinál Hugo⁴, podobu štítu; tak je naznačena ochrana, kterou Maria poskytuje těm, kdo se na ni obracejí. Blah. Amadeus⁵ podává jiný výklad, proč se Maria nazývá javorem. Jako javor poskytuje ve stínu svých větví ochranu před žářem slunce a před deštěm, tak nalézají lidé pod Mariiným pláštěm útočiště před žářem vášní a před bouřemi pokušení.

Ubohé duše, které se vzdálí od této tvrze, zanechají Mariiny úcty a přestanou ji vzývat v nebezpečích! „Kdyby již slunce nevyšlo nad světem,“ ptá se sv. Bernard⁶, „co by bylo ve světě, když ne tma, hrůza a zmatek? Ztratí-li duše nábožnost k Marii, je ihned plná tmy“, o níž říká Duch Svatý: „Přivádíš tmu, noc se snese, celý les se hemží zvěří“ (Ž 104,20). Nezáří-li v duši světlo Boží a nastane-li v ní noc, stane se doupětem všech hříchů a ďáblů. „Běda těm, kdo se odvrátí od tohoto slunce,“ volá proto sv. Anselm⁷, kdo totiž pohrdají nábožností k Marii! Sv. František Borja se oprávněně obával o setrvání v dobrém u těch, u nichž nezjistil zvláštní úctu k blahoslavené Panně. Jednou se ptal některých noviců, ke kterému světcí cho-vají zvláštní úctu. Poznal, že někteří neměli mimořádnou úctu k Panně Marii. Upozornil no-vicmistra, aby si těchto nešťastníků všímal pozorněji. A skutečně, všichni bídne pozbyli povo-lání a z řádu odešli.

Oprávněně tedy nazýval sv. Germanos⁸ nejblahoslavenější Pannu „Dechem křesťanů“. Neboť jako tělo nemůže žít bez dýchání, tak duše není schopna žít bez důvěry a bez modlitby k Marii. Jejím prostřednictvím si však jistě získáme a v sobě udržíme život milosti Boží. Blah. Alan byl jednou napaden prudkým pokušením a málem by byl podlehl, protože se nesvěřoval do ochrany Panně Marii. Nejsvětější Panna se mu zjevila a aby byl pro podruhé opatrnější, dala mu políček se slovy: „Kdybys mě byl vzýval, nebyl by ses ocitnul v takovém nebezpečí.“

¹ Liber de dono persever., c. 6, n. 10. ML 45, 999.

² De div. gratia, l. 12. De merito, c. 38, n. 16.

³ Tertiae Controv. gener., l. 3, c. 13.

⁴ Hugo a S. Charo OP., Postila super Ecclesiasticum XXIV, 19.

⁵ Homiliae de Maria Virginea Matre, hom. 8. ML 188, 1342.

⁶ In Nativit. B. M. V., Sermo de aquaeductu, n. 6. ML 183, 441.

⁷ Or. 52. ML 158, 956.

⁸ In encaenia vener. aedis... MG 98, 378.379.

Panna Maria k nám volá: „*Blaze člověku, který mě poslouchá, bdí u mých dveří den ze dne a střeží veřeje mých bran*“ (Př 8,34). Šťastný, kdo slyší můj hlas a stále pilně dochází k branám mého milosrdenství, aby si tu vyprosil světlo a pomoc. Maria se jistě přičiní o světlo a sílu pro svého ctitele, aby vybědl z hříchů a krácel po cestě ctnosti. Z toho důvodu jí dal Innocenc III.¹ krásná jména: „noční měsíc“, „ranní zora“, „Denní slunce“. Je měsícem pro ty, kdo jsou jako slepí v noci hříchu, aby v jejím světle poznali svůj bídny stav a nebezpečí zavržení, ve kterém tonou; je zorou [jitřenkou] zvěstující slunce těm, kdo již ve světle jsou, aby jim pomohla z hříchu k milosti Boží; konečně je sluncem pro ty, kdo již jsou v milosti, aby znovu neupadli do propasti.

Učitelé Církve vztahují na Marii Sirachovcova slova: „*Okovy její jsou vazba spasitelná*“ (Sir 6,31). „Proč okovy?“ ptá se Richard od sv. Vavřince², „než že k sobě poutá svoje služebníky, aby nezbloudili na cestách hříchu.“ Podobně vysvětluje Konrád Saský³ slova mariánských hodin: „*Mezi zástupy svatých zdržují se*“ (Sir 24,16). Maria nejen zůstává ve středu svých svatých, ale světce také chrání, aby z dokonalosti neustupovali. Chrání jejich ctnosti, aby neubyly, a zadržuje zlé duchy, aby jim neškodili.

O Mariiných ctitelích se vykládají slova: „*Všichni její domácí jsou oblečeni rouchem dvojnásobným*“ (Př 31,21). Kornelius a Lapide⁴ vysvětluje, co je tímto dvojitým rouchem: „Své ctitele Maria zdobí dvojnásobným šatem, protože své věrné sluhy odívá jak ctnostmi svého Syna, tak i svými vlastními, takže takto oděni setrvávají v dobrém.“ – Proto vždycky napomínal sv. Filip Neri své kajícíky: „Děti, chcete-li setrvat v dobrém, buďte ctiteli Panny Marie.“ Stejně mluvil sv. Jan Berchmans z Tovaryšstva Ježíšova: „Kdo miluje Marii, setrvá.“ Sem patří krásná poznámka opata Ruperta⁵ z jeho výkladu k podobenství o marnotratném synu. Říká, že kdyby měl tento nezdárný syn naživu matku, buď že by vůbec z otcovského domu neodešel anebo že by se byl vrátil mnohem dřív. Chtěl tím říci, že kdo je Mariiným dítětem, buď Boha vůbec neopustí anebo, stane-li se mu toto neštěstí, že se s Mariinou pomocí rychle vrátí.

Ó, kdyby všichni lidé milovali tuto nejdobrotivější a nejlíbeznější Paní a kdyby se na ni v pokušeních vždy hned obraceli! Kdo by potom klesl? Kdo by zahynul? Klesá a hyne jen ten, kdo u Marie nehledá útočiště. Richard od sv. Vavřince⁶ vztahuje na Marii Sirachovcova slova: „*Schodila jsem vlny mořské*“ (Sir 24,8) a vkládá jí do úst výrok: „Kráčím spolu se svými služebníky uprostřed bouří, abych byla s nimi a uchránila je před pádem do propasti hříchu.“

P. Bernardin z Busti⁷ vypravuje o ptáčkovi, který se naučil vyslovovat „Zdrávas Maria“. Když ho jednou napadl krahujec, ptáček vyslovil „Zdrávas Maria“ a krahujec padl mrtev na zem. Bůh nám tím chtěl naznačit, že jestliže bylo nerozumné ptáče zachráněno voláním Mariina jména, že tím spíš bude zachráněn před Satanovými spáry ten, kdo hned při útoku vzývá Marii. – „Když nás přepadnou zlé duchové pokušením,“ říká sv. Tomáš z Villanovy⁸, „nemáme dělat nic jiného než jako kuřátka, která se při spatření jestřába sbíhají hned pod křídla kvočny.“ Tak máme jednat i my, když postřehneme pokušení, hned a bez vyjednávání s pokušelem se skrýt pod Mariin plášť. „A ty, naše Paní a Matko,“ pokračuje světec, „nás musíš chránit, protože po Bohu nemáme jiné útočiště kromě tebe, jediné naší Naděje a jediné Ochránkyně, které důvěřujeme.“

Ukončeme slovy sv. Bernarda⁹: „Člověče, ať jsi kdokoli, buď přesvědčen, že se na této zemi více potácíš na vlnách nebezpečí a bouří, než kráčíš po pevné zemi. Jestli nechceš utonout, neodvracej oči od této hvězdy Marie. Dívej se na hvězdu, vzývej Marii. V nebezpečích hříchů, v úzkostech pokušení, v pochybnostech, jak se máš rozhodnout, vzpomeň si, že ti Maria může pomoci, a hned ji vzývej o pomoc. Její mocné jméno ať naplní tvé srdce vždycky důvěrou a tvá ústa ať ji neustále vzývají. Jdeš-li za Marií, nesejdeš z cesty spasení. Když se jí svěříš do ochrany, nepropadneš malomyslnosti. Když tě ona drží, nepadneš. Když tě ona chrání, nemusíš se bát záhuby. Když tě ona vede, bez velké námahy dosáhneš spasení. Zkrátka: když tě chrání Maria, jistě dosáhneš království blažených. Tak čiň, a budeš živ!“

¹ Sermones de Sanctis, s. 28 in Assumpt. ML 217, 584.

² De laudibus B. M. V., I. 2, c. 3, n. 16. V originálu je výrok připisován sv. Vavřinci Justiniani.

³ Speculum B. M. V., lect. 7.

⁴ In Prov. XXXI, 21.

⁵ Nelze zjistit místo, kde opat Rupert pronáší uvedená slova.

⁶ De laudibus B. M. V., I. 2, c. 1, n. 26.

⁷ Mariale, p. 12, s. 1 de coronatione Mariae.

⁸ In festo Nativ. B. V. M., conc. III, n. 6.

⁹ Super „Missus“, hom. 2, n. 17. ML 183, 70.71.

Příklad. Slavný životopis má sv. Marie Egyptská, jak ho vypráví I. kniha Životů Otců¹. Když jí bylo dvanáct let, utekla z otcovského domu do Alexandrie, kde vedla rozmařilý život na pohoršení celého města. Po šestnácti letech, prožitých v hříchu, přišla náhodou do Jeruzaléma, kde se právě konala slavnost sv. Kříže. Víc ze zvědavosti než ze zbožnosti chtěla také vejít do chrámu. Na prahu ji však odmrštila jakási neviditelná moc zpátky. I při druhém pokusu byla odhozena; stejně při třetím i čtvrtém. Nešťastnice si stoupla do koutku v předsíni. Osvícením Božím poznala, že ji Bůh vyhání z kostela kvůli jejímu špatnému životu. Naštěstí pozvedla oči a uviděla obraz Panny Marie. Obrátila se k němu a řekla: „Ó, Matko Boží, slituj se nade mnou, ubohou hříšnicí! Vidím, že za své hříchy nezasluhuji tvého pohledu. Ty jsi však Útočištěm hříšníků. Po lásku ke svému Synovi Ježíši, pomoz mi a pusť mě do chrámu, neboť chci změnit život a konat pokání tam, kde mi určíš.“ A hned zaslechla v srdci hlas, jako by jí blahoslavená Panna řekla: „Protože ses ke mně obrátila a chceš změnit život, vejdi do chrámu; už ti brána není uzavřena.“ Hříšnice vstoupila dovnitř a s pláčem uctila sv. Kříž. Pak se vrátila k obrazu se slovy: „Paní, čekám na tvé rozhodnutí: kam chceš, abych šla činit pokání?“ Svatá Panna odpověděla: „Překroč Jordán a najdeš místo svého odpočinku.“ Hříšnice se vyzpovídala, přijala Tělo Páně a přešla řeku, až došla do pouště, kde poznala, že je místo jejího pokání.

Prvních sedmnáct let na poušti světice trpěla strašnými útoky zlých duchů, kteří ji chtěli znovu strhnout do hříchu. Co tedy dělala? Neustále se jen svěřovala do ochrany Marii a Maria jí vyprosila, aby mohla celých sedmnáct let vítězit, kdy nakonec boje ustaly. Konečně po padesáti sedmi letech života na poušti – bylo jí osmdesát sedm let – ji našel řízením Božím opat sv. Zosimos. Jemu vypověděla celý svůj životopis a prosila, aby se k ní zase za rok vrátil se sv. přijímáním. Svatý opat k ní tedy znovu přišel a podal jí sv. přijímání. Světice ho poprosila, aby ji znovu navštívil. Když k ní zase sv. Zosimos přišel, byla už mrtvá. Její tělo bylo zalito světlem a u hlavy byl nápis: „Pochovej zde tělo mne, ubohé hříšnice, a pros za mne Boha.“ Pochoval ji tedy do jámy, kterou v zemi vyhrabal přiběhlý lev. Když se vrátil do kláštera, vyprávěl mnichům, jaké divy udělal milosrdný Bůh této šťastné kajčnici.

Modlitba

Matko milosrdenství, přesvatá Panno, pohleď na zrádce u svých nohou, který splácel Bohu nevděkem za milosti, které jsi mu vymohla, a zradil tebe i Boha. Ať však, Paní, víš, že má bída mi nebere, ale ještě zvětšuje důvěru v tebe. Vždyť vím, že s mou bídou vzrůstá tvůj soucit se mnou. Ukaž, Maria, že jsi ke mně stejná jako ke všem, kdo tě vzývají, plná štědrosti a milosrdenství. Stačí mi, když se na mne díváš a máš se mnou soucit. Má-li tvé srdce se mnou soucit, jistě mě budeš stále chránit. A jestliže mě chráníš ty, čeho bych se mohl strachovat? Ne, nebojím se ničeho. Nebojím se svých hříchů, protože ty můžeš napravit škodu jimi způsobenou; nebojím se zlých duchů, poněvadž ty jsi silnější než peklo; nebojím se tvého Syna na mne rozhněvaného, protože jediné tvé slovo jej utiší. Jen se bojím, že se ti vlastní vinou přestanu svěřovat v pokušeních do ochrany, a tak zahynu. Avšak dnes ti slibuji, že se ti chci vždy svěřovat do ochrany. Pomoz mi vykonat toto předsevzetí. Pohleď, jak krásnou máš příležitost, uspokojit svou touhu a pomoci mně, nešťastnému.

Ó, Matko Boží, mám v tebe velkou důvěru. Od tebe očekávám milost dodatečných slz za své hříchy. Od tebe očekávám sílu, že do nich už neklesnu. Když jsem nemocný, ty mě můžeš uzdravit, nebeská Lékařko. Jsem oslaben svými hříchy, tvá pomoc mi vrátí sílu. Maria, všechno očekávám od tebe, protože ty zmůžeš u Boha všechno. Amen.

¹ De vitis Patrum, I. 1. ML 73, 671-690.

§3: Sladkosti! – Maria oslazuje svým ctitelům smrt

„V každickém čase miluje přítel; zdali však bratrem je, v neštěstí se pozná“ (Př 17,17). Praví přátelé a praví příbuzní se poznají ne ve štěstí, ale v době bídy a utrpení. Přátelé tohoto světa neopouštějí přítele, dokud se mu vede dobře; upadne-li do nějakého neštěstí a zvláště, když přijde smrt, hned ho opouštějí. Maria však takto se svými sluhy nezachází. V žádných úzkostech a především ne v úzkostech smrti, které jsou největší na této zemi, by tato dobrá Paní a Matka nedovedla opustit své věrné. A jako je naším Životem v době našeho vyhnanství, tak je i naší Útěchou ve chvíli smrti, když nám připravuje šťastné a blažené zesnutí. Od toho dne totiž, kdy zakusila štěstí i hrůzu, být přítomna smrti svého Syna Ježíše, Hlavy předurčených k věčnému životu, dostala od Boha milost chránit vyvolené při smrti. Proto si Církev svatá přeje, abychom Pannu Marii prosili o pomoc především pro hodinu smrti.

Ubohé umírající přepadají strašné úzkosti, výčitky svědomí kvůli spáchaným hříchům, hrůza před blížkým Božím soudem a nejistota věčné spásy. Zvláště v této chvíli peklo brojí a usiluje ze všech sil, aby se zmocnilo duše odcházející na věčnost. Ví, že mu na její polapení zbývá málo času a ztratí-li ji nyní, ztratí ji navždy. „*Dábel k vám sestoupil, plný zlosti, protože ví, jak málo času mu zbývá*“ (Zj 12,12). A proto ďábel, zvyklý duši pokoušet za života, nepokouší ji už při smrti sám, ale volá na pomoc své druhy. „*A jejich domy budou naplněny běsy*“ (Iz 13,21). Když někdo umírá, naplní se jeho dům zlými duchy, kteří se ho snaží společnými silami zahubit.

O sv. Ondřeji Avellinském se vypravuje, že ho přišlo při smrti pokoušet deset tisíc zlých duchů. V jeho životopisu také čteme, že ve smrtelném zápase musel tak těžce bojovat s peklím, že se všichni jeho řeholní spolubratři stojící kolem něho třásli zděšením. Byli svědky, jak světcí rozčilením tvář naběhla a celá zčernala, jak se třásl po celém těle, z očí ronil proudy slz a prudce házel hlavou, což všechno svědčilo o krutém boji s peklím. Všichni soustrastí plakali, tím vroucněji se modlili a zároveň se zděšením třásli, když viděli, že takhle umírá světec. Útěchou jim ale bylo, že často obracel oči k Mariinu obrazu, jako by hledal pomoc. Vzpomněli si, jak častěji v životě opakoval, že v hodině smrti bude Maria jeho útočištěm. Konečně Bůh ukončil tento zápas slavným vítězstvím. Křečovitě pohyby těla ustaly, obličej nabyl dřívějšího tvaru a barvy. Světec upíral oči tiše na obraz a zbožně se skláněl před Pannou Marií, která se mu tehdy pravděpodobně zjevila, jako by jí děkoval, a s rajským úsměvem tiše vydechl svou duši do Mariiny náruče. V té samé době se řeholnice z řádu kapucínek, která se také blížila k smrti, obrátila na spolusestry, které byly u ní, se slovy: „Pomodlete se Zdravas Maria, neboť právě skončil světec!“

Ó, jak vzpurní duchové utíkají před touto Královnou! Budeme-li mít v hodině smrti na své straně Marii, proč bychom se strachovali všech pekelných nepřátel? Když Davida děsily smrtelné úzkosti, utěšoval se důvěrou ve smrt budoucího Vykupitele a v přímlovu jeho panenské Matky. „*I když půjdu roklí šeré smrti, nebudu se bát ničeho zlého... tvůj prut a tvá hůl – ty jsou mou potěchou*“ (Ž 23,4). Kardinál Hugo¹ vykládá, že touto holí je dřevo kříže a prutem prostřednictvím Panny Marie, neboť byla Izaiášem předpověděna jako prut: „*Prut vzejde z pahýlu Jesse, výhonek z kořene jeho vykvete*“ (Iz 11,1). „Matka Boží,“ říká mnich Mikuláš², „je tím mocným prutem, který navždy přemáhá nájezdy pekelných nepřátel.“ Proto nás povzbuzuje Richard od sv. Vavřince³ slovy: „Je-li Maria s námi, kdo proti nám?“ – Když umíral P. Emanuel Padial z Tovaryšstva Ježíšova, zjevila se mu Panna Maria a těšila ho: „Hleď, konečně nadešla hodina, kdy ti andělé blahopřejí a volají na tebe: Ó, blažená námaha, bohatě zaplacené pokání!“ Nato bylo vidět, jak zoufale prchá tlupa ďáblů a křičí: „Ach, nic nezmůžeme. Neposkvrněná ho brání!“⁴ Také P. Kašpara Hayewooda přepadli zlí duchové při smrti těžkým pokušením proti víře. Neprodleně se svěřil do ochrany Nejsvětější Panně a brzy nato zvolal: „Děkuji ti, Maria, žes mi přišla na pomoc!“⁵

¹ Postilla super librum Psalm., in Psalmus XXII, 4.

² In Assumpt. B. M. V. ML 144, 721. Řeč bývala připisována sv. Petrovi Damiani.

³ De laudibus B. M. V., I. 2, c. 1, n. 26. Výrok připisuje sv. Alfons sv. Antonínovi.

⁴ Patrignan SJ., Menologio, 28. apríle.

⁵ Patrignan SJ., Menologio, 9. genna.

Konrád Saský¹ říká, že Maria posílá na ochranu svých umírajících služebníků nebeského knížete, sv. Michaela, se všemi anděly, aby je rychle bránili v ďábelských pokušeních a dovedli do nebe duše těch, kteří se jí neustále zvláštním způsobem svěřovali do ochrany.

Izaiáš říká, že když se nějaký člověk loučí s tímto životem, celé peklo se začne hýbat a vysílá nejhorší ďáblы, aby duši před odchodem z těla pokoušeli a aby pak na ni žalovali, když má předstoupit před soudnou stolicí Boží: „*I nehlubší podsvětí je kvůli tobě rozrušeno, čeká na tvůj příchod, probudilo kvůli tobě přízraky všech vojevůdců země*“ (Iz 14,9). „Chrání-li však duši Maria,“ říká Richard od sv. Vavřince², „nebudou si zlí duchové troufat ji obžalovat, protože vědí, že božský Soudce nikdy neodsoudil a nikdy neodsoudí duši, jejíž ochranu převzala jeho vznešená Matka.“ Sv. Jeroným³ píše panně Eustochium, že Maria nejen pomáhá svým milovaným služebníkům při smrti, ale že jim vychází vstříc na jejich cestě do nového života, aby jim dodávala mysl a doprovázela je před Boží soud. – To souhlasí se slovy blahoslavené Panny sv. Brigitě⁴, když jí řekla o mariánských ctitelích, kteří jsou v posledním tažení: „V tu dobu jim vyjdu vstříc jako jejich nejmilejší Panovnice a Matka, aby měli ve smrti útěchu a zmírnění.“ I sv. Vincenc Ferrerský⁵ říká: „Blahoslavená Panna přijímá k sobě duše umírajících.“ – Dobrotivá Královna bere pod svůj plášť jejich duše a sama je uvádí před božského Soudce, svého Syna, a tak jim s jistotou vymáhá spasení. Tak se stalo i Karlovi, synovi sv. Brigity. Zemřel v nebezpečném vojenském stavu daleko od své matky. Svěťice se bála o jeho spásu. Ale blahoslavená Panna jí zjevila, že Karel byl spasen pro svoji lásku k ní, že mu sama při smrti přišla na pomoc a sama mu vnukala povzdechy křesťanských ctností, potřebných v té chvíli. V té době svěťice uviděla Ježíše na trůnu a spatřila ďábla, který nesl dvě žaloby proti Nejsvětější Panně: První, že mu Maria zabránila pokoušet Karla v hodně jeho smrti; druhou, že Maria sama přivedla Karlovu duši na soud a tak ji i zachránila, když mu nedovolila ani vyložit důvody, pro které si dělal na tuto duši nárok. Potom svěťice uviděla, jak božský Soudce ďábla zahnal a jak Karlova duše byla vzata do nebe⁶.

„Okovy její jsou vazba spasitelná“ (Sir 6,31). „Nakonec v ní najdeš odpočinutí“ (Sir 6,29). Blaze ti, bratře, když budeš v hodině smrti spoután sladkými okovy lásky k Matce Boží. Tyto okovy jsou okovy spásy, neboť ti zajistí tvé věčné spasení a poskytnou ti při smrti ten blažený mír, který je začátkem věčného míru a odpočinku. – P. Binet⁷ vypravuje ve své knize o Dokonalostech Panny Marie, že jednou připravoval na smrt velkého mariánského ctitele, který mu v poslední chvíli řekl: „Můj otče, kdybyste věděl, jak jsem šťastný, že jsem sloužil nejsvětější Matce Boží. Ani vám nemohu vyjádřit radost, kterou nyní cítím.“ – P. Suarez⁸ byl velkým mariánským ctitelem. Říkal, že by zaměnil všechnu svoji vědu za zásluhu jediného Zdrávasu. Umíral pak s takovou radostí, že řekl: „Nemyslel jsem, že umírat je tak sladké!“ – Tutéž spokojenost a radost budeš beze vší pochybnosti cítit i ty, zbožný čtenáři, když budeš moci vzpomenout v hodině smrti, žeš miloval tuto dobrou Matku, která zůstane věrná svým dětem, když jí věrně sloužily a uctívaly ji návštěvami, růžencem, posty a zvláště, když jí děkovaly, velebily ji a často se svěřovaly do její mocné ochrany.

O tuto útěchu tě nesmí oloupit ani vzpomínka na minulé hříchy, jen když se ode dneška přičiníš o dobrý život a o službu této nejvděčnější a nejhlavnější Paní! V úzkostech a pokušeních, kterými tě bude ďábel svádět k zoufalství, tě bude ona sílit, dokonce sama přijde, aby tě připravila na smrt. Sv. Petr Damiani⁹ vypráví o svém starším bratrovi Marinovi, že se jednou dopustil urážky Boží. Odešel před Mariin oltář a na znamení, že chce být jejím otrokem, si dal svůj pás kolem krku a řekl: „Má Paní, Zrcadlo čistoty, urazil jsem hříchem nečistoty Boha a tebe. Nezbyvá mi nic jiného, než se ti dát do otroctví. Pohleď na mě, stávám se tvým otrokem. Přijmi mne a nepohrdej mnou, vzpurným.“ Potom zanechal na stupních oltáře jistý peněžitý obnos a slíbil, že ho bude platit každý rok jako znamení svého otroctví v Mariiných službách. Když později ležel na smrtelném lůžku, zvolal jednou ráno, nedlouho před smrtí: „Vstaňte, vstaňte, pokloňte se mé Paní!“ A nato řekl: „Jak to, Královno nebeská, že jsi

¹ Speculum B. M. V., lect. 3.

² De laudibus B. M. V., l. 2, c. 1, n. 26.

³ Epist. 122 ad Eustochium, n. 41. ML 22, 421.

⁴ Revelat., l. 1, c. 29.

⁵ Serm. hyemales. Dom., l. p. Oct. Epiph., s. 1. Spíše je však tento výrok u Jakuba de Voraigue, Sermones de Sanctis, s. 219, de Assumpt., s. 9.

⁶ Relevat., l. 7, c. 13.

⁷ Le grant chef-d'oeuvre de Dieu, Paris 1643, p. 3, ch. 5.

⁸ Patrignani, Menol., 25 settembre.

⁹ De bono suffrag. et variis mirac., c. 4. ML 145, 566.567.

navštívila mne, ubohého sluhu? Požehnej mi, Paní, když jsi mne navštívila, a nedopust', abych zahynul." Vtom přišel jeho bratr Petr. Marino mu vyprávěl o Mariině návštěvě a o jejím požehnání a stěžoval si, že přítomní v její přítomnosti ani nepovstali. Brzy nato klidně zesnul v Pánu. – Taková bude i tvoje smrt, drahý čtenáři, budeš-li v budoucnosti věrný Marii, i když jsi v minulosti urazil Boha. Ona ti vyprosí sladkou a klidnou smrt.

A když se budeš příliš děsit a ztrácet důvěru při vzpomínce na spáchané hříchy, přijde ti Maria dodat zmužilosti, jako se stalo alsaskému hraběti Adolfovi. Tento muž opustil svět, vstoupil do řádu sv. Františka, a jak vypravuje řádová kronika¹, byl velkým ctitelem Matky Boží. Když se jeho dny nachýlily ke konci a když se rozpomínal na život strávený ve světě, na zacházení s poddanými a na přísný Boží soud, začal se v nejistotě věčného spasení děsit smrtí. Vtom se umírajícímu zjevila v průvodu mnoha svatých Maria, která ostražitě sleduje úzkosti svých ctitelů, a dodávala mu myslí těmito slovy: „Můj nejdražší Adolfe, proč se bojíš zemřít, když jsi můj?" Při těchto slovech Mariin služebník celý okřál, bázeň ho opustila a on v klidu a míru skončil.

Dodejme si odvahy i my, i když jsme hříšníci, a doufejme, že nás Maria potěší při smrti svou přítomností, když jí budeme s láskou sloužit v životě, který nám ještě na zemi zbývá. Naše Královna slíbila v jednom hovoru sv. Mechtildě², že pomůže v hodině smrti všem svým ctitelům, kteří jí zaživa věrně sloužili. Ó, Bože, jaká je to útěcha v posledních okamžicích života, po nichž se hned rozhodne o našem věčném životě, vidět u sebe nebeskou Královnu, jak nás těší a slibuje svoji ochranu.

Takových příkladů, jak Maria pomáhá svým umírajícím služebníkům, je nepřeberné množství v různých knihách. Této milosti se dostalo sv. Kláře, sv. Felixovi (kapucínovi), blah. Kláře z Montefalco, sv. Terezii, sv. Petrovi z Alkantary. Pro útěchu však uvedu ještě několik jiných příkladů. P. Crasset³ vypravuje, že sv. Maria z Oignies uviděla blahoslavenou Pannu u smrtelného lože zbožné vdovy ve Villembroku, která trpěla vysokou horečkou. Maria stála u ní, těšila ji a ovívala vějířem. – Když umíral sv. Jan z Boha⁴, očekával návštěvu Panny Marie, kterou vroucně uctíval. Když ji však neviděl přicházet, byl velmi zarmoucen a snad i bědoval. Matka Boží se mu však zjevila v pravý čas a na pokáranou za jeho malou důvěru mu řekla tato něžná slova, která mohou povzbudit všechny Mariiny služebníky: „Jene, co sis to myslel? Že bych tě opustila? Copak nevíš, že své ctitele v hodině smrti nemohu opustit? Nepřišla jsem dříve, protože ještě nenastala ta pravá chvíle; nyní nadešla, proto jsem si pro tebe přišla. Pojďme do nebe!" A brzy nato světec dodýchal. Odešel do nebe, aby navěky děkoval své předobré Královně⁵.

Modlitba

Má nejsladší Matko, jak zemřu já, bídný hříšník? Myslím na tu hroznou chvíli, až budu muset vydechnout duši a jít před soudnou stolicí Boží; a když si vzpomenu, jak jsem si svými zvrácenými činy tolikrát podepsal ortel věčného zavržení, třesu se, děsím se a velmi se bojím o svou věčnou spásu.

Ó, Maria, skládám své naděje v Ježíšovu krev a ve tvou přímlovu. Ty jsi Královna nebe, Královna vesmíru, jedním slovem, jsi Matka Boží. Jsi ovšem vznešená, ale tvá velebnost tě od nás nevzdaluje, ale nutká tě k většímu soucitu s našimi nesnázemi. Když se povznosou k nějaké důstojnosti lidé ve světě, odvrací se od svých bývalých přátel, kteří zůstali v nízkém postavení, ani je neuznávají za hodné pohledu. Tvé vznešené a dobrotivé srdce však takto nejedná. Kde objeví větší bídu, tam usilovněji pomáhá. Vyzýváme-li tě, hned nám spěcháš na pomoc, dokonce předcházíš naše modlitby svými milostmi. Těšíš nás v zármutku, zaháníš bouře pokušení, drtíš nepřátele, nepřehlédneš ani jedinou příležitost, aby ses nepostarala o naše blaho.

¹ Waddingus, Annales a. 1239, n. 14.

² Lud. Blosius, Conclave animae fidelis, p. 2: Monile spirituale, c. 12, n. 10.

³ La vera devozione verso Maria Vergine, p. 1, tratt. 1, q. 11.

⁴ Acta SS. Bollandiana die 8. Martii.

⁵ Laur. Chrysogonus, Mundus Marianus, P. II., disc. 38: vypráví o farářovi, který byl povolán k umírajícímu boháčovi, obklopenému přáteli a příbuznými: zlí duchové se však zmocnili duše tohoto hříšníka. – V téže době volala k sobě kněze i chudá, opuštěná žena; když k ní kněz přišel, našel u ní Matku Boží, která ošetřovala umírající a po udělení svátostí umírajících vzala duši své ctitelky do nebe.

Bud' vždy velebena ruka Boží, která v tobě sjednotila tolik velebnosti a tolik něhy, tolik vznešenosti a tolik lásky. Neustále za to děkuji Pánu a raduji se z toho, neboť tvá blaženost je mou blažeností a tvoje štěstí zvyšuje štěstí moje.

Ó, Těšitelko zarmoucených, potěš zarmouceného člověka, který se ti svěřuje do ochrany. Jsem sklíčený výčitkami svědomí, zatížený tolika hříchy a nemám jistotu, zda jsem je náležitě oplakal. Všechny mé činy jsou plné kalu a chyb. Peklo dychtivě čeká na mou smrt, aby mě mohlo obžalovat. Uražená Boží spravedlnost žádá dostiučinění. Má Matko, co se se mnou stane? Jestliže mi nepomůžeš ty, jsem ztracen. Co mi odpovíš? Pomůžeš mi?

Ó, milosrdná Panno, potěš mě! Vypros mi lítost nad mým hříchy! Vypros mi sílu, abych se polepšil a věrně sloužil Bohu v životě, který mi ještě zbývá. A když mě sevrou poslední smrtelné úzkosti, ó, Maria, moje naděje, neopouštěj mě! V té chvíli mi ještě více pomáhej a posiluj mě, abych si nezoufal při pohledu na své viny, až mi je ďábel ukáže.

Ó, má Paní, odpusť mi mou smělost, přijď mě pak sama potěšit svou přítomností. Tuto milost jsi poskytla tolika lidem; i já si ji vyprošuji. Je-li moje smělost velká, ještě větší je tvoje dobrota, která vyhledává nejubožejší lidi, abys je těšila. To je má naděje. Rád bych, abys požívala na věky slávu za to, že jsi zachránila před peklem bídného odsouzence a uvedla ho do svého království, kde – jak doufám – ti budu radostně u tvých nohou věčně děkovat, velebit tě a věčně tě milovat. Ó, Maria, očekávám tě. Nenech mne bez útěchy. Staň se to, staň! Amen, amen!

HLAVA III.

NADĚJE NAŠE, BUĎ ZDRÁVA!

§1: Maria je nadějí všech

Moderní bludaři nemohou snést, když zdravíme a vzýváme Pannu Marii jako svoji Naději: *Naděje naše, buď zdráva!* Říkají, že jen Bůh je naší nadějí a že Hospodin zlořečí všem, kteří skládají důvěru v lidského tvora: „*Proklet buď člověk, který spoléhá na člověka*“ (Jer 17,5). Usuzují takto: Maria je tvor. Jak tedy může být tvor naší nadějí? To tvrdí bludaři. Přesto však Církev svatá ukládá všem duchovním a všem řeholníkům, aby každý den pozvedali svůj hlas a vzývali Marii za všechny věřící sladkými slovy: Naděje naše, naděje všech, buď zdráva!

„Dvojím způsobem můžete v někoho doufat,“ říká Andělský Učitel, sv. Tomáš¹: „bud' jako v hlavní příčinu pomoci anebo jako v prostředníka.“ Kdo očekává nějakou milost od krále, očekává ji od něho jako od pána; od králova ministra nebo důvěrníka ji však čeká jako od prostředníka. V tomto případě přichází milost na prvním místě od krále, ale prostřednictvím jeho důvěrníka. Proto, kdo se uchází o milost, může oprávněně tohoto prostředníka nazývat svou nadějí. Nebeský Král, který je nekonečná dobrota, nás touží svrchovaně obohatit milostmi; protože je k tomu třeba z naší strany důvěry, dal nám pro zvýšení této důvěry za Matku a Orodovnici svou vlastní Matku. Jejím rukám svěřil všechnu moc, aby nám mohla pomáhat. Proto chce, abychom v ni skládali naděje ve svou spásu a v obdržení každého potřebného dobra. Kdo skládají svoji naděje jen ve tvory bez ohledu na Boha, počínají si jako hříšníci, kteří se pro získání přátelství a přízně člověka nestydí Boha urážet. Takoví jsou ovšem zlořečení od Boha, jak říká Jeremiáš. Kdo ale doufají v Marii jako v Matku Boží, která má moc jim vyprositi milosti a život věčný, takoví jsou Bohem požehnaní a působí jeho srdci radost. Vždyť Bůh si přeje, aby takto byla ctěna vznešená bytost, která ho milovala a ctěla na světě více, než všichni lidé a andělé dohromady.

„Proto oprávněně nazýváme Pannu Marii svou Nadějí, neboť očekáváme na její přímluvu to, co bychom neobdrželi pouhými modlitbami,“ jak poznamenává sv. Robert Bellarmin². „Prosíme ji,“ říká Suarez³, „aby důstojností Prostřednice nahradila naši chudobu. Kdo prosí svatou Pannu s touto důvěrou,“ dodává tento učenec, „neprojevuje nedůvěru v Boha, ale bázeň pro svou vlastní nehodnost.“

Právem tedy Církev svatá vztahuje na Marii Sirachovcova slova: „*Já jsem matka... své naděje*“ (Sir 24,24). Je Matkou, která stále vzbuzuje nikoli marnou naději v bídné a pomíjející statky tohoto světa, ale svatou naději v nesmírné a věčné statky života ve slávě nebes. „Bud' pozdravena, naděje mé duše,“ obrací se k Matce Boží sv. Efrém⁴, „bud' pozdravena, jistá Spásu křesťanů, bud' pozdravena, Pomocnice hříšníků, bud' pozdravena, Obrano věřících a Spásu světa.“ Také sv. Josef Hymnograf⁵ říká, že po Bohu nemáme jinou naději než Marii, a proto ji nazývá „po Bohu jedinou naší nadějí“. A sv. Efrém⁶ uvažuje o prozřetelnosti Boží v přítomném řádu a říká, že Bůh ustanovil, aby všichni, kdo se spasí, byli spaseni skrze Marii, jak učí sv. Bernard a jak důkladněji později dokáží, a oslovuje ji takto: „Má Paní, neustále nás chraň a skrývej pod pláštěm své ochrany, protože po Bohu nemáme jinou naději kromě tebe.“ Totéž říká sv. Tomáš z Villanovy⁷, který ji nazývá „jediným naším Útočištěm, Pomocí a Azylem.“

Důvod pro to udává, jak se zdá, sv. Bernard⁸, slovy: „Pohled', člověče, na Boží plán, plán, jak by nám mohl hojněji udělovat své milosrdenství. Protože chtěl vykoupit lidské pokolení, složil celou výkupnou cenu do Mariiných rukou, aby z ní rozdávala podle libosti.“

¹ Summa Theologiae II-II, q. 25, a. 1 ad 3.

² Controvers., t. II., De Eccl. triumph., l. 1, De beatitud. Sanctorum, Praef.

³ De Incarn., p. 2, disp. 23, sect. 2 et 3. Sv. Alfons přepisuje výrok sv. Anselmova.

⁴ Sermo de SS. Dei Genitricis Virginis laudibus.

⁵ Mariae ex Can. in S. Basileum mart. MG 105, 1110. V originálu je jmenován sv. Basil.

⁶ Sermo de SS. Dei Genitricis Virginis laudibus.

⁷ In festo Nativ. B. V. M., conc. 3, n. 6.

⁸ Sermo de aqueductu, n. 6, 7. ML 183, 440.441.

Bůh nařídil Mojžíšovi, aby zhotovil z nejčistšího zlata slitovnici, když mu řekl, že odtud s ním chce v budoucnu mluvívat. „*Uděláš také... slitovnici z ryzího zlata. Odtud budu přikazovat... a budu k tobě mluvit*“ (Ex 25,17.22). Podle Paciuchelliho¹ je touto slitovnicí Maria: „Odtud mluvívá Bůh s lidmi, odtud jim rozdává odpuštění, milosti a dary.“ A proto říká sv. Irenej², že Věčné Slovo poslalo před svým vtělením v Marii ně lůně archanděla k vyžádání jejího souhlasu, protože chtělo, aby se tajemství vtělení dostalo světu skrze Marii. Proto také říká opat Raymund³: „Každé dobro, každá pomoc, každá milost, které lidé od Boha obdrželi a ještě tě obdrží až do konce světa, jim byly a vždy budou udíleny na přimluvu Panny Marie a Mariiným prostřednictvím.“ Plným právem tedy volá zbožný Blossius⁴: „Ó, Maria, tak laskavá a uznalá ke všem, kdo tě milují, kdo by byl tak pošetilý a nešťastný, že by tě nemiloval? Ty osvěcuješ v pochybnosti a zmatku mysl těch, kdo se ti svěřují v zármutku do ochrany, těšíš ty, kdo se ti svěřují v nebezpečích, pomáháš těm, kdo tě volají. Po svém jednorozeném Synu jsi jistou spásou svých věrných služebníků. Bud' pozdravena, Naděje zoufajících, bud' pozdravena, Pomocnice opuštěných! Ó, Maria, ty jsi všemohoucí, protože tvůj Syn tě chce uctít okamžitým splněním všeho toho, co si přeješ.“

Sv. Germanos⁵ vyznává, že Maria je zdrojem každého dobra, které máme, a osvobozením od každého zla, a vyzývá ji takto: „Ó, má Paní! Ty jsi jediná útěcha, daná mi Bohem! Vůdkyně mé cesty, Posila mých slabých sil, Poklad v mé žebrotě (Lék na mé rány, Úleva v mých bolestech), Uvolnění mých okovů, Naděje mé spásy. Vyslyš, prosím, moje modlitby, ustrň se nad mými vzdechy, moje Královno, Útočiště, Živote, Pomoci, Naděje a má Sílo!“

Oprávněně tedy sv. Antonín⁶ vztahuje na Marii slova knihy Moudrosti: „*Ale zároveň s ní mi přišly všechny statky a jejíma rukama nespočetné bohatství*“ (Mdr 7,11). Protože je Maria Matkou a rozdatelkou všeho dobra, může říci každý, zvláště však ctitel této Královny, že s mariánskou úctou obdržel všechno dobré. Proto také říkával celleský opat⁷ prostě a bez omezení: „Kdo najde Marii, najde všechno dobré, najde všechny milosti, všechny ctnosti, protože ona mu svou mocnou přimluvou získá vše, aby byl opravdu bohatý milostí Boží.“ Upozorňuje nás, že má všechny poklady Boží, tj. poklady Božího milosrdenství, aby je rozdávala svým ctitelům: „*U mne jsou bohatství a sláva... abych získala jmění těm, kdo mě milují*“ (Př 8,18.21). Proto říká Konrád Saský⁸, že máme všichni prosebně pohlížet na Mariiny ruce, abychom od ní dostali žádané dobro.

Ó, kolik nadutců našlo s mariánskou úctou pokoru! Kolik zuřivců tichost! Kolik slepců světlo! Kolik zoufalců naději! Kolik napolo zavržených spásu! To právě Maria předpověděla, když v Alžbětině domě zazpívala vznešený chvalozpěv: „*Od této chvíle mě budou blahoslavít všechna pokolení*“ (Lk 1,48). Sv. Bernard⁹ opakuje tato slova a říká: „Od této chvíle tě budou blahoslavít všichni národové, protože jsi zrodila všem národům život a slávu, protože v tobě nalézají hříšníci odpuštění a spravedliví setrvání v milosti Boží.“ Proto říká zbožný Landsberger¹⁰ o Pánu, že mluví ke světu takto: „Lidé, ubohé Adamovy děti, když žijete uprostřed tolika nepřátel a tolika nesnází, snažte se ctít s mimořádnou vroucností vaši Matku. Vždyť jsem dal světu Marii za vzor, abyste se od ní naučili žít, a za útočiště, abyste se k ní obraceli ve vašich nesnázích. Tuto svou Dceru jsem stvořil tak, že se jí nikdo nemůže bát nebo se jí ostýchat, když k ní chce jít. Dal jsem jí srdce tak dobrotivé a soucitné, že nemůže pohrdnout nikým, kdo se jí svěřuje do ochrany, že svou milost neodepře nikomu, kdo o ni žádá. Všem nabízí plášť svého milosrdenství a nedopustí, aby někdo odešel od jejích nohou bez útěchy.“ – Chvalme tedy neustále a velebme nesmírnou Boží dobrotu, že nám dala tuto vznešenou Matku a tak něžnou a laskavou Orodovnici.

Ó, Bože, jak něžné city choval k našemu nejhlavnějšímu Vykupiteli Ježíši a naší nejhlavnější Orodovnici Marii láskou zanícený sv. Bonaventura¹¹: „I kdyby mne Pán zavrhl,“ volá, „vím, že nemůže odepřít lásku tomu, kdo ho miluje a kdo ho upřímně hledá. Obejmu ho

¹ Excitat. dormit. animae, Exc. 20, n. 11.

² Contra haer., I. 3, c. 22, n. 4. MG 7, 958.959. Srov. MG 7, 1175.1176.

³ Contemplat de B. Virg., Prooem.

⁴ Paradisus animae fidelis, p. 2: Piarum precularum cimeliarchion IV, endol. 1.

⁵ Or. 4 in Praesent. SS. Deiparae 2. MG 98, 318.319.

⁶ Summa Theologiae, p. 4, tit. 15, cap. 20, §12.

⁷ Contempl. de B. virg., Prooem.

⁸ Speculum B. M. V., lect. 3.

⁹ In festo Pentec., s. 2, n. 4. ML 183, 328.

¹⁰ Alloquia Jesu Christi ad animam, I. 1, p. 3, can. 12.

¹¹ Stimulus amoris, p. 3, c. 13. Mezi spisy sv. Bonaventury.

celým srdcem a nespustím se ho, dokud mi nepožehná. Beze mne se nemůže hnout. Nebudu-li moci dělat nic jiného, skryji se aspoň v jeho ranách, tam zůstanu a nenajde mne nikdo mimo sebe. A kdyby mě zahnal můj Vykupitel od svých nohou pro mé hříchy, vrhnu se k nohám jeho Matky Marie a nehnu se odtud, dokud mi nezjedná odpuštění. Vždyť tato Matka milosrdenství nedovede, jako nikdy nedovedla, odepřít soucit lidské bídě a nevyslyšet ubožáky, kteří se na ni obracejí o pomoc. Proto když ne z povinnosti, tedy aspoň ze soucitu přiměje svého Syna k tomu, aby mi odpustil.“

„Pohled' tedy na nás,“ končím s Euthymiem¹, „pohled' na nás svýma milosrdnýmma očima, nejsoucitičnejší Matko! Vždyť jsme tvými služebníky a v tebe jsme složili všechnu svoji naději².“

Modlitba

Ó, Matko svaté lásky, naše útočiště a naděje! Víš přece, že tvému Synu Ježíši Kristu nestačilo být naším stálým přímluvcem u Věčného Otce a že chtěl, aby ses i ty nás u něho zastávala a vyprošovala nám Boží milosrdenství. Ustanovil, aby tvé modlitby byly podporou naší spásy a dal jim takovou moc, že všeho dosáhnou. Na tebe se tedy, Naděje ubohých, obracím já, ubohý hříšník. Doufám, Paní, že pro zásluhy Ježíše Krista a na tvou přímluvu dosáhnou spasení. Tak doufám a má důvěra je tak pevná, že kdyby byla spása v mých rukou, složil bych ji přesto do tvých rukou, neboť více důvěřuji ve tvé milosrdenství a ve tvou ochranu, než ve všechny své dobré skutky.

Matko a má Naděje, neopouštěj mě, jak bych si zasloužil! Pohled' na moji bídu a ustrň se nade mnou! Pomoz mi a zachraň mne. Vyznávám, že jsem svými hříchy přechoasto zavřel cestu dobrým vnuknutím a pomoci, které jsi mi vyprosila na Pánu. Ale tvá dobrota k ubožákům a tvá moc u Boha převyšují množství a zlobu všech mých poklesků. Nebesa i země vědí, že určitě nezahyne, koho ty chráníš. Ať si tedy všichni na mě zapomenou, jen ty na mne nezapomeň, Matko Boha všemohoucího. Řekni Bohu, že jsem tvým služebníkem, řekni mu, že mě bereš pod ochranu, a budu spasen. Ó, Maria, v tebe doufám, v této naději žiji, s ní si přeji a doufám zemřít, přičemž budu stále volat: Ježíš je má jediná naděje a po Ježíši Panna Maria. Amen.

¹ Sermo de zona SS. Deiparae, n. 15. MG 131, 1249.

² Auriemma, Affetti scambievoli II, Bologna 1681, vypráví o šlechtici, který si zřídil ve svém domě kapli a v noci se do ní chodil modlit k Matce Boží. Znepokojené manželce, předpokládající zálety, řekl prostě, že odchází za Paní, lásky nejhodnější z celého světa. Nešťastná choť si podřezala žíly. Zděšený manžel, když se stal svědkem tohoto neštěstí, šel hned prosit o pomoc Pannu Marii, a ta vrátila jeho manželce opět život.

§2: Maria je nadějí hříšníků

Když Bůh stvořil svět, „*učinil dvě veliká světla: větší světlo, aby vládlo dni, a menší světlo, aby vládlo noci*“ (Gn 1,16). „Slunce,“ říká kardinál Hugo¹, „bylo obrazem Ježíše Krista, jehož světla užívají spravedliví, žijící v denním jasu milosti Boží; měsíc pak byl obrazem Panny Marie, která osvěcuje hříšníky, žijící v noci hříchu.“ „Je-li tedy Maria milostivě zářícím měsícem pro hříšníky, co má dělat nešťastník, který se ocitl v noci hříchu?“ ptá se Innocenc III.² Protože hříšník ztrátou milosti Boží pozbyl světla slunce, ať se obrátí k měsíci, ať prosí Marii a ona ho osvítil, aby poznal svůj bídný stav, a posílí ho, aby se z něj dostal. Sv. Metod³ říká, že se na Mariinu přímluvu k Bohu neustále obracejí téměř nescíslní hříšníci.

Jeden z čestných názvů Matky Boží, který nás učí Církev svatá a který dodává zvlášť myslí ubohým hříšníkům, je název *Útočiště hříšníků*, kterým ji nazýváme v litanii. Ve Starém zákoně byla v Judsku útočištná města, kde byli hříšníci bez zaslouženého trestu, kteří se tam uchýlili, jistí. Dnes není tolik útočišť, je ale jediné Útočiště, kterým je Maria; o ní je řečeno: „*Slavné věci jsou hlášány o tobě, město Boží*“ (Ž 87,3). Rozdíl je v tom, že ve starozákonních městech nenalezali útočiště všichni zločinci, ani ne všechny druhy zločinů, zatímco pod Mariiným pláštěm naleznou úkryt všichni hříšníci, ať už se dopustili jakéhokoli provinění. Stačí jen svěřit se jí do ochrany. Sv. Jan Damašský⁴ jí klade do úst slova: „Já jsem útočiště všech, kdo se mi svěřují do ochrany.“

Stačí se jí svěřit do ochrany. Komu se podařilo vejít do tohoto města, nemusí již mluvit pro svou záchranu: „*Vejděme do ohrazeného města a mlčme tam*“ (Jer 8,14). Tímto opevněným městem je podle výkladu sv. Alberta Velikého⁵ Svatá Panna upevněná v milosti a slávě. Glosa vysvětluje Jeremiášova slova: *A mlčme tam*. Když si netroufáme prosit Pána za odpuštění, stačí jen vejít do tohoto města a mlčet, poněvadž Maria bude mluvit a prosit za nás. Proto zbožný spisovatel Benedikt Fernandez⁶ povzbuzuje všechny hříšníky, aby se ukryli pod Mariin plášť: „Utečte, Adame, Evo a všechny vaše děti, když jste urazili Boha, utečte a skryjte se na klíně této dobrotivé Matky.“ Což nevíte, že ona je jediným Útočištěm, jedinou Nadějí hříšníků, jak ji nazval sv. Augustin⁷?

Proto ji oslovuje sv. Efrém⁸ takto: „Ty jsi jediná Orodovnice hříšníků a všech zbavených každé pomoci. Buď tedy zdráva, jediné Útočiště a Útulku hříšníků, kde jediné mohou hříšníci nalézt ochranu a pohostinství!“ Podle výkladu jednoho spisovatele⁹ chtěl totéž říci David slovy: „*On mě ukrývá ve svém stánku*“ (Ž 27,5). Kdo je tímto Božím stánkem, když ne Maria? Tak ji nazývá sv. Ondřej Krétský¹⁰: „Stánek Bohem učiněný, do kterého vstoupil sám Bůh, aby v něm dokonal veliká tajemství lidského vykoupení.“ Sem patří i myšlenka Basila Seleucijského¹¹, že Pán učinil Marii jakousi veřejnou nemocnicí, kde se dostane přijetí všem nemocným, kteří nemají peníze a jsou zbaveni veškeré pomoci. Nuže, kdo má největší právo být přijat v nemocnicích, zřízených výslovně pro chudé, ne-li nejchudší a nejchuravější?

Proto, kdo je největší ubožák, který je úplně bez zásluh a celý zachvácený nemocemi duše, totiž hříchy, může říci Marii: Paní, ty jsi Útočištěm nemocných. Neodháněj mě od sebe, neboť jsem úplně chudý a nemocný, a proto mám největší právo, abys mě přijala. Volejme k ní se sv. Tomášem z Villanovy¹²: „Maria, my, ubozí hříšníci, neznáme jiné Útočiště mimo tebe. Ty jsi naše jediná Naděje, jen od tebe očekáváme svou spásu. Ty jsi jediná Orodovnice u Ježíše Krista; k tobě se všichni obracíme.“

Ve zjeveních sv. Brigity se nazývá Maria „Hvězdou předcházející slunce“. To znamená, že když se objeví v duši hříšníka úcta k Matce Boží, je to neomylné znamení, že ji zanedlouho

¹ Postila super Genesis I, 16.

² Sermones de Sanctus, s. 28, s. 2 in Assumpt. B. M. V. ML 217, 584.

³ S. Methodius, episcopus et martyr (†312).

⁴ De Simeone et Anna, n. 1. MG 18, 350.

⁵ In Dormitionem B. V. M., hom. 2, n. 17. MG 96, 746.

⁶ In Genesim, c. 3, sect. 23, n. 9.

⁷ Briviarum Romanae, die 2 infra Oct. Nativ. B. M. V. Mezi spisy sv. Augustina. ML 39, 2107.

⁸ Sermo de SS. Dei Genitricis Virg. laudibus.

⁹ Al. Novarino, Virginea umbra, Exc. 63, n. 619.620, Venetia 1632.

¹⁰ In Nativ. B. M. V., Or. IV. MG 97, 878.879. Řeč bývala připisována sv. Germanovi.

¹¹ Basilus Seleuciensis, Orationes, or. 17 in Davidem. MG 85, 222. Basil mluví o pokání, ne o Nejsvětější Panně. Jeho slova byla později akomodována.

¹² In Nativ. B. M. V., s. 3, n. 6.

Bůh obdaří svou milostí¹. Slavný sv. Bonaventura², aby dodal hříšníkům důvěru v Mariinu moc, jim uvádí na mysl rozbouřené moře, v němž hříšníci vypadli z lodi milosti Boží, jsou zmítáni výčitkami svědomí a úzkostí před Boží spravedlností, bez světla a bez kormidelníka již ztrácejí naději a jsou blízcí zoufalství. Světec jim ukazuje na Marii, všeobecně zvanou Mořská hvězda, pozvedá hlas a volá k nim: „Ubozí, ztracení hříšníci, nezoufejte! Pozvedněte oči k této krásné Hvězdě, získejte důvěru, poněvadž ona vás vyvede z bouře a uvede vás do přístavu spásy.“

Totéž říká sv. Bernard³: „Když nechceš být pohlcen vlnami, pohled' na Hvězdu, vzývej Marii.“ Podle slov zbožného Blossia⁴ je jediným útočištěm těch, kdo urazili Boha, je záchranou všech stíhaných pokušením a utrpením. „Tato Matka milosrdenství je samá láska a samá dobrota nejen ke spravedlivým, ale i k hříšníkům a k zoufalcům. Když vidí, že se jí svěřují do ochrany a že upřímně hledají její pomoc, neprodleně jim pomáhá, přijímá je a u svého Syna jim vymáhá odpuštění. Nikým, ať je sebehodnější, nepohrdá, a proto neodpírá nikomu svoji ochranu. Všem přináší útěchu. Sotva ji někdo poprosí o pomoc, hned mu pomáhá. Svou něhou vábí a probouzí ke své úctě často i hříšníky od Boha zcela odvrácené a pohřížené do kalu hříchu. Tím je připravuje k přijetí milosti Boží a nakonec je činí hodnými věčné slávy. Bůh proto obdařil tuto milovanou Dceru tak soucitným a laskavým srdcem, aby se nikdo nemohl bát se na ni obracet o přímluvu.“ Zbožný spisovatel končí: „Není možné, aby zahynul ten, kdo horlivě a pokorně pěstuje úctu k Matce Boží.“

Maria je nazývána javorem: „*Jako javor u tekoucích vod*“ (Sir 24,19). Hříšníci si mají uvědomit, že jako javor poskytuje poutníkům stín před slunečním úpalem, tak Maria, když vidí, že proti nám vzplanul hněv Boží spravedlnosti, je zve do stínu své ochrany. Konrád Saský⁵ uvažuje o nářku proroka Izaiáše na jeho dobu: „*Hle, byl jsi rozlícen, že jsme hřešili... Nebylo nikoho, kdo by procitl a pevně se tě chopil*“ (Iz 64,4.6). Říká o těchto slovech: „Pane, jsi spravedlivě rozhněván na hříšníky a není nikdo, kdo by tě za nás mohl usmířit. Není divu, poněvadž tehdy ještě nebyla zrozena na svět Maria. Je-li však rozhněván Bůh dnes proti některému hříšníkovi a ujme-li se ho Maria, zadrží Syna, aby ho netrestal, a zachraňuje ho.“ Podle slov opata Egberta⁶ není bytost k tomu schopnější nad Marii, která položí ruce i na meč Boží spravedlnosti, aby Bůh hříšníky netrestal. Tutéž myšlenku vyslovuje Richard od sv. Vavřince⁷. Podle něj si Bůh před narozením Panny Marie stýskal, že není nikdo, kdo by ho zadržoval od trestání hříšníků; nyní však, když Maria přišla na svět, že jej ona usmíruje.

Proto sv. Basil⁸ dodává hříšníkům mysl: „Hříšníku, nezoufej, ale obračej se na Marii ve všech svých potřebách. Zavolej si ji na pomoc a uvidíš, že je stále pohotová ti pomoci. Vždyť taková je Boží vůle, aby pomáhala všem ve všech potřebách.“ Tato Matka milosrdenství tak moc touží spasit nejbídnější hříšníky, že jde za nimi sama, aby jim pomohla. A jestliže se hříšníci na ni obračejí, jistě najde způsob, jak jim zjednat Boží lásku.

Izák kdysi zatoužil po nějaké zvěři, požádal o ni Ezaua a slíbil mu za ni své požehnání. Rebeka však chtěla, aby se toto požehnání dostalo jejímu druhému synovi Jakubovi, a přikázala mu přivést dva kozlíky, aby je upravila podle Izákovy chuti. Sv. Antonín říká, že Rebeka byla obrazem Panny Marie, říkající andělům: Přineste mi hříšníky – předobrazené kozlíky – neboť je připravím tak milostí lítosti a předsevzetí, že budou mému Pánu velmi milí a příjemní⁹.

Blahoslavená Panna zjevila sv. Brigitě¹⁰, že není na světě hříšník tak od Boha odvrácený, který by se k Bohu nemohl vrátit a nemohl nabýt jeho milosti, když se jí svěří do ochrany a vzývá ji o pomoc. A sv. Brigita sama zaslechla, jak Ježíš Kristus říká své Matce, že by byla ochotná vymoci milost Boží i Luciferovi, kdyby se pokořil a hledal u ní pomoc¹¹. Tento zpupný duch se ale nikdy nepokoří k prosbě o Mariinu ochranu; kdyby se však přece ponížil a prosil o ni, Maria by měla tolik soucitu i moci, že by mu svými prosbami vymohla od Boha odpuštění a

¹ Revel. extrav., c. 50.

² Psalt. B. M. V., Psalmus 18.

³ Super „Missus“ de laudibus V. M., hom. 2, n. 17. ML 183, 70.

⁴ Paradisus animae fidelis, o. 1, canon vitae spirit., c. 18, n. 3.

⁵ Speculum B. M. V., lect. 7.

⁶ Sermo panegyricus. ML 184, 1009. Mezi spisy sv. Bernarda. Sv. Alfons připisuje výrok sv. Bonaventurovi.

⁷ De laudibus B. M. V., l. 2, c. 5, n. 3. Mezi spisy sv. Alberta Velikého.

⁸ Nelze zjistit, kde by sv. Basil pronesl tato slova. Jde o podvrženou řeč.

⁹ Summa Theologiae, p. 4, tit. 15, c. 2, §2. Sv. Alfons uvádí na tomto místě ještě slova opata Franca, že Panna Maria dovede tyto kozlíky upravit tak znamenitě, že chutnají jako jeleni, dokonce ještě lépe. De gratia Dei, l. 3. ML 166, 731.

¹⁰ Revel., l. 6, c. 10.

¹¹ Revel. extrav., c. 50.

spásu. Co se však neuskuteční u ďábla, stává se u hříšníků, kteří se svěřují do ochrany této Matce milosrdenství.

Noemova archa byla překrásným předobrazem Panny Marie, neboť jako v ní našla útočiště všechna pozemská zvířata, tak nalézají pod Mariiným pláštěm útulek všichni hříšníci, kteří jsou svými neřestmi a tělesnými hříchy podobní zvířatům. Rozdíl je jen v tom, jak říká jeden spisovatel¹, že do archy zvířata vešla a zvířaty zůstala – vlk zůstal vlkem, tygr tygrem; pod Mariiným pláštěm se však stává vlk beránkem a tygr se mění v holubici. Sv. Gertruda² viděla jednu Marii s rozestřeným pláštěm a u ní množství různých šelem, pardálů, lvů a medvědů. Viděla, že je blahoslavená Panna nejenže od sebe neodháněla, ale laskavě je přijímala a hladila je svou dobrotivou rukou. Svěťice pochopila, že tyto šelmy představují ubohé hříšníky, které Maria přijímá s dobrotou a láskou, když se svěřují do její ochrany.

Oprávněně tedy oslovuje opat Egbert³ blahoslavenou Pannu takto: „Paní, ty se neštítíš ani toho nejhoršího hříšníka, když se k tobě blíží, ať je sebešpinavější a sebehnusnější. Když tě prosí o pomoc, nezdráháš se mu podat milosrdnou ruku a vysvobodit ho z propasti zoufalství.“ Bud' veleben a srdečně pozdraven Bůh, ó, lásky nejhodnější Maria, že tě učinil tak přívětivou a laskavou i k nejubožejším hříšníkům. Jaký je to ubožák, kdo tě nemiluje a v tebe nedoufá, když k tobě může jít pro pomoc! Kdo se neobrací na Marii, zahyne. Cožpak zahynul někdo, kdo bral Marii jako útočiště?

Písmo svaté vypravuje, že Booz dovolil zbožné Rut sbírat klasy, které zůstávaly po žencích: „*Sbírala za ženci klasy*“ (Rut 2,3). Konrád Saský⁴ k tomu dělá poznámku: „Jako Rut našla milost před Boozovým očima, tak Maria našla milost před očima Páně, aby mohla sbírat klasy opomenuté ženci.“ Ženci jsou pak apoštolští dělníci, misionáři, kazatelé, zpovědníci, kteří svým každodenním úsilím sbírají a získávají Bohu duše. Jsou však i duše vzpurné a zatvrzelé, které po nich zůstávají; jen Marii je vyhrazeno zachránit svou přímlovou tyto opuštěné klasy. Jak ubohé jsou ty duše, které se nedají vzít ani touto milostivou Paní! Takové jsou najisto ztracené a propadnou Božímu zlořečení. Zato šťastný, kdo se svěřuje této dobré Matce do ochrany! Jak říká zbožný Blossius⁵, není na světě hříšník, ať je sebezkaženější a sebestřešnější, kterého by se Maria štitila a pro to ho od sebe zapudila. Jen když bude u ní hledat pomoc, bude si tato dobrá Matka vědět rady a bude ochotná usmířit ho se Synem a vymoci mu odpuštění.

Proto tě právem zdraví, má nejsladší Královno, sv. Jan Damašský⁶, a nazývá tě „nadějí zoufalých“. Právem tě nazývá sv. Vavřinec Justiniani⁷ „nadějí zločinců“, sv. Augustin⁸ „jedinou nadějí hříšníků“, sv. Efrém⁹ „Bezpečným přístavem trosečníků“; tento světec tě dokonce nazývá „ochránkyní zavržených“. Oprávněně konečně napomíná sv. Bernard¹⁰ zoufalce, aby neztrácel naději, a plný radosti a něhy říká své nejdražší Matce: „Paní, kdopak by ti nedůvěřoval, když zachraňuješ i zoufalé? Já ani dost málo nepochybuji, že kdykoli se na tebe obrátíme, dostaneme, co budeme chtít. V tebe ať tedy doufá, kdo už ztratil naději!“

Sv. Antonín¹¹ vypravuje o hříšníkovi v nemilosti Boží, který se ve snu ocitl před soudnou stolicí Ježíše Krista. Zlý duch na něj žaloval, Maria ho však hájila. Nepřítel se proto vytasil před nešťastníkem se soupisem jeho hříchů, který vážil na vahách Boží spravedlnosti mnohem víc než všechny jeho dobré skutky. Co ale neučinila v této chvíli jeho mocná obhájyně? Položila svou ruku na druhou miskou a stlačila ji ve prospěch svého ctitele, a tak mu dala na srozuměnou, že mu vymůže odpuštění, když změní život. Po tomto vidění se hříšník skutečně obrátil a upřímně polepšil.

Příklad. Ctihodný P. Jan Herolt¹², který se z pokory nazýval učedníkem, vypráví o nějakém ženatém muži, který žil v nemilosti Boží. Jeho manželka ho nemohla přimět k zanechání hříchu, a tak ho prosila, aby ve svém nešťastném stavu konal aspoň nějakou pobožnost

¹ Paciuchelli, excitatores dormit. animae, Exc. 4: super Salut. angel., n. 4.

² Legatus div. pict., I. 4, c. 48.

³ Sermo panegy. ML 184, 1010. Mezi spisy sv. Bernarda.

⁴ Speculum B. M. V., lect. 5.

⁵ Sacellum animae fidelis, p. 3.

⁶ In Annunt. B. M. V. MG 96, 659.

⁷ In Nativ. B. V. M., ke konci.

⁸ Sermo 194, n. 5. ML 39, 2107. Řeč není od sv. Augustina.

⁹ Sermo de Laudibus B. V. Druhý text uvádějí různí autoři jako světcův výrok.

¹⁰ Meditatio in Salve Regina, n. 2. ML 184, 1078. Mezi spisy sv. Bernarda.

¹¹ Summa Theologiae, p. 4, tit. 15, c. 5, §1.

¹² Joannes Herolt OP., Sermones Discipuli di Temp. et de Sanctis.

k Matce Boží, například když půjde kolem některého jejího obrazu, aby ji uctil jedním Zdrávam. Manžel opravdu začal tento zbožný zvyk.

Když se pak jedné noci vydal na cestu za hříchem, uviděl světlo a poznal, že je to lampa před posvátným obrazem, představujícím Marii s Ježíškem v náruči. Podle zvyku se pomodlil Zdrávam Maria. V tom ale spatřil, že je Božské Dítě poseto ranami, ze kterých se řine čerstvá krev. Ten pohled ho zděsil i dojal. Vzpomněl si, že svého Vykupitele takhle sám zranil svými hříchy. Dal se do pláče, ale pozoroval, že se k němu Ježíšek obrací zády. Proto se celý zahanbený obrátil na Nejsvětější Pannu se slovy: „Matko milosrdenství, tvůj Syn mne zavrhuje. Nenajdu slitovnější a mocnější přimluvkyně nad tebe, která jsi jeho Matka. Matko Boží, pomoz mi, přimluv se za mne!“ Matka Boží mu ale z obrazu odpověděla takto: „Vy, hříšníci, mne nazýváte Matkou milosrdenství, přitom mne však stále činíte Matkou bolesti, když obnovujete Synovo mučení a moje bolesti.“

Protože však Maria nedovede nikoho propustit bez útěchy, kdo hledá útočiště u jejích nohou, obrátila se s prosbou k Synovi, aby tomuto nešťastníkovi odpustil. Ježíš však dával dále najevo, že odpustit nehodlá. Nejsvětější Panna tedy položila Děťátko do výklenku, vrhla se před ním na kolena a prosila: „Synu, nepovstanu dřív, dokud neodpustíš tomuto hříšníkovi!“ Ježíš jí odpověděl: „Matko, nic ti nemohu odepřít. Chceš, abych mu odpustil? Z lásky k tobě mu tedy odpouštím. Pokyň mu, ať přistoupí a zlíbá mé rány.“ – Hříšník přistoupil za usedavého štkání a jak líbal Ježíškovy rány, ty se zacelovaly. Nakonec ho Ježíš na znamení odpuštění objal. Hříšník změnil chování a od té doby byl oddaný svatému životu; stal se vroucím ctitelem Nejsvětější Panny, která mu vyprosila tak velikou milost.

Modlitba

Nejčistší Panno Maria, kořím se tvému přesvatému Srdci, které bylo rozkoší a odpočinkem Božím, Srdci, plnému pokory, čistoty a lásky Boží. Já, nešťastný hříšník, k tobě přicházím se srdcem znečištěným a zraněným. Matko soucitná, nehněvej se pro to na mě, ale tím spíš se nade mnou ustrň a pomoz mi! Než mi pomůžeš, nehledej u mne ani ctnosti ani zásluhy! Jsem ztracený a nezasluhuji nic než peklo. Shlédni jen, prosím tě, na mou důvěru v tebe a na dobrou vůli polepšit se! Pohleď, co pro mne Ježíš učinil a vytrpěl, a pak si mne opust, doveď-li to! Vzpomeň si na všechny bolesti jeho života, na zimu snášenou ve chlévě, na útěk do Egypta, na prolitou krev, na chudobu, na pot, na zármutek, na smrt vytrpěnou z lásky ke mně ve tvé přítomnosti! Pro lásku k Ježíši, zasaď se o mé spasení!

Ó, má Matko, nemohu a nechci se bát, že mne zavrhneš nyní, kdy se na tebe obracím a prosím tě o pomoc. Kdybych měl takovou obavu, křivdil bych tvému milosrdenství; vždyť ty hledáš pravé ubožáky, abys jim pomohla. Ó, Paní, neodpírej své milosrdenství tomu, kterému Ježíš neodepřel krev! Zásluhy této krve mi však nebudou přivlastněny, jestliže mě nedoporučíš Bohu ty. Od tebe očekávám své spasení.

Neprosím tě o bohatství, pocty a jiná pozemská dobra. Prosím však o milost Boží, o lásku ke tvému Synovi, o vyplnění jeho vůle, o nebe, abych ho tam mohl věčně milovat. Bylo by možné, abys mne nevyslyšela? Nikoli! Ty mne jistě vyslyšíš, jak doufám. Již za mne prosíš, již mi získáváš žádané milosti, již mě přijímáš pod svou ochranu.

Má Matko, neopouštěj mě! Pros jen, neustále za mne pros, dokud mě neuvidíš v nebesích u svých nohou, kde tě budu velebit a děkovat ti na věky. Amen.

HLAVA IV.

K TOBĚ VOLÁME, VYHNANÍ SYNOVÉ EVY

§1: Jak je Maria ochotná pomoci tomu, kdo ji vzývá

My, ubozí synové nešťastné Evy, jsme před Bohem obtíženi následky jejího hříchu a jsme odsouzeni k tomu samému trestu jako ona. Proto bloudíme tímto slzavým údolím jako vyhnanci daleko od své otčiny. Pláčeme a sténáme v tolika bolestech těla i duše! Šťastný je, kdo se v těchto nesnázích často obrací k Těšitelce světa, k Útočišti ubohých, k veliké Matce Boží, a zbožně ji vzývá o pomoc: „*Blaze člověku, který mě poslouchá, bdí u mých dveří den ze dne a střeží veřeje mého vchodu*“ (Př 8,34). Šťastný, říká Maria, kdo dbá mých rad, ustavičně dlí u bran mého milosrdenství a vzývá mne o přímluvu a pomoc.

Církev svatá učí nás, svoje děti, jasně, jak horlivě a důvěrně se máme vždy svěřovat své dobrotivé Ochránkyni. Nařizuje, abychom Marii ctili zvláštním způsobem. Během roku slaví tolik slavností k její cti; jeden den v týdnu zasvěcuje zvlášť její úctě; každý den ji musí vzývat v breviáři jménem všeho křesťanského lidu všichni kněží a řeholníci; třikrát denně při zvonění Anděl Páně ji mají pozdravit všichni věřící. Toto přání Církve můžeme poznat z toho, jak se chová při všech hromadných neštěstích. V takových případech vybízí vždy lid, aby se Matce Boží svěřoval do ochrany devítidenními pobožnostmi, návštěvami jejích chrámů a obrazů. To si Maria právě přeje; chce být vždy vzývána a prošena. Nechce se ovšem dožebravat pro sebe našich úsluh a poct, které ani zdaleka neodpovídají jejím zásluhám, ale chce zvýšit naši důvěru a zbožnost, aby nám mohla tím více pomoci a nás potěšit. „Panna Maria vyhledává,“ říká sv. Bonaventura¹, „ty, kteří se k ní blíží zbožně a uctivě; takové miluje, živí a přijímá za děti.“

Konrád Saský² říká, že Rut byla předobrazem Panny Marie, neboť její jméno znamená „vidoucí a spěchající“. Sotva totiž Maria zpozoruje naši bídu, hned nám spěchá na pomoc se svým milosrdenstvím. Novarino³ k tomu dodává, že Maria z touhy činit nám dobro, nezná odklady. A protože není skoupou strážkyní svých milostí, bez prodlení rozděljuje jako Matka milosrdenství svým sluhům poklady své štědrosti.

Ó, jak je tato dobrotivá Matka ochotná pomoci každému, kdo ji vzývá. „*Dva prsy tvé jsou jak dva koloušci, dvojčátka gazelí, která se v lilích pasou*“ (Pís 4,5). Richard od sv. Vavřince⁴ to vysvětluje tak, že Maria podává prosebníkům mléko milosrdenství rychle, tak jako je rychlý běh gazel. Tento spisovatel ujišťuje, že Mariino milosrdenství se vylévá na každého, kdo ji vzývá, i kdyby to bylo jen jedním Zdrávasem. Proto říká Novarino⁵, že nejblahoslavenější Panna Maria nejen běží, ale přímo letí na pomoc svým prosebníkům. „Prokazuje-li milosrdenství,“ říká, „dělává to jako Bůh, který hned spěchá na pomoc těm, kdo ho prosí, poněvadž věrně plní své příslibení: „*Proste, a dostanete!*“ (Jan 16,24). Stejně jedná Maria; jakmile je o něco požádána, hned je ochotná prosebníkovi pomoci. Z toho poznáváme, kdo byla žena ve Zjevení sv. Jana, o níž se říká, že jí byly dány dvě orlí perutě, aby odletěla na poušť. „*Ale té ženě byla dána dvě mocná orlí křídla, aby mohla uletět na poušť*“ (Zj 12,14). Ribera⁶ rozumí těmito křídly lásku, kterou Maria bezustání tíhla k Bohu. Blah. Amadeus⁷ však říká k tomuto místu, že tato orlí křídla znamenají rychlost, s níž Maria vždy pomáhá svým dětem; je rychlejší než serafové.

Proto čteme v evangeliu sv. Lukáše, že když se Maria vypravila na návštěvu ke sv. Alžbětě, aby zahrnula milostí její rodinu, nešla pomalu, ale chvátila celou cestu. „*Maria se vydala na cestu a s chvatem odešla do hor*“ (Lk 1,39). O jejím návratu však nic nečteme. Proto je řečeno ve Velepísni: „*Ruce má jak zlaté válce*“ (Pís 5,4). Richard od sv. Vavřince⁸ to vykládá takto: „Jako práce soustružníka je nejsnadnější a nejrychlejší, tak je Panna Maria dří-

¹ Stimulus amoris, p. 3, c. 16.

² Speculum B. M. V., lect. 5.

³ Umbra virginea, c. 15, Exc. 73.

⁴ De laudibus B. M. V., l. 1, c. 7, n. 10.

⁵ Umbra virginea, c. 15, Exc. 73.

⁶ In Apocal., c. 12, n. 35.

⁷ B. Amadeus, biskup v Laussane (1145-1159), De Maria Virginea Matre, hom. 8. ML 188, 1345.

⁸ De laud. B. M. V., l. 5, c. 2, n. 48.

ve než všichni světci připravená pomoci svým ctitelům." „Má nejvroucnější touhu všechny potěšit, a sotva uslyší, že je volána, hned laskavě přijímá prosbu a pomáhá¹." Proto nazývá oprávněně sv. Bonaventura² Marii Spásou všech ji vzývajících. Dává tím na srozuměnou, že k dosažení spásy stačí vzývat Rodičku Boží, která podle slov Richarda od sv. Vavřince³ je ochotná vždy pomoci každému, kdo ji prosí. I Bernardin z Busti⁴ říká: „Tato vznešená Paní si více přeje milosti nám udělit, než my si přejeme je obdržet."

Svěřujeme-li se do ochrany k Mariiným nohám, nesmí zmenšit naši důvěru v její vyslyšení ani množství našich hříchů. Ona je přece Matkou milosrdenství, milosrdenství se potom může uplatnit pouze tam, kde nešťastníci potřebují pomoc. Jako se nešťítí dobrá matka ošetřovat dítě postižené svrabem, i když je to starost obtížná a odporná, tak nás podle slov Richarda od sv. Vavřince⁵ naše dobrá nebeská Maminka nemůže opustit, když u ní hledáme útočiště, i když jde veliký zápach z našich hříchů, z nichž nás má uzdravovat. Právě tuto pravdu chtěla Maria naznačit sv. Gertrudě⁶, když se jí zjevila a rozestírala svůj plášť, aby do něho skryla všechny jí se svěřující. Zároveň se světice dozvěděla, že všichni andělé ostražitě chrání Mariiny ctitele před útoky pekla.

Milosrdenství této dobré Matky a její láska k nám jsou tak veliké, že ani nečeká s pomocí, až ji budeme prosit: „*Předchází ty, kdo po ní touží, takže ona se dává poznat první*" (Mdr 6,13). Tato slova Boží Moudrosti vykládá Eadmer⁷ o Panně Marii a říká, že předchází svou pomocí ty, kdo touží po její ochraně. Z toho můžeme usuzovat, jak mnoho milostí nám u Boha vyprošuje ještě dříve, než o ně prosíme. „Proto," jak říká Richard od sv. Vavřince⁸, „je Maria nazývána měsícem: „*Krásná jako měsíc*" (Pís 6,9). Jako měsíc rychle spěje na své dráze, tak ona rychle spěchá na pomoc svým prosebníkům." „Kromě toho tak moc touží po našem dobru," píše Richard od sv. Viktora⁹, „že v našich potřebách předchází naše prosby a v udílení milosrdenství je rychlejší než my ve svých prosbách k ní." Příčinou toho je Mariino Srdce, přeplněné soucitem, takže sotva spatří naše nesnáze, hned nám podává mléko milosrdenství. Pro dobrotivou Královnu není možné, aby věděla o nouzi některé duše, a nepomohla jí.

Má velký soucit s našimi obtížemi, protože nás těší a pomáhá nám i bez našich proseb. Krásně to ukázala již zde na světě na svatbě v Káni, jak vypráví sv. Jan v 2. kapitole svého evangelia. Tato Matka tehdy poznala rozpaky snoubenců, zarmoucených a zahanbených pro nedostatek vína na hostině. Nebyla sice žádána o pomoc, ale její slitovné srdce, které se nedovede dívat na zármutek druhého bez soucitu, bylo dojata. Poprosila tedy Syna, aby potěšil tuto rodinu, a vyložila mu prostě její nedostatek: *Nemají víno*. Aby tyto lidi potěšil a ještě více – aby uspokojil Matčino soucitné srdce, které vzneslo tuto prosbu – učinil Syn známý zázrak a proměnil vodu ve víno ve štoudvích. Z toho usuzuje Novarino¹⁰: „Jestliže Maria i neprošena je tak ochotná v nouzi pomoci, čím ochotněji pomůže tomu, kdo ji o pomoc vzývá?"

Pochybuje-li však přece někdo, zda mu Maria pomohla, když se jí svěřoval, kárá ho Innocenc III.¹¹: „Kdo kdy hledal pomoc u této dobrotivé Paní, a Maria mu nepomohla?" A blah. Eutychián¹² volá: „Kdo a kdy, svatá Panno, která můžeš pomoci každému nešťastníkovi a umíš zachránit i nadobro ztracené hříšníky, kdo a kdy se utíkal pod tvou mocnou ochranu a byl od tebe opuštěn? Ne, to se nikdy nestalo a nestane!" Sv. Bernard¹³ říká: „O tobě nemluvit a tvé milosrdenství nechválit by směl, Svatá Panno, jen ten, kdo by tě vzýval ve svých potřebách a kdo by pak mohl dokázat, že ses o něho nepostarala."

„Spíše pominou nebe a země," říká zbožný Blossius¹⁴, „než aby Maria zůstala dlužná pomoc tomu, kdo ji o ni s dobrým úmyslem prosí a má v ni důvěru." K posílení naší důvěry říká Eadmer¹⁵: „Obracíme-li se zbožně na tuto Boží Matičku, nejenže si smíme být jisti její

¹ Blossius, Paradisus animae fidelis, p. 1.

² Psalterium B. M. V., Hymnus. Mezi spisy sv. Bonaventury.

³ De laud. B. M. V., I. 2, c. 1, n. 7.

⁴ Mariale, p. 2, De nativ. B. M. V., s. 5, p. 7.

⁵ De laud. B. M. V., I. 4, c. 22, n. 1.

⁶ Legatus div. piet., I. 4, c. 48.

⁷ De excell. Virg. ML 159, 558. Mezi spisy sv. Anselma.

⁸ De laud. B. M. V., I. 7, c. 4, n. 2. Richard od sv. Viktora, uváděný sv. Alfonsem, má jinou myšlenku.

⁹ In Cantica, c. 23. ML 196, 475.

¹⁰ Umbra virginea, c. 15, Exc. 72.

¹¹ Sermones de Sanctis, s. 28 in Assumpt. B. M. V. ML 217, 584.

¹² Surius, De probatis SS. historiis, die 4. februarii.

¹³ In Assumpt. B. M. V., s. 4, De quatruiduo Laz. ML 183, 428.

¹⁴ Consolatio pusillanimum, c. 35.

¹⁵ De excell. Virginis, c. 6. ML 159, 570.

ochranou, ale mnohdy budeme spíš vyslyšeni a zachráněni vzýváním jejího svatého jména, než kdybychom se dovolávali jména Ježíše, svého Spasitele." A jako důvod uvádí: „Poněvadž Kristu jako Soudci přísluší i trestat, zatímco blahoslavené Panně jako Obhájkyni patří jen slítovat se." Chce tím říci, že rychleji dosáhneme pomoci, jdeme-li k Matce než jdeme-li k Synu, ne snad proto, že by Maria měla větší moc nám pomoci než její Syn, neboť víme, že Ježíš je náš jediný Spasitel, který jediný nám svými zásluhami získal a denně nám získává spasení. Důvod je v tom, že jdeme-li k Ježíši, myslíme na něho také jako na svého soudce, jehož povinností je soudit nevděčníky, a to nás může připravit o důvěru, nezbytnou k vyslyšení. Jdeme-li však k Marii, která nemá jiný úkol, než nám projevovat soucit jako Matka milosrdenství a chránit nás jako naše Orodovnice, naše důvěra se podstatně zdokonalí a vzroste. Snad Boha prosíme o mnohé věci a nedostaneme je; prosíme o ně Marii a dostaneme je. Čím to lze vysvětlit? Odpověď dává Nikefor¹: „Stává se to ne proto, že by byla Maria mocnější než Bůh, ale protože se Bůh rozhodl takto ctít svou Matku."

Utěchuplné zaslíbení dal sám Pán sv. Brigitě². Jednoho dne zaslechla světice Ježíšův rozhovor s Matkou. Řekl jí: „Matko má, žádej ode mne, co chceš, žádnou tvoji prosbu neodmítnu. Ať víš, že slibuji vyslyšet všechny, kdo mne budou prosit o nějakou milost pro tvou lásku, i když jsou hříšní, jen když se chtějí opravdově polepšit." Totéž bylo zjeveno sv. Gertrudě³. I ona uslyšela, jak Vykupitel řekl Marii, že jí dal ze své všemohoucnosti právo prokazovat milosrdenství hříšníkům, kteří ji vzývají, jak sama uzná za dobré.

Volejme tedy všichni s velikou důvěrou k této Matce milosrdenství a vzývejme ji slovy sv. Augustina⁴: „Vzpomeň, ó, nejdobrotivější Panno Maria, že od věků nebylo slýcháno, abys opustila toho, kdo se utíkal pod tvoji ochranu." Proto mi odpusť, říkám-li, že nechci být prvním nešťastníkem, který by se ti svěřoval do ochrany a byl tebou opuštěn.

Příklad: O moci uvedené modlitby se přesvědčil sv. František Saleský, jak se vypráví v jeho životopisu. Když studoval v Paříži – bylo mu tehdy asi 17 let – a cele se věnoval úkonům zbožnosti a svaté lásce Boží, v níž nacházel nebesky sladké radosti, dopustil na něho Bůh pokušení, aby ho více zkoušel a těsněji ho k sobě připoutal; zlý duch ho děsil, že vše, co dělá, je bezcenné, poněvadž je v Božích úradcích zavržen. Bůh ho ponechal v takové duchovní tmě a vyprahlosti, že byl hluchý i k nejkrásnějším myšlenkám o Boží dobrotě. Tím pokušení jen zesílilo a tak svatého mladíka ztránilo, že v úzkosti a opuštěnosti pozbyl chuť k jídlu a k spánku, zbledl a zesmutněl. Budil soucit u všech, kteří ho pozorovali.

V této strašné duševní bouři se ve svých myšlenkách zmohl jen na projevy beznaděje a bolu: „Mám být tedy zbaven milosti Boha, který byl ke mně tak dobrotivý a laskavý? Ó, Lásko, ó, Kráso, které jsem zasvětil všechny city svého srdce, nemám se z vás již těšit? Panno a Matko Boží, nejkrásnější ze všech jeruzalémských dcer, nemám tě již spatřit v nebesích? Ó, Paní, když nemám uvidět tvou spanilou tvář, nedopusť aspoň, abych se ti rouhal v pekle." – Takové něžné city byly v jeho zarmouceném srdci zaníceném láskou k Bohu a k nejblahoslavenější Panně. Pokušení trvalo měsíc, až ho konečně Bůh osvobodil prostřednictvím Utěšitelky světa, Panny Marie, které již dříve zasvětil svoji čistotu a ve kterou, jak říkal, složil všechny své naděje.

Když se jednou večer vracel domů, vstoupil do chrámu, ve kterém uviděl na stěně tabulku. Četl ji a našel na ní modlitbu sv. Augustina: *Vzpomeň, ó, nejdobrotivější Panno Maria, že od věků nebylo slýcháno, abys opustila toho, kdo se utíkal pod tvoji ochranu.* Ihned padl na kolena před oltářem Matky Boží a vroucně se modlil tuto modlitbu. Obnovil slib čistoty, slíbil, že se bude každý den modlit růženec a dodal: „Má Královno, přimluv se za mne u svého Syna, před nímž si netroufám se objevit. Má Matko, nebudu-li já, nešťastník, moci v budoucím životě milovat svého Pána, který zasluhuje tak velikou lásku, vypros mi aspoň, abych ho mohl co nejvíce milovat na tomto světě. O tuto milost tě prosím a doufám, že mi ji udělíš." Tak prosil blahoslavenou Pannu a potom se zcela odevzdal Božímu milosrdenství, kterému úplně podrobil svou vůli. Sotva ale skončil modlitbu, rázem ho nejsladší Matka zbavila pokušení. Ihned nabyl vnitřní klid a s ním i tělesné zdraví. Od té chvíle choval nejvroucnější úctu k Marii a celý život velebil a hlásal slovem i perem její milosrdenství.

¹ Nelze zjistit místo, kde Nikefor pronáší tato slova.

² Revel., I. 1, c. 50.

³ Legatus div. pietatis, I. 4, c. 51.

⁴ Ani v podvržených Augustinových spisech není modlitba „Memorare" obsažena. Jejím autorem je nejspíš sv. Bernard, aspoň pokud se týče myšlenek a hlavních slov.

Modlitba

Ó, Matko Boží, Královno andělů, Naděje lidí, slyš toho, který tě vzývá a svěřuje se ti do ochrany! Pohleď na mne u svých nohou! I když jsem bídny otrok pekla, zasvěcuji se navždy tvé službě a chci ti ze všech sil celý život sloužit a ctít tě. Uznávám ovšem, že tě nepoctí služba tak nízkého a bídneho otroka jako jsem já, protože jsem tak moc urazil tvého Syna a svého Vykupitele Ježíše. Přijmeš-li však nehodného tvora za svého sluhu, obrátíš-li ho svou přímluvou a učiníš ho tak hodným tvé služby, zjedná ti tento skutek milosrdenství víc cti, než ti mohu prokázat já, ubožák. Přijmi mne tedy, má Matko, a neodmítej mě! Věčné Slovo sestoupilo z nebe hledat ztracené ovečky a pro jejich záchranu se stalo tvým synem. A ty bys pohrdla jednou takovou ovečkou, která běží k tobě, aby u tebe našla Ježíše? Cena za moji spásu je již zaplacená. Můj Spasitel již prolil svou krev, která by stačila na vykoupení nesčetných světů. Zbývá jen, přivlastnit tuto krev i mně. A to náleží tobě, požehnaná Panno. Tobě náleží, říká sv. Bernard¹, rozdávat zásluhy této krve tomu, koho uznáš za hodného. Tobě náleží, říká i sv. Bonaventura², spasit každého, koho chceš. Pomoz mi tedy, moje Královno, a zachraň mne! Tobě dnes odevzdávám celou svou duši. Starej se o její spasení! Ó, spáso všech tebe vzývajících, končím s tímto světcem, spas mne! Amen.

¹ In Nativ. B. V. M., De aquaeductu, n. 6. ML 183, 441.

² Canticum instar illius Habacuc III. Mezi spisy sv. Bonaventury.

§2: Jakou moc má Maria chránit své ctitele v ďábelských pokušeních

Nejblahoslavenější Panna není jen Královnou nebe a svatých, je i Královnou pekla a zlých duchů, protože je mocně potřela svými ctnostmi. Hned na počátku světa Bůh předpověděl pekelnému hadu, že nad ním získá vítězství a vlády naše Královna. „*Nepřítelství položím mezi tebou a ženou, mezi potomstvem tvým a jejím; ona rozdrtí tvou hlavu*“ (Gn 3,15). Kdo byla ta žena, Satanova nepřítelkyně, když ne Maria, která krásou pokory a svatostí života navždy zvítězila nad ďáblem a rozdrtila jeho síly? „Matka Pána Ježíše Krista byla zaslíbena v té ženě,“ svědčí sv. Cyprián¹. „Proto neřekl Hospodin hadu,“ usuzuje světec, „kladu, ale položím, aby naznačil, že touto vítězkou nad ďáblem není Eva tehdy žijící, ale jiná žena od Evy pocházející, která měla přinést našim prarodičům větší požehnání, než oni ztratili svým hříchem,“ jak říká sv. Vincenc Ferrerský². Maria je tedy ta statečná žena, která přemohla Satana a rozdrtila mu hlavu, když pokořila jeho pýchu podle slov: *Ona rozdrtí tvou hlavu*. Někteří sice pochybují, vztahují-li se tato slova na Marii či na Ježíše Krista, poněvadž v řeckém překladu čteme: *On potře tvou hlavu*. Avšak v naší Vulgátě, tj. v latinském překladu, schváleném na Tridentském sněmu, je psáno „ona“ a nikoliv „on“. A tak vykládali toto slovo sv. Ambrož, sv. Jeroným, sv. Augustin, sv. Jan Zlatoústý³ a přemnozí jiní. Ať je tomu jakkoliv, je jisté, že buď Syn skrze Matku nebo Matka pomocí Syna přemohla ďábla „a tento pyšný duch je ke své hanbě,“ říká sv. Bernard⁴, „rozdrčen a přemožen touto požehnanou Pannou. A proto je nucen jako otrok přemožený v boji poslouchat vždy rozkazy této Královny.“ Sv. Bruno⁵ říká, že „když se dala Eva obelstít hadem, přinesla nám smrt a tmu, zato Maria svým vítězstvím nad zlým duchem nám přinesla život a světlo.“ Našeho nepřítele spoutala potom tak, že se nemůže ani hnout a sobě škodit jejím ctitelům.

Krásně vykládá Richard od sv. Vavřince⁶ slova knihy Přísloví: „*Její muž se na ni spoléhá, o zisk nemá nouzi*“ (Př 31,11). Muž, totiž Kristus, se na ni spoléhá. O zisk nemá nouzi, neboť ona obohacuje svého Snoubence kořistí, kterou odňala ďáblu. Kornelius a Lapide⁷ to vysvětluje: „Bůh svěřil Srdce Ježíšovo Mariiným rukám a pověřil ji péčí o to, aby je všichni milovali. Tak nebude bez kořisti, totiž bez získaných duší, neboť Maria Syna obohacuje dušemi, které uchvátila peklu a vysvobodila z ďábelských rukou svou mocnou pomocí.“

Jak je známo, je palma znamením vítězství. Proto je naše Královna povznesena na vysoký trůn před tvář všech mocností podobná palmě jako znamení jistého vítězství pro ty, kdo se stavějí pod její ochranu. „*Jak palma v Engadi jsem vyvýšená*“ (Sir 24,14), tj. abych vás bránila, jak vykládá sv. Albert Veliký⁸. Maria chce těmito slovy říci: Děti moje, napadne-li vás nepřítel, utečte se ke mně, vzhlížejte ke mně a dodejte si mysli, protože ve mně, své Obraně, už vidíte svoje vítězství. Nejjistějším prostředkem, jak přemoci útoky pekla, je utéci se k Marii. „Vždyť Maria je Královnou a Panovnicí zlých duchů,“ říká sv. Bernardin Sienský⁹, „poněvadž je krotí a přemáhá.“ Proto se o Marii říká, že je pro peklo „*hrozná jak seřazené šiky*“ (Pís 6,3). Je jako sešikované vojsko, protože dovede užít své moci, svého milosrdenství a svých modliteb k zahanbení nepřátel a k dobru svých služebníků, kteří v pokušení prosí o její přemocnou ochranu.

Duch Svatý jí vkládá do úst slova: „*Já jako vinný kmen raším libovonně, z květů mých jsou plody skvostné a přebohaté*“ (Sir 24,17). Sv. Bernard¹⁰ píše k tomuto místu, že prý kvetoucí vinné révy se vyhýbají všichni jedovatí hadi. Tak prchají ďáblové od těch šťastných duší, u nichž cítí vůni mariánské úcty. – Proto se Maria nazývá i cedrem: „*Vyrostla jsem tam jako cedr na Libanonu*“ (Sir 24,13). Jako cedr nepropadá hnilobě, tak je Maria prostá hříchu. „Mi-

¹ Testim., I. 2, c. 9. ML 4, 704. Od sv. Cypriána je jen smysl uvedených slov.

² Sermo de Conc. V. M.

³ Sv. Ambrož. ML 14, 589. Sv. Jeroným má někdy Ona, někdy Ono. Sv. Augustin viz ML 34, 196. Ve starém latinském překladu homilie sv. Jana Zlatoústého se čte Ona.

⁴ In Signum magnum, n. 4. ML 183, 431.

⁵ S. Bruno Astensis (†1123), Sententiae, I. 5, De laud. B. M. V., c. 2. ML 165, 1023.

⁶ De laud. B. M. V., I. 6, c. 6, n. 3.

⁷ In Prov. XXXI, 11.

⁸ Biblia mariana, Liber Eccli., n. 6. Mezi spisy sv. Alberta Velikého.

⁹ De glorioso nomine V. M., s. 3, art. 2, c. 2.

¹⁰ In Cantica, s. 60, n. 7. ML 183, 1068. Sv. Bernard nemluví na tomto místě o účtě k Panně Marii, ale o náboženské a řeholnické horlivosti.

moto však," jak říká kardinál Hugo¹, „jako cedr plaší svou vůni hady, tak zahání Maria svou svatostí zlé duchy.“

Pomocí archy úmluvy Izraelité dobývali mnohá vítězství. Mojžíš přemáhal nepřátele takto: „*Kdykoli se archa zvedala, když měla táhnout dál, říkal Mojžíš: „Povstaň, Hospodine, ať se rozprchnou tvoji nepřátelé“ (Nm 10,35)*“. Tak bylo dobyto Jericho, tak byli poraženi Filišťané: „*Boží archa byla totiž mezi Izraelci*“ (1 Sam 14,18). Archa úmluvy však byla předobrazem Panny Marie. „Jako byla v arše mana," říká Kornelius a Lapide², „tak byl v Mariině lůně Ježíš manou předobrazem.“ Pomocí této Archy nám dopřává Bůh vítězství proti světu i proti pekle. Proto říká sv. Bernardin Sienský³: „Když byla Maria, Archa Nového zákona, povýšena na Královnu nebes, byla moc pekla nad lidstvem oslabena a zlomena.“

„Ó, jak se pekelní duchové bojí Panny Marie a jejího vznešeného jména," říká Konrád Saský⁴. Srovnává je s těmi nepřáteli, o kterých mluví Job: „*Za tmy se do domů vloupávají... těm všem je jitro šerem smrti, s hrůzami šeré smrti se znají*“ (Job 24,16n). Zloději vykrádají domy za noci, jakmile se však objeví zora, dávají se na útěk jako před příznakem smrti. Stejně vnikají ďáblové do duše, když je zatemněna nevědomostí. Jakmile se ale objeví zora, totiž Mariina milost a slitovnost, zahání tato zář temnoty a pekelní duchové se před ní dávají na útěk jako před smrtí.

Na potvrzení této pravdy bylo zjeveno sv. Brigitě⁵, že jí Bůh dal takovou moc nad zlými duchy, že kdykoliv napadnou Mariinu ctitele, který ji vzývá o pomoc, jejím jediným pokynem jsou zděšení a prchají daleko. Raději snesou dvojnásobná muka v pekle než takovou porážku Mariinou mocí.

Božský Snoubenec velebil svou milovanou Nevěstu a nazval ji lilií: „*Jako lilie mezi trním, tak je má přítelkyně mezi dcerami*“ (Pís 2,2). Kornelius a Lapide⁶ říká k tomuto místu: „Jako je lilie lékem proti uštknutí hada proti jedu, tak vzývání Panny Marie je mimořádně šťastnou zbraní k přemožení všech pokušení, zvláště nečistých, jak to dokazuje každodenní zkušenost.“

Kosmas Jeruzalémský⁷ oslovuje Marii takto: „Ó, Matko Boží, když budu mít nepřemožitelnou naději v tebe, budu zachráněn. Budu pronásledovat své nepřátele, přestože mým jediným štítem bude tvoje ochrana a tvoje všemohoucí pomoc.“ Totéž může říci každý, kdo má štěstí být služebníkem této vznešené Královny: Matko Boží, když doufám v tebe, jistě nebudu poražen; pod tvou ochranou budu stíhat své nepřátele. Nastavím proti nim štít tvé ochrany a tvé všemohoucí pomoci, a zcela jistě je porazím. V řeckých Otcích čteme u mnicha Jakuba⁸: „Pane můj, ve své Matce jsi nám dal nejmocnější zbraň, abychom najisto porazili všechny své nepřátele.“

Ve Starém zákoně je psáno, že Hospodin vedl svůj národ z Egypta do Zaslíbené země ve dne sloupem oblakovým a v noci sloupem ohnivým: „*Hospodin šel před nimi ve dne v sloupu oblakovém, a tak je cestou vedl, v noci ve sloupu ohnivém, a tak jim svítil, že mohli jít ve dne i v noci*“ (Ex 13,21). Tento sloup hned oblakový hned ohnivý byl podle Richarda od sv. Vavřince⁹ předobrazem Marie a její dvojí neustálé činnosti v náš prospěch. Kryje nás jako oblak před žářem božské spravedlnosti a jako plamen nás chrání před zlými duchy. „Jako totiž taje vosk v ohni," dodává Konrád Saský¹⁰, „tak mizí moc zlých duchů na ty duše, které často vzpomínají na jméno Panny Marie a zbožně je vzývají, zvláště když se ji snaží následovat.“

„Ó, jak se děsí zlí duchové, když jen zaslechnou jméno Maria," tvrdí sv. Bernard¹¹. A Tomáš Kempenský¹² k tomu dodává: „Jako lidé padají na zem hrůzou, udeří-li blízko nich blesk, tak padají i ďáblové, když uslyší jméno Maria.“ Jak skvělých vítězství dobyli nad těmito škůdci Mariini ctitelé pomocí tohoto přesvatého jména! Tak je přemohl sv. Antonín Paduánský, blah. Jindřich Suso a mnozí jiní, kteří milovali Marii. V misijních zprávách z Japonska

¹ Postila super Eccli. XXIV, 17.

² In I. Reg. XIV, 18.

³ Sermones pro festivitibus B. V. M., s. 12, de Assumpt., a. 1, c. 3.

⁴ Speculum B. V. M., lect. 3.

⁵ Revel., sermo angelicus, c. 20.

⁶ In Cant. II, 2.

⁷ Hymni. MG 98, 462.

⁸ Or. in Nativ. SS. Deiparae., n. 20. MG 127, 598.

⁹ De laud. B. M. V., I, 7, c. 12.

¹⁰ Speculum B. V. M., lect. 3.

¹¹ Cituje Lyraeus, Trisagion Marianum, I, 3, ale u sv. Bernarda se nenalézá.

¹² Serm. ad novitios, p. 3, s. 4.

čteme¹, že jednomu křesťanovi se kdysi zjevilo množství zlých duchů v podobě šelem, aby ho poděsili a zmátli. On na ně ale volal: Nemám sice zbraň, které byste se báli. Dopustí-li to Bůh, dělejte si se mnou, co chcete. Na svou obranu však užiji nejsladších jmen Ježíš a Maria! Sotva to dořekl a vyslovil pro ďábly hrozná jména, otevřela se země a zlé duchy pohltila. A Eadmer² dosvědčuje z vlastní zkušenosti, že znal mnoho lidí, kteří byli náhle vytrženi z nebezpečí, když vzývali jméno Maria.

„Slavné a podivuhodné je tvé vznešené jméno, Maria,“ modlí se sv. Bonaventura³. „Kdo na ně pamatují a je vzývají v hodině smrti, nebojí se ani celého pekla, poněvadž zlí duchové opouštějí ihned duši, jakmile zaslechnou jméno Maria.“ Konrád Saský⁴ říká: „Na světě není nepřítele, který by se tak bál před velkým vojskem, jako se bojí moci pekelné Mariina jména a její ochrany.“ Sv. Germanos⁵ volá: „Ty, Paní, uvádíš své sluhy do bezpečí před všemi výpady nepřítele, pokud jen vzývají tvoje jméno.“ Ó, kdyby jen křesťané dbali na tuto pravdu v pokušeních a s důvěrou vzývali jméno Maria! Jistě by nikdy neklesli. „Vždyť ďábel utíká a peklo se třese,“ říká blah. Alan⁶, „při pouhém zaslechnutí tohoto jména.“ Tato Královna sama zjevila sv. Brigitě⁷, že pekelný nepřítel utíká i od nejhorších, Bohu zcela odcizených a ďáblu nadobro propadlých hříšníků, když vzývají její všemocné jméno a mají upřímnou vůli se polepšit. Svatá Panna však dodala, že pokud se duše nepolepší a neočistí od hříchu lítostí, zlí duchové se k ní hned zase vracejí a drží ji dál ve své moci.

Příklad. V klášteře v Reichersbergu žil řeholní kanovník Arnold, velký ctitel nejblaho-slavenější Panny. Když se blížila smrt, přijal svátost umírajících, zavolal k sobě řeholní spolu-bratry a prosil je, aby ho v posledním tažení neopouštěli. Sotva domluvil, začal se před nimi třást na celém těle, díval se vylekaně a na čele mu vyrazil studený pot. Chvějícím se hlasem volal: „Nevidíte ty ďábly, jak mě chtějí stáhnout do pekel? Bratři moji, přivolejte mi na pomoc Marii! Na ni spoléhám, ona mi dá zvítězit.“ Spolubratři se pak modlili mariánskou litanii. Při slovech „Svatá Maria, oroduj za něho!“ umírající zvolal: „Opakujte, opakujte jméno Maria, neboť již stojím před soudnou stolicí Boží!“ Na chvíli zmlkl a pak dodal: „Je pravda, že jsem to učinil, konal jsem za to ale také pokání.“ A obrátil se k Marii a řekl: „Maria, pomoz mi a budu zachráněn!“

Zlí duchové se na něho znovu vrhli, ale on se bránil znamením kříže a vzýváním jména Maria. Tak strávil celou noc. Na úsvitu zvolal vesele a zářící radostí: „Maria, moje Paní, moje Útočiště mi vyprosila odpuštění a spasení.“ Pak se mu zjevila Svatá Panna a zvala ho, aby šel za ní: „Jdu, má Paní, jdu,“ odpovídal a chtěl vši silou povstat. Protože za ní nemohl jít tělem, tiše skonal a šel za ní, jak doufáme, se svou duší do království věčné slávy⁸.

Modlitba

Pohled' u svých nohou, moje naděje Maria, na ubohého hříšníka, který se stal tolikrát svou vlastní vinou otrokem pekla. Uznávám, že jsem se nechal přemoci zlými duchy, poněvadž jsem se neobracel k tobě, moje Útočiště. Kdybych se býval na tebe vždycky obracel, kdybych tě byl vzýval, nikdy bych nebyl klesl. Doufám však, má nejdobrotivější Paní, že jsem tvým prostřednictvím vyproštěn z ďábelské moci a že mi již Bůh odpustil. Chvěji se jen bázní, abych v budoucnosti znovu neupadl do jejich okovů. Víím, že se nepřátelé nevzdali naděje, že si mne znovu podmaní, a už mi strojí nové útoky a pokušení. Ó, má Královno, moje Útočiště, pomoz mi! Přijmi mne pod svůj plášť! Nedopusť, abych se stal znovu otrokem ďáblů.

Vím, že mi pomůžeš pokaždé a popřeješ mi vítězství, když tě budu vzývat. Toho se však právě bojím, že v pokušeních na tebe zapomenou, i na modlitbu k tobě. Prosím tedy úpěnlivě, Nejsvětější Panno, o milost, abych na tebe vždy pamatoval, zvlášť pak v boji s pokušením. Dej mi sílu, abych tě neustále vzýval: Maria, pomoz mi, Maria, pomoz mi!

¹ Lyraeus, Trisagion Marianum, I. 3, t. 8.

² Liber de excell. Virg. M., c. 6. ML 159, 570.

³ Psalt. B. M. V., Psalm. 110.

⁴ Speculum B. M. V., lect. 11.

⁵ In encaenia SS. aedis... MG 98, 382.

⁶ Tract. mirabilis de ortu atque progr. Psalt. Christi., p. 4, c. 30 (ed. Coppenstein).

⁷ Revel., I. 1, c. 9.

⁸ Auriemma, Affetti scamb., p. 2, c. 8.

A až jednou přijde den mého posledního zápasu s peklem v hodině smrti, potom mi, moje Královno, pomáhej účinněji. Sama mi připomínej, abych tě častěji vzýval ústy nebo srdcem, abych vydechl duši s nejsladšími jmény tebe a tvého Syna Ježíše na rtech, abych tě pak velebil a chválil a nikdy se v nebesích po celou věčnost nevzdálil od tvých nohou. Amen.

HLAVA V.

K TOBÉ VZDYCHÁME LKAJÍCÍ A PLAČÍCÍ V TOMTO SLZAVÉM ÚDOLÍ

§1: Jak je Mariina přímmluva nutná pro naši spásu

Je článek víry, že vzývat a prosit svaté a především Královnu svatých, nejblahoslavenější Pannu Marii, aby nám vyžádala milost Boží, je nejen věcí dovolenou, ale i užitečnou a svatou. Církevní sněmy prohlásily tuto nauku proti bludařům, kteří ji odsuzovali jako bezprávní proti Ježíši Kristu, který je naším jediným Prostředníkem. Když však Jeremiáš může po své smrti prosit za Jeruzalém (2 Mak 15,14), obětují-li starci ze Zjevení sv. Jana Bohu modlitby svatých (Zj 5,8), slibuje-li sv. Petr svým učedníkům, že na ně bude po smrti pamatovat (2 Petr 1,15), modlí-li se sv. Štěpán za své vrahy (Sk 7,59), prosí-li sv. Pavel za své průvodce (Sk 27,24), zkrátka, mohou-li svatí za nás prosit, proč bychom je nemohli prosit my, aby se za nás přimlouvali? Sv. Pavel se svěruje modlitbám svých učedníků: „*Modlete se i vy za nás!*“ (1 Sol 5,25). Sv. Jakub pak napomíná: „*Modlete se jeden za druhého, abyste byli uzdraveni*“ (Jak 5,16). Proto se i my můžeme svěřovat modlitbám jiných, zvláště svatých.

A že je Ježíš Kristus jediným Prostředníkem ze spravedlnosti, který nás usmířil s Bohem svými zásluhami, kdo to popírá? Naopak je větší bezbožností popírat, že Bůh uděluje milosti na přímmluvu svatých, zvláště když za nás prosí jeho Matka Maria; vždyť si tak moc přeje, abychom ji milovali a ctili. Kdopak neví, že čest prokazovaná matkám rozmnožuje i slávu synů? „*Sláva synů – otcové (rodiče) jejich*“ (Př 17,6). Proto říká sv. Bernard¹: „Kdo hodně ctí Matku, ať se nebojí, že zastíní Synovu slávu, neboť čím více je ctěna Matka, tím více je oslavován i Syn.“ A sv. Alfons říká², že všechna čest prokazovaná Královně-Matce se vztahuje i na Syna-Krále. Není pochybnosti, že se pro Ježíšovy zásluhy dostalo Marii hodnosti, aby byla Prostřednicí naší spásy, ne ale prostřednicí ze spravedlnosti, ale z milosti – svou přímmluvou. V tomto smyslu ji Konrád Saský³ vhodně jmenuje „*Nejvěrnější prostřednicí naší spásy*“ a sv. Vavřinec Justinian⁴ se ptá: „*Jak by nebyla milosti plná ta, která se stala Žebříkem k nebi, Bránou nebes a pravou Prostřednicí mezi Bohem a lidmi?*“

Proto Suarez⁵ správně poznamenává: „*Když prosíme blahoslavenou Pannu o milosti, neukazujeme tím nedůvěru v Boží milosrdenství, ale spíše svoji nehodnost, a svěřujeme se Marii, aby její důstojnost nahradila naši ubohost.*“

Že je tedy modlitba o Mariinu přímmluvu věcí velmi spasitelnou a svatou, nemůže pochybovat nikdo, ledaže nemá víru. Zde však chci kromě toho dokázat, že Mariina přímmluva je i nutná k naší spásě. Abych se přesně vyjádřil, nemyslím tím ovšem nutnost bezpodmínečnou, ale nutnost podmíněnou (morální). Nutnost tohoto druhu vzniká ze svobodného Božího rozhodnutí, aby všechny nám udílené milosti procházely Mariinými rukama. Je to učení sv. Bernarda, které je dnes možné nazvat mezi teology a učenci za všeobecně uznávané, jak již prohlašuje spisovatel knihy „*O království Mariině*“⁶. Totéž mínění zastávají Vega, Mendoza, Paciuchelli, Segneri, Poiré, Crasset a nesčetní jiní vzdělaní spisovatelé⁷. I P. Alexander Natalis, tak zdrženlivý ve svých tvrzeních⁸, učí, že všechny milosti musíme očekávat Mariiným prostřednictvím, protože to je vůle Boží. Přitom se odvolává na známý výrok sv. Bernarda⁹: „*Taková je vůle Boží, abychom všechno přijímali skrze Marii.*“ – Stejně smýšlí Contenson¹⁰. Vykládá slova Ježíše Krista na kříži Janovi: *Hle, matka tvá!* a říká: „*Jako by Kristus řekl: Nikdo nebude*

¹ Super Missus, hom. 4, n. 1. ML 183, 78.

² Liber de Virginitate perp. S. Mariae, c. 12. ML 96,108.

³ Speculum B. M. V., lect. 9.

⁴ Sermo in Annunt. B. V. M., n. 2.

⁵ De Incarn., p. 2, disp. 23, sect. 2 et 3.

⁶ Sv. Alfons asi míní P. Emanuela od Ježíše od Ježíše a Marie Karmelské Sc., který napsal „Il regio di Maria Vergine Madre di Dio“, Napoli 1681.

⁷ Vega, Theologia Mariana; Franc. de Mendoza, Viridarium sacrae ac profanae eruditionis, Lugduni 1635. – Paciuchelli, Excitationes dormit. animae. – Segneri, il divoto della Beata Vergine. – Poiré, La triple couronne de la Mère de Dieu. – Crasset, Della vera devozione verso Maria Vergine.

⁸ Theologia dogmatica et mor. II, App. 1., Variae de rebus mor. epist.

⁹ In Nativ B. M. V., s. de aquaed. ML 183, 441.

¹⁰ Theol. mentis et cordis, l. 10, diss. 4, c. 1, spec. 1, exc. 4.

mít účast na mé krvi než prostřednictvím mé Matky. Mé rány jsou zdroji milosti, ty milosti však přitékají k lidem jen skrze Marii. Učedníku Jene, tolik tě budu milovat já, kolik ty budeš milovat ji."

Toto učení, že všechno dobro od Boha k nám přichází Mariiným prostřednictvím, se nelíbí jednomu modernímu spisovateli¹. Třebaže dovede psát velmi krásně a učeně o pravé a falešné zbožnosti, přece v pojednání o účtě k Matce Boží jí nechce přiznat právo na slávu, kterou jí bez rozpaků vzdali sv. Germanos, sv. Anselm, sv. Jan Damašský, sv. Bonaventura, sv. Antonín, sv. Bernardin Sienský, ctih. celleský opat a mnozí jiní učenci. Těm všem nebylo ztěžko přijmout učení, že ze zmíněného důvodu není mariánská úcta pouze užitečná, ale i nutná. Podle uvedeného spisovatele je výrok, že Bůh neuděluje žádné milosti než pouze Mariiným prostřednictvím jen nadsázka, kterou pronesli někteří světci v přílišném zanícení. Chceme-li jí správně rozumět, znamená prý jen to, že jsme od Panny Marie dostali Ježíše Krista, pro jehož zásluhy pak přijímáme všechny milosti. Ostatně by to byl blud, říká, myslet si, že nám Bůh nemůže poskytnout milosti bez Mariina prostřednictví, neboť apoštol říká, že uznáváme jen jediného Boha a jediného Prostředníka mezi Bohem a lidmi, Ježíše Krista (1 Tim 2,3). Tak usuzuje zmíněný spisovatel.

Ať mi však dovolí odpovědět mu jeho slovy, že jiné je prostřednictví ze *spravedlnosti*, které se opírá o vlastní *zásluhu*, a jiné je prostřednictví z *milosti*, které spočívá v *přímluvě*. Mimoto je něco jiného říci, že Bůh *nemůže* a že Bůh *nechce* udílet milosti bez Mariiny přímluvy. Vždyť slavně vyznáváme, že Bůh je zdrojem všeho dobra a svrchovaným Pánem nade vši milosti, a Maria že je jen pouhý tvor, který za vše vděčí pouze milosti Boží. Tento vznešený tvor miloval a ctil Boha na zemi víc než všechno ostatní tvorstvo. Bůh ji vyvolil za Matku svého Syna a Vykupitele všech. Proto ji chtěl co nejvíce vyvýšit, a proto chce, aby všechny milosti, které zamýšlí udělit vykoupeným duším, procházely jejíma rukama. Kdo může popírat rozumnost a přiměřenost takového tvrzení? Rádi vyznáváme, že Ježíš Kristus je jediný Prostředník ze spravedlnosti, který nám získává svými zásluhami milosti a spasení. Tvrdíme ale, že Maria je Prostřednice z milosti, a i když všechno, co získává, získává pro zásluhy Ježíše Krista svými prosbami a žádostmi v jeho jménu, přece všechny milosti, o které můžeme prosit, můžeme mít jen na její přímluvu.

Toto tvrzení nejen že neodporuje v ničem svatým pravdám víry, ale souhlasí se smýšlením Církve. V modlitbách, které Církev sama schválila, nás neustále vybízí, abychom se obraceli o pomoc na Matku Boží a vyzývali ji slovy: *Uzdravení nemocných, Útočiště hříšníků, Živote náš, Naděje naše*. V hodinkách pro mariánskou slavnost na ni vztahuje slova věčné Moudrosti, a tak dává na srozuměnou, že v Marii nacházíme všechnu naději, podle slov: „*Ve mně je všechna naděje i život ve ctnosti*" a že máme od ní všechny milosti podle výroku: „*Ve mně je všechna milost k životu pravdy*" (Sir 24,25). Zkrátka, v Marii nalezneme věčný život a spásu: „*Vždyť ten, kdo mě nalézá, nalezl život a dojde požehnání od Hospodina*" (Př 8,35). A jinde: „*Ti, kdo se o mě namáhají, nezhrěší, kdo mne vysvětlují, budou žít věčně*" (Sir 24,30n). Všechna tato slova naznačují, jak potřebujeme Mariinu přímluvu.

V tom přesvědčení nás utvrzují přemnozí teologové a církevní učitelé. Je urážkou říkat o nich, jak to dělá zmíněný spisovatel, že na oslavu Panny Marie užívali nadsázek a přehnaných výrazů. Kdo to dělá, překračuje meze pravdy. To ale nesmíme říkat o svatých, protože mluvili z Božího Ducha, který je Duchem pravdy.

A tady bych poněkud odbočil a řekl svoje přesvědčení o této věci. Zvyšuje-li některé mínění čest blahoslavené Panny a je nějak zdůvodněno a neodporuje ani víře ani církevním výnosům ani jiné pravdě a jestliže někdo takové mínění odmítá a zavrhuje jen proto, že opačné mínění může být také pravdivé, takový prozrazuje velmi málo úcty k Matce Boží. Mezi tyto chatrné ctitele já nechci patřit, ani nechci, aby k nim náleželi moji čtenáři. Spíš si přeji, aby patřili do počtu těch, kteří přijímají vše, čemu lze bez bludu věřit o Mariině vznešenosti, s pevným přesvědčením, a tak jednají podle slov opata Ruperta², který říká, že k projevům úcty Matce Boží nejmilejším patří pevná víra v její vznešené přednosti. Kdybychom neměli jiný důvod, stačilo by nám svědectví sv. Ambrože Autperta³, aby nás zbavilo obav před přehnaností v Mariiných chválách. Podle jeho slov vše, čím Marii oslavujeme, vše je příliš málo v porovnání s tím, čeho je hodna pro důstojnost Božího mateřství. To odpovídá duchu Církve,

¹ Lodovico Ant. Muratori, Della regolata divozione de Christiani.

² Výrok v Rupertových spisech není; patří asi Richardu od sv. Vavřince, De laud. B. M. V., I. 2, c. 3, n. 1.

³ Mezi spisy sv. Augustina. ML 39, 2130.

když se modlí ve mši o blahoslavené Panně: *Blahoslavená jsi, svatá Panno Maria, a vší chvály nejhodnější!*

Nyní se ale vraťme ke svému předmětu a hledme, co říkají o tomto učení svatí. Podle sv. Bonaventury¹ naplnil Bůh Pannu Marii všemi milostmi, aby z ní lidé brali jako z vedení vše dobré, co se jim dostává. Světec tady dělá ještě jinou vzácnou poznámku, totiž, že před Mariiným narozením nebyl takový proud milostí pro všechny, protože ještě na světě nebyla ona, toto požehnané stavidlo milostí. Dodává ale: „Maria byla světu darována k tomu účelu, aby k nám skrze ni jako skrze stavidlo neustále plynuly milosti Boží.“

Proto jako Holofernes, aby dobyl město Betulii, přikázal přesekat potrubí s vodou, tak usiluje ďábel ze všech sil, aby udusil v duších úctu k Matce Boží. Neboť uzavře-li příliv milosti, snadno si podmaní duše. Proto nás svatý učitel Bernard² napomíná: „Považte tedy, duše, s jakou vroucností a zbožností máme ctít podle Boží vůle tuto svou Královnu. Jak Bůh touží, abychom se na ni vždy obraceli a důvěřovali v její ochranu. Do jejích rukou složil plnost všeho dobra, abychom poznali, že k nám všechna naděje, všechna milost a všechna spása přichází Mariinými rukama.“ Totéž říká sv. Antonín³: „Všechno milosrdenství, které kdy bylo lidem uděleno, jim bylo prokázáno Mariiným prostřednictvím.“

Proto ji sv. Bonaventura⁴ přirovnává k měsíci. Jako je měsíc mezi sluncem a zemí a světlo přijaté od slunce rozlévá po zemi, tak přijímá Maria proudy nebeských milostí z božského Slunce a ozařuje jimi nás zde na zemi.

Z toho samého důvodu ji Církev svatá nazývá Nebeskou bránou: *Šťastná nebes bráno!* „Jako každý králův výnos o udělení milosti,“ říká sv. Bernard⁵, „prochází bránou jeho paláce, tak není žádná milost přicházející z nebe na zem, která by neprocházela Mariinými rukama.“ Sv. Bonaventura⁶ mimoto říká, že se Maria nazývá Nebeskou bránou proto, že se do nebe nedostane nikdo, kdo nejde přes Marii, která je jeho bránou.

V tomto přesvědčení nás utvrzuje sv. Jeroným (nebo podle některých jiný starokřesťanský autor kázání o Nanebevzetí Panny Marie, které je zařazeno mezi spisy sv. Jeronýma⁷). Říká, že v Ježíši Kristu byla plnost milostí jako v hlavě; odtud proudí do nás jako do jeho údů životní míza a božská pomoc, potřebná k dosažení spásy. Tatáž plnost byla v Marii jako v hrdle tajemného těla, kterým proudí život milosti do údů. Tutéž myšlenku vykládá ještě jasněji sv. Bernardin Sienský⁸ těmito slovy: „Věřící tvoří tajemné tělo Ježíše Krista a Mariiným prostřednictvím dostávají všechny milosti duchovního života, které k nim sestupují od Ježíše, jejich duchovní hlavy.“ Snaží se to zdůvodnit takto: „Protože se Bohu zalíbilo přebývat v lůně této Svaté Panny, získala tím nějakou pravomoc nad všemi milostmi. Neboť když Ježíš Kristus vyšel z jejího přesvatého života, dostali jsme s ním od ní jako z nebeského oceánu všechny proudy Božích milostí.“ Ještě jasněji píše jinde: „Od chvíle početí Věčného Slova v jejím lůně získala tato panenská Matka, jak bych řekl, zvláštní pravomoci na dary, které nám jsou udíleny Duchem Svatým, takže žádný tvor nedostane od Boha žádnou milost jinak, než z Mariiných rukou.“

V úplně stejném smyslu vykládá jeden spisovatel (P. Crasset)⁹ slova proroka Jeremiáše, ve kterých prorok hovoří o vtělení Slova a o jeho Matce Marii: *„Žena obklíčí muže“* (Jer 31,22). Říká: „Jako nelze vést ze středu kruhu žádnou čáru, která by neprotínala jeho obvod, tak ani z Ježíše, středu všeho dobra, k nám nepříjde žádná milost než skrze Marii, která ho obklíčila, když ho počala ve svém lůně.“

Proto jsou podle výroku sv. Bernardina¹⁰ udíleny všechny dary, všechny ctnosti a všechny milosti Mariinými rukama komu ona chce, kdy ona chce a jak ona chce. Shodně říká Richard od sv. Vavřince¹¹, že Bůh chce, aby všechna dobra, která lidem uděluje, procházela rukama Panny Marie. Proto ctih. celleský opat¹² pobízí každého, aby se obracel na Strážkyni

¹ Sermo de Aquaeductu, n. 3.4. ML 183, 440.

² Sermo de Aquaeductu, n. 3.4. ML 183, 441.

³ Summa Theologiae, p. 4, tit. 15, c. 20, §12.

⁴ Sermo 1. de B. V. M.; mezi spisy připisovanými sv. Bonaventurovi.

⁵ In Vigilia Nativ. Domini, s. 3, n. 10. ML 183, 100.

⁶ Litania B. V. M. Mezi spisy sv. Bonaventury.

⁷ Mezi podvrženými spisy sv. Jeronýma. ML 30, 127.

⁸ Serm. de festivitalibus B. M. V., s. 5, De nativ B. M. V.

⁹ La véritable dévotion envers la Sainte Vierge, p. 1, tr. 1, q. 5, §2.

¹⁰ Sermo de Nativ. B. M. V., art. un., c. 8.

¹¹ De laud. B. M. V., l. 2, c. 3, n. 4.

¹² Contempl. de B. V., Proem.

pokladu milostí, jak ji nazývá, neboť jen skrze ni mohou svět a všichni lidé očekávat všechno dobro, které potřebují.

Z uvedeného jasně plyne, že zmínění světců a spisovatelů nechápou slova „Všechny milosti k nám přicházejí skrze Marii“ pouze v tom smyslu, že jsme obdrželi skrze Marii Ježíše Krista, Pramen všeho dobra (jak míní uvedený spisovatel); spíše nás výslovně ujišťují, že Bůh chce, i když nám dal Ježíše Krista, aby všechny milosti, které lidé kdykoliv dostali, dostávají a dostanou až do konce světa pro Ježíšovy zásluhy, byly všechny udělovány Mariinými rukama, na její přímluvu.

Na základě toho usuzuje P. Suarez¹, že je v naší době v Církvi všeobecně uznáváno učení, že Mariino prostřednictví je nám nejen prospěšné, ale i nutné.² Není to však nutnost bezpodmínečná, jak jsem již řekl, poněvadž tak je nutné pouze prostřednictví Ježíše Krista, ale nutnost podmíněná (morální), pokud totiž Bůh rozhodl, že neudělí žádné milosti jinak, než pouze Mariinými rukama, jak věří Církev se sv. Bernardem². A před sv. Bernardem tak učil sv. Ildefons³, když volal k nejbлаhoslavenější Panně: „Ó, Maria, Hospodin ustanovil, že svěří tvým rukám všechno dobro, které se rozhodl darovat lidem, a proto ti odevzdal všechny poklady a všechno bohatství milostí.“ A mnich Mikuláš⁴ říká, že se Bůh chtěl vtělit jen s Mariiným svolením předně proto, abychom jí byli zavázáni největšími díky, a dále proto, abychom poznali, že spása všech lidí závisí na rozhodnutí této Panny.

Prorok Izaiáš říká, že „Vzejde proutek z pařezu Jesse a výhonek z jeho kořenů vydá květ“ (Iz 11,1). K tomu místu nalézáme krásný výklad u Konráda Saského⁵: „Kdo chce obdržet milosti Ducha Svatého, ať hledá květ na prutu, totiž Ježíše u Marie, neboť od prutu se dostaneme ke květu a od květu k Bohu.“ A chceš-li mít tento květ, snaž se modlitbou sklonit k sobě prut s květem, a dosáhneš na něj. Ve 26. řeči o Zjevení Páně říká Serafínský Učitel⁶, sv. Bonaventura, ke slovům evangelia: „Nalezli Dítě s Marií, jeho matkou“ (Mt 2,11). „Nikdy ne-najdeš Ježíše, leda s Marií a skrze Marii.“ A z toho usuzuje, že kdo nehledá Ježíše zároveň s Marií, hledá ho marně. Proto sv. Ildefons⁷ říká: „Chci být Synovým sluhou; protože ale nikdo nemůže sloužit Synovi, kdo není služebníkem Matky, proto chci sloužit Marii⁸.“

Modlitba

Duše má, jak velkou naději ve spasení a v život věčný ti Bůh dal! Ve svém milosrdenství v tobě vzbudil naději na ochranu jeho Matky, ačkoli jsi za své hříchy tolikrát zasloužila je-

¹ De Inc., p. 2, disp. 23, sect. 3, in fine.

² 2. vatikánský koncil definoval tuto pravdu a Panně Marii dal titul „**Panna Maria, Prostřednice všech milostí**“ (srov. 2. vatikánský koncil, Věroučná konstituce o církvi „Lumen gentium“, čl. 59, 61-62).

Denní modlitba Církve (breviář) (Vatikán 1987) vysvětluje pro datum 8. května: Panna Maria, Prostřednice všech milostí (památky): Panna Maria, od věčnosti předurčená za Matku Božího Slova, spolupracovala jedinečným způsobem při Spasitelově díle na obnově nadpřirozeného života v lidských duších a stala se v řádu milostí naší Matkou. Toto Mariino mateřství trvá nepřetržitě v plánu milosti až do věčného zakončení spásy všech vyvolených. Ve své mateřské lásce pečuje o bratry svého Syna, kteří ještě putují v mnoha nebezpečích a nesnážích. Proto je vzývána v Církvi jako **Přímluvkyně, Pomocnice, Zachránkyně a Prostřednice**. Tato slova je však třeba chápat tak, že nic neubírá ani nepřidávají důstojnosti a účinnosti jediného Prostředníka, Krista. Dnešní památka se začala slavit v Belgii (1921) z podnětu kardinála Merciera a odtud se rozšířila i do některých jiných zemí.

Sv. Otec Jan Pavel II. uvádí v encyklice Redemptoris Mater („Matka Vykupitele“ – „O blahoslavené Panně Marii v životě putující Církve“) z 25.3.1987, čl. 21, tyto významy a úkoly Mariina prostřednictví: „Ono „vycházení vstříc“ potřebám člověka znamená zároveň, že ho uvádí do zorného úhlu Kristova mesiášského poslání a jeho výkupné moci. Děje se tak zprostředkovaně: Maria se staví mezi svého Syna a lidi v situaci jejich nedostatků, potřeb a utrpení. Staví se „mezi ně“, to znamená dělá Prostřednici, ne jako cizí osoba, ale ze svého postavení Matky. Je si vědoma, že jako taková může přednášet Synovi potřeby lidí, ano více: že má k tomu „právo“. Její prostřednictví má tedy ráz přímluvný. Maria se „přímlouvá“ za lidi. A nejen to: jako Matka také chce, aby se Synova mesiášská moc projevila, totiž jako výkupná síla, která je zaměřena na to, aby přispěla člověku na pomoc v neštěstí, aby ho osvobodila od zla, které v různých formách a v různé míře zatěžuje jeho život. Právě tak mluvil o Mesiáši prorok Izaiáš v proslulém textu, na nějž se odvolal Ježíš před svými krajany v Nazaretě: „Poslal mě, abych přinesl chudým radostnou zvěst, abych vyhlásil zajatým propuštění a slepým navrácení zraku...“ (srov. Lk 4,18). ... Jiný základní prvek této mateřské úlohy Mariiny vyjadřují slova, řečená služebníky: „Udělejte všechno, co vám řekne.“ Kristova Matka je před lidmi Tlumočnicí Synovy vůle. Ukazuje, jaké požadavky je třeba splnit, aby se mohla projevit Mesiášova výkupná moc.“ – Srov. též čl. 22, 26, 38-41 a další.

² In vig. Nativ. Dom., s. 3. ML 183, 100.

³ Lib. de Corona Virginis. ML 96, 304. Mezi podvrženými spisy sv. Ildefonsa.

⁴ Sermo in Assumpt. B. M. V., mezi spisy sv. Petra Damiani. ML 144, 720.

⁵ Speculum B. M. V., lect. 12.

⁶ Comment. in Ev. s. Lucae, c. 2.

⁷ Liber de Virginitate perp. S. Mariae, c. 12. ML 96, 108.

⁸ Vincenc de Beauvais OP. (†1264), Speculum historiale, I. 7, c. 105.106 a Caesarius Heisterbacensis OCist (†1240), Dialogus miraculorum, dist. 2, c. 12, vypravují: Mladý šlechtic prohrál jmění po otci a když byl v nouzi, žádal o pomoc ďábla. Byl ochotný splnit jeho první podmínku, aby se zřekl Boha, ale odmítl druhou podmínku, aby se vzdal i Panny Marie. Kající se vrátil do chrámu před Mariin obraz, nahlas na sebe před ní žaloval a tak pro sebe získal srdce člověka, který skoupil jím prohrané statky a který byl nyní svědkem tohoto výjevu. Ten dal kajícímu svou jinou dceru za manželku.

ho nemilost a zavržení. Děkuj proto Bohu i své Ochránkyni Marii, která tě milostivě přijala pod svůj plášť, jak dokazují tolikeré milosti, které jsi dostala na její přímluvu.

Ano, děkuji ti, má nejlaskavější Matko, za všechno dobré, co jsi prokázala mně, nešťastníkovi hodnému pekla. Z kolika nebezpečí jsi mne vysvobodila, moje Královno! Kolik osvícení a slitování jsi mi na Bohu vyprosila! Co dobrého jsem ti dal, čím jsem tě tolik uctil, že mě tak starostlivě zahrnuješ dobrodiními?

Jen tvá dobrota tě k tomu nutí. Ach, kdybych za tebe obětoval krev i život, bylo by to příliš málo proti mým povinnostem k tobě zato, žes mě zachránila před věčnou smrtí. Tys mi získala, jak věřím, Boží milosti. Zkrátka, tobě vděčím za všechno své štěstí. Má nejlaskavější Paní, já, chudák, se ti nemohu nijak odvděčit než neustálou chválou a láskou k tobě. Ó, nepohrdej oddaností ubohého hříšníka, kterého roznítila tvoje dobrota láskou. Je-li však mé srdce nehodné milovat tebe, protože je nečisté a naplněné pozemskými náklonnostmi, musíš je ty proměnit. Ó, proměň je!

Připoutej mě k Bohu, připoutej mě tak pevně, abych se již nikdy neodloučil od jeho lásky. Ty ode mne chceš, abych miloval Boha; totéž si vyprošuji já od tebe. Zjednej mi milost, abych ho miloval, abych ho věčně miloval. Po ničem jiném netoužím. Amen.

§2: Pokračování o téže věci

Sv. Bernard¹ učí, že jako muž a žena dohromady zavinili naši zkázu, tak že se slušelo, aby jiný muž a jiná žena spolupůsobili k naší záchraně. To učinil Ježíš a jeho Matka Maria. „Není pochybnosti,“ říká světec, „že Ježíš Kristus sám dokonale stačil k našemu vykoupení, bylo však vhodnější, aby v díle naší záchrany bylo zastoupeno obojí pohlaví, protože obojí spolupůsobilo k naší zkáze.“ Proto nazývá sv. Albert Veliký² Pannu Marii „Pomocnicí vykoupení“. Sama zjevila sv. Brigitě³, že jako Adam a Eva zaprodali svět za jediné jablko, tak ona se svým Synem jediným srdcem svět vykoupili. „Bůh ovšem mohl,“ poznamenává sv. Anselm⁴, „stvořit svět z ničeho, ale svět vlastní vinou ztracený nechtěl obnovit bez Marina spolupůsobení.“

Podle Suarezova výkladu⁵ spolupracovala Matka Boží na našem vykoupení trojím způsobem: Především svou částečnou neúplnou zásluhou, aby se vtělilo Slovo; za druhé vroucími modlitbami, které za nás konala za svého pozemského života; za třetí ochotným obětováním Synova života Bohu za naši spásu. Protože tedy Maria spolupracovala na vykoupení s tak velkou láskou k lidem a se starostí o největší slávu Boží, právem Bůh stanovil, že všichni dosáhnou spásy jen na její přímluvu.

Maria se nazývá Spolupracovnicí na díle našeho ospravedlnění, poněvadž Bůh všechny milosti určené pro nás svěřil jí⁶. „Proto musí všichni lidé minulí, přítomní i budoucí pohlížet na Marii jako na Prostřednici a Vyjednávačku spasení všech časů,“ říká sv. Bernard⁷.

Ježíš Kristus prohlásil, že ho nikdo nemůže najít, dokud ho k němu nepřitáhne jeho Věčný Otec svou milostí: „Nikdo nemůže přijít ke mně, jestliže ho nepřitáhne Otec“ (Jan 6,44). Stejná slova vkládá Richard od sv. Vavřince⁸ do Ježíšových úst vzhledem k Marii: „Nikdo ke mně nemůže přijít, nepřitáhne-li ho moje Matka svými prosbami.“ Ježíš byl plodem Mariiným, jak řekla sv. Alžběta: „Požehnaná jsi mezi všemi ženami a požehnaný plod života tvého“ (Lk 1,42). Kdo chce ovoce, musí ke stromu; kdo tedy chce Ježíše, musí jít k Marii, a kdo nalezne Marii, jistě najde i Ježíše. Když sv. Alžběta uviděla Nejsvětější Pannu, která přišla na návštěvu do jejího domu, protože nevěděla, jak jí vyjádřit vděčnost, pokorně zvolala: „Jak to, že ke mně přichází Matka mého Pána?“ (Lk 1,43). Mohli bychom se ale ptát: Cožpak sv. Alžběta nevěděla, že do jejího domu zavítala nejen Maria, ale i Ježíš? Proč se považuje za nehodnou přijmout Matku a proč raději neříká, že je nehodná přijmout Syna, který k ní přišel na návštěvu? To proto, že světice dobře věděla, že kdykoli přichází Maria, nese s sebou Ježíše; proto děkovala jen Matce, aniž se zmínila o Synovi.

V knize Přísloví je psáno: „Podobna obchodním lodím zdaleka přiváží svůj chléb“ (Př 31,14). Touto požehnanou lodí byla Maria. Přivezla nám z nebe Ježíše Krista, Živý chléb, který přišel z nebe, aby nám dal život, jak řekl: „Já jsem ten chléb živý, který sestoupil z nebe; kdo jí z toho chleba, živ bude na věky“ (Jan 6,51). Z toho usuzuje Richard od sv. Vavřince⁹, že na moři světa zahynou všichni ti, kteří se nezachrání na této lodi, kdo totiž nežijí pod Mariinou ochranou. Proto, když jsme v nebezpečí, že zahyneme v pokušeních a vášních života, se máme svěřovat do ochrany Marii a volat: Paní, rychle nám pomoz, zachraň nás, jinak zahyneme! – Mimochodem podotýkám, že tento učenec neváhá volat k Marii: Zachraň nás, hyne! Není tedy jako spisovatel častěji jmenovaný v minulé stati, který zakazuje volat k blahoslavené Panně o záchranu, protože prý nás může zachránit pouze Bůh. Pokud však smí člověk odsouzený k smrti poprosit králova důvěrníka, aby mu zachránil život svou přímluvou u panovníka, proč bychom nesměli říci my Matce Boží, aby nám vyprosila milost života věčného, a tak nás zachránila? Sv. Josef Hymnograf¹⁰ oslovuje blahoslavenou Pannu bez rozpaků: „Neposkvrněná a čistá Královno, spas mě, zachraň mě před věčným zavržením!“ Sv. Bona-

¹ Sermo de duodecim. praerog. B. V. M. ML 183, 429.

² Super Missus, q. 20, §3.

³ Revel., I. 1, c. 35.

⁴ Or. 52. ML 158, 956.

⁵ De Inc., p. 2, disp. 23, sect. 1.

⁶ Bernardin z Busti, Mariale, p. 3, s. 1.

⁷ In festo Pent., s. 2, n. 4. ML 183, 328.

⁸ De laud. B. M. V., I. 12, c. 2, n. 12.

⁹ De laud. B. M. V., I. 11, c. 8, n. 1.

¹⁰ Sv. Josef Hymnograf (†883), Theotocia. MG 105, 1315. Sv. Alfons uvádí sv. Jana z Damašku.

ventura¹ zdraví Marii: „Ó, Spáso tebe vzývajících!“ Církev svatá schvaluje vzývání: *Uzdravení nemocných!* A my bychom se rozpakovali ji prosit, aby nás zachránila, když „nikdo nedosáhne spásy, jen pouze skrze ni,“ jak říká Paciuchelli²? A před ním to řekl sv. Germanos³: „Nikdo nebude spasen, než jen skrze tebe!“

Všimněme si ale ještě, co říkají světci o nutnosti Mariiny přímluvy. Sv. Kajetán říkal, že bez Mariiny přímluvy můžeme sice milost hledat, ale ne ji nalézt! Tuto pravdu potvrzuje sv. Antonín⁴ krásným výrokem: „Kdo prosí bez ní, chce létat bez křídel.“ Kdo chce obdržet milost bez Mariiny přímluvy, je smysl světcových slov, jako by chtěl létat bez křídel. Jako kdysi řekl faraón Josefovi: „*Egypt ti je otevřen*“ (Gn 47,6) a jako odkazoval všechny prosící na Josefa slovy: „*Jděte k Josefovi!*“ (Gn 41,55), tak nás posílá Bůh k Marii, když ho prosíme o milosti: Jděte k Marii! Jak říká sv. Bernard⁵, Bůh ustanovil, že nám neposkytne žádnou milost než jen Mariinými rukama. Proto je podle Richarda od sv. Vavřince⁶ naše spása v jejích rukou a mnohem větším právem než Egyptané k Josefovi jí můžeme říkat my, křesťané: „*Naše blaho je v tvé moci*“ (Gn 47,25). Totéž říká opat Jordán⁷: „Naše spása je v jejích rukou.“ Ještě důrazněji a bez omezení tvrdí Kassián⁸, že spása všech závisí na přízni a ochraně Panny Marie. Koho Maria chrání, ten se spasí; koho nechrání, je ztracen. Sv. Bernardin Sienský⁹ k ní volá: „Paní, poněvadž jsi Rozdavatelkou všech milostí a protože se nám dostane milosti spasení jen z tvé ruky, proto závisí naše spása na tobě.“

Kvůli tomu mohl oprávněně zvolat Richard od sv. Vavřince¹⁰: „Jako kámen zbavený podpěry hned padá, tak padne i duše, zbavená Mariiny pomoci, napřed do hříchu, nakonec do pekla.“ „Bůh nás nespasí bez Mariiny přímluvy,“ říká sv. Bonaventura¹¹. Jako nemůže být živé nemluvně bez matky, která mu dává mléko, tak se nikdo nemůže spasit, chybí-li mu ochrana Panny Marie. Proto světec napomíná: „Hleď žít po mariánské úctě, chraň si ji a nepřestávej s ní, dokud ti Maria v nebi neudělí své mateřské požehnání!“ „Ó, Nejsvětější Panno,“ ptá se sv. Germanos¹², „kdo by mohl poznat Boha, když ne skrze tebe? Kdo by se spasil? Kdo by se zachránil z nebezpečí? Kdo by dostal nějakou milost, když ne skrze tebe, Rodičko Boží, panenská Matko, Milosti plná?“ A jinde říká: „Kdybys nám nerazila cestu, nikdo by se nezbavil žádostivosti těla a hříchu!“

Jako nemáme přístup k Věčnému Otci než skrze Prostředníka Ježíše Krista, tak nemáme podle slov sv. Bernarda¹³ přístup k Ježíši Kristu než Mariiným prostřednictvím! Pro Boží úrdek, že se mají všichni spasit Mariinou přímluvou, uvádí sv. Bernard krásný důvod: „Jako nám byl darován Vykupitel Mariiným prostřednictvím, tak nás má také jejím prostřednictvím přijmout.“ Proto ji světec nazývá Matkou milosti a Matkou naší spásy. „Co by z nás bylo,“ ptá se sv. Germanos¹⁴, „kdybys nás opustila ty, Maria, která jsi Životem křesťanů?“

Výše zmíněný spisovatel (Muratori) však namítá: Procházejí-li všechny milosti Mariinými rukama, musí se potom svatí, prosíme-li o přímluvu je, obracet se k Mariinu prostřednictví, aby nám vyprosili žádanou milost. Tomu však nikdo nevěří, to nikoho nenapadlo ani ve snu. – Na to odpovídám, že v takové víře není nic bludného ani nevhodného. Copak je na tom nevhodného, když řeknu, že Bůh, který chtěl oslavit svou Matku, ji učinil Královnou svatých, a protože chce rozdávat všechny milosti jejím rukama, stanovil také, že se všichni svatí musí obracet k ní o milosti pro své ctitele? Co se týče tvrzení, že by to nikoho ani ve snách nenapadlo, odkazují na sv. Bernarda, sv. Anselma, sv. Bonaventuru, na Suarezze a na jiné, kteří totéž výslovně tvrdili. „Marně bychom prosili jiné světce o milosti,“ říká sv. Bernard¹⁵, „kdyby se Maria nezasadila o jejich udělení.“ V tom smyslu vykládá též jeden spisovatel¹⁶ Davidova

¹ Psalt. B. M. V., Hymnus.

² Excitat. dorm. animae, in Ps. 86, Exc. 1, n. 15.

³ In encaenia aedis SS. Deipare. MG 98, 379.

⁴ Summa Theologiae, p. 1, tit. 15, c. 22, §9.

⁵ In vigilia Nativ. Dom., s. 4, n. 10. ML 183, 100.

⁶ De laud. B. M. V., l. 2, c. 1, n. 31.

⁷ Contempl. de B. V., Prooem.

⁸ Coll. 13, c. 18. ML 49, 495. Kassián mluví jen všeobecně o milosti Boží; aplikaci jeho slov na mariánskou úctu provedl některý jeho pozdější tlumočník.

⁹ Sermones pro fest. SS. et Imm. V. M., s. 13, de Exalt. B. V., a. 2, c. 3.

¹⁰ De laud. B. M. V., l. 8, c. 1, n. 13.

¹¹ Psalt. B. M. V., Cant. ad instar illius Moysis.

¹² In encaenia aedis... MG 98, 379.

¹³ De adventu Domii, s. 2, n. 5. ML 183, 43.

¹⁴ Or. in Encaenia aedis... MG 98, 378.

¹⁵ Tato slova nejsou od sv. Bernarda. Zdá se, že je to parafráze slov sv. Anselma, Or. 46. ML 158, 944.

¹⁶ Petr. Ant. Spinelli, Maria Deipara thronus Dei, c. 17, n. 17.

slova: „*Budou si tě předcházet všichni velmožové světa*“ (Ž 45,13). Velmoži velikého Božího lidu jsou světci, kteří se, když chtějí vyprosit nějakou milost pro některého ctitele, obracejí na Marii, aby jim ji vymohla. „Oprávněně tedy prosíme svaté,“ poznamenává Suarez¹, „aby se za nás přimluvili u Marie, protože to je jejich Paní a Královna.“

To právě slíbil sv. Benedikt sv. Františce Římské, jak vypravuje P. Marchese². Jednoho se jí zjevil a slíbil jí, že ji bude chránit svou přímluvou u Rodičky Boží. Tuto pravdu potvrzují i slova sv. Anselma³, které oslovuje blahoslavenou Pannu takto: „Paní, čeho mohou dosáhnout přímluvy všech světců s tebou spojených, to vše zmůže přímluva tebe jediné bez jejich pomoci.“ „Proč ale máš takovou moc?“ ptá se světec. „Poněvadž ty jediná jsi Matkou Vykupitele světa, Snoubenkou Boží, Královnou nebe a země. Neprosíš-li za nás ty, žádný světec se za nás nepřimluví a žádný nám nepomůže. Když se dáš ty pohnout k prosbě za nás, i všichni svatí se budou za nás u něho horlivě přimlouvat a nám pomáhat.“ Slova knihy Sirachovcovy: „*Celé nebe kolem jsem sama obešla*“ (Sir 24,8) vztahuje Církev na Marii a P. Segneri⁴ je vykládá takto: „Jako nejvyšší sféra nebes uvádí do pohybu i sféry jiné, tak Mariina přímluva za některou duši působí, že za ni prosí celé nebe.“ Paciuchelli⁵ dokonce říká, že Maria poroučí všem andělům a svatým jako jejich Královna, aby se k ní přidali a spojili všechny své prosby s jejími.

Tak můžeme také rozumět vůli Církve, abychom zdravili a vzývali Matku Boží vznešeným jménem: *Naděje naše, buď zdráva!* Bezbožný Luther⁶ říká, že nemůže snést, když Církev římská nazývá Marii, pouhého tvora, naší Nadějí. Tvrdí, že jen Bůh a Ježíš Kristus jako náš Prostředník jsou naší nadějí a že Bůh zlořečí každému, kdo skládá svou naději ve tvora, podle Jeremiášových slov: „*Proklet buď člověk, který spoléhá na člověka*“ (Jer 17,5). Církev nás učí vzývat a oslovovat Marii jako naši Naději: *Naděje naše, buď zdráva!*

Kdo skládá naději ve tvora nezávisle na Bohu, takovému Bůh jistě zlořečí, poněvadž jediné Bůh je Zdrojem a Dárcem všeho dobra a tvor bez Boha nic nemá a nic není. Když Bůh stanovil, jak jsme dokázali, že všechny milosti musí procházet Mariinými rukama jako stavidlem milosrdenství, můžeme, dokonce musíme tvrdit, že je Maria naší Nadějí, skrze niž dostáváme Boží milosti. – A proto ji nazývá sv. Bernard⁷ úplnou příčinou své naděje: „Synáčkové, ona je má největší naděje, úplný důvod mé důvěry.“ Totéž tvrdí sv. Jan Damašský⁸, který říká o blahoslavené Panně: „Paní, v tebe jsem složil všechnu svoji naději a s napětím od tebe očekávám svou spásu.“ Sv. Tomáš⁹ říká, že Maria je celou naší nadějí spásy. Sv. Efrém¹⁰ prohlašuje: „Nejsvětější Panno, přijmi nás pod svou ochranu, chceš-li, abychom byli spaseni, protože jinak nemůžeme doufat ve spasení, než tvou pomocí.“

Končí tedy se sv. Bernardem¹¹: „Snažme se ctít Rodičku Boží Marii celou svou vroucností, protože Bůh chce, abychom každé dobro přijímali z jejích rukou.“ Proto nás světec napomíná, abychom se, když chceme a žádáme si nějaké milosti, vždy obraceli na Marii a pevně doufali, že je od ní obdržíme: „Hledejme milost, hledejme ji však skrze Marii. Nejsi-li ty hoden dostat od Boha žádanou milost, jistě je jí hodna Maria, která ti ji vyprosí.“ Proto sv. Bernard¹² upozorňuje každého, aby všechny dobré skutky a modlitby, které obětuje Bohu, hleděl svěřit Marii, pokud chce, aby je Pán přijal.

Příklad. Pověstné je vyprávění o Theofilovi, které sepsal cařihradský patriarcha Eutychián jako očitý svědek události a které potvrzují sv. Petr Damiani, sv. Bernard, sv. Bonaventura, sv. Antonín a jiní spisovatelé, uvedení u P. Crasseta¹³.

Theofil byl arcijáhnem chrámu v Adaně, městě v Kylikii. Požíval takové vážnosti, že ho lid chtěl za biskupa, on se ale z pokory vzpíral. Později byl od nepřátel křivě nařčen a byl se-sazen. To ho tak roztrpčilo, že se zaslepený vášní obrátil na židovského čaroděje, jehož po-

¹ De Incarn., p. 2, disp. 23, sect. 3.

² Fr. Marchese, Diario sacro, 21 marzo.

³ Uvádí Paciuchelli, Excit. dorm. anima, Exc. 20.

⁴ Il divoto di Maria Vergine, p. 1, c. 7, §4.

⁵ Excitat. dorm. animae, exc. 20. Paciuchelli uvádí Konráda Saského, Speculum, lect. 3.

⁶ Epistol. et Evang. enarrationes, In die Nativ. Mariae.

⁷ In Nativ. B. M. V., De aquaeductu, n. 7. ML 183, 411.

⁸ Sermo in Annunt. MG 96, 659.

⁹ Expositio super Salutatione angelica.

¹⁰ Sermo de SS. Mariae laudibus.

¹¹ S. de aquaeductu, n.7. ML 183, 441.

¹² In vigil. Nativ. Dom., s. 3. ML 183, 100; De aquaeductu, n. 18. ML 183, 448.

¹³ srov. ML 144, 740.

mocí se dovolal Satana, aby mu pomohl v jeho neštěstí. Ďábel mu odpověděl, že aby mu mohl pomoci, musí se zřítí Ježíše a jeho Matky Marie a musí mu o tom vydat úpis, podepsaný vlastní rukou. A Theofil skutečně podepsal bezbožnou listinu.

Už druhý den biskup poznal svůj omyl, žádal Theofila za odpuštění a dosadil ho znovu do jeho úřadu. Ten, trýzněný výčitkami svědomí kvůli hroznému zločinu, neustále jen plakal. A co učinil? Šel do chrámu, vrhl se na kolena před mariánským obrazem a modlil se: „Ó, Matko Boží, nechci zoufat, protože mám tebe. Ty jsi tak milosrdná a můžeš mi pomoci.“

Čtyřicet dní tak plakal a lkal k blahoslavené Panně, až se mu jedné noci Matka milosrdenství zjevila a řekla: „Theofile, cos to učinil? Zřekl ses mého přátelství a přátelství mého Syna. A pro koho? Pro svého i mého nepřítele.“ – „Paní,“ odpověděl Theofil, „musíš mi odpustit a vyžádat mi odpuštění u svého Syna.“ Když viděla jeho důvěru, Maria mu řekla: „Buď dobré mysli! Přimluvím se za tebe u Boha.“ Těm slovy potěšen se ještě více kál, plakal a modlil se, neopouštěl Mariin obraz, až se mu Maria znovu zjevila a radostně mu řekla: „Theofile, potěš se! Obětovala jsem Bohu tvé slzy a modlitby a Bůh je přijal a již ti odpustil. Odešla mu buď vděčný a věrný.“ – „Paní,“ odpověděl Theofil, „to mne ještě nemůže dokonale potěšit. Nepřítel má ještě bezbožný úpis, kterým jsem se zřekl tebe a tvého Syna. Ty mi ho ale můžeš vrátit.“ – Po třech dnech se pak v noci probudil a našel úpis na svých prsou.

Druhý den padl v chrámu na kolena před biskupem v přítomnosti velkého zástupu lidu, s hořkým pláčem mu vysvětlil celou událost a odevzdal mu bezbožnou listinu. Biskup ji dal hned spálit přede vším lidem, který plakal radostí a velebil dobrotu Boží a Mariino milosrdenství k tomuto hříšníkovu. Theofil se vrátil do chrámu Panny Marie, kde po třech dnech skonala plný štěstí, vzdávaje díky Ježíši a jeho Matce Marii.

Modlitba

Ó, Královno a Matko milosrdenství, ty rozdáváš milosti všem, kdo se na tebe obracejí. Děláš to s největší štědrostí, protože jsi Královna, a s největší láskou, protože jsi naše nejdobrotivější Matka. Tobě se dnes svěřuji do ochrany já, tak chudý na zásluhy a ctnosti a tak obtížený dluhy u Boží spravedlnosti. Ó, Maria, ty máš klíče ke všem pokladům Božího milosrdenství; nezapomínej na mé nesnáze a nenechávej mě v takové chudobě. Ty jsi ke všem tak štědrá, zvyklá každému dávat víc, než o kolik tě prosí. Jednej tak i se mnou! Paní, ochraňuj mě! To je vše, za co tě prosím. Nebojím se zlých duchů, protože jsi mocnější než celé peklo. Nebojím se svých hříchů, protože jediným slovem u Boha mi můžeš vyprosit odpuštění všech vin. Když jsi mi nakloněná, nebojím se ani Božího hněvu, protože tvou jedinou prosbou může být utišen. Jediným slovem, když mne chráníš ty, všechno očekávám, poněvadž ty můžeš vše.

Ó, Matko milosrdenství, vím, že ti působí radost a čest pomáhat nejbídnějším a že jim můžeš pomoci, když nejsou úplně zatvrzelí. Já jsem sice hříšník, ale nejsem zatvrzelý. Chci změnit život. Můžeš mi tedy pomoci. Pomož mi a zachraň mě. Dnes se celý odevzdávám do tvých rukou. Řekni mi, co mám dělat, abych se zalíbil Bohu. Jsem odhodlaný to dělat a doufám, že to učiním s tvou pomocí, Maria, Maria, Matko, Útěcho, Útočiště a má Naděje! Amen, amen, amen!

HLAVA VI.

A PROTO, ORODOVNICE NAŠE

§1: Maria má moc zachránit svou přímluvou všechny

Moc matky je tak veliká, že se nikdy nemůže stát poddanou svého syna, i kdyby panovník vládl neomezeně nade všemi lidmi své říše.

Je ovšem pravda, že Ježíš má nyní v nebi i jako člověk nejvyšší vládu nade všemi, i nad Marií, protože sedí na pravici Otcově, čili – jak vykládá sv. Tomáš¹ – protože jeho lidská přirozenost je podstatně (hypostaticky) spojena s osobou Věčného Slova. Přesto však je pravdou, že se náš Vykupitel za svého života na zemi uvolil ponížít se a stát se poddaným Panny Marie, jak svědčí sv. Lukáš: „*A byl jim poddán*“ (Lk 2,51). Sv. Ambrož² dokonce píše, že Ježíš Kristus byl povinný poslušností Marii, když se rozhodl ji vyvolit za svou Matku. „U ostatních svatých se říká,“ upozorňuje Richard od sv. Vavřince³, „že byli sjednocení s vůlí Boží, jen u Marie se dá mluvit o štěstí, že byla nejen podrobena vůli Boží, ale že podrobovala i Boha své vůli.“ O ostatních pannách se říká, že „*následují Beránka, kamkoli jde*“ (Zj 14, 4); o Marii lze říci, že Beránek Boží chodil na světě za ní, poněvadž jí byl poddán.

Z toho plyne závěr: Ačkoliv nyní v nebi již Maria nemůže Synovi poroučet, přece jen jsou její prosby prosbami Matky, a proto mají nesmírnou moc dosáhnout toho, oč žádají. „Mariinou výsadou u Syna,“ píše Konrád Saský⁴, „je, že má nejvyšší moc vyprosit vše, co chce.“ A proč? Z uvedených důvodů, které později obšírněji rozvedu, protože totiž Mariiny prosby jsou prosby Matky. „Z toho důvodu,“ říká mnich Mikuláš⁵, „může blahoslavená Panna vše, co chce, na nebi i na zemi; i v zoufalých může probudit naději ve spasení.“ Proto ji oslovuje: „Dána je ti veškerá moc na nebi i na zemi a nic ti není nemožné, když i zoufalce můžeš povznést k naději ve spasení.“ „Jde-li Matka prosit o nějakou milost Ježíše Krista,“ kterého tento spisovatel nazývá Oltářem milosrdenství, na němž hříšníci dosahují odpuštění Božího, „Syn si tak váží Mariiných proseb a tak jí touží vyhovět, že se její přímluva podobá spíše rozkazu než prosbě a ona se zdá být spíše Paní než Služebnicí. Tak chce Ježíš poctit svou drahou Matku, kterou za svého života tolik ctil. Vyhovuje neprodleně její žádosti a přání.“ Velmi krásně to vyslovuje sv. Germanos⁶, když volá k Marii: „Ty, Matko Boží, jsi všemohoucí, abys zachránila hříšníky. U Boha nepotřebuješ žádné doporučení, protože jsi Matkou pravého života.“

Sv. Bernardin Sienský⁷ neváhá souhlasit s tímto výrokem, že Mariiny rozkazy poslouchají všichni, i Bůh. Ve skutečnosti tím chce říci, že Bůh vyslyší její prosby tak, jako by to byly rozkazy. I Eadmer⁸ se obrací na Marii slovy: „Svatá Panno, tak vysoko jsi v Hospodinově přízni proto, abys mohla získávat pro své ctitele všechny možné milosti“, „poněvadž tvoje ochrana je všemocná,“ jak říká Kosmas Jeruzalémský⁹. „Ano, Maria je všemocná,“ potvrzuje Richard od sv. Vavřince¹⁰, „protože podle všech zákonů musí královna požívat těch samých výsad jako král.“ „Z toho důvodu,“ jak poznamenává sv. Antonín¹¹, „učinil Bůh Marii nejen Ochráňkyní, ale i Vládkyní celé Církve.“¹²

Protože tedy patří matce stejná moc jako synovi, učinil Ježíš, který je všemohoucí, i Marii všemohoucí. Věčná pravda však je, že Syn je všemohoucí od přirozenosti, kdežto jeho Matka je všemohoucí z milosti. – Tato milost je prokázána tím, že Syn nic neodepře, o co ho Matka prosí, jak bylo zjeveno sv. Brigitě¹². Jednoho dne světice zaslechla tato slova Ježíše k

¹ Summa Theologiae II., q. 58, a. 3, c.

² Expos. Ev. sec. Lucam I, 2, n. 65.66. ML 15, 1575.

³ De laud. B. M. V., l. 1, c. 5, n. 6.

⁴ Speculum B. M. V., lect. 6.

⁵ In Nativ. B. M. V., s. 44. ML 144, 470. Mezi spisy sv. Petra Damiani.

⁶ In dormit. SS. Deiparae, s. 2. MG 98, 482.

⁷ Sermo de Nativ. B. M. V., c. 6.

⁸ Liber de excell. B. M., c. 12. ML 159, 578.

⁹ Hymn. VI. Pro magna quinta feria. MG 98, 482.

¹⁰ De laudibus B. M. V., l. 4, c. 29, n. 1.

¹¹ Summa Theologiae, p. 4, tit. 15, c. 20, §2.

¹² srov. Katechismus katolické Církve, čl. 3.9.6. Maria – Matka Kristova, Matka Církve (odst. 963-975), ČBK, Zvon, Praha 1995; »Prohlašujeme svatou Pannu Marii za Matku Církve!« - Pavel VI., dogmatická konstituce Lumen gentium z 2.11.1964, čl. 58; srov. též Jan Pavel II., Redemptoris Mater („Matka Vykupitele“ – „O blahoslavené Panně Marii v životě putující Církve“) z 25.3.1987.

¹² Relevat., l. 6, c. 23.

Marii: „Má Matko, víš, jak tě miluji. Proto mne žádej, o co chceš, žádnou tvoji prosbu neodmítnu.“ A jak krásný důvod uvedl: „Má Matko, na zemi ses nikdy nevzpírala učinit cokoli z lásky ke mně. Proto se sluší, abych ti nyní v nebi neodepřel nic, za co prosíš.“ – Maria se tedy nazývá všemocnou v tom smyslu, jak je to přípustné o tvoru, který není schopen božské vlastnosti. Je všemocná tak, že může svými prosbami obdržet vše, co chce.

Oprávněně tedy volá k tobě, naše veliká Orodovnice, sv. Bernard¹: „Jen chtěj, a vše se stane!“ A Eadmer² říká: „Cokoli chceš ty, Panno, musí se uskutečnit. Chceš-li povznést nejhoršího hříšníka na vysoký stupeň svatosti, máš k tomu moc.“ Podobná slova vkládá do Mariiných úst Richard od sv. Vavřince³: „Musím být žádána, abych chtěla; neboť co chci, se jistě stane.“ Mnich Mikuláš⁴ rozjímá o její veliké moci a takto vyzývá její slitovnost: „Pohni tě tvá přirozená добрota, pohni tě tvá moc, neboť čím jsi mocnější, tím musíš být milosrdnější.“ – Ó, Maria, naše drahá Orodovnice, která máš tak soucitné srdce, že se nemůžeš dívat na nás, ubohé, a nemít s námi soustrast a která máš zároveň u Boha takovou moc zachránit všechny, které obhajuješ, nezdráhej se ujmout nás, nešťastných; vždyť v tebe skládáme všechny naše naděje. Jestli tě nedojímají naše modlitby, dej se pohnout aspoň svým srdcem, dej se pohnout svou mocí. Bůh tě proto vybavil tak velikou mocí, aby ses rozhodla tím více nám milosrdně pomáhat, čím více nám můžeš přispět ku prospěchu. Sv. Bernard⁵ nás však ubezpečuje, že Maria je bezmocně bohatá jak mocí, tak milosrdenstvím. A jako je její láska nejmocnější, tak je i nejsoucitnější, a neustále nám to dokazuje skutkem.

Celý život byla po oslavě Boží její jedinou myšlenkou pomoc nešťastným a jak víme, měla výsadu, že byla vyslyšena ve všech prosbách. Je to známo z události na svatbě v Káni Galilejské. Když se nedostávalo víno, pojala blahoslavenou Pannu soustrast se zármutkem a zahanbením té rodiny. Vyložila tedy Synovi jejich nedostatek a poprosila ho, aby novomanžele potěšil zázrakem: „*Nemají víno.*“ Ježíš ale odpověděl: „*Co mně a tobě, ženo? Ještě nepřišla má hodina*“ (Jan 2,3n). Je pozoruhodné, že Pán zdánlivě odepřel Matce žádanou milost. Řekl: Co je, ženo, mně a tobě po tom, že chybí víno? Teď nemohu konat zázraky, ještě k tomu nenadešel čas. To bude, až budu kázat, kdy budu muset potvrzovat svoji nauku znamením. Po tom všem pak Maria řekla služebníkům, jako by ji Syn již vyslyšel: „*Cokoliv vám řekne, učiňte!*“ (Jan 2,5), neboť budete potěšeni. A Ježíš opravdu, aby se zavděčil Matce, proměnil vodu v nejlepší víno. Jak to je možné vysvětlit? Pokud byla jeho učitelská činnost dobrou určenou pro zázraky, jak mohla již dříve, proti Božímu úradku, nastat proměna vody ve víno? Nato odpovídám, že se nic nestalo proti úradku Božímu. Neboť ačkoliv ještě nenastala vlastní doba zázraků, přece Bůh od věčnosti ustanovil jiným všeobecně platným rozhodnutím, že o co bude jeho Matka žádána, nic se jí neodepře. Maria dobře věděla o své výsadě, a proto, i když se zdálo, že Syn její prosbu odmítl, přece pokynula sluhům, aby učinili vše, co jim Syn řekne, jako by už byla vyslyšena. Tak vykládá slova „*Co mně a tobě, ženo?*“ sv. Jan Zlatoústý⁶: „Třebaže Ježíš odpověděl tímto způsobem, přece z úcty k Matce uposlechl její prosby.“ Stejně to říká sv. Tomáš⁷: „Slovy „*Ještě nepřišla má hodina!*“ chtěl Ježíš naznačit, že by byl zázrak odložil, kdyby ho prosil někdo jiný; poněvadž ho však prosila Maria, ihned ho vykonal.“ Jak uvádí Barradas⁸, totéž učí sv. Cyril Alexandrijský a sv. Ambrož. Stejně říká Jansenius, biskup v Gentu⁹ ke zmíněnému místu: „Aby poctil Matku, předešel Ježíš dobu určenou k zázrakům.“

Zkrátka, je jisté, že není žádné stvoření, které by nám, ubohým, mohlo zjednat tolik Božího milosrdenství jako tato dobrotivá Orodovnice. „Bůh ji takto vyznamenal nejen jako milovanou Služebnici, ale také jako svoji pravou Matku,“ říká Vilém Pařížský¹⁰. Stačí slovo Matky, a Syn vše vyplní. Pán říká ve Velepísni své nevěstě: „*Ty, která bydlíš v zahradách – přátelé poslouchají – dej mi slyšet svůj hlas!*“ (Pís 8,13). Přátelé jsou světci. Když vyprošují svým ctitelům milost, očekávají vyslyšení na prosby své Královny u Boha, neboť, jak už bylo řečeno v hlavě V., žádná milost se neuděluje, jen milost na Mariinu přímluvu. A jak Maria do-

¹ Není známo, kde světec uvádí tato slova. Podle smyslu to jsou však např. ML 183, 441.

² Liber de excell. V. M., c. 12. ML 159, 579.

³ De laud. B. M. v., I. 2, c. 1, n. 40.

⁴ In Nativ. B. V. M., s. 44. ML 144, 740. Mezi spisy sv. Petra Damiani.

⁵ In Assumpt. B. V. M., s. 4. ML 183, 430.

⁶ Sv. Alfons uvádí neznámé místo sv. Augustina na důkaz, že se nestalo nic proti úradku Božímu. Sv. Jan Zlatoústý, srov. MG 59, 134.

⁷ Frant. Ludv. Bona uvádí sv. Tomáše, Summa Theologiae III., q. 27, a. 4, proti Widenfeldtovi, Monita salutaria B. V. M., ale Andělský Učitel na onom místě nic takového neříká.

⁸ Comm. in concordiam et historiam quatuor Evang., I. 3, c. 1.

⁹ Comm. in suam Concord. ac totam hist. evang., c. 18.

¹⁰ Rhetor. div., c. 18.

sahuje milosti? Stačí, že Syn uslyší její hlas. Když ona promluví, Syn ji neprodleně vyslyší. Vílem Pařížský¹ vykládá v tomto smyslu uvedená slova Velepísně a vkládá Synovi do úst slova, která říká Marii: „Ty, která bydlíš v nebeských zahradách, pros s důvěrou, za koho chceš. Nemohu zapomenout, že jsem tvůj Syn, a proto nemohu nic odepřít tobě, své Matce. Mně stačí zvuk tvého hlasu, neboť když jsi vyslyšena od Syna, znamená to, že jsi vyslyšena.“ Ačkoli Maria milosti získává prosbami, přece prosí s jistou autoritou Matky. „Proto musíme být pevně přesvědčeni, že dosáhne všeho, co si přeje a nám vyprošuje,“ říká opat Bohumír².

„Koriolán obléhal kdysi Řím a všechny prosby obyvatel a přátel ho nemohly pohnout k ústupu. Jakmile se ale objevila jeho matka Veturia,“ vypráví Valerius Maximus³, „nemohl jejím prosbám odolat, a hned zanechal obléhání.“ Mariiny prosby u Ježíše jsou o tolik účinnější než Veturiiny prosby u Koroliána, oč je tento Syn vděčnější a oč více miluje svoji drahou Matku. P. Justin Miechow⁴ píše: „Jediný Mariin povzdech zmůže víc než přímluvy všech svatých dohromady.“ Podle Paciuchelliho⁵ vyznal totéž na rozkaz sv. Dominika i zlý duch ústy jednoho posedlého.

Sv. Antonín⁶ říká, že prosby Panny Marie mají povahu rozkazu, protože to jsou prosby Matky. Proto nemůže být Maria odmítnuta, když o něco prosí. Kvůli tomu vybízí sv. Germanos⁷ hříšníky, aby se svěřovali do ochrany této Matce, a volá k ní: „Protože máš, Maria, u Boha takovou moc jako jeho Matka, vymáháš odpuštění i nejhorším hříšníkům. Ve všem tě Pán uznává za svoji pravou Matku, a proto ti musí všechno povolit, o co ho prosíš.“ Sv. Brigita⁸ zaslechla, jak svatí v nebi říkali blahoslavené Panně: „Požehnaná Královno, co by ti bylo nemožné? Co si přeješ, už je vykonáno.“ S tím souhlasí známá průpovídka: „Co může Bůh mocí, to můžeš ty, Panno, prosbou.“⁹ A není snad důstojné dobroty Páně, chránit takto čest vlastní Matky? Vždyť sám prohlásil, že nepřišel na svět Zákon zrušit, ale naplnit. A Zákon poroučí mimo jiné též ctít rodiče.

Sem patří ještě myšlenka sv. Jiřího¹⁰, biskupa v Nikomedii, že Ježíš plní všechny prosby své Matky, jako by se jí chtěl odvděčit za to, že mu poskytla svým souhlasem lidskou přirozenost. A sv. mučedník Metod¹¹ volá: „Raduj se, Maria, ze štěstí, že tvým dlužníkem je Syn, který všem dává a nic od nikoho nepřijímá. Všichni jsme dlužníky Boha za vše, co máme, protože všechno je jeho darem; tobě se však sám Bůh chtěl stát dlužníkem, když od tebe přijal tělo a stal se člověkem.“ A sv. Augustin¹² říká: „Maria si zasloužila milost dát božskému Slovu lidské tělo a tak i výkupnou cenu pro naši záchranu před věčnou smrtí. Proto všechny předčí mocí, aby nám dopomohla k věčné spáse.“ Sv. Theofil¹³, alexandrijský biskup, který žil za časů sv. Jeronýma, napsal: „Syn má radost, je-li svou Matkou prošen, protože chce všechny dary udělovat právě kvůli ní, a tak se jí odvděčit za službu, že mu dala lidský život.“ Sv. Jan Damašský¹⁴ se obrací k blahoslavené Panně slovy: „Protože jsi, Maria, Matkou Boží, můžeš zachránit všechny svými prosbami, které jsou zesíleny mateřskou mocí.“

Končím se sv. Bonaventurou¹⁵, který rozjímá, jak veliké dobrodiní nám Pán prokázal, když nám dal Marii za Orodovnici, a říká jí: „Jistě je nesmírná a pozoruhodná Boží dobrota, že se nám, bídným hříšníkům, uvolila dát tebe, Paní, za Orodovnici, abys nám mohla vyprosit svou mocnou přímluvou každé dobro, které bys chtěla. Ó, veliká je slitovnost Páně, který nám ustanovil za obhájkyň svou vlastní Matku a Paní milosti, abychom před ním neprchali kvůli rozsudku, který má jednu nad námi vynést.“¹⁶

¹ citováno z Paciuchelliho, Excit. dormit. ainmae, Exc. 20.

² Gottfridus, opat ve Vendôme (†1132), In omni festiv. B. V. ML 157, 268.269.

³ Factorum dictorumque membra. 1. novem., I. 4, c. 3.

⁴ Justinus Miechoviensis OP., Discursus praed. super Litan. Lauret., disc. 275.

⁵ Excitat. dormit. animae, Exc. 3.

⁶ Summa Theologiae., p. 4, tit. 15, c. 17, §4.

⁷ In dormit. Dominae nostrae, s. 2. MG 98, 351.

⁸ Revel., I. 4, c. 74.

⁹ Quod Deus imperio, tu prece. Virgo, potes.

¹⁰ Or. VI, In SS. Deiparae ingressum in templum. MG 100, 1439.

¹¹ Sermo de Simeone et Anna. MG 18, 374.

¹² In festo assumpt. B. M., n. 12. ML 39, 2134. Mezi podvrženými řechmi sv. Augustina.

¹³ Cituje: Salazar, Expos. in Prov. salom. VIII, 18. Úryvek se zdá autentický.

¹⁴ Úryvek z řeckých Menei na 1. ledna.

¹⁵ Stimulus amoris, p. 3, c. 19.

¹⁶ Příklad se Silv. Razziho, Raccolta dei miracoli, Venezia 1757. Osiřelý mladík odešel ke knížecímu dvoru, ale tam propadl mravní zkáze, byl propuštěn a oddal se lupičství. Věrně však konal modlitbu k Matce Boží za ochranu ve smrti. Když byl chycen a odsouzen na smrt, přijal zprvu Satanovu pomoc a slíbil, že se zřekne Ježíše Krista, nechtěl se ale odříci Panny Marie. Proto ho ďábel ponechal ve vězení. Nešťastník se kajícím vyzpovídal a ještě cestou na popraviště pozdravil sochu Nejsvětější Panny. Ta ho přivinula k sobě tak pevně, že ho odtud nebylo možné odtrhnout. Dojatý lid pak vyprosil odsouzenci milost.

Modlitba

Vznešená Boží Rodičko, volám k tobě se sv. Bernardem: „Mluv, Paní, poněvadž tvůj Syn naslouchá a poněvadž vše obdržíš, o co ho prosíš.“ Mluv tedy, mluv, naše Obhájkyně, Maria, ve prospěch nás, ubohých! Rozpomeň se, že jsi obdržela tak velikou moc a důstojnost i pro naše dobro. Když od tebe Bůh přijal lidskou přirozenost, chtěl se stát tvým dlužníkem proto, abys mohla ubohým volně rozdávat poklady Božího milosrdenství.

My jsme tvoji služebníci, zasvěcení tvé službě zvláštním způsobem. Doufám, že náležím mezi ně i já. Honosíme se tím, že žijeme pod tvou ochranou. Činíš-li dobře všem, i takovým, kteří tě neznají a tebe nectí a kdo tě dokonce urážejí a posmívají se ti, čím více musíme doufat my ve tvou dobrotu, která hledá ubohé, aby jim pomohla, kteří tebe ctíme, tebe milujeme a v tebe důvěřujeme?

Jsme velcí hříšníci. Bůh ti však dal větší slitovnost a moc, než je kterákoli naše špatnost. Ty můžeš i chceš nám pomoci. My pak chceme víc více v tebe doufat, čím jsme nehodnější. Tím víc tě budeme oslavovat v nebesích, když se tam dostaneme tvým prostřednictvím.

Ó, Matko milosrdenství, svěřujeme ti své duše. Byly kdysi krásné, když je obmyla krev Ježíše Krista. Potom však byly potřísněny hříchem. Tobě je svěřujeme. Očisti je. Vypros nám opravdové polepšení, vypros nám lásku Boží, setrvání a nebe. Prosíme sice o velké věci, ale což bys neměla dost moci, všechny nám je vyprositi? Nebo by byly příliš pro lásku, kterou tě miluje Bůh? Tobě stačí jen otevřít ústa k prosbě, a Syn ti nic neodepře. Pros tedy, pros za nás, Maria! Když budeš prosit ty, budeš vyslyšena a my budeme jistě spaseni.

§2: Maria je jako slitovná orodovnice právní obhájkyň i nejbídnějších

Pohnutek, proč máme milovat tuto laskavou Královnu, je tolik, že kdyby Marii velebil celý svět, kdyby o ní jednala všechna kázání, kdyby za ni obětovali život všichni lidé, bylo by to přece ještě málo v porovnání s úctou a vděčností, kterou jí dlužíme. Vždyť chová nejnější lásku ke všem lidem, i k nejubožejším hříšníkům, kteří k ní mají aspoň špetku úcty.

Ctih. Raymund Jordan¹, který se z pokory nazýval idiotem, tj. nevědomcem, říká: „Maria nedovede odepřít lásku tomu, kdo ji miluje, dokonce se neštítí sloužit tomu, kdo jí slouží. Je-li to hříšník, vynakládá všechnu moc své přímluvy, aby mu vyprosila u svého požehnaného Syna odpuštění. Její dobrota a milosrdenství jsou tak velké, že ani nejzvrhlejší člověk se nemá bát utéci se k jejím nohám, protože ona nikoho nezažene, kdo se na ni obrátí. Jako nej-laskavější Obhájkyň sama přednáší Bohu prosby svých služebníků, zvláště když jsou jí podávány přímo. Neboť jako se nás zastává Syn u Otce, tak se nás Ona zastává u Syna. Dokonce neúnavně hájí u Otce i u Syna velké dílo naší spásy a vymáhá nám milosti, o které prosíme.“ Proto nazývá blah. Diviš Kartuzián² Svatou Pannu zvláštním Útočištěm ztracených, Nadějí bídných a Obhájkyň všech hříšníků, kteří se jí svěřují do ochrany.

Kdyby však nějaký hříšník pochyboval ne o moci, ale o Mariině slitování, a kdyby se bál, že mu snad nechce pomoci pro tíži jeho vin, dodává mu myslí Konrád Saský³: „Maria požívá u Syna veliké a jedinečné výsady, že může svými prosbami dosáhnout všeho, čeho chce. Co by nám byla platná její veliká moc, kdyby o nás nepečovala? Jen nepochybuje,“ končí, „budme klidní a děkujeme stále Pánu a jeho svaté Matce, protože jako má více moci než svatí, tak má i nesmírně více dobroty a péče o naše blaho jako naše Orodovnice.“ Sv. Germanos⁴ volá s jásotem: „Matko milosrdenství, kdopak má po Ježíši Kristu o nás a o naše blaho takovou starost – jako ty? Kdo se ujímá hříšníků a bojuje za jejich záchranu – jako ty? Tvoje ochrana, Maria, je mocnější a něžnější, než můžeme pochopit.“ – Celleský opat⁵ říká: „Všichni ostatní svatí mohou pomáhat svou ochranou více svým ctitelům než jiným; Matka Boží je však jako Královna všech také Orodovnicí za všechny a stará se o spásu všech.“

Maria se stará o nás všechny, i o hříšníky; dokonce se honosí tím, že je nazývána právnicky Obhájkyň (advocata). Sama to zjevila ctih. Marii Villani⁶: „Po názvu Matky Boží,“ řekla, „je mou největší ctí název „Obhájkyň hříšníků.““ Blah. Amadeus⁷ říká, že naše Královna stojí neustále před Boží velebností a stále se nás zastává svými mocnými prosbami. A poněvadž zná v nebi dobře naše nesnáze a potřeby, nemůže nám odpírat soucit. Její mateřské srdce plné soucitu, něhy a dobroty myslí stále na to, jak nám pomoci a jak nás zachránit. Proto každého, i nejbídnějšího člověka, Richard od sv. Vavřince⁸ povzbuzuje, aby se svěřil do ochrany s důvěrou k této dobrotivé Orodovnici; může si být jistý, že bude vždy připravena mu pomoci. „Maria je vždy ochotná prosit za všechny,“ říká opat Bohumír⁹.

„Ó, jak účinně a dobrotivě,“ říká sv. Bernard¹⁰, „projednává tato laskavá Obhájkyň dílo naší spásy!“ Konrád Saský¹¹ rozjímá, jak upřímně a usilovně za nás Maria stále prosí velebnost Boží, aby nám Pán odpustil hříchy, pomohl nám svou milostí, vysvobodil nás z nebezpečí, vytrhl nás ze soužení, a sám říká blahoslavené Panně: „Vyznáváme, že máme v nebi jedinou Pomocnici, totiž tebe!“ Chce tím říci: Všichni svatí si ovšem přejí naši spásu a prosí za nás; ty však, Paní, jsi nám projevila z nebe tolik lásky a něhy a svými prosbami jsi nám získala tolik důkazů Božího milosrdenství, že jsme nuceni tě prohlásit za svou jedinou Obhájkyň na nebi, která nás v plném smyslu miluje a pečuje o naše blaho. – Kdo kdy pochopí, jak se nás stále u Boha starostlivě zastává? Sv. Germanos¹² říká: „Nemůže se nasytit opatrováním

¹ Contempl. de B. V., Prooem.

² De dignitate et laudibus B. M. V., I. 2, art. 23.

³ Speculum B. M. V., lect. 6.

⁴ In aedes Deiparae... MG 98, 379-

⁵ Contempl. de B. V., Prooem.

⁶ Marchese OP., Vita della Serva di Dio S. Maria Villani OP., Napoli 1674.

⁷ De Maria Virginiae Matre, hom. 8. ML 188, 1343.

⁸ De laud. B. M. V., I. 2, c. 1, n. 7.

⁹ In omni festiv. B. M. Matris Dom. ML 157, 268.

¹⁰ In Assumpt. B. M. V., s. 1, n. 1. ML 183, 415.

¹¹ Speculum B. M. V., lect. 6.

¹² In encaenia aedis... MG 98, 380.

nás, lidí." Jak krásná slova! Maria prosí vždycky, prosí znovu a znovu, jako by se nemohla nasytit modliteb za nás, aby nás svými prosbami ochránila a vymohla nám milosti. Tak veliký je její soucit s našimi ubohostmi, tak veliká je její láska k nám!

„Běda nám, hříšníkům, kdybychom neměli tuto vznešenou Orodovnici, která je tak mocná, tak soucitná a zároveň tak opatrná a moudrá, že její Syn nemůže odsoudit ty viníky, které ona hájí," tvrdí Richard od sv. Vavřince¹. Proto ji sv. Jan Geometra² zdraví: „Bud' zdráva, Směrnice práva, která rozhoduješ každou při!" Všechny pře, které zastává tato nejmoudřejší Obhájkyň, jsou vyhrány. Proto nazývá Konrád Saský³ Marii „moudrou Abígajil". Tato žena dovedla tak udobřit dojemnými prosbami krále Davida, rozhněvaného na jejího muže Nábala, že jí David sám žehnal a děkoval, neboť ho uchránila svým jemným jednáním před mstou proti Nabalovi (1 Sam 24,25). Totéž dělá Maria neustále v nebi ve prospěch nesčetných hříšníků. Svými něžnými a moudrými prosbami umí tak obměkčit Boží spravedlnost, že Bůh sám jí žehná a téměř děkuje za to, že ho zadržela, aby neopouštěl a netrestal hříšníky, jak zasluhují.

„Aby nám mohl Věčný Otec prokázat co nejvíce milosrdenství, dal nám mimo našeho hlavního Přímluvce, Ježíše Krista, za Orodovnici u sebe Pannu Marii," říká sv. Bernard⁴. Beze vší pochybnosti je Ježíš jediným Prostředníkem ze spravedlnosti mezi lidmi a Bohem, který nám na základě svých vlastních zásluh může a chce, jak slíbil, získat odpuštění a milosti Boží. Protože ale vidí v Ježíši Kristu jako Bohu božskou velebnost a děsí se jí, proto bylo potřebné dát nám jinou Orodovnici, k níž bychom šli s menším strachem a s větší důvěrou. Je jí Maria, nad níž nenajdeme orodovnici, která by měla větší moc u božské velebnosti a větší milosrdenství k nám. „Mariinu dobrotu by velice urazil," říká světec dále, „kdo by se bál přistoupit k nohám této nejdobrotivější Orodovnice, která v sobě nemá nic tvrdého a děsivého, ale je samá vlídnost, laskavost a добрota. Pročítej si znovu a znovu všechny příběhy evangelia a najdeš-li v nich na Marii jediný rys drsnosti, pak se můžeš bát k ní přistoupit. To však nenajdeš, a proto se s radostí svěř do její ochrany, aby tě svou přímluvou zachránila."

Překrásná slova vkládá do úst hříšníkovi, který se svěřuje Marii, Vilém Pařížský⁵: „Ó, Matko mého Boha, mé hříchy mě uvrhly do současné bída, ale plný důvěry se obracím na tebe. A kdybys mě chtěla zahnat, připomenu ti, že jsi do jisté míry povinna mi pomoci. Vždyť celá Církev věřících tě nazývá a veřejně prohlašuje za Matku milosrdenství. Ty, Maria, získáváš u Boha vždycky vyslyšení, protože jsi mu tak drahá. Tys ještě nikomu neodepřela své velké slitování. Tvá nejsladší přívětivost nepohrdla ještě žádným hříšníkem, i kdyby byl sebehnusnější, když se ti svěřil do ochrany. Copak by se v tobě celá Církev mýlila? Cožpak by tě nadarmo nazývala svou Orodovnicí a Útočištěm ubohých? Pryč s takovou myšlenkou, že by ti mohly mé hříchy, ó, má Matko, zabránit ve vykonávání tvého vznešeného úřadu, který máš jako milosrdná Orodovnice a Prostřednice míru mezi lidmi a Bohem a po svém Synu jako jediná Naděje a bezpečné Útočiště nešťastných. Za všechnu svou milost a slávu, dokonce i za důstojnost Matky Boží, vděčíš, může-li se to tak říci, hříšníkům, protože kvůli nim tě Božské Slovo učinilo svou Matkou. Ty jsi Matka Boží, tys zrodila světu Pramen slitování; proto ať ode mne odstoupí domněnka, že bys mohla odepřít své milosrdenství některému nešťastníkovi, který se svěřuje do tvé ochrany. Protože je tedy tvým úřadem, Maria, abys zprostředkovala smír mezi Bohem a lidmi, rozpomeň se na mne pro svou velikou slitovnost, která je větší než všechny mé hříchy."

„Potěšte se tedy, malomyslní," říkám vám s Paciuchellim⁶, „vydechněte a dodejte si mysl, ubozí hříšníci! Tato vznešená Panna, která je Matkou vašeho Soudce a Boha, je Obhájkyň lidského pokolení, obhájkyň, schopnou vymoci na Bohu vše, co chce; přemocnou obhájkyň, která ho dovede všemi prostředky usmířit; obhájkyň všeobecnou, která všechny přijímá a nikomu neodpírá ochranu⁷."

¹ De laud. B. M. V., I. 2, c. 1, n. 18.

² Hymni in S. Deiparam, hymn. 4. MG 106, 866.

³ Speculum B. M. V., lect. 8.

⁴ Sermo in Signum magnum, n. 1.2. ML 183, 429.

⁵ Rhetorica divina, c. 18.

⁶ Sv. Alfons uvádí sv. Tomáše z Villanovy, In rogationibus concio, ale uvedená slova jsou vlastní Paciuchellimu, který sv. Tomáše z Villanovy cituje.

⁷ Caesarius z Heisterbachu, Dialogus miraculorum, dist. 7, c. 34, vypráví: Sestra Betrice, vrátná kláštera ve Fontevrault, utekla s milencem, ale před odchodem odevzdala klíče Matce Boží. Po patnácti letech nestoudného života se dozvěděla, že v klášteře je stále velmi svatě žijící sestra Beatrice. Když se tam vypravila, poznala, že Matka Boží vzala na sebe její podobu a zastupovala ji co nejlépe v jejím úřadě. Pravá Beatrice pak konala přísné pokání. Český tento námět zpracoval Julius Zeyer v legendě „Sestra Paskalina".

Modlitba

Ó, vznešená Matko mého Pána! Uznávám, že bych právem zasloužil za tolikaletou nevděčnost k Bohu a k tobě, abys o mě přestala pečovat. Vždyť nevděčník není hoden nových dobrodiní. Já ale mám, Paní, vznešenou představu o tvé dobrotě. Víím, že je mnohem větší nežli můj nevďek. Pomáhej mi dále, ubohému hříšníkovi, který v tebe doufá, Útočiště hříšníků. Ó, Matko milosrdenství, podej mi ruku a pozvedni kleslého, který tě prosí o slitování.

Ó, Maria, buď mě zachraň nebo mi porad', na koho se mám obrátit, kdo by mi mohl lépe pomoci, než ty! Kde bych však našel soucitnější a mocnější Orodovnici u Boha, než jsi ty, jeho Matka? Jako Spasitelova Matka jsi dostala na starost záchranu hříšníků, bylas tedy dána i mně pro mé spasení. Ó, Maria, zachraň toho, který se svěřuje do tvé ochrany. Já si tvou lásku nezasloužím, ale tvoje touha po spáse ztracených mi dává naději, že mne miluješ. A jestliže mne ty miluješ, jak bych zahynul?

Ó, má milovaná Matko, spasím-li se s tvou pomocí, jak doufám, nebudu k tobě již nikdy nevděčný. Věčnými chvalozpěvy a láskou celé své duše ti nahradím svou dřívější neuznalost a splatím ti tvoji lásku ke mně. V nebesích, kde kraluješ a navěky budeš kralovat, budu vždy šťastný opěvovat tvé milosrdenství a budu věčně líbat tvé milosrdné ruce, které mne tolikrát osvobodily od pekla, když jsem si ho zasloužil za své hříchy.

Ó, Maria, má Osvoboditelko, má Naděje, Královno, Orodovnice, má Matko, miluji tě, miluji tě a věčně tě chci milovat. Amen, amen. Tak doufám, tak se staň!

§3: Maria usmíruje hříšníky s Bohem

Milost Boží je pro každou duši velkým a žádoucím pokladem. Duch Svatý ji nazývá pokladem nekonečným, poněvadž milostí Boží jsme povznášeni ke cti přátelství Božího: „*Je lidem nevyčerpatelným pokladem; kdo ho užívají, získávají si Boží přátelství*“ (Mdr 7,14). Proto nazval Ježíš, náš Vykupitel a Bůh, prostě svými přáteli ty, kdo jsou v milosti: „*Vy jste moji přátelé*“ (Jan 15,14). Bud' proklet hřích, který trhá toto krásné přátelství: „*Bůh nenávidí stejně bezbožníka i jeho bezbožnost*“ (Mdr 14,9). Hřích tedy dělá z Božího přítele nepřítele. Co tedy musí dělat hříšník, který se stal ke svému neštěstí Božím nepřítelem? Musí si najít prostředníka, který by mu vymohl odpuštění a pomohl opět získat ztracené přátelství s Bohem. „Potěš se, ubožáku, který jsi ztratil Boha,“ volá sv. Bernard¹. „Tvůj Pán ti sám dal prostředníka ve svém Synu Ježíši, který může splnit každé tvé přání. Co by nevymohl u Otce takový Syn?“

„Ale, můj Bože,“ volá světec, „proč připisují strohost Spasiteli tak laskavému, který obětoval život za jejich spásu? Jak ho mohu považovat za hrozného, když je samá líbeznost? Malomyslní hříšníci, čeho se hrozíte? Jestli se bojíte, že jste urazili Boha, věřte, že vaše hříchy přibil Ježíš na kříž svými probodenými rukama, že svou smrtí za ně usmířil Boží spravedlnost a že je sňal z vašich duší! Snad se však přece bojíš,“ pokračuje světec, „obrátit se na Ježíše Krista, protože tě děsí jeho božská velebnost, neboť, když se stal člověkem, nepřestal být Bohem. Chceš ještě jiného přímluvce u tohoto prostředníka? Nuže, obrať se k Marii! Ona bude za tebe prosit u Syna; Syn ji pak jistě vyslyší a přímluví se u Otce, který mu nemůže nic odepřít.“ Sv. Bernard pak končí těmito slovy: „Synáčkové moji, tato Rodička Boží je žebříkem, po němž hříšníci znovu vystupují na výšiny milosti Boží. Ona je mou největší jistotou, ona je úplným důvodem mé naděje.“

Slyšme slova, která vkládá Duch Svatý ve Velepísni do úst blahoslavené Panny: „*Já jsem jako hradba a mé prsy jsou věže; proto si mě vyvolil za tu, kterou chtěl učinit šťastnou*“ (Pís 8,10). Jsem obranou těch, říká Maria, kdo se mi svěřují do ochrany a mé milosrdenství je pro ně záchrannou věží. Proto mne Pán učinil Zprostředkovatelkou míru mezi hříšníky a Bohem. „Maria je opravdu,“ vykládá kardinál Hugo², „velikou Prostřednicí míru, která vyprošuje svými prosbami u Boha jeho nepřátelům mír, ztraceným záchranu, hříšníkům odpuštění, zoufalým milosrdenství.“ Proto ji božský Snoubenec nazval: „*krásnou jak stany Šalamounovy*“ (Pís 1,4). Ve stanech Davidových se jednalo jen o válce, ve stanech Šalamounových jen o míru. Tím Duch Svatý naznačuje, že tato Matka milosrdenství nemyslí na boj proti hříšníkům a na pomstu, ale jen na mír a na odpuštění jejich vin.

Z toho důvodu byla Mariiným předobrazem Noemova holubice. Když se vracela do archy, nesla v zobáčku olivovou ratolest na znamení opětovného smíření Boha s lidmi. „Ty jsi ta nejvěrnější Holubice,“ volá k ní Konrád Saský³, „svou přímluvou u Boha jsi dala ztracenému světu mír a spásu.“ Maria tedy byla nebeskou Holubicí, která přinesla ztracenému světu olivovou ratolest, znamení milosrdenství, neboť nám dala Ježíše Krista, Pramen milosrdenství, a skrze jeho zásluhy nám získala všechny milosti, které nám Bůh uděluje⁴. „A jako byl dán skrze Marii světu nebeský mír,“ říká sv. Epifan⁵, „tak skrze Marii bývají i nadále usmířováni hříšníci s Bohem.“ Proto jí sv. Albert Veliký⁶ klade na rty slova: „Já jsem holubice Noemova, která přináší Církvi olivovou ratolest a všeobecný mír!“

Také duha, kterou viděl sv. Jan kolem Božího trůnu, byla zřetelným obrazem Panny Marie: „*A kolem trůnu byla duha*“ (Zj 4,3). Tato slova vykládá kardinál Vitalis⁷: „Tou duhou je Maria, stojící nepřetržitě před soudnou stolicí Boží, aby mírnila rozsudky a tresty, které si hříšníci zasluhují.“ Podle výkladu sv. Bernardina Sienského⁸ mluvil Bůh o ní, když řekl Noemovi, že učiní na oblacích duhu míru, aby si při pohledu na ni vzpomněl na věčný mír, který

¹ In Nativ. B. M. V., S. de aqueductu, n. 7. ML 183, 441; In Cant., s. 38. ML 183, 975.

² In librum Cant., c. 8, 10.

³ Speculum B. M. V., lect. 9.

⁴ Spinelli S.J., Maria Deipara, thronus Dei, c. 16.

⁵ Hom. in laudes S. M. Deiparae. MG 43, 502. Mezi spisy sv. Epifania. Homilie však není jeho.

⁶ Biblia Mar., Cant. cant., n. 16. Mezi spisy sv. Alberta Velikého.

⁷ Speculum mor. totius s. Script., De B. V. M.

⁸ De glori. nom. Virg. M., s. 1, a. 1, c. 3.

lidem zaručil: „Položil jsem na oblak svou duhu, aby byla znamením smlouvy mezi mnou a zemí... Ukáže-li se na oblaku duha, pohlédnu na ni a rozpomenu se na věčnou smlouvu“ (Gn 9,13.16). „Maria je touto Duhou věčného míru,“ říká světec, „neboť jako si Bůh vzpomíná při pohledu na duhu na mír slíbený světu, tak při Mariiných prosbách odpouští hříšníkům urážky a uzavírá s nimi mír.“

Proto je Maria také přirovnávána k měsíci: „*Krásná jako měsíc*“ (Pís 6,9). „Jako je měsíc mezi nebem a zemí,“ vykládá sv. Bonaventura¹, „tak se Maria staví neustále mezi Boha a hříšníky, aby s nimi smířovala Pána a osvětlením je přiváděla na cestu k Bohu.“

Hlavním úkolem, který Maria dostala při svém příchodu na svět bylo pozvednout kleslé duše ze stavu nemilosti a smířit je s Bohem. „*Kozlátka svá pas u pastýřských stanů*“ (Pís 1,8). To jí řekl Hospodin, když ji stvořil. Kozlátka jsou známým obrazem hříšníků, kteří budou postaveni v údolí soudu po levici, jako ovce znamenají spravedlivé, kteří budou mít místo po pravici. „Tato kozlátka,“ volá Vilém Pařížský², „jsou svěřena tvé ochraně, ó, vznešená Matko, abys je proměnila v ovečky, a aby byli na tvoji přímluvu postaveni na pravici, kdo si zasloužili svými hříchy přijít na levici.“ Pán proto zjevil sv. Kateřině Sienské³ svůj úmysl při stvoření této milované Dcery. Chtěl totiž, aby svou sladkostí získávala srdce lidí a aby je přitahovala k Bohu. Pozornost si zaslouží krásná úvaha Viléma Pařížského⁴ o zmiňovaných slovech Velepísně: *Kozlátka svá pas u pastýřských stanů*. „Bůh tedy svěřuje Marii do ochrany,“ říká, „jen její kozlátka. Blahoslavená Panna totiž nezachraňuje všechny hříšníky, ale jen ty, kteří jí slouží a ji vzývají. Ti, kteří ale žijí v hříších a nijak ji neuctívají, ani ji neprosí o vítězství nad hříchem, takoví nepatří k Mariinu stádu a na posledním soudu budou postaveni ke svému neštěstí se zavrženými po levici.“

Kteréhosi šlechtice, zoufajícího si již pro tíhu hříchů, napomenul jeden řeholník, aby se svěřil do ochrany Marie a navštívil její sochu v jistém chrámě. Šlechtic šel do chrámu a když uviděl sochu Panny Marie, pocítil, že ho Maria zve, aby se před ní vrhl na kolena a nabyt mysli. Rozběhl se tedy k ní, padl na kolena a líbal její nohy. Maria mu podala ruku k políbení. Na její ruce uviděl šlechtic nápis: Vytrhnu tě z rukou tvých sužovatelů. Jako by mu chtěla říci: Synu, nezoufej, já tě vytrhnu z hříchů a z úzkostí, které tě skličují. Při četbě těchto sladkých slov prý hříšník pocítil takovou lítost nad hříchy a tak vroucí lásku k Bohu a k své dobré Matce, že skončil hned u jejích nohou.

Ó, kolik zatvrzelých hříšníků přitahuje k Bohu tento Magnet srdcí den co den. Sama se tak nazvala ve zjevení sv. Brigitě⁵: „Jako magnet přitahuje železo, tak já přitahuji i nejzatvrzejší srdce a smírují je s Bohem.“ Tyto divy nejsou vzácné, ale dějí se každý den. Já sám bych mohl uvést mnoho dokladů z našich misí, kde někteří hříšníci zůstali tvrdší než železo při všech ostatních kázáních, ale při kázání o Mariině milosrdenství byli dojatí a vrátili se k Bohu. Sv. Řehoř⁶ vypráví, že jednorožec je tak divoká šelma, že ho nepolapí žádný lovec. Jen když na něj volá panna, přijde prý k ní a dá se od ní bez odporu svázat. Ó, kolik hříšníků, prchajících před Bohem a zuřivějších než lité šelmy, přichází na zavolání vznešené Panny Marie a dává se od ní klidně dovést k Bohu!

Podle jednoho spisovatele prvních století⁷ se stala Panna Maria i proto Matkou Boží, aby mohli být spaseni jejím sladkým milosrdenstvím a její mocnou přímluvou i takoví nešťastníci, kteří by se jinak nespasili, protože špatným životem propadli Boží spravedlnosti. Eadmer⁸ dokonce ujišťuje, že Maria byla povýšena k důstojnosti Matky Boží spíš kvůli hříšníkům než kvůli spravedlivým, neboť Ježíš Kristus prohlásil, že přišel volat ne spravedlivé, ale hříšníky (Lk 5,32). Proto Církev svatá zpívá:

Hříšníky ti není možné odehnat,
neboť bez nich nemohla ses stát
Matkou Syna Božího.

¹ De Rhetorica divina, c. 18, H I. V., §1.

² Citováno podle Del Rio, In Cant. Cant., Ludguni 1611; Vilémův komentář není vydán.

³ S. Kateřina, II Dialogo, Tratt. della div. Provid., c. 139.

⁴ Citováno podle Del Rio, In Cant. Cant., Ludguni 1611; Vilémův komentář není vydán.

⁵ Revel., I. 3, c. 32.

⁶ Moralia in Job, I. 31, c. 15. ML 76, 589.

⁷ Sv. Alfons uvádí sv. Jana Zlatoústého z Berlemdovy knihy: Elogia Virginis Deiparae. Výrok ale nepochází od tohoto svěťce.

⁸ Liber de excell. Virg. M., c. 1. ML 159, 557.558.

Proto se k ní obrací Vilém Pařížský¹ slovy: „Ó, Maria, jsi povinná pomáhat hříšníkům, neboť za všechny dary, milosti a přednosti obsažené v důstojnosti Matky Boží, za všechno – smím-li tak říci – vděčíš hříšníkům. Kvůli nim ses stala hodnou mít Boha za Syna.“ – „Jestliže se tedy stala Maria Matkou Boží kvůli hříšníkům,“ uvažuje Eadmer², „jak bych mohl pochybovat o odpuštění, ať jsou mé hříchy sebetěžší?“

Ve mši o vigílii svátku Nanebevzetí Panny Marie Církev říká, že Matka Boží byla vzata z této země, aby se nás zastávala u Boha v pevné jistotě, že bude vyslyšena. Proto ji nazývá jeden dávný spisovatel Rozhodčí (sequestra)³. To slovo znamená prostředníka, kterému dvě strany sporu přenechaly rozhodnutí o svých požadavcích. Jedním slovem, chce tím říci: Jako je Ježíš prostředníkem u Věčného Otce, tak je Maria naší Prostřednicí u Ježíše. Syn jí přenechává rozhodnutí o všech důkazech viny, které má proti nám jako náš Soudce.

Sv. Ondřej Krétský⁴ nazývá Marii Zárukou a Zástavou našeho smíření s Bohem. Smysl slov je: Bůh se chce s hříšníky smířit a odpustit jim. Aby o tom nikdo z nich nepochyboval, dal jim Marii jako záruku. Proto ji světec zdraví: „Buď pozdravena, ty Usmíření Boha s lidmi!“ Sv. Bonaventura⁵ povzbuzuje každého hříšníka slovy: „Pokud se bojíš kvůli svým hříchům Boží pomsty, co musíš dělat? Jdi a obrať se na Naději hříšníků, na Marii! A pokud se bojíš, že tvoji obhajobu odmítne, ať víš, že to nemůže. Bůh sám jí dal na starost pomáhat nešťastníkům.“

A opat Adam⁶ volá: „Copak se smí bát odsouzení hříšník, kterému se nabízí za Matku a Obhájkyni sama Soudcova Matka? A ty, Maria,“ říká dále, „Matko milosrdenství, ty bys odmítla prosit u svého Syna, Soudce, za jiného svého syna, hříšníka? Mohla bys odpírat přímluvu za vykoupnou duši u Vykupitele, který zemřel na kříži proto, aby spasil hříšníky? Ne, jistě neodepřeš! Celým srdcem budeš prosit za všechny, kdo se ti svěrují do ochrany, neboť víš dobře, že Pán, který učinil tvého Syna Prostředníkem mezi Bohem a člověkem, učinil tebe Prostřednicí mezi Soudcem a obžalovaným.“ – „Vzdávej tedy díky Bohu, který ti dal takovou Prostřednici,“ volá sv. Bernard⁷. „Ať jsi kdokoli, hříšníče obtížený vinami, v hříchu zestárlý, neztrácej důvěru! Děkuj svému Pánu, který ti dal z milosrdenství nejen Syna za Přímluvce, ale, aby ti dodal mysl i důvěry, opatřil ti takovou Prostřednici, která může svými prosbami dosáhnout všeho. Jdi, uteč se k Marii, a budeš spasen!“

Příklad. Alan a Rupe (De ortu et progressu Psalterii Christi et Mariae) a Bonifatius (De Divae Virginis Mariae vita et miraculis) vypravují, že ve Florencii žila dívka Benedikta, která se měla spíš jmenovat Maledikta pro svůj pohoršlivý, nepočetný život. K jejímu štěstí přišel do toho města kázat sv. Dominik. Z pouhé zvědavosti šla Benedikta na jeho kázání. Bůh však vzbudil v jejím srdci tímto kázáním takovou lítost, že se s hořkým pláčem vyzpovídala světcům ze svých hříchů. Sv. Dominik ji vyslechl, udělil jí rozhřešení a za pokání jí uložil růženec. Ale nešťastnice brzy zase padla do svých navykklých hříchů. Když se o tom světec dozvěděl, navštívil ji a přiměl ji k nové zpovědi. Aby ji Bůh upevnil na cestě dobrého života, ukázal jí peklo a v něm některé lidi, kteří byli její vinou zavrženi; pak otevřel knihu, dal jí přečíst strašný seznam jejích hříchů. Kajícnice se toho zděsila, ale s důvěrou se obrátila k Panně Marii. Tak poznala, že jí Matka Boží již vyprosila čas na oplakání tolika bezbožností.

Po tomto vidění začala Benedikta dobrý život. Stále jí však tanul před očima hrozný seznam hříchů; proto začala jednou takto prosit svoji nebeskou Utěšitelku: „Má Matko, je sice pravda, že bych měla být pro své zločiny pohřbena v hlubinách pekla; protože jsi mne však před ním zachránila svou přímluvou a vymohla mi čas k pokání, prosím tě, milosrdná Paní, o další milost. Nikdy nepřestanu oplakávat své hříchy, ale vymaž je z té knihy.“ – Po té modlitbě se jí Maria zjevila a řekla, že pokud chce být vyslyšena, musí si být stále pamětlivá svých hříchů a milosrdenství, které jí Bůh prokázal, mimoto že má vzpomínat na umučení jejího Syna, podstoupené z lásky k ní, a dále, že má uvažovat, jak mnozí lidé byli zavrženi, a přitom hřešili méně než ona. Současně jí zjevila, že ten den bylo zavrženo jedno osmileté dítě pro jediný těžký hřích. Benedikta uposlechla přesně Nejsvětější Pannu. Jednou pak spatřila Ježíše

¹ De Rhetorica divina, c. 18.

² Liber de excell. Virg. M., c. 1. ML 159, 557.558.

³ Sv. Alfons uvádí jméno sv. Justiniána mučedníka. MG 6, 1233. Dílo však není od něho.

⁴ Or. 14, In SS. Dominae nostrae... dormit. MG 97, 1091.

⁵ Stimulus amoris, p. 3, c. 12.

⁶ Adam abbas Perseniae († po r. 1200), Mariale, s. 1, In Annunt. ML 211, 703.

⁷ S. in Signum magnum, n. 2. ML 183, 430.

Krista, který jí ukázal knihu hříchů se slovy: „Pohleď, tvé hříchy jsou vymazány, kniha je čistá, vepiš do ní nyní skutky lásky a ctností.“ Benedikta to učinila a po svatém životě skonala.

Modlitba

Moje nejsladší Paní! Podle slov Viléma Pařížského¹ máš úřad Prostřednice mezi hříšníky a Bohem. Proto k tobě volám se sv. Tomášem z Villanovy²: „Nuže, Orodovnice naše, konej svou povinnost!“ Neříkej, že je příliš těžké vyhrát soudní při! Víím přece, a všichni mi to říkají, že žádná pře, sebepochybnější, není ztracená, když se zastáváš ty. A já bych svou při měl prohrát? Ne, toho se nebojím. Báľ bych se toho jen tehdy, kdybych pohlížel na spoustu svých hříchů, které bys nemohla bránit. Když se ale dívám na tvé bezmezné milosrdenství a na vroucí touhu tvého nejsladšího srdce pomáhat i nejhorším hříšníkům, nebojím se ani toho. Kdo kdy zahynul, když se tobě svěřoval do ochrany? Proto k tobě volám o pomoc, má veliká Orodovnice, mé Útočiště, moje Naděje a Moje Matko Maria. Do tvých rukou skládám své spasení. Tobě odevzdávám svou duši. Byla již ztracena, ty ji musíš zachránit. Neustále děkuji Pánu, že mi dal tak velikou důvěru v tebe. Víím, že mi tato důvěra zajišťuje spasení, i když ho nejsem hoden.

Souží mne pouze jedna obava, má milovaná Královno, abych totiž někdy nepozbyl svou nedbalostí tuto důvěru v tebe. A tak tě prosím, ó, Maria, pro tvoji lásku k Ježíši, udržuj a rozmnožuj ve mně stále přesladkou důvěru ve tvou přímluvu. S jistotou doufám, že s ní zase získám Boží přátelství, kterým jsem z nerozumu pohrdnul a které jsem ztratil. A když ho získám, doufám, že s tvou pomocí si je udržím, a když si je udržím, doufám, že s tvou pomocí přijdu jednou do nebe tobě děkovat a opěvovat milosrdenství Boží i tvé po celou věčnost. Amen. Tak doufám, tak se staň, tak se stane!

¹ Rhetorica divina, c. 18.

² (chybí)

HLAVA VII.

OBRAŤ K NÁM SVÉ MILOSRDNÉ OČI!

§1: Maria k nám stále shlíží, aby mírnila naše nesnáze

Řecký spisovatel Epifan¹ nazývá Matku Boží vševidoucí, poněvadž nás, ubohé, na této zemi nespouští z očí, aby nám pomohla. Jednoho dne byl při vymítání z posedlého ďábel tážán, co činí Maria. Odpověděl, že sestupuje a vystupuje². Chtěl říci, že tato dobrotivá Matka stále sestupuje na zem, aby přinesla lidem milosti, a stále vystupuje na nebesa, aby na Bohu vymohla laskavé vyslyšení jejich modliteb. Proto ji oprávněně nazývá sv. Ondřej Avellinský³ Výpravčí nebeských dober, protože neustále koná skutky milosrdenství a vyprošuje milosti všem, spravedlivým i hříšníkům. „Oči Hospodinovy jsou obráceny k spravedlivým“ (Ž 34,16), říká David. „Ale oči naší Paní,“ upozorňuje Richard od sv. Vavřince⁴, „jsou obráceny na spravedlivé i na hříšníky. Mariiny oči jsou oči Matky,“ dodává, „a matka se dívá na dítě nejen aby nespadlo, ale když spadlo, aby je postavila zase na nohy.“

Sám Ježíš o tom řekl sv. Brigitě⁵, když jednoho dne před ní řekl své Matce: „Matko, žádej ode mne, co chceš!“ Tak mluví v nebi Syn stále k Marii, neboť mu působí radost vyhovět všem prosbám milované Matky. A za co Maria prosila? Sv. Brigita zaslechla její odpověď: „Prosím o milosrdenství pro ubožáky.“ Chtěla říci: Synu můj, tys mne ustanovil Matkou milosrdenství, Útočištěm hříšníků a Orodovnicí ubohých. Nyní mne pobízíš, abych tě prosila, o co chci. Za co mám prosit, když ne za slitování s ubohými? – „Ó, Maria,“ volá k ní něžně sv. Bonaventura⁶, „ty jsi tak plná milosrdenství a tak starostlivá, abys pomáhala hříšníkům, jako bys neměla jinou touhu a jiné starosti.“ „Hříšníci jsou však nejubožejší z ubohých,“ říká sv. Běda Ctihodný⁷, „proto Maria prosí Syna za hříšníky neustále.“

„Již za svého pozemského života,“ říká sv. Jeroným⁸, „měla Maria srdce tak soucitné a k lidem dobrotivé, že nikdo nikdy necítil tak těžce bolesti vlastní, jako Maria cítila bolesti cizí.“ Tento soucit s cizím zármutkem dala krásně najevo na svatbě v Káně (jak už bylo dříve řečeno). Když se nedostávalo víno, vzala na sebe podle slov sv. Bernardina Sienského⁹ neprošena úřad soucitné Těšitelky. Z pouhé soustrasti s rozpaky novomanželů se přimluvila u Syna, že učinil zázrak a proměnil vodu ve víno.

Mnich Mikuláš¹⁰ se obrací na Marii s otázkou: „Zapomněla jsi snad na nás, ubohé, nyní, když jsi povýšena na Královnu nebes? Něco takového si nesmíme připustit ani v myšlenkách,“ říká, „nesmírná Mariina dobrota nemůže zapomenout na nesmírnou bídu našeho srdce.“ O Marii neplatí známé přísloví: „Pocty mění mravy.“ To přísloví platí o lidech ve světě. Když jsou povýšeni, snadno zpyšní a zapomínají na své dřívější chudé přátele. Ne tak Maria. Těší se ze svého povýšení proto, že může více pomáhat ubohým. Konrád Saský¹¹ vztahuje v tom smyslu na Pannu Marii slova pronesená k Rut: „Požehnaná jsi, dcero, od Hospodina; tys první lásku překonala láskou nejposlednější“ (Rut 3,10). Chce říci: Bylo-li Mariino milosrdenství k ubohým veliké, dokud žila na zemi, je mnohem větší dnes, když kraluje v nebi. Odůvodňuje to tím, že nyní zná Maria naše nesnáze lépe. Tím vzrostlo její milosrdenství projevované nesčíslnými milostmi. Jako slunce převyšuje svou září měsíc, tak předčí nynější Mariina slitovnost v nebi její dobročinnost za života na zemi. Je na světě člověk, který se netěšil ze slunečního světla? A podobně, je tu nějaký člověk, kterého by neozařovalo Mariino milosrdenství?

Proto o ní bylo řečeno, že je „jasná jako slunce“ (Pís 6,9), neboť podle Raymunda Jordana¹² není člověk, kterému by bylo odepřeno teplo tohoto sluce: „Nic se nemůže skrýt před

¹ Hom. in laudes S. Mariae Deiparae. MG 43, 498. Kázání bylo připisováno sv. Epifanovi, ale od něho není.

² Pepe, Delle grandezze di Gesu e di Maria, t. V., I. 235.

³ Magenis, Vita.

⁴ De laudibus B. M. V., I. 2, c. 2, n. 5.

⁵ Revel., I. 6, c. 23.

⁶ Stimulus amoris, p. 3, c. 19.

⁷ Hom. 59 De S. Maria V. ML 94, 422. Homilie nepochází od sv. Bědy.

⁸ Pochybný list Epist. ad Paulam et Eust. ML 30, 138.

⁹ Sermo de Visitatione, a. 3, c. 2.

¹⁰ In Nativ. B. M. V. ML 144, 740. Mezi spisy sv. Petra Damiani.

¹¹ Speculum B. M. V., lect. 10.

¹² Contempl. de B. V., Prooem.

jeho žárem" (Ž 19,7). Právě tuto věc zjevila sv. Anežka sv. Brigitě¹. Řekla jí: „Když je nyní naše Královna v nebi se svým Synem, nemůže zapomenout na svou vrozenou dobrotu. Všem, i nejubožejším hříšníkům, dává důkazy svého milosrdenství. Jako země a ostatní oběžnice jsou ozařovány sluncem, tak mají všichni lidé kvůli Mariině sladké dobrotě účast na Božím milosrdenství, když o ně prosí.“

Jeden velký hříšník z Valencijského království se rozhodl ze zoufalství, aby neupadl do rukou spravedlnosti, že odpadne k islámu, a již byl na cestě na loď. Náhodou šel kolem kostela, kde kázal P. Jeroným Lopez, T.J., o Božím milosrdenství. Dojatý kázáním se hříšník obrátil a kazateli se vyzpovídal. Ten se ho ptal, jestli dělal nějakou pobožnost, pro kterou mu snad Bůh prokázal toto veliké milosrdenství. Hříšník odpověděl, že nekonával žádné zvláštní pobožnosti, jen že každý den prosil blahoslavenou Pannu, aby ho neopouštěla. – Tentýž kněz se setkal v jedné nemocnici s hříšníkem, který se nezpovídal už padesát pět let. Neopatrná pobožnost, kterou ještě konával, spočívala v tom, že při pohledu na mariánský obraz Pannu Marii zdravil a prosil ji, aby ho nenechala zemřít ve smrtelném hříchu. Když se mu jednou v bitce zlomil meč, obrátil se k Panně Marii a zvolal: „Běda mně! Nyní zemřu a zahynu! Matko hříšníků, pomoz mi!“ Sotva to vyslovil, ocitl se, aniž věděl jak, na bezpečném místě. Nyní tedy si vykonal životní zpověď a plný důvěry skončil².

„Maria se stala všem vším,“ píše sv. Bernard³, „všem nabízí klín svého milosrdenství, aby od ní dostali všichni dobrodiní: otrok svobodu, nemocný zdraví, zarmoucený útěchu, hříšník odpuštění, Bůh slávu. Je jako slunce, a proto není nikdo, koho by nehřálo teplo její lásky.“ „Kdo na světě by nemiloval tuto nejlíbeznější Královnu?“ ptá se sv. Bonaventura⁴. „Vždyť je krásnější než slunce a sladší než med, je poklad dobroty, je ke všem samá láska a přívětivost.“ „Buď tedy zdráva,“ volá láskou zanícený světec⁵, „má Paní a Matko, ty mé srdce a má duše! Odpusť mi, ó, Maria, když si troufám říci, že tě miluji! I když já nejsem hoden milovat tebe, jsi ty dokonale hodna být mnou milována.“

Když se ale zbožně modlíme slova: „A proto, Orodovnice naše, obrať k nám své milosrdné oči“, musí se Maria sklonit k naší prosbě, jak bylo zjeveno sv. Gertrudě⁶. „Ó, vznešená Paní,“ volá sv. Bernard⁷, „jak veliké je tvoje milosrdenství, které objímá celý svět!“ „Tato předobrá Matka,“ jak říká sv. Bonaventura⁸, „tolik touží dělat dobře všem, že ji urážejí nejen ti, kteří ji přímo tupí (takové zvrácenosti se dějí zvláště mezi hráči, kteří někdy ve vášni rouhavě urážejí tuto Paní), ale také ti, kdo ji neprosí o žádnou milost.“ „Ty sama,“ volá sv. Hilbert⁹, „nás učíš očekávat mnohem větší milosti než zasluhujeme, protože nám bezustání uděluješ milosti, které dalece přesahují naše zásluhy.“

Již prorok Izaiáš předpověděl, že velikým dílem lidského vykoupení bude pro nás, ubohé, postaven trůn Božího milosrdenství: „Trůn bude upevněn milosrdenstvím“ (Iz 16,5). Kdo je tímto trůnem? Konrád Saský¹⁰ odpovídá: „Tímto trůnem je Maria, v níž naleznou všichni, spravedliví i hříšníci, útěchu a milosrdenství. A jako je Pán plný milosrdenství, tak i naše Paní. Ani Syn ani Matka nedovedou odepřít milosrdenství žádnému prosebníkovi.“ Opat Guerrik¹¹ uvádí Ježíšova slova Marii: „Má Matko, v tobě postavím trůn svého království, neboť tvým prostřednictvím chci udělovat milosti, o které jsem žádán. Tys mi dala lidský život, já ti dám všemohoucnost Boží, abys mohla pomoci ke spasení všem, koho chceš zachránit.“

Jednoho dne se sv. Gertruda vroucně modlila k Matce Boží zmíněnými slovy: *Obrát k nám své milosrdné oči!* Vtom spatřila blahoslavenou Pannu s Ježíškem v náruči, jak ukazovala na jeho očka a řekla: „Tyto nejsoucítější oči mohu obrátit na všechny, kdo mne vzývají, aby tak dosáhli spasení.“ Nějaký hříšník jednou prosil s pláčem Pannu Marii před jejím obrazem, aby mu vyprosila u Boha odpuštění. Zaslechl, jak se blahoslavená Panna obrátila ke svému Dítěti v náruči a řekla: „Synu můj, mají mé slzy téci nadarmo?“ A hříšník poznal, že mu Ježíš odpustil.

¹ Revel., I. 3, c. 30.

² Patrignani, Menologio 2 febr.

³ Sermo in Signum magnum, n. 2. ML 183, 430.

⁴ Stimulus amoris, p. 3, c. 19.

⁵ Meditatio de Ave Maria, n. 4.5. Mezi pochybnými spisy od sv. Bonaventury.

⁶ Legatus div. piet., I. 4, c. 51.

⁷ In Assumpt. B. M. V., s. 4. ML 183, 429.

⁸ Cituje Salazar, In Prov. VIII, 36.

⁹ Epist., I. 3, epist. 2. ML 171, 284.

¹⁰ Speculum B. M. V., lect. 9.

¹¹ Sermo 2 in Assumpt. B. M., s. 4. ML 185, 193.

Jak by mohl zahynout, kdo se svěřuje do ochrany této dobré Matce? Její božský Syn slíbil, že z lásky k ní bude podle jejího přání milosrdný ke všem, kdo se jí svěřují. Zaslechla to sv. Gertruda¹, jak Pán řekl Marii: „Ze své všemohoucnosti, ctihodná Matko, jsem ti přenechal moc, abys smířovala s Otcem všechny hříšníky, kteří zbožně vzývají tvé milosrdenství.“ Opat Adam de Perseigne² rozjímá o veliké Mariině moci u Boha i o jejím velikém milosrdenství k nám, a plný důvěry k ní volá: „Ó, Matko milosrdenství, jak jsi mocná, tak jsi dobrá. Kolik máš moci, abys vyprosila milost, tolik máš soucitu, abys odpustila. Kdy se stalo, že bys neměla soucit s ubohými, když jsi Matkou milosrdenství? A kdy bys nemohla pomoci, když jsi Matkou všemohoucnosti? Jak snadno poznáváš naši bídu, stejně snadno nám získáváš všechno, co chceš.“ „Požívej tedy,“ volá k ní opat Guerrik³, „požívej, vznešená Královno, slávu svého Syna, a nám, svým ubohým sluhům a dětem, uděl několik drobtů své slávy ne pro naše zásluhy, ale z milosrdenství.“

A ztrácíme-li důvěru kvůli svým hříchům, řekněme jí s Vilémem Pařížským⁴: „Ó, má Paní, neuváděj proti mně mé hříchy, protože proti nim stavím tvoji slitovnost. Nikdy se nesmí říci, že by se mohly mé hříchy měřit na soudu s tvým milosrdenstvím. Tvá slitovnost je daleko mocnější, aby mi získala odpuštění, než mají sílu moje hříchy strhnout mne do věčné záhuby.“⁵

Modlitba

Ó, Nejsvětější Panno, největší a nejvznešenější ze všech tvorů, já ubohý a nešťastný odbojník svého Boha tě zdravím z této země. Zasluhuji trest, ne milost, zasluhuji spravedlnost, ne milosrdenství. Nemluvím tak, Paní, z nedůvěry ve tvou slitovnost. Víím, že si pokládáš za čest, být tím dobrotivější, čím jsi vznešenější. Víím, že se raduješ ze svého bohatství proto, že z něho můžeš udělovat i nám, bídným. Víím, že čím jsou tvoji prosebníci chudší, tím pečlivěji se staráš o jejich ochranu a spásu.

Ó, má Matko, tys kdysi oplakávala smrt svého Syna, kterou za mě vytrpěl. Obětuj, prosím tě, svoje slzy Bohu a vypros mi kvůli nim pravou bolest nad mými hříchy. Jakou bolest ti tehdy způsobili hříšníci, jak jsem tě svými nepravostmi zarmoutil i já! Vypros mi, ó, Maria, abych alespoň odedneška tebe a tvého Syna přestal zarmucovat svým nevďekem. Co by mi potom byly platné tvoje slzy, kdybych se k tobě choval nevďečně i nadále? Moje Královno, nedopouštěj to! Nahraď všechny mé nedostatky! Ty od Boha dostaneš všechno, co chceš. A ty vyslyšíš každého, kdo tě prosí. Vyprošuji si od tebe, pevně očekávám a chci od tebe dvě milosti: Vypros mi věrnost Bohu, abych ho už nikdy neurazil, a lásku k němu po celý život tak velkou, jak velice jsem ho dříve urážel. Amen.

¹ Lanspergio-Buondi, Vita... Venezia 1606.

² Mariale, s. 1, In Annunt. B. V. ML 211, 703.

³ In Assumpt. B. M., s. 4. ML 185, 200.

⁴ De Rhetorica divina, c. 18.

⁵ Zaccaria Boverio, Annali dell' Ordine de' Frati Minori Cappucini I, 2 a. 1552, Venezia 1643. Benátský advokát, spřátelený se slavným kapucínem Matoušem de Basso, se dával obsluhovat opicí, který prý byla ve skutečnosti zakuklený ďábel. Měla advokáta zardousit, až by přestal v obvyklé pobožnosti k Matce Boží. Ale sluha Boží opici zapudil a advokáta přivedl k upřímnému pokání.

HLAVA VIII.

A JEŽÍŠE, POŽEHNANÝ PLOD ŽIVOTA TVÉHO⁴⁴⁾, NÁM PO TOMTO PUTOVÁNÍ UKAŽ!

§1: Maria chrání své ctitele před peklem

Není možné, aby byl zavržen Mariin ctitel, který jí věrně slouží a svěřuje se jí do ochrany. Toto tvrzení se bude zdát někomu na první pohled přehnané. Toho prosím, než je zavrhne, aby si napřed přečetl následující výklad o této věci.

Když tvrdím, že je nemožné, aby zahynul mariánský ctitel, nemyslím takové ctitele, kteří zneužívají své pobožnosti k tomu, aby mohli hřešit s menší bázni. Proto někteří lidé neoprávněně zavrhnou oslavu Mariina milosrdenství k hříšníkům a neoprávněně poukazují na to, že se prý této úcty zneužívá k páchání ještě větších hříchů. Je přece zřejmé, že takoví hříšní opovážlivci zasluhují za své lehkomyšlné spoléhání se trest, a ne milosrdenství. Mluvím o takových ctitelích, kteří se snaží o polepšení, kteří Matce Boží věrně slouží a kteří se jí svěřují. O takových říkám, že je prakticky nemožné, aby zahynuli. I P. Crasset T.J.¹ učí totéž ve své knize o úctě k Panně Marii; před ním to pak prohlásili Vega ve své Mariánské teologii, Mendoza a jiní teologové². Aby bylo zřejmé, že nemluvili do větru, všimněme si, co řekli o této věci církevní Učitelé a světci. Ať se nikdo nediví, uvedu-li zde několik téměř stejných výroků od různých spisovatelů. Chci je tu uvést na důkaz, jak jsou v této věci spisovatelé zajedno.

„Je nemožné, aby byl spasen ten, kdo nectí Pannu Marii a nepožívá její ochrany,“ říká sv. Anselm³, „a stejně je nemožné, aby zahynul, kdo se Panně Marii svěřuje do ochrany a na kterého ona laskavě shlíží.“ Téměř identickými slovy potvrzuje tutéž pravdu sv. Antonín⁴: „Jako není možné, aby se spasili ti, od nichž se odvrátí oči Mariina milosrdenství, tak naopak musí dosáhnout spásy a nebeské slávy ti, na kterých její oči spočívají a za které se ona přimlouvá.“ Tento světec tedy zdůrazňuje, že Mariini ctitelé se musí spasit.

Je třeba si povšimnout první části výroků těchto světců. Ať se třesou bázni ti, kdo si málo váží úcty k Matce Boží nebo kdo ji z lenosti zanedbávají. Tito světci říkají, že je nemožné se spasit tomu, koho Maria nechrání. Totéž tvrdí i jiní, např. sv. Albert Veliký⁵: „Všichni, ó, Maria, kdo nejsou tvoji služebníci, všichni zahynou.“ Sv. Bonaventura⁶ říká: „Kdo zanedbává pobožnost k blahoslavené Panně, zemře ve hříchu.“ A jinde⁷ říká: „Kdo se neobrací na tebe, Paní, nepřijde do nebe.“ A v 99. žalmu mariánského žaltáře jde světec ještě dále a tvrdí, že se nejen nespasí, ale že nebude mít ani naději na spasení ten, od koho Maria odvrátí svou tvář⁸. A již dříve to řekl sv. Ignác, mučedník⁹, že se hříšník nemůže spasit bez Mariina prostřednictví a že Maria zachraňuje svou milosrdnou přimlouvou mnoho takových, kteří by si zasloužili podle Boží spravedlnosti zavržení. Někteří ovšem pochybují, jsou-li to slova sv. Ignáce: P. Crasset je aspoň připisuje sv. Janu Zlatoústému¹⁰. Tato slova uvádí i celleský opat¹¹. V tom samém smyslu vztahuje Církev svatá na Marii slova: „Kdo mě nenávidí, milují smrt“ (Př 8,36). A k slovům Písma: „Podobna obchodnímu lodím“ (Př 31,14) píše Richard od sv. Vavřince¹²: „Všichni utonou v moři tohoto světa, kdo nejsou na této lodi.“ Také bludař Oekolampadius¹³ považoval za jistou známku zavržení malou úctu k Matce Boží. Proto řekl: „Kéž o mně není nikdy slyšet, že jsem se odvrátil od Marie; neboť pokládám za jisté znamení mysli odsouzené k zavržení smýšlet o ní méně dobře.“

⁴⁴⁾ Dnes stanovuje oficiální text modlitby Zdravas, Královno modlit se: „plod života svého“.

¹ La véritable dévotion envers la Sainte Vierge, p. 1, tr. 1, q. 7.

² Vega, Theologia Mariana, Pal. 29, cert. 5; Mendoza, Viridarium., l. 2, probl. 9.

³ Or. 52. ML 158, 956.

⁴ Summa Theologiae, p. 4, tit. 15, c. 14.

⁵ Biblia Mar., Isaías proph., n. 20.

⁶ Psalt. B. M. V., Ps. 116.

⁷ Psalt. Ps. 86.

⁸ Psalt. Ps. 99.

⁹ Cituje Did. de Celada, Iudith. Slova jistě nejsou od sv. Ignáce, mučedníka.

¹⁰ P. Crasset připisuje sv. Janu Zlatoústému myšlenku, ne slova. La véritable dévot., p. 1, tr. 1, q. 12.

¹¹ Contempl. e B. V., Prooem.

¹² De laud. B. M. V., l. 11, c. 8, n. 1.

¹³ De laudando in Maria Deo.

Zato Maria říká: „*Kdo mne poslouchá, nebude zahanben*“ (Sir 24,30). Kdo se mi svěřuje do ochrany a poslouchá, co mu říkám, nezahyne. Proto říká sv. Bonaventura¹: „Ó, Paní, kdo se ti snaží horlivě sloužit, je dalek zahynutí.“ A tato pravda se osvědčuje podle sv. Hilária² i tehdy, když takový člověk v minulosti velmi Boha urážel.

To je důvod, proč se Satan tak namáhá, aby hříšníci pozbyli po ztrátě milosti Boží také mariánskou úctu. Když Sára zpozorovala, že si Izák při hraní s Izmaelem přivyká jeho špatností, žádala Abrahama, aby vyhnal Izmaela i s jeho matkou Hagarou: „*Zapud' tu otrokyni i jejího syna!*“ (Gn 21,10). Nestačilo jí propustit z domu jen syna; i matka musela pryč. Sára se bála, že syn bude stále docházet za matkou do domu. Právě tak se nespokojí ďábel, když duše od sebe zapudí Ježíše Krista; chce, aby zřekla i jeho Matky: „*Zapud' tu otrokyni i jejího syna!*“ Bojí se, že Matka uvede Syna znovu do hříšnickova srdce svou přímluvou. A bojí se oprávněně, neboť „kdo vytrvale uctívá Matku Boží,“ říká učený Paciuchelli³, „brzy přijme s Mariinou pomocí do svého srdce Boha.“ Sv. Efrém⁴ proto nazývá mariánskou úctu vhodně ochranným průkazem, který nás chrání před zavržením do pekla. Sv. Germanos⁵ nazývá Pannu Marii Ochránkyní do pekla odsouzených. A doopravdy je jisté nade vši pochybnost, co říká sv. Bernard⁶, že Marii nechybí ani moc ani vůle, aby nás zachránila. Nechybí jí moc, protože není myslitelné, aby její prosby byly odmítnuty, jak ujišťuje sv. Antonín⁷ nebo jak učí sv. Bernard⁸, že její žádosti nemohou zůstat bezvýsledné, ale že dosahují všeho. Nechybí jí ani vůle nás zachránit, protože Maria si jako naše Matka přeje víc naší spásy než my sami. Je-li však tomu tak, jak by mohl Mariin ctitel zahynout? Snad je to hříšník. Snaží-li se však vytrvale o polepšení a svěřuje se do ochrany této dobré Matce, ona mu vyprosí osvícení, aby vybledl ze svého žalostného stavu, zjedná mu lítost nad hříchy, setrvání v dobrém a nakonec dobrou smrt. Kdyby některá matka mohla zachránit dítě před smrtí pouhou prosbou o milost u soudce, která by to neudělala? A směli bychom se domnívat, že Maria, Matka tak starostlivá o své ctitele, to nedělá a že nezachrání své dítě před věčnou smrtí, když je to pro ni tak snadné?

Když nám Bůh dal lásku a důvěru ke Královně nebes, děkujeme za to Pánu, zbožný čtenáři, neboť Bůh poskytuje tuto milost podle Kosmasa Jeruzalémského⁹ jen těm, které chce spasit. Slyš jeho krásná slova, kterými chtěl oživit naději v sobě i v nás: „Ó, Matko Boží, když skládám svou důvěru v tebe, budu spasen. Když stojím pod tvou ochranou, ničeho se nemusím bát, protože úcta k tobě je bezpečnou zbraní spásy, a Bůh ji proto popřává těm, které chce spasit.“ To je příčinou, proč i Erasmus¹⁰ zdraví blahoslavenou Pannu: „Bud' pozdravena, Hrůzo pekla, Naděje křesťanů! Důvěra v tebe nám dává jistotu spásy.“

Jak velice se Satanovi protiví naše vytrvalá úcta duše k Matce Boží! P. Alfons Alvarez¹¹, velký mariánský ctitel, byl jednou při modlitbě týrán ďáblem nečistými pokušeními, jak čteme v jeho životopisu: „Zanech své úcty k Marii,“ řekl mu zloduch, „a přestanu tě pokoušet!“

Podle Blossia¹² zjevil Bůh sv. Kateřině Sienské, že ze své dobroty a z lásky k jednoroznému Synovi udělil jeho Matce milost, že žádný hříšník, který se jí zbožně svěřuje do ochrany, se nestane kořistí pekla. I prorok David prosil Boha, aby ho uchránil před peklem, a to pro lásku, kterou miloval Mariinu čest: „*Hospodine, zamiloval jsem si tvůj dům, v němž bydlíš... nezahlazuj mě spolu s bezbožnými, Bože!*“ (Ž 26,8n). Říká „tvůj dům“, neboť Maria je tím domem, který si vybudoval Hospodin jako svůj příbytek, aby v něm spočinul při svém Vtělení. Kniha Přísloví o tom říká: „*Moudrost sobě vystavěla dům*“ (Př 9,1). „Jistojistě nezahyne,“ říká jeden zbožný spisovatel¹³, „kdo se snaží pilně uctívat panenskou Matku.“ Tutéž myšlenku potvrzuje sv. Bonaventura¹⁴ slovy: „Paní, tvoji milovníci se těší velkému míru v tomto životě a v onom životě neuvidí smrt navěky.“ „Nikdy se nestalo a nikdy se nestane,“ ubezpečuje zbožný Blodius¹⁵, „aby pokorný a věrný Mariin služebník zahynul navěky.“

¹ Psalt. Ps. 118.

² Srov. Comm. in Math., c. 12. ML 9, 993.

³ Excitat. dorm. animae, Exc. 5.

⁴ De SS. Dei Gen. M. laudibus.

⁵ In dormit. SS. Deiparae, s. 2. MG 98, 358.

⁶ In Assumpt. B. M. V., s. 1, n. 2. ML 183, 415.

⁷ Summa Theologiae, p. 4, tit. 15, c. 17, §4.

⁸ S. de aqueductu. ML 183, 442.

⁹ Hymn. VI, pro magna quinta feria. MG 98, 482. Mezi spisy sv. Jana Damašského.

¹⁰ Paeon Virgini Matri dicendus.

¹¹ Da Ponte, Vita del Ven. P. Bald. Alvarez S.J., Roma 1692, c. 26.

¹² Conclave animae fidelis, p. 2.

¹³ Sv. Alfons připisuje výrok sv. Ignácovi, mučedníkovi. Lohner, Biblioth. mar.

¹⁴ Psalt. B. M. V., Ps. 67.

¹⁵ Paradisus animae fidelis, p. 1.

„Ó, jak mnozí,“ říká Tomáš Kempenský¹, „by byli na věky zavrženi nebo by zůstali zatvrzelí, kdyby se za ně u Syna nepřimluvala Maria, aby jim udělil milosrdenství.“ Mnozí teologové a zvláště sv. Tomáš² se domnívají, že mnohým lidem, zemřelým v těžkém hříchu, Matka Boží vyprosila odklad rozsudku Božího a návrat k životu, aby mohli činit pokání. Jako doklad toho uvádějí vážní spisovatelé mnoho příkladů. Tak například vypráví ve své Kronice Flodard³, který žil v 9. století, že jistý jáhen Adelman (ve Verdunu), považovaný už za mrtvého, se probral k životu, právě když ho chtěli pochovat, a prohlásil, že viděl peklo, kam již byl odsouzen, ale na prosby blahoslavené Panny že byl poslán zpátky na svět, aby činil pokání. Podobnou věc uvádí Surius⁴ o římském občanovi jménem Ondřej, který zemřel nekajčně. Matka Boží mu vyprosila návrat k životu, aby mohl dosáhnout odpuštění.

Tyto a podobné příklady nesmějí svést nějakého opovážlivce, který by chtěl žít hříšně v naději, že ho Maria zachrání před peklem, i když zemře ve hříchu. Neboť jako by bylo bláznovstvím skočit do studny v naději, že nás Maria zachrání, protože jednou v takovém případě pomohla, podobně by bylo mnohem větším šílenstvím se vydávat do nebezpečí smrti ve hříchu a čekat, že nás blahoslavená Panna zachrání před peklem. Tyto příklady mají jen oživit naši důvěru. Uvážíme-li, že Maria mohla zachránit před peklem i ty, kteří zemřeli ve hříchu, čím spíše může zachránit před pádem do pekla ty, kdo se k ní zaživa obracejí, chtějí se polepšit a věrně jí slouží!

Modleme se tedy se sv. Germanem⁵: „Naše Matko, co bude s námi? Jsme sice hříšníci, chceme se však polepšit, a obracíme se k tobě, která jsi Životem křesťanů!“ Slyšíme k tobě volat opata Bohumíra⁶: „Nestihne věčné „běda“ toho, za koho obětuješ aspoň jedinkrát své prosby.“ Pros tedy za nás, a budeme před peklem zachráněni. „Když předstoupím před Boží soud a když ty, Matko milosrdenství, mne budeš chránit, kdo by si troufal tvrdit, že nenaleznu u Soudce milost?“ volám s Richardem od sv. Vavřince⁷. Blah. Jindřich Suso⁸ říkal, že odevzdal svou duši do Mariiných rukou, a kdyby ho chtěl Soudce zavrhnout, chtěl prosit, aby rozsudek zavržení prošel Mariinými rukama. Doufal, že v jejích rukou by bylo jistě zadrženo jeho provedení. Totéž říkám a v to doufám i já pro sebe, má Nejsvětější Královno! Proto ti chci vždy opakovat slova sv. Bonaventury⁹: „V tebe jsem, má Paní, doufal, ať nejsem zahanben navěky! V tebe jsem složil všechny své naděje. Proto jistě očekávám, že nezahynu, ale že se spasím a že tě budu v nebi chválit a milovat navěky.“¹⁰

Příklad. Roku 1604 byli v jednom flanderském městě (Bruselu) dva studující, kteří si však místo studia hleděli jen pití a chlípností. Když byli jedné noci za hříchem u špatné ženštiny, odešel jeden z nich, jmenoval se Richard, poněkud dříve než druhý. Když se doma svlékal k odpočinku, vzpomněl si, že se ten den ještě nepomodlil několik obvyklých Zdrávasů k Nejsvětější Panně. I když byl ospalý a mrzutý, přemohl se a modlil se, napolo ve spánku a roztržitě. Potom si lehl. Ale sotva usnul, uslyšel silné bušení na dveře a v zápětí nato uviděl před sebou svého druha, který svým zjevem budil hrůzu. „Kdo jsi?“ ptal se Richard. „Copak mě neznáš?“ odpověděl druhý. „Proč jsi tak zohaven? Vždyť jsi jak ďábel!“ – „Ach, já nešťastník, jsem zavržen,“ řekl tázaný. „Jak to?“ – „Ať víš, když jsem vyšel z toho domu hanby, zardousil mě zlý duch. Mé tělo leží dosud na ulici, ale má duše je v pekle. A buď si jistý, že stejný trest čekal tebe, ale Svatá Panna tě zachránila pro těch několik Zdrávasů, kterými jsi ji uctil. Blaze ti, použiješ-li tuto výstrahu, kterou ti skrze mne dává Matka Boží.“ Po těch slovech rozhrnul plášť, ukázal plameny a hady, jimiž byl mučen, a zmizel. Mladík se s hořkým pláčem vrhl tváří k zemi a děkoval své zachránkyni Marii. Když pak přemítal, jak by napravil svůj život, zaslechl zvonit na jitřní v blízkém františkánském klášteře. Hned si řekl: Bůh mě

¹ Serm. ad Novit., p. 3, s. 4.

² Summa Theologiae Suppl., q. 71, a. 5 ad 5.

³ Annales a. 934. ML 135, 446.

⁴ De probatis Sanctorum historiis 4. dec. Na tomto místě vypráví sv. Alfons na základě Pelbarta Temešvárského, Stellarium coronae glorios. Virginis, že za tažení císaře Zikmunda přes Alpy volala jakási kostra na kněze, aby se mohla vyzpovídat a tak se zachránit před peklem.

⁵ Or. in encaenia aedis... MG 98, 378.

⁶ In omni festiv. B. M. Matris Dom. ML 257, 208. Sv. Alfons výrok připisuje sv. Anselmovi.

⁷ Explic. in Cant., c. 39. ML 196, 518.

⁸ Horologium Sapientiae., I. 1, c. 16.

⁹ Psalt. B. M. V., Ps. 30.

¹⁰ Alfonso de Andrada S.J., Discursos del bautismo de Nuestra Señora, Madrid 1639. Richard nebylo jméno jednoho z obou studentů, ale jiného (Richard Trouve), který se narodil v Ham-sur-Heure r. 1585, v Bruselu se učil krejčím a pod dojmem této události, které byl svědkem, vstoupil do františkánského řádu a později byl jako mladý misionář umučen v Japonsku v Nagasaki r. 1622. O kajícím studentovi, který vstoupil také k františkánům, ale nevíme víc, než že byl vzorně živ a že byl vroucím ctitelem Panny Marie.

volá k pokání! Okamžitě spěchal do kláštera a prosil řeholníky, aby ho přijali. Ti se zdráhali, protože znali jeho špatný život. Když jim ale všechno vypověděl a když dva řeholníci opravdu našli na ulici mrtvolu jeho druha černou jako uhel, byl přijat a od toho dne žil velmi vzorně.

Modlitba

Ó, má nejdražší Matko Maria! V jaké propasti bídy bych dnes byl, kdyby mě tolikrát nezachránila tvá milosrdná ruka! Kolik roků bych už byl v pekle, kdybys mne před ním nezachránila svými mocnými prosbami! Mé těžké hříchy mě do něho hnaly, Boží spravedlnost mě již odsoudila, zlí duchové již chtěli vykonat rozsudek! Ty však přispěchala, má Matko, i když jsem tě neprosil, dokonce ani nevolal, a zachránilas mě! Ó, moje drahá Osvoboditelko, čím se ti odvděčím za tolik milostí a za tolik lásky? Ty zvítězila nad tvrdostí mého srdce a naplnila je láskou a důvěrou v tebe! Do jaké propasti bídy bych byl potom upadl, kdybys mě nevytrhla z hrozných nebezpečí, v nichž jsem tonul! Neustávej mě chránit před peklem a dříve ještě před hříchy, abych do nich zase neklesl.

Nedopusť, abych ti zlořečil v pekle. Ó, má milá Paní, miluji tě! Jak by snesla tvoje dobrota pohled na tvého zavrženého sluhu, který tě miluje? Ó, vypros mi milost, abych v budoucnosti nesplácel nevděkem tobě a Bohu, který mi udělil z lásky k tobě tolik milostí! Ó, Maria, co říkáš? Budu zavržen? Ach, budu zavržen, jestliže tě opustím. Ale jak bych tě mohl opustit? Jak bych mohl zapomenout na lásku, kterou jsi mi ukázala? Po Bohu jsi ty jediná láska mé duše! Nemohu již déle žít bez lásky k tobě. Miluji tě, miluji a doufám, že tě budu milovat zde i na věčnosti, ó, nejkrásnější, nejsvětější, nejsladší, nejlíbeznější ze všech tvorů. Amen.

§2: Maria pomáhá svým ctitelům v očistci

Jak šťastní jsou ctitelé této předobré Matky! Pomáhá jim nejen zde na světě, ale poskytuje jim ochranu a útěchu i v očistci! A poněvadž potřebují více útěchy, když trpí větší muka a nemohou si sami pomoci, stará se o ně tato Matka milosrdenství mnohem víc a poskytuje jim svou pomoc. Sv. Bernardin Sienský¹ říká, že v tomto žaláři, věznicím duše zasnoubené Ježíši Kristu, má Maria určitou svrchovanost a pravomoc, jednak aby mohla mírnit jejich muka, jednak aby je odtud mohla vysvobozovat.

Co se týká zmírňování muk, užívá tento světec Sirachovcových slov: „*Schodila jsem vlny mořské*“ (Sir 24,8) a vztahuje je na Marii: Navštěvovala jsem totiž své ctitele, svoje děti, a pomáhala jsem jim v jejich potřebách a mukách. Sv. Bernardin Sienský říká, že očistcová muka se nazývají vlnami, poněvadž jsou přechodná na rozdíl od pekelných, která nepřestanou nikdy. Nazývají se mořskými vlnami, protože jsou velmi trpká. Maria často navštěvuje a těší své ctitele, ponořené do těchto muk. „Z toho je zjevné,“ říká Novarino², „jak je důležité sloužit této dobré Paní, neboť nezapomene na své služebníky, když úpí v těchto plamenech. A třebaže Maria pomáhá všem duším v očistci, vymáhá přece jen více odpuštění a útěchy svým ctitelům.

Matka Boží zjevila sv. Brigitě³ toto: „Jsem Matkou všech duší v očistci, a proto mírním každou hodinu svými prosbami všechna muka, která si zasloužily za hříchy pozemského života.“ Tato milosrdná Matka se uvoluje znovu a znovu sestupovat do tohoto posvátného žaláře, kde navštěvuje a těší své zarmoucené děti. V Knize Sirachovcově říká: „*I hlubiny propasti jsem pronikla*“ (Sir 24,8). A sv. Bonaventura⁴ k těmto slovům dodává: „Pronikla jsem hlubiny této očistcové propasti, abych tyto svaté duše potěšila svou přítomností!“ „Ó, jak je Svatá Panna laskavá a dobrotivá,“ volá sv. Vincenc Ferrerský⁵, „k těm, kdo trpí v očistci, protože od ní se jim dostává neustále posily a osvěžení.“

Co jiného by potěšilo duše v očistci v jejich mukách než Maria, Matka milosrdenství, a její pomoc? Sv. Brigita⁶ jednou zaslechla, jak Ježíš řekl Matce: „Ty jsi má Matka, jsi Matka milosrdenství, jsi útěcha těch, kdo jsou v očistci!“ A Svatá Panna sama řekla sv. Brigitě, že jako ubohého nemocného, který leží zarmoucený a opuštěný, potěší každé slovo účasti, tak jsou potěšeny duše v očistci, už když jen zaslechnou její jméno. Pouhé Mariino jméno, jméno naděje a spásy, které tyto Bohu zasvěcené duše často vzývají, je tedy pro ně velkou posilou. „Když však tato dobrotivá Matka zaslechne, že je vzývána,“ říká Novarino⁷, „a když přidá i své modlitby u Boha, dostane se těmto duším osvěžení v jejich žáru nebeskou rosou.“

Maria však nejen těší a posiluje své ctitele v očistci, ale také je vysvobozuje z tohoto žaláře svou přímluvou. V den svého Nanebevzetí vyprázdnila podle Gersonových slov⁸ tento žalář docela. Potvrzuje to i Novarino⁹, který uvádí důležité spisovatele, kteří tvrdí, že si Maria na Synovi vyprosila před odchodem do nebes milost, aby směla s sebou přivést všechny duše, které tehdy byly v očistci. „Od toho dne,“ říká Gerson¹⁰, „má blahoslavená Panna výsadu osvobozovat své služebníky z očistcových muk.“ Tvrdí to i sv. Bernardin Sienský¹¹, který říká, že Panna Maria má moc prosit za duše, zvláště za své ctitele, obětovat za ně i své zásluhy a vysvobozovat je odtud. Totéž říká i Novarino¹²; vyslovuje přesvědčení, že pro Mariiny zásluhy se muka duší nejen zlehčují, ale také zkracují, protože její přímluvou se urychluje doba jejich očisty. Stačí, že Maria začne prosit.

Sv. Petr Damiani¹³ vypráví, že se jakási paní, jménem Marozia, zjevila po smrti své přítelkyni a sdělila jí, že byla vysvobozena z očistce na slavnost Nanebevzetí Panny Marie s

¹ Serm. pro festiv. SS. et Imm. V. M., s. 3, De glor. nom. V. M., a. 2, c. 3.

² Umbra virginea, c. 15, exc. 86.

³ Revel., I. 4, c. 138.

⁴ Nelze zjistit, kde to sv. Bonaventura říká.

⁵ Serm. de Sanctis, s. 2 De Nativ. B. M. V., n. 7.

⁶ Revel., I. 1, c. 16; I. 1, c. 9.

⁷ Umbra virginea, c. 15, exc. 86.

⁸ Collectorium super Magnificat, tr. 4.

⁹ Umbra virginea, c. 15, exc. 86.

¹⁰ Collectorium super Magnificat, tr. 4.

¹¹ Serm. pro festiv. SS. et Imm. V. M., s. 3, De glor. nom. V. M., a. 2, c. 3.

¹² Umbra virginea, c. 15, exc. 86.

¹³ Opusc. 34, p. 2, Disp. de variis apparit. et mirac., c. 3. ML 145, 586.587.

tolika jinými dušemi, že jejich počet převýšil počet římského obyvatelstva. Diviš Kartuzián¹ tvrdí, že se totéž opakuje o Narození a Zmrtvýchvstání Páně. V tyto dny Maria sestupuje v průvodu andělských sborů do očiště a vysvobozuje mnoho duší z jeho muk. Novarino² se kloní k názoru, že se to stává o každé větší mariánské slavnosti.

Je známé zaslíbení Panny Marie, učiněné papeži Janu XXII. Jednoho dne se mu zjevila a poručila mu oznámit všem, kdo nosí škapulír z Karmelské hory, že je vysvobodí z očiště v sobotu po jejich smrti. Papež to vyhlásil podle P. Crassetta³ bulou, kterou potvrdili Alexandr V., Klement VII., Pius V., Řehoř XIII. a Pavel V. Tento poslední říká v bule z roku 1612: „Křesťanský lid smí zbožně věřit, že blahoslavená Panna bude pomáhat po smrti ustavičnou přímluvou, svými zásluhami a zvláštní ochranou duším členů bratrstva Panny Marie z hory Karmel, zvláště v den sobotní, zasvěcený Církví blahoslavené Panně. Podmínkou je, že skonají v milosti Boží, že za života nosili škapulír, zachovávali čistotu svého stavu a modlili se mariánské hodinky, nebo – když jim to nebylo možné – že zachovávali církevní posty a zdržovali se masitých pokrmů ve středu a v sobotu (vyjma svátek Božího narození).“ A v slavných hodinách svátku Panny Marie z hory Karmel⁴ čteme, že blahoslavená Panna podle zbožné víry těší v očiště s mateřskou láskou členy bratrstva z hory Karmel a že je svou přímluvou brzy uvádí do nebeské vlasti.

Proč bychom nesměli doufat v tytéž milosti i my, když budeme uctívat tuto dobrou Matku? A když jí budeme oddáni zcela zvláštní láskou, proč bychom nemohli očekávat, že se nám dostane milosti přijít hned po smrti bez očiště do nebe? Tuto milost udělila Matka Boží cti. Bohumírovi. Poslala k němu řeholního bratra Abunda s tímto vzkazem: „Vyříd bratru Bohumírovi, ať prospívá stále více ve ctnosti, neboť potom bude náležet mému Synovi a mně. A až jeho duše opustí tělo, nepustím ji do očiště, ale vezmu ji za ruku a představím svému Synovi.“⁵

A chceme-li vydatně pomoci duším v očiště, svěřujme je do péče blahoslavené Panně ve všech svých modlitbách a modleme se za ně zvláště sv. růženec, který jim přináší velkou úlevu⁶.

Modlitba

Ó, Královno nebe a země, Matko Vládce světa, Maria, nejvyšší, nejvznešenější, lásky nejhodnější ze všech tvorů! Je sice na světě dost lidí, kteří tě nemilují a kteří tě neznají. Na nebi jsou však milióny andělů a svatých, kteří tě milují a bezustání tě velebí. A také na zemi, kolik je těch šťastných duší, které planou láskou k tobě a jsou uchváceny tvou dobrotou! Ó, kéž bych tě miloval také já, má lásky nejhodnější Paní! Kéž bych se vždy snažil tobě sloužit, tebe chválit, tebe ctít a všechny zapalovat láskou k tobě! Tys okouzila svou krásou Boha a přivábila ho z lůna Otce Věčného a přivedla na zem, aby se stal člověkem a tvým synem. A já, ubohý červ, bych nehořel láskou k tobě? Ó, má nejsladší Matko, i já tě chci milovat, vroucně milovat! Ze všech sil se budu snažit, aby tě také jiní milovali. Přijmi tedy milostivě, Maria, moji touhu po lásce k tobě a pomoz mi ji splnit.

Vím, že Bůh shlíží s obzvláštní láskou na ty, kdo tě milují. Kromě své slávy netouží po ničem víc než po tvé slávě. Chce, abys byla ode všech ctěna a milována. Od tebe očekávám, Paní, všechno své štěstí. Ty mi musíš vyprosit odpuštění všech mých hříchů a setrvání v dobrém. Ty musíš stát u mě v hodince mé smrti. Ty mě musíš vysvobodit z očiště. Ty mne musíš uvést do nebe. To vše očekávám i já, protože tě miluji z celého srdce a po Bohu nade vše.

¹ In solemn. Assumpt. B. V. M., s. 2.

² Umbra virginea, c. 15, exc. 86.

³ La véritable dévotion, tr. 6, pr. 4.

⁴ Brev. Rom., In Comm. B. M. V. de Monte Carmelo, lect. 6.

⁵ Menologium Cist. VI. nonas oct.

⁶ Jo. Eus. Nieremberg SJ, Trophea Mariana, Antverpiae 1658: Za sv. Dominika se zabili v jednom aragonském městě v souboji dva muži kvůli krásné dívce Alexandře. Příbuzní padlých pak ze zlosti stali Alexandře hlavu a hodili ji do studny. Když však přišel do města sv. Dominik, prosila ho Alexandřina hlava o zpověď a přijala od něho rozhřešení i sv. přijímání. Této milosti vyznání z těžkého hříchu dosáhla, protože se za života často modlivala sv. růženec.

§3: Maria provází své sluhy do nebe

Jak bezpečnou známkou vyvolení k životu věčnému je sloužit Panně Marii! Církev svatá vykládá o Rodičce Boží pro útěchu jejích ctitelů Sirachovcova slova: „*U všech těch jsem hledala odpočinutí a v dědictví Páně budu přebývat*“ (Sir 24,11). Kardinál Hugo¹ vykládá tato slova: „Blažený je ten, říká, v jehož domě nalezne Panna Maria odpočinek.“ Maria se snaží roznítit ve všech úctu k sobě, a to pro lásku, kterou chová ke všem. Mnozí tuto úctu buď nepřijímají nebo si ji neudržují. Šťastný, kdo ji přijme a udrží si ji. „*A v dědictví Páně budu přebývat*.“ Zmíněný kardinál Hugo² říká dále: „Budu totiž přebývat v těch, kteří jsou Božím dědictvím.“ Úcta k blahoslavené Panně je ve všech těch, kteří jsou dědictvím Páně, kdo ho totiž budou věčně velebit v nebesích. Na zmíněném místě knihy Sirachovcovy říká Maria dále: „*Tedy mi vykázal Tvůrce vesmíru stánek a můj průvodce mě v něm usadil. Řekl mi totiž: V Jakubovi přebývej, v Izraeli měj dědičný úděl a v mých vyvolených zapuť kořeny*“ (Sir 24,12n). To znamená: Můj Stvořitel se uvolil spočinout v mém lůně a chtěl, abych přebývala v srdcích všech vyvolených – které předobrazoval Jakub a kteří jsou Mariiným dědictvím – a ustanovil, aby ve všech předurčených k životu věčnému byla zakořeněna úcta a důvěra ke mně.

Ó, kolik svatých by dnes nebylo v nebi, kdyby je tam nebyla uvedla svou mocnou přímluvou Maria! „*Já jsem učinila na nebi, aby vzešlo světlo neskonalé*“ (Sir 24,6). Kardinál Hugo vysvětluje tato slova knihy Sirachovcovy následovně: „Já jsem rozsvítila na nebi tolik věčných světél, kolik je mých ctitelů.“ Na její přímluvu jsou v nebi mnozí svatí, kteří by se tam bez ní nikdy nebyli dostali. Sv. Bonaventura³ říká, že nebeská brána se otevře všem, kdo důvěřují v Mariinu ochranu. Proto sv. Efrém⁴ nazval úctu k Matce Boží otevřením ráje. Zbožný Blossius⁵ oslovuje Svatou Pannu takto: „Paní, tobě jsou svěřeny klíče a poklady nebeského království.“ Proto ji musíme stále prosit slovy jednoho zbožného spisovatele⁶: „Otevři nám, Panno, brány nebes, vždyť máš od nich klíče.“ Ty jsi ostatně sama Bránou ráje, jak tě nazývá Církev svatá: Brána nebeská!

Církev svatá pojmenovává vznešenou Matku Boží i Hvězdou mořskou: *Zdrávas, hvězdo mořská!* „Neboť jako plavci zachovávají směr do přístavu pomocí hvězd,“ říká Andělský Učitel⁷, tak jsou vedeni křesťané do přístavu nebes Marií.

Sv. Petr Damiani⁸ nazývá z podobného důvodu Marii nebeským žebříkem, protože skrze Marii sestoupil Bůh z nebe na zem, aby skrze ni mohli zase lidé vystupovat ze země na nebesa. Sv. Anastasius Antiochijský⁹ k ní volá: „Byla jsi milostí naplněna proto, aby ses stala cestou naší spásy a schodištěm k nebeské vlasti.“ Sv. Bernard ji nazývá „vozem do nebe“¹⁰ a sv. Jan Geometra¹¹ ji zdraví: „Buď pozdravena, ty vznešený voze, který odváží do nebe své ctitele!“ Proto jí říká sv. Bonaventura¹²: „Šťastní ti, kteří tě znají, Matko Boží, neboť znát tebe je cestou k nesmrtelnému životu a hlásat tvé ctnosti je cestou k věčné spáse.“

Ve františkánských letopisech¹³ se vypravuje o bratru Lvovi, že jednou spatřil červený žebřík a na jeho konci Ježíše Krista, a bílý žebřík, na jehož konci stála svatá Matka Páně. Viděl, jak někteří lidé vystupovali na červený žebřík; ale sotva vystoupili několik příček, padali dolů, a když se znovu pokoušeli o výstup, padali zase. Sv. František je vybídl, aby zkusili vystoupit po bílém žebříku. Tak se dostali po tomto žebříku výše, odkud jim blahoslavená Panna podávala ruku, a tak bezpečně přicházeli do nebe. Diviš Kartuzián¹⁴ se ptá: „Kdo se spasí? Komu se dostane kralování v nebi?“ A sám odpovídá: „S jistotou se spasí a dosáhnou nebes-

¹ Postilla super Eccli. in h. 1.

² Sv. Alfons cituje na tomto místě omylem Paciuchelliho.

³ Psalt. B. M. V., Ps. 90.

⁴ Sermo de SS. Genetricis Virg. Mariae laudibus.

⁵ Paradisus animae fidelis, p. 2.

⁶ Nelze zjistit, kdo pronáší tuto modlitbu.

⁷ Expos. super Salutatione Angel.

⁸ Hom. in Nativ. B. M. V. ML 144, 753.

⁹ In Annunt. intemeratiss. ac deiparae Mariae, s. 2. MG 89, 378.

¹⁰ In Nativ. B. M. V., s. de aqueductu, n. 18. ML 183, 448.

¹¹ Hymni V in S. deiparam, h. 1. MG 106, 855.

¹² Psalt. B. M. V., Ps. 85.

¹³ Waddingus, Annales Minorum a. 1232. Romae 1732.

¹⁴ Opera V, Monstrolia 1898, p. 625, in Ps. 35,5.

kého království ti, za které tato milosrdná Královna milosrdenství obětuje své prosby." Tuto pravdu potvrzuje sama Maria: „*Já jsem ta, skrze niž králové patřičně kralují*" (Př 8,15). Pomocí Mariiny přímluvy duše kralují nejprve ve smrtelném životě na zemi, když ovládají své vášně, a potom se jim dostává věčného kralování v nebi, kde podle slov sv. Augustina¹ „je tolik králů, kolik je občanů". „Jedním slovem," říká Richard od sv. Vavřince², „Maria je v nebesích Paní, neboť tam poroučí, jak chce, a uvádí tam, koho chce" podle slov: „*V Jeruzalémě je moje vláda*" (Sir 24,15). A právem; neboť jak říká opat Rupert³, „protože je Matkou Pána nebe, je také Paní nebe."

„Tato Boží Matka nám již získala nebe svými mocnými prosbami a svými milostmi; jen jí nesmíme klást překážky," říká sv. Antonín⁴. Proto „kdo slouží Marii a za koho se ona přimlouvá, je tak jistý svým spasením, jako by již byl v nebi," tvrdí opat Guerrik⁵. „Sloužit Marii a patřit k jejímu dvoru je největší čest, jaké se nám může dostat," říká Richard od sv. Vavřince⁶, „neboť sloužit Královně nebes znamená již kralovat v nebi a být poddán jejím rozkazům je více než kralovat." Zato ti, kteří Marii neslouží, se nespasí, protože když jsou zbaveni pomoci této vznešené Matky, jsou zbaveni i přispění Syna a celého nebeského dvora.

Bud' vždycky velebena nekonečná dobrota našeho Boha, který ustanovil Marii za naši Obhájkyni, aby jako Matka Soudce a Matka milosrdenství účinně zasahovala svou přímluvou do velikého procesu naší spásy. Je to myšlenka sv. Bernarda⁷. A řecký spisovatel, mnich Jakub⁸, tvrdí, že Bůh učinil Marii mostem, po němž se můžeme dostat nad vlnami světa do přístavu rajského blaha. Proto volá sv. Bonaventura⁹: „Slyšte, národové, kteří toužíte po nebi! Služte Marii a ctěte ji, a jistě naleznete život věčný."

Nikdo nesmí zoufat, že nedosáhne království blaha, ani ten, který by si zasloužil peklo, když se rozhodne věrně sloužit této Královně. „Kolik hříšníků," volá sv. Germanos¹⁰, „se pokusilo nalézt Boha tvým prostřednictvím, a spasili se!" Richard od sv. Vavřince¹¹ uvažuje, proč podle Zjevení sv. Jana je Maria korunována hvězdami: „*s korunou dvanácti hvězd kolem hlavy*" (Zj 12,4), zatímco podle Velepísně tvoří její korunu dravci, lvi a pardálové: „*Se mnou z Libanonu, nevěsto má, se mnou z Libanonu půjdeš: budeš korunována... ze lvích doupat, z hor leopardů*" (Pís 4,8). „Jak se tomu má rozumět?" ptá se. A odpovídá, že „těmito dravci jsou hříšníci, kteří se Mariinou přízní a přímluvou stávají nebeskými hvězdami, které lépe sluší hlavě této Královny milosrdenství než všechny hvězdy na obloze. – O služebnici Boží, Sestře Serafíně z Capri¹², se vypravuje, že prosila Nejsvětější Pannu v novéně před svátkem jejího Nanebevzetí za obrácení tisíce hříšníků. Když se ale ulekla, že je to příliš smělá prosba, zjevila se jí Svatá Panna a pokárala ji za tuto lichou bázeň a řekla: „Čeho se bojíš? Nebo snad nemám dost moci, abych na Synovi vyprosila spásu tisíce hříšníků? Hned ti ukážu, že jsem ji již vyprosila." Potom ji uvedla v duchu do nebe a tam jí ukázala duše nespočetných hříšníků, kteří již zasluhovali peklo, ale na její přímluvu byli spaseni a nyní již požívali věčné blaženosti.

Je ovšem pravda, že v tomto životě nemůže nikdo mít naprostou jistotu o svém věčném spasení: „*Člověk neví, je-li hoden lásky či nenávisť*" (Kaz 9,1). Ale na Davidovu otázku Hospodinu: „*Pane, kdo smí být hostem ve tvém stánku?*" (Ž 15,1) odpovídá sv. Bonaventura¹³: „Hříšníci, jděme v Mariiných stopách, vrhněme se k jejím svatým nohám a nehněme se odtud, dokud nám nepožehná, protože její požehnání nám zajistí nebe." Eadmer¹⁴ říká: „Stačí, Paní, že nás chceš spasit, neboť pak už musíme dosáhnout spásy." A sv. Antonín¹⁵ k tomu dodává, že je nutné, aby se duše, chráněné Pannou Marií, spasily.

¹ Enarr. in Ps. LXVII, n. 2021. ML 36, 825.

² De laud. B. M. V., I. 4, c. 29, n. 1.

³ In Cantica, I. 3. ML 168, 891.

⁴ Summa Theologiae, p. 4, tit. 15, c. 2, §2.

⁵ Je to parafráze opata Guerrika, In assumpt. B. M. V., s. 1. ML 185, 189.

⁶ Sv. Alfons cituje sv. Jana z Damašku. Uvedená slova uvádí Richard, De laud. B. M. V., I. 2, c. 1, n. 8., popř. Eadmer v díle De excell. Virg. Mariae.

⁷ In Assumpt., s. 1, n. 1. ML 183, 415.

⁸ Or. in Nativ. SS. Deiparae, n. 20. MG 127, 598.

⁹ Psalt. B. V. M., Ps. 48.

¹⁰ In SS. Deiparae dormit., s. 2. MG 98, 347.

¹¹ De laud. B. M. V., I. 3.

¹² Sguillante-Pagani, Vita, I. 1, c. 15. Venezia 1743.

¹³ Psalt. B. M. V., Ps. 14.

¹⁴ Liber de excell. V. M., c. 12. ML 159, 575.

¹⁵ Summa Theologiae, p. 4, tit. 15, c. 14, §7.

„Oprávněně předpověděla Nejsvětější Panna,“ říká sv. Ildefons¹, „že ji budou blahoslavit všechna pokolení země: *„Blahoslavít mne budou všechna pokolení“* (Lk 1,48), neboť všichni vyvolení dosahují věčné blaženosti Mariiným prostřednictvím.“ „Ty, vznešená Matko,“ volá sv. Metod², „jsi začátkem, středem i dosažením našeho štěstí.“ Maria je začátkem našeho věčného štěstí, poněvadž nám získává dopuštění hříchů; je jeho středem, protože nám získává setrvání v milosti Boží; je jeho dosažením, protože nám nakonec získává nebe. „Tys otevřela nebe,“ říká k tomu sv. Bernard³, „tys vyprázdnila peklo, tys obnovila ráj, tys dala věčný život tolika nešťastníkům zasluhujícím peklo.“

Nade všechno však v nás musí oživit bezpečnou důvěru, že dosáhneme nebe, krásný příslib, který dala Maria těm, kdo ji ctí, a zvláště, kdo se snaží slovem i příkladem o to, aby ji také jiní znali a ctili: *„Kteří se o mne snaží, nezhrěší. Kteří mne vysvětlují, budou žít věčně“* (Sir 24,30n). „Ó, jak jsou šťastní ti,“ říká sv. Bonaventura⁴, „kdo získali Mariinu přízeň. Nebešťané je již nyní uznávají za své spolčníky. A kdo má znamení Mariina služebníka, je již zanesen do knihy života.“ Proč bychom se tedy znepokojovali spory teologických škol, jestli předurčení ke slávě předchází nebo následuje za předzvěděním zásluh; zda jsme zapsáni do knihy života nebo ne. „Budeme-li pravými služebníky Panny Marie a budeme-li stát pod její ochranou, jistě budeme zapsáni v knize života, protože Bůh uděluje úctu k jeho svaté Matce jen těm, které chce spasit,“ říká Kosmas Jeruzalémský⁵. Totéž, jak se zdá, zjevil Pán skrze sv. Jana: *„Kdo zvítězí... napíšu na něj jméno svého Boha a jméno jeho města“* (Zj 3,12). Kdo chce zvítězit a být spasen, bude mít ve svém srdci vryto jméno města Božího. „A kdo jiný je tímto městem Božím, když ne Maria,“ vykládá sv. Řehoř Divotvůrce⁶ Davidova slova: *„Slavné věci hlášány jsou o tobě, město Boží!“* (Ž 87,3).

Vším právem tedy můžeme zvolat se sv. Pavlem (2 Tim 2,19), že kdo nosí toto znamení mariánského ctitele, toho Bůh uznává za svého. Proto napsal Pelbart⁷, že úcta k Matce Boží je nejjistějším znamením věčného spasení. A Alan a Ruspe⁸ říká v pojednání o Zdrávasu, že kdo tímto andělským pozdravem často uctívá Svatou Pannu, má velmi pevnou záruku předurčení k životu. A totéž tvrdí o člověku, který se modlí vytrvale každý den svatý růženec. P. Nieremberg⁹ pak říká ve své knížce *„O oddanosti a lásce k Nejsvětější Panně“*, že služebníci Matky Boží požívají větších výsad a zvláštní přízně nejen na tomto světě, ale že i v nebi budou požívat větší slávu, že budou mít zvláštní bohatší šat jako důvěrní přátelé a dvořané Královny nebe podle slov knihy Přísloví: *„Všichni její domácí jsou oblečeni rouchem dvojnásobným“* (Př 31,21).

Sv. Marie Magdalena de Pazzi¹⁰ uviděla jednou ve vidění lodičku uprostřed moře, do níž se uchýlili všichni mariánští ctitelé. Maria řídila kormidlo, a tak je vedla do bezpečného přístavu. Z toho světice poznala, že kdo žije pod Mariinou ochranou, se zachrání před ztroskotáním do hříchu a do věčného zavržení i uprostřed všech nebezpečí, protože Maria je s jistotou dovede do přístavu nebes. Vstupme tedy do této šťastné lodičky ochrany Panny Marie a budme tu jisti životem věčným, jak zpívá Církev svatá: *Příbytek všech plesajících v tobě je, svatá Boží Rodičko*. Svatá Matko Boží, všichni, kdo budou požívat radost věčnou, přebývají v tobě a žijí pod tvou ochranou¹¹.

Modlitba

Ó, Královno nebes, Matko svaté lásky, ze všech stvořených bytostí lásky nejhodnější, nejvíc od Boha milovaná a nejvíc Boha milující, dovol, abych tebe miloval i já, nejnevděčnější a nejbídnější hříšník země. Tvá přímluva mne zachránila před peklem; všechna tvá dobrodiní

¹ Sermones dubii, De Assumpt. B. M., s. 3. ML 96, 256.

² Sermo de Sim. et Anna, n. 14. MG 18, 382.

³ In Assumpt. B. M. V., s. 4. ML 183, 429.

⁴ Psalt. B. M. V., Ps. 91.

⁵ Hymnus VI pro magna quinta feria. MG 98, 482. V originálu je citován sv. Jan Damašský.

⁶ Opera dubia, hom. 3 in Annunt. S. V. M. MG 10, 1174.

⁷ Stellarium coronae glorios. Virginis, l. 12, p. 2, a. 1.

⁸ Coppenstein, Alani Redivivi Rupensis Tractatus... de ortu atque progressu Psalterii Christi et Mariae, p. 2, c. 11.

⁹ Dell' affezione ed amore... alla SS. Vergine, c. 10.

¹⁰ Puccini, Vita, Firenze 1611.

¹¹ Caesarius z Heisterbachu, Illustrium miraculum et historiarum memorab. libri XII, Antverpiae 1604, l. 7, c. 22. Cisterciácký mnich v klášteře v Arnsburgu, vroucí ctitel Panny Marie, toužil po jejím zjevení. Jednou v noci sešel do zahrady, kde se mu zjevila nejprve sv. Kateřina, pak sv. Anežka Římská, nakonec sama Matka Boží v zástupu svatých panen a svým zpěvem naplnila jeho srdce hlubokou radostí.

jsem obdržel bez své nejmenší zásluhy; proto jsem uchvácen tvou dobrotou. V tobě jsem složil všechny své naděje. Miluji tě, má Paní, a chtěl bych tě milovat víc, než tě milovali všichni světci tobě nejvroucněji oddaní.

Rád bych podle svých sil přesvědčil všechny lidi, kteří tě neznají, jak jsi hodna lásky, jak zasluhuješ, aby tě všichni milovali a ctili. Chtěl bych i umřít z lásky k tobě na obranu tvých velikých předností, tvého panenství, tvé důstojnosti Matky Boží, tvého Neposkvrněného Početí, kdyby to bylo třeba.

Ó, má nejdražší Matko, přijmi toto mé přání a nedopusť, aby se stal tvůj služebník, milující tebe, jednou nepřítelem Boha, kterého tak vroucně miluješ. Ach, do tohoto neštěstí jsem upadl, když jsem urazil svého Pána. Tehdy jsem však nemiloval tebe ani jsem nestál o tvoji lásku. Nyní však netoužím kromě milosti Boží po ničem jiném než abych tebe miloval a byl tebou milován. Mé minulé viny mě nezbaví důvěry v tebe, neboť vím, že ty, nejdobrotivější a nejlaskavější Paní, neodpíráš svou lásku ani nejubožejším hříšníkům, když tě milují, a že se nedáš nikým v lásce předstihnout.

Ó, lásky nejhodnější Královno, toužím přijít do nebe, abych tě tam miloval. U tvých nohou poznám lépe, jaké lásky jsi hodna a kolik jsi učinila pro mé spasení. Proto tě budu milovat vroucněji, a to věčně, a nebudu se bát, že bych někdy ustal v lásce k tobě. Ó, Maria, pevně doufám, že se s tvou pomocí spasím. Pros za mne Ježíše! Nechci nic jiného, než abys mne spasila. Jsi moje naděje. Proto budu vždy volat: Ó, Maria, má naděje, ty mne musíš spasit. Amen.

HLAVA IX.

Ó, MILOSTIVÁ, Ó, PŘÍVĚTIVÁ!

Jak velice je Panna Maria milostivá a přívětivá

Ve své řeči o Mariině veliké dobrotě k nám, ubohým, říká sv. Bernard¹, že blahoslavená Panna je od Boha zaslíbenou zemí, oplývající mlékem a medem. Proto říká sv. Albert Veliký², že Svatá Panna má tak milosrdné srdce, že si zaslouží, aby byla nazývána nejen milosrdnou, ale milosrdenstvím samým. Sv. Bonaventura³ uvažuje, že se Maria stala Matkou Boží kvůli nám, ubohým, a že jí byl svěřen úkol, udělovat milosrdenství. Připomíná dále její velkou péči o všechny ubohé, které obohacuje svou dobrotou tak, jako by bylo jejím jediným přáním pomáhat nuzným. Říká proto, že se mu zdá, když se dívá na Marii, že již nevidí Boží spravedlnost, ale jen Boží milosrdenství, kterého je Maria plná.

Jedním slovem, „Mariina dobrota,” jak říká opat Guerrik⁴, „je tak veliká, že její laskavé srdce v každém okamžiku přináší ovoce dobroty.” Sv. Bernard⁵ volá: „Co jiného může plynout ze Zdroje dobroty, než dobrota?” Proto byla Maria nazvána olivou: „*Jako spanilá oliva na rovinách*” (Sir 24,19). Neboť jako se z olivy lisuje jen olej, symbol milosrdenství, tak z Mariiných rukou vycházejí jen milost a milosrdenství. Oprávněně tedy můžeme říkat se ctih. Ludvíkem de Ponte⁶, že je Matkou oleje, když je Matkou milosrdenství. Když si tedy jdeme k Marii vyprosit olej milosrdenství, nesmíme se bát, že nám ho odepře, jak to učinily moudré panny pannám nemoudrým: „*Nedostávalo by se nám ani vám*” (Mt 25,9). Vždyť Panna Maria je velmi bohatá na olej milosrdenství, jak upozorňuje Konrád Saský⁷. Z toho důvodu ji Církev svatá nazývá Pannou nejen moudrou, ale i nejmoudřejší, „abychom poznali,” říká Hugo od sv. Viktora⁸, „že Maria vystačí s bohatstvím milosti a milosrdenství pro všechny, a přece jí nic nebude chybět.”

Proč však stojí tato krásná oliva uprostřed roviny „*Jako spanilá oliva na rovinách*”? Proč nestojí spíše v zahradě obehnané zdí a plotem? Hugo od sv. Viktora⁹ odpovídá: „Aby ji všichni snadno uviděli, a tak se mohli snadno na ni obracet o pomoc ve svých potřebách.” Tuto krásnou myšlenku potvrzuje sv. Antonín¹⁰ a říká, že k olivě v otevřeném poli mohou všichni, aby si z ní natrhali ovoce. Stejně tak mohou všichni k Panně Marii, i spravedliví, i hříšníci, a dostanou u ní milosrdenství. Světec k tomu dodává: „Ó, kolik rozsudků a trestů za hříchy Nejsvětější Panna odvrátila svými milosrdnými prosbami od hříšníků, kteří se k ní obrátili.” „Kde jinde bychom mohli nalézt bezpečnější útočiště než je Mariin klín?” ptá se ctih. Tomáš Kempenský¹¹. Nuzný zde nalézá přístřeší, nemocný lék, zarmoucený útěchu, bezradný radu a opuštěný domov.

Jak bychom byli ubozí, kdybychom neměli tuto Matku milosrdenství, která se tak pozorně stará o pomoc v našich nesnázích! „*Kde není žena, vzdychá strádající*” (Sir 36,27). Tuto ženou je podle Richarda od sv. Vavřince¹² právě Panna Maria. Kde není ona, sténají všichni nemocní. A je to pochopitelné. Chtěl-li Bůh, aby se rozdávaly všechny milosti na Mariiny prosby a chybějí-li někomu tyto prosby, nemá naději na milosrdenství, jak Pán naznačil sv. Brigitě¹³, když jí řekl: „Kdyby se Maria nepřimlouvala, nebyla by naděje na milosrdenství.” Ale třeba se bojíme, že Maria nevidí naše ubohosti nebo že s nimi nemá soustrast? Nebojme se! Maria vidí lépe než my. „Který světec,” ptá se sv. Antonín¹⁴, „má takovou soustrast s naším

¹ In Ant. Salve Regina, Serm. IV, s. 3. ML 184, 1069. Řeč není od sv. Bernarda, ale od někoho pozdějšího, snad od jeho sekretáře, mnicha Mikuláše.

² Sv. Alfons uvádí sv. Lva, ale slova jsou u sv. Alberta Velikého, Quaest. super Missus, q. 162, Contra hoc., n. 10.

³ Stimulus amoris, p. 3, c. 19. Meditatio super Salve Regina. Mezi spisy sv. Bonaventury.

⁴ In Assumpt. B. M., s. 1. ML 185, 188.

⁵ Dom. I p. oct. Epiph., s. 1. ML 183, 155.

⁶ Expos. mor. in Cant. Cant. 21.

⁷ Speculum B. M. V., lect. 7.

⁸ De Verbo Inc. coll., c. 3. ML 177, 322. Autor tohoto díla není znám.

⁹ In Assumpt. B. M. V. ML 177, 1028. Sv. Alfons cituje omylem kardinála Hugona.

¹⁰ Summa Theologiae, p. 3, tit. 31, c. 4, §3.

¹¹ Serm. ad Novit., p. 3, s. 5.

¹² De laud. B. M. V., l. 6, c. 9, n. 11.

¹³ Revel., l. 6, c. 26.

¹⁴ Summa Theologiae, p. 4, tit. 15, c. 2, ante §1.

nešťetím jako Maria?" „Kde Maria spatří nouzi, hned tam s velkou láskou spěchá a pomáhá“, říká Richard od sv. Viktora¹. Tuto myšlenku potvrzuje Mendoza², když říká: „Panno požehnaná, ty rozdáváš štědrou rukou své milosrdenství všude, kde zpozoruješ naše potřeby.“ A v této soucitné práci naše dobrá Matka neustane nikdy, jak sama svědčí: „*Na věky být nepřestanu, ve svatostánku jsem před ním konala službu*“ (Sir 24,14). Kardinál Hugo³ říká ve výkladu těchto slov: „Až do konce světa nepřestanu pomáhat lidem v jejich potřebách a neustanu prosit za hříšníky, aby se spasili a zachránili před věčnou záhubou.“

Podle Suetoniova vypravování se snažil císař Titus tak vyhovět všem prosebníkům, že říkával smutně ve dnech, kdy neměl příležitost k udělení milosti: „Ztratil jsem den. Neprokázal jsem nikomu dobrodiní.“ Titus to činil pravděpodobně spíš z marnivosti a ctižádostivosti než z lásky. Naše Panovnice Maria ale, kdyby nemohla některý den udělit žádnou milost, by to řekla jen z největší lásky a touhy činit nám dobře. Bernardin z Busti⁴ říká, že se Maria snaží udílet milosti víc, než my si přejeme je od ní obdržet. A proto kdykoli se na ni obrátíme, vždy ji nalezneme s rukama plnými milosrdenství a štědrosti.

V tomto ohledu byla Mariiným předobrazem již Rebeka. Když ji Abrahámov služebník požádal o trochu vody k pití, odpověděla, že dá nejen jemu, ale i jeho velbloudům dostatek vody: „*Načerpám i tvým velbloudům, aby se napili*“ (Gn 24,19). Sv. Bernard⁵ se obrací na základě těchto slov k blahoslavené Panně a volá: „Paní, dej ze své přetékající studny nejen Abrahámovu služebníkovi, ale i velbloudům.“ Chce říci: Paní, ty jsi milosrdnější a štědrější než Rebeka. Proto se nesmíš omezit v udílení milostí ze svého nezměrného milosrdenství jen na sluhy Abrahámovy, znamenající věrné služebníky Boží, ale udílej je i velbloudům, kteří jsou obrazem hříšníků. A jako Rebeka dala víc, než o co byla žádána, tak dává i Maria víc, než o co je prošena. „Mariina štědrost,“ říká Richard od sv. Vavřince⁶, „se podobá Synově štědrosti, která uděluje vždycky víc, než o kolik je prošena.“ Proto o něm říká sv. Pavel: „*Pán všech, štědrý ke všem, kdo ho vzývají*“ (Řím 10,12). Je štědrý milostmi ke všem, kdo se k němu obrací v modlitbách. Proto říká jeden zbožný spisovatel blahoslavené Panně⁷: „Paní, pros za mne, poněvadž ty budeš za mne prosit mnohem zbožněji, než bych to dovedl já, a vyprosíš mi na Bohu mnohem větší milosti, než bych si vymohl já!“

Když Samaritáni odmítli přijmout Ježíše Krista a jeho nauku, řekli sv. Jakub a sv. Jan Mistrovi: „Chceš, Pane, abychom poručili ohni z nebe, aby na ně sestoupil a pohltil je?“ Ale Spasitel jim odpověděl: „*Nevíte, čího ducha jste*“ (Lk 9,55). Jako by řekl: Já jsem ducha tak slitovného a mírného, neboť jsem přišel z nebe spasit a ne trestat hříšníky. A vy je chcete zahubit? K čemu oheň? K čemu trest? Mlčte, nemluvte mi již o trestech. To neodpovídá mému duchu. Maria však má toho samého ducha jako její Syn; proto o ní nemůžeme pochybovat, že by nám nechtěla prokazovat milosrdenství; vždyť je Matkou milosrdenství, jak zjevila sv. Brigita⁸, a samo Boží milosrdenství ji učinilo tak soucitnou a laskavou ke všem. Proto ji sv. Jan uviděl oděnou sluncem: „*A ukázalo se veliké znamení na nebi: Žena oděná sluncem*“ (Zj 12,1). Sv. Bernard⁹ se vztahuje na blahoslavenou Pannu a říká jí: „Paní, tys oděla Slunce – Věčné Slovo – lidským tělem; ono však odělo tebe svou mocí a svým milosrdenstvím.“

„Tato Královna je tak laskavá a dobrotivá,“ říká ještě sv. Bernard¹⁰, „že ať se svěruje její slitovnosti jakýkoli hříšník, nezkoumá jeho zásluhy, jestli si zaslouží vyslyšení nebo ne, ale všechny vyslyší a všem pomáhá.“ Sv. Hildebert¹¹ uvažuje, proč se o Marii říká, že je krásná jako měsíc (Pís 6,9). Říká, že „jako měsíc poskytuje světlo a užitek i nejnižším věcem na zemi, tak Maria osvětluje i nejnehodnější hříšníky a pomáhá jim.“ „A i když měsíc přijímá všechno své světlo od slunce, přece je rychlejší než slunce. Co udělá slunce za rok, vykoná měsíc v třiceti dnech,“ říká jeden spisovatel¹². Proto Eadmer¹³ říká: „Býváme zachráněni rychleji, vzýváme-li jméno Maria, než když vzýváme jméno Ježíš.“ Z toho důvodu nás Hugo od sv. Vikto-

¹ In Cantica IV, 5.

² Comm. in IV Libros Regum, t. 2, ann. 12, sect. 1, n. 19.

³ Postilla super Eccli.

⁴ Mariale, p. 2, s. 5 De Nativ. M.

⁵ Sermo in Signum magnum, n. 15. ML 183, 438.

⁶ De laud. B. M. V., l. 4, c. 22, n. 5.

⁷ Vilém Pařížský, rhetorica divina, c. 18.

⁸ Revel., l. 2, c. 23.

⁹ Sermo in Signum magnum, n. 6. ML 183, 432.

¹⁰ Sermo in Signum magnum, n. 6. ML 183, 430.

¹¹ Epist. 9. ML 171, 160.161.

¹² Joannes a S. Geminiano OP., Summa de exemplis et rerum similit. Venetiis 1584.

¹³ Liber de excell. V. M., c. 6. ML 159, 570.

ra¹ povzbuzuje, že „pokud nám naše hříchy nahánějí strach z Boha, protože je to námi uražená nekonečná Velebnost, nesmíme se zaleknout Marie, poněvadž u ní není nic, co by nás mohlo děsit. Je sice svatá, neposkvrněná Královna světa, je ale také z našeho pokolení, je Adamova dcera jako my.“

„Jedním slovem,“ říká sv. Bernard², „na Marii je všechno plné milosti a dobroty, protože ona se jako dobrotivá Matka stala vším pro všechny a ze své velké lásky se stala dlužnicí spravedlivých i hříšníků, a všem nabízí klín milosrdenství, aby se u ní všichni potěšili.“ „Jako ďábel stále obchází, aby kdekoho usmrtil – podle slov sv. Petra: *„obchází jako lev řvoucí a hledá, koho by pohltil“* (1 Petr 5,8), tak zase naopak,“ jak říká sv. Bernardin z Busti³, „Maria stále obchází a hledá, komu by mohla dát život a spasení.“

„Musíme být přesvědčeni,“ volá sv. Germanos⁴, „že Mariina ochrana je větší a mocnější, než můžeme pochopit.“ „Proč je Bůh, který tak přísně trestával ve Starém zákoně, nyní tak milosrdný k hříšníkům, obtíženým většími hříchy?“ ptá se Pelbart⁵. A odpovídá si: „Všechno to dělá z lásky k Marii a pro její zásluhy.“ – „Jak dávno by byl svět pohřben v potopě,“ říká spisovatel Fulgenc⁶, „kdyby ho Maria nechránila svou přímluvou!“ „My ale můžeme jít k Bohu s jistotou,“ říká opat Arnold Chartreský⁷, „a očekávat od něho vše dobré, neboť Syn je naším Prostředníkem u Věčného Otce a Matka je naší Prostřednicí u Syna.“ Jak by mohl nevyslyšet Otec Syna, když mu Syn ukáže rány utrpené kvůli hříšníkům? A jak by mohl nevyslyšet Syn Matku, když mu ukáže na prsy, kterými ho živila? Krásně a důrazně říká sv. Petr Zlatomluvý⁸, že „tato Panna, která jediná poskytla Bohu příbytek ve svém lůně, žádá jako odměnu jen mír pro svět, spásu ztraceným a život duchovně mrtvým.“

„Ó, kolik lidí, kteří zasloužili,“ říká celleský opat⁹, „aby byli pro své hříchy zavrženi božskou Spravedlností, bylo zachráněno Mariiným milosrdenstvím!“ Maria je Pokladem Božím a Strážkyní Božích milostí, proto je naše spása v jejích rukou. Svěřujeme se tedy vždycky do ochrany této vznešené Matce milosrdenství a s jistotou se spolehneme, že nás spasí svou přímluvou. Vždyť je podle slov sv. Bernardina z Busti¹⁰ naší spásou, naším životem, naší nadějí, radou, útočištěm, naší pomocí. Maria je ten trůn milosti, ke kterému se máme obrátit s důvěrou, jak nás pobízí apoštol, abychom dosáhli Božího milosrdenství a vší pomoci, kterou potřebujeme ke svému spasení: *„Přistupme tedy směle k trůnu milosti, abychom dosáhli milosrdenství a našli milost a pomoc v pravý čas“* (Žid 4,16). „Jít k trůnu milosti znamená, jít k Marii,“ vykládá sv. Antonín¹¹. Proto sv. Kateřina Sienská¹² nazývá Pannu Marii Rozdavatelkou milosrdenství Božího.

Končím krásnou a sladkou modlitbou sv. Bernarda¹³: „Ó, Maria, ty jsi milostivá k ubohým, přívětivá k prosebníkům, přesladká ke svým milovníkům; milostivá ke kajícím, přívětivá k duchovně pokročilejším, přesladká k dokonalým. Milostivost nám ukazuješ jako ochranu před tresty, přívětivost udílením milostí, sladkost darováním sebe těm, kdo tě hledají.“¹⁴

Modlitba

Ó, Matko milosrdenství, protože jsi tak dobrá a tak moc toužíš prokazovat dobrodiní nám, ubohým, a uspokojovat naše žádosti, obracím se ke tvé dobrotě i já, nejbídnější ze všech lidí, abys mi poskytla, o co tě prosím. Ať si druzí žádají, o co chtějí, zdraví těla, zisk a

¹ Cituje Spinelli, Maria Deipara thronus Dei, c. 30, i když nevíme, kde Hugo tato slova napsal.

² Sermo in Signum magnum, n. 2. ML 183, 430.

³ Mariale, p. 3, s. 1, p. 2.

⁴ In encaenia venerandae aedis SS. Deiparae. MG 98, 382.

⁵ Stellarium, l. 11, p. 2, c. 2.

⁶ Jde o nějakého středověkého autora, kerý napsal Mythologie (cituje Pelbart).

⁷ Libellus de laudibus B. M. V. ML 189, 1726.

⁸ S. 140, De Annunt. ML 52, 577.

⁹ Contempl. de B. V., Proem.

¹⁰ Mariale, s. 6 de Conc. Mariae.

¹¹ Summa Theologiae, p. 4, tit. 15, c. 14, § 7.

¹² Alcune orazioni, or. 11. Opere IV. Siena 1707.

¹³ Meditatio in Salve Regina, n. 6. ML 184, 1080. Mezi spisy sv. Bernarda.

¹⁴ C. Bovio SJ., Esempi e miracoli della SS. Vergine Madre di Dio Maria, Venezia 1749. Ve francouzském městě Dormans žil v hříšném poměru jeden ženatý muž. Jeho manželka svolávala kletbu na svůdkyni svého manžela, ale Matka Boží jí ve snu řekla, že nemůže hříšnici trestat, neboť se k ní denně modlí Zdrávas Maria. Manželka pak hříšnici veřejně vytkla, že očarovala samu Matku Boží, vyprávěla všem svůj sen, a přiměla tak záletníci k opravdovému pokání.

pozemské výhody, já jdu prosit, má Paní, o ty věci, které ode mne sama žádáš a které jsou tvému přesvatému Srdci milejší.

Tys byla tak pokorná; vypros mi tedy pokoru a lásku k pokořování. Tys byla tak trpělivá v nesnázích vezdejšího života; vypros mi tedy trpělivost v protivenstvích. Tys byla plná lásky k Bohu; vypros mi tedy dar svaté, čisté lásky. Tys byla plná lásky k bližnímu; vypros mi tedy lásku ke všem a zvláště k mým nepřátelům. Tys byla dokonale sjednocena s vůlí Boží; vypros mi tedy naprostou sjednocenost s tím, co Bůh o mně stanovil. Jedním slovem, ty jsi nejsvatější ze všech stvořených bytostí, Maria; učiň mne tedy svatým.

Nechybí ti k tomu láska. Ty všechno můžeš a všechno dobré mi chceš vyprosit. Jen moje nedbalost v modlitbě k tobě anebo nedostatek důvěry ve tvou přímluvu by mne mohly připravit o tvé milosti. Proto mi musíš sama vyprosit milost, abych se ti svěřoval a spoléhal se na tebe. O tyto dvě největší milosti tě prosím, žádám tě o ně a s jistotou je od tebe očekávám. Ó, Maria, má Matko, Maria, naděje má, lásko, živote, útočiště, pomoci a má útěcho. Amen.

HLAVA X.

Ó, PŘESLADKÁ PANNO MARIA!

Jak je v životě i ve smrti jméno Maria sladké

Vznešené jméno Maria, dané Matce Boží, nebylo vynalezeno na zemi ani nebylo vymyšleno rozumem a lidským důvtipem, jako se to děje u jiných jmen, dávaných dětem. Toto jméno přišlo z nebe a bylo uděleno na Boží rozkaz, jak svědčí sv. Jeroným, sv. Epifan, sv. Antonín¹ a jiní. „Z pokladu božství bylo vybráno jméno Maria,“ říká mnich Mikuláš². „Z pokladu božství, Maria, vyšlo tvé vznešené a svaté jméno, protože celá Nejsvětější Trojice ti dala toto jméno, nejvznešenější ze všech jmen po jménu tvého Syna, a obdařila je takovou velebností a mocí, že při jeho vyslovení je musí ctít na kolenou všechno, nebesa, země i peklo,“ říká Richard od sv. Vavřince³. Ale mezi přednostmi, které dal Pán jménu Maria, uvažujme nyní, jak je toto jméno sladké v životě i ve smrti pro služebníky této přesvaté Paní.

Pokud jde o přítomný život, říkal poustevník Honorius⁴, že jméno Maria je plné božské sladkosti. Proto okoušel sv. Antonín Paduánský ve jménu Maria tytéž sladkosti jako sv. Bernard⁵ v rozjímání o jménu Ježíš. Ten říkal, že jméno Ježíš, druhý, že jméno Maria, je radostí pro srdce, medem pro ústa a písní pro sluch jejich ctitelů. – O cti. Juvenálu Ancinovi, biskupovi v Saluzzo, vypráví jeho životopisec⁶, že při vyslovení Mariina jména pociťoval tak velkou sladkost, že si olizoval i rty. Podobně čteme⁷ o jedné ženě z Kolína nad Rýnem, která vyznala biskupu Marsilioví, že při vyslovení jména Maria cítí v ústech větší sladkost než po medu. Když to zkusil Marsilius sám, okoušel také tuto sladkost. Z Velepísně je zřejmé, že se při Nanebevzetí Svaté Panny ptali andělé třikrát na její jméno: „Kdo je ta, jež vystupuje z pouště jako sloup dýmu?“ (Pís 3,6). Na jiném místě potom: „Kdo je ta, jež jak Jitřenka shlíží?“ (Pís 6,10). A dále: „Kdo je ta, jež vystupuje z pouště, oplývající rozkoší?“ (Pís 8,5). Richard od sv. Vavřince⁸ se ptá, proč se andělé tolikrát tázali na jméno své Královny, a odpovídá: „I pro anděly byl zvuk tohoto jména tak sladký, že se na ně proto ptali tolikrát.“

Zde ale nemluví o této smyslové sladkosti, protože ji nemá každý; mluvím tu o spásitelné sladkosti útěchy, lásky, radosti, důvěry a síly, které toto jméno obvykle vlévá těm, kdo je zbožně vyslovují. Opat Franco⁹ k tomu říká, že „po nejsvětějším jménu Ježíš je jméno Maria tak bohaté, že na zemi ani na nebi není jiné jméno, ze kterého by zbožné duše čerpaly tolik milosti, naděje a sladkosti.“ Neboť jméno Maria v sobě obsahuje cosi tak vzácného, sladkého a božského, že vydechuje lahodnou svatou vůni v srdcích Mariiných přátel. Zázrakem tohoto jména je, že i když je Mariini ctitelé slyší tisíckrát, přece je vždy poslouchají jako nové a vždy zakoušejí při jeho zvuku stejnou sladkost.

O této sladkosti mluví i blah. Jindřich Suso¹⁰ a říká, že při jménu Maria bývá naplněn takovou důvěrou, radostí a láskou, že když vyslovuje v slzách radosti toto drahé jméno, div mu srdce neprorazí hrud'. Tvrdil též, že se toto sladké jméno rozplývalo v jeho duši jako plást medu. Proto pak volával: „Ó, nejlíbeznější jméno! Ó, Maria, jak jsi asi krásná, když již tvé jméno je tak milé a půvabné.“

Sv. Bernard¹¹ se proto roznícený láskou obrací k této své dobré Matce a volá k ní: „Ó, veliká, soucitná, veškeré chvály hodná, Nejsvětější Panno Maria, tvé jméno je tak sladké a líbezné, že je nemůžeme ani vyslovit, aby nás nerozpalovalo láskou k tobě a k Bohu. Ano, tvé ctitele roznítí k lásce a naplní útechou už jen pouhá vzpomínka na ně.“ „A jestliže jsou poklady potěšením pro žebráky, protože je vytrhují z bídy, mnohem víc těší nás, ubožáky,“ říká Ri-

¹ De Nativ. S. M., ML 30, 299.300. Dílo připisované sv. Jeronýmovi; jistě není od něho. Sv. Epifan, Adversus Collyr. MG 42, 747.

² De Annunt. B. V. M. ML144, 558. Mezi spisy sv. Petra Damiani.

³ De laudibus B. M. V., I. 1, c. 2.

⁴ Jeho jméno je známo ze spisů Diviše Kartuziána. Víme odtud že napsal Deornamentis gloriae S. Mariae.

⁵ In Cantica, s. 15. ML 183, 847.

⁶ Bacci, Vita del B. Giov. Giovenale Ancina.

⁷ Caes. Heisterbac. O. Cist., Dialogus, dist. 7, c. 49.

⁸ De laudibus B. M. V., I. 1, c. 2, n. 5.

⁹ De gratia Dei, I. 6. ML 166, 749.750.

¹⁰ Dialogus Sapientiae et ministri eius, c. 16.

¹¹ Ad B. Virginem sermo panegyri. ML 184, 1013. Mezi řečmi sv. Bernarda.

chard od sv. Vavřince¹, „tvoje jméno, ó, Maria, neboť nás vytrhuje mnohem účinněji z úzkostí vezdejšího života než pozemské bohatství.“

Zkrátka, tvoje jméno, Matko Boží, je plné Božích milostí a Božího požehnání, jak k tobě volá sv. Metod², a to v takové míře, že kdo je podle slov Konráda Saského³ zbožně vysloví, jistě dostane nějakou milost. „Moc tvého jména, nejdobrotivější Panno, je tak veliká,“ říká opat Raymund⁴, „že zázračně obměkčí i srdce nejzatvrzelejší a nejzoufalejší, neboť ty sílíš hříšníky nadějí na odpuštění a milost.“ Tvé nejsladší jméno je podle slov sv. Ambrože⁵ libovonný balzám, který vydechuje vůni milosti Boží. Světec vzývá Matku Boží takto: „Kéž se rozlije tento balzám spásy v hlubinách naší duše.“ Chce tím říci: Pomoz nám, Paní, abychom často vyslovovali tvé jméno s láskou a důvěrou, neboť to je znamení, buď že již máme milost Boží, anebo že máme záruku jejího brzkého dosažení.

A opravdu, „vzpomínka na tvé jméno, ó, Maria, těší zarmoucené, uvádí na cestu spásy ty, kdo z ní zbloudili, posiluje hříšníky, aby se nepoddali zoufalství,“ jak vykládá Ludolf Saský⁶. A Pelbart⁷ říká, že jako Ježíš Kristus podal světu ve svých pěti ranách lék proti jeho chorobám, tak že Maria denně podává hříšníkům milost odpuštění ve svém jménu, složeném z pěti písmen.

Proto je přirovnáno ve Velepísni svaté jméno Maria k oleji: „*Olej rozlitý je tvé jméno*“ (Pís 1,2). „Jako olej léčí neduhy,“ vykládá Alan de Insulis⁸, „vydává vůni a živí oheň, tak i jméno Maria uzdravuje hříšníky, těší lidská srdce a zaplavuje je Boží láskou.“ Proto povzbuzuje Richard od sv. Vavřince⁹ hříšníky, aby vzývali toto mocné jméno, protože ono samo je může uzdravit ze všech chorob; není totiž sebezhojnější nemoc, která by okamžitě neustala silou tohoto jména.

Zlí duchové však, jak učí Tomáš Kempenský¹⁰, se tak bojí Královny nebes, že prchají jako před žhoucím plamenem před tím, kdo vysloví toto vznešené jméno. Svatá Panna zjevila sv. Brigitě¹¹, že na světě není hříšník tak ztracený, aby od něho ďábel ihned neodstoupil, když vzývá její svaté jméno a má pevný úmysl se polepšit. Tuto pravdu jí potvrdila také jindy, když řekla, že se všichni zlí duchové tak děsí a hrozí jejího jména, že sotva je zaslechnou, ihned pouštějí duši ze svých spárů.

A jako se vzdalují padlí andělé od hříšníků, tak zase naopak, jak řekla naše Paní sv. Brigitě, jdou dobří andělé tím víc na pomoc spravedlivým duším, které zbožně vzývají toto jméno.

Sv. Germanos¹² svědčí, že jako dýchat je známkou života, tak vzývat často jméno Maria je známkou, buď že je již člověk v milosti Boží nebo že brzy duchovně ožije. Neboť toto mocné jméno má sílu dobýt pomoc a život tomu, kdo je zbožně vyslovuje. Zkrátka, „toto vzácné jméno,“ říká Richard od sv. Vavřince¹³, „je jako nedobytná věž; když se do této věže hříšník uchýlí, zachrání se před smrtí, neboť v této nebeské věži najdou bezpečnou ochranu a spásu i nejbídnější hříšníci.“

Tato hradební věž však nechrání jen hříšníky před trestem, ale brání i spravedlivé před útoky pekla. To také tvrdí Richard od sv. Vavřince¹⁴; říká, že po jménu Ježíš neposkytuje žádné jiné jméno lidem tolik pomoci a tolik blaha jako toto vznešené jméno Maria. Zvláště je všem známé a dokazuje to denní zkušenost Mariiných ctitelů, že její vznešené jméno dává sílu proti nečistým pokušením. Tentýž spisovatel uvažuje o slovech sv. Lukáše: „*A jméno panny: Maria*“ (Lk 1,27) a říká, že evangelista uvádí pohromadě obě jména, Maria i Panna, abychom porozuměli, že jméno této nejčistší Panny nemůže být nikdy odděleno od čistoty. Proto učí sv. Petr Zlatomluví¹⁵, že jméno Maria je známkou čistoty. Chce říci, že kdo má pochybnost, jestli

¹ De laudibus B. M. V., I. 1, c. 2, n. 4.

² Sermo de Sim. et Anna. MG 18, 371.

³ Speculum B. M. V., lect. 9.

⁴ Contempl. de B. V., p. 4, cont. 1.

⁵ De instit. virginis, c. 13. ML 16, 325.

⁶ Vita Jesu Christi, p. 2, c. 86.

⁷ Stellarium, I. 6, De benedicto nomine Mariae, a. 2.

⁸ Comend. in Cant. cant... elucidatio. ML 210, 55.

⁹ De laudibus B. M. V., I. 1, c. 2.

¹⁰ Serm. ad Novit., p. 3, s. 4, n. 2.

¹¹ Revel., I. 1, c. 9.

¹² In encaenia aedis SS. Deiparae. MG 98, 378.379.

¹³ De laudibus B. M. V., I. 11, c. 1, n. 23.

¹⁴ De laudibus B. M. V., I. 11, c. 1, n. 23.

¹⁵ Sermo 146. ML 52, 593.

svolil v nečistých pokušeních, a vzpomene si, že vzýval Mariino jméno, má bezpečný důkaz, že se proti čistotě neprohřešil.

Dbejme vždy krásné rady sv. Bernarda¹, který říká: „Ve všech nebezpečích ztráty milosti Boží myslíme na Marii, vzývejme Marii spolu se jménem Ježíšovým, protože tato jména mají být vždy u sebe. Ať se obě tato nejsladší a nejmocnější jména nevzdálí ani z našeho srdce ani z našich úst, poněvadž nám dají sílu, abychom nepodlehli, ale vždycky zvítězili ve všech pokušeních.“ – Velmi vzácné milosti slibuje Ježíš Kristus ctitelům Mariiina jména. Sv. Brigitě² zjevil svůj rozhovor se svou svatou Matkou: řekl jí, že kdo bude vzývat Mariino jméno s důvěrou a s pevnou vůlí se polepšit, obdrží tři zvláštní milosti, totiž dokonalou lítost nad svými hříchy, úplné zadostiučinění a sílu, aby dosáhl dokonalosti a jednou nebeské slávy. „Poněvadž,“ řekl Božský Spasitel, „jsou mi tak milá a drahá tvá slova, má Matko, že ti nemohu odepřít nic, o co mě požádáš.“

Sv. Efrém³ říká krátce, že jméno Maria je klíčem k nebeské bráně pro každého, kdo je zbožně vyslovuje. A proto nazývá sv. Bonaventura⁴ Marii právem „spásou všech ji vzývajících“. Podle těchto světců je totéž vzývat Mariino jméno a obdržet věčnou spásu. Richard od sv. Vavřince⁵ tvrdí, že vzývání tohoto sladkého a svatého jména přináší v tomto životě hojnost milostí a v onom životě plnost slávy. „Chcete-li tedy, moji bratři,“ končím s Tomášem Kempenským⁶, „chcete-li útěchu ve všem možném utrpení, obraťte se k Marii, vzývejte Marii, uctívejte Marii, poroučejte se Marii! S Marií se radujte, s Marií lkejte, s Marií kráčejte, s Marií hledejte Ježíše, s Ježíšem a s Marií si žádejte žít a umřít. Když tak budete činit, půjdete vždycky na cestě dokonalosti vpřed, neboť Maria bude za vás ráda orodovat a Syn jistě vyslyší svou Matku.“

Jak jsme tedy poznali, je nejsvatější jméno Maria velikou sladkostí v životě Mariiných ctitelů, a to pro milosti, které jim získává. Ještě sladší jim však bude při smrti, protože jim dosáhne sladkého a svatého zesnutí. P. Sertorius Caputo T.J.⁷, napomínal všechny, kteří měli zaopatřovat umírající, aby jim často vyslovovali jméno Maria. Říkal, že toto jméno života a naděje je s to, aby zahnilo ve chvíli smrti pekelné nepřátele a posílilo umírající ve všech jejich úzkostech. Podobně i sv. Kamil de Lellis⁸ důrazně doporučoval svým duchovním synům, aby umírajícím často připomínali, že mají vzývat jména Ježíš a Maria, jak to u všech činíval on sám. Když potom umíral, vyslovoval, jak se vypravuje v jeho životopise, milovaná jména Ježíš a Maria s takovou vroucností a něhou, že zapaloval k lásce všechny přítomné. Nakonec upřel zrak na svaté obrazy Ježíše a Marie, zkřížil ruce na prsou a vydechl duši s rajským štěstím a klidem; jeho poslední slova v tomto životě byla Ježíš a Maria. – „Tato krátká modlitba: Ježíši a Maria!“, říká Tomáš Kempenský⁹, „se dá snadno pamatovat, sladce rozjímat a vítězně užít proti všem nepřítelům naší spásy.“

„Ó, blažený ten, který miluje tvé sladké jméno, Matko Boží,“ volá sv. Bonaventura¹⁰. „Tvé jméno je tak slavné a podivuhodné, že kdo je vzývají v okamžiku smrti, nemusí se bát žádných útoků svých nepřátel.“

Ó, kéž by se nám dostalo štěstí umřít tak, jak umíral kapucín P. Fulgenc z Ascoli¹¹, který vydechl duši, když zpíval:

„Maria, ach, s tebou býti,
krása tvá jak moře kvítí,
pojd', vždyť s tebou sladké jítí!“

Nebo jako zemřel sv. Jindřich, cisterciák, o němž vyprávějí řádové letopisy¹², že skonal, když vzýval jméno Maria.

¹ Sermo super Missus, hom. 2. ML 183, 70.

² Revel., I. 1, c. 50.

³ Sermo de SS. Dei Gen. V. M. laudibus.

⁴ Psalt. B. M. V., Hymnus instar Te Deum.

⁵ De laudibus B. M. V., I. 1, c. 2, n. 3.

⁶ Sermo ad Novit., p. 3, s. 2, n. 4.5.

⁷ Barone, Vita. Napoli 1691.

⁸ Cicalatelli e Dolera, Vita. Catania 1747.

⁹ Vallis liliorum, c. 13.

¹⁰ Psalt. B. M. V., Ps. 1.

¹¹ Boverius Salut., Annales Minorum Capuc. Lugduni 1639.

¹² Manrique Annales Cisterc., Lugduni 1642, annus 1109.

Prosme tedy, zbožný čtenáři, prosme Boha o milost, aby poslední slovo našeho jazyka při smrti bylo jméno Maria. Po tom toužil a o to posíl i patriarcha Germanos¹. Modlil se: „Ó, jak sladká, jak bezpečná je smrt, která je provázena a chráněna tímto spasitelným jménem, které Bůh popřává vzývat při smrti jen těm, které chce spasit.“

Ó, moje sladká Paní a Matko! Vroucně tě miluji, a protože miluji tebe, miluji také tvé sladké jméno. Chci je vzývat vždy, v životě i ve smrti, a doufám, že tak učiním s tvou pomocí. Končím něžnou modlitbou sv. Bonaventury²: „Až bude má duše opouštět tento svět, pro slávu svého jména, Paní požehnaná, přijď mi v ústrety a vezmi ji do své náruče. Uvol se k ní přijít a potěšit ji svou přítomností. Ty jsi žebříkem a cestou k nebi. Vypros mé duši milost odpuštění a věčného míru. Ó, Maria, naše Obhájkyně, tobě náleží hájit tvé ctitele a ujímat se jejich zájmů před soudnou stolicí Ježíše Krista.“³

Modlitba

Ó, vznešená Matko Boží a moje Matko, Maria! Je sice pravda, že nejsem hoden vyslovovat tvé jméno, ty mne však miluješ a přeješ si mou spásu. Proto mi uděl milost, abych mohl, i když je můj jazyk poskvřený, vzývat vždy na pomoc tvé nejsvatější a nejmocnější jméno; neboť tvé jméno je pomocí žijících a spásou umírajících.

Ó, nejčistší Maria, nejsladší Maria, učiň, aby bylo ode dneška tvé jméno dechem mého života. Má Paní, přijď mi hned na pomoc pokaždé, když tě budu vzývat. Ve všech pokušeních, která mě přepadnou, ve všech potřebách, které se mi naskytou, tě chci neustále vzývat a vždy opakovat: Maria, Maria! Doufám, že tak budu činit v životě, a mám naději, že tak budu činit zvláště při smrti, abych pak věčně velebil v nebesích tvé milované jméno, ó, milostivá, ó, přívětivá, ó přesladká Panno Maria!

Ó, Maria, lásky nejhodnější Maria, jakou útěchu, jakou sladkost, jakou důvěru a jakou něhu zakouší má duše, když jen vysloví tvé jméno, dokonce když si na tebe pouze vzpomene! Vzdávám díky svému Bohu a Pánu, že ti dal pro moje blaho jméno tak sladké, tak líbezné, tak mocné.

Ale, má Paní, mně nestačí tebe jen prostě jmenovat; chci tvé jméno vyslovovat s láskou. Přeji si, aby mi láska stále připomínala, že tě mám vzývat, abych tak mohl také já zvolat se sv. Anselmem: „Ó, jméno Matky Boží, ty jsi mou láskou!“

Ó, moje drahá Maria, můj milovaný Ježíši! Kéž tedy vždycky žijí vaše nejsvatější jména v mém srdci i v srdcích všech lidí. Kéž má mysl zapomene na všechna jiná jména a kéž si vždy vybavuje jen vaše svatá jména, aby je vzývala.

Ó, Ježíši, můj Vykupiteli, a má Matko Maria, až nadejde chvíle mé smrti, v níž musí má duše vykročit z tohoto světa, popřejte mi pak pro své zásluhy milost, abych naposledy znovu a znovu opakoval tato slova: „Miluji vás, Ježíši a Maria! Ježíši a Maria, vám daruji své srdce i svou duši!“ Amen.

¹ In Annunt. B. M. V., Or. 6, n. 48. MG 140, 734.735. Nejde o sv. Germana, který zemřel r. 740, ale o patriarchu Germana z let 1222-1240.

² Psalt. B. M. V., Ps. 113.

³ Giov. Rho S.J., Sabatti di Gesù di Roma overo Esempi della Madona. Roma 1655. Hadr. Lyraeus S.J., Trisagion Marianum. Antverpiae 1648. Dívka Marie z Geldrie byla poslána r. 1465 do Nimveg na trh. Když nemohla sehnat nocleh, přivolala na pomoc ďábla. Ten se jí zjevil v podobě muže, zakázal jí znamení kříže a změnil jí jméno na Emma. S ním žila hříšně v Anvers šest let, až se jí zastesklo po domově. Satan po delším zdráhání svolil k návštěvě otčiny. Cestou se zastavili v Nimvegách, kde se právě hrálo divadlo ze života Panny Marie. Při pohledu na ně se dívka rozplakala lítostí nad svým životem. Rozzuřený Satan ji vynesl do výše a mrštil ji doprostřed jeviště. Poté Marie konala tuhé pokání v jednom klášteře v Maastrichtu.

Velmi vroucí modlitby některých světců k Matce Boží

Připojuji těchto několik modliteb, nejen aby je čtenáři užívali, ale také aby poznali, jak vysoké mínění měli světci o Mariině moci a milosrdenství a jak důvěřovali v její ochranu.

1. Modlitba sv. Efréma¹

Ó, neposkvrněná a dokonale čistá Panno Maria, Matko Boží, Královno všeho tvorstva, naše nejdobrotivější Paní! Ty jsi vyvýšená nad všechny světce, ty jediná jsi naděje patriarchů a radost svatých. Tys nás usmířila s Bohem. Ty jediná jsi obhájkyň hříšníků, bezpečný přístav všech trosčníků. Ty jsi útěcha světa, výkupné zajatých, radost nemocných, potěšení zarmoucených, útočiště a spása celého světa.

Ó, vznešená Kněžno, Matko Boží, přikryj nás křídly svého milosrdenství a slituj se nad námi! Nemáme jinou naději než tebe, Panno nejčistší! Svěřili jsme se tobě a zasvětili se tvé službě. Protože nosíme jméno tvých služebníků, nedopusť, aby nás Satan strhl do pekla.

Ó, neposkvrněná Panno, jsme pod tvou ochranou. Proto se obracíme jen k tobě. Prosíme tě, nedopusť, aby nás tvůj Syn, rozhněvaný našimi hříchy, vydal do ďáblovy moci.

Ó, Milostiplná, osviť můj rozum, rozvaž můj jazyk, aby pěl tvé chvály a především pozdravení andělské, tebe tak důstojné. Zdravím tebe, míře, radosti, spáso a útěcho celého světa. Zdravím tě, největší zázraku světa, ráji blaženosti, bezpečný přístave všech ohrožených, studno milostí, prostřednice mezi Bohem a lidmi.

2. Modlitba sv. Bernarda²

Pozvedáme své oči k tobě, Královno světa! Máme se objevit před Soudcem, a spáchali jsme tolik hříchů. Kdo ho usmíří? Nikdo to nedovede lépe než ty, ó, svatá Paní, která jsi ho tolik milovala a tak něžně byla od něho milována. Matko milosrdenství, otevři své srdce a přijmi naše povzdechy a naše prosby. Svěřujeme se pod tvou ochranu. Usmíř hněv svého Syna a vrať nám jeho milost. Ty se nehrozíš ani nejděsivějšího hříšníka. Nepohrdáš jím, pokud k tobě lká a zkroutěně žádá o tvou přimluvu. Svou milosrdnou rukou ho zachraňuješ před zoufalstvím, oživuješ v něm naději, posiluješ ho a nespouštíš ho z očí, dokud ho neusmíříš s jeho Soudcem.

Jsi jediná žena, v níž Spasitel nalezl odpočinek a v níž složil všechny své nesmírné poklady. Proto ctí celý vesmír, ó, má svatá Paní, tvé čisté lůno jako chrám Boží, v němž se začalo spasení světa. V něm nastalo usmíření Boha s lidstvem. Jsi zahrada zavřená, vznešená Matko Boží, do níž nesáhla hříšná ruka, aby ji oloupila o její květy. Jsi krásná zahrada, do které Bůh zasázel všechny květiny, zdobící Církev, zvláště fialku pokory, lilii čistoty a růži lásky. Ke komu tě máme přirovnat, ó, Matko milosti a krásy? Ty jsi Boží ráj. Z tebe vytryskl pramen vody živé, svlažující celou zemi. Ó, kolik dobrodiní jsi prokázala světu tím, že byla hodnou stát se tak spasitelným stavidlem milosti!

O tobě jsou řečena slova: „Kdo je ta, jež jak Jitřenka shlíží, krásná jako Luna, čistá jako žhoucí Slunce?“ (Pís 6,10). Tys tedy přišla na svět, Maria, jako zářící zora; světlem své svatosti jsi předešla východ Slunce spravedlnosti. Den, kdy jsi přišla na svět, smíme právem

¹ Sermo de SS. Dei Gen. Virg. Mariae laudibus.

² Ad beatam Virg. Mariam sermo panegyricus. ML 184, 1009-1014. Autorem této modlitby je podle Richarda od sv. Vavřince Egbert, opat v Schönaue.

nazvat dnem spásy a dnem milosti. Jsi krásná jako měsíc, neboť jako není jiná oběžnice podobnější slunci, tak není bytost podobnější Bohu víc, než jsi ty. Měsíc ozařuje noc přijatým světlem od slunce a ty osvěcuješ naše temnoty září svých ctností. Ty jsi však krásnější než měsíc, neboť na tobě není ani skvrna ani stín. Jsi jasná jako Slunce, mám na mysli božské Slunce, které stvořilo slunce na nebi. Toto Slunce – Ježíš – zářilo nad všechny muže a tys zářila nad všechny ženy. Ó, sladká, vznešená, nade vše láskyhodná Maria! Tvé jméno nelze vyslovit, abys nezapalovala srdce svou láskou. Kdo tě miluje, nemůže na tebe pomyslet, aby k tobě nezahořel větší láskou.

Ó, svatá Paní, pojd' na pomoc naší slabosti! Kdo může u našeho Pána lépe orodovat než ty, která přebýváš v jeho nejsladší, nejdůvěrnější blízkosti? Mluv tedy, mluv, Paní, neboť tvůj Syn na tvé slovo čeká a udělí ti vše, o co ho poprosíš!

3. Modlitba sv. Germana¹

Má jediná Paní, moje jediná útěcho, kterou mi Bůh popřává, jediná nebeská roso, která mírníš mé bolesti, světlo mé duše, když ji obklopí temnoty, vůdkyně na mých cestách, moje sílo v mých slabostech, můj poklade v mé chudobě, můj léku na mé rány, má útěcho pro mé slzy, slituj se nade mnou, jak náleží Matce Boha, který tak vroucně miluje lidi. Popřej mi, o co tě prosím, naše obrano a radosti! Učiň, abych byl hodný s tebou požívat nesmírnou blaženost, kterou ty požíváš v nebesích.

Učiň, má Paní, mé útočiště, můj živote, má pomoci, má obrano, má sílo, má radosti, má naděje, abych se dostal k tobě do nebe. Víím, že když budeš chtít, můžeš mi to jako Matka Boží vymoci. – Ó, Maria, ty máš všechnu moc, abys hříšníky zachránila, a nepotřebuješ pomocníka, protože jsi Matka pravého Života.

4. Modlitba celleského opata Raymunda Jordana²

Táhni mne k sobě, Panno Maria, abych běžel po vůni tvých ctností. Táhni mne, neboť mě zdržuje břemeno mých hříchů a zloba mých nepřátel. Jako nikdo nemůže přijít k tvému Synovi, jestliže ho nepřitáhne Věčný Otec, tak se osměluji říci, že nikdo nepřijde k němu, jestliže ty ho nepřitáhneš svými svatými prosbami. Ty učíš pravou moudrost, vyprošuješ milost hříšníkům jako jejich Obhájkyň, slibuješ věčnou slávu svým ctitelům jako strážkyně pokladu milosti.

Tys našla milost u Boha, nejsladší Panno, protože jsi byla uchráněna dědičné viny, byla plná Ducha Svatého a počala Božího Syna. Všechny tyto milosti jsi neobdržela, nejpokornější Maria, jen pro sebe, ale také pro nás, abys nám mohla pomáhat ve všech našich potřebách. A také to činíš. Pomáháš spravedlivým, když je zachovááš v milosti Boží, pomáháš i hříšníkům, když je uvádíš k Božímu milosrdenství; pomáháš umírajícím, když je chráníš před nástrahami Satana, a staráš se o ně i po smrti, když přijímáš jejich duše a když je uvádíš do království blažených.

5. Modlitba sv. Metoda³

Tvé jméno, Matko Boží, oplývá vši milostí a vším Božím požehnáním. Obsáhla jsi toho, který je neobsáhlý, a živila jsi toho, který sám všechno živí. Ten, který naplňuje nebe a zemi a je Pánem všeho, se uvolil potřebovat tebe, když od tebe přijímal tělo, které dříve neměl. Raduj se, Matko a Služebnice Boží! Raduj se, raduj, neboť tvým dlužníkem je ten, který dává bytí všem tvorům. My všichni jsme dlužníci Boží, ale Bůh je dlužníkem tvým. Proto máš, Nejvyšší Matko Boží, víc dobroty a víc lásky než všichni ostatní svatí a přede všemi máš v nebi přístup k Bohu jako jeho Matka. My, kteří velebíme tvé vznešenosti a vííme, jak velká je tvá dobrota, tě prosíme, aby ses rozpomněla na nás a na naši bídu.

¹ In Praesent. SS. Deiparae. MG 98, 318.319.

² Contemplationes de B. Virgine, Prooem., p. 5, cont. 1.

³ De Sim. et Anna. MG 18, 371.

6. Modlitba sv. Jana z Damašku¹

Zdravím tě, ó, Maria, jsi naděje křesťanů. Přijmi zkroušenou prosbu hříšníka, který tě něžně miluje, hluboce tě ctí a v tebe skládá celou naději na své spasení. Tys mi dala život, tys mi vrátila milost svého Syna, jsi jistou zárukou mé spásy. Prosím tě, zbav mě tíže mých hříchů, rozptyl temnoty mé mysli, vypuď z mého srdce všechny pozemské náklonnosti, přemož pokušení mých nepřátel a ved' můj život tak, abych mohl dosáhnout s tvou pomocí a pod tvým vedením blaženosti v nebesích.

7. Modlitba sv. Ondřeje Krétského²

Zdravím tě, milosti plná, Pán s tebou! Zdravím tě, příčino naší radosti! Tvou zásluhou byl již odvolán rozsudek našeho zavržení a změněn na požehnání. Zdravím tě, chráme Boží slávy, posvátný příbytku Krále králů. Jsi usmířením Boha s lidmi. Zdravím tě, Matko naší radosti. Jsi vpravdě požehnaná, poněvadž ty jediná jsi ze všech žen byla shledána hodnou stát se Matkou svého Stvořitele. Všechny národy tě za to blahoslaví.

Ó, Maria, když skládám svou naději v tebe, budu spasen; když budu pod tvou ochranou, nemusím se ničeho bát, protože být tvým ctitelem znamená mít jistou zbraň spásy, neboť Bůh poskytuje úctu k tobě jen těm, které chce spasit.

Ó, Matko milosrdenství, usmiř svého Syna! Když jsi žila na světě, zaujímalas jsi jen skrovné místo, nyní jsi však vyvýšena nad nebesa a celý svět k tobě vzhlíží jako k všeobecné slitovnici všech národů. Prosíme tě tedy, Svatá Panno, věnuj nám pomoc svých modliteb u Boha. Tvá přímluva je nám dražší a vzácnější než všechny poklady země. Tvá přímluva nám usmiřuje Boha rozhněvaného kvůli našim hříchům a vymáhá nám nesmírnou hojnost milostí, odpuštění hříchů a sílu ke konání ctností. Tvá přímluva zadržuje naše nepřátele, maří jejich plány a drtí jejich úsilí.

8. Modlitba sv. Ildefonsa³

Přicházím k tobě, Matko Boží, a prosím tě, abys mi vymohla odpuštění mých hříchů. Učiň, abych byl zproštěn všech vin svého života. Prosím tě, uděl mi milost, abych byl láskou spojen s tvým Synem a s tebou, s tvým Synem jako se svým Bohem a s tebou jako s Matkou svého Boha.

9. Modlitba Atanášova⁴

Vyslechni, Nejsvětější Panno, naše prosby a rozpomeň se na nás! Obdaruj nás ze svého bohatství, z hojnosti milostí, kterými oplýváš. Archanděl tě zdraví a nazývá tě milostí plnou. Všechna pokolení tě nazývají blahoslavenou. Všechny nebeské kúry ti žehnají. A my, pozemšťané, také k tobě voláme: Bud' pozdravena, milostí plná, Pán s tebou! Pros za nás, Matko Boží, naše Paní a naše Královno!

10. Modlitba Eadmerova⁵

Kvůli milosti, že tě Bůh tak povýšil a svou mocí ti učinil všechno možným, tě prosíme, Nejsvětější Paní, plná milostí, o účast na tvé slávě. Paní nejsoucítější, zjednej nám dobro,

¹ Hom. 1 in Nativ. B. V. M. MG 96, 678.679.

² In Annunt. B. M. MG 97, 894.

³ De virginitate perp. S. Mariae. ML 96, 105.

⁴ Sermo in Annunt. MG 28, 938.939. Mezi podvrženými spisy sv. Atanáše.

⁵ Liber de excell. V. Mariae, c. 12. ML 159, 578-580.

pro které se Bůh uvolil stát člověkem v tvém čistém životě. Nezdráhej se nás vyslyšet. Když se uvolíš prosit svého Syna, hned tě vyslyší. Stačí, že chceš naše spasení; pak už není možné, abychom se minuli svou spásou. Kdo by ale mohl zmenšit tvé milosrdenství? Když nebudeš mít s námi soucit ty, Matko milosrdenství, co s námi bude, až nás přijde soudit tvůj Syn?

Pomoz nám tedy, nejlaskavější Paní, a nehleď na množství našich hříchů! Pamatuj neustále, že náš Stvořitel od tebe přijal lidské tělo, ne, aby hříšníky zavrhl, ale aby je spasil. Kdyby ses stala Matkou Boží jen k svému prospěchu, pak by se mohlo říci, že ti málo záleží na naší spáse nebo na našem zavržení. Bůh se však oděl tvým tělem pro spásu tvou i pro spásu všech lidí. Co by nám byla platná tvoje moc a tvoje sláva, kdybys nám nepopřála účast na své blaženosti? Pomoz nám a chraň nás! Vzpomeň, jak potřebujeme tvoji pomoc! Svěřujeme se ti do ochrany; nedej nám zahynout, ale učiň, ať věčně sloužíme tvému Synovi Ježíši Kristu a ať ho milujeme.

11. Modlitba mnicha Mikuláše¹

Svatá Panno, Matko Boží, pomoz těm, kdo tě vzývají o pomoc. Obrát se k nám se svou mocí, neboť ten, který má všechnu moc, tě učinil všemohoucí na nebi i na zemi. Pro tebe není nic nemožné. Ty dovedeš v zoufalcích probudit naději ve spasení. Čím jsi mocnější, tím musíš být milosrdnější.

Obrát se k nám z lásky! Víím, má Paní, že jsi samá dobrota a že nás miluješ láskou, která se nedá předstihnout žádnou jinou láskou. Jak často mírníš hněv našeho Soudce, když nás chce již trestat! Všechny poklady Božího milosrdenství jsou ve tvých rukou. Ó, neustaň nám udělovat dobrodiní; vždyť neustále hledáš příležitost, jak bys zachránila všechny ubohé a udělila jim všem své milosrdenství. Tvoje sláva vzroste, když tvou mocí získají kajícíci odpuštění a po odpuštění nebe. Obrát se tedy k nám, abychom tě mohli jednou spatřit v nebesích, neboť největší naší slávou je mimo Boha vidět a milovat tebe a žít pod tvou ochranou. Ó, vyslyš nás, neboť tvůj Syn tě chce poctit tím, že ti neodepře nic, o co ho prosíš.

12. Modlitba pařížského biskupa Viléma²

Ó, Matko Boží, obracím se k tobě a zapřísahám tě, nezapuzuj mě od sebe, neboť celá Církev tě nazývá a velebí jako Matku milosrdenství. Ty jsi Bohu tak drahá, že tě vždycky vyslyší. Tys nikdy nikomu neodepřela svou mateřskou lásku. Tvá nejlaskavější dobrota nepohrdla nikdy žádným sebevětším hříšníkem, když se ti svěřoval do ochrany. Nebo že by tě nazývala Církev neprávem nebo marně svou Obhájkyní a Útočištěm ubohých? Ó, nikoli! Ať ti tedy mé viny nezabrání plnit tvůj velký úřad, kterým ses stala Orodovnicí a Prostřednicí míru, jedinou nadějí a nejbezpečnějším útočištěm ubohých. Nikdy se nesmí stát, aby Matka Boží, která zrodila k blahu celého světa Pramen milosrdenství, odepřela svůj soucit některému ubožákovi, který se na ni obrací. Tvůj úřad spočívá v tom, že zprostředkováváš mír mezi Bohem a lidmi. Ať tě tedy pohne k pomoci tvůj velký soucit, který je daleko větší než všechny moje viny!

¹ Sermo 44 in Nativ. B. V. M. ML 144, 740. Mezi spisy sv. Petra Damiani.

² Rhetorica divina, c. 18.

ČÁST II.

I. ÚVAHY O SEDMI HLAVNÍCH SLAVNOSTECH PANNY MARIE

- Úvaha I. **O NEPOSKVRNĚNÉM POČETÍ PANNY MARIE**
Jak bylo nejvýš namístě, aby tři božské Osoby uchránily Marii dědičného hříchu.
- Úvaha II. **O NAROZENÍ PANNY MARIE**
Maria se narodila svatá, velmi svatá, neboť hned na začátku života ji Bůh ozdobil velikou milostí a ona s ní s velikou věrností spolupůsobil.
- Úvaha III. **O OBĚTOVÁNÍ PANNY MARIE**
Maria se obětovala Bohu velmi záhy, bez otálení a úplně bez výhrad.
- Úvaha IV. **O ZVĚSTOVÁNÍ PANNY MARIE**
Maria se nemohla při vtělení Slova hlouběji pokořit, než se pokořila, a za to ji Bůh nemohl více povýšit, než ji povýšil.
- Úvaha V. **O NAVŠTÍVENÍ PANNY MARIE**
Panna Maria je strážkyní pokladu všech milostí, proto, kdo si přeje milosti, musí se obrátit na Marii, kdo se však na Marii obrátí, může se být jistý, že žádané milosti obdrží.
- Úvaha VI. **O OČIŠŤOVÁNÍ PANNY MARIE**
Jak velikou oběť přinesla Maria Bohu v onen den, když mu obětovala život svého Syna.
- Úvaha VII. **O NANEBEVZETÍ PANNY MARIE (1)**
Jak krásná byla smrt Panny Marie.
- Úvaha VIII. **O NANEBEVZETÍ PANNY MARIE (2)**
1. Jak slavný byl vítězný vstup Panny Marie do nebe.
2. Na jak vznešený trůn byla Maria v nebi povýšena.
- Úvaha IX. **O BOLESTECH PANNY MARIE**
Maria je Královnou mučedníků, protože její mučednictví bylo delší a větší než u všech ostatních mučedníků.

ÚVAHA I.

O NEPOSKVRNĚNÉM POČETÍ PANNY MARIE^{*5)}

Jak bylo nejvýš namístě, aby tři božské Osoby uchránily Marii dědičného hříchu.

Adamův hřích způsobil nezměrnou zkázu jeho původci i celému lidskému pokolení. Když Adam pozbyl nešťastným způsobem milosti, pozbyl i všechny ostatní přednosti, jimiž byl zprvu obdařen, a svolal na sebe i na všechny své potomky Boží hněv a s ním všeliké zlo. Od tohoto všeobecného neštěstí chtěl však Bůh uchránit požehnanou Pannu, kterou vyvolil za Matku druhého Adama, Ježíše Krista, který měl napravit škodu způsobenou Adamem prvním.

Rozjímejme nyní, jak bylo přiměřené, aby ji Bůh ve třech Osobách uchránil od dědičné viny. Poznáme, že se slušelo, aby ji Bůh Otec ochránil jako svou Dceru, Bůh Syn jako svou Matku, Duch Svatý jako svou Snoubenku.

I. Především náleželo Věčnému Otci, aby byla Maria uchráněna dědičného hříchu, neboť byla jeho Dcerou, Dcerou prvorozenou, jak sama svědčí: „*Já jsem vyšla z úst Nejvyššího, prvorozená před kterýmkoli tvorem*“ (Sir 24,5). Tato slova vztahují vykladatelé Písma svatého, svatí Otcové i sama Církev na Pannu Marii právě o slavnosti jejího Početí. Ať je tedy prvorozená ve smyslu školy Skotovy, pokud byla v úradcích Božích předurčena spolu se svým Synem k slávě a k životu přede všemi tvory, nebo ve smyslu školy tomistické, pokud byla předurčena hned po předzvěděním hříchu za Matku Vykupitele, všichni se shodují v tom, že ji nazývají Prvorozenou Dcerou Boží. Proto se patřilo, aby nebyla nikdy Satanovou otrokyní, ale aby byla vždy a výhradně majetkem svého Stvořitele, jak o sobě sama říká: „*Pán mě měl na počátku svého díla*“ (Př 8,22). Proto ji plným právem nazývá alexandrijský patriarcha Dionys¹ „jednou a jedinou dcerou života“ narozdíl od ostatních žen, které, protože se zrodily ve hříchu, jsou dcerami smrti.

Dále se patřilo, aby ji Bůh stvořil v milosti proto, neboť ji určil za Obnovitelku ztraceného světa a za Prostřednici mezi lidstvem a Bohem. Tak mluví svatí Otcové, zvláště sv. Jan Damašský², který volá: „Ó, Panno požehnaná, ty ses narodila, abys působila k blahu celého světa.“ Proto říká sv. Bernard³, že již Noemova archa byla předobrazem Panny Marie. Jako se v arše zachránili lidé před potopou, tak jsme byli pomocí Panny Marie zachráněni, abychom neztroskotali ve hříchu. Rozdíl je v tom, že se v arše zachránilo jen málo lidí, kdežto skrze Marii bylo zachráněno celé lidské pokolení. Proto nazývá starokřesťanský spisovatel⁴ Marii novou Evou, Matkou života, novou Evou, protože první Eva byla matkou smrti, kdežto Maria je Matkou života. Nicejský biskup sv. Theofan⁵ ji oslovuje: „Bud' zdráva, ty, která jsi sňala zármutek Evou zaviněný.“ Basil Seleucijský⁶ ji nazývá „smiřitelkou lidstva s Bohem“ a sv. Efrém⁷ „prostřednicí míru pro celý svět“.

Kdo však vyjednává smír, jistě nesmí být nepřítelem uraženého, tím méně pak smí být spoluvíníkem ve zločinu. Sv. Řehoř Veliký⁸ říká, že k soudci nesmí jít jeho nepřítel, aby ho usmířoval, neboť by ho neuchlácholil, ale ještě více rozhněval. Když tedy měla být Maria Prostřednicí míru mezi lidmi a Bohem, nesměla být žádným způsobem hříšnicí a nepřítelkyní Boží, ale musela požívat jeho všeliké přízně, a být dokonale prosta hříchu.

Dále se patřilo, aby ji Bůh uchránil dědičné viny, protože ji předurčil k tomu, aby rozdrtila hlavu pekelného hada, který svedl prarodiče, a tak připravil smrt všem lidem; předpověděl to sám Pán: „*Nepřítelství ustanovuji mezi tebou a ženou, mezi potomstvem tvým a potomstvem jejím, ona rozdrtí tvou hlavu.*“ (Gn 3,15). Když tedy měla Maria přijít na svět, aby statečně přemohla Satana, jistě se neslušelo, aby byla napřed Satanem přemožena a zotro-

^{*5)} Neposkvrněné Početí Panny Marie prohlásil za článek víry papež Pius IX. dne 8.12.1854; oslavou je podle současného liturgického kalendáře „Slavnost Panny Marie, počaté bez poskvrny dědičného hříchu“ dne 8. prosince.

¹ Epistola contra Paulum Samos. Mansi I, 1043.

² In Nativ. Beatam Virgo Mariae, hom. I. MG 96, 675.

³ Sermo de Beatam Virgo Mariae. ML 184, 1017. Autor neznámý.

⁴ Pseudo-Athanáš, S. in Annunt. MG 28, 938.

⁵ In Annunt. SS. Deiparae, hymnus.

⁶ Or. 39. MG 85, 443.

⁷ Sermo de SS. Genitrix... laudibus.

⁸ Reg. Past. Liber., p. 1, č. 10. ML 77, 23.

čena. Mnohem moudřejší bylo, když zůstala prosta každé poskvrny a každého poddanství ďáblu. Tento pyšný duch chtěl ovšem nakazit svým jedem i nejčistší lůno této Panny, jako nakazil celé lidské pokolení. Budiž však věčně velebena Boží dobrota, že vyzbrojila Marii takovým množstvím milostí, že zůstala bez jakékoli viny, a tak přemohla a pokořila jeho pýchu, jak říká sv. Augustin¹ nebo ten, který napsal tento výklad První knihy Mojžíšovy: „Protože je ďábel hlavou prvotního hříchu, potřela Maria tuto hlavu, neboť do duše této Panny nevniklo žádné otročení hříchu, a proto zůstala čistá od každé poskvrny.“ Ještě jasněji se vyjadřuje sv. Bonaventura²: „Slušelo se, aby blahoslavená Panna Maria, skrze niž z nás byla snata hanba, zvítězila nad ďáblem tak, že mu ani na okamžik nebyla poddána.“

Hlavním důvodem však, proč Věčný Otec uchránil tuto svou Dceru od Adamova hříchu, bylo její předurčení za Matku jeho jednorozeného Syna. „V myslí Boží jsi byla přede vším tvorstvem předurčena, abys zrodila Bohočlověka,“ volá sv. Bernardin Sienský³. Kdyby Bůh neměl jiný důvod, aspoň pro čest svého Syna ji musil stvořit čistou, bez všeliké poskvrny. Andělský Učitel sv. Tomáš⁴ říká, že všechny věci učiněné pro Boha musí být vždy čisté a prosté každé nečistoty. Proto volal David, když se rozhodl budovat jeruzalémský chrám s nádhrou důstojnou Boha: „*Ne člověku je připravován příbytek, ale Bohu.*“ (1 Kron 29,1). Tím spíše musíme rozumně předpokládat, že nejvyšší Tvůrce, když určil Marii za Matku svého vlastního Syna, ji musel vyzdobit nejkrásnějšími přednostmi, aby byla důstojným příbytkem Božím! Stejně soudí Diviš Kartuzián⁵. „Když chtěl božský Umělec a Stavitel vesmíru zbudovat důstojný stánek pro svého Syna, vyzdobil Marii všemi dary, které ji činily v jeho očích krásnou.“ I Církev svatá nás o tom ujišťuje. V modlitbě po „Zdravas, Královno“ dosvědčuje, že Bůh připravil tělo a duši svaté Panny tak, aby byly důstojným příbytkem jeho jednorozeného Syna: „Všemohoucí, věčný Bože, ty jsi tělo a duši slavné Panny a Matky Boží Marie spolupůsobením Ducha Svatého tak připravil, aby si zasloužila stát se důstojným příbytkem tvého Syna.“

První předností dětí je, jak známo, vznešený původ. „*Sláva synů – otcové jejich*“ (Př 17,6). Proto je pro lidi ve světě menší hanbou nedostatek majetku nebo vědomostí než nízký původ. Chudý totiž může svým přičiněním zbohatnout, nevědomý se může studiem vzdělat, kdo však pochází z nízkého rodu, stěží dosáhne povýšení do stavu urozeného, a dosáhne-li ho, vždy mu lidé mohou vytknout jeho vadu. Bůh však mohl dát svému Synu Matku nejvyšší vznešenou a prostou dědičného hříchu. Jak bychom mohli připustit, že mu dal matku poskvrněnou hříchem? Připustil by, aby se mohl Satan vysmát Synu Božímu, že se narodil z matky, která byla napřed jeho otrokyní a Boží nepřítelkyní? Nikoli! To Pán nepřipustil, ale postaral se o čest svého Syna. Podle svědectví řecké Církve⁶ uchránil svou Matku všeliké poskvrny, jak se slušelo na Matku tak vznešeného Syna.

Mezi teology je všeobecně přijatou zásadou, že všemi dary, které byly uděleny nějakému tvorů, byla obohacena i blahoslavená Panna. Sv. Bernard⁷ například říká: „Co bylo třeba jen několika smrtelníkům, nebylo odepřeno ani tak vznešené Panně, o tom není možné pochybovat.“ A sv. Tomáš z Villanova⁸ říká: „Žádnému světcu nebylo nikdy nic poskytnuto, čím by se mnohem více od počátku života neskvěla Maria.“ Podle slavného svědectví Jana z Damašku⁹ je však nekonečná vzdálenost mezi Matkou Boží a mezi služebníky Božími. Proto musíme s jistotou předpokládat, jak učí sv. Tomáš Akvinský¹⁰, že Bůh udělil své Matce v každém ohledu bohatší výsady a milosti než svým sluhům. Na základě toho se ptá sv. Anselm¹¹, velký obhájce Neposkvrněné Panny: „Nebyla snad Moudrost Boží s to, aby připravila svému Synu čistý útulek a uchránila ho i před nejmenší skvrnou hříchu lidské přirozenosti? Bůh mohl uchránit množství nebeských andělů bez úrazu, když padlo tolik jiných, a Matku svého Syna, Královnu andělů, nemohl uchránit před všeobecným hříchem celého lidstva?“ K tomu se ještě ptám: Když mohl dát Bůh milost Evě, aby přišla na svět neposkvrněná, nemohl ji pak udělit Marii?

¹ De Gen. c. Manich. II., c. 18. ML 34, 210.

² In III. Sent. Dist. 3, p. 1, a. 2, q. 1. Světec mluví jen o tom, že Maria byla prosta každého osobního hříchu, ale jeho důvody jsou širší.

³ De Imm. Virg. Conc. A. 3, c. 4.

⁴ Summa Theologiae I, q. 36, a. 1.

⁵ De dignitate et laud. B. V. M., I. 2 a. 2.

⁶ Menol. Basil., p. 3, mensis martius dies 25.

⁷ Epist. 174 ad can. Ludg. ML 182, 334.

⁸ In festo Assumpt. B. V. M., conc. 1.

⁹ In dorm. B. V. M., hom. 1. MG 96, 715.

¹⁰ Summa Theologiae III, q. 27, a. 1.

¹¹ Tranct. de Conc. B. V. M. ML 159, 307. Mezi spisy sv. Anselma. Autor neznámý.

Nikoli! Co Bůh mohl učinit, také učinil. Proto sv. Anselm¹ říká: „Ta Panna, kterou chtěl dát Bůh za Matku svému Synovi, se musela skvět takovou čistotou, že jí převyšovala nejen všechny lidi a anděly, ale že si nelze po Bohu na větší pomyslit.“ Ještě jasněji mluví sv. Jan z Damašku²: „Pán ji uchránil tak čistou na těle a na duši, jak se slušelo na tu, která měla počít ve svém lůně Boha, neboť – protože je sám svatý, jen ve svatých spočívá.“ Proto mohl Bůh Otec právem říci této milované Dceři: „*Jako lilie mezi trním, tak je má přítelkyně mezi dcerami*“ (Pís 2,2). Dcero má, mezi všemi ostatními mými dcerami jsi jako lilie mezi trním, poněvadž ony všechny jsou poskvrněny hříchem, tys však byla vždy neposkvrněná a vždy moje přítelkyně.

II. Za druhé náleželo Bohu Synu, aby uchránil od dědičného hříchu Marii Pannu jako svou Matku.

Žádný syn si nemůže vybrat matku podle libosti. Kdyby to však bylo pro někoho možné, vybral by si za matku otrokyni, když by mohl mít královnu? Chtěl by nízkou, když by mohl mít urozenou? Chtěl by nepřítelkyni Boží, když by mohl mít přítelkyni? Když si tedy Syn Boží mohl vyvolit matku podle své vůle, musíme se sv. Bernardem³ uznat za jisté, že si vybral takovou, která byla Boha důstojná. Pro nejčistšího Boha však byla přiměřená jen matka prostá každé viny, a proto ji takovou učinil, jak učí sv. Bernardin Sienský⁴: „U blahoslavené Panny bylo posvěcení, které vylučuje všechnu prvotní vinu; Bůh si zajisté stvořil Matku vynikající jak přirozenou vznešeností, tak dokonalou milostí, jak to vyžadovala jeho velebnost.“ Tady lze připomenout apoštolská slova: „*To je ten velekněz, jakého jsme potřebovali: svatý, nevinný, neposkvrněný, oddělený od hříšníků...*“ (Žid 7,26). „Podle apoštola,“ říká jeden učený spisovatel⁵, „bylo přiměřené, aby byl Vykupitel oddělen nejen od hříšů, ale i od hříšníků“; stejně učí sv. Tomáš⁶: „Ten, který přišel sejmut hříchy, musel být oddělen od hříšníků, pokud se týče viny, která lpěla na Adamovi.“ Jak by mohl být Ježíš Kristus nazýván odděleným od hříšníků, kdyby měl hříšnou matku?

Sv. Ambrož⁷ říká: „Ne ze země, ale z nebe si vybral Kristus nádobu, do níž chtěl sestoupit, a posvětil si lůno Panny za chrám čistoty.“ Světec naráží na slova sv. Pavla: „*První člověk ze země byl pozemský, druhý člověk z nebe je nebeský*“ (1 Kor 15,47). Sv. Ambrož pojmenovává Matku Boží *nádobou nebeskou* ne proto, že by neměla pozemské tělo, jak hájili někteří bludaři, ale proto, že byla nebeská svou milostí, a svou svatostí a čistotou převyšovala samotné anděly. Tak se to slušelo na Krále králů, který měl přebývat v jejím lůně, jak zjevil sv. Jan Křtitel sv. Brigitě⁸. S tím se shodují též slova Boha Otce téže světici⁹: „Maria byla i nebyla nádobou čistou; byla čistou nádobou, protože byla celá krásná, nebyla jí, protože pocházela ze hříšníků. Byla však počata bez hříchu, aby se z ní bez hříchu narodil můj Syn.“ Pozoruhodná jsou poslední slova. Neznamenají, že by byl Ježíš Kristus schopen viny, ale že by bylo k jeho pohaně mít matku postiženou hříchem a zotročenou ďáblem.

Duch Svatý říká: „*Slávou člověka je čest jeho otce, a hanba synova je otec bez cti*“ (Sir 3,13). „Právě proto,“ říká sv. Augustin¹⁰, „uchránil Ježíš Mariino tělo před rozkladem po jeho smrti, neboť hniloba panenského těla, jímž se sám přioděl, by byla k jeho pohaně.“ Když by tedy bylo pro Ježíše Krista hanbou mít matku, jejíž tělo by propadlo hnilobě, o co větší hanbou by pro něho byla matka, jejíž duše by byla otrávena hnilobou hříchu! „Mimoto je tělo Ježíšovo totéž jako Mariino,“ říká světec, „a to tak, že si Vykupitel ponechal i po zmrtvýchvstání totéž tělo, které přijal od své Matky.“ K tomu říká Arnold Chartreský¹¹: „Ježíš a Maria mají jedno tělo, proto i sláva Syna a Matky není podle mého mínění ani tak společná, jako spíše totožná.“ Kdyby tedy byla blahoslavená Panna počata ve hříchu, i když by Syn po ní skvrnu hříchu nezdědil, přece by bylo pro něho hanou, že se oděl tělem, které bylo nějakou dobu nakaženo hříchem a bylo nádobou nečistoty v Satanově porobě.

¹ Liber de conc. Virg. Et orig. Pecc., c. 18. ML 158, 451

² De fide orthod. 1. 4, c. 14. MG 94, 1159.

³ Hom. Super Missus, h. 2. ML 183, 61.

⁴ De Imm. Virg. Conc. a. 1, c. 1.

⁵ Nelze zjistit, koho autor míní.

⁶ Summa Theologiae III, q. 4, a. 6 ad 2.

⁷ Liber de instit. Virg., c. 5. ML 16, 313.

⁸ Revel., I. 1, c. 31.

⁹ Revel., I. 1, c. 31.

¹⁰ De Assumpt. B. V. M. ML 40, 1145. Neznámý autor.

¹¹ De laud. B. V. M. ML 189, 1729.

Maria nebyla pouze matkou, ale i hodnou matkou Spasitele světa. Tak o ní mluví všichni svatí Otcové. Egbert, opat schönavský¹, volá: „Ty jediná jsi byla shledána hodnou, aby si v tvém lůně zvolil Král králů svůj první příbytek!“ A sv. Tomáš z Villanovy² říká: „Dříve, než počala, byla již hodna být Matkou Boží.“ Církev svatá sama svědčí, že si blahoslavená Panna zasloužila milost stát se Matkou Ježíše Krista: „*Blahoslavená Panno, jejíž lůno si zasloužilo nosit Krista Pána.*“³ Sv. Tomáš⁴ vysvětluje: „Blahoslavená Panna nezasloužila sice samo Vtělení, ale zasloužila si milostí danou od Boha tak vysoký stupeň čistoty a svatosti, aby byla důstojnou Matkou Boží.“ Stejně říká sv. Petr Damiani⁵: „Pro svou výjimečnou svatost byla uznána z milosti Boží za výjimečně hodnou, aby mohla počít Boha.“

„Byla-li tedy Maria hodnou Matkou Boží,“ ptá se sv. Tomáš z Villanovy⁶, „jaká vznešenost a jaká dokonalost jí příslušely?“ Andělský Učitel⁷ tvrdí, že když Bůh někoho vyvolí k určité hodnosti, dá mu k ní také schopnosti. Když tedy vyvolil Marii za svou Matku, beze vší pochybnosti ji také uschoptil svou milostí k této důstojnosti. Z toho světec vyvozuje závěr, že se blahoslavená Panna nedopustila nikdy žádného osobního ani jen lehkého hříchu, jinak by nebyla důstojnou Matkou Ježíše Krista, neboť nečestnost Matky by potom padala i na Syna, kdyby měl za matku hříšnici. Kdyby tedy Maria nebyla důstojnou Matkou Boží pro jediný všední hřích, který neolupuje duši o milost Boží, čím méně by jí byla, kdyby měla na sobě prvotní hřích, neboť jím by se stala nepřítelkyní Boží a otrokyní ďáblou? Takové úvahy přiměly sv. Augustina⁸ k slavnému prohlášení, že když se mluví o Marii, nechce se ani zmínit o hříchu z úcty k Pánu, kterého si zasloužila mít za Syna a od něhož dostala milost, aby přemohla hřích v každém směru.

„Proto musíme pokládat za jisté, že si Vtělené Slovo vyvolilo matku sebe důstojnou, za niž by se nemuselo stydět,“ jak říká sv. Petr Damiani⁹. A stejně mluví sv. Proklus¹⁰: „Přebýval v lůně, které stvořil tak, aby mu nepřineslo nejmenší hanu.“ Pro Ježíše nebylo potupou, když ho židé pohrdavě nazývali Mariiným synem jakožto synem chudé ženy: „*Což se jeho matka nejmenuje Maria?*“ (Mt 13,55), neboť přišel na zem, aby nám dal příklad pokory a trpělivosti. Ale jistě by nebylo k jeho cti, kdyby zlí duchové mohli říci: Což se nenarodil z matky hříšnice, která nám byla na čas podrobena? Pro Ježíše Krista by bylo nedůstojné, kdyby se narodil z ošklivé, tělesně zmrzačené nebo zlým duchem posedlé matky; o co nedůstojnější by pak pro něho bylo, narodit se ze ženy, jejíž duše by byla na čas zohavena a opanována ďáblem?

Bůh, Moudrost sama, si jistě dovedl zbudovat na zemi příbytek odpovídající jeho velebnosti: „*Moudrost si [sama sobě] postavila dům*“ (Přisl 9,1). „*...Božímu městu, přesvatému stánku Nejvyššího, Bůh je v jeho středu, ...od časného jitra Bůh ho bude chránit*“ (Ž 45,5-6). Pán posvětil svůj příbytek ráno před svítáním, říká David, tzn. na začátku Mariina života, aby Ho byla hodna. Neboť svatý Bůh si nemohl vyvolit dům, který by nebyl svatý: „*Tvému domu přísluší svatost!*“ (Ž 92,5). Prohlašuje-li Bůh, že nevejde do zlovolné duše a že nebude bydlet v těle poddaném hříchu (Mdr 1,4), jak bychom mohli připustit, že si Syn Boží vyvolil za příbytek tělo a duši Panny Marie, aniž by ji dříve posvětil a uchránil všeho kalu hříchu? Sv. Tomáš¹¹ zdůrazňuje, že Věčné Slovo nebydlilo jen v Mariině duši, ale i v jejím životě. Církev svatá pje¹²: „*Nezhrozil ses lůna Panny.*“ Bůh by se hrozil vtělení v těle sv. Anežky, sv. Gertrudy, sv. Terezie, neboť tyto panny, i když svaté, byly přece na čas poskvrněny dědičným hříchem, nehrozil se však stát se člověkem v Mariině lůně, protože tato přemilá Panna byla vždy prostá každé viny a nikdy nebyla v moci pekelného hada. Proto napsal sv. Augustin¹³: „Syn Boží si nemohl vystavět důstojnější stánek než Marii, která nikdy nebyla nepřitelem podmaněna ani zbavena svých okras.“ A sv. Cyril Alexandrijský¹⁴ se ptá: „Kdo kdy slyšel, že

¹ Ad B. Virg. Deiparam sermo paneg. ML 184, 1011.

² In festo Nativ. B. V. M., conc. 3.

³ Brev. Rom., In Nativ. B. V. M., noct. II, R. I.

⁴ Summa Theologiae III, q. 2, a. 11 ad 3.

⁵ Liber de Assumpt., c. 4. ML 40, 1144. Autor neznámý.

⁶ In festo Nativ. B. V. M., conc. 3.

⁷ Summa Theologiae III, q. 27, a. 4.

⁸ De nat. Et. Gr., c. 36. ML 44, 267.

⁹ In Nativ. B. V. M. ML 144, 752.

¹⁰ Laudatio in SS. Deiparam M. MG 65, 683.

¹¹ Summa Theologiae III, q. 27, a. 4.

¹² Chvalozpěv Te Deum.

¹³ Neznámý autor.

¹⁴ Hom. Diversae, hom. 4. MG 77, 991.

by si některý stavitel zbudoval pro sebe dům a první pobyt v něm že by popřál svému úhlavnímu nepříteli?"

„Pán, který nám dal přikázání, abychom ctili rodiče,“ říká sv. Metod¹, „když se stal člověkem jako my, neopomněl je sám plnit, a proto udělil své Matce všelikou milost a čest.“ Proto říká sv. Augustin²: „Musíme věřit, že Ježíš Kristus uchránil Mariino tělo po smrti hniloby,“ jak jsme řekli dříve, „neboť kdyby to neučinil, nesplnil by zákon, který právě tak poroučí matku ctít, jako ji zakazuje zneuctívát.“ Mnohem méně by se však Ježíš postaral o čest své Matky, kdyby ji neuchránil Adamova hříchu. Augustinián Tomáš ze Štrasburku³ tvrdí, že by se dopustil hříchu syn, který by neuchránil matku dědičného hříchu, kdyby to mohl učinit; co by však u nás bylo hříchem, říká tento spisovatel, nebylo hodné Syna Božího; když by totiž mohl učinit svou Matku neposkvrněnou, a neučinil ji! „Ó, nikoli!“ volá Gerson⁴. „Chceš-li, Pane nejvyšší, mít Matku, zajisté jí budeš povinný ctít. Této povinnosti bys však neučinil zadost, kdybys dopustil ohavnost dědičného hříchu u té, která musí být příbytkem vtělené čistoty.“

„Kromě toho víme, že Syn Boží přišel na svět, aby vykoupil spíše Marii než všechny ostatní lidi,“ píše sv. Bernardin Sienský⁵. Podle Suareza⁶ lze však někoho vykoupit dvojím způsobem, buď pozvednout již padlého, nebo ho uchránit, aby nepadl. „Není pochyb, že tento druhý způsob je vznešenější,“ říká sv. Antonín⁷, „neboť v tom případě je člověk uchráněn od škody nebo poskvrny, které duši vznikají pádem do hříchu.“ Proto musíme věřit, že Maria byla vykoupěna tímto vznešeným způsobem, přiměřeným důstojnosti Matky Boží, jak vykládá sv. Bonaventura⁸. Duchaplně píše kardinál z Kusy⁹: „Ostatní měli Vykupitele (Liberátorem), který je vysvobodil z hříchu na ně již přeneseného, Svatá Panna však měla Syna Vykupitele (Praeliberátorem), který ji uchránil před samým přenesením hříchu.“

Nakonec ještě slova Hugona od sv. Viktora¹⁰: „Po ovoci se pozná strom. Byl-li Beránek Boží vždy neposkvrněný, byla nutně neposkvrněná i jeho Matka.“ A zdraví ji takto: „Ó, hodná Matko hodného Syna!“ Chce říci, že žádná jiná žena kromě Marie nebyla hodna být Matkou takového Syna a že nikdo jiný kromě Ježíše nebyl hoden být synem takové Matky. A dodává: „Krásná Matko krásného Syna, vznešená Matko Nejvyššího, Matko Boží!“ Řekněme jí tedy se sv. Ildefonsem¹¹: „Napoj, Maria, napoj svého Stvořitele, napoj toho, který tě učinil, a učinil tě tak čistou a dokonalou, že mohl od tebe přijmout lidskou přirozenost.“

III. Patřilo-li se, aby Bůh Otec uchránil od dědičného hříchu Marii jako svou Dceru a Syn jako svou Matku, bylo přiměřené i Duchu Svatému, aby ji uchránil od hříchu jako svou Snoubenku.

„Jedině Panna Maria si zaslouží,“ říká sv. Augustin¹², „aby byla nazývána Matkou a Snoubenkou Boží.“ Jak učí Eadmer¹³, sestoupil Duch Svatý viditelně na Marii a obohatil ji milostí nade všechny ostatní tvory, takže v ní spočinul a učinil Královnu nebe i země svou Snoubenkou. „Viditelně přišel, co se týče účinku,“ říká, „neboť z jejího neposkvrněného těla vytvořil neposkvrněné tělo Ježíše Krista, jak jí zvěstoval archanděl: „*Duch Svatý sestoupí v tebe*“ (Lk 1,35).“ „Maria se nazývá chrámem Páně,“ učí sv. Tomáš¹⁴, „svatyní Ducha Svatého, protože se stala působením Ducha Svatého Matkou vtěleného Slova.“

Kdyby mohl dovedný malíř dostat nevěstu buď krásnou nebo ošklivou, jak by si ji sám namaloval, jestli by nepracoval se všemožnou péčí, aby byl jeho obraz co nejkrásnější? Kdo by mohl říci, že Duch Svatý jednal s Marií jinak? Když ji mohl učinit co nejkrásnější, jak se slušelo na jeho Snoubenku, nebyl by to učinil? Nikoli! Co se slušelo, to také učinil, jak sám svědčí ve své chvále o Marii: „*Celá jsi krásná, přítelkyně moje, poskvrny na tobě není*“ (Pís 4,7). Že platí tato slova o Marii, tvrdí sv. Ildefons¹⁵ a sv. Tomáš¹, jak uvádí Kornelius a Lapi-

¹ De Sim. Et Anna. MG 18, 374.

² Liber de Assump., c. 5. ML 40, 1145.

³ Comm. in IV 1. Sent., p. 2, in 1, III, dist. 3., q. 1, a. 1.

⁴ Sermo de Conc. B. V. M.

⁵ Sermo de Imm. Virg. Conc. a. 3, c. 3.

⁶ De Inc., p. 2, disp. 3, sect. 5.

⁷ Sum. Theol., p. 1, tit. 8, c. 2.

⁸ Sermo 2 de B. V. M. Autor nejistý.

⁹ Sermo, Sicut lilium inter spinas.

¹⁰ De Verbo Inc. Coll. 3. ML 177, 321.

¹¹ In Assumptione, s. 7. ML 96, 268.

¹² In festo Assumpt. ML 39, 2130. Neznámý autor.

¹³ Liber de excell. Virg. M., c. 4. ML 159, 565.

¹⁴ Devot. Expos. Super Salut. Angel.

¹⁵ Neznáme, co by kde řekl sv. Ildefons.

de²; sv. Bernardin Sienský³ a sv. Vavřinec Justiniani⁴ ujišťují, že uvedená slova se vztahují přímo na Mariino Neposkvrněné Početí. Proto k ní volá opat Raymund Jordán⁵: „Celá jsi krásná, Panno přeslavná, nejen částečně, ale v každém ohledu, a žádná poskvrna hříchu ani smrtelného ani všedního ani dědičného není na tobě.“

Totéž naznačil Duch Svatý, když nazval svoji Snoubenku „zahradou zamčenou“ a „studnicí zapečetěnou“: „*Zahrada zamčená jsi, sestro má, nevěsto, v zahradě zamčené pramen na pečet*“ (Pís 4,12). Sv. Sofron⁶ píše: „Touto zahradou zamčenou a studnicí zapečetěnou byla Maria, poněvadž do ní nevnikl nepřítel, aby ji znesvětil, ale zůstala vždy neporušená a svatá na duši i na těle.“ A podobně ji oslovuje schönavský opat Egbert⁷: „Jsi zahrada zamčená, kam nevnikla hříšná ruka, aby tě zbavila krásy květů.“

Víme, že tento božský Snoubenec miloval Marii více než všechny ostatní svaté a anděly dohromady, jak učí Suarez⁸ se sv. Vavřincem Justinianim⁹ a s jinými: Miloval ji od počátku a vyvýšil ji svatostí nade všechny, jak naznačil David: „*Brány Sionu, který založil na pahorcích svatých, miluje Hospodin nade všechna sídla Jakubova... O Sionu se řekne: Co člověk, vše je tam zroženo*“ (Ž 86,1.2.5). Všechna tato slova svědčí, že Maria byla svatá od okamžiku svého Početí. Totéž říká Duch Svatý i na jiných místech: „*Mnohé dcery shromáždily bohatství, tys převýšila všechny*“ (Přisl 31,29). Předstihla-li Maria všechny bohatstvím milosti, měla i prvotní spravedlnost jako Adam a anděl. „*Mladých dcer je bezpočtu. Jen jediná je má holubička, má čistounká, jedináček matčin*“ (Pís 6,7n). Všechny spravedlivé duše jsou dcerami milosti Boží, mezi nimi však vyniká Maria jako holubice bez žluči hříchu, jako čistá bez dědičné viny, jako jediná počatá v milosti.

Proto ji anděl shledal milostiplnou dříve, než se stala Matkou Boží, a podle toho ji pozdravil: „*Zdráva bud', milostiplná*“ (Lk 1,28). K těmto slovům píše sv. Sofron¹⁰: „Jiným svatým se dává jen díl milosti, Nejsvětější Panně je však udělena celá plnost milosti.“ „Proto milost posvětila nejen Mariinu duši, ale i tělo, aby jím mohla později odít Věčné Slovo,“ říká sv. Tomáš¹¹. To vše nás vede k závěru, že Duch Svatý obdařil a zcela naplnil Marii milostí Boží od jejího Početí, jak usuzuje Petr Celleský¹². A mnich Mikuláš¹³ píše: „Od Boha vybranou a dávno vyvolenou zcela pro sebe uchvátil Duch Svatý.“ Říká „uchvátil“, aby naznačil, s jakou rychlostí Duch Svatý předešel ďábla, aby se jí nezmocnil, a jak rychle ji učinil svou Snoubenkou.

Toto pojednání je delší než jiná, poněvadž naše nejmenší kongregace má za svou hlavní ochránkyni Nejsvětější Pannu Marii právě pod názvem Neposkvrněného Početí. Nakonec bych rád ještě stručně vyložil důvody, které mne přesvědčují a podle mého názoru musí přesvědčit každého o této pravdě tak svaté a tak slavné pro Matku Boží¹⁴.

Mnozí učenci tvrdí, že Maria nepodléhala ani závazku, aby byla počata v prvotním hříchu. Tak např. učí kardinál Galatinus, kardinál z Kusy, De Ponte T.J., Salazar T.J., Ambrož Katarinus, Novarino, Viva T.J., kardinál De Lugo T.J., Aegidius O.S.Aug., Edmund Richerius a jiní¹⁵. Toto mínění je pravděpodobné. Existuje totiž učení, že ve vůli Adama jako hlavy lidstva byly zahrnuty vůle všech lidí podle pravděpodobného mínění Gonetova, Habertova¹⁶ a jiných teologů, opírajících se o slova sv. Pavla: „*(V něm) všichni zhřešili*“ (Řím 5,12). Je-li tedy toto učení pravděpodobné, je stejně pravděpodobné, že Maria nebyla podrobena závazku dědičného hříchu. Bůh ji tak vyznamenal milostí nad ostatní lidi, že je nutné zbožně věřit, že ve vůli Adamově nebyla vůle Mariina zahrnuta.

Toto mínění je jen pravděpodobné, já se ho však držím, protože je pro moji Paní čestnější. Za jistou však pokládám nauku, že Maria byla uchráněna dědičného hříchu. Stejně

¹ Devot. Expos. Super Salut. Angel.

² In Cant. cant., c. 4, 7.

³ Sermo de Imm. Virg. Conc. a. 2.

⁴ Sermo in Nativ. Glor. V. M.

⁵ Contempl. de B. V., p. 2, cont. 3.

⁶ De Assumpt. B. M. V. ML 30, 141.

⁷ Ad B. V. Deiparam sermo paneg.

⁸ De Inc., p. 2, disp. 18, sect. 4.

⁹ De connubio Verbi et aimaie c. 9.

¹⁰ De Assumpt. ML 30, 127.

¹¹ Devot. Expos. Super Salut. Angel.

¹² Liber de panibus c. 12. ML 202, 986.

¹³ De Annunt. ML 144, 558.

¹⁴ Sv. Alfons se nedočkal prohlášení této nauky za článek víry, které vykonal papež Pius IX. Bulou Ineffabilis dne 8. prosince 1854, proto o ní mluví ještě tak, jako by byla pouze jisté a ne naprosto neochvějné dogma.

¹⁵ Kard. Galatinus † po r. 1539, Mikuláš z Kusy † 1464, De Ponte, Expos. Mor. in Cant. cant., Salazar S.J., Pro Imm. Deipare Virg. Conc. de-fensio, Catharinus † 1553, De Casu hominis et de pecc. Orig., Novario Cler. Reg., Umbra virg.

¹⁶ Clypeus Theol. Thom., III, disp. 7, a. 2 et 3.

smýšlejí a tuto nauku zralou pro dogma prohlašují kardinál Everard Nidhard T.J., Duval, Raynaud T.J., Lossada Ord. Min., Viva T.J. a mnozí jiní¹. Pomíjím zjevení, která potvrzují tuto nauku, zvláště zjevení sv. Brigity, schválená již kardinálem Turrecrematou a čtyřmi papeži, jak je psáno v VI. hlavě těchto zjevení². Za žádnou cenu zde však nemohu pominout výroky svatých Otců o této věci, abych dokázal, jak všichni shodně přiznávají Matce Boží tuto výsadu. Sv. Ambrož³ říká: „Vezmi mne, (Pane), ne z rukou Sáriných, ale z rukou Mariiných, neboť to byla Panna neporušená, Panna uchráněná milostí všeliké poskvrny hříchu.“ Origenes⁴ mluví takto o Panně Marii: „Nebyla nakažena jedovatým dechem hada.“ Sv. Efrém⁵ ji jmenuje „neposkvrněnou a zcela vzdálenou poskvrny hříchu“. Sv. Augustin⁶ píše o andělových slovech „Zdráva buď, milostiplná“: „Tím anděl naznačil, že byla dokonale uchráněna hněvu prvního rozsudku (nad Adamem) a že jí byla vrácena plnost milosti a požehnání.“ Sv. Jeroným⁷: „Tento Oblak nebyl nikdy ve tmě, ale vždy ve světle.“ Sv. Amfiloch⁸: „Ten, který stvořil první pannu bez vady, učinil i druhou bez skvrny a viny.“ Sv. Sofron⁹: „Panna se nazývá neposkvrněnou, poněvadž neutrpěla v ničem porušení.“ Sv. Ildefons¹⁰: „Je jisté, že byla uchráněna od dědičného hříchu.“ Sv. Jan z Damašku¹¹: „Do toho ráje neměl had přístup.“ Arnold Chartreský¹²: „Ani spravedlnost nedovolovala, aby byla tato vyvolená nádoba podrobena všeobecnému porušení, neboť, protože byla vzdálena co nejvíce od ostatních, měla s nimi společnou pouze přirozenost, ne vinu.“ Mnich Mikuláš¹³: „Tělo Panny, přijaté z Adama, nestrpělo skvrnu Adamovu.“ Sv. Bruno¹⁴: „Toto je ta neporušená země, od Hospodina požehnaná, a proto prostá vší náklady hříchu.“ Sv. Bonaventura¹⁵: „Naše Paní byla naplněna při svém posvěcení milostí předcházející, tj. milostí ochraňující ji před oškřivostí dědičné viny.“ Sv. Bernardin Sienský¹⁶: „Nelze připustit, že by se Boží Syn chtěl narodit a přijmout tělo z panny, která by byla sebemeně poskvrněna dědičným hříchem.“ Sv. Vavřinec Justiniani¹⁷: „Od jejího Početí ji Bůh předcházel svým požehnáním.“ Opat Jordan¹⁸ píše k slovům „nalezla jsi milost“ toto: „Nalezla jsi, nejsladší Panno, jedinečnou milost, poněvadž jsi byla uchráněna prvotní viny.“ A tak píší přemnozí jiní Učitelé.

Avšak hlavní důvody, které nám dávají jistotu o této pravdě, jsou dva. Prvním důvodem je všeobecný souhlas věřících v této věci. P. Aegidius od Obětování¹⁹ svědčí, že všechny řeholní řády se drží tohoto učení, i z řádu sv. Dominika je podle svědectví novějšího spisovatele dvaadevadesát učenců proti tomuto učení, ale sto třicet šest je pro ně. Především nás ale utvrzuje v přesvědčení, že tato nauka souhlasí s vírou katolíků, bula papeže Alexandra VII. „Sollicitudo omnium ecclesiarum“²⁰ z r. 1661, v níž se říká: „Tato úcta a pobožnost k Bohorodičce tak zmohutněla a rozšířila se... že od té doby, co ji přijalo několik univerzit, ji vyznávají téměř všichni katolíci.“ A vskutku tuto nauku hájí univerzity v Paříži, v Alcalé, v Salamance, v Koimbre, v Kolíně, v Mohuči, v Neapoli a mnohé jiné, kde se musí každý zavázat přísahou, kdo se uchází o akademickou hodnost, že bude hájit Neposkvrněné Početí. Tohoto důkazu z všeobecného souhlasu věřících užívá zvláště učený Petavius²¹. Jak píše velmi vzdělaný biskup Julius Torni²², je tento důkaz naprosto přesvědčivý. Dává-li nám jistotu všeobecný souhlas věřících o posvěcení Marie Panny v mateřském životě a o jejím Nanebevzetí s duší i tělem, proč by nám tentýž souhlas nedával jistotu o Neposkvrněném Početí?

¹ Jan Ever. Nidhard T.J. ☩ 1681, Examen theol. IV propos.

² Revel., I. 6, c. 12.

³ Expos. in Psal. 118, s. 22. ML 15, 1521

⁴ Neznámý autor.

⁵ Ad SS. Dei Genetr. or.

⁶ S. 123. ML 39, 1991.

⁷ Brev. in Psalm. ML 26, 1049.

⁸ Bourassé, Summa aurea VIII, 304.

⁹ Epist. Synod. Mansi, Coll. XI, act. XI., c. 474.

¹⁰ De Partu Virg. I. 1. ML 96, 312. Autor nejistý.

¹¹ Hom. 2 in Dorm. B. V. M. MG 96, 312.

¹² Liber de card. Oper. Christi. ML 189, 1617.

¹³ Sermo di Assumpt. ML 144, 721.

¹⁴ Expos. in Ps. 101. ML 152, 1167.

¹⁵ Sermo 2 de B. V. M. Řeč interpelovaná.

¹⁶ Seraphin Quadrag., s. 48, De amore glorioso.

¹⁷ Sermo de Annunt.

¹⁸ Contempl., p. 5, a. 3, § 3.

¹⁹ De Imm. B. V. M., conc. 1. 3, q. 6, a. 3, § 3.

²⁰ Srov. Denz. 1100.

²¹ De Inc., I. 14, c. 2, n. 10 et 11.

²² Torni byl učitelem sv. Alfonsa.

Druhým ještě pádnějším důkazem, že Nejsvětější Panna byla uchráněna dědičné viny, je okolnost, že katolická Církev nařizuje oslavu jejího Početí. Usuzuji takto: Předně Církev uctívá první okamžik Početí, kdy byla stvořena Mariina duše a spojena s tělem, jak prohlašuje v uvedené bule Alexandr VII., který říká, že Církev prokazuje Mariinu Početí úctu zcela ve smyslu zbožné nauky, že Maria byla počata bez prvotního hříchu. Za druhé je naprosto jisté, že Církev nemůže oslavovat věc nesvatou, jak prohlašují svatí papežové Lev Veliký¹ a Eusebius²: „Apoštolský Stolec zachovává vždy neporušenou katolickou víru.“ Tak učí všichni teologové se sv. Augustinem, sv. Bernardem a sv. Tomášem³. Ten dokazuje, že Maria byla posvěcena již před narozením a užívá právě tohoto důkazu, že totiž Církev slaví její narození, když říká: „Církev oslavuje narození blahoslavené Panny, Církev však oslavuje jen něco svatého, tedy byla blahoslavená Panna posvěcena již v životě její matky.“ Je-li však podle Andělského Učitele jisté, že Panna Maria byla posvěcena v životě, protože Církev oslavuje její narození, proč bychom neměli pokládat za jistou nauku, že byla uchráněna dědičného hříchu od prvního okamžiku svého Početí, když víme, že Církev sama koná v tomto smyslu slavnost?

Tuto velikou Mariinu výsadu potvrzují nesčetné a podivuhodné milosti, které se Bůh uvoluje lidem udílet denně v Neapolském království skrze obrázky jejího Neposkvrněného Početí. Mohl bych vyprávět řadu takových případů, které se staly misionářům naší kongregace. Uvedu však jen dva, které jsou vskutku podivuhodné.

Příklad. Do jednoho našeho kláštera v Neapolském království přišla k našemu misionáři žena a stěžovala si, že její muž už mnoho let nebyl u zpovědi. Neví si prý rady, jak ho k tomu pohnout, sotva o tom začne řeč, hned ji bije. Misionář jí poradil, aby mu dala obrázek Neposkvrněného Početí. Večer prosila žena znovu manžela, aby šel ke zpovědi, ale ten byl jako obvykle k jejím prosbám hluchý. Dala mu tedy obrázek Neposkvrněného Početí. A hle, sotva ho přijal, řekl: „Dobře, a kdy mám jít ke zpovědi?“ Nad touto náhlou změnou se dala žena radostí do pláče. Ráno tento muž opravdu přišel do našeho kostela. Na otázku kněze, jak dlouho se nevyzpovídal, odpověděl, že 28 let. „A co vás přimělo,“ ptal se kněz dále, „abyste dnes přišel ke zpovědi?“ „Otče, byl jsem zatvrzelý, ale včera mi žena dala obrázek Panny Marie, a hned jsem pocítil v srdci změnu. Dnes v noci mi připadala každá chvíle jako věčnost, tak mne to pudilo ke zpovědi.“ A opravdu vykonal velmi zkroušenou zpověď, změnil život a dlouhou dobu se často zpovídal u onoho kněze.

V jistém městě salernské diecéze, kde jsme konali misii, žil člověk na smrt zneprátelebný s jiným, který ho urazil. Misionář ho napomínal, aby se smířil, ale dostal tuto odpověď: „Copak jste mne již viděli na kázání? Právě proto na ně nejdu, vím, že přijdu do pekla, ale na tom mi nezáleží, jen když se pomstím!“ Misionář se namáhal, aby ho obrátil, ale marně. Nakonec mu řekl: „Vezměte si aspoň tento obrázek Panny Marie!“ Muž jej zprvu odmítal: „K čemu pak obrázek?“ Potom jej přece přijal, a jako by se vůbec nikdy nevzpíral smíření, se zeptal: „Otče, přejete si jen, abych odpustil? To jsem ochotný.“ Domluvili tedy spolu ke smíření druhý den ráno. Ale druhý den byl muž zase změněný a nechtěl o ničem slyšet. Misionář mu nabídl nový obrázek, ale on jej nechtěl. Konečně se dal pohnout a vzal jej. Sotva ho přijal, hned řekl: „Jednejme rychle! Kdepak je notář?“ A ihned se úředně smířil a pak se vyzpovídal.

Modlitba

Má neposkvrněná Paní! Raduji se s tebou, že jsi ozdobena takovou čistotou. Děkuji a vždy chci děkovat Stvořiteli, že tě uchránil od veškeré poskvrny a viny. Pevně věřím v tuto pravdu a jsem ochotný a přísahám obětovat i život, bude-li to třeba, na obranu veliké a vzácné výsady tvého Neposkvrněného Početí.

Chtěl bych, aby tě celý svět poznal a vyznal, že jsi krásná *zora*, vždy zářící božským jasnem, že jsi vyvolená *archa* spásy, uchráněná od všeobecného ztroskotání do hříchu, že jsi *čistá a neposkvrněná holubice*, jak tě nazval tvůj božský Snoubenec, že jsi *zahrada zamčená*, která byla rozkoší Boží, *studna zapečetěná*, kterou nikdy nepřítel nemohl zkalit, že jsi konečně bělostná *lilie* mezi trnům, neboť ses narodila zcela čistá a zářící jako přítelkyně Stvořitele uprostřed Adamových dětí, které se všechny rodí poskvrněné hříchem a v nepřátelství Božím.

¹ Epist. 16. ML 54, 698.

² Epist. 3. ML 7, 1111. List aspoň částečně sporný.

³ Augustinus, In Natali Steph. M. ML 38, 1425, Bernardus, Epist. 174. ML 182, 333, Summa Theologiae III, q. 27, a. 1 sed c.

Dovol mi tedy, abych tě chválil, jak tě chválil sám Bůh: „*Celá jsi krásná, má přítelkyně, poskvrny není na tobě*“ (Pís 4,7). O nejčistší holubice, bělostná a krásná, vždycky přítelkyně Boží! „*Jak jsi krásná, moje přítelkyně, jak jsi krásná*“ (Pís 4,1). Ó, nejsladší, lásky nejhodnější, neposkvrněná Maria, tak krásná v očích svého Pána, neodvracej své slitovné oči od hnusných ran mé duše! Pohleď na mne, slituj se nade mnou a uzdrav mne!

Ó, krásný Magnete srdcí, přitáhni i mé ubohé srdce! Ó, Maria, od prvního okamžiku svého života tak čistá a krásná před Bohem, ustrň se nade mnou! V hříchu jsem se narodil a po křtu jsem znovu poskvrnil svoji duši vinami. Kterou milost by ti mohl Bůh odepřít, když tě vyvolil za svou Dceru, Matku a Snoubenku, a pro to tě uchránil jakékoli poskvrny a vyznamenal tě láskou přede všemi tvory? Panno neposkvrněná, ty mne musíš spasit! Volám k tobě se sv. Filipem Neri: „Učiň, ať já na tebe stále myslím, a ty nezapomínej na mne!“ Jako tisíc let mi připadá doba, než přijdu do nebe, abych užřel tvou krásu, abych tě pak mohl mnohem více velebit a milovat, Matičko má, Královno má, Lásko má, nejkrásnější, nejsladší, nejčistší, neposkvrněná Maria. Amen.

ÚVAHA II.

O NAROZENÍ PANNY MARIE⁴⁶⁾

Maria se narodila svatá, velmi svatá, neboť hned na začátku života ji Bůh ozdobil velikou milostí a ona s ní s velikou věrností spolupůsobila.

U lidí je zvykem radostně oslavovat narození svých dětí. Spíše by to však měli mít jako důvod k pláči a bolesti. Vždyť novorozenátnka nemají zásluhy a užívání rozumu, ale především jsou poskvrněna hříchem a jako Boží děti jsou odsouzena k nesnázím a smrti. Ale narození dívky Marie zasluhuje plným právem, aby je všichni s plesáním oslavovali, neboť Maria se rodí sice jako dítě podle věku, ale již bohatá zásluhami a ctnostmi.

Maria přichází na svět svatá. Abychom pochopili stupeň její svatosti při jejím narození, musíme uvážit, jak velká byla první milost, kterou dostala od Boha, a jak velká byla její věrnost, s níž hned s milostí Boží spolupracovala.

I. Mariina duše byla nejkrásnější, jakou Bůh stvořil. Po Vtělení Slova je to největší, Boha nejdůstojnější dílo, které vykonala jeho všemohoucnost na tomto světě. „Dílo, nad něž jediný Bůh je vyšší,“ říká mnich Mikuláš¹. Proto přicházela na Marii milost Boží ne po kapkách jako u jiných svatých, ale „jako déšť na holou louku“ (Ž 71,6). Mariina duše byla jako rouno, které do sebe vpilo všechnu déšť milosti a neztratilo ani krůpěj (Sd 6,37-38). „Svatá Panna vpila do sebe všechnu milost Ducha Svatého,“ říká sv. Basil Veliký². A sv. Bonaventura³ vkládá Svaté Panně do úst slova podle knihy Sirachovcovy (24,16): „Všechno mám v plnosti, co jiní svatí mají jen z části.“ Sv. Vincenc Ferrerský⁴ pojednává zvláště o Mariině svatosti před narozením a říká, že tato svatost byla větší než u všech andělů a svatých dohromady.

Milost blahoslavené Panny převyšovala nejen milost každého jednotlivého světce, ale i všech svatých a andělů dohromady, jak dokazuje učený P. František Pepe T.J. ve své krásné knize „Vznešenosti Ježíše a Marie“⁵. Podle něho je toto mínění, tak slavné pro naši Královnu, dnes všeobecně přijato a současní teologové, kteří je zvláště odborně prostudovali, jako Carthagena Ord. Min., Suarez T.J., Spinelli T.J., Recupito T.J., Guerra Ord. Min.⁶ a mnozí jiní je pokládají za jisté. P. Pepe⁷ též vypráví, že Matka Boží vzkázala P. Suarezovi po P. Martinu Guttierrezovi svůj dík, že tak horlivě hájil tuto velmi pravděpodobnou nauku. P. Segneri⁸ mimoto dosvědčuje ve své knize „Ctitel mariánský“, že na univerzitě v Salamance je tato nauka všeobecně uznávána.

Je-li však tato nauka všeobecně uznaná a jistá, je značně pravděpodobná také jiná věta, že totiž Maria dostala v prvním okamžiku svého Neposkvrněného Početí více milostí než všichni svatí a andělé dohromady. Tento názor rázně zastává P. Suarez T.J. a po něm Spinelli T.J., Recupito T.J. a blahoslavený Klaudius de la Colombière⁹.

Mimo vážnost teologů máme dva pádné a přesvědčivé důvody, dokazující tuto nauku.

Prvním důvodem je, že Maria byla vyvolena za Matku božského Slova. Diviš Kartuzián¹⁰ říká, že byla povznesena do vyššího řádu než všichni tvorové, protože důstojnost Matky Boží patří v jistém smyslu, jak učí Suarez, do řádu osobního spojení s Bohem. Proto byla plným právem obdařena od počátku svého života dary vyššího řádu, které vynikají nesrovnatelně nad milostí poskytnuté všem ostatním tvorům. A určitě nelze pochybovat, že v tom samém okamžiku, kdy bylo v mysli Boží stanoveno Vtělení Věčného Slova, mu byla určena i Matka, od níž mělo dostat lidskou přirozenost; touto předurčenou Matkou byla dívka Maria.

⁴⁶⁾ Podle současného liturgického kalendáře se slaví jako „Svátek Narození Panny Marie“ dne 8. září.

¹ Sermo in Nativ. B. V. M. ML 144, 738. Mezi spisy sv. Petra Damiani.

² In Psalmus 32. MG 29, 323.

³ Sermo 39 de Sanctis in comm. Mezi spisy sv. Bonaventury.

⁴ In festo Nativ. V. M., s. 1.

⁵ Delle grandezze di Gesù Cristo e della gran Madre Maria SS., Napoli 1746.

⁶ Carthagena, Homiliae cath. Romae 1611, Suarez, De Incarnatione, p. 2, disp. 18, sect. 4, Spinelli, Maria Deipara thronus Dei, Napoli 1613, Recupitus, De Deo Uno, Napoli 1642, Guerra, Maiestas Gratiarum, Hispali 1659.

⁷ Sermo 39 de Sanctis in comm. Mezi spisy sv. Bonaventury.

⁸ Il divoto di Maria Vergine, p. 1, c. 3, § 5.

⁹ De la Colombière, Sermons prêchés devant S. A. R. M. la Duchesse d'York II.

¹⁰ De dign. et laud. B. V. M., l. 1, Proem.

Sv. Tomáš¹ učí, že Pán dává každému milost přiměřenou důstojnosti, k níž ho určil. Před ním to řekl sv. Pavel: „*Ten (Bůh) nás uzpůsobuje, abychom byli služebníky zákona nového*“ (2 Kor 3,6). Tím naznačil, že apoštolové dostali od Boha milosti pro svůj úřad, pro který byli od něho vyvoleni. K tomu říká sv. Bernardin Sienský², že každý od Boha vyvolený k nějakému stavu dostává nejen schopnosti nezbytně potřebné, ale i milosti pomáhající k důstojnému vykonávání svěřeného úřadu.

Maria však byla vyvolena k důstojnosti Matky Boží, proto se slušelo, aby ji Bůh ozdobil od prvního okamžiku nesmírnou milostí vyššího řádu, vyššího, než je milost všech lidí a andělů, neboť tato milost musela odpovídat nesmírné důstojnosti, k níž ji Bůh povznesl. Tak usuzují teologové se sv. Tomášem³, který říká: „Blahoslavená Panna byla vyvolena za Matku Boží, proto nesmíme pochybovat, že ji Bůh svou milostí učinil způsobitou k této důstojnosti.“ „Dříve tedy, než se stala Maria Matkou Boží, byla ozdobena tak dokonalou svatostí, že byla hodna tak veliké důstojnosti.“ Tak svatý Učitel.

Na jiném místě své Summy učí, že Maria se nazývá milostiplnou ne vzhledem k milosti samé, neboť neměla milost v nejvyšším možném stupni. Ani sám Ježíš Kristus neměl posvěcující milost v nejvyšší míře, jak čteme u Andělského Učitele, v tom smyslu, že by Boží všemohoucnost nemohla stvořit milost vyšší, měl však milost dokonale vyhovující účelu, který stanovila Boží moudrost jeho lidské přirozenosti, totiž spojení s Osobou Slova. Moc Boží je tak velká, že ať dává sebevíc, vždy může dávat dále. A ačkoli je přirozená přijímací schopnost (*potentia naturalis*) u tvora omezená a může být zcela nasycena, přece jeho vnímavost nadpřirozená (*potentia obedientialis*), která je závislostí tvora na Boží vůli, je neomezená, a Bůh může stále stupňovat tuto schopnost, aby tvora více naplnil milostí.

Vraťme se ale k svému předmětu! Sv. Tomáš učí, že blahoslavená Panna byla milostiplná ne vzhledem k milosti, ale vzhledem k sobě, neboť totiž měla nesmírnou milost dostatečně odpovídající její nesmírné důstojnosti, takže byla způsobila stát se Matkou Boží. Proto píše Benedikt Fernandez⁴, že měřítkem pro poznání, jak velkou milost Maria obdržela, je její důstojnost Matky Boží.

Proto David řekl oprávněně, že základy tohoto města Božího, Marie Panny, musely být postaveny na vrcholcích hor: „*Základy jeho jsou na horách svatých*“ (Ž 86,1). To znamená: Maria musela mít od počátku života dokonalost vyšší než všichni svatí při svém dokonání. Prorok dále říká: „*Brány Siónu... miluje Hospodin nade všechna Jakubova sídla.*“ A jako důvod uvádí úmysl Boží, stát se člověkem v jejím panenském lůně: „*A člověk je v něm narozen*“ (Ž 86,5). Proto bylo přiměřené, aby Bůh dal této Panně již v prvním okamžiku jejího stvoření plnost milosti, odpovídající důstojnosti Matky Boží.

Totéž chtěl naznačit Izaiáš svým proroctvím, že v příštích dobách hora domu Hospodinova, totiž Maria, se povznesse nad vrcholy všech okolních hor, a proto že k ní mají spěchat všechny národy, aby dosáhly Božího milosrdenství: „*V posledních dnech se stane, že se hora Hospodinova domu bude tyčit nad vrcholy hor, bude povznesena nad pahorky*“ (Iz 2,2). Sv. Řehoř⁵ vysvětluje tato slova: „Hora na vrcholu hor je Maria, poněvadž se její vznešenost zaskvěla nad ctnost všech svatých.“ A sv. Jan z Damašku⁶ vidí v Marii „*horu, kterou si Bůh vyvolil za své sídlo*“ (Ž 67,17). Proto je Maria nazývána i „Cypřišem na hoře Siónu“, „Cedrem na Libanu“, „Spanilou olivou“, „Jasnou jako slunce“. „Jako totiž slunce,“ říká mnich Mikuláš⁷, „přezáří světlo hvězd, že oku zmizí, tak převyšuje svatost vznešené panenské Matky zásluhy celého nebeského dvora.“ Podle duchaplných slov sv. Bernarda⁸ byla Mariina svatost tak závratná, že se Bohu nehodila jiná matka než Maria, a Marii nepatřil jiný syn než Bůh.

Druhým důvodem, proč byla Maria v prvním okamžiku svého života svatější než všichni svatí dohromady, je její veliký úřad Prostřednice lidí, který jí byl od počátku svěřen. Proto musela mít od počátku větší jistinu milostí než všichni lidé dohromady. Je známé, jak souhlasně přiznávají teologové a svatí Otcové Panně Marii tento název Prostřednice, který získala všem svou mocnou přímluvou a svými konečnými zásluhami spasení, a zjedнала padlému světu milost vykoupení. Mluvím u ní o neúplných zásluhách, neboť pouze Ježíš Kristus je na-

¹ Summa Theologiae III, q. 27, a. 4 ad 1.

² De purif. B. M. V., Prooem.

³ Summa Theologiae III, q. 27, a. 4, a. 5 ad 1, a. 5 ad 2, a. 10 ad 1, q. 7, a. 12 Quast. Disp. De verit. Q. 29, a. 3 ad 3.

⁴ Comm. Atque observ. Mor. in Gen., c. 2, sect. 15.

⁵ In I Reg. Expos 1, 1. n. 5. ML 79, 25.

⁶ Hom. 1 in Dorm. B. V. M. MG 96, 718, 719.

⁷ Sermo in Assumptione. ML 144, 720.

⁸ In Assumptione, s. 4. ML 183, 428.

ším Prostředníkem ze spravedlnosti skrze své dokonalé zásluhy, jak se vyjadřují teologické školy, když totiž nabídl své zásluhy Věčnému Otcí, který je přijal za naši spásu. Maria je však Prostřednicí jen z milosti skrze svou přímluvu a neúplnou zásluhu, když nabídla Bohu, jak říkají teologové se sv. Bonaventurou¹, své zásluhy za spásu všech lidí a Bůh je z milosti přijal se zásluhami Ježíše Krista. Proto vykládá Arnold Chartreský²: „Pro naši spásu dosáhla Maria stejného výsledku jako Kristus.“ A Richard od sv. Viktora³ říká: „Maria žádala, hledala, obdržela spásu všech, ba skrze ni bylo způsobeno spasení všech.“ A tak všechna dobra a všechny dary, které obdrželi všichni svatí pro věčný život od Boha, jim byly uděleny skrze Marii.

O tom nás poučuje i Církev svatá, když vztahuje na Matku Boží slova z knihy Sirachovcovy: „*Ve mně je všeliká milost cesty a pravdy*“ (Sir 24,25). Říká se „cesty“, neboť Maria uděluje všechny milosti na cestu do věčnosti, „pravdy“, protože Maria dává světlo pravdy. „*Ve mně je všeliká naděje života a ctností*.“ „Života“, poněvadž očekáváme, že skrze Marii dostaneme na světě život milosti a v nebi život slávy, „ctností“, protože skrze Marii získáme ctnosti a zvláště ctnosti božské, které jsou předními ctnostmi světců⁴. „*Já jsem matka krásného milování, bázně a svaté naděje*“ (Sir 24,24), neboť Maria získává svou přímluvou svým služebníkům dar lásky Boží, svaté bázně, nebeského světla a svaté důvěry. Z toho usuzuje sv. Bernard⁵: „Je učením Církve, že Maria je všeobecnou Prostřednicí naší spásy.“

Proto tvrdí Sofron⁶, že ji nazval archanděl Milostiplnou, protože když ostatní svatí obdrželi milost jen v omezené míře, vylila se na Marii plnost milosti. „To se stalo proto,“ učí Basil Seleucijský⁷, „aby mohla být důstojnou Prostřednicí mezi lidmi a Bohem.“ „Kdyby nebyla plná milosti Boží, jak by mohla být „žebříkem k nebi“, „orodovnicí světa“ a „pravou Prostřednicí mezi lidmi a Bohem?“ ptá se sv. Vavřinec Justiniani⁸.

Tak je podán jasně a zřetelně druhý důvod. Dostala-li Maria, hned od počátku určená za Vykupitelovu Matku, úřad Prostřednice všech lidí a proto i všech svatých, musela hned od počátku obdržet větší milost než měli všichni svatí, jimž měla být prostřednicí. Řeknu to ještě jasněji. Pokud měli dosáhnout všichni lidé Mariiným prostřednictvím lásky Boží, bylo třeba, aby byla Maria svatější a Bohu milejší než všichni lidé dohromady. Jak jinak by se mohla za ně přimlouvat? Má-li dosáhnout prostředník u knížete milost pro všechny poddané, je naprosto nutné, aby byl svému panovníkovi dražší než všichni ostatní poddaní. „Protože tedy byla Maria Nejsvatější a nejčistší ze všech tvorů,“ říká Eadmer⁹, „zasloužila si být důstojnou Obnovitelkou padlého světa.“

Maria tedy byla Prostřednicí lidí. Někdo ale řekne: Jak ji můžeme nazývat i Prostřednicí andělů? Mnozí teologové tvrdí, že Ježíš Kristus zasloužil milost setrvání i andělům. Proto jako byl Ježíš jejich dokonalým Prostředníkem (de condigno), tak lze říci o Marii, že byla i andělům nějakým způsobem prostřednicí (de congruo), když zasloužila stát se Mesiášovou Matkou; zasloužila podle tohoto mínění i andělům znovuobsazení míst uprázdněných pádem pyšných andělů, čímž jim získala aspoň zvýšení jejich blaženosti (gloria accidentalis). Proto říká Richard od sv. Viktora¹⁰: „Andělé i lidé jí byli obnoveni: jí byl napraven pád andělů a lidstvo bylo smířeno s Bohem.“ A před ním napsal Eadmer¹¹: „Všechno bylo skrze tuto Pannu uvedeno do původního stavu a napraveno.“

A tak dostala naše nebeská Dívenka jako Prostřednice světa a jako budoucí Vykupitelova Matka od samého začátku života více milostí než všichni ostatní svatí dohromady. Jak vznešenou podívanou pro nebesa i pro zemi byla krásná duše tohoto šťastného Dítka, i když bylo ještě v mateřském životě. V Božích očích byla lásky nejhodnějším stvořením. Protože byla plná milostí a zásluh, mohla již tehdy zvolat: „*Když jsem byla maličká, zalíbila jsem se Nejvyššímu*“¹². A k tomu byla stvořením Boha nejvíce milujícím, jaké se do té doby na zemi neobjevilo. Kdyby se byla narodila hned po svém přechistém Početí, byla by ještě bohatší zásluhami a svatější než všichni svatí dohromady. Uvažujme nyní, o co byla svatější při svém na-

¹ In I Sent. Dist. 48, Dubia cca lit. Mag. 4.

² De laud. B. V. M. ML 189, 1727.

³ Expl. in Cant. cant., c. 26.

⁴ Podle Hejčlova překladu zní v. 25: Ve mně je všecka milost k životu pravdy, ve mně je všecka naděje v život ctností.

⁵ Ep. 174. ML 182, 333.

⁶ De Assumpt. B. V. M. ML 30, 127. Mezi spisy sv. Jeronýma.

⁷ Or. 39 in Annunt. MG 85, 443.

⁸ In Annunt. B. M. V. sermo.

⁹ Liber de excell. V. M. ML 159, 573.

¹⁰ In Cant. cant., c. 23.

¹¹ Liber de excell. B. V., c. 11. ML 159, 578.

¹² Brev. Rom., Commune fest. B. M. V., Noct. 1, Resp. 2.

rození, neboť za devět měsíců v životě své matky získala mnoho zásluh. Rozjímějme, jak věrně Maria spolupůsobila s Boží milostí.

II. Učený spisovatel, blahoslavený Klaudius de la Colombière T.J.¹, říká: „Dnes již není pouhou domněnkou, ale míněním celého světa, že když svatá Dívenka přijala v životě sv. Anny milost posvěcující, obdržela současně i dokonalé užívání rozumu a osvětlení, které bylo úměrné výši přijaté milosti. Oprávněně smíme věřit, že od prvního okamžiku, kdy byla spojena její krásná duše s jejím nejčistším tělem, byla osvětlena světlem božské moudrosti, aby poznávala věčné pravdy, krásu ctností a především nekonečnou Boží dobrotu, jeho právo na lásku všech lidí, zvláště však na její lásku pro mimořádné přednosti, jimiž ji ozdobil a vyznamenal nad všechny tvory. Uchránil ji poskvrny dědičného hříchu a dal jí nesmírnou milost, když ji určil za Matku Slova a za Královnu světa.“

Od prvního okamžiku začala Maria z vděčnosti k Bohu konat vše, čeho byla schopna, aby věrně těžila z veliké jistiny milosti, kterou byla obdarována. Se vši horlivostí se snažila zalíbit se Boží dobrotě a milovat ji. Od onoho okamžiku milovala ze všech sil a celých devět měsíců před narozením se neustala ani na okamžik spojovat s Bohem vroucími úkony lásky. Protože byla prostá dědičného hříchu, byla prostá i od každé pozemské žádostivosti, každého nezřízeného hnutí, vzpoury smyslů, každé roztržitosti, prostě všeho, co by jí bránilo neustále postupovat v lásce Boží. Proto se sama nazvala javorem zasazeným u řeky: „*Jsem jako javor tam, kudy vody se berou*“ (Sir 24,19). Maria byla ušlechtilým Božím stromem, rostoucím neustále u proudu Božích milostí. Podobně se nazývá vinným kmenem: „*Já jako kmen vinný ráším libovonně*“ (Sir 24,23). Říká to jednak proto, že byla nepatrná v očích světa, jednak – a to zvláště – že neustále rostla v dokonalosti. Latinské přísloví totiž říká: „Réva roste bez konce.“ Jiné stromy, jako např. pomerančovníky, morušovníky, hrušně, dorůstají jen určité výšky, kdežto réva roste stále, až doroste výšky stromu, po němž se vine. Tak rostla Maria neustále v dokonalosti, a proto ji zdraví sv. Řehoř Divotvůrce²: „Bud' zdráva, révo neustále rostoucí!“ Vždy byla spojena s Bohem, který byl její jedinou oporou, proto o ní platí slova Ducha Svatého: „*Kdo je ta, která stoupá z pouště, rozkoší oplývající, opřena o svého milého?*“ (Pís 8,5). Sv. Ambrož³ vysvětluje toto místo: „Kdo je ta, jež je přivinuta k Věčnému Slovu jako réva ke stromu, po němž se pne vzhůru?“

Mnozí významní teologové učí, že když ctnostná duše spolupracuje s úkonnými milostmi přijatými od Boha, vzbuzuje pak úkon ctnosti stejně silný jako její ctnostný návyk a tak nabývá novou zásluhu, která se rovná součtu zásluh dosavadních, čili její zásluhy se zdvojnásobují. Tento vzrůst v zásluhách byl poprán již andělům, když byli podrobeni zkoušce, byl-li však poskytnut jim, kdo by se ho odvážil upírat Matce Boží za jejího života na zemi, zvláště když dlela v mateřském životě? Tehdy jistě věrněji spolupůsobila s milostí než anděl. Maria tedy zdvojnásobovala každým okamžikem vznešenou milost, kterou měla od počátku, neboť když spolupůsobila s milostí dokonale ze všech sil, zdvojnásobovaly se její zásluhy každým úkonem v každém okamžiku. Měla-li tedy v prvním okamžiku tisíc stupňů milosti, v druhém měla již dva tisíce, v třetím čtyři tisíce, ve čtvrtém osm tisíc, v pátém šestnáct tisíc, v šestém třicet dva tisíce. A to jsme teprve v šestém okamžiku! Násobme však takto její ctnostné skutky jednoho dne, potom devíti měsíců a pochopíme poněkud, s jakými poklady milosti, zásluh a svatosti přišla Maria na svět!⁴

Radujme se tedy s touto Dívenkou, která se narodila tak svatá, tak Bohu milá a tak milostiplná! A radujme se nejen kvůli ní, ale i kvůli sobě, poněvadž přichází na svět s tolika milostmi nejen pro svou slávu, ale i pro naše dobro!

Sv. Tomáš⁵ upozorňuje, že Maria byla naplněna milostí v trojím ohledu. Předně byla milostí naplněna její krásná duše, takže od počátku náležela Bohu. Za druhé bylo milostí naplněno její nejčistší tělo, takže byla hodna odít jím Věčné Slovo. Za třetí byla milostí naplněna k dobru všech, aby z ní mohli všichni lidé čerpat. „Někteří světcí,“ říká Andělský Učitel, „mají tolik milostí, že vystačí nejen pro ně, ale i pro spásu mnoha jiných, ne ale pro spásu všech lidí, jen Ježíši a Marii bylo uděleno tolik milostí, že stačí pro spásu všech.“

¹ De la Colombière, Sermons prêchés devant S. A. R. M. la Duchesse d'York II.

² In Annunt. MG 10, 1151. Dílo neznámého autora.

³ Liber de Isaac et anima c. 5. ML 14, 517.

⁴ Toto počítání zásluh není teologicky spolehlivé, neboť není jistý jeho předpoklad. Ostatně snad Panna Maria rostla v milosti ještě více!

⁵ Expos. Super Salut. Angel.

Sv. Jan říká o Ježíšovi: „Z jeho plnosti jsme my všichni obdrželi“ (Jan 1,16). Totéž říkají světci o Marii, například sv. Tomáš z Villanovy¹: „Je Milostiplná; z jejího kořenu berou všichni.“ Proto podle Eadmerova² svědectví není člověka, který by neměl účast na Mariině milosti. Nenajdeme nikoho, k němuž by nebyla Maria milostivá a kterému by neprokazovala milosrdenství.

Od Ježíše tedy přijímáme milost jako od jejího Původce, od Marie jako od Prostřednice, od Ježíše jako od Spasitele, od Marie jako od Orodovnice, od Ježíše jako z Pramene, od Marie jako ze stavidla.

Proto sv. Bernard³ říká, že „Bůh učinil Marii vedením svého milosrdenství, které chce udílet lidem, a proto ji naplnil milostí, aby se každému dostalo z její plnosti.“ Světec všem připomíná, s jakou láskou máme podle Boží vůle ctít tuto vznešenou Pannu, v níž Pán složil všechny poklady svých milostí. „Za všechnu naději, milost, spásu, za vše musíme děkovat nejdobrotivější Královně, neboť vše se nám dostává z jejích rukou na její přímluvu.“ Jak nešťastná je duše, která se nesvěřuje do ochrany Marie, a tak si zavírá toto stavidlo milostí! – Když se chtěl Holofernes zmocnit Betulie, dal zpřetrhat vodovody (Jud 7,6). Totéž činí zlý duch, když se chce zmocnit duše: stará se, aby se duše odvrátila od úcty k blahoslavené Panně Marii. Jakmile si duše uzavře toto stavidlo, pozbude snadno světlo Boží, bázeň Boží a na konec věčnou spásu.⁴

Modlitba

Ó, svatá nebeská Dívenko, určená za Matku mého Vykupitele a za Prostřednici ubohých hříšníků, slituj se nade mnou! Pohlédni na nevděčníka u svých nohou, který se na tebe obrací a žádá tě o smilování. Pro svůj nevděk k Bohu a k tobě bych ovšem zasloužil, abych byl opuštěn od Boha i od tebe. Tvrdí se však, že neodpíráš pomoc nikomu, kdo se ti s důvěrou svěřuje do ochrany, a já tomu věřím, neboť znám velikost tvého milosrdenství. Ó, Bytosti ze všeho stvoření nejvznešenější, nad tebou je pouze Bůh, ve srovnání s tebou jsou nepatrní i nejvznešenější nebešťané. Ó, Svatá svatých, Maria, Hlubino milosti, ó, Milostiplná, pomoz ubožákovi, který pozbyl svou vlastní vinou milost.

Vím, že jsi Bohu tak drahá, že ti nic neodepře. Vím také, s jakou radostí užíváš své velké moci k záchraně ubohých hříšníků. Ukaž, jak velké přízně požíváš u Boha, a vypros mi tak jasné poznání Boha a tak vroucí lásku k němu, abych se stal z hříšníka světcem; odluč mě od každé pozemské náklonnosti a zapal mě celého Boží láskou. Učiň to, Paní, ty to můžeš. Učiň to z lásky k Bohu, který ti dal takovou vznešenost, takovou moc a takový soucit. Tak doufám. Amen.

¹ In festo Annunt. B. V. M.

² Liber de excell. V. M., c. 8. ML 159, 573.

³ In Nativ B. M. V. ML 183, 440.

⁴ Jo. Nauclerus, Chronica Coloniae 1579, Petrus Canisius S.J., De Verbi Dei corruptelis II, De M. V. incomparabili I. 5, c. 20. Lugduni 1584. Tito autoři vypravují o magdeburském arcibiskupovi Udonu Hartwigovi z 11. století (snad 1079-1102), že si v mládí vyprosil na P. Marii dobrý prospěch při studiu. Dostal to od Matky Boží, i povýšení na arcibiskupský stolec. Oddal se však hýření a marnotratnosti a skončil nešťastnou smrtí v konkubinátu. Podle vyprávění kronikářů byl souzen v katedrále samým Ježíšem Kristem v přítomnosti svatých. Před vykonáním rozsudku nad nešťastníkem (byla mu andělem sřata hlava) se milosrdná Matka Páně vzdálila z chrámu.

ÚVAHA III.

O OBĚTOVÁNÍ PANNY MARIE^{★7)}

Maria se obětovala Bohu velmi záhy, bez otálení a úplně bez výhrad.

Nebyla a nebude větší a dokonalejší oběť přinesená Bohu pouhým tvorem nad oběť tříleté dívky Marie; v tomto věku přišla do chrámu, aby mu obětovala ne kadidlo nebo zvířata nebo hřivny zlata, nýbrž sebe samu jako dokonalý celopal, když se zasvěcuje jako ustavičná oběť k jeho cti. Porozuměla Božímu hlasu, který ji v té chvíli zval, aby se zasvětila jeho lásce, těmito slovy: „*Povstaň, pospěš, přítelkyně moje... vyjdi!*“ (Pís 2,10). Pán tedy chtěl, aby od té chvíle zapoměla na svou vlast, na své rodiče a na vše a starala se jen o lásku k němu a o jeho zaslíbení: „*Slyš, dcero, pohleď a nakloň ucho: Zapomeň na svůj národ a domov!*“ (Ž 44,11). A ona ihned ochotně uposlechla Boží hlas.

Rozjímějme tedy, jak byla Bohu příjemná tato oběť. Maria se obětovala záhy a zcela; záhy bez otálení a zcela bez výhrad.

I. Začneme první myšlenkou: Maria se obětovala Bohu záhy.

Jakmile byla tato nebeská Dívka posvěcena v mateřském životě, tedy hned v prvním okamžiku svého Neposkvrněného Početí, obdržela i dokonalé užívání rozumu, aby mohla ihned nabývat zásluh. To je běžný názor teologů. S nimi souhlasí Suarez¹, který říká, že podle sv. Tomáše nejdokonaleji posvěcuje Bůh duši na základě jejích vlastních zásluh; proto musíme být přesvědčeni, že svatou Pannu posvětil tímto způsobem. Byla-li tato výsada, jak učí Andělský Učitel², popřána andělům i Adamovi, tím spíš musíme předpokládat, že ji dostala i Matka Boží. S tímto svatým Učitelem musíme připustit, že když ji Bůh chtěl vyvolit za svou Matku, dal jí také větší dary nežli všem ostatním tvorům. „Jako Matka,“ píše Suarez³, „má nezpochybnitelné a zvláštní právo na dary svého Syna.“ A měl-li Ježíš plnost všech milostí pro osobní spojení s Věčným Slovem, měla Maria pro své Boží mateřství přirozený nárok, aby dostala od Syna více milostí než všichni svatí a andělé dohromady.

Od počátku svého života tedy Maria poznávala Boha, a to mírou tak dokonalou, jak zjevil anděl sv. Brigitě⁴, že žádný jazyk nevypoví, jak hluboko pronikl Mariin rozum v Boha hned v prvním okamžiku jejího poznávání. A jakmile byla Maria ozářena tímto prvním světlem, hned se celá obětovala Pánu, zasvětila se jeho lásce a jeho slávě, jak řekl dále anděl sv. Brigitě: „*Naše Královna se neprodleně rozhodla obětovat Bohu svou vůli a všechnu svoji lásku na celý život. Nikdo nepochopí, s jakou rozhodností tehdy objala její vůle vše, co Bohu působí radost.*“

Později se dozvěděla neposkvrněná Dívka o slibu svých rodičů Jáchyma a Anny. Slíbili totiž, že dá-li jim Bůh dítě, že je zasvětili jeho službě v chrámu, jak vyprávějí různí spisovatelé. Podle dávného obyčeje přiváděli Židé své malé dcerušky na vychování do budov přiléhajících k chrámu, jak uvádějí Baronius Nikefor, Cedrenus, Suarez na základě Josefa Flavie, sv. Jana z Damašku, Jiřího z Nikomedie a sv. Ambrože⁵. Jasně to vyplývá z 2. knihy Makabejské 3,20. Když Heliodor vrazil do chrámu, aby uloupil chrámový poklad, „*lidé se houfem z domů sbíhali, aby se veřejně modlili, neboť mělo být město potupeno... I panny, které (jinak) bývaly v ústraní, vybíhaly k Oniášovi.*“ Protože Maria věděla o slibu svých rodičů, když dospěla do věku tří let, kdy děti touží po ochraně rodičů nejvíce a nejvíce ji potřebují, rozhodla se podle svědectví sv. Germana a mnicha Epifania⁶ se obětovat a zasvětit slavnostně Bohu v chrámě. Sama snažně prosila rodiče, aby ji dovedli do chrámu, a splnili tak svůj slib. A jak říká sv. Řehoř z Nyssy⁷, svatá matka Anna ji neváhala zavést do Hospodinova domu a obětovat ji Bohu.

^{★7)} Podle současného liturgického kalendáře se slaví jako „Památka Zasvěcení Panny Marie v Jeruzalémě“ dne 21. listopadu.

¹ De Inc., p. 2, sct. 7.

² Summa Theologiae III, q. 34, a. 3, l, q. 63, a. 5, III, q. 27, a. 5.

³ De Inc., p. 2, disp. 2, sect. 2.

⁴ Revel., Sermo angel. de excell. B. M. V.

⁵ Baronius, Appar. Ad Annales, Niceph. Callistus, Eccl. Hist. MG 145, 758, Jiří Cedrenus, Comp. Hist. MG 121, 362, Flavius Josephus, Antiquit. 1. 8 c. 3, sv. Jan z Damašku. MG 94, 1159, Jiří Nikomedský. MG 100, 749. Toto dílo však není od Anselma.

⁶ Sv. Germanos, In Praes. MG 98, 311, Epiphanius monarchus, Sermo de vita Deiparae. MG 120, 191. Tento Epifan žil v 8. nebo 11. stol.

⁷ Or. in diem Nat. Christi. MG 46, 1139.

Sledujme nyní Jáchyma a Annu, kteří velkodušně obětovali Bohu nejvzácnější poklad svých srdcí, který měli na tomto světě. Jdou z Nazaretu a nesou střídavě v náručí svou milovanou Dcerušku, která nebyla schopná tak dlouhé cesty osmdesáti mil z Nazaretu do Jeruzaléma.¹ Šlo s nimi několik příbuzných. Ale jak vypráví Jiří Nikomedský², provázely je sbory andělů a sloužily neposkvrněné Dívence, která se šla zasvětit velebnosti Boží. „*Jak jsou krásné tvoje kroky... knížecí dcero!*“ (Pís 7,1). Andělé jistě nyní také zpívali: Jak jsou krásné a Bohu milé tvoje kroky, když se mu jdeš obětovat, vznešená, milovaná Dcero našeho společného Pána. „Bůh sám,“ říká Bernardin z Busti³, „slavil v onen den, kdy byla vedena do chrámu jeho Snoubenka, velikou slavnost s celým nebeským dvorem, neboť nikdy neviděl svatějšího a milějšího tvora, který by se mu šel obětovat.“ „Jdi tedy,“ volá k ní sv. Germanos, cařihradský patriarcha⁴, „jdi jen, Královno světa, Matko Boží, jdi radostně do domu Hospodinova a očekávej příchod Ducha Svatého, který tě učiní Matkou Věčného Slova.“

Když svatá družina došla do chrámu, obrátila se něžná Dívinka k rodičům, poklekla před nimi a líbajíc jim ruce, prosila je o požehnání. Potom – aniž se ohlédla – vystoupila do chrámu po stupních, kterých bylo patnáct, jak uvádí Arias Montanus⁵ podle Josefa Flavie. Sv. Germanos⁶ říká, že hned nato se představila svatému knězi Zachariášovi. Tak dala sbohem světu, zřekla se všech jeho statků, obětovala se a zasvětila svému Stvořiteli.

Krkavec, kterého vypustil Noe z archy v době potopy, se již nevrátil, protože se živil mrtvolami, ale holubice, která neměla, kde by spočinula nohou, se ihned vrátila do archy (Gn 8,9). Mnohé duše, poslané Bohem na svět, přilnou bohužel k jeho statkům a živí se jimi. Tak naše nebeská Holubice nejednala. Poznala, že jediným naším dobrem, jedinou nadějí a jedinou láskou musí být Bůh, poznala, že svět je plný nebezpečí a kdo jej dříve opustí, spíše se osvobodí od jeho nástrah. Proto se od něj vzdálila hned v nejútlejším věku a uchýlila se do svatého chrámového ústraní. Tam mohla lépe vnímat Boží hlas, lépe Boha ctít a milovat. A tak byla hned od počátku svého jednání zcela drahá a milá svému Pánu, jak o ní říká Církev svatá: „*Blahopřejte mi všichni, kdo milujete Pána, neboť když jsem byla maličká, zalíbila jsem se Nejvyššímu.*“⁷ Z toho důvodu byla přirovnána k měsíci. Jako měsíc vykoná svoji dráhu rychleji než jiné oběžnice, tak Maria rychleji než všichni svatí dospěla k dokonalosti, protože se darovala Bohu ihned bez otálení a úplně bez výhrady.

Přejdeme nyní k druhé myšlence, kde je třeba říci mnoho.

II. Milostí osvícená Dívinka dobře věděla, že Bůh nepřijímá rozdělené srdce, ale chce srdce zcela zasvěcené jeho lásce podle přikázání: „*Miluj Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem!*“ (Dt 6,5). Proto hned, jak začala žít, začala také milovat Boha ze všech sil a úplně se mu darovala. Ale její přesvatá duše toužebně čekala na chvíli, kdy se mu bude moci zcela zasvětit účinným, veřejným a slavnostním způsobem. Pozorujme nyní tuto Boha milující Dívinku. Když se ocitla v samotě svatého místa, poklekla s vroucí zbožností, políbila svatou zemi Hospodinova domu, poklonila se jeho nekonečné velebnosti a vzdala mu díky za milost, že ji tak brzy přijal do svého domu. Pak se mu zcela obětovala bez nejmenší výhrady. Obětovala mu všechny své duševní mohutnosti i své smysly, celou svoji mysl a celé své srdce, celou duši a celé tělo. Tehdy totiž, jak říkají mnozí spisovatelé, aby se zalíbila Bohu, učinila slib panenství. „Tento slib učinila ona první,“ říká opat Rupert⁸. „A obětovala se mu navždy,“ svědčí Bernardin z Busti⁹, „neboť měla úmysl zasvětit se službě Boží velebnosti v chrámě na celý život, bude-li se tak Bohu líbit, a nevyjít nikdy z tohoto svatého místa.“ – Ach, s jakou vroucností tehdy opakovala slova: „*Můj milý je můj a já jsem jeho*“ (Pís 2,16). Kardinál Hugo¹⁰ vysvětluje tato slova: „Můj Pane a Bože, přišla jsem na toto místo, jen abych se ti zalíbila a vzdala ti všechnu čest, které jsem schopna. Zde chci tobě žít, a přeješ-li si, i tobě zemřít. Přijmi oběť své ubohé služebnice a pomoz mi ji věrně dokonat.“

¹ Vzdálenost z Nazaretu do Jeruzaléma je 120-130 km, sv. Alfons uvádí Neapolskou míli, měřící 1855 m.

² Encom. in Praes. MG 98, 318.

³ De M. Praes. in templo p.1.

⁴ In Praes. MG 98, 318.

⁵ Ben Arias Montanus, Antiquit. Jud. 1. IX Lugduni Batav. 1593.

⁶ In Praes. MG 98, 318.

⁷ Brev. Rom., Comm. Fest. B. M. V., noct. 1, resp. 2.

⁸ Comm. in Cant. cant. 1.3. ML 168, 892.

⁹ Mariale, p. 4, s. 1.

¹⁰ Post. Super Cant. cant.

Rozjímejme nyní o Mariině svatém životě v chrámě. Jako se ranní záře každým okamžikem více rozjasňuje (Pís 6,9), tak rostla Maria neustále v dokonalosti. Kdo nám vylicí, jakým jasmem zářily den ode dne její krásné ctnosti, její láska, skromnost, pokora, mlčenlivost, tichost? Sv. Jan z Damašku¹ říká: „Tato nádherná oliva, zasazená v domě Božím a zavlažovaná Duchem Svatým, se stala příbytkem všech ctností.“ Jinde říká: „Obličej svaté Panny byl skromný. Duch pokorný, řeč laskavá, protože vycházela ze spořádaného nitra.“ Na jiném místě poznamenává: „Svatá Panna své myšlenky vzdálila ode všech pozemských věcí a oddala se konání všech ctností. Takovým cvičením v dokonalosti prospěla v krátké době tak, že si zasloužila být chrámem hodným Boha.“

Sv. Anselm² říká o životě blahoslavené Panny v chrámě toto: „Maria byla učenlivá, mluvila málo, byla vždy skromná, takže se nikdy hlučně nesmála ani nebyla rozčilená. Setrvala stále na modlitbách, pilně četla Písmo svaté, postila se a konala všechny dobré skutky.“ Blah. Bonaventura Baduarius³ uvádí některé podrobnosti z jejího denního pořádku: „Od rána až do třetí hodiny (naší deváté) byla na modlitbách, od hodiny třetí do deváté se zaměstnávala nějakou prací, od deváté se zase oddávala modlitbě, až jí obyčejně anděl přinesl nějaký pokrm. Snažila se být první v nočním bdění, nejsvědomitější v plnění zákona Božího, nejpokornější ze všech a nejdokonalejší v každé ctnosti. Nikdo ji nespatriil rozhněvanou. Každé její slovo bylo tak líbezné, že neslo pečeť ducha Božího.“

Matka Boží o sobě zjevila sv. Alžbětě Durynské⁴: „Když mne nechali rodiče v chrámě, stanovila jsem si, že budu mít svým Otcem jen Boha a často jsem přemýšlela, čím bych se mu zalíbila.“ A sv. Brigitě řekla⁵: „Rozhodla jsem se zasvětit mu své panenství, zřici se všeho na světě a darovat mu celou svoji vůli.“ Dále řekla sv. Alžbětě: „Ze všech přikázání Božích mi nejvíce tanulo na mysli přikázání: *Milovat budeš Pána Boha svého*... O půlnoci jsem odcházela před chrámový oltář a prosila jsem Boha o milost, abych zachovala všechna jeho přikázání a dočkala se Vykupitelovy Matky... Prosila jsem Boha, aby mi zachoval zrak, abych ji uzřela, jazyk, abych ji chválila, ruce a nohy, abych jí sloužila, a kolena, abych se klaněla božskému Synáčkovi na jejím klíně.“ Sv. Alžběta na to řekla: „Ale, Paní, což jsi nebyla plná milosti a ctnosti?“ Načež Maria odvětila: „Ať víš, že jsem se pokládala za nejnižší a nejnehodnější milosti Boží, proto jsem tolik prosila o milost a ctnost.“ Abychom byli přesvědčeni, jak je nám nevyhnutelně nutná modlitba k Bohu o potřebné milosti, řekla Maria nakonec: „Myslíš, že jsem nabyla milostí a ctností bez námahy? Ať víš, že jsem neobdržela od Boha žádnou milost, ale až po usilovné snaze, vytrvalé modlitbě, vroucí touze a po mnoha slzách a kajících steskách!“

Zvláštní pozornosti si však zaslouží zjevení sv. Brigitě⁶ o ctnostech a pobožnostech blahoslavené Panny v jejím útlém věku. Již jako dítě byla plná Ducha Svatého. A jak prospívala věkem, tak rostla i v milosti Boží. Již tehdy byla rozhodnuta milovat Boha z celého srdce a neurazit ho nikdy slovem nebo skutkem. Proto pohrdala všemi pozemskými statky a co mohla, dávala chudým. V jídle byla tak střídmá, že si dopřávala jen tolik pokrmu, kolik bylo nezbytně třeba k zachování tělesného života. Když ze svatých Písem poznala, že se Syn narodí z panny, aby vykoupil svět, tak zahořelo její srdce láskou Boží, že netoužilo než po Bohu a nemyslílo než na něj. Její radostí byl jen Bůh, a proto se vyhýbala i styku s rodiči, aby se nerozptýlila v myšlenkách. Především se toužila dožít Mesiášova příchodu, aby mohla sloužit oně šťastné panně, která měla být jeho Matkou.

Jistě z lásky k této vznešené Dívence urychlil Vykupitel svůj příchod na svět. Protože se z pokory nepokládala za hodnou být služebnicí Matky Boží, byla vyvolena za tuto Matku. Vůní svých ctností a svými modlitbami přitáhla Syna Božího do svého panenského lůna. Proto ji nazval božský Snoubenec „Hrdličkou“: „*Hrdličku je slyšet v naší zemi*“ (Pís 2,12), neboť jako hrdlička milovala samotu, a žila na této zemi jako na poušti. Kromě toho jako hrdlička s kvílením poletuje po nivách, tak Ikala Maria neustále v chrámě, poněvadž měla soustrast s nesnázemi padlého světa a vyprošovala na Bohu vykoupení všech. S jakou vroucností a s jakým zanícením přednášela Bohu v chrámu lkání a vzdechy proroků, aby seslal Vykupitele:

¹ De fide orthod. 1. 4, c. 14. MG 94, 1159.

² Srov. Baronius, Appar. ad Annales, Niceph. Callistus, Eccl. Hist. MG 145, 758, Jiří Cedrenus, Comp. Hist. MG 121, 362, Flavius Josephus, Antiquit. 1. 8 c. 3, sv. Jan z Damašku. MG 94, 1159, Jiří Nikomedský. MG 100, 749. Toto dílo však není od Anselma.

³ Blah. Bonaventura Bad. O.S.Aug. († 1388).

⁴ Sv. Alfons uvádí schönavskou benediktinku Alžbětu, ale zjevení se stalo sv. Alžbětě Uherské čili Durynské. Alžběta Schönavská nepoživala ve středověku jména svěťice.

⁵ Revel., I. 1, c. 10.

⁶ Revel., I. 1, c. 10.

„Vypuště beránka, Pane, Panovníku země!“¹ (Iz 16,1). „Rosu dejte, nebesa, shůry a mraky dštěte Spravedlivého!“ (Iz 45,8). „Ó, kdybys protrhl nebe a sestoupil, aby se před tebou hory rozplývaly!“ (Iz 64,1).

Jedním slovem, Bůh měl radost, když viděl, jak tato Dívenka bez ustání vystupuje k vyšší a vyšší dokonalosti jako sloup kadidlového dýmu, vonící všemi ctnostmi: „Kdo je ta, jež vystupuje z pouště jako sloup dýmu, ovanuta vůní kadidlovou z myrhy a z nejjemnějšího koření kupeckého?“ (Pís 3,6). Sofron² říká: „Tato Dívenka byla vpravdě rozkošnou zahradou Páně, neboť v ní Bůh nacházel všechny druhy květů i všechny vůně ctností.“ Sv. Jan Zlatoústý³ tvrdí, že Bůh proto vyvolil Marii za svoji Matku na zemi, protože zde nenalezl svatější a dokonalejší pannu nad Marii, ani důstojnější příbytek nad její přesvaté lůno, jak poznamenává sv. Bernard⁴. Totéž hlásá sv. Antonín⁵: „Měla-li být blahoslavená Panna vyvolena a určena k důstojnosti Matky Boží, musela vynikat tak vysokou a úplnou dokonalostí, že v tomto ohledu předčila všechno ostatní tvorstvo.“

Svatá Dívenka Maria se tedy oddala a obětovala v chrámu záhy a úplně. Darujme se dnes i my bez otálení a bez výhrad Marii a prosme ji, aby nás obětovala Bohu. Pán nás neodmítne, když uvidí, že se obětuje rukama té, která byla živým chrámem Ducha Svatého, rozkoší svého Pána a vyvolenou Matkou Věčného Slova. Důvěřujme pevně v tuto vznešenou a uznanou Paní, která splácí s velikou štědrostí projevy oddanosti svých ctitelů, jak dokazuje následující příklad.

Příklad. Sestra Dominika⁶ z Ráje se narodila chudým rodičům ve vesnici Paradiso (Ráj) u Florencie. Již jako dítě začala ctít Matku Boží. K její cti se postila každý den, v sobotu rozdávala chudým jídlo, které si sama odepřela, každou sobotu také trhávala v otcově zahradě nebo v blízkých polích množství květů a zdobila jimi doma obraz blahoslavené Panny s Ježíškem v náručí.

Poslyšme, jakými milostmi se odměnila nejvděčnější Královna této své služebnici za její pocty. Jednou stála desetiletá Dominika u okna a uviděla na cestě krásnou paní s chlapečkem. Oba vztahovali ruku, jako by prosili o almužnu. Dominika běžela hned pro chléb. Najednou je však uviděla před sebou, i když neotevřeli dveře. Spatřila, jak měl chlapeček na ruku, na nohou a na prsou rány. Zeptala se paní: „Kdo poranil toto dítě?“ Paní odpověděla: „Láska.“ Dominika uchvácená krásou a skromností hošíka se ho ptala, jestli ho bolí ty rány, ten však odpověděl jen úsměvem. Zatím přistoupila krásná paní s chlapečkem k obrazu Rodičky Boží s Děťátkem a zeptala se Dominiky: „Řekni mi, dítě, pročpak zdobíš kvítím tento obraz?“ Dominika řekla: „Dělám to z lásky k Ježíši a k Marii.“ – „A jak je miluješ?“ – „Miluji je, jak jen mohu.“ – „A jak hodně je můžeš milovat?“ – „Tak, jak mi sami pomohou.“ Paní řekla: „Jen je miluj i dále, jednou v nebi ti to odmění.“

Když Dominika ucítila nebeskou vůni, vycházející z hošíkových ran, zeptala se paní, čím maže ty rány a je-li možné koupit tu mast. Paní odpověděla: „Tuto mast je možné koupit vírou a dobrými skutky.“ Dominika jim pak nabídla chleba. Ale matka řekla: „Pokrmem mého synáčka je láska. Řekni mu, že miluješ Ježíše, a způsobíš mu největší radost.“ Při slově láska hošík zazářil radostí, obrátil se k Dominice a zeptal se jí, jak miluje Ježíše. „Miluji ho tak velice,“ odpověděla Dominika, „že na něho neustále myslím dnem i nocí a netoužím po ničem jiném, než abych se mu líbila, jak je mi to jen možné.“ – „Dobře, miluj ho, a láska tě poučí, čím se mu nejvíce zalíbíš.“ Když byla vůně vycházející z ran stále silnější, zvolala Dominika: „Můj Bože, tato vůně způsobí, že zemřu láskou. Je-li vůně dítěte tak libá, jaká vůně bude asi v nebi!“

Náhle se všechno změnilo. Matka dítěte zazářila nebeským světlem a byla oděna jako Královna. Hošík se skvěl krásou jako slunce, vzal květiny a sypal je na Dominičinu hlavu, ta teď poznala Marii a Ježíše, padla na kolena a klaněla se svému Spasiteli. Nato zjevení zmizelo.

Později vstoupila Dominika do řádu dominikánek a zemřela jako světice roku 1553.

¹ Novější, správný překlad zní: „Pošlete berany pro zeměpána“.

² De Assumpt. B. M. V. Mezi spisy sv. Jeronýma. ML 30, 132.

³ Uvádí sv. Petr Canisius, De M. V. incomp. I. 1, c. 13.

⁴ In Assumptione B. V. M., s. 1. ML 183, 416.

⁵ Summa Theologiae, p. 4, tit. 15, c. 6, § 2.

⁶ Del Nente, Vila d. S. Domenica del Paradiso (1453-1553). Venezia 1675.

Modlitba

Miláčku Boží, nejlíbeznější Dívenko Maria! Ty ses obětovala v chrámě, zasvětila ses záhy a zcela oslavě a lásce svého Boha. Kéž bych ti mohl ještě dnes věnovat první léta svého života a zasvětit se zcela tvé službě, ó, svatá a nejsladší moje Paní. To však již není možné. Já, nešťastný, jsem ztratil tolik let v otročení světu a svým vášním a skoro úplně jsem zapomněl na tebe a na Boha. Nešťastný čas, kdy jsem tě nemiloval. Lépe však je začít pozdě než vůbec nikdy. Pohled' na mne proto dnes před sebou! Daruji se ti a zasvěcuji se tvé službě na celý život, ať bude krátký nebo dlouhý. Jako ty se zříkám všech tvorů a zcela se oddávám lásce ke svému Stvořiteli.

Zasvěcuji ti tedy, moje Královno, svoji mysl, aby pamatovala neustále na lásku, kterou ode mne zasluhuješ, zasvěcuji ti svůj jazyk, aby tě chválil, a své srdce, aby tě milovalo. Přijmi, přesvatá Dívenko, oběť, kterou ti podává ubohý hříšník. Prosím tě, přijmi ji pro onu útechu, kterou pocítilo tvé srdce, když ses obětovala Bohu v chrámě. Začínám ti sloužit pozdě, proto musím promarněný čas nahradit dvojnásobnou úctou a láskou.

Přijď na pomoc mé slabosti, Matko milosrdenství, svou mocnou přímluvou! Vypros mi u Ježíše setrvání a sílu, abych ti byl věrný až do smrti, abych ti sloužil v tomto životě, a tak abych přišel do nebe velebit tě navěky. Amen.

ÚVAHA IV.

O ZVĚSTOVÁNÍ PANNY MARIE^{4,8)}

**Maria se nemohla při vtělení Slova hlouběji pokořit, než se pokořila,
a za to ji Bůh nemohl více povýšit, než ji povýšil.**

„Kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se ponižuje, bude povýšen“ (Mt 23,12). To je slovo Páně, které nemůže klamat. Bůh stanovil, že se stane člověkem, aby vykoupil padlé lidstvo, a že ukáže světu své nekonečné milosrdenství. Poněvadž si musel na zemi vyvolit matku, hledal mezi všemi ženami nejsvatější a nejpokornější. Mezi všemi však spočinul zrakem na jediné. Byla to Panna Maria, která čím byla dokonalejší ve ctnosti, tím byla prostší a pokornější ve svých očích, jako holubice: „*Mladých dcer je bezpočtu. Jen jediná je má holubička, má přechistá*“ (Pís 6,8-9). Proto řekl Bůh: Tuto vyvoluji za svou Matku! Rozjímejme nyní, jak pokorná byla Maria a jak ji proto Bůh povýšil!

Maria se nemohla při Vtělení Slova hlouběji pokořit, než se pokořila, a za to ji Bůh nemohl více povýšit, než ji povýšil. To jsou dvě části naší úvahy.

I. Ve Velepísni mluví Ducha Svatý o pokoře této nejpokornější Panny a říká: „*Pokud je při stole král, vydává můj nard svou vůni*“ (Pís 1,12). Na vysvětlenou k těmto slovům říká sv. Antonín¹: „Nard, malá nízká rostlina, byl obrazem Mariiny pokory, jejíž vůně vystoupila až k nebi a přivábila z lůna Věčného Otce božské Slovo do jejího panenského lůna.“ Proto když se chtěl Bůh stát člověkem pro vykoupení světa, zvolil si tuto pokornou Pannu za svou Matku právě pro vůni jejích ctností. „Aby však rozmnožil její slávu a její zásluhy, nechtěl se stát jejím synem bez jejího souhlasu,“ říká opat Vilém². Když tedy byla pokorná Panna ve svém chudíčkém malém domku a s větší vroucností než jindy vzdychala a prosila o seslání Vykupitele, jak bylo zjeveno sv. Alžbětě Durynské³, objevil se u ní nenadále archanděl Gabriel se vznešeným poselstvím. Vešel a pozdravil ji: „*Buď zdráva, Milostiplná, Pán s tebou, ty požehnaná mezi ženami*“ (Lk 1,28). Bůh tě pozdrav, Panno plná milosti, neboť jsi byla vždycky milostí bohatší než všichni ostatní svatí. Pán je s tebou, poněvadž jsi tak pokorná. Jsi požehnaná mezi ženami, protože všechny ostatní stihla kletba hříchu, ale tys jako Matka Požehnaného byla a vždy budeš požehnaná a prostá každé poskvrny.

Co však Maria odpovídá na tento pozdrav, který ji tak velebí? Nic. Neodpovídá, ale leká se a rozvažuje. „*Ona užasla nad jeho řečí a uvažovala, co ten pozdrav má znamenat*“ (Lk 1,29). Proč užasla? Snad ze strachu před klamem? Nebo ze stydlivosti, když viděla muže? Někteří se totiž domnívají, že se jí zjevil anděl v lidské podobě. Ale nikoli. Slova Písma jsou jasná: *Užasla nad jeho řečí*. Bruno ze Segni⁴ poznamenává: „*Neužasla nad jeho tváří, ale nad jeho řečí*.“ Byl to tedy jen úlek její pokory, neboť jí byla taková chvála zcela nepochopitelná. Čím více ji anděl vyvyšuje, tím hlouběji se sama pokořuje a rozvažuje svoji nicotu. Sv. Bernardin⁵ podotýká: „*Kdyby jí byl anděl řekl, že je největší hříšnicí světa, nebyla by se tomu tolik podivila; když však slyšela tak nesmírnou chválu, celá užasla*.“ Ulekla se, protože se ve své pokoře hrozila každé chvály, a přála si pouze, aby byl chválen a veleben její Stvořitel, Dárce všeho dobra. Sama to zjevila sv. Brigitě⁶, když s ní mluvila o chvíli, kdy se stala Matkou Boží.

Mohlo by se ale namítnout, že blahoslavená Panna dobře věděla ze svatých Písem, že již nadešel čas Mesiášova příchodu, předpověděný proroky, že se již naplnily týdny Danielovy, že podle Jakubova proroctví již přešlo Judovo žezlo do rukou cizího krále Heroda, také že věděla, že Mesiášovou matkou bude panna. Když nyní slyšela chvály, které náležely jen panně, vyvolené za Matku Boží, nevznikla v ní myšlenka nebo aspoň tušení, že snad ona sama je vyvolená za Matku Boží? Nikoli! Její hluboká pokora vůbec nepřipustila takové myšlenky. Ty chvály v ní vzbudily jen velikou bázeň, takže podle sv. Petra Zlatomluvého⁷, jako chtěl být

^{4,8)} Podle současného liturgického kalendáře se slaví jako „Slavnost Zvěstování Páně“ dne 25. března.

¹ Summa Theologiae, p. 4, tit. 15, c. 21, § 2.

² Cituje Rio S.J., In Cant. cant., c.1, sect. 1.

³ Sv. Alfons uvádí, že se zjevení stalo Sestře Alžbětě benediktince.

⁴ Comm. in Lucam, p. 1, c. 1. ML 165, 341.

⁵ De amoe incarnante, p. 3.

⁶ Revel., I. 2, c. 23.

⁷ Sermo 142. ML 52, 579.

Spasitel posilněn od anděla, tak bylo třeba, aby uklidňoval anděl Gabriel Marii polekanou tímto pozdravem: „*Neboj se, Maria, neboť jsi nalezla milost u Boha*“ (Lk 1,30). Neboj se, Maria, nežasni nad vznešeným názvem, jímž jsem tě pozdravil. Jsi ve svých očích tak nepatrná a nízká, avšak Bůh, který pokorné vyvyšuje, tě učinil hodnou, abys lidem znovu nalezla ztracenou milost. Proto tě uchránil bez poskvrny, společné všem Adamovým dětem, proto tě od tvého Početí vyznamenával milostmi většími než všechny svaté, proto tě nyní konečně povyšuje k důstojnosti jeho Matky. „*Hle, počneš a porodíš syna a dáš mu jméno Ježíš*“ (Lk 1,31).

Nuže, proč váháš? Sv. Bernard¹ k ní volá: „Paní, anděl čeká na tvou odpověď, a ještě více na ni čekáme my, odsouzení k smrti. Hleď, naše Matko, nabízí se ti výkupná cena za naši spásu. Bude jí samo Věčné Slovo, které se chce stát v tobě člověkem. Přijmeš-li je za syna, hned budeme před smrtí zachráněni. Jak velice je Pán uchvácen tvou krásou, tak vroucně touží po tvém souhlasu, skrze který stanovil spasit svět.“ „Odpověz rychle,“ volá k ní sv. Augustin², „nezdržuj spasení světa, které závisí na tvém souhlasu.“

Však hle! Maria již odpovídá. Říká andělovi: „*Hle, jsem služebnice Páně, staň se mi podle tvého slova!*“ (Lk 1,38). Ó, jaká to odpověď! Odpověď krásnější, pokornější a moudřejší, než by nalezla moudrost všech lidí a andělů dohromady, kdyby o ní přemýšleli milióny let! Odpověď mocná, která rozradostnila nebesa a zemi přinesla nesmírné moře milostí a darů! Odpověď, která vyšla z pokorného Mariina srdce, přitáhla hned z lůna Věčného Otce jednorozeného Syna Božího do jejího přecházejícího života, aby se v ní stal člověkem. Sotva byla vyslovena slova: „*Hle, jsem služebnice Páně, staň se mi podle tvého slova!*“, ihned „*Slovo se stalo tělem*“ (Jan 1,14) a Syn Boží se stal i synem Mariiným. „Ó, mocné, účinné, nade vše úctyhodné „*Staň se*“,“ volá sv. Tomáš z Villanovy³, „neboť jindy slovem „*Staň se*“ stvořil Bůh světlo, nebe a zemi, ale skrze toto Mariino „*Staň se*“ stal se Bůh člověkem jako my.“

Neodchylujme se však od svého předmětu. Rozjímejme o veliké pokoře blahoslavené Panny v její odpovědi. – Byla dost osvětlená, aby poznala vznešenou důstojnost Bohorodičky. Od anděla nabyla jistoty, že ona je tou šťastnou, od Boha vyvolenou Matkou. Proto však o sobě nemá žádné vysoké mínění a neoddává se samolibým myšlenkám pro své povýšení. Má na mysli jednak svoji nicotu, jednak nekonečnou velebnost svého Boha, který ji vyvolil za svoji Matku, a uznává sebe za nehodnou takové závatné cti, nechce se však také nijak protivit jeho vůli. Když je tedy žádána o odpověď, co dělá a co říká? Protože je zcela ponořena do své nicoty a současně roznícena touhou spojit se takto dokonaleji s Bohem, podrobuje se úplně vůli Boží a odpovídá: „*Hle, jsem služebnice Páně!*“ Chce tím říci: Pán mne volí za svoji Matku, sama ze sebe však nejsem ničím a všechno, co mám, je jeho darem; kdo by se tedy domníval, že jsem vyvolena pro svoje zásluhy? „*Hle, jsem služebnice Páně!*“ Jak si může služebnice zasloužit milost, aby stala Matkou svého Pána? „*Hle, jsem služebnice Páně!*“ Bud' proto velebena dobrota Páně, ne však jeho služebnice. Neboť že shlédli na stvoření tak nízké jako jsem já a že je tolik vyvýšil, je pouze dílem jeho dobroty.

„Ó, veliká Mariina pokoro, která ji činíš nepatrnou před ní samou, zato však velikou před Bohem, nehodnou ve vlastních očích, hodnou však v očích nekonečného Pána, kterého neobsáhne svět,“ volá opat Guerrik⁴.

Ještě krásnější jsou slova sv. Bernarda⁵ v jeho čtvrté řeči o Mariině Nanebevzetí. Pln úžasu nad její pokorou volá: „Ó, Paní, jak jsi mohla ve svém srdci sloučit tak pokorné smýšlení o sobě s tak velikou čistotou a tak bezvadnou nevinností a s tak nezměrnou plností milosti? Jak mohla v tobě zapustit kořeny, blahoslavená Panno, tato pokora, tak hluboká pokora, když jsi přece viděla, jak tě Bůh poctil a povýšil?“

Když poznal Lucifer svou velkou krásu, zatoužil povznést svůj trůn nad hvězdy a být roven Bohu. Řekl: „*Vystoupím na nebesa, vyvýším svůj trůn nad Boží hvězdy, ... s Nejvyšším se budu měřit*“ (Iz 14,13-14). Jak by teprve asi mluvil a co by žádal tento zpupný duch, kdyby byl ozdoben Mariinými přednostmi? Pokorná Maria však jednala zcela jinak. Čím více byla vyvýšena, tím hlouběji se pokořovala. „Ó, Paní,“ končí svou řeč sv. Bernard⁶, „pro svou líbeznou pokoru ses stala hodnou, aby na tebe shlédli Bůh se zvláštní láskou, hodnou, abys uchvátila svého Krále svou krásou, hodnou, abys sladkou vůní své pokory přitáhla Syna Božího z místa

¹ Hom. 4 super Missus . ML 183, 83.

² Sermo 4 in Natali Dom. ML 39, 1986. Mezi spisy sv. Augustina.

³ In festo Annunt.

⁴ In Assumptione, s.3. ML 185, 196.

⁵ In Assumptione, s.4. ML 183, 428.

⁶ In Assumptione, s.4. ML 183, 428.

jeho odpočinutí, z lůna Otcova, do svého přečistého lůna." Podle Bernardina z Busti¹ získala Maria svou odpověď „*Hle, jsem služebnice Páně*" větší zásluhy, než byli schopni zasloužit všichni tvorové všemi svými dobrými skutky.

„Tato nevinná Panna byla velmi drahá Bohu pro své panenství," říká sv. Bernard², „ale co ji učinilo hodnou, pokud je možné tvorů, aby se stala Matkou svého Stvořitele, byla pokora." Tuto myšlenku potvrzuje Eusebius z Cremony³, když říká, že ji Bůh vyvolil za svoji Matku spíše pro její pokoru než pro její všechny vznešené ctnosti. Totéž zjevila sama Panna Maria sv. Brigitě⁴: „Čím jsem si zasloužila velikou milost, stát se Matkou svého Boha? Čím jiným, ne-li uznáním své nicoty a svým sebepokorením!" A již dávno předtím to vyznala ve svém nejpokornějším chvalozpěvu slovy: „*Sklonil se ke své služebnici v jejím ponížení. ...Veliké věci mi učinil ten, který je Mocný*" (Lk 1,48-49). Sv. Vavřinec Justiniani⁵ upozorňuje, že Maria nepřipomíná panenství nebo nevinnost, ale pouze ponížení; na ně Pán shlédl. „A touto zmínkou o ponížení," říká sv. František Saleský⁶, „Maria nezamýšlela chválit ctnost své pokory, ale chtěla jen prohlásit, že Bůh shlédl na její nicotu a že ze své pouhé dobroty ji chtěl takto povýšit."

Zkrátka, „Mariina pokora byla jako žebřík, po němž chtěl Pán sestoupit na zemi, aby se stal člověkem v jejím lůně," říká sv. Augustin⁷. Tuto pravdu vyzvedá sv. Antonín⁸ těmito slovy: „Pokora Svaté Panny byla nejdokonalejší a nejbližší přípravou na její Boží mateřství." Tak můžeme též porozumět Izaiášovu proroctví: „*Vyjde prut z kořene Jesse a květ z kořene jeho vystoupí*" (Iz 11,1). Podle sv. Alberta Velikého⁹ měl vzejít božský květ, totiž jednorozený Syn Boží, nikoliv z vrcholu nebo pně Jesseova kmene, ale z kořene, aby tak byla naznačena pokora jeho Matky. Ještě jasněji říká totéž celleský opat¹⁰: „Všimni si, že květ vzejde nikoli z vrcholu, nýbrž z kmene!" Proto říká Pán své milované Dceři: „*Odvrát své oči ode mne, neboť ony učinily, že jsem odletěl*" (Pís 6,4). „Kam odletěl?" ptá se sv. Tomáš z Villanova¹¹. „Z lůna Otcova do lůna Matky." K této myšlence poznamenává, Fernandez¹², učený vykladatel Písma svatého: „Nejpokornější Mariiny oči, jimiž stále pohlížela na Boha a na svou nicotu, působily na Boha tak mocně, že jej stáhly do jejího lůna." „Z toho je patrné," říká opat Franco¹³, „proč Duch Svatý tolik chválil krásu této své Snoubenky pro její holubičí oči: „*Jak jsi krásná, přítelkyně moje, jak jsi krásná! Oči tvé jsou jako holoubci*" (Pís 4,1). Poněvadž Maria pohlížela na Boha prostým, pokorným okem holubice, tak jej svou krásou uchvátila, že jej spjala pouty lásky a učinila zajatcem ve svém panenském životě."

Ukončeme tuto část myšlenkou vyslovenou hned na začátku, že se Maria nemohla hlouběji pokořit při Vtělení Slova. Hledme nyní, že ji Bůh nemohl více povýšit, než když ji učinil svou Matkou.

II. Abychom pochopili závratnou výši, na niž byla Maria povznesena, bylo by třeba pochopit nesmírnou vznešenost a velikost Boha samého. Stačí prostě říci: Bůh učinil tuto Pannu svou Matkou. Z těchto slov můžeme poznat, že ji Bůh nemohl již více vyvýšit. Právem říká Arnold Chartreský¹⁴, že když se stal Bůh Mariiným synem, povýšil ji nad všechny svaté a anděly: „Po Bohu je Maria nesrovnatelně vyšší než všichni nebeští duchové," volají sv. Efrém a sv. Ondřej Krétský¹⁵. Sv. Anselm¹⁶ píše: „Paní, tobě se nemůže nic rovnat, neboť všechno ostatní je buď nad tebou nebo pod tebou. Nad tebou je jediný Bůh, pod tebou stojí vše ostatní." „Tak závratná je vznešenost této Panny," říká sv. Bernardin¹⁷, „že ji může pochopit pouze Bůh."

¹ Mariale, p. 7, s. 4, p. 2.

² Hom. 1 super Missus. ML 183, 59.

³ Epist. Ad Damasum de morte Hieron., c. 18. ML 22, 249. Mezi spisy sv. Jeronýma.

⁴ Revel., I. 2, c. 23.

⁵ De vita solit., c. 14.

⁶ Introduction à la vie dévote, p. 3, ch. 6.

⁷ In festo Assumpt. ML 39, 2133. Mezi spisy sv. Augustina.

⁸ Summa Theologiae, p. 4, tit. 15, c. 6, § 2.

⁹ Sermo 56. De b. V. M.

¹⁰ Contempl., p. 3, cont. 3.

¹¹ In festo Assunmp. Conc. 3.

¹² Comm. Et observ. Mor. in Gen., c. 24, sect. 1.

¹³ De gratia Dei, I. 6. ML 166, 744.

¹⁴ Lib. de laud. B. M. V. ML 189, 1729.

¹⁵ S. Ephraem, nostrae dorm. MG 97, 1099.

¹⁶ Tract. de Conc. B. M. V. ML 159, 307.

¹⁷ S. 5 de Nativ B. M. V.

„Někteří se diví,“ upozorňuje sv. Tomáš z Villanovy¹, „že svatí evangelisté velebí tak obšírně sv. Jana Křtitele, sv. Maří Magdalénu a tak málo píší o Mariiných dokonalostech.“ Světec k tomu říká: „Stačí, když je o ní řečeno: „Z níž se narodil Ježíš“ (Mt 1,16). Nač ještě vyzvídáš, co říkají evangelisté o vznešenostech této Panny? Svědčí ti, že je Matkou Boží, to ti musí stačit. Tímto jediným slovem říkají vše, vystihují všechny její dokonalosti, a proto je nemuseli vypisovat jednotlivě.“ A Eadmer² se ptá: „Což nepřevyšuje prostá zpráva, že je Maria Matkou Boží, každou vznešenost, kterou si lze mimo Boha pomyslet nebo vyjádřit?“ Ve stejném smyslu píše Petr z La Celle³: „Jmenuj si ji Královnou nebe, Paní andělů, dávej jí jakýkoli čestný název, nikdy ji nemůžeš poctit tak, jako jediným jménem: Matka Boží!“

Důvod je zřejmý. Sv. Tomáš⁴ učí: „Čím blíže je nějaká věc svému původu, tím z něho bere více dokonalosti. Maria je však tvorem Bohu, svému Původci, nejbližším. Proto má přede všemi tvory účast na jeho milosti, dokonalosti a vznešenosti.“ Suarez⁵ z toho usuzuje, že důstojnost Matky Boží náleží jaksí do řádu hypostatického spojení s božskou Osobou, k níž má nutně vztah. Proto říká Diviš Kartuzián⁶: „Po hypostatickém spojení s Bohem (to je spojení božské a lidské přirozenosti v Kristu s osobou Slova) s ním není dokonalejší spojení nad Boží mateřství.“ Podle sv. Tomáše⁷ je to nejvznešenější spojení, jaké může mít s Bohem pouhý tvor. A sv. Albert Veliký⁸ učí, že za velebností Boží hned následuje důstojnost Božího mateřství, takže se Maria nemohla s Bohem spojit dokonaleji, leda že by se sama stala Bohem.

„Aby se Svatá Panna stala Matkou Boží,“ říká sv. Bonaventura⁹, „musel ji napřed Bůh povýšit na stejný stupeň s božskými Osobami, žádala si to téměř nekonečná plnost milostí.“ Děti se svými rodiči tvoří jednotu, proto i majetek i čest jsou jim společné. Mnich Mikuláš¹⁰ říká, že Bůh přebývá v tvorech rozmanitým způsobem, v Panně Marii že však přebýval způsobem jedinečným, když se s ní stal jedno. Tentýž spisovatel pak pronáší památná slova: „Ať mlčí a třese se každický tvor; sotva se smí odvážit pohledu na tak nesmírnou důstojnost. Bůh přebývá v Panně, s níž se sdílí o tutéž přirozenost.“

„Pro toto těsné spojení s nekonečným Dobrem obdržela Maria jako Matka Boží důstojnost v jistém smyslu nekonečnou,“ učí sv. Tomáš¹¹. Suarez¹² nazývá tuto důstojnost nekonečnou ve svém druhu. Důstojnost Matky Boží je totiž nejvyšší, jakou Bůh může udělit pouhému tvoru. Poslyšme vysvětlení Andělského Učitele¹³: „Lidská přirozenost Kristova mohla dostat více milosti posvěcující než skutečně dostala.“ A uvádí důvod: „Poněvadž je milost posvěcující stvořeným darem, je třeba uznat, že má nekonečnou bytnost. Každý tvor má jen omezenou míru schopností, které však nebrání Boží moci, aby jeho schopnosti zvětšovala. Nicméně se však nemohlo dostat lidské Kristově přirozenosti vyššího vyznamenání, než je spojení s božským Slovem.“ A stejně Maria nemohla být povznesena k vyšší důstojnosti, než aby byla Matkou Boží. Právě tak píše sv. Tomáš z Villanovy¹⁴: „Mateřství Nekonečného v sobě určitě obsahuje jakousi nekonečnost.“ A Sv. Bernardin Sienský¹⁵ říká: „Výše, k níž Bůh povznesl Marii jako svou Matku, byla nejvznešenější; více ji povýšit nemohl.“ Tuto myšlenku potvrzuje i sv. Albert Veliký¹⁶: „Pán dal blahoslavené Panně nejvyšší vyznamenání, jehož je tvor schopen, totiž mateřství Boží.“

Oprávněně tedy napsal Konrád Saský¹⁷ proslulý výrok, že Bůh sice mohl stvořit rozlehlejší svět a větší nebesa, nemohl však stvořit vznešenějšího tvora, než je jeho Matka. Lépe však než všichni jiní vyjádřila sama Matka Boží, k jaké výši ji Bůh povznesl, když zapěla: „Veliké věci mi učinil Mocný“ (Lk 1,48). Proč však nevysvětlila Svatá Panna, které jsou ty velké věci,

¹ In festo Nativ B. V. M.

² Liber de excell. V. M., c. 2. ML 159, 559.

³ Liber de panibus, c. 21. ML 202, 1021.

⁴ Summa Theologiae III, q. 27, a. 5.

⁵ De Inc., p. 2, disp. 1, sect. 2.

⁶ De dign. Et laud. B. V. M., l. 1 a 35.

⁷ Summa Theologiae I, q. 25, a. 6 ad 4.

⁸ Mariale de laud. Virginis, c. 180.

⁹ S. 5 de Nativ B. M. V.

¹⁰ Sermo de Nativ B. V. M. ML 144, 738. Mezi spisy sv. Petra Damiani.

¹¹ Summa Theologiae I, q. 25, a. 6 ad 4.

¹² De Inc., p. 2, disp. 18, sect. 4.

¹³ Summa Theologiae III, q. 7, a. 12 ad 2. Srov. Summa Theologiae I, q. 25, a. 6 ad 4.

¹⁴ In festo Nativ. B. V. M.

¹⁵ Sermo de consensu virg.

¹⁶ Mariale, c. 178.

¹⁷ Speculum B. M. V., lect. 9.

kteří jí Bůh prokázal? Sv. Tomáš z Villanovy¹ odpovídá: „Maria je nevysvětlila proto, že jsou tak veliké, že je vysvětlit nelze.“

Proto sv. Bernard² oprávněně říká, že Bůh stvořil celý svět kvůli této Panně, která směla být jeho Matkou. A sv. Bonaventura³ smí též říci: „Tvou péčí, Panno přesvatá, trvá svět, který jsi s Bohem založila na počátku.“ Světec tím naráží na slova knihy Přísloví, která vztahuje Církev na Marii: „*S ním jsem byla, všecko pořádajíc*“ (Př 8,30). Sv. Bernardin Sienský⁴ k tomu dodává, že Bůh z lásky k Marii nezahubil člověka po Adamově hříchu. Církev svatá tedy vhodně píše o Marii, že „*si vyvolila nejlepší úděl*“⁵. Vždyť tato panenská Matka si vyvolila nejen nejlepší věc, nýbrž z nejlepších věcí nejlepší úděl, když jí Bůh dal, jak vysvětluje sv. Albert Veliký⁶, v nejvyšším stupni všechny milosti a dary obyčejné i zvláštní, poskytnuté všem ostatním tvorům, to vše jako důsledek její důstojnosti Božího mateřství.

Tak například byla Maria dítětem, z dětského věku měla však jen nevinnost, ne však nedostatky, neboť od počátku života měla dokonalé užívání rozumu. Byla pannou, ale bez pohany neplodnosti. Byla Matkou, ale zachovala si klenot panenství. Byla též krásná, velmi krásná, jak svědčí Richard od sv. Vavřince, Jiří Nikomedský a Pseudo-Dionýsius Areopagita⁷. Sám Pán zjevil sv. Brigitě⁸, že jeho Matka předčila krásou všechny lidi i anděly. Maria tedy byla neobyčejně krásná, ale bez nebezpečí pro toho, kdo na ni patřil, neboť její краса zapuzovala nečistá hnutí a vnukala lásku k čistotě, jak svědčí sv. Ambrož⁹. Toto mínění potvrzuje též sv. Tomáš¹⁰. Z toho důvodu se nazývá Maria myrhou, která skýtá ochranu před hnílobou: „*Jako myrha výborná vydávám líbeznou vůni*“ (Sir 24,20). Maria byla navenek velmi činná, ale tato činnost ji neodváděla od spojení s Bohem. Byla ponořena v Boha nazíráním, ale nezanedbávala časné práce a povinnosti blízké lásky. I smrt se jí dotkla, ale Maria zůstala uchráněna smrtelných úzkostí a rozkladu těla.

Ukončíme tuto úvahu. Tato Boží Matka je nekonečně nižší než Bůh, ale je nesmírně vyšší než všechno tvorstvo. Je nemožné nalézt vznešenějšího Syna nad Ježíše, ale stejně je nemožné nalézt vznešenější Matku nad Marii. Tato pravda musí nejen probudit ve ctitelích této Královny radost z její vznešenosti, ale i zvýšit důvěru v její přemocnou ochranu. „Vždyť jako Matka Boží má jisté právo na Boží dary ve prospěch svých ctitelů,“ říká Suarez¹¹. A zase naopak, jak upozorňuje sv. Germanos¹², Bůh nemůže nevyslyšet její prosby, protože ji stále musí uznávat za svou pravou a neposkvrněnou Matku. „Proto ti nechybí, Matko Boží a Matko naše,“ volá sv. Bernard¹³, „ani moc ani ochota nám pomoci.“ „Víš dobře,“ vzývám tě s opatem Jordanem¹⁴, „že tě Bůh nestvořil jen kvůli sobě, ale také proto, abys obnovila anděly, napravila lidi a potřela ďábl; tvým prostřednictvím nabýváme milosti Boží a tebou byl pekelný nepřítel přemožen a rozdrčen.“

Chceme-li se zalíbit Rodičce Boží, zdravme ji často Zdrávasem. Jednoho dne se zjevila sv. Mechtildě¹⁵ a řekla jí, že ji nemůžeme lépe uctít než tímto pozdravem. Touto modlitbou si od Matky milosrdenství získáme i zvláštní milosti, jak ukazuje tento příklad.

Příklad. ¹⁶K P. Mikuláši Zucchimu v Římě přišel ke zpovědi mladík oddaný nečistotě a jiným neřestem. Zpovědník přivítal kajícího velmi laskavě, měl soustrast s jeho bídným stavem, a aby ho vysvobodil z nešťastné vášně, poradil mu pobožnost k Panně Marii. Za pokání mu uložil, aby se až do příští zpovědi každý den ráno při vstávání a večer před spánkem pomodlil Zdrávas k blahoslavené Panně a aby svěřil její ochraně svůj zrak, své ruce a celé tělo s prosbou, aby ho chránila jako své vlastnictví. Mladík toto pokání konal, ale zpočátku bez val-

¹ In festo Nativ. B. V. M., c. 3.

² In Antiphonam Salve Regina. ML 184, 1069. Mezi spisy sv. Bernarda.

³ Psalt. B. M. V., Psalmus 118.

⁴ S. 5 de Nativ. B. V. M.

⁵ Evangelium mše sv. na svátek Nanebevzetí Panny Marie.

⁶ Biblia mar., Event. Sec. Lucam n. 13.

⁷ Richard, In Cant. cant., c.26. ML 196, 483, Jiří Nik., Or. 6. MG 100, 1426, Halloix S.J., Vita S. Dyonisii Areop., c. 6. MG 4, 749.750.

⁸ Revel. I. 1, c. 51.

⁹ De inst. Virg., c. 7. ML 16, 319.

¹⁰ In III. Sent. Dist. 3, q. 1. a. 2 ad 1 q.

¹¹ De Inc., p. 2, sect. 2.

¹² In Dorm. SS. Dom. MG 98, 351.

¹³ In Assumptione, s. 1. ML 183, 415.

¹⁴ Contempl. de B. V., p. 3. De Nativ. glor. V. M., cont. 1.

¹⁵ Liber specialialis gratiae, p. 1, c. 42.

¹⁶ Segneri S.J., Il Christiano istruito, p. 3, rag. 34.

ného úspěchu. Zpovědník ho však neustále pobízel k této modlitbě a vléval mu důvěru v ochranu Rodičky Boží.

Mezitím mladík opustil Řím a odešel do světa. Po svém návratu vyhledal zase svého zpovědníka. P. Zucchi poznal ke své radosti s úžasem, že mladík je nadobro změněný a bez svých dřívějších neřestí. „Synu,“ tázal se ho, „co tě tak změnilo?“ Mladík odpověděl: „Otče, vy jste mne naučil nepatrné pobožnosti k Panně Marii. Jí děkuji za tuto milost.“

To však není vše. P. Zucchi vyprávěl tento příklad na kazatelně. Mezi posluchači byl i jeden kapitán, který žil již mnoho let v hříšném poměru s jistou ženou. Ten si umínil, že bude také konat onu pobožnost, aby se osvobodil z okovů, v nichž ho Satan svíral. (Takové předsevzetí musí učinit každý hříšník, chce-li pomoc od Panny Marie.) A také on zanechal hříchu a polepšil se. – Co se však stalo později? V opovážlivé důvěře ve vlastní sílu se po šesti měsících dopustil nerozumu a šel k oné ženě, aby zjistil, zda se i ona polepšila. Ale když se blížil k domu, kde mu hrozilo nebezpečí opětného pádu, pocítil, že ho neviditelná moc odrazila zpět¹, a poznal jasně, že ho Panna Maria takto ochraňuje před zavržením. Z toho je zřejmé, jak se o nás stará naše dobrá Matka, nejen, aby nás vysvobodila z hříchů, když se jí za tím účelem svěřujeme do ochrany, ale také, aby nás uchránila před nebezpečím nového pádu.

Modlitba

Ó, neposkrvněná a svatá Panno, bytosti před Bohem nejpokornější a nejvznešenější! Tys byla tak nepatrná ve vlastních očích, ale tak veliká v očích svého Pána, že tě vyvolil za svou Matku a povýšil tě za Královnu nebe a země. Děkuji Bohu za tvé povýšení a raduji se s tebou, že jsi tak vroucně spojena s Bohem, že se nelze s ním pouhému tvorů spojit těsněji. Já, bídny hříšník, tak pyšný i při svých hříších, se stydím předstoupit před tebe, tak pokornou při tolika dokonalostech. Ale ve své bídě tě chci také pozdravit: *Zdrávas, Maria, Milostiplná!* Vypros i mně účast na plnosti svých milostí. *Pán s tebou:* Pán, který byl s tebou od prvního okamžiku tvého stvoření, se s tebou spojil nyní ještě dokonaleji, když se stal tvým Synem. *Požehnaná jsi mezi ženami:* Vypros i nám Boží požehnání! *A požehnaný plod života tvého:* Ó, svatá ratolesti, která jsi přinesla světu tak vzácný a svatý plod! *Svatá Maria, Matko Boží:* Ó, Maria, vyznávám, že jsi pravou Matkou Boží, a jsem ochoten za tuto pravdu tisíckrát položit život. *Pros za nás hříšní:* Jsi-li Matkou Boží, jsi i Matkou naší spásy a Matkou nás, ubohých hříšníků, poněvadž pro spásu hříšníků se stal Bůh člověkem. A tebe učinil svou Matkou, aby tvé modlitby mohly zachránit každého hříšníka. – Nuže, pros za nás, Maria! *Nyní i v hodinu smrti naší:* Pros neustále! Pros nyní, kdy toneme v tolika pokušeních a nebezpečích ztratit Boha, pros však zvláště potom v hodině naší smrti, až budeme opouštět tento svět, abychom se objevili před soudnou stolicí Boží. Pros za nás, abychom se spasili pro zásluhy Ježíše Krista a na tvou přímluvu a mohli jednou přijít do nebe, kde nám již nebude hrozit nebezpečí záhuby. Tam budeme chválit a velebit tebe a tvého Syna po celou věčnost. Amen.

¹ Segneri vypráví, že tento muž byl odhozen od jednoho konce ulice k druhému.

ÚVAHA V.

O NAVŠTÍVENÍ PANNY MARIE^{*)}

**Panna Maria je strážkyní pokladu všech milostí,
proto, kdo si přeje milosti, musí se obrátit na Marii,
kdo se však na Marii obrátí, může se být jistý, že žádané milosti obdrží.**

Rodina, do níž zavítá královská návštěva, se pokládá za šťastnou jednak pro čest jí prokázanou, jednak pro výhody, které jí z toho kynou. Daleko šťastnější je ale duše, k níž zavítá Královna světa, Nejsvětější Panna Maria, neboť – když některou šťastnou duši navštíví – ji naplní dary a milostmi a zahrne ji svou přízní. Požehnán byl dům Obéd-edómův, když do něj zavítala Hospodinova archa: „*Hospodin požehnal Obéd-edómovu domu i všemu, co mu patřílo.*“ (1 Kron 13,14b). O co větší požehnání dostávají ti, které dobrovolně navštíví Matka Boží, živá Hospodinova archa. „Šťastný dům, který poctí svou návštěvou Rodička Boží,“ napsal Engelgrave¹. Tuto pravdu zakusila na sobě rodina sv. Jana Křtitele. Sotva tam Maria vstoupila, hned naplnila celou rodinu nebeskou milostí a požehnáním. Proto se také nazývá slavnost Navštívení Panny Marie slavností milostí Panny Marie.

Proto dnes budeme rozjímat o Panně Marii jako o Strážkyni pokladu všech milostí, a to ve dvou částech. V první poznáme, že kdo chce milost, musí se obrátit na Marii, v druhé, že kdo se obrací na Marii, může s jistotou očekávat, že žádanou milost obdrží.

I. Svatá Panna uslyšela od archanděla Gabriela, že její teta Alžběta je těhotná již šestý měsíc. V té chvíli byla osvěcena Duchem Svatým a poznala, že Vtělené Slovo, které bylo již jejím Synem, chce začít světu zjevovat poklady svého milosrdenství a že chce udělit první milosti celé Alžbětině rodině. Proto „*ihned vstala*“, jak vypravuje sv. Lukáš (Lk 1,39), „*a odešla s chvatem na hory*“. Povstala z klidu svého nazírání na Boha, v němž byla neustále pohřížena, opustila sladkou samotu a ihned odešla do Alžbětina domu. A protože „svatá láska všechno snáší“ (1 Kor 13,7) a nestrpí odklad,“ jak poznamenává k tomuto místu sv. Ambrož², „proto nedbá tato útlá a slabá Panna na namáhavost cesty a odchází okamžitě.“ „*Vešla do domu Zachariášova a pozdravila Alžbětu*“ (Lk 1,40). Sv. Ambrož upozorňuje, že Maria pozdravila první. Návštěva blahoslavené Panny se však lišila od návštěv světských lidí. Ve světě návštěvy znamenají jen prázdné, neupřímné zdvořilosti, Mariina návštěva však přinesla onomu domu plnost milostí. Neboť hned při jejím vstupu a prvním pozdravu byla Alžběta naplněna Duchem Svatým, Jan byl očištěn od hříchu a posvěcen. Proto zaplesal v životě své matky, aby projevil milost přijatou skrze blahoslavenou Pannu. Řekla to sama Alžběta: „*Hle, jakmile se zvuk tvého hlasu dotkl mých uší, pohnulo se radostí dítě v mém těle*“ (Lk 1,44). „Mocí Mariina pozdravu,“ píše Bernardin z Busti³, „dostal Jan milost Ducha Svatého a byl posvěcen.“

První ovoce vykoupení bylo tedy lidem dáno skrze Marii. Maria byla vedením, skrze něž dostali Jan milost, Alžběta Ducha Svatého, Zachariáš dar proroctví a celá rodina množství jiných požehnaných účinků. To byly první milosti, které udělilo Věčné Slovo po svém vtělení. Plným právem proto smíme věřit, že Bůh učinil od té doby Marii stavidlem milostí pro všechny, jak ji nazývá sv. Bernard⁴, takže nyní všechny milosti, které nám chce Bůh poskytnout, k nám přicházejí skrze ni, jak už bylo řečeno dříve (Část I., hlava V.).

Máme tedy důvod, proč nazývat tuto Matku Boží Pokladem, Strážkyní pokladu a Rozdávatelek milostí Božích. Tak ji nazývá Raymund Jordán, celleský opat, sv. Petr Damiani, sv. Albert Veliký a sv. Bernardin⁵; řecký Učitel Chrysippus Jeruzalémský (uváděný u Petavia)⁶ ji zve „zásobárnou všeho dobra“ a sv. Řehoř Divotvůrce⁷ říká: „Maria je nazývána milostiplnou,

^{*)} Podle současného liturgického kalendáře se slaví jako „Svátek Navštívení Panny Marie“ dne 31. května.

¹ Engelgrave S.J., Lux evang., p. 3. Coloniae 1659.

² Expos. Event. Sec. Lucam I. 2, n. 19. ML 15, 1560.

³ Mariale, p. 6, s. 1.

⁴ Sermo de aqueductu n. 4. 6. 7. ML 183, 440.441. ♣Sv. Bernard ji nazývá „vodovodem“.

⁵ Raymundus, Contempl., Proem., S. Petrus Damiani, s. 45. ML 144, 746, S. Albertus, Sermo in Nativ. B. M., S. Bernardinus, s. 12 de Assumpt.

⁶ Chrysippus viz. MG 162, 755-777.

⁷ Hom. 1. in Annunt. MG 10, 1150. Pochybný spis.

poněvadž je v ní složen celý poklad milostí." Richard od sv. Vavřince¹ říká, že v ní Bůh složil jako v Pokladně milosrdenství všechny dary a milosti a že z tohoto pokladu ona obohacuje své služebníky.

Konrád Saský² vykládá podobenství o poli, které je třeba stůj co stůj koupit kvůli pokladu v něm ukrytém: „*Království nebeské je jako poklad ukrytý v poli, který někdo najde a skryje, z radosti nad tím jde, prodá všecko, co má, a koupí to pole*" (Mt 13,44). Říká, že tímto pokladem je naše Královna Maria, v níž je ukryt Boží poklad, totiž Ježíš Kristus, a s Ježíšem Kristem Zdroj všech milostí. A před ním hlásal již sv. Bernard³, že Pán všechny milosti připravené pro nás vložil do Mariiných rukou. Proto si musíme být vědomi, že každé dobro, které dostáváme, k nám přichází z jejích rukou. O tom nás poučuje sama Panna Maria slovy: „*Ve mně je všechna milost k životu pravdy*" (Sir 24,25). Ve mně jsou všechny milosti a všechna pravá dobra, po nichž můžete toužit vy, lidé, ve svém životě. – „Ano, Matko a Naděje naše," volá k ní mnich Mikuláš⁴, „víme, že všechny poklady Božího milosrdenství jsou ve tvých rukou." A před ním to řekl jasně a stručně sv. Ildefons⁵, který oslovuje Svatou Pannu takto: „Paní, všechny milosti, které Bůh ustanovil dát lidem, musí podle jeho rozhodnutí projít tvými rukama, protože všechny poklady milostí odevzdal tobě." Z toho důvodu „se nikdo nespasí, ó, Maria, než jen skrze tebe," usuzuje sv. Germanos⁶, „nikdo nedostane Boží dar, než jen skrze tebe!"

Anděl řekl Nejsvětější Panně: „*Neboj se, Maria, neboť jsi našla milost u Boha*" (Lk 1,30). K těmto slovům připojuje sv. Albert Veliký⁷ krásnou úvahu: „Panno Maria, tys neuchvátila milost Boží násilím, jak chtěl učinit Lucifer, neztratila ji, jako ji ztratil Adam, ale našla ji, poněvadž jsi po ní toužila a hledala ji. Nalezla jsi milost nestvořenou, kterou je Bůh sám, tvůj Syn, a s ní jsi našla a obdržela i všechna stvořená dobra." Tuto myšlenku potvrzuje sv. Petr Zlatomluvý⁸: „Vznešená Matka našla tuto milost, aby zjedнала opět spásu všem lidem." Na jiném místě říká, že Maria našla plnost milosti, která stačí, aby byl zachráněn každý člověk, a která se má vylít na všechno tvorstvo jako bohatý déšť. „Jako Bůh stvořil slunce, aby osvětlovalo celou zemi," říká Richard od sv. Vavřince⁹, „tak stvořil Marii, aby se skrze ni světu rozdávaly všechny dary Božího milosrdenství." K tomu sv. Bernardin¹⁰ podotýká, že blahoslavená Panna od té doby, co se stala Matkou Vykupitele, nabyla jisté pravomoci nade všemi milostmi.

Ukončeme tuto část slovy Richarda od sv. Vavřince¹¹: „Chceme-li obdržet nějakou milost, obraťme se na Marii, která vymůže svým ctitelům vše, o co ji prosí; vždyť našla milost Boží a ještě stále ji nalézá." Richard našel tuto myšlenku u sv. Bernarda¹², který říká: „Hledejme milost, ale hledejme ji skrze Marii, neboť co ona hledá, neomylně nalézá." Přejeme-li si tedy milosti, musíme se obrátit na tuto Strážkyni a Rozdavatelku milostí, neboť taková je nejvyšší vůle Dárce všeho dobra, aby byly všechny milosti rozděleny Mariinými rukama." Sv. Bernard říká dále: „Bůh chce, abychom vše dostávali skrze Marii." Když vše, tedy nic není vyňato!

II. Proč by skládal Ježíš Kristus všechny poklady svého milosrdenství, které pro nás připravil, do rukou své Matky, než aby jimi obohatila všechny své ctitele, kteří ji milují, ctí a obracejí se na ni s důvěrou? „*U mne je bohatství... obohacuji ty, kdo mne milují*" (Př 8,18.21). Tak prohlašuje sama blahoslavená Panna slovy Písma svatého, které na ni vztahuje Církev svatá tolikrát o jejích slavnostech. „Jen k našemu užitku tedy uchovává Maria poklady života věčného," říká opat Adam¹³, „Spasitel složil tento poklad ubohých do jejího klína, aby z něho byli chudí opatřeni a obohaceni." K tomu dodává sv. Bernard¹⁴, jak jsem zjistil u jednoho spi-

¹ De laud. B. M. V., I. 4, c. 21.

² Speculum B. M. V., I. 7.

³ S. de aquaed., n. 6. ML 183, 441.

⁴ In Nativ. B. V. M. ML 144, 740.

⁵ Lib. de corona Virg., c. 15. ML 96, 304. Spis nejistého původu.

⁶ In Dorm. B. M. MG 98, 350.

⁷ Quaest. Super Missus, q. 204.

⁸ De Annunt. B. M. V. ML 52, 583.

⁹ De laud. B. M. V., I. 7, c. 3.

¹⁰ Sermo 5 de Virg. Matris Dei Nativ.

¹¹ De laud. B. M. V., I. 2, c. 5.

¹² S. de aquaeductu, n. 8. ML 183, 441.442.

¹³ Fragmenta Mariana, fr. VII. ML 211, 754.

¹⁴ Sermo de aquaeductu, n. 3.4. ML 183, 440, In Assumptione, s.2. ML 183, 417.

sovatele, že Maria byla dána světu jako stavidlo milostí, aby jím bez ustání proudily milosti z nebe na zemi.

Tentýž svatý Učitel rozjímá, proč archanděl Gabriel, i když Marii pozdravil jako plnou milostí, jí přece říká, že na ni sestoupí Duch Svatý, aby ji ještě více naplnil milostí. Byla-li již plná milostí, co jí mohl ještě příchod Ducha Svatého přidat? A odpovídá: „Byla sice plná, ale Duch Svatý ji naplnil pro naše dobro, abychom byli z jejího nadbytku obdarováni i my, ubozí.“ Proto byla Maria nazvána měsícem, o němž se říká, že je plný pro sebe i pro jiné.

„Kdo mne najde, nalezne život a dosáhne požehnání od Hospodina“ (Př 8,35). Šťastný, kdo mne nalezne, když se na mě obrací, říká naše Matka. Takový člověk nalezne život velmi snadno. Jako je snadné podle libosti načerpat vodu z bohatého pramene, tak je snadné nalézt milost a věčnou spásu tomu, kdo se obrací na Marii. Jedna svatá duše říkala¹: „Prosit Pannu Marii o milost znamená, dostat ji.“ A sv. Bernard² říká, že před narozením Panny Marie chyběla hojnost milostí, která proudí na zemi dnes, poněvadž chybělo ono vytoužené stavidlo milostí, jímž je Maria. Ale dnes, kdy máme tuto Matku milosrdenství, které milosti bychom neobdrželi, jestliže se utečeme k jejím nohám? „Já jsem útočištné město,“ říká Maria podle Jana z Damašku³, „pro všechny, kdo se na mne obrátí. Pojďte tedy ke mně, moje děti, a dostanete více milostí, než tušíte!“

Ovšem mnohým se stává, co spatřila ve vidění ctihodná Sestra Maria Villani. Tato služebnice Boží spatřila jednou Matku Boží v podobě bohatého pramene, k němuž šlo mnoho lidí a nabíralo si odtud vodu milostí. Co však spatřila dále? Kdo měli nádoby neporušené, si uchovávali přijaté milosti, kdo si však přinesli nádoby rozbité, totiž duše obtížené hříchy, dostávali sice také milosti, ale brzy je ztráceli. Ostatně je jisté, že Mariiným prostřednictvím dostávají lidé nesčetné milosti den co den, i nevděční a zcela nehodní hříšníci. Dosvědčuje to sv. Augustin⁴: „Skrze tebe, ó, Maria, získávají ubozí milosrdenství, nevděční milost, hříšníci odpuštění, slabí vznešenost, pozemšťané věci nebeské, smrtelníci život a poutníci nebeskou vlast.“

Oživujeme tedy, mariánští ctitelé, pokaždé znovu svoji důvěru, když k ní jdeme prosit o milosti. A abychom tuto důvěru v sobě probudili, připomínejme si vždy dvě velké přednosti této dobré Matky, totiž její touhu, aby nám činila dobře, a její moc, kterou může obdržet od Syna vše, co chce. – Jak veliká je její touha nám pomoci! Již pouhý pohled na tajemství dnešní slavnosti jejího navštívení u sv. Alžběty nám ukazuje její velikost. Podle Baronia⁵ a jiných spisovatelů Alžběta bydlela v Hebronu, který Lukáš nazývá Judovým městem. Od Nazareta, kde Maria bydlela, byl Hebron vzdálen asi 69 mil, jak uvádí karmelitán P. Josef od Ježíše, který se odvolává na sv. Bědu a Burcharda⁶. Avšak ani tato velká vzdálenost nezdržela Marii od cesty, slabou, útlou dívku, která nebyla na podobnou námahu zvyklá. Co ji k tomu přimělo? Veliká láska, kterou oplývalo vždycky její přeněžné srdce, ji pudila, aby se vydala na cestu a konala hned veliký úřad Rozdavatelky milostí. Sv. Ambrož⁷ mluví o její cestě takto: „Maria se nevydává na cestu proto, že by snad pochybovala o Alžbětině těhotenství, které jí zvěstoval anděl, ale jde z touhy, aby pomohla v její domácnosti. Radostně chvátá, aby činila dobře jiným. Zcela zaujatá povinností lásky vstává a spěchá.“ Povšimnutí zasluhuje, že se evangelista zmiňuje o chvatu jen při Mariině cestě k Alžbětě, ne však při jejím návratu. Zde říká prostě: „Maria u ní zůstala asi tři měsíce, a poté se vrátila domů“ (Lk 1,56). „Co pudilo Marii ke spěchu, když šla na návštěvu do Alžbětina domu?“ ptá se Konrád Saský⁸, „co jiného, než touha činit dobře oné rodině?“

Odchodem do nebe však Panně Marii nebylo lásky k lidem, naopak, její láska ještě vzrostla, jelikož nyní zná lépe naše potřeby a má větší soustrast s našimi nesnázemi. Bernardin z Busti⁹ napsal, že Maria více touží nám dobrodiní prokazovat, než my si přejeme je od ní obdržet. Podle sv. Bonaventury¹⁰ je Maria uražena, když ji neprosíme o milosti. „Ačkoli si přejí obohatit všechny lidi svými milostmi, přece jimi zahrnuje,“ říká opat Raymund¹¹, „své ctite-

¹ Nejspíš sv. Alfons miní Msgr Giovanniho de Vita, biskupa v Rieti (†1774).

² S. de aquaed., n. 4. ML 183, 440.

³ In Dorm. B. V. M., hom. 2. MG 96, 746.

⁴ Není známo, kde by sv. Augustin sepsal uvedená slova.

⁵ Appar. Ad Annales, n. 77.

⁶ Giuseppe di Gesù Maria, Istoria della Vita ed eccel. Della V. Maria, Padova 1658. Dnes převládá mínění, že sv. Zachariáš nebydlel v Hebronu, ale v místě dnes zvaném Ain Karim.

⁷ Exp. Event. Sec. Lucam I. 2, n. 19. ML 15, 1560.

⁸ Speculum B. M. V., lect. 4.

⁹ Mariale, p. 2, De Nativ. M., s.5.

¹⁰ Cituje Salazar, In Proverb. VIII, 36. Jde o výrok z díla Konráda Saského, Speculum.

¹¹ Contempl., Prooem.

le s marnotratnou štědrostí. Proto, kdo našel Marii, našel všeliké dobro." A dodává, že ji můžeme nalézt každý, i nejhorší hříšník na světě, protože ve své dobrotě nezapudí nikoho, kdo se na ni obrací. Podle Tomáše Kempenského¹ volá Maria ke všem: „Všechny zvů, všechny očekávám, po všech toužím. Nikdy nepohrdám žádným sebehodnějším hříšníkem, hledá-li u mne pomoc." – „Kdo se na ni obrátí s prosbou o pomoc," povzbuzuje nás Richard od sv. Vavřince², „nalezne ji ochotnou mu pomoci a vymoci mu svou mocnou přímluvou všechny milosti, potřebné k věčné spáse."

Zmínil jsem se o její mocné přímluvě. To je druhý důvod, abychom v ni více důvěřovali. Co žádá pro své ctitele, to jistě obdrží. Blahoslavený Bonaventura Baduarius³ říká o Mariině návštěvě u Alžběty: „Všimněme si veliké účinnosti Mariiných slov. Neboť sotva promluvila, dostalo se milosti Ducha Svatého Alžbětě i Janovi: „Když Alžběta uslyšela Mariin pozdrav, pohrnulo se dítě v jejím těle, a byla naplněna Duchem svatým" (Lk 1,41)."

Podle Theofila Alexandrijského⁴ jsou Mariiny prosby pro Ježíše velikou radostí, jejím prošením je přemožen, všechny milosti, které uděluje na její přímluvu, dává pak spíše pro ni nežli pro nás. Všimněme si slov, že Ježíš je přemožen jejím prošením. Podle sv. Germana⁵ není pro Krista možné, aby nevyslyšel Mariiny prosby. Chce ji takto poslouchat jako svoji Matku. „Prosby této Matky," říká světec, „mají na Ježíše Krista jistou moc, takže dosahují odpuštění i největším hříšníkům, když se jí svěřují do ochrany." „Potvrzením této pravdy jsou události na svatbě v Káni," upozorňuje sv. Jan Zlatoústý⁶. Maria tehdy prosila o víno, kterého se nedostávalo: „Nemají vína." Ježíš pak odpověděl: „Co mně a tobě, ženo? Ještě nepřišla má hodina" (Jan 2,4). „Doba určená pro zázraky ještě nenadešla," vysvětlují tato slova sv. Jan Zlatoústý a Theofylakt⁷, „a přece Spasitel Matce vyhověl a proměnil zázračně vodu ve víno," říká opět sv. Jan Zlatoústý.

„Přistupme tedy směle k trůnu milosti, abychom dosáhli milosrdenství a našli milost a pomoc v příhodný čas" (Žid 4,16). Tímto trůnem rozumí sv. Albert Veliký⁸ Pannu Marii. Chceme-li tedy obdržet milosti, jdeme ke trůnu milostí, jímž je Maria. A přistupujme k němu s pevnou důvěrou ve vyslyšení, neboť máme Prostřednici, která dosáhne od Syna všechno, co chce. „Hledejme milosti," opakují se sv. Bernardem⁹, „ale hledejme je skrze Marii." Držme se slov, která řekla panenská Matka sv. Mechtildě¹⁰: „Duch Svatý mne tak naplnil svou všelikou sladkostí a učinil Bohu milou, že každý naprosto jistě obdrží milosti, o něž prosí mým prostřednictvím."

A věrme známému Eadmerovu výroku¹¹, že když se obrácíme na Marii, dostáváme mnohdy milost rychleji, než kdybychom šli k samému Spasiteli Ježíši. Ježíš je ovšem Zdrojem a Pánem všech milostí, jdeme-li však k jeho Matce a prosí-li ona za nás, má její přímluva větší účinnost než naše modlitba, neboť je to přímluva Matky. Nevzdalujme se proto nikdy od nohou této Strážkyně milosti a volejme k ní neustále se sv. Janem z Damašku¹²: „Ó, Matko Boží, otevři nám bránu svého milosrdenství a pros za nás, neboť tvé prosby jsou spásou všech lidí."

Když pak jdeme k Marii, je nejlépe prosit ji o ty milosti, které sama uznává za nejprospěšnější pro naši spásu. Tak to činíval dominikán P. Reginald, jak o něm vypráví řádová kronika¹³. Když jednou tento Mariin služebník onemocněl, modlil se za uzdravení. Zjevila se mu nebeská Paní v průvodu sv. Cecílie a sv. Kateřiny a velmi něžně se ho zeptala: „Synu můj, co si ode mne přeješ?" Řeholník byl Mariinou laskavostí celý zmatený a nevěděl, co říci. Tu mu poradila jedna z obou světic: „Reginalde, víš, co máš učinit? Nepros za nic a všechno svěř jejím rukám. Maria ti jistě zjedná lepší milost, než si ty dovedeš přát." Nemocný tak učinil a Maria mu vyprosila uzdravení.

¹ Soliloquium animae, c. 24.

² De laud. B. M. V., I. 2, c. 1.

³ Meditationes vitae Christi, c. 5. Mezi spisy sv. Bonaventury.

⁴ Cituje Salazar, Expos. in Prov. VIII, 18.

⁵ In Dorm. B. M., s. 2. MG 98, 351.

⁶ In Joan. Hom. 22. MG 59,134.

⁷ Theophylactus, Enar. in event. Joan., c. 2,1-4. MG 123, 1190.

⁸ In festo Dedicationis, s. 2.

⁹ S. de aquaed., n. 8. ML 183, 441.442.

¹⁰ Liber spec. Gratiae, I. 1, c. 42.

¹¹ Liber de excel. Virg. M. ML 159, 570.

¹² Sent. in Annunt. MG 96, 659.

¹³ Del Castiglio, Istoria gen. Di S. domenico e dell'Ordine suo de' Predicatori, Palermo 1626.

Přejeme-li si, aby se i nám dostalo oblažující návštěvy Královny nebes, velmi nám prospeje, když budeme často navštěvovat její obrazy nebo chrámy jí zasvěcené¹.

Modlitba

Neposkvrněná, požehnaná Panno! Jako Rozdavatelka všech Božích milostí jsi Nadějí všech, a proto i mou Nadějí! Bez ustání děkuji Bohu, že mi dal milost tebe poznat a že mi tak ukázal Prostřednici milosti a spásy. Tou Prostřednicí jsi ty, vznešená Matko Boží, neboť vím, že svého spasení dosáhnu především pro zásluhy Ježíše Krista, a potom na tvou přímluvu.

Ó, moje Královno, tys tolik chválala, abys navštívila a posvětila svou návštěvou Alžbětin dům. Ó, navštiv, brzy navštiv i chudý příbytek mé duše! Pospěš si, ty znáš lépe než já bídu a četné choroby mé duše, nezřízené náklonnosti, špatné návyky, spáchané hříchy, vesměs samá zla, která ji mohou přivést do věčné smrti. Strážkyně Božího pokladu, ty ji můžeš obohatit a můžeš ji uzdravit ze všech jejích nemocí. Navštiv mne proto, dokud jsem živ, ale zvláště v hodině smrti, neboť pak budu nejvíce potřebovat tvoji pomoc. Neodvážuji se toužit po tvé viditelné návštěvě, jak jsi to učinila tolika svým služebníkům. Já jsem toho nehodný, oni však nebyli nehodní a nevděční jako já. Budu spokojený, spatřím-li tě jednou ve tvém nebeském království, kde tě budu moci více milovat a víc ti děkovat za všechna dobrodiní. Pro tento život mi stačí, navštívíš-li mne svým milosrdenstvím, jsem spokojen s tvou přímluvou.

Pros tedy za mne, Maria, a svěřuj mne svému Synu! Ty znáš lépe mé nesnáze a mé potřeby. Co ti mám ještě říci? Smiluj se nade mnou! Jsem tak ubohý a nevědomý, že ani nevím, které milosti nejvíce potřebuji a nedovedu o ně prosit. Nejladší Královno a má Matko! Přímluv se za mne a vypros mi u svého Syna ty milosti, které uznáš za nejprospěšnější a nejnutnější pro mou duši. Do tvých rukou se celý odevzdávám. Prosím Božskou velebnost jen o to, aby mi pro zásluhy mého Spasitele Ježíše popřála ty milosti, které ty pro mne vymáháš. Ó, vypros, vypros mi, Nejsvětější Panno, co je podle tvého uznání pro mne nejlepší! Tvé prosby nebudou odmítnuty. Jsou to prosby Matky u Syna, který tě tolik miluje a který má radost, může-li splnit tvé přání, neboť tě tak může více poctit a ukázat ti svou velikou lásku. Ó, Paní, ať zůstane při tom! Já budu žít plný důvěry v tebe a ty se budeš starat o moji věčnou spásu. Amen.

¹ Marcellinus de Pisis (Annales Minorum Capucinatorum, Lugduni 1630) vypravuje: Dva františkáni se vypravili na pouť k mariánské svatyni, cestou však v lese zabloudili. Naštěstí našli jakýsi prostorný dům, v němž byli hned uvítáni a uvedeni k majitelce paláce, paní velmi vznešené a přívětivé. Ráno od ní dostali dopis, který jim měl velmi prospět. Sotva odešli, zpozorovali, že dopis nemá adresu. Chtěli se vrátit zpět do pohostinného domu, ale nemohli jej živou mocí nalézt. Protože si nevěděli rady, otevřeli list a poznali, že byli hosty Matky Boží, že dopis psala sama Maria, jak svědčil podpis: Já, Panna Maria. Od té doby jí sloužili ještě více.

ÚVAHA VI.

O OČIŠŤOVÁNÍ PANNY MARIE¹⁰⁾

**Jak velikou obět' přinesla Maria Bohu v onen den,
když mu obětovala život svého Syna.**

Ve Starém zákoně platily při narození prvorozených synů dva předpisy. První stanovil, že se matka musí čtyřicet dní zdržovat v domě jako nečistá a po uplynutí této doby že se musí odebrat do chrámu k očišťování. Druhý předpis nařizoval, že rodiče musí zanést prvorozeného syna do chrámu a tam ho obětovat Bohu. Oba předpisy chtěla Nejsvětější Panna dnešního dne splnit. Ačkoli nebyla vázána zákonem o očišťování, protože byla vždy panna a vždy čistá, přesto se chtěla podrobit jako jiné matky tomuto zákonu z lásky k pokoře a poslušnosti. Stejně uposlechla i druhý předpis, aby přinesla a obětovala svého Syna Věčnému Otci: „*A když se naplnily dny Mariina očišťování podle Mojžíšova zákona, přinesli ho do Jeruzaléma, aby ho postavili před Hospodinem*“ (Lk 2,22). Svatá Panna však přinesla obět svého Syna jinak nežli ostatní matky. Ty sice též obětovaly své syny, věděly však, že tato obět je pouhý zákonem předepsaný obřad. Nemusely se bát, že je svou obětí vydávají na smrt. Po zaplacení výkupného dostávaly své maličké zpět. Zato Maria obětovala svého Syna skutečně na smrt. Věděla s jistotou, že tato obět Ježíšova života bude jednou dokonána na oltáři kříže. Poněvadž milovala svého Syna tak vroucně, přinášela s jeho životem v obět i sebe samu.

Přejdeme všechny jiné úvahy, které bychom mohli konat o mnoha tajemstvích dnešní slavnosti, a rozjímáme jen o velikosti oběti Panny Marie samé, když obětovala Bohu život svého Syna. To je jediný předmět naší úvahy.

Věčný Otec ustanovil, že spasí hříchem ztraceného člověka a že ho zachrání před věčnou smrtí. Jeho vůle však žádala, aby se dostalo Boží spravedlnosti důstojného a náležitého zado-stiučinění. Proto se rozhodl, že neušetří život svého vlastního Syna, který se již stal člověkem pro spásu světa, a že ho nechá se vši přísností odpykat trest zasloužený lidmi: „*Ten, který neušetřil svého vlastního Syna, ale vydal ho za nás za všechny...*“ (Řím 8,32). Když ho seslal na svět, aby se stal člověkem, určil mu za Matku Pannu Marii. Jako ale nechtěl, aby se Věčné Slovo stalo jejím synem, dokud k tomu sama výslovně nesvolí, tak nechtěl, aby Ježíš obětoval svůj život za spásu světa dříve, dokud nedá svůj souhlas i Maria. Se Synovým životem mělo být obětováno i Mariino srdce. Sv. Tomáš¹ píše, že mateřství dává ženě zvláštní právo na děti. Poněvadž tedy byl Ježíš nevinný a nezasluhoval žádný trest za své skutky, zdálo se být přiměřené, aby nebyl vydán na smrt kříže za hříchy světa bez svolení Matky, jímž by ho dobrovolně vydala a obětovala.

Tento souhlas s Ježíšovou smrtí dala Maria ovšem už ve chvíli, kdy se stala jeho Matkou, Bůh však od ní kromě toho chtěl, aby v dnešní den slavným způsobem obětovala sebe samu s obětí svého Syna, jehož drahocenný život měla nabídnout Boží spravedlnosti. Z toho důvodu ji nazval sv. Epifan² knězem.

Uvažujeme však nyní, jaké bolesti ji stála tato obět a jak hrdinskou ctnost ukázala, když musela podepisovat ortel smrti pro svého Syna.

Maria se již ubírá do Jeruzaléma, aby obětovala své Dítě. Zrychluje kroky k místu oběti a sama nese v náručí drahou žertvu. Vstupuje do chrámu, blíží se k oltáři a s největší skromností, pokorou a zbožností představuje svého Syna Nejvyššímu. V tomto okamžiku přichází sv. Simeon, kterému přislíbil Bůh, že nezemře, dokud neuvidí očekávaného Mesiáše. Bere božské Dítě z Mariiných rukou a osvěcen Duchem Svatým jí zvěstuje veliké utrpení, které jí přinese dnešní obětování božského Dítka, s nímž musela obětovat i svoji požehnanou duši. – Sv. Tomáš z Villanovy³ pohlíží v duchu na svatého starce, který, když měl vyslovit ubohé Matce žalostné proroctví, zesmutněl a odmlčel se. Pak světec pozoruje Marii, která se ptá: „Proč

¹⁰⁾ Podle současného liturgického kalendáře se slaví jako „Svátek Uvedení Páně do chrámu“ (lidově „Hromnice“) dne 2. února.

Sem je třeba přiřadit slavnost v době sv. Alfonse neznámou; že je Maria Matkou Boží, Theotokos, Bohorodičkou, je článkem víry, který vyhlásil Efezský koncil již r. 431; podle současného liturgického kalendáře se slaví jako „Slavnost Matky Boží, Panny Marie“ dne 1. ledna. Do výčtu důležitých svátků je třeba zařadit i oslavu Panny Marie, Prostřednice všech milostí; podle současného liturgického kalendáře se slaví jako „Památka Panny Marie, Prostřednice všech milostí“ dne 8. května.

¹ Není známo, kde by tuto věc sv. Tomáš řekl.

² In Laud. S. M. Deipare. MG 43. 498. Původem řeči je snad jiný Epifan, též biskup na Kypru.

³ In festo Purif., c. 1.

jsi, Simeone, tak zarmoucen právě v hodinu, která ti přinesla tak velikou útěchu?" „Ó, královská Panno," odpovídá stařec, „kéž bych nemusel být poslem tak bolestné zprávy. Poněvadž si to ale přeje Pán pro tvoji větší zásluhu, poslyš, co ti řeknu: Toto Dítě, které je nyní plným právem tvou největší radostí, ti bude jednou příčinou nejkrutější bolesti, jako kdy pocítila stvořená bytost. Bude to tehdy, až uvidíš, jak jej lidé všech stavů pronásledují, dělají ho terčem posměchu a příkoří, až ho uvidíš umírat před svýma očima jako zločince. Nyní se raduješ pro toto Dítě, ale ať víš, že je ustanoven jako znamení, kterému budou odpírat (Luk 2,34). Ať víš, že po jeho smrti mnozí mučedníci vytrpí muka a zemřou z lásky k tvému Synu. Jejich mučednictví však bude tělesné, kdežto ty, Matko Boží, vytrpíš mučednictví ve svém srdci!"

Ano, ve svém srdci musela Maria trpět, neboť jen soucit s mukami jejího milovaného Syna byl tím mečem bolesti, který probodl její srdce, jak jí předpověděl sv. Simeon: „*A tvou vlastní duši pronikne meč*" (Lk 2,35). Podle Sofrona¹ věděla Svatá Panna již z Písma svatého o utrpení, které čekalo na Vykupitele v jeho životě a zvláště ve dnech jeho umučení. Věděla též dobře z Proroků, že jeden z jeho přátel ho zradí a učedníci že ho opustí: „*I ten, jemuž jsem důvěřoval, ten, jenž můj chléb jedl, vypíná se nade mne a zvedá patu*" (Ž 41,10). „*Bij pastýře a ovce se rozprchnou!*" (Zach 13,7). Dobře věděla, že bude posmíván, poplíván, políčkován a tupen od pohanů: „*Nastavuji tělo těm, kteří mě bijí, a své líce těm, kdo rvou mé vousy, neukrývám svou tvář před potupami a poplíváním*" (Iz 50,6). Věděla, že se stane posměchem pro lidi a bude zavržen nejnižší chátrou, že bude nasycen příkořím a rouháním: „*Já však jsem červ a ne člověk, potupa lidství, povrhel lidu*" (Ž 22,7). Věděla, že na konci života bude jeho nejsvětější tělo celé rozdrásáno a rozsekáno biči, že bude zohaveno, poseto ranami jako malomocenstvím, že bude roztrháno až na kosti: „*Jenže on byl proklán pro naši nevěrnost, zmučen pro naši nepravost*" (Iz 53,5). „*Podoby neměl, ani krásy... My jsme ho pak měli za malomocného*" (Iz 53,2.4). „*Mohu si spočítat všechny své kosti*" (Ž 22,18). Věděla, že bude proboden hřeby, že bude považován za zločince a konečně že zemře na kříži smrtí zločinců za spásu světa: „*Zbodli ruce mé i nohy mé*" (Ž 22,17). „*Nechal se započíst mezi hříšníky*" (Iz 53,12). „*Budou vzhlížet ke mně, kterého probodli*" (Zach 12,10).

Všechny tyto strasti jejího Syna byly Marii již známy. Když jí však Simeon řekl: „*A tvou vlastní duši pronikne meč*", byla jí odhalena, jak zjevil Pán sv. Terezii², všechna vnitřní i vnější muka se všemi okolnostmi, jak je měl přestát její Syn při svém umučení. A ona se vším souhlasí a se statečností, která uvádí v úžas anděly, pronásí rozsudek, aby její Syn zemřel touto potupnou a bolestnou smrtí. „Otče Věčný," říká, „protože si tak přeješ, ne má, ale tvá vůle se staň! Spojuji svou vůli s tvou svatou vůlí a obětuji ti svého Syna. Souhlasím, aby obětoval svůj život pro tvou čest a pro spásu světa. Spolu s tím ti přináším v oběť i své srdce. Probodni je bolestí, jak se ti líbí. „*Ne má, ale tvá vůle se staň!*"" Ó, lásko bez míry! Ó, statečnosti bez příkladu! Ó, vítězství hodné věčného obdivu nebe a země!

Z toho důvodu Maria mlčela při umučení Páně, když na něj nespravedlivě žalovali. Nic neřekla Pilátovi, který poznal jeho nevinu a chtěl ho propustit. Na veřejnosti se ukázala, jen aby byla přítomná veliké oběti, která měla být vykonána na Kalvárii. Provází Ježíše na popravni místo. Stojí u něho od chvíle, kdy je přibit na potupné dřevo - „*U Ježíšova kříže stála jeho matka*" (Jan 19,25), až vydechne duši a dokoná oběť. Vše to činí proto, aby dokončila oběť, kterou začala v chrámě.

Abychom pochopili, jakou statečnost Maria potřebovala v této oběti, museli bychom pochopit její mateřskou lásku k Ježíši. Jak něžná bývá zpravidla láska matky k jejím dětem, zvláště když některému z nich hrozí nebezpečí smrti! Pak zapomíná na všechny jejich chyby a nedostatky, zapomíná dokonce i na bezpráví, kterých se jí od nich dříve dostalo, a snáší nevýslovné hoře. A přece bývá tato láska ještě rozdělena i na druhé děti nebo na jiné věci. Maria však má jediného Syna. Její Syn je nejkrásnější ze všech Adamových synů, je lásky nejhodnější, neboť má v sobě vše, co zasluhuje lásku: je poslušný, ctnostný, nevinný, svatý, slovem: je Bůh! Láska této Matky není oslabena náklonností k jiným věcem. Maria miluje pouze tohoto Syna celou svou láskou. Nemusí se bát, že ho bude milovat příliš mnoho, neboť tento Syn je Bůh, který je hoden lásky nekonečně. A tohoto Syna má nyní dobrovolně obětovat a vydat na smrt.

Z toho může každý poznat, kolik bolesti stála Marii tato oběť a jakou sílu musela mít, aby vydala na smrt kříže život tak předobrého Syna. Maria byla ovšem nejšťastnější Matkou, ne-

¹ De assumpt. B. M. V. ML 30, 124. Mezi spisy sv. Jeronýma.

² Las Relaciones, Mercedes de Dios XXXVI.

boť byla Matkou Boží, ale zároveň byla Matkou hodnou největšího soucitu, protože byla Matkou nejbolestnější. Vždyť byla Matkou Syna, kterého viděla v duchu na kříži od okamžiku, kdy se stal jejím dítětem. Která matka by přijala syna, kdyby už dopředu věděla, že ho nešťastně ztratí bezectnou smrtí a že bude jeho smrti přihlížet? Maria ráda svoluje k tak tvrdé podmínce a nejen Syna přijímá, nýbrž ho dnes i obětuje vlastní rukou na smrt a vydává ho Boží spravedlnosti. – Podle sv. Bonaventury¹ by byla Maria mnohem raději vzala sama na sebe utrpení a smrt místo svého Syna, ale z poslušnosti k Bohu přinesla v oběť život svého milovaného Ježíše a překonala s největší bolestí něžnou lásku k němu. Proto si musela činit při této oběti větší násilí a projevit větší statečnost, než kdyby se byla sama obětovala, aby snášela všechny Synovy bolesti. Svou hrdinností předčila všechny mučedníky. Ti obětují jen svůj vlastní život, kdežto blahoslavená Panna přinesla v oběť život svého Syna, kterého milovala a hodnotila nekonečně více než svůj život vlastní.

Trýzeň této bolestné oběti však u toho nekončila. Nyní vlastně teprve začala. Od té doby měla Maria na mysli smrt svého Syna a všechny bolesti, které na něho čekaly. Čím více poznávala krásu, půvab a líbeznost svého Syna, tím více rostla úzkost jejího srdce. – Ó, Matko Bolestná, kdybys méně milovala svého Syna nebo kdyby tvůj Syn nebyl tak láskyhodný nebo kdyby tě méně miloval, méně bys trpěla při jeho obětování na smrt. Ale nebyla a nebude matka, která by milovala svého syna více než ty, protože nikdy nebylo a nebude líbeznější a svou Matku vroucněji milující Dítě, než je tvůj Ježíš. – Můj Bože, kdybychom mohli vidět krásu a velebnost obličeje tohoto božského Dítěte, měli bychom odvahu obětovat jeho život za svoji spásu? A ty, Maria, jeho Matko, tak vroucně ho milující Matko, mohla jsi obětovat svého nevinného Syna za spásu lidí na smrt, nad niž bolestnější a krutější nevytrpěl žádný zločinec světa?

Ach běda! Jak žalostné divadlo stavěla láska od onoho dne Marii neustále před oči a zjevovovala jí všechny nesnáze a pohany, které čekaly na jejího ubohého Syna! Tato láska jí ukazuje už nyní, jak je v zahradě zarmoucen k smrti, jak je v soudní síni bičován a korunován trním, konečně, jak je přibit na potupné dřevo na Kalvárii. Ó, Matko, volá tato láska, jak předobrého a nevinného Syna vydáváš napospas tak strašným mukám a tak hrozným smrti! Co je ti platné, že ho zachrániš před Herodovými rukama, když na něj čeká tak žalostný konec?

Maria však neobětovala svého Syna na smrt jen jednou v chrámě, ale v každém okamžiku svého života. Sv. Brigitě² zjevila, že z její duše nevymizela bolest předpověděná Simeonem nikdy až do dne Nanebevzetí. Proto k ní volá Eadmer³: „Má Paní, nemohl bych uvěřit, že bys při tak strašné bolesti mohla být živa jediný okamžik, kdyby tě sám Bůh, Dárce života, neposiloval svou božskou mocí.“ A sv. Bernard⁴, když mluví o veliké bolesti, která nastala Marii od onoho dne, říká, že v každém okamžiku žila umírajíc, neboť v každém okamžiku ji trýnila bolest pro smrt jejího milovaného Ježíše a tato bolest byla krutější než každá smrt.

Jak velké zásluhy získala Matka Boží velikou obětí, kterou přinesla Bohu za spásu světa! Proto ji oprávněně nazývá sv. Augustin⁵ „obnovitelkou lidského pokolení“, sv. Efrém⁶ „vykupitelkou zajatých“, sv. Ildefons⁷ „obnovitelkou ztraceného světa“, sv. Germanos⁸ „pomocnicí v našem neštěstí“, sv. Ambrož Autpertus⁹ „matkou všech věřících“, sv. Epifan¹⁰ „matkou živých“, sv. Ondřej Krétský¹¹ „matkou života“. Arnold Chartreský¹² říká, že při Ježíšově smrti sjednotila Maria co nejtěsněji svoji vůli s vůlí svého Syna, takže oba přinášeli spolu jednu a tutéž oběť. Proto i Syn i Matka způsobili lidské vykoupení a získali lidem spasení, Ježíš svým zadostiučiněním za naše hříchy, Maria svou přimlouvou, aby nám bylo toto zadostiučinění přivlastněno. Na základě toho říká podobně blah. Diviš Kartuzián¹³, že Marii lze nazývat „spasitelkou světa“, protože bolestí svého spoluutrpení se Synem, kterého dobrovolně obětovala Boží spravedlnosti, zasloužila, aby byly lidem Vykupitelovy zásluhy přivlastněny.

¹ In I. Sent., dist. 48 Dub. Cca lit. Mag., dub. 4.

² Revel., I. 6, c. 57.

³ Liber de excel. V. M., c. 5. ML 159, 567.

⁴ Vitis myst., c. 10. ML 184, 658.

⁵ De fide ad Petrum c. 2. ML 40, 759. Mezi spisy sv. Augustina.

⁶ Sermo de SS. Gen. V. M. laud. Sv. Alfons jmenuje omylem sv. Epifana.

⁷ Sermo 1. de assumpt. ML 96, 242. Je pochybné, je-li to řeč sv. Ildefonsa.

⁸ Encom. in SS. Deiparam. MG 98, 318.

⁹ Sermo de lect. Evang. ML 89, 1297.

¹⁰ Advers. Haer., adv. Antidicomar. MG 42, 727. Sv. Alfons cituje sv. Augustina.

¹¹ In Dorm. SS. Deip. MG 97, 1054.

¹² Lib. de laud. B. M. V. ML 189, 1727.

¹³ De dign. Et laud. B. V. M., I. 2 a. 23.

Jestliže se Maria stala zásluhou svých bolestí a obětí svého Syna Matkou všech vykoupených, smíme oprávněně věřit, že se jim dostává jenom jejím prostřednictvím mléka Božích milostí, to znamená ovoce Kristových zásluh a prostředků věčného života. Tak je třeba rozumět slovům sv. Bernarda¹, že Bůh složil celou cenu našeho vykoupení do Mariiných rukou. Smysl slov je ten: Přimlouvou blahoslavené Panny jsou duším přivlastňovány Vykupitelovy zásluhy, neboť jejíma rukama jsou rozdávány milosti, které odpovídají právě ceně Kristových zásluh.

Abrahám se tak zavděčil Bohu obětováním svého Izáka, že se Hospodin zavázal rozmnožit jeho potomstvo jako hvězdy na nebi: „Protože jsi to učinil a neodepřel jsi mi svého jediného syna, jistotně ti požehnám a tvé potomstvo jistotně rozmnožím jako nebeské hvězdy“ (Gn 22,16n). Smíme však věřit, že nesmírně vznešenější obětí Nejsvětější Panny, když Bohu nabídla svého Ježíše, mu byla mnohem příjemnější, a že proto Maria obdržela výsadu rozmnožovat svou přimlouvou počet vyvolených, to znamená počet jejích ctitelů.

Sv. Simeon dostal od Boha zaslíbení, že nezemře, dokud nespatří novorozeného Mesiáše: „Jemu bylo Duchem Svatým předpověděno, že neužije smrti, dokud nespatří Hospodinova Mesiáše“ (Lk 2,26). Tuto milost však nedostal jinak než skrze Marii, neboť našel Spasitele jen na Mariiných loktech. A tak každý, kdo chce nalézt Ježíše, nalezne ho pouze přes Marii. Pojďme tedy k Matce Boží, chceme-li znovu nalézt Ježíše, a pojďme k ní s velkou důvěrou. – Jednoho dne řekla Maria své služebnici Prudencianě Zagnoni, že každý rok o svátku jejího očišťování se uděluje velké milosrdenství některému z hříšníků. Kdoví, není-li právě někdo z nás tímto šťastným hříšníkem? Jsou-li naše hříchy veliké, je Mariina moc ještě větší. „Syn nemůže nic odepřít této Matce. Jistě ji vyslyší,“ říká sv. Bernard². Pokud se na nás Ježíš rozhněvá, Maria jej ihned usmíří. – Plutarch vypravuje, že Antipater³ poslal Alexandru Velikému dlouhý list plný žalob na jeho matku Olympii. Když jej Alexandr přečetl, řekl: „Copak Antipater neví, že jediná slzička mé matky stačí, aby smazala tisíce žalob?“ Můžeme si představit, že podobně odpoví Ježíš na ďáblovy žaloby, když se za nás přimlouvá Maria: Což Satan neví, že jediná prosba mé Matky za hříšníka stačí, abych zapomněl na všechny urážky, které mi způsobil? Důkazem toho je následující příklad.

Příklad. Tento příklad není v žádné knize. Ale vypravoval mi jej kněz, můj řeholní spolu-bratr, kterému se věc přihodila. Tento kněz jednou zpovídal. (Z dobrých důvodů pomlčím o místě, třebaže kající dal svolení, aby se věc uveřejnila.) Najednou si všiml mladého muže, který stál opodál, jako by se chtěl i nechtěl zpovídat. Kněz se něj několikrát podíval a nakonec se ho zeptal, chce-li jít ke zpovědi. Muž přisvědčil, ale protože zpověď měla být dlouhá, odvedl ho zpovědník do zvláštní místnosti.

Mladík mu začal vypravovat, že je cizinec, že pochází z urozeného rodu, neví prý ale, jak by mu mohl Bůh odpustit po životě, jaký dosud vedl. Žaloval na sebe množství hříchů, nečistoty, vraždy a jiné věci. Přiznal se, že již ztratil naději, že bude spasen, takže nakonec hřešil ne tak z vášně jako spíše z nenávisti a z pohrdání Bohem. Vyznal, že zneuctil kříž, který nosil u sebe, a téhož rána že svatokrádežně přijímal, aby mohl sv. Hostii pošlapat. Už chtěl po přijímání svůj strašný záměr provést, ale ze strachu před přítomnými lidmi se toho zdržel. Nato odevzdal knězi sv. Hostii zabalenou v papíře. Když šel kolem onoho kostela, vyprávěl dále, pudilo ho něco, aby vstoupil dovnitř. V té chvíli se v něm ozvaly prudké výčitky svědomí a jakási neurčitá, nerozhodná vůle vyzpovídat se. Proto se postavil ke zpovědnici. Ale zmocnil se ho takový zmatek a nedůvěra, že už chtěl odejít, ale neviditelná moc ho zadržela. „Konečně jste mne zavolal vy, Otče,“ řekl kající. „Nyní se chci vyzpovídat, ale nevím, jak.“

Kněz se ho zeptal, jestli konal ve svém životě nějakou pobožnost, myslel pobožnost k Panně Marii, neboť taková nápadná obrácení bývají účinkem jejích mocných rukou. „Naprostou žádnou,“ odpověděl mladík. „Naco bych se modlil? Myslel jsem, že jsem zavržen.“ „Ale vzpomínejte lépe,“ naléhal kněz. „Opravdu jsem nic nekonal,“ odpovídal tázaný. Vtom si však náhodou sáhl na prsa a odhalil škapulíř Bolestné Panny Marie. „Můj synu,“ řekl zpovědník, „nevidíš, že ti tuto milost prokázala Panna Maria? Tento kostel je zasvěcen jí.“ Při těch slovech byl mladík hluboce dojat, pocítil upřímnou lítost a dal se do pláče. Když se vyznával z hříchů, zmocnila se ho taková ošklivost nad hříchy, že bolestí omdlel a padl zpovědníkovi k nohám.

¹ Sermo de aquaed. ML 183, 441.

² Sermo de aquaed. ML 183, 441.

³ Vojevůdce Alexandra Velikého.

Ten jej přivedl lékem k vědomí, dozpovídal ho a udělil mu, šťastný, rozhřešení. Mladík, celý zkroušený a odhodlaný napravit svůj život, se pak vrátil do své vlasti, když napřed dovolil zpovědníkovi, že smí všude veřejně hlásat, jaké milosrdenství mu Maria prokázala.

Modlitba

Ó, svatá Matko Boží a má Matko, Maria! Takovou jsi tedy měla starost o moji spásu, že jsi obětovala na smrt, cos měla nejdražšího, svého milovaného Ježíše? Jestli jsi tolik toužila po mém spasení, oprávněně smím skládat v tebe po Bohu všechny své naděje. Pro zásluhy veliké oběti, kterou jsi přinesla dnešního dne, prosím tě, slituj se nad mou duší, za kterou se nezdráhal zemřít na kříži tvůj neposkvrněný Beránek.

I já bych chtěl jako ty, moje Královno, obětovat dnes své ubohé srdce Bohu. Protože je však tak moc znečištěno a poskvrněno, bojím se, že je nepřijme. Jestli mu je však nabídneš ty, jistě je neodmítne, neboť co mu podají tvé nejčistší ruce, přijímá s potěšením. Tobě se tedy, Maria, dnes obětuji a daruji se ti celý i se svou ubohostí. Nabídni mne jako svou věc s Ježíšem Věčnému Otci a pros ho, aby mne přijal pro zásluhy svého Syna a z lásky k tobě a po-
nechal si.

Ó, má nejsladší Matko, pro lásku k tomuto obětovanému Synu, stůj vždycky při mně a neopouštěj mě! Nedopuť, abych někdy svými hříchy ztratil tohoto lásky nejhodnějšího Vykupitele, kterého jsi dnes s takovou bolestí obětovala na smrt kříže! Řekni mu, že jsem tvým služebníkem! Řekni mu, že jsem v tebe složil všechnu svou naději! Jedním slovem, řekni mu, že si přeješ mé spasení, a jistě tě vyslyší. Amen.

ÚVAHA VII.

O NANEBEVZETÍ PANNY MARIE^{*11)} (1)

V těchto dnech od nás žádá Církev, abychom slavili dvě události z Mariina života, totiž její blažený odchod z této země a její slavné Nanebevzetí. V první úvaze pojednáme o jejím zesnutí, ve druhé o Nanebevzetí.

Jak krásná byla smrt Panny Marie

Smrt je trestem za hřích. Poněvadž Matka Boží byla celá svatá a bez jakéhokoli hříchu, zdá se, že neměla být podrobena zákonu smrti a sdílet tak osud ostatních Adamových dětí, nakažených jedem hříchu. Ale podle Boží vůle měla být Maria ve všem podobná svému Synu; Ježíš však vytrpěl smrt, proto se slušelo, aby zemřela i Matka. Bůh chtěl dát spravedlivým vzor krásné smrti, proto si přál, aby skonala i blahoslavená Panna, ovšem smrtí dokonale sladkou a blaženou. Rozjímějme nyní o příčinách, které její smrt učinily tak krásnou. Byly to milosti, které ji provázely, a dále samotný způsob odchodu na věčnost.

I. Tři věci obvykle ztrpčují smrt: přichylnost ke světu, výčitky svědomí a nejistota spásy. Mariina smrt však byla bez těchto hořkostí, zato byla provázena třemi překrásnými přednostmi, které ji činily velmi vzácnou a sladkou. Maria zemřela – jak byla po celý život – nedotčená přichylností k statkům tohoto světa, zemřela s největším klidem svědomí a konečně zemřela s jistotou o své věčné slávě.

Především je jisté, že náklonnost k pozemským statkům činí smrt světáků trpkou a nešťastnou, jak říká Duch Svatý: „*Ó, smrti, jak hořké je pomyšlení na tebe pro člověka, který šťastně žije uprostřed svých statků*“ (Sir 41,1). Protože ale svatí umírají bez lásky k pozemským věcem, jejich smrt není trpká, ale sladká, příjemná a drahocenná, neboli – jak vysvětluje sv. Bernard¹ – není věci cennější nad ni. „*Blahoslavení mrtví, kteří v Pánu umírají*“ (Zj 14,13). Kdo jsou tito lidé, kteří umírají, když jsou mrtví? Jsou to ty šťastné duše, které při příchodu na věčnost jsou jakoby odumřelé pozemským náklonnostem, které našly v Bohu všechno své dobro, a mohou zvolat se sv. Františkem z Assisi: „*Můj Bůh a mé všecko!*“ Která duše však byla více odloučena od věcí tohoto světa a vroucněji spojena s Bohem, než krásná duše Mariina? Nelpěla nezřízeně na svých rodičích, neboť již od tří let, kdy děti lpí na rodičích, protože potřebují jejich pomoc nejvíce, je odhodlaně opustila a uchýlila se do chrámu, aby myslela jen na Boha. Nelpěla na majetku, neboť chtěla vždycky žít jen chudě a živit se prací svých rukou. Nelpěla na světských počtách a milovala život pokorný a opovržený, ačkoli jí příslušela čest královny, protože pocházela z rodu izraelských králů. Svatá Panna zjevila sv. Alžbětě Durynské², že když byla zanechána rodiči v chrámě, umínila si v srdci nemít jiného otce a nemilovat nic kromě Boha.

Sv. Jan spatřil Pannu Marii jako Ženu oděnou sluncem, která měla pod nohama měsíc: „*A ukázalo se veliké znamení na nebi: Žena oděná sluncem, s měsícem pod nohama*“ (Zj 12,1). Měsíc značí podle vykladatelů Písma statky tohoto světa, které jsou pomíjející a proměnlivé jako měsíc. Žádný z těchto statků nenašel v Mariině srdci místo, blahoslavená Panna jimi vždy pohrdala a šlapala na ně. Žila na tomto světě jako osamělá hrdlička na poušti, protože nelnula k žádné věci. Říká se o ní: „*Hlas hrdličky je slyšet v naší zemi*“ (Pís 2,12). „*Kdo je ta, jež vystupuje z pouště jako sloup dýmu?*“ (Pís 3,6). Opat Rupert³ volá: „*Vystoupila jsi jako z pouště, poněvadž tvá duše žila v samotě.*“ Protože tedy Maria byla za života vždycky dokonale odloučená od pozemských věcí a spojená jedině s Bohem, nebyla pro ni smrt hořká, ale velmi sladká a milá, neboť ji pevněji sjednocovala s Bohem věčnými svazky nebes.

^{*11)} Nanebevzetí Panny Marie je článkem víry, který vyhlásil papež Pius XII. dne 1.11.1950; podle současného liturgického kalendáře se slaví jako „Slavnost Nanebevzetí Panny Marie“ dne 15. srpna.

¹ Epist. 105. ML 182, 210.211.

² Sv. Alfons uvádí, že se zjevení stalo sv. Alžbětě z řádu sv. Benedikta.

³ Com. In. Cant. cant. I. 3. ML 168, 877.

Za druhé je smrt spravedlivých vzácná pro klid jejich svědomí. Hříchy spáchané v životě jsou červy, kteří nejvíce trýzní a rozhodávají srdce ubohých hříšníků na smrtelném lůžku. Umírající, který co nevidět bude stát před soudnou stolicí Boží, vidí kolem sebe své hříchy, které ho děsí a volají na jeho svědomí podle slov sv. Bernarda¹: „My jsme tvoje skutky, neopustíme tě!“ Při své smrti Maria jistě nebyla trýzněna žádnými výčitkami svědomí, neboť byla vždy svatá, vždy čistá a vždy prostá i stínu osobního a dědičného hříchu. Velepíseň o ní zpívá: „*Celá jsi krásná, přítelkyně moje, poskvrny na tobě není*“ (Pís 4,7). Jakmile nabyla užívání rozumu, tedy hned od prvního okamžiku svého Neposkvrněného Početí v životě sv. Anny, začala ze všech sil milovat Boha, tak činila stále, a rostla v dokonalosti a v lásce po celý život. Všechny její myšlenky, touhy a city platily jen Bohu. Nebylo u ní ani slovo ani pohyb ani pohled ani jediný dech, které by nebyly pro Boha a jeho slávu. Od lásky Boží se nevzdálila nikdy ani na krok ani na vteřinu. V blažené chvíli její smrti obstoupily její lůžko všechny ctnosti jejího života, její pevná víra, její líbezná důvěra v Boha, její zmužilá trpělivost uprostřed tolikerých těžkostí, její pokora při tolika výsadách milosti, její skromnost, její tichost, její něžná dobrota k duším, její horlivost pro slávu Boží, především však její dokonalá láska k Bohu a její všestranná sjednocenost s Boží vůlí. Všechny ji obstoupily a těšily ji: My jsme tvoje skutky, neopustíme tě! Paní a Matko naše, my všechny jsme dcery tvého krásného srdce. Když teď opouštíš tuto bídnou zemi, neopustíme tě. Věčně budeme tvořit tvůj čestný průvod v nebesích, kde budeš naší zásluhou trůnit jako Královna andělů a lidí.

Za třetí oslazuje smrt jistota věčné spásy. Smrt se nazývá přechodem, neboť smrtí člověk přechází z krátkého života na zemi k životu věčnému. Proto bývá úzkost u těch, kdo umírají v nejistotě o své spáse, kdo se blíží k velikému okamžiku s oprávněnou bází, aby nepropadli věčné smrti. Zato je nesmírně veliká radost u svatých, když se blíží konec jejich života, neboť směřují pevně věřit, že půjdou požívat Boha v nebesích. – Jedné sestře z řádu sv. Terezie lékař oznámil, že se blíží její poslední hodinka. Řeholnice se nesmírně zaradovala a zvolala: „Jakže, pane doktore, vy mi přinášíte tak radostnou zvěst a nechcete za to žádnou odměnu?“ – Když umíral sv. Vavřinec Justiniani a slyšel pláč svých domácích, řekl: „Jděte se svými slzami, teď není doba k slzám. Jděte si plakat jinač. Chcete-li se mnou zůstat, musíte se jako já radovat, vždyť vidím, jak se mi otvírá nebeská brána, abych se spojil se svým Bohem“². Podobně jásali nebo se radovali při zprávě o blízké smrti sv. Petr z Alkantary, sv. Alois z Gonzagy a mnozí jiní svatí. A přece tito světci neměli úplnou jistotu o milosti Boží ve své duši a o své svatosti, jako měla Maria. Jak asi zajásala Matka Boží, když se dozvěděla o svém odchodu na věčnost, neboť měla svrchovanou jistotu, že je v milosti Boží zvláště od chvíle, kdy ji archanděl Gabriel ujistil, že je Milostiplná a že je spojena s Bohem: „*Bud' zdráva, Milostiplná, Pán s tebou... neboť jsi našla milost u Boha*“ (Lk 1,28.30). Sama dobře cítila, jak plane v jejím srdci neustálý žár Boží lásky. Podle Bernardina z Busti³ se Marii dostalo jedinečné výsady, která nebyla poskytnuta žádnému jinému světci, že v každém okamžiku svého života vzbuzovala úkon lásky k Bohu s takovou vroucností, že – jak říká sv. Bernard⁴ – bylo potřeba ustavičného zázraku, aby mohla být živá uprostřed tak žhavých plamenů.

O Panně Marii se říká ve Velepísni: „*Kdo je ta, jež vystupuje z pouště jako sloup dýmu, ovanuta kadidlovou vůní z myrhy a z nejjemnějšího kupeckého koření?*“ (Pís 3,6). „Její dokonalá umrtvenost, naznačená myrhou, její vroucí modlitby, znázorněné kadidlovým dýmem, a všechny její svaté ctnosti spojené s její dokonalou láskou k Bohu v ní zapalovaly tak velký požár, že její krásná duše, stravovaná jako oběť láskou Boží, stoupala neustále k Bohu, podobná sloupu dýmu, šířícímu kol dokola nejlibežnější vůni,“ jak říká opat Rupert⁵. A Sofron⁶ říká ještě určitěji: „Tímto sloupem dýmu byla Maria, protože byla uvnitř stravována ohněm božské lásky jako zápalná oběť, z níž vystupovala nejlibežnější vůně.“ Jak tato Boha milující Panna žila, tak také zemřela. Jako jí láska Boží dala život, tak jí i způsobila smrt; podle všeobecného mínění teologů a svatých Otců totiž Maria nezemřela na nějakou nemoc, ale čistou láskou. „Bud' nesměla vůbec zemřít,“ říká sv. Ildefons⁷, „nebo musela zemřít láskou.“

¹ Medit. Plissimae de cogn. ML 184, 488.

² Bernardus Justinianus, Vita B. Laurentii Justiniani, Ludguni 1628.

³ Mariale, p. 2. de Nativ. M., s. 5.

⁴ Snad mluví sv. Alfons Sermo in Signum magn. 14.15. ML 183, 437.438.

⁵ Com. in Cant. cant., I. 3. ML 168, 877.

⁶ De Assumpt., n. 8. ML 30, 129. Sv. Alfons uvádí jméno Eustachia místo Sofronia, popř. Psedo-Jeronýma.

⁷ Text, který ve Ildefonsových spisech nelze ověřit.

II. Podívejme se ale, jakým způsobem Maria blaženě zesnula. – Po Nanebevstoupení Ježíše Krista zůstala Panna Maria na zemi, aby pečovala o rozšíření víry. Učedníci Ježíše Krista se na ni obraceli a ona řešila jejich pochybnosti¹, těšila je v pronásledováních a dodávala jim mysl, aby zmužile pracovali pro slávu Boží a pro spásu vykoupených duší. Velmi ráda zůstávala na zemi, protože věděla, že si to Bůh přeje pro dobro Církve, přece však těžce nesla odloučenost od svého milovaného Syna, který vstoupil do nebe. „*Kde je váš poklad,*“ říká božský Vykupitel, „*tam je i vaše srdce*“ (Lk 12,34). V čem člověk vidí svůj poklad a své štěstí, tomu stále věnuje svou lásku a všechny tužby svého srdce. Protože Maria nemilovala nic jiného než Ježíše, který byl v nebi, proto byly v nebi i všechny její touhy. – Tauler² o ní píše: „Její celou bylo nebe“, neboť svou láskou prodlévala stále v nebesích, „její školou byla věčnost“, neboť byla vždy bez náklonnosti k pozemským statkům, „její učitelkou byla božská pravda“, neboť jednala vždy podle Božího osvětlení, „jejím zrcadlem bylo božství“, neboť se shlížela jen v Bohu, aby se vždy zařídila podle jeho vůle, „jejím pokojem bylo sjednocení s Bohem“, neboť svůj odpočinek viděla v tom, když se zcela spojila s Bohem, zkrátka „místem a pokladem jejího srdce byl jediný Bůh“.

Aby poněkud potěšila své srdce v trpké odloučenosti od svého Syna, navštěvovala, jak vypravují staří spisovatelé³, svatá místa v Palestině, kde prodléval její Syn za svého života. Často navštěvovala betlémský chlév, kde se narodil, nazaretskou dílnu, kde žil tolik let v chudobě a opovržení, getsemanskou zahradu, kde začal své utrpení, soudní dům Pilátův, kde byl bičován a místo, kde byl korunován trním, nejčastěji však chodila na Kalvárii, kde dokonal, a k svatému hrobu, kam ho konečně uložila. Tak milující Matka mírnila bolest svého pozemského vyhnanství. To však neuspokojovalo její srdce, pro které nebyl na této zemi dokonalý klid. Proto neustále vzdychala k svému Pánu daleko vroucněji než volal David: „*Kéž bych měl křídla jako holubice, uletěl bych, usadil se v bezpečí*“ (Ž 55,7). „*Jako jelen dychtí po bystré vodě, tak dychtí má duše po tobě, Bože!*“ (Ž 42,2). Jako zraněný jelen dychtí po prameni, tak touží a vzdychá moje duše, raněná tvou láskou, po tobě, Bože! – Vzdechy této svaté hrdličky byly takové, že musely proniknout srdce Boží, které tolik milovala: „*Hlas hrdličky je slyšet v naší zemi*“ (Pís 2,12). Protože už nechtěl odkládat útěchu pro svou milující Matku, Bůh její tužby vyslyšel a povolal ji do svého království.

Cedrenus, Nikefor a Metafrastes⁴ vyprávějí, že k ní Pán poslal několik dní před její smrtí archanděla Gabriela, který jí kdysi zvěstoval, že je požehnanou ženou, vyvolenou za Matku Boží. „*Moje Paní a Královno,*“ řekl jí, „Bůh již vyslyšel tvoje svaté touhy a poslal mne k tobě se vzkazem, aby ses připravila na odchod ze světa, neboť tě chce mít u sebe v nebi. Přijď tedy a ujmi se vlády ve svém království. Já a všichni nebešťané tě očekáváme a těšíme se na tebe.“ Co měla dělat nejpokornější a Nejsvětější Panna při této radostné zprávě, než se skrýt ještě více v hlubinách své nesmírné pokory a opakovat slova, která odpověděla Gabrielovi, když jí zvěstoval Boží mateřství: *Hle, jsem služebnice Páně*. On mne vyvolil za svou Matku z pouhé své dobroty a nyní mne volá do nebe. Nezasloužila jsem si milostí ani první ani druhé. Protože však na mně chce ukázat svou nekonečnou štědrost, ochotně půjdu, kam se mu zalíbí. *Hle, jsem služebnice Páně*. Staň se mi vždycky vůle mého Boha a Pána.

Tuto radostnou zprávu sdělila Svatá Panna sv. Janovi. Můžeme se snadno domyslet, s jakým pohnutím a s jakou něžnou účastí ji vyslechl učedník, který s ní žil tolik let jako její syn a který se těšil z její nebesky sladké společnosti. Matka Boží pak navštívila ještě jednou svatá místa v Jeruzalémě, aby se s nimi něžně rozloučila, zvláště s horou Kalvárií, kde její milovaný Ježíš dokonal život. Potom se uchýlila do svého chudého domku a připravovala se na smrt. V té době svoji milovanou Královnu často navštěvovali andělé, radující se, že ji již brzy spatří s korunou na hlavě v nebesích. – Mnozí spisovatelé, jako sv. Ondřej Krétský, sv. Jan Damašský a Euthymius⁵, vypravují, že se před Mariinou smrtí apoštolové a částečně i učedníci Páně, rozptýlení v různých končinách světa, zázračně shromáždili v její světnici. Když Maria uviděla své drahé děti kolem sebe, promluvila k nim takto: Moji drazí synové, z lásky k vám, abych vám pomáhala, mne nechal můj Syn tady na světě. Nyní je již však svatá víra ve světě rozšířena, božské símě již vzrostlo a vydalo užitek. Pán vidí, že už není třeba mé přítomnosti na

¹ Matka Boží neměla ovšem nikdy moc Učitelského úřadu Církve, jako měl sv. Petr.

² Sermo in Nativ. Glorios. V. M.

³ Sophronius, De assumpt. B. V. M. ML 30, 136.137. Mezi spisy sv. Jeronýma.

⁴ Cedrenus, Historiarum comp. MG 121, 366, Nicephorus Callistus, Hist. Eccl. MG 145, 810, Metaphrastes, Or. de Sancta Maria. MG 115, 557.

⁵ S. Andres Cret., Or. 1 in Dorm. SS. Deip. MG 97, 1066, s. Joannes Damiani, Hom. 2 in Dorm. B. V. M. MG 96, 747.750, Euthymiaca Hist. L. 3., c. 40. MG 96, 747-751.

zemi a má se mnou soucit, že tolik trpím odloučeností od něho. Proto vyslyšel mé přání, abych mohla opustit tuto zemi a přijít za ním do nebe. Vy zůstaňte ještě zde a pracujte dále pro jeho slávu! Jdu-li od vás, mé srdce vás neopouští. Má velká láska k vám mne bude provázet do nebe. Jdu do ráje, abych tam za vás orodovala. – Jak asi slzeli a lkali ti to svatí učedníci po této bolestné zprávě při myšlence, že se co nevidět musí odloučit od své Matky! Tedy nás chceš, Maria, opustit? volali všichni s pláčem. Je sice pravda, že tato země není důstojným a vhodným místem pro tebe a že my nejsme hodni se těšit ze společnosti Matky Boží, uvaž však, že jsi naše Matka. Až dosud jsi byla naší Učitelkou v pochybnostech, naší Těšitelkou v úzkostech, naší Silou v pronásledováních. Teď bys nás chtěla opustit a nechat nás samotné uprostřed tolika nepřátel a tolika zápasů? Již jsme ztratili svého Učitele a Otce Ježíše, když vstoupil na nebesa. Od té doby jsi byla ty, Maria, naší Útěchou. Nyní nás chceš i ty opustit a nechat nás tu jako sirotky bez Otce a bez Matky? Paní naše, buď zůstaň s námi nebo nás vezmi s sebou. – Nikoli, děti moje, odpověděla předobrá Královna sladce, to není vůle Boží. Přijměte klidně, co Bůh o mně i o vás ustanovil. Vaší povinností je pracovat pro slávu vašeho Vykupitele a pro získání věčné koruny v nebi. Když odejdu, neopustím vás, ale budu vám ještě více pomáhat z nebe svou přímlovou u Boha. Upokojte se! Svěřuji vám Církev svatou. Svěřuji vám duše vykoupené Ježíšem. To je mé poslední sbohem a jediný můj odkaz! Milujete-li mne, jednejte podle toho, pracujte pro duše a pro slávu mého Syna. Jednoho dne se opět shledáme v nebesích, a pak se už navěky od sebe neodloučíme.

Potom je prosila, aby se jí po smrti postarali o pohřeb, dala jim požehnání a sv. Janovi uložila, jak vypravují Nikefor a Metafrastes¹, aby po její smrti daroval její dvojí šat dvěma pannám, které jí nějakou dobu sloužily. Poté se skromně položila na své chudičké lůžko, toužebně očekávajíc smrt a s ní i setkání s božským Snoubencem, který měl každou chvíli přijít a odvést ji s sebou do království blaženosti. – Náhle Maria pociťuje v srdci do té doby jí neznámou radost ze Ženichova příchodu, a je naplněna nesmírným, nepoznaným štěstím. Svatí apoštolové, když vidí, že Maria již odchází z této země, znovu propukají v pláč a klekají kolem jejího lože. Někteří líbají její svaté nohy, jiní si vyprošují její zvláštní požehnání, jiní jí přednášejí své osobní potřeby. Všechny proniká bolest, všichni hořce nařikají, že se musí na celý život odloučit od své milované Královny. A nejlaskavější Matka má se všemi soucit a každého těší zvlášť. Jedněm slibuje svoji ochranu, jiným žehná se zvláštní láskou, ostatním dodává mysl k práci na obrácení světa. Zvlášť volá sv. Petra a vroucně mu svěruje jako hlavě Církve a zástupci jejího Syna šíření víry a slibuje mu z nebe svoji mocnou ochranu. Nakonec k sobě volá sv. Jana, jehož bolest pro odloučení od Matky Boží byla větší než u ostatních apoštolů. Nejvděčnější Paní vzpomíná, s jakou láskou a pozorností jí tento svatý učedník sloužil po všechna léta jejího života od Synovy smrti. Můj Jene, říká mu něžně, můj Jene, děkuji ti za všechnu pomoc. Synu můj, buď si jistý, že ti nezůstanu dlužnicí. Jestliže nyní odcházím, jdu, abych za tebe orodovala. Zůstávej v míru na této zemi, dokud se neshledáme v nebesích, kde tě očekávám. Nezapomínej na mne! Ve všech potřebách mě volej na pomoc! Nikdy na tebe nezapomenu, můj drahý synu! Žehnám ti, zanechávám ti tu své požehnání, zůstávej v míru! Sbohem!

Ale již nastává okamžik Mariiny smrti. Božská láska strávila v svatých, prudkých plamelech všechny její životní síly. Nebeský fénix² již v tomto požáru pozbývá života. V zástupech k ní přicházejí andělé, jako by se již řadili k jejímu slavnému vjezdu do nebes. Pohled na tyto nebeské duchy naplňuje Marii útěchou. Ale její radost ještě není úplná, poněvadž ještě nevidí svého milovaného Ježíše, který je veškerou láskou jejího srdce. Proto se znovu a znovu dotazuje andělů, kteří ji přicházejí pozdravit: „Zapřísahám vás, jeruzalémské dcery, jestliže najdete mého milého, co mu sdělíte? Že hynu láskou“ (Pís 5,8). Svatí andělé, obyvatelé nebeského Jeruzaléma, přicházíte ke mně v zástupech, abyste mne potěšili. Všichni mi opravdu skýtáte útěchu svou sladkou přítomností. Děkuji vám za to. Ale vy všichni mi nemůžete dát útěchu úplnou, neboť ještě nevidím svého Syna, pravého Dárce útěchy. Milujete-li mne, jděte, vraťte se do nebe a vyřídte mému Miláčkovi, aby ihned přišel, neboť umírám touhou po jeho pohledu.

Vtom však již přichází Ježíš, aby odvedl svou Matku do říše blaženosti. Sv. Alžbětě Schönavské³ bylo zjeveno, že se Ježíš s křížem ukázal své Matce před jejím skolem. Chtěl

¹ Cedrenus, Historiarum comp. MG 121, 366, Nicephorus Callistus, Hist. Eccl. MG 145, 810, Metafrastes, Or. de Sancta Maria. MG 115, 557.

² Bájny egyptský pták, který se v stáří sám spaloval, aby povstal k novému životu ještě krásnější.

³ Revel. SS. Virg. Hildegardis et Elizabethae Schoenauensis. Coloniae Agripp. 1628.

tím poukázat na obzvláštní slávu, kterou získal z vykoupení, a na zisk, který má ze své smrti, když skrze ni získal tuto vznešenou bytost, která ho bude po celou věčnost více oslavovat než všichni lidé a andělé dohromady. Gerson¹ říká, že jí potom Pán podal sv. přijímání na cestu do věčnosti a řekl jí laskavě: Přijmi, má Matko, z mých rukou totéž tělo, které jsi mi dala. Matka přijala s nejvroucnější láskou toto poslední sv. přijímání a pronesla poslední vzdechy své duše: Synu můj, do tvých rukou poručím ducha svého. Svěřuji ti svoji duši, kterou jsi stvořil a ze své dobroty hned od počátku obdařil tolika milostmi a dal jí jedinečnou výsadu, aby byla uchráněna od každické skvrny hříchu. Svěřuji ti své tělo, z něhož jsi chtěl přijmout své tělo a svou krev. Svěřuji ti nakonec tyto své drahé syny – mínila svaté učedníky, shromážděné kolem ní, jsou zarmoucení pro můj odchod. Potěš je sám, vždyť je miluješ více než já. Požehnej jim a dej jim sílu, aby vykonali veliké věci pro tvou slávu.

Nastal konec Mariina života. V pokoji, kde odpočívá, zní lahodná hudba, jak vypravuje Sofron², a sv. Brigitě³ bylo zjeveno, že se v tu chvíli objevila velká záře. Podle těchto znamení svatí apoštolové poznali, že Maria již odchází. Znovu slzí, znovu prosí, zvedají ruce a jako jedněmi ústy všichni volají: Ó, naše Matko, již odcházíš do nebe a nás tu necháváš. Dej nám své poslední požehnání a nezapomínej na nás ubohé! A Maria obrací své oči ke všem a naposledy se s nimi loučí: Sbohem, synáčkové, žehnám vám. Budte jisti, že na vás nezapomenu! – Konečně přichází smrt. Není oděna smutkem a žalem jako u ostatních lidí, ale je ozářena světlem a radostí. Ale co říkám: Smrt? Řekněme hned: Božská láska přišla, aby přežila poslední nitky tohoto vznešeného života. A jako lampa, když dohořívá, kmitá, až ještě naposled silněji zazáří a pak zhasne, tak Maria na Synovo pozvání, aby šla za ním, se noří jako krásný nebeský motýl do plamenů jeho lásky a uprostřed vroucích povzdechů vysílá nesmírně žhavý povzdech, vydechuje a umírá. Tak se zprostila tato vznešená duše, tato krásná holubice Páně, svazků tohoto života, a odešla do slávy a blaženosti, kde vládne a celou věčnost bude vládnout jako Královna nebes.

Maria tedy již opustila zemi, je již v nebi. Odtud soucitná Matka shlíží na nás, kteří ještě putujeme tímto slzavým údolím, má s námi soustrast a slibuje nám svou pomoc, jen budeme-li chtít. Prosme ji neustále, aby nám vyprosila krásné smrti vyprosila šťastnou smrt, a bude-li to vůle Boží, aby nám vyprosila milost zemřít v sobotu, která je zasvěcena k její cti, nebo v novéně před jejími svátky nebo v oktávu po nich. Tuto milost vyprosila mnoha svým ctitelům, mezi jinými zvláště sv. Stanislavu Kostkovi, který zemřel o slavnosti jejího Nanebevzetí⁴.

Příklad. Tento svatý mladík, který se zcela zasvětil lásce k Marii, byl přítomen 1. srpna 1568 promluvě, kterou měl pro novice Tovaryšstva Ježíšova sv. Petr Kanisius. Důtklivě je vyzýval, aby žili každý den tak, jako by to byl jejich den poslední, po němž se musí objevit před soudnou stolicí Boží. Po řeči řekl sv. Stanislav svým spolubratřím, že tato rada byla zvlášť pro něho hlasem Božím, protože v tomto měsíci zemře. Řekl to proto, že mu to buď Bůh výslovně zjevil nebo že mu dal aspoň jakousi předtuchu o tom, co se stane. Po čtyřech dnech šel mladý hoch s P. Emanuelem Sa do chrámu Panny Marie Větší a cestou s ním hovořil o blízké slavnosti Nanebevzetí. Řekl: „Otče, myslím, že v ten den je v nebi vidět nové nebe, neboť lze vidět slávu Matky Boží jako Královny nebes, jak stojí v Boží blízkosti nade všemi andělskými kůry. Říká se, že se tato slavnost koná v nebi znovu každý rok. Já tomu věřím a doufám, že se jí letos také poprvé zúčastním.“ Říká se, že světec napsal své Matce Marii dopis, v němž ji prosil o milost, aby mohl slavit její svátek již v nebi. Podle zvyku v Tovaryšstvu mu byl vylosován za měsíčního patrona na srpen sv. Vavřinec, mučedník, na jeho svátek přistoupil k sv. přijímání, a potom ho prosil, aby odevzdal zmíněný dopis Matce Boží a aby se sám také u ní přimluvil, aby ho vyslyšela. A hle, téhož dne večer ho přepadla horečka, a i když byla velmi slabá, dávala mu přece jistotu, že dostane žádanou milost a že brzy zemře. Když se ukládal do postele, řekl s radostným úsměvem ve tváři: „Z tohoto lůžka již nepovstanu.“ P. Klaudiu Aquavivovi ještě řekl: „Můj Otče, jsem přesvědčen, že mi již sv. Vavřinec vyprosil od Panny Marie milost, abych byl na slavnost jejího Nanebevzetí v nebi.“ Na tato jeho slova však nikdo nedbal. Ještě den před slavností se zdálo, že je nemoc lehká, ale světec řekl ošetřujícímu bra-

¹ Tract. 9 super Magnificat, p.1. Sv. Alfons cituje sv. Jana Damašského.

² De Assumpt. B. V. M. ML 30, 130. Mezi spisy sv. Jeronýma.

³ Revel., I. 6, c. 62.

⁴ Bartolli, Vita. Torino 1825.

trovi, že příští noc již nebude naživu. Ten mu odpověděl: „Ach, bratře, větším zázrakem by bylo zemřít na takovou nemoc než se z ní uzdravit.“ Po poledni však náhle zachvátila nemocného smrtelná slabost, vyrazil mu studený pot a mladík pozbyl všech sil. Rychle přišel představený. Stanislav ho prosil, aby ho položili na holou zem, aby mohl umřít jako kající. Aby ho upokojili, vyhověli mu a položili ho na koberec, prostřený na zemi. Potom se Stanislav vyzpovídal a přijal Tělo Páně. Přítomní byli dojati k slzám, neboť když byla do pokoje přinesena Nejsvětější Svátost, zazářila mu z očí nebeská radost a obličej mu vzplál svatou láskou jako serafínovi. Nakonec přijal poslední pomazání. Chvillemi potom pohlížel k nebi anebo upíral oči na obrázek Nejsvětější Panny, líbal ho a vroucně tiskl k srdci. Jeden kněz se ho zeptal: „K čemu máš kolem ruky ovinutý růženec, když se ho nemůžeš modlit?“ Stanislav odpověděl: „Mám z něho radost, protože to je věc mé Matky.“ „O co větší radost budeš mít,“ řekl kněz, „až ji zakrátko uvidíš v nebi a až jí políbíš ruku!“ V té chvíli světec celý zazářil v obličejí a pozvedl ruce do výše na znamení touhy, že chce již být brzy u ní. Nato se mu zjevila jeho drahá Matka, jak sám řekl přítomným. Zanedlouho, na úsvitu 15. srpna, vydechl svou duši s výrazem blaha bez nejmenšího hnutí. Když mu pak podali obraz Nejsvětější Panny a nezpovírali na něm žádné znamení úcty, teprve poznali, že již odešel z tohoto světa, aby zlíbal nohy své milované Královny.

Modlitba

Ó, nejsladší Paní a naše Matko! Ty jsi již opustila zemi a přišla jsi do svého království, kde panuješ nade všemi andělskými kůry, jak o tobě zpívá svatá Církev: *„Povýšena jsi nad kůry andělské do říší nebeských!“* Víme, že jsme tě my, hříšní, nebyli hodni mít mezi sebou v tomto údolí temnot. Víme však také, že jsi ve své vznešenosti nezapomněla na nás, ubohé, a že když jsi byla povýšena k tak nesmírné slávě, že tvůj soucit s námi, ubohými Adamovými dětmi, nevymizel, ale ještě vzrostl. Ze vznešeného trůnu tedy, na němž panuješ, obrať i na nás, Maria, své milosrdné oči a slituj se nad námi! Rozpomeň se, žes nám při svém odchodu ze světa slíbila, že na nás nezapomeneš. Pohled' na nás a pomoz nám! Hled', v jakých bouřích se nalézáme a v kolika nebezpečích toneme a budeme tonout stále, dokud nenadejde konec našeho života.

Pro zásluhy své blažené smrti nám vypros svaté setrvání v přátelství s Bohem, abychom jednou vykročili z tohoto života v milosti Boží. Pak přijdeme do nebe, abychom i my zlíbali tvé svaté nohy a ve spojení se svatými anděly tebe chválili a po zásluze oslavovali tvé vznešenosti. Amen.

ÚVAHA VIII.

O NANEBEVZETÍ PANNY MARIE (2)

Jak slavný byl vítězný vstup Panny Marie do nebe Na jak vznešený trůn byla Maria v nebi povýšena

„Zdálo by se, že o dnešní slavnosti Nanebevzetí,“ říká sv. Bernard¹, „by nás měla Církev vybízet spíše k smutku než k radosti, protože naše laskavá Matka opouští tuto zemi a zbavuje nás tak své vzácné přítomnosti. Ale ne! Církev svatá chce, abychom se radovali, a volá k nám: *Radujme se všichni v Pánu, když světíme slavný den ke cti Blahoslavené Panny Marie*. A oprávněně, neboť pokud milujeme tuto svou Matku, musíme se radovat víc z její slávy než sobě přát její útěchu. Který syn by se neradoval při zprávě, že se jeho Matka jde ujmout vlády v nějakém království, i kdyby se od ní musel odloučit? Tedy, Maria dnes odchází ke korunovaci za Královnu nebe. Pokud ji opravdu milujeme, jak bychom se mohli neradovat? Radujme se všichni, radujme!“ Aby byla naše radost z jejího povýšení dokonalá, rozjímějme 1) jak slavný byl vítězný vstup Panny Marie do nebe a 2) na jak vznešený trůn byla Panna Maria v nebi povýšena.

I. Když náš Spasitel Ježíš Kristus dokončil svou smrtí dílo našeho vykoupení, toužili andělé, aby ho měli ve své nebeské vlasti. Bez ustání mu prosebně opakovali Davidova slova: „*Povstaň, Hospodine, k místu svého odpočinku, ty sám i schrána tvé moci!*“ (Ž 132,8). Vzhůru, Pane, když jsi nyní už vykoupil lidi, přijď k nám do svého království a přiveď s sebou také živou svatou Archu, svoji Matku, kterou jsi posvětil svou přítomností v jejím lůně. Tak volali andělé podle slov sv. Bernardina². Pán chtěl konečně uspokojit touhy nebeských obyvatel a povolat Marii do nebe. Ve Starém zákoně měla být archa uvedena podle Boží vůle do města Davidova s velikou nádherou: „*David a všecken izraelský dům vystupovali s Hospodinovou schránou za ryčného troubení polnic*“ (2 Sam 6,15). Mnohem větší a slavnější nádheru stanovil Bůh pro Mariin vstup do nebes. Prorok Eliáš byl vzat do nebe na ohnivém voze, tzn. skupinou andělů, kteří ho vynesli nad zemi, jak říkají vykladaatelé Písma svatého. „Abys však byla do nebe uvedena ty, Rodičko Boží,“ volá opat Rupert³, „nestačila skupina andělů, sám Král nebes přišel s celým nebeským dvorem, aby tě doprovodil.“

Stejná myšlenka je u sv. Bernarda Sienského⁴. „Aby Ježíš Kristus zvýšil slávu Mariina triumfu,“ říká světec, „přišel jí z nebe sám v ústrety a poskytl jí svůj doprovod.“ A Eadmer⁵ říká: „Vykupitel vstoupil na nebesa před svou Matkou nejen proto, aby jí připravil trůn ve svém království, ale také, aby jejímu příchodu do nebe dodal větší lesk přítomností svatých andělů i svou vlastní v jejím průvodu.“ Skvělé Mariino Nanebevzetí shledává mnich Mikuláš⁶ ještě velkolepější nežli bylo Nanebevstoupení Ježíše Krista. Vykupiteli vstříc vyšli jen andělé, kdežto Nejsvětější Panně spěchá naproti sám Pán slávy a ona po jeho boku vchází do slávy v blažené společnosti andělů a svatých. Opat Guerrik⁷ vkládá Věčnému Slovu do úst tuto řeč: „Abych oslavil svého Otce, sestoupil jsem z nebe na zem, potom však, abych poctil svoji Matku, vstoupil jsem znovu na nebesa: Odtud jsem jí mohl vyjít v ústrety a provázet ji do nebe.“

Rozjímějme, jak Spasitel přišel z nebe vstříc své Matce a jak ji při setkání potěšil slovy: „*Povstaň, pospěš, přítelkyně moje, holubice má, krásko má, vyjdi! Již minula zima*“ (Pís 2,10). Vzhůru, má drahá Matko, má krásná a čistá holubice, opusť toto údolí nářků, kde jsi tolik trpěla z lásky ke mně: „*Sestup, nevěsto, z Libanonu, sejdi: Budeš korunována!*“⁸ (Pís 4,8). Pojď požívat s duší i tělem odměnu za svůj svatý život. Jestliže bylo tvé utrpení na zemi veliké, mnohem větší bude tvá sláva, kterou jsem ti uchystal v nebi. Pojď, budeš mít trůn vedle mě. Pojď, dostaneš korunu jako Královna vesmíru.

¹ In Assumptione B. V. M., s.1. ML 183, 415.

² De Assumpt. Art. 2.

³ Com. in Cant. cant., I. 5. ML 168, 912.

⁴ Com. in Cant. cant., I. 5. ML 168, 912.

⁵ Liber de exc. V. M., c. 7. ML 159, 571.

⁶ Sermo in Assumptione ML 144, 717.718. Mezi spisy sv. Petra Damiani.

⁷ In Assumptione. ML 185, 193.

⁸ Místo „Budeš korunována“ má být správně podle hebrejského textu: „Opusť vrcholek Amanu.“

A hle, Maria opouští zemi! Vzpomíná na nespočetné milosti, které na ní obdržela od svého Pána, a proto na ni pohlíží s vděčností, hledí na ni i se soucitem, neboť na ní zanechává tolik svých ubohých dětí uprostřed tolika nesnází a nebezpečí. Ježíš jí podává ruku a svatá Matka se již vznáší vzhůru, již proniká oblaka a přechází nadzemské oblasti. Již se přibližuje k branám nebes. Když se zmocní říše panovník, nevjíždí městskými branami, buď se brány vysadí nebo královský průvod vjíždí rozbořenými hradbami. Když vstupoval do nebe Ježíš Kristus, volali andělé: „*Brány, zvedněte výše svá nadpraží, výše se zvedněte, vchody věčné, ať může vejít Král slávy*“ (Ž 24,7). Podobně nyní, když se jde ujmout vlády Maria v království nebes, volají andělé z jejího průvodu na anděly v nebi: „*Brány, zvedněte výše svá nadpraží, výše se zvedněte, vchody věčné, ať může vejít Královna slávy!*“

Již Maria vchází do blažené vlasti. Když ji však nebeští andělé vidí přicházet v její kráse a vznešenosti, ptají se andělů přicházejících zvenčí, jak uvažuje Origenes¹: „Jako jediný hlas zněl hlas jásajících v nebi: „*Kdo je ta, jež vystupuje z pouště, oplývající rozkoší, opřená o svého milého?*“ (Pís 8,5). Kdo je tato bytost, tak vznešená, přicházející z pouště světa, který je místem trní a trápení? Tato Opřená o svého milovaného Pána je však tak čistá a tak bohatá ctnostmi, že se jí sám uvoluje provázet takovými poctami! Kdo je to? A andělé z průvodu odpovídají: To je Matka našeho Krále, naše Královna, Požehnaná mezi ženami, Milostiplná, Svatá svatých, Miláček Boží, Neposkvrněná, Holubice, nejkrásnější ze všech stvořených bytostí! A hned ji blažení duchové velebí a chválí zpěvem mnohem dokonaleji než kdysi Židé chválili Juditu: „*Ty jsi sláva Jeruzaléma, ty jsi radost Izraelova, ty jsi čest našeho lidu!*“ (Jdt 15,10). Ó, Paní a naše Královno, ty jsi tedy slávou nebes, radostí naší vlasti, ctí nás všech! Buď nám vítána, buď vždy požehnána! Pohled' na svoji říši, my jsme tvoji poddaní, čekáme na tvé rozkazy.

Potom ji přišli uvítat jako svou Královnu všichni svatí, kteří tehdy byli v nebi. Přišli všechny svaté panny: „*Spatřily ji dcery, blahoslavily ji, královny i ženy jí vzdaly chválu*“ (Pís 6,9). Ó, Nejsvětější Královno, řekly, my jsme také královnami v této říši, ale ty jsi Královnou nás všech, neboť jsi nám první dala příklad, abychom zasvětily Bohu své panenství. Všechny ti za to žehnáme a děkujeme. Přišli svatí vyznavači pozdravit jako svou učitelku, která pro ně byla svým životem vzorem veškeré ctnosti. Přišli i ji svatí mučedníci ji pozdravit jako svoji Královnu, poněvadž svou stálostí v bolestech při Synově umučení jim dala příklad a svými zásluhami jim zajistila sílu, aby obětovali za víru život. Přišel i sv. Jakub, který jako jediný z apoštolů byl už v nebi, aby jí poděkoval jménem všech apoštolů za útěchu a pomoc, kterou jim poskytovala za svého života na zemi. Potom ji přišli pozdravit proroci a řekli jí: Ó, Paní, tebe naznačovala naše proroctví! Přišli svatí patriarchové a volali: Ó, Maria, jsi naše Naděje, po níž jsme tolik a tak dlouho vzdychali! Mezi nimi však přistoupili s obzvláštní láskou naši prarodiče Adam a Eva, aby jí poděkovali: Ó, milovaná Dcero, ty jsi napravila škodu, kterou jsme my způsobili lidskému pokolení, ty jsi získala světu požehnání, které jsme my ztratili naší vinou. Tebou jsme zachráněni. Buď za to velebena navěky!

Poté jí přišel políbit nohy sv. Simeon. Se svatou radostí jí připomněl den, kdy přijal z jejích rukou Ježíška. Přišli sv. Zachariáš a sv. Alžběta a znovu jí děkovali za laskavou návštěvu, kterou vykonala v jejich domácnosti s takovou pokorou a obětavostí a při níž dostali tak veliké poklady milostí. Přišel sv. Jan Křtitel, aby jí co nejvroucněji poděkoval, že ho posvětila svým pozdravem. Ale co říci, jak ji asi pozdravili její drazí rodiče, sv. Jáchym a sv. Anna? Jak něžnými slovy ji velebili: Ach, milovaná dcero, jakého štěstí se nám dostalo, že jsme tě zrodili! Nyní jsi naší Královnou, protože jsi Matkou našeho Boha. Vítáme tě a zdravíme tě. Kdo však může pochopit, s jak vroucími city ji pozdravil její drahý snoubenec sv. Josef? Jakou radostí ho naplnil pohled na milovanou Snoubenku, která přišla do nebe s tak slavným průvodem a stala se Královnou celého nebe? Jak něžně jí asi řekl: Paní a moje Snoubenko, kdy dostatečně Bohu poděkuji, že mě učinil tvým snoubencem, když jsi jeho pravou Matkou? Díky tobě se mi dostalo štěstí, že jsem mohl na zemi sloužit Vtělenému Slovu v jeho dětství a že jsem je mohl tolikrát chovat v náručí! Budte požehnány ty chvíle mého života, v nichž jsem sloužil Ježíši a tobě, moje svatá Snoubenko! Pohled' na našeho Ježíše! Radujme se, že již neleží na seně v chlévě, jak jsme ho viděli v Betlémě, nežije již chudý a opovržený v dílně, jako žil v Nazaretu, nevisí již na potupném dřevě, jako když umíral za spásu světa v Jeruzalémě,

¹ Cituje Paciuchelli, Excit. Dorm. Animae. in Ps. 86, exc. 15.

ted' sedí po pravici Otcově jako Král a Pán nebe země. Nyní se, moje Královno, neodloučíme od jeho svatých nohou a budeme ho velebit a milovat celou věčnost.

Dále ji přišli pozdravit všichni andělé a ona, jejich vznešená Královna, všem děkovala za služby, které jí na zemi prokazovali; děkuje zvláště svatému archandělu Gabrielovi, který byl poslem celého jejího štěstí, když jí přinesl zvěst, že je vyvolena za Matku Boží. Potom svatá a pokorná Panna pokleká a klaní se božské Velebnosti, celá se hrouží do poznání své nicoty a děkuje Bohu za všechny milosti, které jí udělil ze své pouhé dobroty, zvláště mu vzdává díky za to, že ji vyvolil za Matku Věčného Slova. Kdo však může pochopit, s jakou láskou jí požehнала Nejsvětější Trojice? Kdo pochopí, s jakou něhou přijal Věčný Otec svou Dceru, Bůh Syn svou Matku, Duch Svatý svou Snoubenku? Dostává se jí koruny od Otce účastí na jeho moci, od Syna účastí na jeho moudrosti, od Ducha Svatého účastí na jeho lásce. A všechny tři božské Osoby stavějí její trůn po Ježíšově pravici, vyhlásují ji za Královnu celého nebe a celé země a nařizují andělům a všem tvorům, aby ji uznali za svou Královnu, sloužili jí a poslouchali ji. –

Nyní rozjímějme, na jak vznešený trůn byla Maria v nebi povýšena.

II. Jestliže lidská mysl nikdy nepochopí nesmírnou slávu, jakou připravil Bůh v nebi těm, kteří ho na zemi milovali, jak učí apoštol (1 Kor 2,9), kdo teprve pochopí, co připravil své Rodičce? usuzuje sv. Bernard¹. Jakou slávu připravil své milované Matce, která ho milovala na zemi více než všichni andělé, která ho dokonce hned v prvním okamžiku života milovala více než všichni lidé a andělé dohromady? Právem tedy zpívá svatá Církev, že když Maria milovala Boha víc než všichni andělé, byla povýšena v nebi nade všechny anděly: *Povznesena je svatá Boží Rodička nad kůry andělské k výšinám nebeských říší*. „Ano, je povýšena nad všechny anděly,“ říká opat Guerrik², „neboť nad sebou vidí již jen svého Syna, který je jednorozeným Synem Božím.“

Tvoří-li andělé a svatí podle učení sv. Tomáše a Pseudo-Dionýsia Areopagity³ tři hierarchie, tzn. tři stupně hodností, tvoří Maria, říká učený Gerson⁴, sama o sobě hierarchii, která je ze všech nejvyšší a Bohu nejbližší. „Paní stojí nesrovnatelně výše nežli sluhové,“ vykládá sv. Antonín⁵, „a proto je Mariina sláva neporovnatelně vyšší než sláva andělů.“ Abychom tomu porozuměli, vzpomeňme na Davidova slova, že tato Královna má místo po Synově pravici: *„Královna ti stojí po pravici“* (Ž 45,10). Tato slova vykládá spisovatel Atanáš⁶ právě o Panně Marii.

„Mariiny zásluhy,“ jak učí Ildefons⁷, „byly jistě nesmírně větší než zásluhy všech ostatních svatých, proto nelze ani pochopit odměnu a slávu, která jí za ně připadla.“ Je jisté, že Bůh odměňuje podle zásluh, jak píše apoštol: *„On odplatí každému podle jeho skutků“* (Řím 2,6). Proto je též jisté, říká sv. Tomáš⁸, že blahoslavená Panna, protože zásluhami převýšila všechny anděly a lidi, musela být povýšena nad všechny nebeské kůry. „Prostě,“ říká sv. Bernard⁹, „změřme jedinečnou milost, kterou dostala na zemi, a pak můžeme změřit jedinečnou slávu, kterou obdržela v nebi.“

Učený spisovatel, blah. Klaudius de la Colombière T.J.¹⁰, uvažuje, že Mariina sláva byla úplná a dokonalá narozdíl od slávy ostatních svatých. Je sice pravda, že v nebi požívají všichni svatí dokonalý mír a úplné blaho. Nicméně je jisté, že žádný z nich nepožívá té slávy, kterou si mohl zasloužit, kdyby byl býval Bohu věrněji sloužil a vroucněji ho miloval. Ačkoli tedy ve skutečnosti svatí netouží po větším štěstí, přece by měli po čem toužit. Dále je jisté, že svatým nepůsobí zármutek spáchané hříchy a ztracený čas, nelze však popřít, že větší horlivost v dobrém za pozemského života, zachování nevinnosti a lepší využití času skýtají na věčnosti nejvyšší blaženost. Maria v nebi netouží po větší blaženosti, ani toužit nemůže. „Který svatý vyjma Marii,“ říká sv. Augustin¹¹, „může odpovědět na otázku, zda se dopustil hří-

¹ In Assumptione, s.1. ML 183, 416.417.

² In Assumptione, s.1. ML 185, 190.

³ Summa Theologiae I, q. 108, a. 1 et 6; De coel. Hier., c. 6. MG 3, 199-202.

⁴ Tract. 4 super Magnificat.

⁵ Summa Theologiae, p. 4, tit. 15, c. 20, § 15.

⁶ Sermo in Annunt. MG 28, 938. Mezi spisy sv. Atanáše.

⁷ De Assumpt. ML 96, 251. Mezi spisy sv. Ildefonsa.

⁸ Sermo in Assumptione.

⁹ In Assumptione, s.1. ML 183, 416.

¹⁰ Sermons... devant M. la Duchesse d'York, Lyon 1692, s. 31.

¹¹ De nat. Et. Gr., c. 36. ML 44, 267.

chu, že nikoli?" Jak prohlásil svatý Tridentský sněm¹, je jisté, že se Maria nikdy nedopustila žádného hříchu, ba ani nejmenší nedokonalosti. Nejenže nikdy neztratila milost Boží a ani ji nezastínila, ale také ji nikdy nenechala neupotřebenou. Neudělala skutek, který by nebyl záslužný. Nebylo u ní slovo, myšlenka, ba ani jediný dech, které by nesměřovaly k větší slávě Boží. Jedním slovem, nikdy nezvlažněla a nezastavila se ani na okamžik na cestě k Bohu. Neměla žádné ztráty z nedbalosti, protože vždy spolupracovala ze všech sil s milostí a milovala Boha, jak mohla nejvíce. Pane, říká mu nyní v nebesích, jestli jsem tě nemilovala, jak jsi zasluhoval, milovala jsem tě aspoň tak, jak jsem byla schopna.

Milosti svatých jsou různé, jak učí sv. Pavel: „*Dary jsou rozličné*“ (1 Kor 12,4). Proto každý z nich vynikl podle své věrnosti přijaté milosti v některé ctnosti, jeden v horlivosti pro duše, druhý v kajícnosti, jiný v snášení křížů, jiný v nazírávém životě. To je důvod, proč Církev svatá zpívá o slavnosti každého z nich: „*Nenašel se nikdo, do by se mu vyrovnal*“². Podle zásluh se liší od sebe i v nebi: „*Hvězda od hvězdy se liší září*“ (1 Kor 15,41). Apoštolové se liší od mučedníků, vyznavačů od panen, nevinných od kajících. Blahoslavená Panna měla plnost všech milostí, proto předčila všechny svaté v každé ctnosti. Byla Apoštolou apoštolů, byla Královnou mučedníků, poněvadž trpěla více než všichni. Byla Praporečnicí panen a Vzorem vdaných. Spojovala v sobě dokonalou nevinnost s dokonalou umrtveností. Zkrátka, ve svém srdci spojovala všechny hrdinské ctnosti, které kdy konal nějaký světec. Oprávněně o ní bylo řečeno: „*Královna ve zlatě ti stojí po pravici*“ (Ž 45,10), neboť všechny milosti, dokonalosti a zásluhy ostatních svatých byly sjednoceny v Marii, jak vykládá celleský opat Raymund Jordan³.

„Jako záře slunce převyšuje světlo všech hvězd dohromady,“ říká Basil Seleucijský⁴, „tak Matka Boží předčí slávou všechny svaté.“ K tomu dodává mnich Mikuláš⁵: „Při východu slunce mizí světlo hvězd a měsíce, jako by ani nebyly; tak ustupuje záře svatých a andělů před Mariinou slávou, jako by v nebi ani nebyli.“ Z toho důvodu tvrdí sv. Bernardin se sv. Bernardem⁶, že „ostatní svatí mají jen částečný podíl na Boží slávě, Panně Marii se však dostalo takového množství slávy, že, jak se zdá, se pouhý tvor nemůže s Bohem spojit dokonaleji, než se s ním spojila Maria.“ Sem patří též myšlenka sv. Alberta Velikého⁷, že naše Královna hledí na Boha z větší blízkosti a nesmírně dokonaleji než všichni ostatní nebeští duchové. Sv. Bernardin říká ještě kromě výše uvedených slov: „Jako jsou všechny oběžnice ozařovány sluncem, tak se dostává všem svatým většího světla a větší radosti z pohledu na Marii.“ Na jiném místě tvrdí podobně, že Matka Boží svým příchodem do nebe zvýšila blaženost všech jeho obyvatel. Proto říká mnich Mikuláš⁸, že svatí v nebi nemají po Bohu větší blaženost nad pohled na tuto překrásnou Královnu. A Konrád Saský⁹ prohlašuje: „Po Bohu je Maria příčinou naší největší slávy a radosti.“

Radujme se tedy s Marií ze vznešeného trůnu, na který ji Bůh v nebi povýšil. A radujme se také kvůli sobě, neboť jestliže nás naše Matka opustila svou viditelnou přítomností, když odešla slavně do nebe, neopustila nás svou láskou. Nyní je Bohu blíže a je s ním spojena vroucněji, proto vidí lépe naše nesnáze, má s námi větší soustrast a může nám lépe pomoci. „Cožpak by snad zapomněla na nás ubohé?“ volá mnich Mikuláš¹⁰. Nikoli! Chraň nás Bůh před takovou myšlenkou! Srdce tak soucitné se nemůže ubránit účasti s našimi nesnázemi, které jsou tak velké. „Jestliže měla Maria s námi velký soucit, dokud žila na zemi,“ poznamenává Konrád Saský¹¹, „mnohem větší soustrast má nyní, když panuje v nebi.“

Proto se postavme zcela do služeb této Královny, ctěme ji a milujme ji, jak jen můžeme. „Ona nás nezatíží žádnými břemeny a daněmi,“ říká Richard od sv. Vavřince¹², „jako jiní pánovníci. Tato Královna své služebníky obohacuje milostmi, zásluhami a odměnami.“ Prosme ji s opatem Guerrikem¹³: „Ó, Matko milosrdenství, která vládneš v celé vznešenosti v blízkosti

¹ Sess. VI, can. 23. Denz. 833.

² Commune Conf. Pont., Ant. 2 ad Laudes.

³ Contempl. de B. V., p. 2, cont. 3.

⁴ Or. 39 in SS. Deipare Annunt. MG 85, 442.

⁵ Sermo in Assumptione. ML 144, 720.

⁶ S. Bernardinus, De exaltatione B. V. a. 1, c. 10; s. Bernardus, Sermo in Signum magnum. ML 183, 431.

⁷ Quaest. Super Missus, qu. 61.

⁸ Sermo in Nativ. B. V. M. ML 144, 740.

⁹ Speculum B. M. V., lect. 6.

¹⁰ Sermo in Nativ. B. V. M. ML 144, 740.

¹¹ Speculum B. M. V., lect. 10.

¹² De laud. B. M. V., l. 6, c. 13.

¹³ In Assumptione, s. 4. ML 185, 200.

Boží jako Královna světa. Ó, jen požívej slávu svého Ježíše, nám, svým sluhům, však pošli drobtý, které ti zbudou. Ty požíváš radosti Páně u jeho stolu; my jako psičci pod stolem na této zemi tě prosíme o slitování!¹

Modlitba

Ó, velká, vznešená a přeslavná Paní! Padáme na kolena před tvým trůnem a zdravíme tě z tohoto slzavého údolí. Máme radost z nesmírné slávy, kterou tě Bůh vyznamenal. Ó, nezapomínej na nás, své ubohé sluhy, když nyní vládneš jako Královna nebe a země. Nezdráhej se obrátit k nám, ubohým, oči ze svého vznešeného trůnu! Čím blíže jsi Prameni milostí, tím více nás jimi můžeš zahrnout. Z nebe vidíš lépe naše nesnáze, proto musíš mít s námi také větší soustrast a více nám pomáhat. Učiň, abychom ti zde na zemi věrně sloužili, abychom tě pak jednou mohli velebit v nebi. Dnes, kdy ses stala Královnou vesmíru, se zasvěcujeme tvé službě. Potěš i nás o této slavnosti a přijmi nás za své poddané. Vždyť jsi naše Matka.

Ó, nejsladší Maria, nejlepší Matko, tvé oltáře jsou obléhány tolika lidmi, kteří ti přednášejí své prosby. Jedni tě žádají o zdraví, druzí o pomoc v bídě, jiní o dobrou žeň, jiní o získání soudní pře. My tě však prosíme o milosti tvému srdci nejmilejší: Vypros nám pokoru, odloučenost od světa, odevzdanost do Boží vůle. Vypros nám svatou lásku k Bohu, dobrou smrt a nebe. Ó, Paní, změň nás z hříšníků na světce! Učiň tento zázrak, který tě oslaví víc, než kdybys vrátila zrak tisícům slepců a vzkřísila k životu tisíce mrtvých. Ty jsi u Boha tak mocná. Tobě stačí jen říci, že jsi jeho Matka, jeho Nejmilejší, jeho Milostiplná. Co by ti potom mohl odepřít?

Ó, nejkrásnější Královno, neodvažujeme se žádat, abychom tě směli uvidět zaživa na zemi. Chceme však přijít do nebe, abychom tam na tebe hleděli. Ty nám to musíš vyprosit. Tak pevně věříme. Amen. Amen.

¹ Silvano Razzi, Raccolta dei miracoli..., Venezia 1757. Jakýsi zbožný kněz toužil po zjevení Panny Marie. Matka Boží byla ochotná se mu zjevit pod podmínkou, že pak oslepne. Kněz svolil, že se bude dívat jen jedním okem, aby viděl aspoň na jedno. Zjevení bylo tak úchvatné, že otevřel i druhé oko, ale bylo pozdě; Matku Boží už jím nezahledl. Vyprosil si nové zjevení, při němž Panna Maria vrátila zrak i osleplému oku.

ÚVAHA IX.

O BOLESTECH PANNY MARIE¹²⁾

**Maria je Královnou mučedníků,
protože její mučednictví bylo delší a větší než u všech ostatních mučedníků.**

Kdo by měl srdce tak tvrdé, že by nebyl dojat vypravováním a žalostné události, která se stala kdysi na tomto světě? Vznešená svatá Matka měla jediného, lásky nejhodnějšího Syna, jak si jen lze představit. Byl nevinný, ctnostný, krásný, k Matce choval nejnežnější lásku. Nikdy jí nezpůsobil ani ten nejmenší zármutek, prokazoval jí vždycky hlubokou úctu, dokonalou poslušnost a vroucí lásku. Proto také tato Matka věnovala všechnu svoji lásku svému Synovi. Co se ale stalo? Tento Syn byl od závistivých nepřátel krivě obžalován a soudce, i když poznal a vyznal jeho nevinu, aby se zavděčil jeho nepřátelům, ho odsoudil podle jejich přání k poputné smrti. A tato ubohá Matka musela ke své bolesti přihlížet tomu, jak jí je její předobry, milovaný Syn krutě a nespravedlivě vzat v květu svého života. Před jejíma očima musel vykrvácet a zemřít veřejně na dřevě hanby.

Co tomu říkáš, zbožný čtenáři? Nevzbuzuje soustrast tato událost, tato ubohá Matka? Víš, o kom mluvím. Tímto krutě umučeným Synem je náš dobrotivý Ježíš a tou Matkou je blahoslavená Panna Maria, která z lásky k nám svolila, aby byl její Syn obětován lidskou krutostí Boží spravedlnosti. Maria si zaslouží pro tuto hroznou bolest, kterou pro nás snášela, která byla pro ni trpčí než tisícerá smrt, náš soucit a naši vděčnost. A protože se jí nemůžeme nijak odvděčit za její nesmírnou lásku, rozjímajme alespoň chvíli, jak krutá byla bolest, pro niž se stala Královnou mučedníků. Její mučednictví převýšilo bolesti všech mučedníků, protože 1) bylo delší a 2) bylo větší.

I. Ježíš je nazýván Králem bolesti a Králem mučedníků, protože za svého života vytrpěl víc nežli všichni ostatní mučedníci. A podobně se nazývá oprávněně Maria Královnou mučedníků, poněvadž vytrpěla největší bolesti, jaké jsou možné po utrpení jejího Syna. Proto ji nazval Richard od sv. Vavřince¹ „Mučedníci mučednic“. O ní je možné užít Izaiášových slov: „*Korunujíc tě, bude tě korunovat soužením*“² (Iz 22,18). To znamená: Koruna, kterou se stala Královnou mučedníků, je bolest, která ji zbavila jakékoli útěchy a která byla vyšší než utrpení všech mučedníků. – Nelze pochybovat o tom, že Maria byla skutečnou mučednicí, jak dokazuje Diviš Kartuzián, Pelbart, Ambrož Katarinus³ a jiní. Podle nesporného přesvědčení teologů stačí k mučednictví vytrpět smrtelnou bolest, i když po ní nenásleduje smrt. Sv. Jan Evangelista je uctíván jako mučedník, ačkoli nezemřel ve vroucím oleji, ale vyšel z něj silnější než byl předtím. „Aby někdo dosáhl cti mučedníka,“ učí sv. Tomáš⁴, „stačí mu poslušnost odhodlaná i k oběti života.“ „Maria se stala mučednicí,“ říká opat Oger⁵, „ne katovým mečem, ale krutou bolestí srdce.“ I když její tělo bylo ušetřeno katovy ruky, její svaté srdce bylo probodeno bolestí ze Synova umučení. Tato bolest stačila, aby jí způsobila ne jednu, ale tisíce smrtí. Jak uvidíme, Maria byla nejenže pravou mučednicí, ale byla mučednicí nad všechny jiné, neboť její celý život byl takřka jediné nepřetržené mučednictví.

„Jako začalo Ježíšovo utrpení hned jeho narozením,“ říká sv. Bernard⁶, „tak i Maria, ve všem podobná svému Synovi, trpěla své mučednictví po celý svůj život.“ Jméno Maria znamená mj. podle sv. Alberta Velikého⁷ také mare amarum, tj. moře hořkosti. Proto se na ni vztahuje místo u Jeremiáše: „*Tvá těžká rána je veliká jak moře*“ (Pláč 2,13). Jako moře je celé hořké a slané, tak byl Mariin život plný hořkosti, protože jí stále tanulo na mysli umučení božského Vykupitele. Nelze pochybovat, že byla Duchem Svatým osvěcena víc než všichni proroci a že chápala lépe než všichni proroci jejich předpovědi o Mesiášovi, zapsané v Písmu

¹²⁾ Podle současného liturgického kalendáře se slaví jako „Památka Panny Marie Bolestné“ dne 15. září.

¹ De laud. B. V. M., I. 3, § 12.

² Novější, přesnější překlad zní: „Ovine tě důkladně soužením.“

³ Dionysius Carth., De dign. Et laud. B. V. M., I. 3. a 24; Pelbart de Themesvar, Stellarium coronae gl. Virg.; A. Catharinus, De consum. Gloria Christi ac Divae Virg.

⁴ Summa Theologiae II-II, q. 124, a. 3 ad 2.

⁵ B. Ogerius, abbas Lucidii(dioec. Vercellensis), De serm. Dom. In. Ult. Coena. ML 184, 897. Mezi spisy sv. Bernarda.

⁶ Vitis myst., c. 35. ML 184, 711. Mezi spisy sv. Bernarda.

⁷ Quaest. Super Missus, q. 29.

svatém. Řekl to anděl sv. Brigitě¹ a dodal, že blahoslavená Panna, protože věděla, co má Věčné Slovo trpět pro spásu světa, začala již dříve, než se stala Matkou tohoto nevinného Spasitele, své mučednictví ze soustrasti s ním, poněvadž měl být popraven tak krutou smrtí pro cizí hříchy.

Její bolest pak bezměrně vzrostla, když se stala Spasitelovou Matkou. „Bolestný pohled na všechny nesnáze, které měl vytrpět její ubohý Syn, jí působil dlouhé, celoživotní mučednictví,“ jak se vyslovuje opat Rupert². Tento smysl mělo i zjevení, které dostala sv. Brigita³ v Římě v chrámu Panny Marie Větší. Ukázala se jí blahoslavená Panna se sv. Simeonem a s andělem, který nesl dlouhý meč, celý zrosený krví. Meč znamenal dlouhou a krutou bolest, která Pannu Marii trýznila po celý život. Zmíněný opat Rupert mluví za Matku Boží takto: „Mé drahé dcery, duše vykoupené Ježíšem! Nevzpomínejte pouze soucitně na onu hodinu, kdy jsem před sebou viděla umírat svého drahého Ježíše; neboť meč bolesti, předpověděný mi Simeonem, probodával mou duši celý život! Když jsem ho kojila a zahřívala ho ve své náruči, už jsem v duchu viděla jeho hořkou smrt. Uvědomte si, jak dlouhou a krutou bolest jsem musela snášet.“

Proto Panna Maria směla Davidovými ústy oprávněně říci: „*V strastech pomíjí můj život, moje léta v nářku*“ (Ž 31,11). „*Stále mám před sebou svoji bolest*“ (Ž 38,18). Můj život plynul stále v bolesti a v slzách; má bolest, působená soustrastí s mým milovaným Synem, mi nikdy nezmizela z očí; stále jsem v duchu viděla všechna příkoří a smrt, které měl jednoho dne vytrpět. Matka Boží zjevila sv. Brigitě⁴, že i po Synově smrti a jeho Nanebevstoupení, i při jídle a při práci v jejím něžném srdci živě tkvěla ustavičná vzpomínka na jeho umučení. Tauler⁵ napsal, že Maria prožila celý svůj život v neustálé bolesti, protože ve svém srdci nosila jen zármutek a utrpení.

Bolest zarmoucených mírní obvykle čas. U Marie tomu však bylo právě naopak. U ní čas zvětšoval její bol. Čím více Ježíš rostl a ukazoval navenek svou krásu a líbeznost, tím více se blížila také doba jeho smrti a tím více rostl v Mariině srdci žal, že ho na této zemi ztratí. „Jako roste růže mezi trnám,“ řekl anděl sv. Brigitě⁶, „tak kráčela Matka Boží životem v samých nesnázích. A jako s růží rostou také trny, tak tomu bylo i u vyvolené růže, Marie: Čím dál tím víc ji bodaly a soužily trny jejích bolestí.“ – Po rozjímání o délce jejích bolestí přejdeme k druhé části jednající o velikosti jejího žalu.

II. Nejen proto byla Maria Královnou mučedníků, že její mučednictví bylo mnohem delší, ale rovněž proto, že bylo větší než u všech mučedníků. Kdo ale změří velikost jejích bolestí? Jeremiáš v duchu viděl její veliké utrpení při Synově smrti a nevěděl, ke komu má tuto Matku bolesti přirovnat: „*Jaké svědectví o tobě vydám, čemu tě připodobním, Jeruzalémská dcero? Tvá těžká rána je velická jak moře, kdo tě uzdraví?*“ (Pláč 2,13). Kardinál Hugo⁷ tato slova vysvětluje a říká: „Ó, požehnaná Panno, jako hořkost moře převyšuje každou jinou hořkost, tak je tvoje bolest větší než všechny jiné bolesti.“ Eadmer⁸ tvrdí, že kdyby Bůh zvláštním zázrakem neudržoval Mariin život, její bolest by byla stačila, aby ji usmrtila v kterékoli chvíli jejího života. Podle sv. Bernardina Sienského⁹ byla její bolest dokonce tak velická, že kdyby se rozdělila na všechny lidi, rázem by všechny připravila o život.

Rozjímějme však o důvodech, proč její mučednictví bylo větší, než u všech mučedníků dohromady. – Předně si musíme uvědomovat, že mučedníci trpěli tělesně, ohněm nebo železem; Maria však trpěla v duši, jak to předpověděl již sv. Simeon: „*Tvou vlastní duši pronikne meč*“ (Lk 2,35). Jako by jí svatý stařec řekl: „Panno přesvatá, ostatní mučedníci budou drásáni železem, ty ale budeš probodena a mučena v duši utrpením svého vlastního Syna.“ – Oč je vznešenější duše než tělo, o tolik byla Mariina bolest větší než bolest všech mučedníků, jak řekl Ježíš Kristus sv. Kateřině Sienské¹⁰: „Bolesti duše nelze vůbec srovnávat s bolestmi těla.“

¹ Revel., sermo angelicus c. 17.

² Comm. in Cant. cant. I. 3. ML 168, 886.

³ Revel., I. 7, c. 2.

⁴ Revel., I. 6, c. 61.

⁵ De vita et passione Salv. Nostri Jesu Christi, c. 18.

⁶ Revel., Sermo angel., c. 16.

⁷ Adnot. in Threnos II, 13. ML 175, 291.

⁸ Liber de excell. Virg. M., c. 5. ML 159, 567.

⁹ Sermo de excell. B. Virg. in gloria, a. 2, c. 2.

¹⁰ Lettere ed. 3, Siena 1922, vol. I, let. XIV.

Proto říká ctihodný chartreský opat Arnold¹: „Při veliké oběti neposkvrněného Beránka na Kalvárii, když umíral na kříži, bychom bývali viděli dva vznešené oltáře: jeden v Ježíšově těle, druhý v Mariině srdci. Současně, když Syn obětoval své tělo smrti, Maria obětovala svou duši spoluutřením.“

Mimoto, jak upozorňuje sv. Antonín², ostatní mučedníci trpěli při obětování vlastního života, zatímco blahoslavená Panna trpěla při obětování života svého Syna, kterého milovala nesmírně víc, než svůj vlastní život. A tak trpěla ve svém srdci všechna tělesná muka svého Syna; pohled na jeho utrpení jí působil bolest mnohem trpčí, než kdyby musela sama prožít všechny jeho nesnáze. O tom, že Maria trpěla ve svém srdci všechny trýzně, jimiž byl mučen její milovaný Ježíš, nelze vůbec pochybovat. Každý ví, že bolest dětí je i bolestí matek, když je vidí trpět. – Sv. Augustin³ uvažuje o bolestech, které snášela makabejská matka, když viděla svých sedm synů na mučidlech, a říká: „Tímto pohledem trpěla se všemi; poněvadž všechny milovala, trpěla pohledem to všechno, co oni trpěli tělem.“ A totéž probíhalo u Panny Marie. Všechny nástroje umučení, biče, trny, hřeby, kříž, které trýznily Ježíšovo nevinné tělo, vnikly i do Mariina srdce a dovršovaly její mučednictví. „On trpěl na těle, ona v srdci,“ říká blah. Amadeus⁴. Podle slov sv. Vavřince Justiniani⁵ se Mariino srdce stalo zrcadlem Synových bolestí, ve kterém se odrážely sliny, údery a rány, prostě vše, co Ježíš trpěl. A sv. Bonaventura⁶ ve svém rozjímání říká, že rány, které byly rozesety po celém Ježíšově těle, byly pak spojeny v jedinou v Mariině srdci.

Proto Maria spoluutrpěla ve svém milujícím srdci se Synem bičování, korunování trním, posměch a ukřižování. Tentýž světec ji pozoruje, jak stojí na Kalvárii u svého umírajícího Syna, a ptá se jí: „Řekni mi, Paní, kde jsi tehdy byla? Byla jsi jen blízko kříže? Nikoli! Lépe je říci, že jsi byla na kříži, ukřižovaná se svým Synem.“ K Izaiášovým slovům: „*Sám jsem šlapal v lisovací kádi a nikdo z národů se mnou nebyl*“ (Iz 63,3) říká Richard od sv. Vavřince⁷: „Pane, oprávněně si stýskáš, že jsi v díle lidského vykoupení musel trpět sám a že se nenašel žádný člověk, který by měl s tebou náležitý soucit. Je tu však jedna žena, tvoje Matka, která trpí ve svém srdci vše, co ty trpíš na svém těle.“

Tím vším je však řečeno příliš málo o Mariiných bolestech. Vždyť pohledem na muka svého milovaného Ježíše trpěla víc, než kdyby sama musela snášet všechna příkoří a Synovu smrt. „Mluvíme-li všeobecně,“ píše Erasmus⁸, „můžeme říci, že rodiče cítí mnohem bolestněji utrpení svých dětí než svou vlastní trýzeň.“ V každém případě to sice není pravda, ale u Panny Marie se pravdivost těchto slov jistě prokázala. Blahoslavená Panna přece milovala svého Syna a jeho život nesmírně víc než sebe samu a tisíce vlastních životů. Dobře říká blah. Amadeus⁹, že Bolestná Matka trpěla hrozným pohledem na muka svého milovaného Ježíše mnohem více, než kdyby sama přetrpěla celé jeho umučení. Důvod toho je jasný. Vykládá ho sv. Bernard¹⁰: „Duše je totiž spíše v tom, co miluje, než co oživuje.“ Prohlásil to i sám Spasitel: „*Kde je váš poklad, tam bude i vaše srdce*“ (Lk 12,34). Jestliže tedy Maria žila svou láskou více v Synovi než v sobě samé, trpěla při smrti svého Syna mnohem větší bolest, než kdyby byla nejkřutější smrti podlehl sama.

Pro tvrzení, že Mariino mučednictví bylo nesmírně větší než utrpení všech mučedníků, je ještě jiný důvod: Při Synově umučení nejenže velmi trpěla, ale trpěla bez jakékoli útěchy. – Mučedníci ovšem také trpěli v bolestech, které jim připravili tyrani, ale láska k Ježíši jim oslavovala a zpříjemňovala jejich muka. Tak trpěl při svém mučení sv. Vavřinec: Byl napjat na skřípec, drásán železnými hřebeny, opalován rozžhavenými plotnami. Co ale vidíme a slyšíme? Referuje sv. Augustin¹¹: „Zdálo se, že jiný trpí a jiný mluví.“ Mluvil s tyranem s takovou statečností a mukami tak pohrdal, že se zdálo, jakoby jeden Vavřinec trpěl a jiný Vavřinec mluvil; tak ho Bůh posiloval sladkostí své lásky při jeho mukách. – Trpěl i sv. Bonifác; jeho tělo řezali železem, za nehty mu zaráželi ostré hřeby a do úst lili žhavé olovo; on ale neustále

¹ De VII verbis Dom. in cruce tr. 3. ML 189, 1694.

² Summa Theologiae, p. 4, tit. 15, c. 24, § 1.

³ Sermo 300 in sol. Martyrum Machab., c. 6. ML 38, 1379.1380

⁴ Hom. 5 de mentis robore. ML 188, 1330.

⁵ De triumphali agone Mediatoris Christi, c. 21.

⁶ Stimulus amoris, p. 1, c. 3. Med. Compass in Parasceve.

⁷ De laud. B. M. V., l. 1, c. 5.

⁸ Flaii Josephi Jadaei, De imperio rationis libellus ab Erasmo recognitus, Basileae 1524.

⁹ Hom. 5 de mentis robore. ML 188, 1328.

¹⁰ Liber de praec. Et dispens., c. 20.

¹¹ S. 275 in Natali Mart. Vinc. ML 38, 1254.

volal: „Děkuji ti, Pane Ježíši Kriste!“ – Trpěli sv. Marek a sv. Marcellian, když byli přibiti na kůl. Tyran jim řekl: „Nešťastníci, zmoudřete a osvobodte se od těchto muk.“ Oni ale odpovídali: „Co mluvíš o mukách? Jaképak muky? Při žádné hostině jsme nebyli tak veselí, jako nyní, když trpíme z lásky k Ježíši Kristu.“ – Trpěl sv. Vavřinec, když byl ale pálen na rožni, jak říká sv. Lev¹, byl mocnější vnitřní plamen jeho lásky, který sílil jeho duši, než plamen vnější, který mučil jeho tělo. Láska mu dodávala takovou sílu, že tyranovi posměšně řekl: „Chceš-li ochutnat, na jedné straně jsem již opečen; obrať a jez!“ Jak ale mohl v tak hrozných bolestech, v pozvolném umírání, takhle jásat? Sv. Augustin² odpovídá: „Byl opojen vínem Boží lásky, takže necítil ani muka ani smrt.“

Svatí mučedníci čím více milovali Ježíše, tím méně cítili bolesti a smrt; pouhý pohled na bolesti ukřižovaného Boha je naplňoval útechou. Avšak vlévala snad naší Bolestné Matce také útechu láska k jejímu Synu a pohled na jeho muka? Nikoli, právě naopak! Syn byl příčinou celé její bolesti a její láska k němu byla její jedinou, nelítostnou mučitelkou, protože celé Mariino mučednictví spočívalo v pohledu na nesmírné bolesti jejího nevinného, milovaného Syna a v soustrasti s ním. Proto: čím více ho milovala, tím větší a bezútěšnější byla její bolest: „*Tvá těžká rána je veliká jak moře, kdo tě uzdraví?*“ (Pláč 2,13). – Ó, Královno nebes, u jiných mučedníků láska mírníla bolest a hojila rány; kdo však může tobě osladit bolest a zahojit přebolestné rány tvého srdce? Kdo tě zhojí, jestliže právě Syn, který by tě mohl potěšit, je svým utrpením jedinou příčinou tvých muk a jestliže tvá láska k němu tvoří celé tvoje mučednictví? „Ostatní mučedníci,“ uvažuje Diez³, „bývají zobrazováni každý s nástrojem svého umučení: sv. Pavel s mečem, sv. Ondřej s křížem, sv. Vavřinec s rožněm; Panna Maria se zobrazuje se svým mrtvým Synem na klíně, poněvadž nikdo jiný než sám Ježíš nebyl nástrojem jejího mučednictví pro lásku, kterou k němu chovala.“ Několika slovy vystihuje tuto myšlenku sv. Bernard⁴: „U jiných mučedníků velikost lásky mírníla bolest a utrpení; blahoslavená Panna však čím více milovala, tím více trpěla a tím bolestnější bylo její mučednictví.“

Je jisté, že čím více nějakou věc milujeme, tím bolestněji pociťujeme její ztrátu. Tak např. větší zármutek působí bratrova smrt než smrt domácího zvířete, smrt vlastního dítěte než smrt přítele. „Abychom mohli pochopit, jak velká byla Mariina bolest při Synově smrti,“ říká Kornelius a Lapide⁵, „museli bychom napřed pochopit, jak velkou lásku k němu chovala.“ Kdo ale může změřit tuto lásku? Blah. Amedeus⁶ říká, že v Mariině srdci planula dvojí láska k jejímu Ježíši: láska nadpřirozená, kterou ho milovala jako svého Boha, a láska přirozená, kterou k němu lnula jako ke svému synovi. Tato dvojí láska splynula v jedinou lásku, ale tak nesmírnou, že Vilém Pařížský⁷ mohl oprávněně napsat: „Blahoslavená Panna milovala Ježíše tak, jak vůbec bylo pouhému tvorů možné.“ Z toho vyvozuje Richard od sv. Vavřince⁸ závěr: „Jako se žádná jiná láska nevyrovnala její lásce, tak ani žádná bolest nebyla rovna její bolesti.“ Jestliže byla Mariina láska k Synovi nesmírná, byla nesmírná i její bolest, když ho smrtí pozbyla. „Kde je nejvyšší láska, tam je nejvyšší bolest,“ říká sv. Albert Veliký⁹.

Představme si Matku Boží, jak při pohledu na svého Syna, umírajícího na kříži, vztahuje na sebe právem Jeremiášova slova a stýská si nám: „*Je vám to lhostejné, vy všichni, kteří jdete kolem? Popatřte a hleďte, je-li jaká bolest jako bolest moje?*“ (Pláč 1,12). Kdo kráčíte cestou tohoto života a nemáte se mnou žádnou soustrast, zastavte se na chvíli a pohlédněte na mě, když mi před očima umírá můj milovaný Syn! Potom uvažujte, je-li mezi všemi zarmoucenými a ztrápenými bolest rovná mé bolesti? „Ne, nelze nalézt, Matko Bolestná, horčejší bolest,“ říká sv. Bonaventura¹⁰, „než je tvá bolest, neboť nelze nalézt lepšího Syna, než je tvůj.“ I Richard od sv. Vavřince¹¹ říká: „Nebylo na světě láskyhodnějšího Syna nad Ježíše a nebylo Matky, která by více milovala své dítě, než Maria.“ Nebyla-li tedy na světě láska rovná její lásce, neexistovala ani bolest, která by se vyrovnala jejímu bolu.

¹ In Natali S. Laur., c. 4. ML 54, 437.

² In Joann. Tr. 27. ML 35, 1621.

³ Nelze zjistit, v kterém ze svých spisů pronáší tuto myšlenku.

⁴ Sermo in Signum magnum, n. 14.15. ML 183, 437.

⁵ Comm. in Thren. Jerem. I, 12.

⁶ De mentis rob. ML 188, 1329.

⁷ Cituje Del Rio S.J., In Cant. cant., c.2, sect. 2, § 4.

⁸ De laud. B. M. V., I. 3, § 12.

⁹ Quaest. Super Missus, q. 78.

¹⁰ Officium de Compassione B. M. V., Hymn. Ad Vesp. Sotva je od sv. Bonaventury.

¹¹ De laud. B. M. V., I. 3, § 12.

Proto se sv. Ildefons¹ nerozpakoval tvrdit: „Je málo, řekneme-li, že bolesti blahoslavené Panny byly vyšší než všechna muka všech mučedníků dohromady!“ Eadmer² k tomu dodává, že největší krutosti, páchané na svatých mučednících, byly ve srovnání s Mariiným mučednictvím nepatrné, ba nebyly ničím. Podobně napsal Basil Seleucijský³, že jako slunce převyšuje svým jasem všechny ostatní oběžnice, tak Maria předstihuje svou bolestí muka všech ostatních mučedníků. Učený spisovatel Pinamonti⁴ vyslovuje nakonec krásnou myšlenku: „Bolest této něžné Matky při Ježíšově mučení byla tak ohromná, že ona jediná byla hodna spoluutření při smrti Bohočlověka.“

Sv. Bonaventura⁵ se zde obrací k blahoslavené Panně a volá k ní: „Paní, pročpak jsi chtěla i sama sebe obětovat na Kalvárii? Nestačil k našemu vykoupení ukřižovaný Bůh? Proč jsi chtěla být i ty ukřižována?“ – Je pravda, že Ježíšova smrt stačila nadbytečně ke spasení světa, ba tisícerych světů. Ale tato dobrá Matka chtěla z lásky k nám přispět k dílu naší spásy svými zásluhami, které za nás na Kalvárii obětovala. Proto sv. Albert Veliký⁶ říká, že jako jsme zavázáni vděčností Ježíšovi pro umučení, které vytrpěl pro naši spásu, tak jsme povinni vděčností i Marii pro mučednictví, které chtěla dobrovolně trpět pro naši spásu při smrti svého Syna. Ke světcovým slovům jsem přidal slovo „dobrovolně“, neboť – jak zjevil anděl sv. Brigity⁷ – tato naše soucitná a dobrotivá Matka by byla raději snášela všechny bolesti, než aby viděla, že lidské duše nejsou vykoupeny a že hynou. „Můžeme říci,“ tvrdí blah. Šimon z Kassie⁸, „že tento pohled na ovoce Synovy smrti, vykoupení světa a usmíření Boha s lidmi s ním zneprátenými, byl v bolesti při jeho umučení její jedinou útěchou.“

Tak velká Mariina láska si zaslouží, abychom jí byli vděční. Tuto vděčnost musíme projevat alespoň rozjímáním o jejích bolestech a soustrastí s nimi. Panna Maria si však sv. Brigity⁹ stěžovala, že je málo těch, kdo s ní mají soucit a že velká většina lidí na ni zapomíná. Proto jí velmi důrazně doporučila vzpomínku na její bolesti. Jak je milá blahoslavené Panně vzpomínka na její utrpení, vysvítá například ze zjevení, které obdrželo r. 1239 sedm jejích ctitelů, kteří potom založili řád sluhů Mariiných (Servitů). Maria se jim zjevila s černým šátkem v rukou a žádala je, aby z lásky k ní často rozjímali o jejích bolestech a na jejich památku aby nosili tento smuteční šat. A Ježíš Kristus sdělil blah. Veronice z Binaska¹⁰, že ho těší víc, projevujeme-li soustrast s bolestmi jeho Matky než s ním samým. Řekl: „Dcero, slzy prolité pro mé umučení, mi jsou drahé. Protože však nesmírně miluji svou Matku Marii, je mi milější rozjímání o bolestech, které při mé smrti vytrpěla ona.“

To je důvodem, proč Ježíš slíbil velmi velké milosti ctitelům Mariiných bolestí. O té věci obdržela zjevení sv. Alžběta, jak vypráví Pelbart¹¹. Podle jeho zprávy toužil sv. Jan Evangelista znovu spatřit Pannu Marii po jejím Nanebevzetí. Jeho drahá Matka mu udělila žádanou milost a zjevila se spolu s Ježíšem Kristem. Apoštol zaslechl, jak Maria vyprošovala na Synovi nějakou zvláštní milost pro ctitele svých bolestí, a Spasitel jim zaručil hlavně tyto čtyři výsady: 1. před smrtí pravou kajícnost nad všemi spáchanými hříchy, 2. ochranu ve všech obtížích, zvláště ve smrtelných úzkostech, 3. trvalou vzpomínku na jeho utrpení a v nebi za to zvláštní odměnu, 4. slíbil, že takové ctitele svěří Mariiným rukám, aby s nimi naložila podle svého přání a vyprosila jim všechny milosti, které uzná za vhodné. – Na důkaz toho uvádím následující příklad; z něho je zřejmé, jak úcta k Bolestné Rodičce Boží pomáhá k dosažení věčného života.

Příklad. Sv. Brigita¹² vypravuje ve svých Zjeveních o muži, který byl sice urozeného původu, ale byl oddán mnoha neřestem. Uzavřel s ďáblem smlouvu a sloužil mu šedesát let. Snadno si domyslíme, jaké páchal ohavnosti, když žil bez Boha a bez svátostí Církve. Když tento šlechtic umíral, chtěl mu Ježíš Kristus prokázat milosrdenství a poručil sv. Brigitě, aby k němu poslala svého zpovědníka a ten aby ho přiměl ke zpovědi. Zpovědník uposlechl, ale

¹ De Assumpt. ML 96, 252.

² Liber de excell. V. M., c. 5. ML 159, 567.

³ Or. 39 in Annunt. MG 85, 442.

⁴ Il Sacro Cuore di M. V., c. 6, § 1. Parma 1710.

⁵ Stimulus amoris, p. 1, c. 3.

⁶ Quaest. Super Missus, q. 150.

⁷ Revel., I. 3, c. 30.

⁸ De gestis Dom. Salv., I. 2: De Virg. Maria, c. 27.

⁹ Revel I. 2, c. 24.

¹⁰ Blah. Veronika z Binaska († 1497).

¹¹ Pelbart, Stellarium, I. 3, p. 3, a. 3.

¹² Revel., I. 6, c. 97.

nemocný odpovídal, že zpověď nepotřebuje, protože se prý často zpovídával. Kněz šel k němu podruhé, ale ubohý otrok pekla zase zatvrzele odmítal zpověď. Ježíš uložil znovu sv. Brigitě, aby poslala zpovědníka k umírajícímu. Ten šel potřetí a sdělil mu zjevení, které dostala sv. Brigita, proto že se tolikrát vrací, že ho posílá sám Pán Ježíš, který se chce nad hříšníkem slitovat. Při tomto vypravování byl ubohý nemocný dojat a dal se do pláče. Zvolal: „Ale jak mohu získat odpuštění, když jsem šedesát let sloužil ďáblu jako otrok a duši obtížil nesčíslnými hříchy?“ „Synu,“ uklidňoval ho kněz, „nezoufej. Budeš-li litovat, slibuji ti jménem Božím, že ti Bůh odpustí.“ Nemocný nabyl důvěry a řekl: „Otče, myslel jsem, že jsem zavržen a již jsem zoufal nad svou spásou. Nyní ale cítím bolest nad svými hříchy a nabývám nové důvěry. Když mne tedy Bůh ještě neopustil, chci se vyzpovídat.“ A opravdu se ten den čtyřikrát velmi kajícně vyzpovídal, druhý den přijal Velebnou Svátost a šestého dne velmi zkroušeně a odevzaně skonal. Po jeho smrti promluvil Ježíš Kristus zase se světicí a oznámil jí, že onen hříšník je spasen a že dlí v očistci. Zjevil jí také, že byl zachráněn na přímluvu panenské Matky Boží. Ačkoliv totiž zemřelý vedl tak zvrhlý život, přece si vždy uchoval úctu k jejím bolestem a po každé vzpomínce na ně s nimi v srdci vzbuzoval soustrast.

Modlitba

Ó, moje Matko Bolestná, Královno mučedníků a Královno bolesti! Ty jsi tolik oplakávala svého Syna, který zemřel za mou spásu. Co mi budou platné tvé slzy, jestliže budu zavržen? Pro zásluhy svých bolestí mi vypros upřímnou lítost nad mými hříchy a upřímné polepšení spolu s trvalou a vroucí vzpomínkou na Ježíšovo umučení a na tvé bolesti. Ježíš a ty, oba tak nevinní, jste pro mne tolik vytrpěli; proto mi vyproste, abych něco vytrpěl z lásky k vám já, který zasluhuji peklo. „Ó, Paní,“ volám k tobě se sv. Bonaventurou¹, „jestli jsem tě urazil, zraň mne ze spravedlnosti, jestli jsem ti sloužil, prosím o rány za odměnu. Bylo by pro mne hanbou, kdybych měl vidět svého Pána Ježíše a tebe zraněné, a sám byl bez rány.“

Konečně tě prosím, ó, má Matko, pro bolest, kterou jsi trpěla, když jsi na vlastní oči viděla, jak tvůj Syn v hrozných bolestech naklání hlavu a umírá na kříži, vypros mi dobrou smrt. Ó, neopouštěj mě v té chvíli, Obhájkyně hříšníků, a chraň pak mou ustrašenou a peklem napadanou duši při velkém kroku do věčnosti. A protože v té chvíli snad ztratím řeč i hlas a nebudu moci vzývat tvé jméno a jméno Ježíšovo, v něž skládám celou svou naději, proto již nyní vzývám na pomoc tvého Syna a tebe pro svůj poslední okamžik, a volám: Ježíši, Maria, vám svěřuji svoji duši. Amen.

¹ Stimulus amoris, c. 15.

II. Úvahy o sedmi bolestech Panny Marie jednotlivě

Bolest I.

PROROCTVÍ SV. SIMEONA

Bolest II.

JEŽÍŠŮV ÚTĚK DO EGYPTA

Bolest III.

ZTRÁTA JEŽÍŠE V CHRÁMĚ

Bolest IV.

SETKÁNÍ S JEŽÍŠEM NA KŘÍŽOVÉ CESTĚ

Bolest V.

JEŽÍŠOVA SMRT

Bolest VI.

PROBODENÍ JEŽÍŠOVA BOKU A SNÍMÁNÍ Z KŘÍŽE

Bolest VII.

JEŽÍŠŮV POHŘEB

BOLEST I.

PROROCTVÍ SV. SIMEONA

V tomto slzavém údolí se rodí každý člověk k pláči. Každý musí trpět bolesti, které mu přináší denní život. O co mučivější by byl náš život, kdyby každý z nás věděl, jaké obtíže na něj čekají! Seneka¹ říká, že koho by takový osud potkal, by byl velmi nešťastný.

Pán Bůh je k nám velmi soucitný, že nám nezjevuje kříže, které na nás čekají; chce, aby-
chom je trpěli jen jednou, když je musíme přetrpět. Tento ohled však neměl k Marii, když ji
chtěl učinit Královnou bolesti ve všem podobnou jejímu Synovi. Maria musela mít stále před
očima a vždy musela prožívat všechna muka, která ji očekávala. Těmito mukami byly bolesti
mučení a smrt jejího milovaného Ježíše.

Pohledme na sv. Simeona v chrámě. Bere z jejích loktů božské Dítko a předpovídá jí, že
její Syn bude znamením všeho odporu a pronásledování od lidí: „*On je dán k pádu i k povstá-
ní mnohých v Izraeli a jako znamení, kterému se budou vzpírat*“. Proto pronikne její duši meč
bolesti: „*Tvou vlastní duši pronikne meč*“ (Lk 2,34n).

Svatá Panna zjevila sv. Mechtildě², že se při proroctví sv. Simeona proměnila všechna její
radost v žal. Věděla sice, jak bylo z nebe sděleno sv. Terezii³, že život jejího Syna musí být
obětován za spásu světa. V této chvíli však zřetelně pochopila všechny podrobnosti utrpení a
hořké smrti, které ubohého Ježíše čekaly. Pochopila, že narazí na odpor, a to ve všem. Budou
odpírat jeho nauce: Místo toho, aby mu věřili, odsoudí ho jako rouhače pro učení, že je Sy-
nem Božím, jak prohlásil bezbožný Kaifáš, když řekl: „*Rouhal se! ... Je hoden smrti!*“ (Mt
26,65n). Upírali mu právo na čest: I Když byl ze vznešeného, královského rodu, pohrdali jím
jako člověkem neurozeným: „*Není to syn tesařův?*“ (Mt 13,55). „*Není to tesař, syn Marie?*“
(Mk 6,3). Byl vtělená Moudrost, a zacházeli s ním jako s nevědomcem: „*Jak se vyzná v Pís-
mech, když ho tomu nikdo neučil?*“ (Jan 7,15). Zacházeli s ním jako s falešným prorokem:
„*Zavázali mu oči a ptali se ho: "Hádej, proroku, kdo tě uhodil?"*“ (Lk 22,64). Zacházeli s ní ja-
ko s pomateným člověkem: „*Blázní. Proč ho posloucháte?*“ (Jan 10,20). Jednali s ním jako s
pijanem, žroutem a přítelem zvrhlých lidí: „*Hle, milovník hodů a pitek, přítel celníků a hříšní-
ků!*“ (Lk 7,34). Jednali s ním jako s kouzelníkem: „*Ve jménu knížete démonů vyhání demony*“
(Mt 9,34), jako s bludařem a posedlým: „*Neřekli jsme správně, že jsi Samaritán a že jsi po-
sedlý zlým duchem?*“ (Jan 8,48). Zkrátka, Ježíš byl pokládán za jasného veřejného zločince, k
jehož odsouzení nebylo třeba ani soudu, jak řekli Pilátovi: „*Kdyby nebyl zločinec, nebyli by-
chom ti ho vydali*“ (Jan 18,30). Odpor Ježíš zakusil také ve své duši, když mu i Věčný Otec
odpíral vyslyšení, aby se stalo zadost Boží spravedlnosti. Marně prosil: „*Otče můj, je-li mož-
né, ať mne mine tento kalich*“ (Mt 26,39). Otec ho vydal napospas strachu, tesklivosti a zá-
rmutku, takže zarmoucený Pán zabědoval: „*Má duše je smutná až k smrti*“ (Mt 26,38), až mu
konečně vnitřní bolestí vyrazil krvavý pot. Posléze trpěl odpor a pronásledování i na těle a na
životě. Stačí připomenout, že byl týrán na všech svých svatých údech, na rukou, na nohou,
na hlavě, na celém těle, až vykrvácel a v hanbě a bolesti dokonal na potupném dřevě.

Když David uslyšel od proroka Nathana předpověď o smrti svého syna: „*Syn, který se ti
narodí, musí zemřít*“ (2 Sam 12,14), neměl už žádné potěšení ve svých rozkoších a v králov-
ské nádheře. Plakal, postil se a spal na holé zemi. Maria přijala zprávu o smrti svého Syna s
největším klidem a s klidem ji také později snášela, ale jakou asi bolestí neustále trpěla, když
měla neustále před očima předobrého Syna a když od něho přijímala slova věčného života a
žasla nad jeho svatým chováním! – Abrahám trpěl velikým žalem v těch třech dnech, kdy pu-
toval se svým milovaným synem Izákem na horu Moria, neboť věděl, že ho má ztratit. Ale
Maria musela podobnou bolest trpět ne tři dny, ale třiatřicet let! Ale co říkám? Jen podobnou
bolest? Trpěla bolest větší, o co láskyhodnější byl Mariin Syn nad syna Abraháma. – Svátá
Panna zjevila sv. Brigitě⁴, že neměla na světě ani hodinu, kdy by ji tato bolest nebodala.
„*Kdykoliv jsem pohlédla na svého Syna,*“ řekla, „*kdykoliv jsem ho zavíjela do plének, kdykoliv
jsem spatřila jeho ruce a nohy, pokaždé se má duše znovu nořila do zármutku; myslela jsem*

¹ Epist. 98 ad Lucillum.

² Liber. Spec. Gr., p. 1, c. 12.

³ Las Relaciones, Mercedes de Dios XXXVI.

⁴ Revel., I. 2, c. 24.

hned na jeho ukřižování." Opat Rupert¹ uvažuje, jak Maria při kojení svého Synáčka říkala: „Voničkou myrhy je pro mne můj milý, spočívá na mých prsou" (Pís 1,13). Ó, mé dítě, já tě tisknu do náruče, protože jsi mi tak drahý; čím jsi mi však dražší, tím víc se mi stáváš kytičkou myrhy a bolesti, když myslím na tvá budoucí muka. „Maria rozjímala," vykládá sv. Bernardin Sienský², „jak Síla světců bude jednou zápasit se smrtí, Krása nebes bude zohavena, Pán světa bude svázán jako zločinec, Stvořitel vesmíru bude poset ranami, Soudce všech bude odsouzen, Sláva nebes bude potupena, Král králů bude korunován trním a hrubě posmíván."

Na základě zjevení sv. Brigity říká P. Engelgrave³, že zarmoucená Matka věděla přesně, jaká muka čekají na jejího Syna. Když ho kojila, myslela na ocet a žluč, jimiž ho budou napájet; když ho zavíjela do plének, myslela na provazy, jimiž ho spoutají; když ho nosila na loktech, viděla ho již, jak je přibit na kříž; když spal, myslela na jeho smrtelný spánek. – „Když jsem ho oblékala," řekla Panna Maria sv. Brigitě⁴, „myslívala jsem na jeho obnažení před ukřižováním; pohled na jeho ruce a nohy mi uváděl na mysl hřeby, jimiž měl být jednou přibit na kříž. Moje oči se přitom zalévaly slzami a srdce mi pukalo hořkou bolestí."

Evangelista napsal o Ježíši Kristu, že jak rostl tělesně, tak také rostl v moudrosti a milosti u Boha i u lidí: „A Ježíš prospíval na duchu i na těle a byl milý Bohu i lidem" (Lk 2,52). Rostl-li v moudrosti a milosti u lidí, znamená to, že se tak lidem jevil a vzbuzoval u nich takové přesvědčení. U Boha prospíval podle výkladu sv. Tomáše⁵ v tom smyslu, že všechny jeho dobré skutky mohly neustále stupňovat jeho zásluhy, kdyby nebyl dostal hned od počátku dokonale plnost milostí pro své osobní spojení s Věčným Slovem. Rostl-li ale Ježíš v úctě a v lásce u ostatních, čím více rostl v Mariiných očích? Ale, můj Bože, čím více rostla její láska k němu, tím více se také stupňovala její bolest, že ho ztratí tak krutou smrtí. „Čím více se blížila doba Synova umučení, tím hlouběji zraňoval meč bolestí, který jí předpověděl sv. Simeon, její mateřské srdce," jak sdělil anděl sv. Brigitě⁶.

Jestliže se tedy Ježíš, náš Král, a jeho Nejsvětější Matka nevzpírali z lásky k nám tak strašně trpět celý život, nesmíme si naříkat, jestliže nás potká nějaké utrpení. Ukřižovaný Ježíš se zjevil jednou Sestře Magdaleně Orsini⁷ z řádu sv. Dominika, která již dlouho a hodně trpěla. Povzbuzoval ji, aby tímto utrpením byla s ním na kříži. Sestra Magdalena mu smutně odpověděla: „Pane, tys trpěl na kříži jeden den tři hodiny, já ale snáším tento kříž již tolik roků." Na to jí Spasitel řekl: „Bláhová, co to říkáš? Já jsem trpěl od prvního okamžiku svého života to všechno, co jsem pak vytrpěl při smrti na kříži." Když tedy máme něco trpět a rádi bychom si stěžovali, představme si, že nám Ježíš a jeho Matka Maria řeknou totéž.

Příklad. P. Reviglione T.J.⁸ vypravuje o mladíkovi, který každý den zbožně navštěvoval obraz Bolestné Panny Marie. Obraz ji představoval se sedmým mečem v srdci. Jedné noci spáchal nešťastník smrtelný hřích. Ráno přišel k obrazu a uviděl v Mariiných prsou místo sedmi mečů osm. Když se tomu divil, zaslechl hlas z nebe, že osmý meč vrazil do Mariina srdce jeho hřích. Byl tím hluboce dojat; šel se zkroušeně vyzpovídat a na přímluvu své Orodovnice nabyl milosti Boží.

Modlitba

Ó, moje požehnaná Matko Maria, já jsem nepřidal k tvým sedmi mečům ve tvém srdci jen jeden meč, ale tolik, kolik jsem spáchal hříchů. Ne tobě, má Paní, ne tobě nevinné, ale mně, obtíženému hříchy, náleží trpět. Poněvadž jsi ale pro mne chtěla snášet tolik bolestí, vypros mi pro své zásluhy velikou lítost nad mými hříchy a trpělivost v křížích tohoto života, které budou vždy jen nepatrné ve srovnání s mými vinami, jimiž jsem si tolikrát zasloužil zavržení. Amen.

¹ Comm. in Cant. cant., I. 1. ML 168, 856.

² De glorioso nom. Virg. M., s. 2, art. 3, c. 1.

³ Lux evang., p. 2, Dom. Infra Oct. Nativ. § 1.

⁴ Revel., I. 2, c. 24.

⁵ Summa Theologiae III, q. 7, a. 12 ad 3.

⁶ Revel., Sermo angel.

⁷ Borselli, Vita Roma 1668, c. 15.

⁸ Reviglione S.J., Frascetto di rose, p. 4. Napoli 1758.

BOLEST II.

JEŽÍŠŮV ÚTĚK DO EGYPTA

Jako laň raněná šípem nese všude svou bolest, protože má v sobě šíp, který ji zranil, tak vždycky nosila Matka Boží s sebou svou bolest po žalostném proroctví sv. Simeona, neboť neustále myslela na umučení svého Syna. Algrin¹ vykládá slova Velepísně: „*Vlasy tvé jsou jak královský purpur, splývající v řasení*“ (Pís 7,5) a říká, že tyto temně purpurové vlasy znamenají Mariiny ustavičné myšlenky na Ježíšovo umučení, takže téměř stále před sebou viděla krev, která měla jednu téci z jeho ran. Šípem, který zraňoval Mariino srdce, byl sám její Syn. Čím byl líbeznější, tím více ji zraňovala bolest, že ho musí ztratit tak ukrutnou smrtí. – Rozjímáme nyní o druhém meči bolesti, který ji zranil na útěku do Egypta, když musel její Ježíšek prchat před Herodovým pronásledováním.

Sotva Herodes zaslechl o narození očekávaného Mesiáše, zmocnila se ho pošetilá bázeň, že přijde o své království. Proto mu vytýká sv. Fulgenc² jeho nerozum a říká: „Čeho se tolik lekáš, Herode? Novorozený Král nepřišel krále přemoci bojem, ale zázračně podmanit svou smrtí.“ Bezbožník očekával od svatých Mudrců zprávu, kde se Král narodil, aby ho mohl připravit o život. Když viděl, že je od nich oklamán, nařídil pobít všechny děti v okolí Betléma. Proto se ve snu zjevil sv. Josefovi anděl a poručil mu: „*Vstaň, vezmi dítě i jeho matku a uprchni do Egypta*“ (Mt 2,13). Podle Gersona³ o tom podal sv. Josef ihned zprávu Panně Marii, a vzal Ježíška a vypravil se neprodleně na cestu, jak vysvětluje jasně ze slov evangelia: „*On tedy vstal, vzal v noci dítě i jeho matku, odešel do Egypta*“ (Mt 2,14). – „Můj Bože,“ řekla tehdy Maria, jak uvažuje sv. Albert Veliký⁴, „před lidmi musí utíkat ten, který přišel lidi spasit?“ V tom okamžiku zarmoucená Matka poznala, že se začíná na Synovi plnit Simeonovo proroctví: „*Tento je ustanoven... jako znamení, jemuž budou odporovat.*“ Vždyť viděla, že sotva se narodil, už je na smrt pronásledován. Jakou bolest asi způsobil jejímu srdci rozkaz, aby se se Synem vydala do bezútěšného vyhnanství, uvažuje sv. Petr Zlatomluvý⁵: „Uteč od svých k cizincům, od chrámu k ďáblovým modloslužebnám! Je větší bolest, než když novorozené dítě, tulící se k matce, musí s ubohou matkou prchat?“

Jak na této cestě Maria trpěla, si každý snadno domyslí. Cesta z Judska do Egypta byla velmi dlouhá. Šebestián Barradas⁶ a s ním jiní spisovatelé tvrdí, že to bylo 400 mil⁷, takže cesta trvala třicet dnů. Blah. Bonaventura Baduarius⁸ uvádí, že cesta byla drsná, neznámá, zarostlá křovinami a málo oživená cestujícími. Byla zimní doba, takže Josef a Maria museli putovat ve sněhu, v dešti, ve větru, rozmoklými a blátivými cestami. Maria, útlá patnáctiletá dívka, nebyla zvyklá na podobné cesty. Neměli nikoho, kdo by jim posloužil. Sv. Petr Zlatomluvý⁹ říká: „Josef a Maria neměli ani sluhy ani služky; sami byli pány i služebníky.“ – Můj Bože, jakou soustrast budil pohled na tuto něžnou Pannu s nedávno narozeným Dítěm v náručí na útěku do ciziny! Blah. Bonaventura Baduarius¹⁰ se ptá: „Jak se živil? Kde byli na noclehu? Kde našli přístřeší?“ Čím jiným se mohli nasytit než kusem suchého chleba, který sv. Josef buď vzal s sebou nebo dostal jako almužnu? Kde měli spát, zvláště na cestě pouští, jejíž délka se udává 200 mil, když tady nebyly ani domy ani hospody, pouze písek, nebo pod nějakým stromem v lese nebo pod širým nebem bez ochrany před dravou zvěří, kterou se Egypt hemží? Kdyby byl tehdy někdo potkal tyto tři nejvznešenější osoby světa, za co by je pokládal jiného než za ubohé žebráky a tuláky?

Podle Burcharda Saského a Jansenia z Gentu¹¹ se usadili v obci Matarieh, kdežto podle Anselma Laonského¹² bydleli v Heliopoli. Zamysleme se, jak velkou nouzí museli trpět celých sedm roků svého pobytu v Egyptě, kde se tak dlouho zdržovali podle tvrzení sv. Antonína, sv.

¹ Thomas Cisterciensis, Comm. in Cant. cum notis Jo. Algrini. ML 206, 724.

² Sermo de Epiph. ML 65, 734.

³ Josephina dist. 1.

⁴ Expos. in event. Sec. Math., c. 2.

⁵ De fuga Christi in Eg. ML 52, 602. Autor uvádí omylem sv. Jana Zlatoústého.

⁶ Comm. in Concordiam et Hist. Evang. I, I. 10, c. 8.

⁷ Cesta z Jeruzaléma do Káhiry přes Askalon a Gazu měří 550 km.

⁸ Medit. Vitae Christi, c. 12. Mezi spisy sv. Bonaventury.

⁹ Text nelze ověřit.

¹⁰ Medit. Vitae Christi, c. 12. Mezi spisy sv. Bonaventury.

¹¹ Veridica terrae sanctae descriptio, Jansenius Gandav, Comm. in Concord. Evang., c. 11.

¹² Anselmus Laudunensis, Enarr. in Math., c. 2. ML 162, 1258.

Tomáše¹ a jiných. Byli cizinci, neznámými, neměli žádné příjmy, neměli peníze, neměli tam příbuzné. S námahou se jim dařilo žít se prací svých rukou. „Protože byli chudí,“ píše sv. Basil², „museli se lopotit, aby si vydělali na nutné živobytí.“ Ludolf Saský³, jehož slova uvádím jako útěchu chudým, říká, že Maria trpěla takovou bídu, že mnohdy nemohla dát ani kousek chleba hladovějícímu Synáčkovi, když ji prosil o jídlo.

Po Herodově smrti, vypravuje sv. Matouš, se anděl znovu zjevil Josefovi ve snách a poručil mu, aby se vrátil do izraelské země. – Blah. Bonaventura Baduarius⁴ uvažuje, že při tomto návratu musela blahoslavená Panna trpět ještě více kvůli nesnázím, jimž byl Ježíš vystaven. Bylo mu asi sedm let; byl proto příliš velký na to, aby ho nesla, a příliš malý, aby mohl jít tak dlouho sám.

Ježíš a Maria tedy museli prchat a putovat tímto světem. To je pro nás poučením. I my máme žít na této zemi jen jako cizinci a nesmíme přilnout k jejím statkům; vždyť ji zakrátko musíme opustit a odejít na věčnost: „Vždyť zde nemáme trvalý domov, nýbrž vyhlížíme Město, které přijde“ (Žid 13,14). Sv. Augustin⁵ k těmto slovům říká: „Na této zemi jsi hostem; vidíš ji jen jako mimochodem.“ Dále nás učí Ježíš a Maria, abychom objali své kříže, neboť na tomto světě nelze žít bez kříže. Proto bylo blah. Veronice z Binaska⁶ z řádu sv. Augustina dopřáno, aby v duchu doprovázela Marii s Ježíškem na cestě do Egypta. Na konci cesty jí Matka Boží řekla: „Má dcero, poznala jsi, s jakou námahou jsme se dostali do této země. Ať víš, že bez utrpení nedostane nikdo žádnou milost.“ A kdo si chce ulehčit nesnáze tohoto života, ať vezme s sebou Ježíše a Marii: „Vezmi dítě i jeho matku.“ Kdo nosí s láskou ve svém srdci toto božské Dítě a jeho Matku, tomu připadají všechny obtíže lehké, ano sladké a milé. Milujme tedy Marii a potěšme ji přijetím jejího Synáčka do svého srdce, neboť i dnes je ještě pronásledován hříchy lidí.

Příklad. Jednoho se zjevila Nejsvětější Panna blah. Koletě⁷ z řádu sv. Františka, ukázala jí Ježíška úplně posetého ranami a řekla: „Tak zacházejí hříšníci bezustání s mým Synem. Neustále obnovují jeho smrt a moje bolesti. Dcero, pros za ně, aby se obrátili.“ – Jiná františkánka, ctih. Sestra Jana od Ježíše a Marie⁸, měla podobné zjevení. Když jednou rozjímala, jak Herodes pronásledoval Ježíška, zaslechla silný hlomoz, jako by někoho pronásledoval ozbrojený dav. Potom spatřila překrásného chlapce, který k ní celý unavený utíkal a volal: „Janičko, pomoz mi, ukryj mě! Já jsem Ježíš Nazaretský a utíkám před hříšníky, kteří mě pronásledují jako Herodes a chtějí mě usmrtit. Zachraň mě!“

Modlitba

Tak tedy, Maria, tvůj Syn zemřel rukama lidí, kteří ho pronásledovali až na smrt? A tito nevděčníci ho pronásledují ještě dál svými hříchy a zarmucují tebe, Matko Bolestná! A k těmto nevděčníkům jsem patřil, můj Bože, i já! Ó, má nejsladší Matko, vypros mi slzy, abych mohl oplakávat tak hrubý nevděk! A pro nesnáze, které jsi snášela na cestě do Egypta, mne doprovázej svou pomocí na mé cestě k věčnosti, abych jednou přišel do vlasti blažených a tam s tebou miloval svého pronásledovaného Spasitele. Amen.

¹ S. Antonius, Summa Theologiae, p. 4, tit. 15, c. 36; S. Thomas, Comm. in Event. S. Math. II, 15.

² Constit. Monast., c. 4. ML 31, 1355.

³ Vita Jesu Christi, p. 1, c. 13.

⁴ Medit. Vitae Christi, c. 13.

⁵ Enarr. in Ps. 34. ML 36, 326.

⁶ Veronica a Binasco († 1497).

⁷ Blah. Coleta († 1447).

⁸ Snad jde o Janu od Ježíše z Neerichu († 1648).

BOLEST III.

ZTRÁTA JEŽÍŠE V CHRÁMĚ

Svatý apoštol Jakub napsal, že naše dokonalost závisí na trpělivosti: „*A vytrvalost ať je dovršena skutkem, abyste byli dokonalí a neporušení, prosti všech nedostatků*“¹ (Jak 1,4). V Marii nám chtěl Pán dát vzor dokonalosti. Proto ji zahrnul bolestmi, abychom mohli obdivovat a následovat její hrdinskou trpělivost. K největším bolestem jejího života patří ta, o níž máme dnes rozjímat, totiž ztráta jejího Synáčka v chrámě.

Kdo se narodí slepý, není moc nešťastný, že nevidí denní světlo; kdo však již někdy viděl, se smiřuje se slepotou jen velmi těžko. A podobně nešťastné duše, které se daly zaslepit prachem světa a Bohu se odcizily, moc netrpí, nemohou-li ho nalézt. Kdo byl ale osvícen Božím světlem a požíval lásku a sladkou přítomnost nejvyššího Dobra, jak hroznou cítí bolest, je-li o toto Dobro oloupen. Rozjímejme tedy, jak hluboce zranil třetí meč Mariino srdce. Byla zvyklá na ustavičnou, přesladkou Ježíšovu přítomnost, a nyní ho v Jeruzalémě ztratila a byla od něho tři dny odloučena.

Sv. Lukáš vypráví ve 2. kapitole svého evangelia, že blahoslavená Panna chodívala se svým snoubencem Josefem a s Ježíšem každý rok do chrámu na velikonoční slavnost. Učinila tak také, když bylo Ježíšovi dvanáct let. Tenkrát ale zůstal její Syn v Jeruzalémě. Maria to nezpozorovala, protože byla přesvědčená, že šel v jiném zástupu. Večer prvního dne cesty do Nazareta se ptala po svém Synovi. Když ho nenašla, vrátila se ihned do města, aby ho hledala. Našla ho však teprve po třech dnech. – Představme si, jakou bolest musela zarmoucená Matka trpět po tyto tři dny. Všude chodila a ptala se na svého Syna s nevěstou z Velepísně: „*Toho, kterého tolik miluji, jste tu neviděli?*“ (Pís 3,3). Od nikoho však o něm nedostávala žádnou zprávu. – Ruben plakal nad ztrátou svého bratra Josefa: „*Ten hoch tam není. Co si jen, co si jen počnu?*“ (Gn 37,30). Oč něžněji jistě plakala Maria, vyčerpaná marným hledáním svého Synáčka: Mého Ježíše není nikde vidět. Kam mám ještě jít, abych ho našla? Kam půjdu bez něho, bez mého pokladu? S pláčem opakovala celé tři dny Davidova slova: „*Slzy jsou chléb můj ve dne i v noci, když se mne každý den ptají: "Kde je tvůj Bůh?"*“ (Ž 42,4). Proto právem napsal Pelbart², že tehdy zarmoucená Matka vůbec nespala, stále jen plakala a modlila se k Bohu, aby jí pomohl najít Ježíška. „Často se na něho v duchu obracela,“ říká sv. Bernard³, „a mluvila slovy Velepísně: „*Pověz mi ty, kterého tolik miluji, kde budeš pást, aby se nemusela potulovat!*“ (Pís 1,6). Synu, oznam mi, kde jsi, abych nemusela bloudit a hledat tě marně.“

Někteří se domnívají, že tato bolest patří nejen mezi největší v Mariině životě, ale že byla vůbec největší a nejkrutější. Jejich názor není bezdůvodný. Předně: Při jiných bolestech měla Maria s sebou Ježíše. Trpěla např. při proroctví sv. Simeona v chrámě, trpěla na útěku do Egypta, trpěla ale vždy s Ježíšem. Zato nyní trpí daleko od Ježíše, neví ani, kde je! S pláčem se modlí žalm: „*Světlo mých očí – i to mi uniká!*“ (Ž 38,11). Světlo mých očí, můj drahý Ježíši, není tu již se mnou, žije daleko ode mne, a já nevím, kde. „Pro lásku ke svému Synovi trpěla Nejsvětější Matka při jeho ztrátě v chrámě mnohem větší bolesti než kterýkoli mučedník při své smrti,“ poznamenává Origenes⁴. Jak nekonečně dlouhé byly pro Marii tyto tři dny! Připadaly jí jako věčnost! Byly to dny plné hořkosti, kdy ji nemohl nikdo potěšit! Kdo by mne mohl potěšit? – vzdychala s Jeremiášem: „*Proto hořekuji a mé oko se rozplývá v slzách; je daleko ode mne těšitel.*“ (Pláč 1,6). A s Tobášem naříkala: „*Jakou radost mohu mít, když sedím v temnotách a nevidím nebeské světlo?*“ (Tob 5,12).

Za druhé: U jiných bolestí Maria chápala důvod a účel Synova utrpení, totiž vykoupení světa a vůli Boží. Proč se však od ní Ježíš nyní odloučil, to nechápala. Podle Landsbergerova⁵ výkladu truchlila Bolestná Matka tolik nad odloučeností od Ježíše, protože se ve své pokoře domnívala, že byla nehodná být ještě s ním, sloužit mu a chránit tento drahocenný poklad. Mohla si myslet: Kdoví, zda jsem mu nesloužila špatně? Jestli jsem se nedopustila nějaké nedbalosti, a proto mne opustil? „Hledali ho a báli se, že je opustil,“ říká Origenes⁶. Pro duši,

¹ Lepší překlad zní: „Vytrvalost buď v díle dokonalá.“

² Stellarium, I. 3, p. 4, a. 3.

³ Sv. Bernard neuvádí slova Velepísně v této souvislosti, zato opat Rupert, In Cant. cant. ML 168, 850.

⁴ Nezdá se, že by to byl Origenův výrok.

⁵ Exeg. Evang., Dom. II post Dom. Nativ.

⁶ Hom. in Lucam. MG 13, 1850.

kteřá miluje Boha, není jistě větší bolest než obava, že snad Boha zarmoutila. Proto při žádné bolesti neslyšíme Marii naříkat, jen nyní; neboť když zase Ježíše nalezla, řekla mu s laskavou výčitkou: „Synu, proč jsi nám to učinil? Hle, tvůj otec a já jsme tě s bolestí hledali“ (Lk 2,48). Těmi slovy nechtěla Ježíše pokárat, jak toto místo vysvětlují rouhavě bludaři. Byl to jen výraz hluboké bolesti Matky, kterou jí způsobila ztráta milovaného Dítěte. „Nebylo to pokárání,“ říká Diviš Kartuzián¹, „nýbrž láskyplný stesk.“ – Jedním slovem, tento meč se zaryl velmi hluboko do srdce Svaté Panny. Blah. Benvenuta² jednou toužebně prosila Matku Boží, aby ji směla doprovázet i při této bolesti. Maria se jí pak zjevila s Ježíškem v náručí a Benvenuta se těšila pohledem na krásu božského Dítka. Najednou však zjevení zmizelo. Blahoslavená pocítila v té chvíli tak prudkou bolest, že snažně prosila Pannu Marii o slitování, aby ji uchránila před smrtí ze zármutku. Po třech dnech se jí zjevila Svatá Panna znovu a řekla jí: „Moje dcero, ať víš, že tvoje bolest byla jen malou krůpějí té bolesti, kterou jsem cítila já, když jsem ztratila svého Syna.“

Tato bolest má potěšit ty duše, které trpí duchovní opuštěností a jsou občas zbaveny sladké Boží přítomnosti. Mohou plakat, ale ať pláčou s klidem jako Maria, když ztratila své Dítě. Ať si dodají myslí a nebojí se, že ztratili milost Boží. Bůh sám řekl jednou sv. Terezii³: „Nikdo bez svého vědomí nezahyne a nikdo proti své vůli nebude oklamán.“ Mizí-li Pán z očí milující duše, neodchází proto z jejího srdce. Kdo však chce nalézt Ježíše, musí ho hledat ne v rozkoších a radostech světa, ale v křížích a umrtveních, jako ho hledala Maria: „S bolestí jsme tě hledali“ (Lk 2,48). „Učme se proto od Marie,“ napomíná Origenes⁴, „jak máme Ježíše hledat.“

Na tomto světě nemáme vůbec hledat štěstí v něčem jiném než v Ježíšovi. Job nebyl nešťastný, když všechno ztratil, co měl na zemi, majetek, děti, zdraví, čest, když se ocitl dokonce na smetišti. Stále byl šťastný, protože měl s sebou Boha. Sv. Augustin⁵ o něm říká: „Ztratil dary Boží, uchoval si však Boha samého.“ Opravdu nešťastné jsou jen ty duše, které *pozbyly* Boha. Oplakává-li Maria třídní odloučenost od svého Syna, jak by měli lkát všichni hříšníci, kteří ztratili milost a jimž Bůh říká: „Vy nejste můj lid a já nejsem váš Bůh“ (Oz 1,9). Hřích totiž trhá spojení duše s Bohem: „Jsou to právě vaše nepravosti, co vás odděluje od vašeho Boha“ (Iz 59,2). Proto i pro boháče tohoto světa, pokud ztratí Boha, je každá pozemská věc jen „marnost a trápení ducha“ (Kaz 1,14), vyznal Salomoun. Jak veliké je neštěstí těchto zaslepených duší! Sv. Augustin⁶ píše: „Zaběhne se jim býk, a běží za ním; ztratí se jim ovce, a bez dechu ji hledají; ztratí osla, a neúnavně po něm pátrají. Potom však ztratí nejvyšší Dobro, Boha, a klidně jedí a pijí a odpočívají!“

Příklad: Letopisy Tovaryšstva Ježíšova z Indie vypravují o mladíkovi, který se chystal odejít z domu, aby spáchal hřích, když vtom zaslechl hlas: „Stůj, kam jdeš?“ Ohlédl se a spatřil reliéf Bolestné Matky Páně. Maria vyňala ze svých prsou meč a podávala ho mladíkovi se slovy: „Tady máš meč a bodni mne jím, ale nezraňuj svým hříchem mého Syna.“ Při těch slovech se mladík vrhl na zem, dal se do usedavého pláče, zkrouteně prosil za odpuštění Boha a Nejsvětější Pannu, a byl vyslyšen.

Modlitba

Ó, požehnaná Panno, proč hledáš s takovým zármutkem svého ztraceného Syna? Nevíš snad, kde je? Copak nevíš, že je ve tvém srdci? Copak ho nevidíš, jak pase mezi liliemi? Sama jsi řekla: „Můj milý je můj a já jsem jeho, on pase v liliích“ (Pís 2,16). Tvé pokorné, čisté a svaté myšlenky a city jsou lilie, které vábí tvého božského Snoubence, aby v tobě přebýval.

Ó, Maria, ty vzdycháš po Ježíšovi, ty, která jsi nikdy nemilovala nic jiného, než Ježíše? Dej, ať po něm vzdychám i já a tolik jiných hříšníků, kteří ho nemilují, kteří ho svými hříchy pozbyli! Má nejdobrotivější Matko, jestli se ještě nevrátil tvůj Syn mou vinou do mé duše, pomoz mi, ať ho najdu. Víím dobře, že ho nalezne, kdo ho hledá: „Dobrotivý je Hospodin... du-

¹ Enarr. in cap. II Lucae a. 7.

² Marchese, Vita della B. Bonaventura d'Austria. Napoli 1679.

³ Las Relaciones, Mercedes de Dios XXXVIII.

⁴ Hom. in Lucam. MG 13, 1848.

⁵ Enarr. in Ps. 55. ML 36, 660.

⁶ Enarr. in Ps. 123. ML 37, 1645.

ši, která ho hledá" (Pláč 3,25). Pomoz mi však, abych ho hledal náležitě! Ty jsi Brána, kterou se všichni dostanou k Ježíši. Doufám, že ho skrze tebe najeznu také já. Amen.

BOLEST IV.

SETKÁNÍ S JEŽÍŠEM NA KŘÍŽOVÉ CESTĚ

„Abychom si učinili představu, jak velkou bolest cítila Panna Maria při Ježíšově smrti,“ říká sv. Bernardin¹, „musíme uvážit, jak velká byla láska této Matky k tomuto Synovi.“

Každá matka pocítuje utrpení svých dětí jako své vlastní. Proto když prosila kananejská žena Spasitele, aby osvobodil její dceru od zlého ducha, který ji trýznil, žádala o milost spíše pro sebe než pro dceru: „*Smiluj se nade mnou, Synu Davidův! Má dcera je zle posedlá*“ (Mt 15,22). Která matka však tak milovala svého syna, jako milovala Maria Ježíše? Byl to její jediný Syn, kterého vychovala za tak těžkých okolností. Byl tak nesmírně dobrý a tak něžně miloval svou Matku! Tento Syn byl zároveň jejím Bohem, který sám prohlásil, že přišel na zem, aby zapálil ve všech svatý oheň lásky Boží: „*Oheň jsem přišel uvrhnout na zemi, a jak si přeji, aby se už vzňal!*“ (Lk 12,49). Jaký plamen asi zanítil v čistém srdci této svaté Matky, které bylo bez jakékoli pozemské náklonnosti! Blahoslavená Panna sama svědčila sv. Brigitě², že její srdce a srdce Synovo byla sjednocena ve vroucí lásce. Z tohoto sjednocení služebnice a Matky Boží u ní a ze spojení syna a Boha v Ježíši byl v jejím srdci zanícen tisíceronásobný požár. Tyto plameny lásky se však proměnily v době jejího utrpení v moře bolesti. Sv. Bernardin³ napsal: „Kdyby se spojily vjedno všechny bolesti světa, nevyrovnaly by se bolesti přeslavné Panny Marie.“ „Čím něžnější byla její láska k Ježíšovi,“ říká Richard od sv. Vavřince⁴, „tím krutější bolest jí působil pohled na jeho utrpení.“ Zvláště trpěla, když ho potkala, jak kráčel odsouzený na smrt k popravnímu místu. To je čtvrtý meč jejích bolestí, o němž budeme dnes rozjímat.

„Když se blížila doba umučení Páně,“ vypráví sv. Brigita⁵ ze svého zjevení, „a Panna Maria viděla, že zakrátko ztratí svého milovaného Syna, byly její oči neustále zalité slzami a její tělo pokrýval studený pot. Konečně nadešel Bohem stanovený den. Ježíš se s pláčem rozloučil se svou Matkou, a šel na smrt.“ Bonaventura Baduarius⁶ uvažuje o chování blahoslavené Panny té noci, kdy byl Ježíš jat, a říká jí: „*Probdělas celou noc, zatímco se druží oddávali spánku.*“ Zrána začali k Bolestné Matce přicházet učedníci Ježíše Krista a přinášeli jí rozličné zprávy, které byly všechny smutné. Splnilo se na ní Jeremiášovo slovo: „*Za noci pláče a pláče, po líci slzy jí kanou, ze všech jejích milovníků není nikdo, kdo by ji potěšil*“ (Pláč 1,2). Jeden jí zvěstoval, jak zle zacházeli s jejím Synem v Kaifášově domě, jiný, jakého posměchu se mu dostalo u Heroda. Pomíjím ostatní zprávy a vracím se k našemu předmětu. Konečně přišel sv. Jan a Marii oznámil, že nejvyšší nespravedlivý Pilát už odsoudil Ježíše na smrt kříže. Říkám „nespravedlivý“, neboť, jak upozorňuje sv. Lev⁷, odsoudil ho tento nespravedlivý soudce těmi ústy, jimiž předtím vyznal jeho nevinu. „Ach, Matko Bolestná,“ řekl jí sv. Jan, jak to později napsal ve svém evangeliu, „*tvůj Syn je již odsouzen na smrt a již vyšel se svým křížem na Kalvárii: „Nesl svůj kříž a vyšel z města na místo zvané Lebka, hebrejsky Golgota*“ (Jan 19,17). Chceš-li ho ještě uvidět a naposled se s ním rozloučit, pojď do některé ulice, kudy půjde.“

Maria odchází s Janem a podle krvavých stop na cestě poznává, kudy se ubíral její Syn. Sama to zjevila sv. Brigitě⁸. Bonaventura Baduarius⁹ poznamenává, že si Bolestná Matka nadešla kratší cestou a stanula na nároží domů, aby se tu setkala s Ježíšem. „Nejvyšší zarmoucená Matka jde vstříc nejvyšší zarmoucenému Synu,“ píše sv. Bernard¹⁰. Když tu stála, byla od Židů poznána a musela vyslechnout mnoho rouhavých řečí proti svému drahému Synu a snad i posměšky na sebe. Ach, jakou záplavu bolesti jí přinesl pohled na hrozné nástroje Synova umučení, na hřeby, kladiva, provazy, které byly nesený vepředu! Jako meč se do její duše zarával hlas polnice, rozhlašující rozsudek nad jejím Ježíšem! Přecházejí nástroje, hlasatel i katané. Pozvedá oči a vidí, můj Bože, vidí muže v nejlepších letech, zalitého krví a posetého ra-

¹ De amore angustioso, sermo in Parasc.

² Revel., I. 1, c. 8.

³ Quadragesim Seraphin, s. in Parasc., de amore angust.

⁴ De laud. B. M. V., I. 3, c. 12. V originálu je udáván sv. Vavřinec Justiniani.

⁵ Revel., I. 4, c. 70.

⁶ Offic. de Compass. B. V. M.

⁷ Sermo 52 de Pass. Dom. ML 54, 322.

⁸ Revel., I. 1, c. 10.

⁹ Medit. Vitae Christi, c. 77.

¹⁰ De lament. Virg. M. Cf. ML 182, 1135.

nami od hlavy až k patě, s trnovou korunou a s dvěma těžkými trámy na ramenou. Hledí na něho, ale skoro ho nepoznává. Musí říci s Izaiášem: „*Neměl podoby ani krásy*“ (Iz 53,2). A není divu! Rány, otekliny a sedlá krev mu dávaly vzhled malomocného: „*Byl v opovržení, kde-kdo se ho zřekl, muž plný bolesti, zkoušený nemocemi, jako ten, před nímž si člověk zakryje tvář, tak opovržený, že jsme si ho nevážili*“ (Iz 53,3). Konečně v něm však láska objevuje Syna. „Jakmile ho poznala,“ říká sv. Petr z Alkantary¹, „jak nesmírná láska a bolest se zmocnily Mariina srdce!“ Její láska ho touží vidět, a zase se vzpírá pohledu na tak zuboženou postavu. Posléze se jejich oči setkávají. Jak bylo zjeveno sv. Brigitě², setřel si Ježíš s očí sedlou krev, která mu bránila v rozhledu, pohlédl na Matku a Matka pohlédla na svého Syna. Jak bolestné to byly pohledy! Jako šípy probodávaly tyto dvě tak vroucně se milující duše. Když potkala Markéta, dcera Tomáše Mora³, svého otce na cestě k popravišti, vypravila ze sebe jen dvě slova: „Ach, otče, ach, otče!“ a padla ve mdlobách k jeho nohám. „Když Maria uviděla svého Syna jít na Kalvárii, neomdlela, neboť se neslušelo, aby Matka Boží pozbyla vědomí,“ říká Suarez⁴. „Ani neumřela, poněvadž Bůh pro ni přichystal ještě větší bolesti.“ Jestliže však nezemřela, přece trpěla takovou bolestí, která jí byla schopna způsobit tisícerou smrt.

„Matka chtěla obejmout svého Syna,“ říká sv. Anselm⁵, „ale pochopové ji hrubě odstrčili.“ Ženou před sebou trpícího Spasitele a Maria jde za ním. – Ó, Svatá Panno, kam jdeš? Na Kalvárii? Troufáš si dívat se, jak na dřevě visí ten, který je tvým Životem? „*Tvůj život bude téměř před tebou... viset*“⁶ (Dt 28,66). Sv. Vavřinec Justiniani⁷ uvádí Ježíšova slova Matce: „Matko má, kampak jdeš? Kam chceš jít? Jdeš-li tam, kam já, budeš ty trpět mukami mými a já tvými.“ Maria však nechce ve své lásce opustit svého Ježíše, i když ji bude pohled na jeho smrt stát tak kruté bolesti. „Syn kráčí napřed, Matka za ním, aby byla s ním ukřižována,“ říká opat Vilém⁸.

„Máme soustrast i s dravcem,“ píše sv. Jan Zlatoústý⁹. „Kdybychom viděli, jak jde lvice za mládětem vedeným na smrt, i to zvíře by v nás vzbudilo soucit. A s Marií bychom neměli mít soucit, když jde za svým neposkvrněným Beránkem, kterého vedou na smrt? Projevujme jí svůj soucit a provázejme jejího Syna i ji samotnou trpělivým snášením křížů, které na nás Bůh sešle.“ Sv. Jan Zlatoústý¹⁰ se ptá, proč chtěl Ježíš Kristus jindy trpět sám, ale při nesení kříže přijal pomoc Šimona Cyrenského. A odpovídá, že Kristův kříž sám nestačí k naší spáse, pokud svůj vlastní kříž neneseme odevzdaně až do své smrti.

Příklad. Jednoho dne se zjevil Spasitel Sestře Diomiře¹¹, řeholnici ve Florencii, a řekl jí: „Mysli na mne a miluj mne; pak budu já myslet na tebe a milovat tě.“ Při tom jí podal kytici květin a kříž. Dal jí tak na srozuměnou, že útěchy svatých bude na zemi vždycky doprovázet kříž. Kříž sjednocuje duše s Bohem.

Sv. Jeroným Emilián vedl jako voják špatný život. Upadl však do zajetí a byl uvězněn ve věži. Toto neštěstí jím otrásl. Osvícen Bohem se rozhodl, že změní život. Za útočiště si vzal Pannu Marii a s pomocí Matky Boží potom začal svatý život. Za to mu Bůh popřál milost, aby spatřil místo, které mu bylo připraveno v nebi. Stal se zakladatelem řádu Jeronymitů¹², zemřel jako světec a byl nakonec Církví slavně prohlášen za svatého.

Modlitba

Má Bolestná Matko, pro zásluhu bolesti, kterou jsi pocítila při pohledu na svého milovaného Ježíše, mi vypros milost, abych také já snášel trpělivě kříže, které mi Bůh sešle. Blaze mi, budu-li tě umět provázet se svým křížem až do smrti. Ty a Ježíš, oba nevinní, jste nesli

¹ Tratt. Dell' orazione e medit., p. 1, c. 4.

² Revel., I. 4, c. 70.

³ Stapletonus, Tres Thomae... Coloniae Agrippinae 1612.

⁴ De Inc., p. 2, disp. 4, sect. 3.

⁵ Dialogus b. Mariae et Anselmi. ML 159, 271-290. Mezi spisy sv. Anselma.

⁶ Smysl slov v Písmu sv. je jiný: „Bát se budeš v noci i ve dne a nebudeš si jistý životem.“

⁷ De triumph. Christi agone, c. 11.

⁸ Cituje Del Rio S.J., In Cant. cant., c. 7.

⁹ Comm. in ep. Ad Phillip. MG 62, 210.

¹⁰ Snad je míněn text v komentáři k listu Efezským. MG 62, 27.

¹¹ Sestra Markéta Diomira Allegri od Vtěleného Slova, zemř. 1677 ve 26 letech.

¹² Narodil se v Benátkách 1481, obrátil se 1511, zemřel 1537.

svůj kříž, a já, hříšník, který zasluhuji peklo, se budu svému kříži vzpírat? Ó, neposkvrněná Panno, doufám ve tvou pomoc, abych trpělivě snášel své kříže. Amen.

BOLEST V.

JEŽÍŠOVA SMRT

Nyní musíme žasnout nad novým druhem mučednictví: Matka je odsouzená, aby se dívala na nelidské mučení a smrt svého nevinného, vroucně milovaného Syna. „*U Ježíšova kříže stála jeho matka*“ (Jan 19,25). Více o Mariině mučednictví nelze říci, je smysl Janových slov. Jen se na ni podívejte, jak stojí blízko kříže před očima umírajícího Syna, a pak se ptejte, je-li bolest podobná její bolesti. – Zastavme se dnes i my na Kalvárii a rozjímajme o tomto pátém meči, který probodl Mariino srdce při Ježíšově smrti.

Když se dovlekl k smrti znavený Vykupitel na horu, zbavili ho katané šatů a začali přibíjet na kříž jeho svaté ruce a nohy, ne ostrými, ale tupými hřeby, jak říká sv. Bernard¹, aby zvýšili jeho utrpení. Když ho ukřižovali, postavili kříž a nechali ho tak umírat. – Katané pak odcházejí, ale Maria nikoli. Přistupuje blíž ke kříži, aby byla při Synově smrti, jak sama zjevila sv. Brigitě². „Proč jsi však šla, má Paní, na Kalvárii, abys viděla umírat svého Syna?“ ptá se sv. Bonaventura³. „Neměla tě snad zadržet bázeň před zahanbením, neboť potupa jistě padala i na tebe, jeho Matku? Nebo neměla tě snad zadržet aspoň hrůza před tímto zločinem, když zde vlastní tvorové ukřižovali svého Boha?“ Ale světec odpovídá: „Tvé srdce tehdy nemyslelo na svou bolest, ale na utrpení a smrt drahého Syna. Chtěla být proto přítomná, abys mu aspoň projevila svoji spoluúčasť.“ „Ó, pravá Matko, milující Matko,“ volá opat Guerrik⁴, „ani hrůza před smrtí tě neodloučila od milovaného Syna.“ Můj Bože, jak strašné divadlo! Syn v smrtelném zápase na kříži, pod křížem Matka ve smrtelné úzkosti, prožívající všechny bolesti, které trpí Syn! Maria vylíčila sv. Brigitě⁵ žalostný stav svého Syna na kříži, jak ho sama viděla: „Můj drahý Ježíš visel na kříži v smrtelném zápase zcela zemdlený; oči zapadlé, poloza-vřené a zhaslé; rty svíslé, ústa otevřená; líce vpadlé, jako přilepené na zuby; brada ztuhlá, nos zešpičatělý, tvář samý smutek; hlava skloněná na prsa, vlasy zčernalé krví, život slehlý, ruce a nohy ztrnulé a celé tělo samá rána a jedna krev.“

„Všechna tato Ježíšova muka byla ranami i pro Mariino srdce,“ říká Sofron⁶. „Kdyby byl tehdy někdo z nás na Kalvárii,“ píše Arnold Chartreský⁷, „byl by spatřil dva oltáře a na nich dvě vznešené oběti: jedním oltářem bylo Ježíšovo tělo, druhým Mariino srdce.“ Ještě více se mi zamlouvají slova sv. Bonaventury⁸, který vidí na Kalvárii jen jeden oltář, totiž Synův kříž, na němž byla obětována s Beránkem Božím i jeho Matka. Proto se jí ptá: „Paní moje, kde jsi? U kříže? Správněji musím říci, že jsi ukřižována se svým Synem a že se přinášíš za oběť spolu s ním.“ Sv. Augustin⁹ říká: „Kříž a hřeby zraňovaly Syna i Matku; s Kristem ukřižovaným byla na kříž přibita i Matka.“ „A je to pravda, neboť co způsobily hřeby na Ježíšově těle, to učinila láska v Mariině srdci,“ poznamenává Arnold Chartreský¹⁰, takže podle slov sv. Bernardina¹¹ současně obětoval Syn své tělo a Matka svou duši.

Matky obvykle nemohou snést pohled na své umírající děti. Musí-li však některá být při skonání svého dítěte, snaží se mu zajistit všemožné ulehčení: upravuje mu co nejpohodlněji lůžko, podává mu občerstvení, a tak ubohá matka mírní i svou vlastní bolest. – Ó, Maria, stížená krutější bolestí než všechny ostatní matky! Ó, Maria, ty musíš být při smrti svého Ježíše a nemůžeš mu zajistit ani tu nejmenší úlevu. Maria slyšela Syna volat: „*Žízním!*“, nesměla mu však podat trochu vody, aby uhasil palčivou žízeň. Podle sv. Vincence Ferrerského¹² mu mohla jen říci: „Synu, nemám nic jiného, než vodu svých slz!“ Viděla, jak bolestné lůžko, na něž byl přibit třemi hřeby, nesmírně mučí jejího Syna; ráda by ho aspoň objala a tak potěšila, aby skončil v jejím náručí, ale nemohla, říká sv. Bernard¹³. Viděla, jak její Syn hledá v tomto moři utrpení někoho, kdo by ho podle prorocké předpovědi potěšil: „*V lisu jsem šlapal samojedi-*

¹ Snad je míněn spis *Vitis mystica*. ML 184, 715, uvedený mezi spisy sv. Bernarda.

² Revel., I. 1, c. 35.

³ Stimulus amoris, p. 1, c. 3.

⁴ In Assumptione. ML 185, 197. V originálu je jmenován opat Vilém.

⁵ Revel., I. 4, c. 70.

⁶ De Assumpt. ML 30, 138.

⁷ De VII verbis Dom. ML 189, 1694. V originálu citován sv. Jan Zlatoústý.

⁸ Stim. Amoris, p. 1, c. 3.

⁹ Ve známých Augustinových spisech nelze text ověřit.

¹⁰ Lib. de laud. B. M. V. ML 189, 1731. V originálu citován sv. Bernard.

¹¹ Quadrages. de christ. Religione, s. 51, fer. VI, p. Dom. Oliv.

¹² Serm. Hier., In die Parasc.

¹³ Liber de Pass. Christi... ML 182, 1138. Mezi spisy sv. Bernarda.

ný... Hleděl jsem vůkol – a pomocník nikde; hledal jsem, nebyl však nikdo, kdo by pomohl" (Iz 63,3.5). Kdo z lidí by ho potěšil, když všichni byli jeho nepřáteli? Ještě pod křížem se mu rouhali a všelijak posmívali: „Ti pak, kteří tudy chodili, se mu rouhali a potřásali svou hlavou" (Mt 27,39). Jedni na něho pokřikovali: „Jsi-li Syn Boží, sestup z kříže!" Druzí: „Jiným pomohl, sám sobě pomoci nemůže!" A jiní: „Je-li izraelským králem, ať nyní sestoupí z kříže, a uvěříme v něho" (Mt 27,40.42). Kromě toho Nejsvětější Panna zjevila sv. Brigitě¹: „Musela jsem poslouchat, jak mého Syna nazývali jedni zlodějem, jiní podvodníkem. Jiní říkali, že si nic jiného než smrt nezasloužil. Všechny tyto řeči byly pro mne novými meči bolesti."

Nejvíce však vzrostla Mariina bolest a spoluúčast se Synem, když uslyšela jeho výkřik: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?!" (Mat 27,46). Tato slova po celý život nikdy nevymizela z její mysli, jak sama doznala sv. Brigitě². Tak zarmoucená Matka viděla, jak je její Syn odevšad trýzněn. Chtěla mu pomoci, ale nemohla. Její bolest ještě více stupňovala myšlenka, že svou přítomností a svým utrpením rozmnožuje Synova muka. Sv. Bernard³ říká: „Plnost bolesti se vylila jako hořký proud ze srdce Mariina do srdce Ježíšova." Dokonce Syn více trpěl ze soustrasti s Matkou než svými vlastními bolestmi. Dále světec říká o Marii: „Jeho Matka stála beze slova; umírala žijíc, žila umírajíc. Nemohla umřít, protože byla již za živa mrtvá." Ježíš sám sdělil blah. Baptistě Varanové z Camerina, jak vypráví Passino⁴ v jejím životopise, že největší bolest na kříži mu působil pohled na zarmoucenou Matku, stojící u paty kříže, takže zemřel bez útěchy ze soustrasti s ní. Když se blahoslavené dostalo hlubšího osvícení o této Ježíšově bolesti, zvolala: „Ó, Pane, už mi nevyprávěj o této muce, nesnesla bych to!"

„Lidé žasli," říká blah. Šimon z Kassie⁵, „když viděli, jak tato Matka snáší svou strašnou bolest tiše a bez hlesu." Mlčela-li však Mariina ústa, nemlčelo její srdce, neboť neustále obětovala život svého Syna Boží spravedlnosti za naši spásu. Víme, že pro zásluhy svých bolestí spolupracovala na tom, abychom se zrodili my k životu milosti. „Proto jsme dětmi jejích bolestí," říká Landsberger⁶. A padla-li nějaká kapka útěchy do tohoto moře hořkosti, jímž bylo Mariino srdce, byla tou jedinou útěchou myšlenka, že nás svými bolestmi rodí pro věčný život. Spasitel sám řekl sv. Brigitě⁷: „Má Matka Maria se stala pro své spoluutrpení a svou láskou Matkou všech na nebi i na zemi." To byl také smysl slov, jimiž se rozloučil umírající Spasitel se svou Matkou. V Janově osobě jí odkázal nás za děti, když jí řekl: „Ženo, hle, tvůj syn" (Jan 19,26). Od té chvíle začala Maria úřad dobré Matky, jak upozorňuje sv. Petr Damiani⁸: „Lotr po pravici činil pokání, protože blahoslavená Panna, stojící mezi Synovým křížem a lotrovým křížem, prosila Syna za lotra. Tak se mu odvděčila za dobrodiní, které jí prokázal před lety." Jak uvádějí mnozí spisovatelé, tento lotr se zachoval přátelsky k Svaté Rodině, když prchala s Ježíškem do Egypta. – Tento úřad dobré Matky vykonávala nejblahoslavenější Panna vždy a také ho bude neustále vykonávat⁹.

Modlitba

Ó, Maria, navštívená větší bolestí než všechny matky! Už tedy tvůj Syn zemřel, tak dobrý, tak oddaný? Ó, plač jen, máš proč plakat. Kdo tě může potěšit? Může tě potěšit pouze myšlenka, že svou smrtí Ježíš přemohl peklo, lidem otevřel nebe předtím zavřené a že zachránil tolik duší. Z trůnu kříže bude vládnout tolika srdcím, která – přemožena jeho láskou – ho budou milovat a sloužit mu.

Nebraň mi však, má Matko, abych přistoupil ke kříži a plakal s tebou. Mám více příčin k pláči než ty, protože jsem ho tolikrát urazil. Ó, Matko milosrdenství, pro smrt svého Vykupitele a pro zásluhy tvých bolestí doufám v odpuštění a ve svou věčnou spásu. Amen.

¹ Revel., I. 1, c. 10.

² Revel., I. 4, c. 70.

³ Cituje Siniscalchi, Il Martirio del Cuore di Maria Addol., c. 39. Srov. Vitis myst. ML 184, 658.

⁴ Acta SS. Bollandiana die 31. maii; Vita B. Baptistae.

⁵ De gestis Dom. Salv., I. 13.

⁶ In Passionem agonemque Christi J. Salv..., hom. 48.

⁷ Revel., I. 8, c. 12.

⁸ Cituje Salmeron, Comm. in Evang. Hist., De Pass. Et morte D. N. J. Chr., tr. 40.

⁹ Siniscalchi, Il martirio..., Venezia 1746. Tento autor vypravuje: V Perugii uzavřel jakýsi mladík smlouvu s ďáblem za to, že mu pomohl spáchat hříchy. Když Satan chtěl mladíkovu duši, nutil ho, aby skočil do studny. Nešťastný muž se však bál a vyběhl Satana, aby ho sám hodil do studny. To ale zlý duch nemohl, dokud měl nešťastník u sebe škapulíř. Z toho sebevrah poznal Mariinu moc, získal důvěru a polepšil se.

BOLEST VI.

PROBODENÍ JEŽÍŠOVA BOKU A SNÍMÁNÍ Z KŘÍŽE

„Je vám to lhostejné, vy všichni, kteří jdete kolem? Popatřte a hledte, je-li jaká bolest jako bolest moje?“ (Pláč 1,12). Zbožné duše, slyšte dnes slova Bolestné Panny Marie: Milované děti, nežádám, abyste mně utěšovaly. Po smrti mého Syna nemůže nic potěšit moje srdce. Chcete-li se mi však zalíbit, žádám od vás jen toto: Pohledte na mne a vizte, zda kdy byla na světě bolest podobná mé bolesti, neboť mi byl hrozně krutě odňat ten, který byl celou mou láskou. – Ale, má Paní, když nežádáš útěchu a když žízniš tak horoucně po utrpení, ať víš, že smrtí tvého Syna tvé bolesti nijak neskončily. Ještě dnes tě zraní jiný meč bolesti: Nemilosrdné kopí probodne bok tvého Syna, již mrtvého; potom Sňatého z kříže obejměš ve své náručí. – Rozjímějme nyní pozorně šestou bolest, která postihla zarmoucenou Matku. Dosud trýznila Pannu Marii bolest za bolestí, ale nyní se na ni nahrnuly všechny najednou.

Matce stačí jen říci, že je její syn mrtev, a ihned celá vzplane láskou ke svému dítěti. Abychom zmírnili smutek matek, kterým zemřely děti, připomínáme jim soužení, které jim děti připravily. Ale které soužení bych měl připomenout tobě, má Královno, abych zmírnil tvoji bolest ze smrti tvého Syna? Ach, on tě vždycky miloval, vždycky tě poslouchal, vždycky tě ctil! Nyní jsi ho ztratila. Kdo kdy pochopí tvé hoře? Jen ty, která jsi je zakusila.

Hned po smrti našeho Vykupitele, říká jeden zbožný spisovatel, provázela vznešená Matka celou silou své lásky nejsvětější duši svého Syna a představila ji Věčnému Otcí. Bože můj, tak asi mluvila Panna Maria, pohled na neposkrvněnou duši tvého a mého Syna, který tě poslechl až k smrti, přijmi ji do svého objetí. Tvé spravedlnosti je již učiněno zadost, tvá vůle je již vyplněna. Je již dokonána veliká oběť ke tvé věčné slávě. A pak se obrátila k mrtvému Synovi a vzdychala: Ó, rány, rány z lásky vytrpěné, klaním se vám a raduji se pro vás, že skrze vás byla dána světu spása. Zůstanete otevřené na těle mého Syna, abyste byly útočištěm všem, kdo se k vám obrátí. Ó, kolik duší dosáhne skrze vás odpuštění hříchů a kolik jich rozníte láskou k nejvyššímu Dobru.

Aby nebyla ničím rušena radost příští velikonoční soboty, Židé žádali, aby bylo z kříže sňato i Ježíšovo tělo. Ale protože nesměli snímat z kříže odsouzence, dokud nezemřeli, přišli jim někteří zlámat nohy železnými kyji. Tak učinili již dvěma lotrům, kteří byli ukřižováni spolu s ním. Panna Maria oplakávala smrt svého Syna, ale sotva uviděla blížít se vojáky ke svému Ježíšovi, zachvěla se hrůzou a řekla: Ach, můj Syn už je mrtev, upusťte od nové urážky a nemučte mne, ubohou Matku, ještě více. „Prosila je, aby jeho nohy nelámali,“ píše Bonaventura Baduarius¹. Ale zatímco je prosí, vidí, ó, Bože, jak jeden z vojáků napráhl kopí a otevřel jím Ježíšův bok: „Jeden z vojáků mu probodl kopím bok; a ihned vyšla krev a voda“ (Jan 19,34). Ranou kopí se kříž zachvěl a Srdce Ježíšovo bylo rozděleno, jak bylo zjeveno sv. Brigitě². Vyšla krev a voda, protože v srdci zůstalo jen několik kapek krve a i tu chtěl za nás Spasitel vylít, aby nám ukázal, že již pro nás více krve neměl. Toto probodení zhanobilo Ježíše Krista a Pannu Marii naplnilo bolestí. Zbožný Landsberger³ píše: „Kristus se se svou Matkou rozdělil o tuto ránu: sobě ponechal potupu, Panně Marii bolest.“ Podle sv. Otců byl tento meč bolesti právě tím, který předpověděl Svaté Panně sv. Simeon: meč ne železný, ale bolestný, který proklál její požehnanou duši v Ježíšově Srdci, v němž neustále přebývala. Tak např. píše Bernard⁴: „Kopí, které otevřelo jeho bok, proniklo do Mariiny duše, neboť se od něho nemohla odloučit.“ Sv. Brigitě⁵ sama Matka Boží zjevila: „Když bylo kopí vytaženo, jeho hrot byl zbarvený krví. Když jsem uviděla Srdce svého milovaného Syna, že je probodené, bylo mi, jako by bylo probodeno moje srdce.“ Anděl sdělil sv. Brigitě⁶, že Panna Maria trpěla tak nezměrné bolesti, že se jen zázrakem stalo, že nezemřela. V jiných bolestech byl u ní aspoň její Syn, který s ní měl soucit, zde ale trpěla sama bez soucitného Syna.

Protože se Bolestná Matka obávala, že jejímu milovanému Synovi budou způsobeny ještě jiné urážky, poprosila Josefa z Arimatie, aby si vyžádal od Piláta tělo jejího Ježíše. Chtěla ho aspoň mrtvého uchránit a vysvobodit od nových potup. Josef šel a vysvětlil Pilátovi bolest a

¹ Medit. Vitae Christi, c. 80.

² Revel., I. 2, c. 21.

³ In Pass. Agonemque Christi hom. 54.

⁴ In Signum magnum. ML 183, 437.

⁵ Revel., I. 1, c. 10.

⁶ Revel, Sermo angelicus., c. 18.

prosbu zarmoucené Matky. Podle sv. Anselma¹ Pilát soucit s Matkou obměkčil, takže jí Spasitelovo tělo vydal.

Hle, již snímají Ježíše z kříže! Ó, přesvatá Panno, tys darovala světu svého Syna pro naši spásu s tak vroucí láskou! Ach, jak ti ho svět nyní vrací! Ó, Bože, pohleď, jak mi ho vrací svět, řekla tehdy Maria: „*Můj milý je bílý a červený*“ (Pís 5,10). Můj Syn byl bílý a červený a ty, světe, mi ho vracíš černého oteklými a červeného ne zdravím, ale ranami, jimiž jsi ho posel. Byl krásný, ale nyní už není, nyní je celý zohavený. Pohled na něho rozohňoval láskou, a nyní naplňuje hrůzou každého, kdo na něho pohlédne: „Ó, kolik mečů,“ říká Bonaventura Baduarius², „proklálo duši této Matky, když jí podali z kříže jejího Syna! Představ si jen, jaká bolest musí zachvátit každou matku, když jí podají mrtvé dítě.“

Svaté Brigitě bylo zjeveno³, že při skládání z kříže k němu postavili tři žebříky. Jak vypravuje Metafrastes⁴, nejprve svatí učedníci vytáhli hřeby z rukou, potom z nohou a odevzdali je Panně Marii. Nato jeden přidržoval Ježíšovo tělo nahoře, druhý dole a tak ho snesli z kříže. Bernardin z Busti⁵ se vžívá do bolesti Panny Marie a vidí ji, jak vystoupila na špičky a rozpráhla ruce po milovaném Synu; již ho objímá a usedá pod kříž. Dívá se na jeho pootevřená ústa, na jeho vyhaslé oči. Prohlíží rozdrásané údy a obnažené kosti. Snímá mu trnovou korunu a vidí nesčetné rány, způsobené jeho svatě hlavě. Dívá se na jeho probodené ruce a nohy a říká: Ach, Synu, kam tě zavedla tvá láska k lidem! Cos jim učinil, že tě tak ztrýznili? Tys mi byl Otcem, pokračuje Bernardin z Busti, tys mi byl Bratrem, Snoubencem, mou Rozkoší, mou Slávou, tys mi byl vším. Synu, pohleď, jak jsem zarmoucená, popatři na mě a potěš mě. Ale ach, ty už na mne nemůžeš pohledět. Promluv, řekni mi slovíčko a potěš mě! Ach, ty již nemůžeš mluvit, ty jsi mrtev. Ó, ukrutné trny – a obracejíc se k hrozným nástrojům umučení, pokračuje – vy hřeby, ty necitelné kopí, jak jste jen mohly tolik ztrýznit svého Stvořitele? Ale co říkám trny, co říkám hřeby? Vy, hříšníci, to jste, kteří jste tak přehrozně naložili s mým Synem.

Tak tehdy Panna Maria naříkala na nás. A co by řekla dnes, kdyby byla schopna bolesti? Co by trpěla dnes, když vidí, že i po smrti jejího Syna ho lidé znovu trýzní a křížují svými hříchy? Ne, nezarmoucujme již tuto Bolestnou Matku! A jestliže jsme ji v minulosti ještě zarmoutili svými chybami, učiňme, co nám říká. Říká nám: „*Pamatujte na to a zastydte se... odpadlící*“ (Iz 46,8). Hříšníci, vraťte se ke zraněnému Srdci mého Ježíše! Vraťte se kajícně, a určitě vás přijme. „Od Ježíše se utecte k Ježíšovi,“ povzbuzuje nás ústy opata Guerrika⁶, „od Soudce k Vykupiteli, od soudné stolice ke kříži.“ Svatá Panna sdělila sv. Brigitě⁷, že Ježíši snátému z kříže zatlačila oči, ale nemohla mu složit ruce. Tím nám dal Ježíš Kristus na srozuměnou, že jeho náruč zůstane vždy otevřená všem kajícím hříšníkům, kteří se k němu obrátí. Ó, světe, pokračuje Maria, hle, tvůj čas, čas milování! Od té chvíle, kdy můj Syn zemřel za tvoji spásu, se již nemůžeš strachovat, ale jen milovat, milovat svého Ježíše, který na důkaz své lásky pro tebe tak nesmírně trpěl. „Proto bylo zraněno Kristovo Srdce,“ hlásá sv. Bernard⁸, „aby byla zjevná rána neviditelné lásky ranou viditelnou.“ „Nechal-li můj Syn,“ pokračuje podle sv. Bonaventury⁹ Panna Maria, „otevřít svůj bok, aby ti dal své Srdce, sluší se, člověče, abys mu ty také daroval své srdce.“ „A jestliže chcete, Mariiny děti, dlít v Ježíšově Srdci,“ říká Hubertin z Kasale¹⁰, „jděte k němu s Pannou Marií, a ona vám tuto milost vyprosí¹¹.“

Modlitba

Ó, Panno Bolestná, veliká ve ctnostech a ještě větší v bolestech! Tvé ctnosti i tvé bolesti vyrostly z žáru tvé lásky k Bohu, neboť tvé srdce neznalo nic jiného než milovat Boha. Ó,

¹ Dialogus B. M. et Anselmi, c. 16. ML 159, 286. Mezi spisy sv. Anselma.

² Medit. Vitae Christi, c. 80.

³ Revel., I. 2, c. 21.

⁴ Or. de villa et dorm. S. Mariae. MG 115, 554.

⁵ Mariale, p. 10, De compassione et gaudio B. V., s. 1, p. 3.

⁶ In Dom. Palm. ML 185, 140.

⁷ Revel., I. 4, c. 70.

⁸ Vitis myst., c. 3. ML 184, 643. Mezi spisy sv. Bernarda.

⁹ Stim. Amoris, p. 1, c. 1. V originálu citován Raymund Jordan.

¹⁰ Arbor vitae crucifixae Jesu, I. 4, c. 24.

¹¹ Herolt, Sermones de temp. Et Sanctis: Promptuarium: Jakýsi bratrovrah a otcovrah byl dojat postním kázáním a vyznal se ze svých zločinů. Bylo mu uloženo, aby se pomodlil pokání u oltáře Bolestné Panny Marie. Zmocnila se ho přítom taková lítost, že skončil. Druhý den se v kostele ukázala tajemná holubice s papírem, na němž byla zpráva z nebe, že kajícníkova duše hned po smrti vešla do ráje.

Matko, slituj se nade mnou! Nemiloval jsem Boha, ba naopak, ještě jsem ho urážel. Pro tvé bolesti doufám, že dosáhnu odpuštění. To mi však nestačí; chci milovat svého Spasitele. Ale kdo mi vyprosí tuto milost spíše než ty, která jsi Matkou krásného milování? Panno Maria, ty dovedeš všechny potěšit, nuže, potěš i mne. Amen.

BOLEST VII.

JEŽÍŠŮV POHŘEB

Je-li matka svědkyní utrpení svého syna, není pochyb, že cítí a trpí zároveň všechny synovy bolesti. Když však její syn po mnoha bolestech skoná, má být pohřben a matka se s ním má rozloučit navždy, jaká bolest ji zachvátí při vzpomínce, že už ho nikdy nespatří! To je poslední meč, o kterém budeme nyní rozjímat. Když Panna Maria viděla svého Syna umírat na kříži, když ho svírala ve svých loktech po jeho skonu, musela se nakonec přece od něho odloučit, aby byl uložen do hrobu; musela se vzdát sladké myšlenky na jeho přítomnost.

Abychom lépe pochopili její poslední bolest, vraťme se na Kalvárii a pohlédněme na usouzenou Matku objímající mrtvého Syna. Tady mohla naříkat s Jobem: Synu můj, „*změnil ses mi v krutého protivníka*“ (Job 30,21). Vše, čím jsi vynikal, krása, půvab, ctnosti, tvé milé způsoby, všechny důkazy tvé zvláštní lásky ke mně, všechny projevy přízně, vše to se pro mne změnilo v tisíceré šípy bolesti. Čím více rozněcovaly mou lásku k tobě, tím více nyní musím trpět, když jsem tě pozbyla. Synu můj milovaný, v tobě a s tebou jsem zbavena všeho. Bernardovými¹ ústy promlouvá Panna Maria takto: „Ó, skutečný Synu Boží, tys mi byl Otce, tys mi byl Synem, tys mi byl Snoubencem, tys byl mou duší. Nyní už nemám Otce, jsem bez Snoubence, oplakávám Syna, neboť když jsem pozbyla takového Syna, pozbyla jsem všechno.“ Tak se soužila Boží Rodička, když v loktech objímala svého Syna. Svatí učedníci se oprávněně obávali, že jim tato ztrápená Matka zemře bolestí, až jí vezmou z klína mrtvého Syna, aby ho pohřbili. Proto ho vzali z jejího náručí s uctivým násilím, pomazali vonnými mastmi a zabalili do připraveného roucha, ve kterém Spasitel zanechal světu svou podobu, jak je to dodnes vidět v Turíně². A nyní ho už nesou ke hrobu, již začíná smuteční průvod. Učedníci si ho kladou na ramena, nebeští andělé ho v zástupech provázejí, svaté ženy je následují. S nimi jde za svým Synem ke hrobu Bolestná Matka. Když došli na určené místo, neměla blahoslavená Panna jiné přání, než být zaživa pohřbena se svým Synem. Zjevila sv. Brigité³: „Jak ráda bych se tehdy nechala zaživa pohřbít se svým Synem, kdyby to byla jeho vůle.“ Ale Boží vůle to nebyla. Doprovodila tedy Ježíšovo nejsvětější tělo ke hrobu a v něm uložila hřeby a trnovou korunu, jak píše Baronius⁴. Když zvedali kámen, aby hrob uzavřeli, obrátili se učedníci Páně k Nejsvětější Panně slovy: Paní, nyní musíme uzavřít hrob; vzmuž se, pohlédni naposled na svého Syna a rozluč se s ním. – Synu můj milovaný – tak asi úpěla Bolestná Matka – již nikdy tě nemám spatřit? Přijmi tedy poslední pohled své Matky, její poslední sbohem! Přijmi mé srdce, neboť to zůstává u tebe v hrobě. Sv. Fulgenc⁵ píše: „Nejsvětější Panna si vroucně přála pohřbít svou duši s Ježíšovým tělem.“ A Maria sama sdělila sv. Brigité⁶: „Vážně mohu říci, že pohřbením mého Syna jako by byla pohřbena v jednom hrobě dvě srdce.“

Nakonec vzali kámen a uzavřeli ve svatém hrobě Ježíšovo tělo, tento drahocenný poklad, nad nějž nemá ani nebe ani země nic cennějšího. – Zastavme se zde poněkud. Matka Boží pohřbila své srdce s Ježíšem, neboť Ježíš byl celý její poklad. „*Kde je váš poklad, tam bude i vaše srdce*“ (Lk 12,34). Kde my pochováváme svá srdce? Ve tvorech nebo v blátě? Proč ne v Ježíšovi, který s námi zůstal i po svém Nanebevstoupení, a to ne už mrtvý, ale živý v Nejsvětější Svátosti oltářní, aby mohl být s námi a mít naše srdce.

Ale vraťme se k Nejsvětější Panně. Podle Bonaventury Baduaria⁷ dříve, než odešla od hrobu, blahořečila posvátné skále: Ó, šťastná skálo, která nyní v sobě uzavíráš toho, kterého jsem po devět měsíců nosila v životě, blahořečím ti a závidím ti. Tobě ponechávám, abys střežila mého Syna, který je všechno mé blaho, všechna má láska. Nato se obrátila k Věčnému Otci: Otče Věčný, tobě poroučím tvého a svého Syna. Těmito slovy se rozloučila se Synem a s hrobem a odcházela domů. „Vracela se tak zarmoucená a smutná, tato ubohá Marie,“ píše sv. Bernard⁸, „že mnohé i proti jejich vůli pohnula k slzám.“ Nikdo, kdo ji potkal, se

¹ Liber de Pass. Christi... ML 182, 1136. Mezi spisy sv. Bernarda.

² Srov. Hynek, Umučení Páně vědou odhalené, 2. vyd., Praha 1936.

³ Revel., I. 1, c. 10.

⁴ Annales a.D. 34, n. 131.

⁵ Nelze ověřit.

⁶ Revel., I. 2, c. 21.

⁷ Medit. Vitae Christi, c. 83.

⁸ De lament. V. M.: Liber de Pass. Dom... ML 182, 1140. Mezi spisy sv. Bernarda.

neubráníl slzám. „Svatí učedníci a ženy, které ji provázely,“ pokračuje světec, „plakaly více nad ní než nad Pánem.“

Podle slov Bonaventury Baduaria¹ ji příbuzné zahalily do smutečního závoje. Když šla na zpáteční cestě kolem kříže, dosud zkropeného Ježíšovou krví, byla první, která se mu poklonila: Svatý kříži, pravila, líbám tě a klaním se ti: již nejsi potupným dřevem, ale Trůnem lásky a Oltářem milosrdenství, posvěceným krví Božího Beránka, který se na tobě obětoval za spásu světa. – Od kříže se vrátila domů. Sotva tam přišla, rozhlížela se všude po svém Ježíši, ale neuviděla ho. Místo drahého Syna se před její zrak draly všechny vzpomínky na jeho krásný život a přehořkou smrt. Tu vzpomínala, jak kdysi objímala svého Syna v betlémské stáji a jak s ním tolik roků rozmlouvala v nazaretském domku. Vzpomínala na vzájemné důkazy lásky, vroucí pohledy a slova věčného života, vyšlá z jeho božských úst. A opět jí vstoupil na mysl dnešní žalostný výjev. Znovu vidí hřeby, trny, rozdrásané Synovy údy, hluboké rány, obnažené kosti, pootevřená ústa, zakalené oči. Jak bolestnou nocí byla tato noc pro Pannu Marii! Hle, nyní se Bolestná Matka obrací k sv. Janovi a smutně se ho ptá: Jene, kde je tvůj Mistr? A Maří Magdaleně říká: Dcero, řekni mi, kde je tvůj Miláček? Ó, Bože, kdo nám ho vzal? Dává se do pláče a s ní pláčou všichni. Duše má, ty nepláčeš? Obrát se k Marii a řekni jí se sv. Bonaventurou²: „Dovol mi, Paní, dovol mi plakat s tebou; ty jsi nevinná, já vinný.“ Pros ji alespoň, aby ti bylo dopřáno plakat s ní: „Dej, abych s tebou slzy lil“³. Ona pláče z lásky, ty plač z bolesti nad svými hříchy. Tak se i tobě může dostat blahého štěstí, o kterém se dočteš v přípojeném příkladu.

Příklad. P. Engelgrave⁴ vypráví o řeholníkovi, který hrozně trpěl úzkostmi, že býval blízko zoufalství. Dětinně však uctíval Bolestnou Pannu Marii a obracel se na ni ve svém soužení. Vzpomínkou na její bolesti býval vždycky potěšen a posílen. Když umíral, dorážel na něho zlý duch více než kdy jindy úzkostmi a pokoušel ho k zoufalství. Slitovná Matka Boží, když viděla ubohého syna tak trápeného, se mu zjevila a řekla: „Synu můj, proč se rmoutíš, když jsi mne tak často těšil v mém zármutku? Pohled, Ježíš mne posílá k tobě, abych tě potěšila. Vzmuž se a pojď se mnou do nebe.“ Po těch slovech zbožný řeholník rozradostněný a plný důvěry tiše skonal.

Modlitba

Má Bolestná Matko, nesmím tě nechat plakat samotnou. Ne, musím se k tobě přidružit svými slzami. Dnes žádám na tobě tuto milost: vypros mi, abych ustavičně rozjímal a něžně ctil umučení Ježíše Krista a tvoje, abych po všechny dny svého života, které mi ještě zbývají, oplakával tvoje bolesti, má Matko, a bolesti svého Vykupitele. Tyto bolesti, doufám, mi v hodině smrti vlijí důvěru a sílu, abych nezoufal při pohledu na urážky, jichž jsem se dopustil proti svému Spasiteli. Kéž mi vyprosí odpuštění, setrvání a nebe, kde – jak se těším – se budu s tebou radovat a velebit nekonečné Boží milosrdenství po celou věčnost. Tak doufám, tak se staň. Amen, amen.

Poznámka: Kdo se chce modlit Korunku k uctění bolestí Panny Marie, najde ji na konci knihy. Složil jsem ji před několika roky a zařadil ji sem pro pohodlí ctitelů Bolestné Matky. Prosím všechny, kdo budou uctívat její bolesti, aby mne svěřili do její ochrany.

„Ó, Paní, která se zmocňuješ lidského srdce něžností, neuchvátila jsi i moje srdce? Ó, Uchvatitelko srdcí, kdy mi vrátíš mé srdce? Chraň je se svým srdcem a skryj je v boku svého Syna. Potom budu mít to, nač se těším, protože ty jsi naše naděje.“⁵

¹ Medit. Vitae Christi, c. 83.

² Cituje Siniscalchi, Il martirio del Cuore di M. Addol., c. 34.

³ Sekvence Stabat Mater.

⁴ Lux evang., p. 2 Dom. Infra Oct. Nativ.

⁵ Meditatio in salve Regina. ML 184, 1077. Mezi spisy sv. Bernarda.

III. O ctnostech nejblahoslavenější Panny Marie

§ 1 - O POKOŘE PANNY MARIE

§ 2 - O LÁSCE PANNY MARIE K BOHU

§ 3 - O LÁSCE PANNY MARIE K BLIŽNÍMU

§ 4 - O VÍŘE PANNY MARIE

§ 5 - O NADĚJI PANNY MARIE

§ 6 - O ČISTOTĚ PANNY MARIE

§ 7 - O CHUDOBĚ PANNY MARIE

§ 8 - O POSLUŠNOSTI PANNY MARIE

§ 9 - O TRPĚLIVOSTI PANNY MARIE

§10 - O MODLITBĚ PANNY MARIE

„Chceme-li si jistěji a hojněji získat přízeň svatých, následujme jejich ctnosti,“ radí sv. Augustin¹. „Vidí-li svatí, že se cvičíme v těch ctnostech, ve kterých se cvičili oni, tím spíše se za nás přimluví.“ Panna Maria, Královna svatých a naše první Orodovnice, si přeje, aby se duše, kterou vyrvala z ďáblových spárů a smířila s Bohem, rozhodla ji následovat, neboť jinak by ji nemohla v takové míře zahrnovat milostmi, jak by si přála. Zato však blahoslavenými nazývá všechny, kteří svým životem krácejí v jejích stopách: „*Nyní tedy, synové, slyšte mě: Blaze těm, kdo dbají na mé cesty*“ (Př 8,32). Kdo miluje, buď už je nebo bude podobný milované osobě podle latinského přísloví: Láska stejné buď nachází nebo činí. Proto Sofron² napomíná: „Lneme-li láskou k Panně Marii, musíme v sobě vytvářet její obraz, neboť to je největším důkazem naší lásky k ní.“ Richard od sv. Vavřince³ ujišťuje, že jen ti jsou nebo se mohou nazývat dětmi Svaté Panny, kdo chtějí žít jejím životem. „Ať syn následuje svoji Matku,“ povzbuzuje sv. Bernard⁴, „neboť jen tak se mu dostane její přízně; kdo ji ctí jako Matku, ona ho bude mít a vyznamenávat jako syna.“

Je pravda, že nám evangelia zaznamenala jen velmi málo o ctnostech této nebeské Matky, nicméně napověděla, že byla plná milostí. Tím však řekla vše, i že se skvěla všemi ctnostmi, i že všechny byly v hrdinském stupni. „Zatímco jiní světci,“ píše sv. Tomáš⁵, „vynikli jen v některé ctnosti, přesvatá Panna vynikla ve všech a ve všech nám září jako vzor.“ A podobně říká i sv. Ambrož⁶: „Její život sám je školou ctnosti pro všechny.“ Proto nás také povzbuzuje: „Panenství a Mariin život ať vám jsou obrazem, v němž září podoba ctností. Zde čerpejte příklady, jak žít, v čem se polepšit, před čím prchat, co si osvojit.“

Základem všech ctností podle učení svatých Otců je pokora. Nuže, na prvním místě zkoumejme, jak velická byla pokora Matky Boží.

¹ Sermo 225. ML 39, 2160.2161. Homilie je asi dílem Caesaria Arelatského.

² De Assumpt. ML 30, 139.

³ De laud. B. M. V., I. 2, c. 5.

⁴ In Antiphonam Salve Regina S. IV. ML 184, 1061. Mezi spisy sv. Bernarda.

⁵ Expos. Super Salut. Angel.

⁶ De Virginibus, I. 2, c. 3. ML 16, 210.

§ 1: O POKOŘE PANNY MARIE

„Pokora,“ říká sv. Bernard¹, „je základem a strážkyní ctností.“ A oprávněně. Bez pokory není v duši jediná ctnost; i kdyby duše měla všechny, zmizí-li pokora, zmizí i ony. Naopak zase, Bůh má tak veliké zalíbení v pokoře, že okamžitě přichází k té duši, která je pokorná, píše sv. František Saleský² sv. Františce de Chantal. Tato krásná a nutná ctnost nebyla ve světě známá; teprve až když sestoupil na zem Boží Syn, naučil nás ji svým příkladem a uložil nám, abychom ho v ní následovali: „*Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorného srdce*“ (Mt 11,39). A jako Panna Maria byla první a nejdokonalejší učednicí Ježíše Krista ve všech ctnostech, tak vynikla též v pokoře a kvůli ní si zasloužila být vyvýšena nade všechny tvory. Sv. Mechtild³ bylo zjeveno, že první ctností, v níž se blahoslavená Panna cvičila od svého dětství, byla pokora.

Prvním rysem pokorného srdce je skromné smýšlení o sobě. Panna Maria o sobě vždy smýšlela tak skromně, jak bylo zjeveno výše jmenované sv. Mechtildě, že se nad nikoho nevynášela, přestože věděla, jako bohatě byla milostmi povznesena nad jiné. Tento smysl mají podle opata Ruperta⁴ slova Velepísně: „*Učarovala jsi mi, sestro má, nevěsto, učarovala jsi mi jediným pohledem svých očí...*“ (Pís 4,9). Pokorným smýšlením o sobě ranila Maria srdce Boží. Nedá se tvrdit, že by se Panna Maria považovala za hříšnici, neboť pokora je pravda, říká sv. Terezie⁵, a přesvatá Panna si byla vědoma, že Boha nikdy neurazila; také nelze tvrdit, že by nechtěla vyznat, že od Boha obdržela větší milosti než ostatní tvorové, vždyť pokorné srdce rádo přiznává zvláštní Boží dary, aby se tím více mohlo pokořit. Ale Rodička Boží v jasnějším světle poznávala nekonečnou velebnost a dobrotu svého Boha a poznávala i dokonaleji svoji nízkost. Proto se pokořovala víc než jiní a říkala s nevěstou z Velepísně: „*Nehledte na mne, že jsem až dočerna opálená, že mě tak ožehlo slunce*“ (Pís 1,6). Podle sv. Bernarda⁶ jako by řekla: Přiblížím-li se k němu, zjišťuji, že jsem černá. „Panna Maria,“ učí sv. Bernardin⁷, „neustále uvažovala o Boží velebnosti a o své nicotnosti. Stejně jako se žebračka nevypíná kvůli darovanému nádhernému oděvu, ale poníží se při pohledu na něj před dárce a vzpomíná na svou chudobu, tak i Panna Maria: Čím více viděla svoje obohacení, tím více se pokořovala při vzpomínce, že to vše je darem Božím. Sama zjevila sv. Alžbětě Durynské⁸: „Bud' přesvědčená, že jsem se považovala za nejnižší a nehodnou Boží milosti.“ „Po Synu Božím nebyl tvor,“ říká sv. Bernardin⁹, „který by byl více povýšen než Maria, a nebyl také nikdo, kdo by se hlouběji pokořoval, než Panna Maria.“

Druhým rysem pokory je skrývání Božích darů před druhými. Panna Maria nechtěla ani sv. Josefovi zjevit milost svého vyvolení za Matku Boží. Sv. Josef zpozoroval její mateřství a potřeboval její vysvětlení, aby byl zbaven nejistoty o její počestnosti nebo aspoň rozpaků. Na jednu stranu nemohl pochybovat o jejím panenství, na druhou stranu mu bylo neznámé tajemství Vtělení. Aby se zbavil duševního zmatku, rozhodl se, že ji tajně propustí (Mt 1,19). Kdyby ho nebyl býval anděl upozornil, že jeho snoubenka počala z Ducha Svatého, jistě by ji propustil.

Pokorný odmítá chválu a přenáší ji na Boha. Jak se Panna Maria zachvěla při chvalořeči archanděla Gabriela! A sotva ji pozdravila sv. Alžběta: „*Požehnaná jsi nade všechny ženy... Jak to, že ke mně přichází Matka mého Pána? A blahoslavená, která uvěřila...*“ (Lk 1,42n.45), ihned Panna Maria vztahuje tuto chválu na Boha a odpovídá pokorným chvalozpěvem: „*Velebí má duše Hospodina.*“ Jako by řekla: Alžběto, ty chválíš mne, ale já vzdávám chválu Hospodinu, kterému jedinému náleží všechna čest. Ty se divíš, že já přicházím k tobě, já se však divím Boží dobrotě, v Bohu plesá můj duch. Ty mne velebíš, že jsem uvěřila, já opět velebím

¹ In Nativ. Dom., s. 1. ML 183, 115.

² Lettre 238 bis á la Baronne de Chantal 1er nov. 1604.

³ Liber spec. Gr., p. 1, c. 29.

⁴ Comm. in Cant. cant., l. 4. ML 168, 891.

⁵ Las Moradas, Mor. Sextas, c. 10.

⁶ In Cant., s. 28. ML 183, 928.

⁷ Serm. Pro festiv. B. M. V., s. 4.

⁸ Medit. Vitae Christi, c. 3. Mezi spisy sv. Bonaventury.

⁹ Serm. Pro festiv. B. M. V., s. 4; Fer. II post Dom. Oliv.

Boha, který povýšil moji nízkost. Proto řekla Panna Maria sv. Brigitě¹: „Proč jsem se tak hluboce pokořovala nebo proč jsem si zasloužila tak nesmírnou milost? Proto, že jsem uznala a věděla, že nejsem nic a že nemám ze sebe nic. Proto jsem nežádala chválu pro sebe, ale jediné pro Dárce milostí a svého Tvůrce.“ Sv. Augustin² volá v kázání o pokoře Panny Marie: „Opravdu, blahoslavená Pokora, která lidem zrodila Boha, otevřela ráj a vysvobodila duše od pekla.“ Pokorní si kladou za čest sloužit jiným. Ani Panna Maria se nezdřáhala sloužit sv. Alžbětě po dobu tří měsíců. Sv. Bernard podotýká³: „Alžběta se divila, že Maria přišla, ale podivnější je, že nepřišla, aby bylo slouženo jí, ale aby sama sloužila.“

Pokorní volí ústraní a volí si poslední místo. Tak jednala, jak říká sv. Bernard⁴, také Panna Maria. Aby nerušila Syna, nechtěla vstoupit do domu, kde vyučoval, i když s ním chtěla mluvit, jak vypravuje sv. Matouš (Mt 12,46-50). V kruhu apoštolů si ve večeradle zvolila poslední místo. Sv. Lukáš píše: „*Všichni se svorně a vytrvale modlili spolu se ženami a s Marií, matkou Ježíšovou*“ (Sk 1,14). Sv. Lukáš ji uvedl na posledním místě ne proto, že by snad nevěděl, že jí jako Matce Boží přísluší první místo, nýbrž proto, že si sama zvolila poslední místo až za apoštoly a ostatními ženami. Podle výkladu jednoho spisovatele⁵ uvádí sv. Lukáš všechno tak, v jakém pořadí seděli ve večeradle. Sv. Bernard⁶ k tomu podotýká: „Oprávněně se poslední stala první, neboť i když byla první, učinila ze sebe poslední.“

Pokorní si později libují v pohrdání. Není známo, že by byla Panna Maria v Jeruzalémě na Květnou neděli, kdy byl její Syn přijímán od lidu s takovou slávou. Zato v den jeho smrti vystoupila veřejně na Kalvárii a snášela potupu, která ji stíhala jako matku odsouzenice, umírajícího bezectně potupnou smrtí. Sama kdysi řekla sv. Brigitě⁷: „Je něco potupnějšího než být nazván bláznem, trpět všemožný nedostatek a považovat se za nejnehodnějšího ze všech? Taková byla, má dcero, moje pokora; to byla celá moje radost, celá má vůle, neboť jsem si nepřála nic víc, než se zalíbit svému Synovi.“

Ctihodné Sestře Pavle z Foligna⁸ byla zjevena v jednom vytržení podivuhodná pokora Svaté Panny; řeholnice ztrnulá úžasem své vidění sdělila zpovědníkovi: „Pokora Matky Boží! Ó, Otče, pokora Matky Boží! Není na světě ani nejmenší stopy po pokoře, jakou vynikala Panna Maria.“ A jindy Spasitel ukázal sv. Brigitě⁹ dvě ženy, z nichž jedna byla samá nádhera a marnivost: Toto je pýcha, řekl. Ta druhá s hlavou skloněnou, ke všemu poslušná a zaměstnávaná se jediné Bohem a nepovažující sebe za nic, je pokora a její jméno je Maria. Tím chtěl Bůh naznačit, že jeho nejsvětější Matka byla tak pokorná, že byla pokora sama.

Není pochyb, že pro naši přirozenost podlomenu hříchem není podle výroku sv. Řehoře z Nyssy¹⁰ těžší ctnost než pokora. A přece není vyhnutí, chceme-li být pravými Mariinými dětmi, než abychom byli pokorní. „Nemůžeš-li následovat čistotu pokorné Panny,“ říká sv. Bernard¹¹, „následuj pokoru Panny.“ Pyšní se jí protiví, a zve k sobě jen pokorné: „*Kdo je maličký, pojď ke mně*“ (Př 9,4). Richard od sv. Vavřince¹² píše: „Panna Maria nás chrání pláštěm pokory.“ Totéž chtěla říci Panna Maria sv. Brigitě¹³ slovy: „I ty, má dcero, pojď a skryj se pod můj plášť; tímto pláštěm je moje pokora.“ A připojila: „Rozjímání o mé pokoře je dobrým, hřejícím pláštěm. Ale jako plášť zahřívá pouze toho, kdo ho nosí, a to nejen v myšlenkách, ale skutečně, tak také moje pokora nikomu neprospěje, leda když se každý vynasnaží ji následovat. Oděj se proto, má dcero, touto pokorou!“ – Ó, jak jsou Panně Marii drahé pokorné duše! Sv. Bernard¹⁴ dosvědčuje: „Přesvatá Panna zná a miluje jen ty, kteří ji milují, je blízká těm, kdo ji vzývají, zvláště však těm, kdo se jí podobají čistotou a pokorou.“ A povzbuzuje: „Milujete-li Marii, snažte se o tuto ctnost.“ – P. Martin d'Alberro¹⁵ T.J. z lásky k Panně Marii zametal dům a vynášel smetí. Jak vypravuje jeho životopisec P. Nieremberg, zjevila se mu

¹ Revel., I. 2, c. 23.

² In festo Assumpt., s. 208. ML 39, 2133. Mezi spisy sv. Augustina.

³ Sermo de aqueductu. ML 183, 442.

⁴ Sermo in Signum magnum. ML 183, 445.

⁵ Cornelius a Lapide, In Acta Apostolica I, 14.

⁶ Sermo in Signum magnum. ML 183, 436.

⁷ Revel., I. 2, c. 23.

⁸ Sestra Pavla z Foligna, zakladatelka Oratoria sv. Voršily ve Folignu, zemř. 1647.

⁹ Revel., I. 1, c. 29.

¹⁰ De beatitud. Or. 1. MG 44, 1202.

¹¹ Hom. 2 super Missus. ML 183, 59.

¹² De laud. B. M. V., I. 2, c. 1.

¹³ Revel., I. 2, c. 23.

¹⁴ In Antiphonam Salve Regina. ML 184, 1061. Mez spisy sv. Bernarda; In Signo magnus. ML 183, 436.

¹⁵ Patrignani, Menologio, Del P. Martino d'Alberro, 1. sett. 1596.

jednou Panna Maria a jako na poděkování mu řekla: „Převelice si vážím tohoto pokorného skutku, který jsi vykonal z lásky ke mně!“

Modlitba. Ó, moje Královno, nikdy nemohu být tvým pravým dítětem, když nebudu pokorný. Ale svými hříchy, jak sama vidíš, jsem byl svému Bohu nejen nevděčný, ale i pyšný. Ó, moje Matko, uzdrav mne. Pro zásluhy své pokory mi vypros, abych byl pokorný, a tak se stal tvým synem. Amen.

§ 2: O LÁSCĚ PANNY MARIE K BOHU

Sv. Albert Veliký¹ říká: „Kde je větší čistota, tam je větší láska.“ Čím je srdce čistší a odpoutanější od sebe, tím je plnější láskou Boží. Panna Maria byla pokora sama a žila zcela odpoutaná od sebe, proto také byla plná Boží lásky a její láska převyšovala podle sv. Bernardina² lásku andělů i lidí. Oprávněně ji sv. František Saleský³ mohl nazvat Královnou lásky.

Bůh přikázal člověku, aby ho miloval celým srdcem: „*Milovat budeš Pána Boha svého z celého svého srdce*“ (Mt 22,37). Ale toto přikázání, jak učí sv. Tomáš⁴, nebude dokonale splněno na této zemi, ale až v nebi. „Nebylo ale možné“, podotýká sv. Albert Veliký⁵, „aby Bůh uložil nějaké přikázání, které by nebylo od nikoho splněno; byla tu proto Rodička Boží, která ho splnila dokonale.“ Totéž potvrzuje Richard od sv. Viktora⁶: „Matka našeho Spasitele konala každou ctnost v nejvyšší míře. Kdo kdy splnil tak jako ona první přikázání: Milovat budeš Pána Boha svého z celého svého srdce? Božská láska v ní vzplanula tak, že byla u ní vyloučena každá chyba.“ „Láska Boží“, říká sv. Bernard⁷, „tak zranila a pronikla Mariinu duši, že v ní nebylo místo, které by zůstalo láskou nezraněno.“ Ano, Panna Maria mohla říci: „*Můj milý je můj a já jsem jeho*“ (Pís 2,16). „I serafové by mohli sestoupit z nebe,“ píše Richard⁸, „a učit se lásce k Bohu od Mariina srdce.“

Bůh, který je láska, sestoupil na zem, aby ve všech roznítil plameny své božské lásky; žádné srdce však neroznítil touto láskou tak, jako srdce své Matky, které, protože nebylo zatíženo náklonností k časným věcem, mohlo cele vzplanout tímto svatým ohněm. To dosvědčuje Sofron⁹: „Božská láska ji tak celou zapálila, že ji nepoutalo nic pozemského; celá bytost byla zanícena a opojena láskou.“ Srdce Panny Marie bylo výhni lásky a lze u ní docela vhodně použít slov z Velepísně: „*Žár její je žár ohně, plamenů*“ (Pís 8,6). „Její srdce bylo ohněm, protože uvnitř plálo láskou, a plamenem, protože také navenek všem zářilo leskem ctností,“ vysvětluje Anselm Laonský¹⁰. Když Panna Maria chovala na svých loktech Ježíše, větším právem mohla být nazvána „ohněm nesoucím oheň“ než žena, o níž vypravuje Hippokrates, že nosila oheň v rukou. „Jako oheň rozpaluje železo,“ říká sv. Ildefons¹¹, „tak ji celou rozžhavlil Duch Svatý, že v ní bylo vidět jenom plamen Ducha Svatého a že v ní hřál jenom oheň této lásky.“ Svatý Tomáš z Villanovy¹² připodobňuje Mariino srdce k tomu keři, který hořel před Mojžíšem, ale neshořel. Proto mohl svatý Jan podle sv. Bernarda¹³ vidět Pannu Marii oděnou sluncem, neboť láskou byla co nejtěsněji spojena s Bohem – tímto hořícím Sluncem – a to tak, jak je jen tomu možné.

O to se opírá také myšlenka sv. Bernardina Sienského¹⁴, že Svatá Panna nebyla nikdy pokoušena ďáblem. Jako před velkým ohněm prchají mouchy, tak před srdcem Panny Marie, tímto Plamenem lásky, prchali ďáblové a neodvážili se k ní přiblížit. Podobně i Richard od sv. Viktora¹⁵: „Bhlahoslavená Panna se jevila pekelným mocnostem tak hrozná, že se neosmělily k ní přistoupit a pokoušet ji; odstrašoval je žár její lásky.“ Panna Maria sama zjevila sv. Brigittě¹⁶, že na tomto světě neměla jinou myšlenku, jiné přání a jinou radost mimo Boha. „Její požehnaná duše se těšila již na této zemi jakémusi patření na Boha nesčetnými úkony lásky,“ píše Suarez¹⁷. Více se mi ale líbí, co říká Bernardin z Busti¹⁸, že Panna Maria nevzbuzovala lásku jen občas jako jiní svatí, nýbrž jediným stálým úkonem milovala ze zvláštní výsady Bo-

¹ Quaest. Super Missus., q. 46. V originálu je jmenován sv. Anselm.

² Sermo de glor. Nomine V. M., a. 1, c. 2.

³ Traité de l'amour de Dieu, I. 3, ch. 8.

⁴ Summa Theologiae II-II, q. 44, a. 6.

⁵ Quaest. Super Missus, q. 135.

⁶ De Emmanuele libri duo, I. 2, c. 29. ML 196, 663.

⁷ In Cant., s. 29. ML 183, 932.

⁸ Nelze ověřit.

⁹ De Assumpt. ML 96, 136.

¹⁰ Anselmus Laudunensis, Enarr. in Cant. cant., c. 8. ML 162.1225. V originálu jmenován sv. Anselm.

¹¹ De Assumpt. ML 96, 242. Řeč nejistého původu.

¹² In festo Annunt. B. M. V.

¹³ Sermo in Signum magnum. ML 183, 431.

¹⁴ Serm. Pro fest. B. M. V., s. 4, a. 3, c. 2.

¹⁵ In Cant., c. 26. ML 196, 483.

¹⁶ Revel., I. 1, c. 10.

¹⁷ De Inc., p. 2, disp. 18, sect. 4.

¹⁸ Mariale, p. 2, s. 5, p. 7.

ha nepřetržitě a trvale. Jako královský orel měla zrak neustále upřený na Slunce Boží, takže podle mnicha Mikuláše¹ jí v tom nevadila ani vnější činnost. Svatý Germanos² proto vidí v obětním oltáři, na němž hořel ve dne v noci posvátný oheň, předobraz Svaté Panny.

Ani spánek nebránil Panně Marii v lásce k Bohu. „Byl-li,“ jak tvrdí sv. Augustin³, „dán takový vynikající dar našim prarodičům, jistě jej Bůh neodepřel ani své Matce.“ Totéž připouští i Suarez, opat Rupert, sv. Bernardin a sv. Ambrož⁴, který píše: „Když její tělo odpočívalo, duše bděla.“ Tak se na Panně Marii splnilo slovo svatopisce: „*Její svítilna nehasne ani v noci*“ (Př 31,18). „Zatímco se její tělo zotavovalo jemným spánkem, její duše se povznášela k Bohu,“ říká sv. Bernardin⁵; „v této době se s Bohem spojovala dokonaleji než kdokoli jiný v plném bdění.“ Mohla zvolat s nevěstou z Velepísně: „*Spím, ale srdce mé bdí*“ (Pís 5,2). „Stejně šťastná byla ve spánku i v bdění,“ vyznává Suarez⁶. Jedním slovem, musíme opakovat se sv. Bernardinem⁷: „Panna Maria, dokud žila na zemi, milovala Boha bez přerušení a nikdy nejednala jinak, než podle přání Boží moudrosti, a tak ho milovala, jak poznávala, že ho má milovat.“ Jako sv. Albert Veliký⁸, i my můžeme věřit, že Panna Maria byla naplněna tak velkou láskou, že více pouhý tvor na této zemi nesnese. „Svou vřelou láskou se Maria stala tak krásnou, že Bůh neváhal sestoupit z nebe,“ píše sv. Tomáš z Villanovy⁹, „a stát se v jejím lůně člověkem.“ A sv. Bernardin¹⁰ volá: „Hle, Panna, která ctností zranila a uchvátila srdce Boží.“

Protože ale Panna Maria tak vroucně miluje Boha, co nejvroucněji žádá od svých ctitelů, aby milovali Boha, jak jen dovedou. Blah. Anděle z Foligna¹¹ zjevila jednou po svatém přijímání: „Andělo, buď požehnána mým Synem; snaž se ho milovat, jak jen můžeš.“ A sv. Brigittě¹² opět: „Dcero, chceš-li být se mnou v důvěrném styku, miluj mého Syna.“ To je celé její přání, vidět, že je její Syn, Bůh, milován. Novarino¹³ se ptá, proč prosí Svatá Panna s nevěstou z Velepísně anděly, aby zvěstovali Pánu, jak ho vřele miluje: „*Zapřísahám vás, jeruzalémské dcery, jestliže najdete mého milého, co mu sdělíte? Že jsem nemocná láskou*“ (Pís 5,8). „Cožpak Bůh nevěděl, jak ho miluje? Proč žádá, aby jejímu Milému ukázaly ránu, kterou jí sám zasadil?“ A odpovídá, že Matka Boží spíš nám než Bohu chtěla zjevit svou lásku, aby nás zranila stejnou ránou lásky Boží. „Poněvadž celá vzplála Boží láskou, zapaluje láskou všechny, kdo ji milují a blíží se k ní, a činí je sobě podobnými“ (sv. Bonaventura)¹⁴. Ne bezdůvodně ji sv. Kateřina Sienská¹⁵ nazývala „Nosičkou ohně Boží lásky“. Chceme-li tedy i my hořet tímto blaženým plamenem, přibližujme se k této své Matce modlitbami a prosbami.

Modlitba. Královno lásky, Panno Maria, nejvýš Bohem milovaná a nejvíce ze všech tvorů milující Boha – jak tě nazval sv. František Saleský¹⁶ – ó, má Matko, tys plála vždy a cele láskou k Bohu. Rač mi dát aspoň jednu jiskřičku této lásky. Tys prosila svého Syna za ty snoubence, kterým se nedostávalo víno: „*Nemají víno*“ (Jan 2,3); a za nás by ses nepřimluvila, když se nám nedostává láska k Bohu, kterého jsme přece povinni milovat nade vše? Ó, řekni jen: Nemají lásku – a vypros nám tuto lásku. Jinou milost nežádáme. Ó, Matko, pro svou lásku k Ježíši, vyslyš nás, oroduj za nás. Amen.

¹ In Nativ. B. M. V. ML 144, 739. Mezi spisy sv. Petra Damiani.

² Sermo in ingerssum. MG 98, 294.

³ Contra Jul., I. 5, c. 10. ML 44, 808.

⁴ Suarez, De Inc., p. 2, disp. 18, sect. 2; Rupertus, Comm. in Cant., I. 5. ML 168, 911; s. Bernardinus, Serm. Pro fest., s. 4; De Virg., I. 2, c. 2. ML 16, 209.

⁵ Viz předchozí.

⁶ Viz předchozí.

⁷ Viz předchozí.

⁸ Mariale, c. 96.

⁹ In festo Nat. Dom., conc. 8.

¹⁰ Pro festiv. B. M. V., s. 5. De Nativ.

¹¹ Acta SS. Bolland. 4. Jan.

¹² Revel., I.1, c. 20.

¹³ Umbra virg., c. 11, exc. 28.

¹⁴ Cituje Novarino, Umbra virg., c. 11, exc. 28.

¹⁵ Alcume orazioni di S. Caterina di Siena, or. 11 (Siena 1707).

¹⁶ Traité de l'amour de Dieu, I. 3, ch. 8.

§ 3: O LÁSCE PANNY MARIE K BLIŽNÍMU

Láska k Bohu a láska k bližnímu je nám uložena tímto příkázáním: „*A tak máme od něho toto přikázání: Kdo miluje Boha, ať miluje i svého bratra*“ (1 Jan 4,21). Sv. Tomáš¹ to odůvodňuje tím, že kdo miluje Boha, miluje také vše, co miluje Bůh. Sv. Kateřina Janovská² řekla jednou Spasiteli: „Pane, ty mi poroučíš, abych milovala bližního, a já nemohu milovat nikoho jiného než tebe.“ A Spasitel jí odpověděl: „Kdo miluje mne, miluje vše, co miluji já.“ Ale jako nebyl a nebude nikdo, kdo by Boha více miloval než Panna Maria, tak nebyl a nebude nikdo, kdo by miloval bližního více než ona. Kornelius a Lapide³ při výkladu slov Velepísně „*Přenosný trůn si král zhotovil, král Šalomoun, ze stromů libanonských*“ (Pís 3,9) říká, že tímto trůnem bylo Mariino lůno, v němž přebývalo Vtělené Slovo a Matku naplnilo svou láskou, aby pomáhala každému, kdo se k ní obrátí o pomoc.

Dokud žila Panna Maria na zemi, milovala bližního tak, že bez prošení pomáhala nuzným, jako to učinila na svatbě v Káni. Slovy „*Nemají víno*“ vysvětlila svému Synovi tíseň snoubenců a žádala na něm zázračné proměnění vody ve víno. – Jak spěchávala, když šlo o pomoc bližnímu. S chvátáním odešla na hory do Alžbětina domu, aby jí sloužila (Lk 1,39). – Skvěleji nám však nemohla dokázat svoji velkou lásku, než když pro naši spásu obětovala svého Syna. „Tak Maria milovala svět,“ říká sv. Bonaventura⁴, „že za něj vydala svého jediného Syna.“ A sv. Anselm⁵ ji velebí: „Ó, Požehnaná mezi všemi ženami, ty převyšuješ anděly čistotou a svatě milosrdenstvím.“ „Tato její láska k nám neustala,“ ujišťuje Konrád Saský⁶, „ani nyní, kdy je na nebesích; jen ještě víc vzrostla, protože nyní vidí lépe lidskou bídu.“ Dále píše: „Mariino milosrdenství bylo veliké, pokud žila ve vyhnanství na zemi, nyní je však větší, kdy kraluje v nebesích.“ Anděl zjevil sv. Brigitě⁷, že každý, kdo se modlí k blahoslavené Panně, dostane milost od její dobroty. Co by z nás bylo, kdyby za nás Maria neorodovala! Ježíš Kristus sám světici řekl: „Kdyby nebylo proseb mé Matky, nebylo by naděje na milosrdenství.“

Blahoslavený, říká Rodička Boží, kdo mé učení slyší a následuje mne v lásce k bližnímu: „*Blaze člověku, který mě poslouchá, bdí u mých dveří den ze dne a střeží veřeje mého vchodu*“ (Př 8,34). Sv. Řehoř Naziánský⁸ dosvědčuje, že přízeň Panny Marie si nejvíce zajistíme milosrdenstvím k bližnímu. A jako Spasitel rozkázal: „*Budte milosrdní, jako je milosrdný váš Otec*“ (Lk 6,36), tak také Panna Maria vybízí všechny své ctitele: Budte milosrdní, jako je milosrdná vaše Matka. Je jisté, že Bůh a Panna Maria k nám budou tak milosrdní, jak my budeme milosrdní k bližním: „*Dávejte a bude vám dáno. Neboť jakou měrou měříte, takovou Bůh naměří vám*“ (Lk 6,38). Sv. Jan Zlatoústý⁹ říkával: „Dávej chudému, a budeš mít za odměnu nebe.“ Podle sv. apoštola Pavla nás láska k bližnímu oblaží zde i na věčnosti: „*zbožnost (milosrdná láska) je užitečná pro všechno a má zaslíbení pro život nynější i budoucí*“ (1 Tim 4,8). V knize Přísloví čteme: „*Hospodinu půjčuje, kdo se smilovává nad nuzným*“ (Př 19,17). K tomu sv. Jan Zlatoústý¹⁰ podotýká: „Kdo pomáhá bližnímu, půjčuje Bohu.“ Jestliže tedy půjčujeme Bohu, Bůh je naším dlužníkem.

Modlitba. Ó, Matko milosrdenství, ty jsi plná lásky ke všem; vzpomeň na moji ubohost, vždyť ji dobře znáš. Svěř mě Bohu, který ti nic neodepře. Vyžádej mi milost, abych tě následoval ve svaté lásce jak k Bohu, tak k bližnímu. Amen.

¹ Summa Theologiae II-II, q. 1, a. 3 ad 1.

² Marabotto, Vita mirabile... di S. Caterina Fiesca... Padova 1743.

³ In Cant. cant. 3, 9.

⁴ In I sent. dist. 48, Dubia cca litt. Mag., dub. 4.

⁵ Or. 50. ML 159, 949.

⁶ Speculum B. V. M., lect. 10.

⁷ Revel., I. 3, c. 30.

⁸ Poem. Mor, XXX. MG 37, 909.

⁹ De eleemos. MG 49, 294. V originálu jmenován sv. Metod.

¹⁰ De poenit. MG 49, 333.

§ 4: O VÍŘE PANNY MARIE

Jako je přesvatá Panna Matkou lásky a naděje, tak je také Matkou víry. „*Já jsem matka krásného milování, bázně, poznání a svaté naděje*“ (Sir 24,24). „A oprávněně,“ říká sv. Irenej¹, „neboť škodu, kterou způsobila Eva svou nevěrou, Maria napravila svou vírou.“ „Eva,“ dokládá Tertulián², „uvěřila hadovi proti slovu Božímu a přinesla smrt, ale naše Královna uvěřila andělovi, že zůstane pannou a stane se Matkou Spasitele, a tak přinesla světu spasení.“ Podobně říká i sv. Augustin³, že Mariinou vírou, tj. Mariiným souhlasem ke Vtělení Božího Slova, bylo lidem otevřeno nebe. Richard od sv. Vavřince⁴ vykládá slova sv. Pavla: „*Nevěřící muž je totiž posvěcen skrze věřící ženu*“ (1 Kor 7,14) o Panně Marii: „*Toto je žena věřící, jejíž vírou byl spasen Adam, muž nevěřící, a celé jeho potomstvo.*“ Víru Svaté Panny velebila sv. Alžběta: „*Blahoslavená jsi, že jsi uvěřila, že se splní to, co ti bylo řečeno od Pána*“ (Lk 1,45). Sv. Augustin⁵ k tomu připojuje: „*Blahoslavenější jsi, Maria, že jsi přijala Kristovu víru, než že jsi počala Kristovo tělo.*“

Suarez⁶ učí, že víra blahoslavené Panny převyšovala víru všech lidí a všech andělů. Viděla svého Syna v betlémské stáji, a věřila, že je Stvořitelem světa. Viděla ho utíkat před Herodem, a věřila, že je Králem králů. Viděla ho přicházet na svět, a věřila, že je Věčný. Viděla ho chudého, odkázaného na pokrm, a věřila, že je Pánem vesmíru. Viděla ho ležet na seně, a věřila, že je Všemohoucí. Viděla, že neumí mluvit, a věřila, že je nekonečnou Moudrostí. Slyšela ho plakat, a věřila, že je Radostí nebes. Konečně, viděla ho umírat potupnou smrtí na kříži, ale zatímco víra ostatních kolísala, Maria pevně věřila, že je Ježíš Bohem. „*Stála pak u kříže jeho Matka*“ (Jan 19,25). K těmto slovům poznamenává Antonín⁷: „*Panna Maria zde stála pevně, neotřesena ve své víře v Kristovo božství.*“ Proto se také nezháší ve Svatém týdnu při temných hodinách jedna svíce. Sv. Lev⁸ v tomto smyslu vztahuje na Pannu Marii slova: „*Její světlo nehasne ani v noci*“ (Př 31,18). Sv. Tomáš⁹ vykládá slova proroka Izaiáše: „*Sám jsem šlapal v lisovací kádi a nikdo z národů se mnou nebyl*“ (Iz 63,3) takto: „*Prorok jmenuje muže kvůli přesvaté Panně, protože její víra nikdy nepoklesla.*“ Stejně mluví sv. Albert Veliký¹⁰: „*Panna Maria měla víru v nejdokonalejším stupni, nezapochybovala ani tehdy, když pochybovali učedníci.*“

Svou velikou vírou si Maria zasloužila zvat se „*Světlem všech věřících*“, jak ji nazval sv. Metod¹¹ a „*Žezlem pravé víry*“, jak ji opět pozdravil sv. Cyril Alexandrijský¹². Církev svatá připsuje zásluhám její víry potření všech bludů: „*Raduj se, Panno Maria, ty jediná jsi potřela všechny bludy celého světa.*“ Sv. Tomáš z Villanovy¹³ vztahuje slova Ducha Svatého: „*Ranilas mé srdce, sestro má, nevěsto... jediným pohledem svých očí*“ (Pís 4,9) na její víru: „*Oči znamenají víru, neboť tou se Svatá Panna nesmírně zalíbila Božímu Synovi.*“

Proto nás vybízí sv. Ildefons¹⁴, abychom následovali její živou víru. Ale jak ji máme následovat? Víra je darem a ctností zároveň. Je darem Božím, pokud je světlem, které Bůh vlévá do duše; je ctností, pokud duše spolupůsobí s tímto světlem a cvičí se ve víře. Víra tedy v sobě zahrnuje i to, co máme věřit, i to, co máme dělat. Podle sv. Řehoře¹⁵ věří opravdu ten, kdo skutky dosvědčuje, čemu věří. A sv. Augustin¹⁶ říká: „*Říkáš, že věříš; čiň, co říkáš, a máš víru.*“ Živá víra je v tom, že žijeme podle víry: „*Můj spravedlivý bude žít, protože uvěřil*“ (Žid 10,38). Tím se lišil život Svaté Panny od života těch, kteří nežijí podle toho, čemu věří, jejichž víra je mrtvá, jak již řekl sv. Jakub: „*Víra bez skutků je mrtvá*“ (Jak 2,26).

¹ Adv. Haer., I. 3, c. 22. MG 7, 959.960.

² Liber de carne Chr., c. 17. ML 2, 782.

³ Sermo 17 in Nat. Domin. ML 39, 1986. Mezi spisy sv. Augustina.

⁴ De laud. B. M. V., I. 6, c. 9.

⁵ Liber de sancta Virg., c. 3. ML 40, 398.

⁶ De Inc., p. 2, disp. 19, sect. 1.

⁷ Summa Theologiae, p. 4, tit. 15, c. 41.

⁸ Nelze ověřit.

⁹ Expos. in Esaiam Proph., c. 63. Hejčl překládá tento verš takto: ...z národů nebylo nikoho se mnou.

¹⁰ In Event. secundum Lucam I, 45.

¹¹ S. de Sim. Et Anna. MG 18, 371.

¹² Hom. 4 Ephesi hab. MG 77, 991.

¹³ In festo Nat. Dom., conc. 8.

¹⁴ ML 96, 242. De Assumpt. Nejistého původu.

¹⁵ Hom. in Evang. Hom. 26. ML 76, 1202.

¹⁶ Sermo 49. ML 38, 321.

Diogenes obcházel zemi a na dotaz po důvodu svých cest, odpověděl: Hledám člověka. Právě tak by mohl říci Bůh: Hledám křesťana, neboť několik mezi nimi dosvědčuje svými skutky, že jsou křesťany; většina však je jimi jen podle jména. Těmto by se mohlo říci, co řekl Alexandr Veliký jednomu bojácnému vojákovi, který se také jmenoval Alexandr: Buď změníš jméno nebo život. Ale lepší by bylo – podle P. Avily¹ – tyto ubožáky zavřít do ústavů pro chomyslné, neboť věří, že věčná blaženost je připravena těm, kdo žijí dobře, a nešťastná věčnost těm, kteří žijí špatně, a přece žijí tak, jako by nevěřili. Proto nás povzbuzuje sv. Augustin², abychom se na vše dívali očima křesťana, abychom totiž vše viděli ve světle víry. Pramen všech hříchů je podle slov sv. Terezie³ v nedostatku víry. Prosme proto Matku Boží, aby nám pro zásluhy své víry vyprosila živou víru. Paní naše, rozmnož naši víru!

¹ Tratt. Spirit., c. 48. Roma 1759.

² Enarr. in Ps. 56. ML 36, 670.671.

³ Camino de perfeccion, c. 16.

§ 5: O NADĚJI PANNY MARIE

Z víry se rodí naděje. Vírou nás Bůh přivádí k poznání své dobroty a svých zaslíbení, a tak v nás budí touhu po sobě. Jestliže tedy vynikla Panna Maria ve víře, vynikala i v naději, takže mohla říci s Davidem: „*Mým štěstím je být Bohu blízko, v Hospodina Boha svou naději skládám*“ (Ž 73,28). Ona byla věrnou Snoubenkou Ducha Svatého, o níž bylo napsáno: „*Kdo je ta, jež vystupuje z pouště, opřena o svého milého?*“ (Pís 8,5). Kardinál Algrin¹ k tomu podotýká: „Vždy prostá náklonnosti ke světu jej Maria považovala za poušť. Ve tvory a ve své zásluhy neskládala ani nejmenší naději, ale opřena o milost Boží, které jediné důvěřovala, rostla neustále v lásce ke svému Bohu.“

Svou bezmeznou důvěru v Boha osvědčila Nejsvětější Panna především tehdy, když pozorovala rozpaky svého Snoubence, sv. Josefa, který neznal tajemství jejího zázračného mateřství, a zabýval se myšlenkou tajně ji propustit. Jak už bylo řečeno dříve, jevílo se jako nutné zjevit sv. Josefovi skryté tajemství, nicméně je přece nesdělila. „Nechtěla sama od sebe zjevit obdrženou milost,“ říká Kornel a Lapide², „raději vše přenechala Boží Prozřetelnosti s důvěrou, že Bůh sám obhájí její nevinnost a čest.“ Svou důvěru v Boha projevila před blížícím se narozením svého Syna, když byla v Betlémě odehnána i od příbytků chudiny a když byla nucena se uchýlit do stáje, kde zakrátko porodila: „... a položila do jeslí, protože se pro ně nenašlo místo pod střechou“ (Lk 2,7). Nepronesla jediné slůvko stesku, ale byla zcela odevzdána do Boží vůle a důvěřovala, že jí Bůh pomůže. – Stejnou důvěru v Boží Prozřetelnost dokázala, když jí sv. Josef sdělil rozkaz, utéci do Egypta. Ještě téže noci se vypravila na dlouhou cestu do neznámé ciziny, bez zásob, bez peněz, neprovázena nikým vyjma Ježíškem a svým chudým snoubencem. – Ještě větší důvěru projevila na svatbě v Káni, když prosila svého Syna o víno pro snoubence. Na její slova „*Nemají víno*“ Ježíš odpověděl: „*Co mně a tobě, ženo? Ještě nepřišla má hodina*“ (Jan 2,3). Přes tuto zdánlivě zápornou odpověď neztrácela důvěru v Boží dobrotu a řekla služebníkům, aby udělali všechno, co jim její Syn poručí, neboť si byla jistá vyslyšením. A Ježíš Kristus dal naplnit nádoby vodou a vodu proměnil ve víno.

Učme se od Panny Marie důvěře v Boha, zvláště v důležitém díle našeho spasení. I když bez svého spolupůsobení nedosáhneme spásy, přece však potřebné milosti můžeme očekávat jen od Boha. Nespoléhejme na vlastní síly, ale volejme s apoštolem: „*Všechno mohu v tom, který mne posiluje*“ (Fil 4,13).

Modlitba. Ó, moje Nejsvětější Královno, tebe nazývá Písmo svaté (Sir 24,24) Matkou svaté naděje, o tobě mi říká Církev svatá, že jsi naděje sama: *Naděje naše, buď zdráva!* Kde jinde bych měl hledat naději? Po Ježíši Kristu jsi ty všechna moje Naděje. Tak tě nazýval sv. Bernard³, tak tě chci nazývat i já. Se sv. Bonaventurou⁴ se chci vždycky modlit: „Ó, Spáso tebe vzývajících, spas mne!“

¹ Comm. in Cant. Thomae Cist. Cum notis Jo. Algrini. ML 206, 804.

² In Math. I, 19.

³ Sermo de aquaeductu. ML 183, 441.

⁴ Psalt. B. M. V., Hymn. Instar Te Deum.

§ 6: O ČISTOTĚ PANNY MARIE

Po Adamově pádu, kdy se smysly vzbouřily proti rozumu, je ctnost čistoty pro lidstvo nejtěžší. „Ze všech bojů,“ říká Augustin¹, „jsou nejtěžší boje o čistotu, kde boj je denní a vítězství vzácné.“ Bez ustání buď Bůh veleben, že nám dal v Panně Marii vznešený vzor této ctnosti. – „Oprávněně se Maria nazývá,“ píše sv. Albert Veliký², „Pannou panen, neboť ona je první, která bez rady a bez příkladu druhých zasvětila Bohu své panenství a svým příkladem zplodila všechny panny“, jak předpověděl již David: „*Za ní vedou ke králi její panenské družky, k tobě je uvádějí*“ (Ž 45,15). Bez rady a bez příkladu to učinila Maria. Sv. Bernard³ se ptá s údivem: „Ó, Panno, kdo tě naučil líbit se panenstvím Bohu a na zemi vést život andělů?“ Sofron⁴ náležitě odpovídá: „Bůh si vyvolil tuto nejčistší Pannu za Matku, poněvadž chtěl, aby byla všem příkladem čistoty.“ Proto ji sv. Ambrož⁵ nazval „Praporečnicí panenství“.

Pro svoji čistotu je Svatá Panna nazvána Duchem Svatým krásnou jako hrdlička: „*Krásné jsou tvé líce, jako hrdličky*“ (Pís 1,10). „Hrdličkou je Maria, tato nejčistší Panna,“ vykládá Ap-ponius⁶. Podobně je jmenována i lilí: „*Jako lilie mezi trním, tak má přítelkyně mezi dcerami*“ (Pís 2,2). „Lilí mezi trním se nazývá,“ vysvětluje Diviš Kartuzián⁷, „neboť ostatní panny byly buď sobě nebo pro jiné trny, přesvatá Panna však ani sobě ani jiným.“ Kdokoli ji spatřil, byl naplněn čistými myšlenkami a city. Totéž potvrzují i slova sv. Tomáše⁸: „Krása Nejsvětější Panny budila u všech, kdo ji spatřili, lásku k čistotě.“ Sv. Jeroným⁹ se domnívá, že sv. Josef zůstal panicem proto, že žil v Mariině společnosti. Napsal totiž proti bludaři Helvidiovi, který popíral Mariino panenství, toto: „Ty říkáš, že Maria nezůstala pannou, já ale ještě více tvrdím, že sám Josef zůstal panicem skrze Marii.“ Podle sv. Řehoře z Nyssy¹⁰ blahoslavená Panna tak horoucně milovala tuto ctnost, že by se raději zřekla důstojnosti Matky Boží, jen aby ji zachovala. Vyplývá to ze slov, kterými odpověděla andělovi: „*Jak se to stane, když muže nepoznáváme?*“ (Lk 1,34) a ze slov: „*Staň se mi podle tvého slova!*“ (Lk 1,38). Tím naznačila, že svolí jen tehdy, stane-li se Matkou pouze zastíněním Ducha Svatého, jak ji ujistil anděl.

Sv. Ambrož¹¹ prohlásil: „Kdo zachoval čistotu, je andělem, kdo ji ztratil, je ďáblem. Touto ctností se lidé stanou anděly, jak již řekl Spasitel: „*Budou jako andělé Boží*“ (Mt 22,30); nečistí však budou v nenávisti u Boha jako ďáblové.“ Jak svědčí sv. Remigius¹², nejvíce dospělých bude zavrženo pro tento hřích.

Vítězství nad touto neřestí je řídké, to jsme řekli již na začátku se sv. Augustinem. Ale proč? Proto, že se neužívá nutných prostředků.

Učitelé duchovního života uvádějí se sv. Bellarminem¹³ tři prostředky: půst, útěk před nebezpečím a modlitbu. Postem je naznačeno umrtvování zvláště očí a chuti. „I když Panna Maria byla plná milosti Boží, byla tak umrtvená, že měla neustále sklopené oči a na nikoho je neupírala,“ připomínají Epifanius a sv. Jan Damašský¹⁴. Podle jejich mínění byla Maria již od dětství tak skromná, že budila u všech údiv. Sv. Lukáš ve svém evangeliu poznamenává, že odešla navštívit sv. Alžbětu „*s chvatem*“ (Lk 1,39), tj. aby byla na veřejnosti co nejméně viděna. Filibert¹⁵ vypráví, že Panna Maria zjevila jakémusi poustevníkovi, jménem Felixovi, že jako dítě požívala mléko pouze jednou denně. „A tento půst zachovávala po celý život,“ jak svědčí sv. Řehoř Turský¹⁶. Konrád Saský¹⁷ opět dovozuje, že by nikdy nedosáhla tak velké milosti, kdyby nevynikala zdrženlivostí v jídle, neboť milost a touha po pokrmu se neshodují. Jedním slovem,

¹ Sermo 293. ML 39, 2302. Původcem řeči je asi sv. Cesarius Arelatský.

² Quaest. Super Missus, q. 143.

³ De laud. V. M., super Missus. ML 183, 74.

⁴ De Assumpt. ML 30, 140.

⁵ Liber de perp. Virg.

⁶ Explan. in Cant., l. 4.

⁷ Enarr. in Cant. cant., a. 8, 2.

⁸ In III. Sent., dist. 3, q. 1, a. 2 ad 1. qu.

⁹ Liber de perp. virg. B. M. ML 23, 203.

¹⁰ In diem Nat. Chr. MG 46, 1139. Původ řeči je nejistý.

¹¹ De Virg., l. 1, c. 8. ML 16, 203.

¹² Cituje sv. Tomáše z Villanova, De s. Ildelfonso conc. 2.

¹³ Conc. 6 super Ps. 90.

¹⁴ Epiphanius, Sermo de vita Deiparae. ML 120, 191.194; S. Joannes Dam., In Nativ B. M. V. MG 96, 675.

¹⁵ Cituje Poza, Elucidarium Mariae. Lugduni 1627.

¹⁶ Cituje Novarino, Umbra virg., exc. 38.

¹⁷ Speculum B. M. V., lect. 4.

Panna Maria byla v každém směru umrtvená, jak to o ní bylo naznačeno ve Velepísni: „Z rukou mi kanula myrha“ (Pís 5,5).

Druhým prostředkem je útěk před příležitostmi: „Kdo se vyhýbá léčkám, bude v bezpečí“ (Př 11,15). Sv. Filip Neri říkal: „V boji se smyslností vítězí bázlivci“, tj. ti, kteří před příležitostí utíkají. Panna Maria se všemožně vyhýbala lidem. Zmínil jsem se již o poznámce sv. Lukáše, že odešla na návštěvu k sv. Alžbětě s chvátáním. A jiný spisovatel upozorňuje, že blahoslavená Panna odešla od sv. Alžběty ještě před narozením sv. Jana, jak se dá usuzovat ze svatého evangelia: „Maria zůstala s Alžbětou asi tři měsíce a pak se vrátila domů. Alžbětě se (pak) naplnil čas a přišla její hodina: narodil se jí syn“ (Lk 1,56n). Proč nečekala až do narození? Aby se vyhnula styku s lidmi a nevyhnutelným návštěvám v tom domě po porodu.

Třetím prostředkem je modlitba. „Když jsem pochopil, že se Moudrosti nedomohu, leda když mi ji dá Bůh, obrátil jsem se k Pánu a pomodlil se k němu“¹ (Mdr 8,21). Nejsvětější Panna zjevila sv. Alžbětě Durynské², že ctností nabyla jen vytrvalým cvičením a stálou modlitbou. – „Panna Maria je čistá a miluje čistotu,“ říká sv. Jan Damašský³; proto se jí protiví nečistota. Kdo se však na ni obrací, bude jistě vysvobozen z nečisté vášně, i kdyby jen vzýval její jméno. Ctihodný P. Jan Avila⁴ ujišťuje, že mnozí získali vítězství v pokušeních proti svaté čistotě jedině oddaností Neposkvrněné Panně.

Modlitba. Ó, Maria, nejčistší Holubice, jak mnoho duší je v pekle pro tuto neřest! Paní naše, chraň nás před ní a dej nám, abychom se v pokušeních obraceli na tebe a prosebně vzývali: Maria, Maria, pomáhej nám! Amen.

¹ Svatopetr mluví na tomto místě o moudrosti.

² Medit. vitae Chr., c. 3. Mezi spisy sv. Bonaventury.

³ In Dorm. B. V. M. MG 96, 751.

⁴ Tratt. spir., c. 14.

§ 7: O CHUDOBĚ PANNY MARIE

Aby nás předobrá Spasitel naučil pohrdat pozemskými statky, chtěl být zde na světě chudý. Sv. Pavel napsal: „*Byl bohatý, ale pro vás se stal chudým, abyste vy jeho chudobou zbohatli*“ (2 Kor 8,9). Proto také vybízí Ježíš Kristus všechny, kdo ho chtějí následovat: „*Chceš-li být dokonalý, jdi, prodej, co ti patří, rozdej chudým; pak přijď a následuj mne*“ (Mt 19,21).

Nejsvětější Panna jistě napodobila jeho příklad jako nejdokonalejší žákyně. Sv. Petr Kanišius¹ dokazuje, že Panna Maria mohla žít zcela pohodlně z dědictví po rodičích, ale zůstala raději chudou a ponechala si jen malý díl, vše ostatní darovala jako almužnu chrámu a chudým. Mnozí spisovatelé se domnívají², že Panna Maria složila také slib chudoby. Sama zjevila sv. Brigitě³: „Již od počátku jsem ve svém srdci slíbila, že na světě nechci nikdy nic mít.“ Dary, které dostala od svatých Králů, měly jistě nemalou hodnotu; nicméně všechny je rozdala chudým, jak dosvědčuje sv. Antonín⁴. Zlato, kterým ji Mudrcové hojně obdarovali, si nenechala pro sebe, ale dala je sv. Josefovi, aby ho rozdál chudým. Že opravdu tyto dary rozdala v nejkratším čase, můžeme usuzovat z toho, že v chrámu neobětovala beránka, oběť zámožných (Lv 12,6), ale dvě hrdličky nebo dvě holoubátka, oběť chudých (Lk 2,24). „Co jsem měla, jsem darovala chudým,“ řekla sv. Brigitě⁵, „pro sebe jsem si ponechala jen nejnужnější stravu a šatstvo.“

Z lásky k chudobě se neodmítla zasnoubit s chudým řemeslníkem sv. Josefem a živit se prací svých rukou, ať předem nebo šitím, jak píše Bonaventura Baduarius⁶. Sv. Brigita⁷ byla andělem ve zjevení poučena, že světské bohatství bylo v Mariiných očích blátem. Zkrátka, Maria žila vždy chudě a chudá zemřela, neboť nám není známo nic o tom, že by byla po sobě něco zanechala kromě dvojích chudých šatů, které darovala podle Metafrastovy a Nikeforovy⁸ zprávy dvěma ženám.

„Kdo miluje časné věci, se nikdy nestane svatým,“ říkával sv. Filip Neri. A sv. Terezie připojuje: „Kdo vyhledává pomíjející věci, spěje k věčnému zavržení.“ Naopak zase ctnost chudoby je podle jejích slov základem zahrnujícím v sobě všechny ostatní. Řekl jsem „ctnost chudoby“, to znamená podle nauky sv. Bernarda⁹, že nejenže jsme chudí, ale že také chudobu milujeme: „Ne chudoba, ale láska k chudobě je ctnost.“ Proto také Ježíš Kristus řekl: „*Blaze chudým v duchu, neboť jejich je království nebeské*“ (Mt 5,3). Blahoslavení jsou ti, kteří netouží po ničem jiném než po Bohu, neboť v Bohu naleznou všechno dobro. Ano, v chudobě najdou ráj na zemi právě tak jako sv. František z Assisi, který to vyslovil slovy: „Bůh můj a mé všechno.“ Uposlechněme výzvy sv. Augustina¹⁰, který nás povzbuzuje: „Miluj toto jediné bohatství, v něm jsou všechna bohatství!“ A se sv. Ignácem prosme Spasitele: „Daruj mi jen lásku k tobě a svou milost, a budu dost bohatý!“ Bude-li nás někdy tížit chudoba, povzbudíme se myšlenkou Konráda Saského¹¹, že Ježíš a jeho Matka byli také chudí.

Modlitba. Ó, má Nejsvětější Matko, oprávněně můžeš říci, že náš Bůh byl všechna tvoje radost: „*A můj duch jásá v Bohu, mém Spasiteli*“ (Lk 1,47). Na tomto světě jsi netoužila a nemilovala nic, než Boha. Přitáhni mě k sobě, má Paní, pomoz mi odumřít světu a podle tvého příkladu milovat jen Toho, který jediný si zaslouží, být milován. Amen.

¹ De Maria Virg. imcompar..., I. 1, c. 4.

² Paravicino, Il vero figlio adottivo di Maria, Napoli 1700.

³ Revel., I. 1, c. 10.

⁴ Summa Theologiae, p. 4, tit. 15, c. 32.

⁵ Revel., I. 1, c. 10.

⁶ Medit. vitae Chr., c. 12.

⁷ Revel., Sermo angel., c. 13.

⁸ Metaphrastes, Or. de S. Maria. MG 115, 557; Nicephorus, Eccl. hist., I. 2, c. 21. MG 145, 810.

⁹ Epist. 100. ML 182, 235.

¹⁰ Manuale, c. 34. ML 40, 966. Mezi spisy sv. Augustina.

¹¹ Speculum B. M. V., lect. 4.

§ 8: O POSLUŠNOSTI PANNY MARIE

Z lásky ke ctnosti poslušnosti se Panna Maria nazvala při andělském zvěstování pouze jménem dívka: „*Hle, jsem dívka Páně*“ (Lk 1,38). „*Ano, věrná dívka Páně,*“ volá sv. Tomáš z Villanovy¹, „*kteřá nikdy ani skutkem ani myšlenkou neodporovala Bohu, nedbala na svoji vůli, ale vždy a ve všem žila podrobená vůli Boží.*“ Ve svém chvalozpěvu sama dosvědčuje, že Bůh měl zalíbení v její poslušnost: „*Shlédl na ponížení své služebnice*“ (Lk 1,48). Pokorné ponížení služebnice spočívá v tom, že je vždy ochotná poslechnout. Sv. Augustin² učí: „*Matka Boží svou poslušností napravila kletbu, kterou zavinila Eva svou neposlušností: Jako Eva svou neposlušností zavinila smrt sobě i celému lidskému pokolení, tak se Panna Maria svou poslušností stala příčinou spásy jak sobě, tak celému lidskému pokolení.*“ Poslušnost Nejsvětější Panny byla mnohem dokonalejší než poslušnost všech ostatních svatých, neboť všichni lidé jsou vlivem dědičné viny nakloněni ke zlému a jen s obtížemi činí dobro. Tak tomu u Panny Marie nebylo. „*Nedotčena dědičným hříchem poslouchala Boha bez obtíží podobná kolu větrného mlýnu, otáčejícímu se rychle na každé Boží zavanutí,*“ píše sv. Bernardin Sienský³, „*na zemi přihlížela jen k tomu a dělala jen to,*“ říká tentýž světec, „*co se líbilo Bohu.*“ Na ní se splňují slova Velepísně: „*Dech se ve mně zatajoval od té doby, co promluvil*“ (Pís 5,6). K tomu přidává Richard od sv. Vavřince⁴: „*Duše přesvaté Panny byla jako tekoucí kov, schopný každé podoby, kterou chtěl Bůh.*“

Panna Maria dosvědčila svou poslušnost skutkem. Z lásky k Bohu se podrobila římskému císaři a vykonala cestu do Betléma, dlouhou asi 90 mil (30 hodin), v zimním období, blízka porodu a chudá, tak chudá, že byla nucena porodit ve chlévě. – Stejně ochotně poslechla výzvy sv. Josefa a ještě těžší noci nastoupila velmi dlouhou, ještě obtížnější cestu do Egypta. Sylveira⁵ si klade otázku, proč byl dán rozkaz utéci do Egypta sv. Josefovi a ne přesvaté Panně, která přece snášela větší nesnáze; odpovídá, že se to stalo proto, aby jí nebyla odňata příležitost cvičit se v poslušnosti, které byla nade vše oddána. – Nejvíce však ukázala svoji hrdinnou poslušnost vůle Boží, když obětovala na smrt svého Syna, a to s takovou bezpříkladnou vytrvalostí, že by byla ochotná, jak píše sv. Ildefons⁶, ho sama ukřižovat, kdyby nebyli ochotni katané. – Když žena z evangelia blahoslavila Pannu Marii: „*Blahoslavený život, který tebe nosil*“ (Lk 11,27), odpověděl jí Spasitel: „*Ovšem, blahoslavení ti, kteří slyší slovo Boží a zachovávají je*“ (Lk 11,28). K tomu poznamenává sv. Běda Ctihodný⁷: „*Panna Maria je více blahoslavená pro svou poslušnost vůle Boží než pro svoji důstojnost Matky Boží.*“ Je možné se divit, že jsou Panně Marii zvláště milí ti, kdo milují poslušnost? Před časem se Nejsvětější Panna zjevila knězi Akkarsiovi z řádu sv. Františka⁸ v jeho cele, ale ten, volán poslušností, odešel vyzpovídat jednoho nemocného. Když se vrátil, Panna Maria na něho ještě čekala a pochválila ho za jeho poslušnost. Jiného řeholníka, který nechtěl přerušit svou pobožnost, když zvonili k jídlu, zase pokárala.

Jak jistě žije ten, kdo poslouchá duchovního vůdce, o tom poučila Panna Maria sv. Brigitu⁹: „*Poslušnost přivádí všechny do věčné slávy.*“ Podle slov sv. Filipa Neri nebude Bůh žádat účet z těch věcí, které jsme vykonali z poslušnosti, neboť sám řekl: „*Kdo slyší vás, slyší mne, a kdo odmítá vás, odmítá mne*“ (Lk 10,16). Matka Boží sama zjevila před časem sv. Brigitě¹⁰, že pro zásluhy její poslušnosti jí byla od Boha dána milost, že bude odpuštěno všem kajícím hříšníkům, kteří ji budou vzývat.

Modlitba. Královno a má Matko, pros za nás Ježíše, vyžádej nám pro zásluhy své poslušnosti, abychom vždy věrně plnili jeho vůli a pokyny svého duchovního vůdce. Amen.

¹ In festo Annunt., conc. 2.

² Sermo 120. ML 39, 1985. Mezi spisy sv. Augustina. Autor není znám.

³ De Assumpt. glor. V. M., a. 1, c. 1.

⁴ De laud. B. M. V., I. 4, c. 28.

⁵ Comm. in textum evang., I. 2, c. 7, q. 2.

⁶ De Assumpt. ML 96, 252. Autor nejistý.

⁷ In Lucae evang. expos., I. 4. ML 92, 480.

⁸ Waddingus, Annales Minorum, a. 1270, n. 26.

⁹ Revel., I. 6, c. 111.

¹⁰ Revel., I. 1, c. 42.

§ 9: O TRPĚLIVOSTI PANNY MARIE

Země je místem zásluh, a proto se oprávněně nazývá slzavým údolím, protože jsme všichni vystaveni utrpení a trpělivostí si máme zajistit věčnou spásu svých duší, jak prohlásil již Spasitel: „*Když vytrváte, získáte své životy*“ (Lk 21,19). Bůh nám dal blahoslavenou Pannu za vzor všech ctností, zvláště za vzor trpělivosti. Sv. František Saleský¹ mezi jiným říká, že proto dal v Káni Ježíš Kristus Panně Marii na její prosbu téměř zamítavou odpověď: „*Ženo, co mně a tobě?*“, aby nám ukázal vzornou trpělivost své Matky. Ale proč uvádět jednotlivosti? Celý Mariin život byl přece nepřetržitým cvičením v trpělivosti, jak to zjevil anděl sv. Brigitě²: „*Jako růže roste mezi trnům, tak žila Nejsvětější Panna na tomto světě ve stálém trápení.*“ Již soucit s utrpením Vykupitele by postačil, aby z ní učinil mučednici trpělivosti. Vhodně říká sv. Bernardin Sienský³: „*Ukřižovaná počala Ukřižovaného.*“ Co vytrpěla na útěku a v Egyptě a po celý čas, kdy žila se svým Synem v nazaretském domku, o tom jsme již uvažovali, když jsme mluvili o jejích bolestech. – Jak vytrvalá a vznešená byla její trpělivost! Stačí si vzpomenout na její přítomnost u Ježíše umírajícího na Kalvárii: „*U kříže stála jeho matka*“ (Jan 19,25). Právě touto svou trpělivostí se stala Panna Maria podle sv. Alberta Velikého⁴ naší Matkou, a zrodila nás k životu milosti.

Chceme-li být Mariinými dětmi, následujme ji v trpělivosti. „*A co nás může více obohatit zásluhami v tomto životě a slávou v budoucím, ne-li trpělivé snášení utrpení?*“ ptá se sv. Cyprián⁵. Slovo Hospodinovo k proroku Ozeášovi: „*Proto oplotím tvou cestu trnům*“ (Oz 2,8) platí podle sv. Řehoře Velikého⁶ vyvoleným. Jako plot z trní chrání vinici, tak Bůh ovíví utrpením své služebníky, aby neulpěli na pozemských věcech. Sv. Cyprián⁷ proto usuzuje, že trpělivostí nás Bůh chrání před hříchem a peklem. Je to také trpělivost, která tvoří světce, neboť „*trpělivost má dílo dokonalé*“ (Jak 1,4), když snáší jak kříže bezprostředně od Boha seslané, například nemoci a chudobu, tak i ty, které nám připravují lidé, například pronásledování a bezpráví. Sv. Jan viděl všechny světce s palmami – znakem mučednictví – v rukou: „*Potom jsem viděl, hle, tak veliký zástup, ... palmové ratolesti v rukou*“ (Zj 7,9). To znamená, že všichni, kteří se v dospělém věku spasí, se musí stát mučedníky buď prolitím krve nebo trpělivostí. „*Blaze nám,*“ volá Řehoř Veliký⁸, „*i bez meče můžeme být mučedníky, jen když zachováme trpělivost,*“ tj. jak vykládá sv. Bernard⁹, když budeme snášet obtíže tohoto života trpělivě, s láskou a radostí. Ó, jak hojná odměna nám kyne v nebesích za každé utrpení, které jsme nesli pro Boha! Mějme stále na mysli apoštolovo povzbuzení: „*Toto krátké a lehké soužení nám působí přenesmírnou váhu věčné slávy*“ (2 Kor 4,17). Velmi krásně se o tom vyslovuje sv. Terezie¹⁰: „*Kdo obejme kříž, ten ho necítí.*“ A na jiném místě říká: „*Když se někdo odhodlá trpět, již utrpení přetrpěl.*“ Svíjíme-li se pod křížem, obračejme se na Marii. Církev svatá ji nazývá „*Potěšením zarmoucených*“ a sv. Jan Damašský¹¹ „*Lékem pro všechny bolesti srdce*“.

Modlitba. Ó, má nejsladší Paní, ty, i když nevinná, jsi trpěla s tak hrdinnou trpělivostí, a já, který zasluhuji peklo, bych se měl utrpení lekat? Má Matko, žádám tě dnes o milost, ne, abych byl křížů zbaven, ale abych je snášel trpělivě. Pro svou lásku k Ježíši Kristu mi vypros tuto milost. Doufám, že mne vyslyšíš.

¹ Sermon 43 pour le 2e dimanche apr. l'Epiph.

² Revel., Sermo angel., c. 16.

³ Sermo 2 De consensu virginali, a. 2, c. 1.

⁴ Quaest. super Missus, q. 148.

⁵ Liber de bono pat. ML 4, 622.623.

⁶ Mor. in Job, l. 34, c. 2. ML 76, 719.

⁷ Liber de bono pat. ML 4, 634.635.

⁸ Hom. in Evang., l. 2, c. 35. ML 76, 1263.

⁹ Serm. de diversis, s. 16. ML 183, 582.

¹⁰ Conceptos del amor de Dios, c. 7.

¹¹ Hom. 2 in Dorm. B. V. M. MG 96, 746.

§ 10: O MODLITBĚ PANNY MARIE

Dosud na světě nebyla duše, která by dokonaleji než Nejsvětější Panna splnila naučení našeho Spasitele: „*Je třeba se stále modlit a neochabovat*“ (Lk 18,1). „Od nikoho se lépe,“ říká Konrád Saský¹, „nenaučíme vytrvale modlit, než od Panny Marie.“ I sv. Albert Veliký² dosvědčuje, že po Ježíši Kristu nejvíce vynikla nade všechny ve ctnosti modlitby Matka Boží.

Především byla její modlitba nepřetržitá a vytrvalá. Jak už jsme řekli v úvaze o jejím Narození, měla od prvního okamžiku dokonalé užívání rozumu. Od té chvíle se také oddala modlitbě, a aby se jí mohla věnovat lépe, chtěla se již jako tříleté dítě uchýlit do chrámové samoty. Tam mimo určené hodiny věnované modlitbě, jak sdělila sv. Alžběta Durynská³, vstávala o půlnoci a chodila se modlit před oltář. Později – podle Odila z Clugny⁴ – navštěvovala místa, kde se narodil, trpěl a byl pohřben Ježíš Kristus, aby měla neustále před očima jeho utrpení, a o něm rozjímal.

„Její modlitba byla dále usebraná, bez jakékoli roztržitosti a nezřízené náklonnosti,“ poznamenává Diviš Kartuzián⁵. S láskou k modlitbě spojovala touhu po samotě, a zřekla se v chrámu i styku se svými rodiči. To zjevila sv. Brigitě⁶. Sv. Jeroným⁷ upozorňuje, že v Izaiášových slovech: „*Hle, Panna počne a porodí Syna a dájí mu jméno Emmanuel*“ (Iz 7,14) slovo „panna“ znamená „pannu milující samotu“. Tím by býval prorok už předpověděl Mariinu lásku k samotě. Richard od sv. Vavřince⁸ říká, že pro svou lásku k samotě byla andělem pozdravena slovy: „*Pán s tebou*“. Proto tvrdí sv. Vincenc Ferrerský⁹ o Matce Boží, že nikdy nevycházela z domu, než aby šla do chrámu a i tehdy šla celá usebraná a s očima sklopenýma k zemi. Když šla navštívit sv. Alžbětu, šla s chvátáním, aby ukázala dívkám, říká sv. Ambrož¹⁰, jak se mají chovat na veřejnosti. Sv. Bernard¹¹ zdůrazňuje, že se Panna Maria z lásky k modlitbě a samotě pečlivě vyhýbala styku s lidmi. Tím si zasloužila být nazvána od Ducha Svatého hrdličkou. Hrdlička miluje – podle Vergelova¹² výkladu – odloučení od druhých a je obrazem duší, zakotvených jedině v Bohu. Ano, Panna Maria žila na světě jako na poušti, takže o ní platí slova: „*Kdo je ta, jež vystupuje z pouště jako sloup dýmu, ovanuta vůní kadidlovou z myrhy a z nejjemnějšího koření kupeckého?*“ (Pís 3,6). K tomu opat Rupert¹³ podotýká: „Ty ses povznesla z pouště k Bohu, protože tvá duše milovala samotu.“

Již Filo¹⁴ řekl, že Bůh mluví k duši jen v samotě. A Bůh sám to prohlásil u proroka Ozeáše: „*Uvedu ji na poušť, budu jí promlouvat k srdci*“ (Oz 2,16). „Ó, samoto,“ volal proto sv. Jeroným¹⁵, „v níž se svými věrnými Bůh důvěrně mluví a má společenství.“ „Ano, je tomu tak,“ vyznává sv. Bernard¹⁶, „samota a v ní vládnuocí klid nutí duši, aby myšlenkami opustila zemi a rozjímal o nebeských dobrech.“

Modlitba. Přesvatá Panno, vypros nám lásku k modlitbě a samotě, abychom – zbaveni lásky k tvorům – mohli toužit jen po Bohu a po nebi, kde, jak doufáme, tě jednou spatříme, abychom navždy s tebou chválili a milovali tvého Syna, Ježíše Krista, na věky věků. Amen.

„*Přistupte ke mně všichni, kdo po mně toužíte, abyste se nasytili mými plody*“ (Sir 24,26). Plody Panny Marie jsou její ctnosti.

„Matky máš radost a slast

¹ Speculum B. M. V., lect. 4.

² Quaest. super Missus, q. 51.

³ Medit. vitae Christi, c. 3.

⁴ Sermo 12 de assumpt. ML 142, 1027.

⁵ De dign. et laud. B. V. M., I. 2, a. 8.

⁶ Revel., I. 1, c. 10.

⁷ Comm. in Is. Prophetor., I. 3, c. VII, 14. ML 24, 168.

⁸ De laud. B. M. V., I. 1, c. 6.

⁹ Serm. hiem., In vig. Nativ. Christ.

¹⁰ Expos. ev. secundum Lucam, I. 2. ML 15, 1560.

¹¹ Hom. 3 super Missus. ML 183, 71.

¹² Sekretář Innocence VII., zemř. asi 1445.

¹³ Comm. in Cant., I. 3. ML 168, 877.

¹⁴ Philo Judaeus, Lucubrationes... XIV: De Abrahamo. Basileae 1554.

¹⁵ Epist. 14. ML 22, 353.354.

¹⁶ Epist. 78. ML 182, 193.

a panenství přesvatou poctu,
aniž kdo podobné zřel
a nepřišla po tobě stejná,
jediná ze všech jsi žen,
jež mohla se líbiti Kristu.“¹

¹ Sedulius, Carmen Paschale 1. 2. ML 19, 599.600. Přeložil dr. A. Fuchs, Mariánské hymny, Letovice I. 1925, str. 7.

IV. Různé způsoby pobožnosti k Panně Marii

- 1. O POZDRAVENÍ ANDĚLSKÉM**
- 2. O DEVÍTIDENNÍCH POBOŽNOSTECH**
- 3. O RŮŽENCI A MARIÁNSKÝCH HODINKÁCH**
- 4. O POSTU**
- 5. O ÚCTĚ K MARIÁNSKÝM OBRAZŮM**
- 6. O ŠKAPULÍŘI**
- 7. O MARIÁNSKÝCH KONGREGACÍCH**
- 8. O ALMUŽNÁCH KE CTI PANNY MARIE**
- 9. O ČASTÉM VZÝVÁNÍ PANNY MARIE**
- 10. O JINÝCH ZBOŽNÝCH CVIČENÍCH**

ZAKONČENÍ DÍLA

„Královna nebes je tak štedrá a vděčná, že i nejmenší poctu svých sluhů odměňuje nejvzácnějšími dary,“ vyznává sv. Ondřej Krétský¹.

Nicméně je třeba splnit dvě podmínky: Předně ať naše pobožnosti k ní tryskají z duše bez hříchů; jinak by se nám mohlo stát, co vypráví sv. Petr Celestin². „Jakýsi voják i přes své neřesti, kterým byl oddán, se denně modlíval k Panně Marii. Jednou trpěl hladem. Panna Maria se mu zjevila a předkládala mu vybraná jídla v nádobě tak špinavé, že se jich voják neodvážil ani dotknout. „Já jsem Matka Boží,“ řekla Maria, „a přicházím utiřit tvůj hlad.“ – „Ale z této nádoby přece nemohu jíst,“ namítl voják. – „Jak mám ale já,“ odvětila Maria, „přijímat tvoje modlitby, které mi nabízíš se srdcem tak poskvrněným?“ Zahanbený tou výtkou se voják obrátil, stal se poustevníkem a žil třicet roků v samotě. Při smrti se mu znovu zjevila blahoslavená Panna a uvedla ho do nebe.“

Řekli jsme v první části, že je prakticky nemožné, aby mariánský ctitel zahynul na věky. Tomu je třeba rozumět tak, že žije buď bez smrtelného hříchu nebo má aspoň vřelou touhu se ho zbavit; pak mu Panna Maria jistě pomůže. Kdo by však hřešit nepřestal a přitom opovážlivě spoléhal na Mariinu pomoc, stal by se vlastní vinou nehodný a neschopný její ochrany.

Druhou podmínkou je, aby naše pobožnost byla vytrvalá. „Jen vytrvalost zaslouží odměnu,“ říká sv. Bernard³. Tomáš Kempenský⁴ se jako hošík denně svěřoval do ochrany Nejvyšší Panně různými modlitbami; jednou se nepomodlil, později je zanedbával několik týdnů, nakonec od nich upustil. Tu spatřil ve snu, jak Panna Maria líbá jeho kamarády, ale jemu řekla: „Co ode mne chceš, když ses zřekl svých pobožností? Běž pryč, nejsi hoden mého objetí!“ Tomáš se probudil zděšený, a vrátil se k dřívějším pobožnostem.

Právem tvrdí Richard od sv. Vavřince⁵: „Kdo bude vytrvale sloužit Panně Marii, může žít blaženě v naději, neboť se splní každé jeho přání.“ Ale jako si nikdo nemůže slíbit tuto vytrvalost, tak si také nikdo před svou smrtí není jistý svým spasením. Velmi vzácnou radu nám proto zanechal sv. Jan Berchmans z Tovaryšstva Ježíšova. Když umíral, ptali se ho někteří spolubratři, která pobožnost je Panně Marii zvlášť milá a zajistí jim její ochranu. Světec jim odpověděl: „I nejnepatrnější pobožnost stačí, jen když je vytrvalá.“⁶

Uvedu nyní stručně a krátce několik způsobů pobožností, které nám mohou zajistit přízeň naší milé Matky. Tento návod k mariánským pobožnostem považuji za nejužitečnější ze všeho, co jsem v tomto dílku napsal. Nemíním tím milému čtenáři doporučovat, aby dělal všechny, ale aby ty pobožnosti, které si zvolí, vykonával vytrvale a s bázní, že ztratí ochranu Matky Boží, jestliže se jim zpronevěří. Ó, kolik z těch, kteří jsou nyní v pekle, by bylo spase-no, kdyby byli vytrvali v pobožnosti k Marii, kterou kdysi začali!

¹ Or. 14. MG 97, 1102.

² Op. 6: De miraculis B. M. V., c. 23.

³ Ep. 129. ML 182, 284.

⁴ Magnum spec. exempl. dist. 10. Venetiis 1618.

⁵ De laud. B. M. V., l. 2, c. 1.

⁶ Starší světci životopisci se o tomto výroku nezmiňují.

1. O POZDRAVENÍ ANDĚLSKÉM

Andělského pozdravení si Panna Maria nesmírně váží. Jím se jí obnovuje radost, kterou zakusila, když jí sv. Gabriel zvěstoval, že se stane Matkou Boží. Zdravme ji často tímto poselstvím. „Zdravte ji,“ říká Tomáš Kempenský, „Pozdravem andělským, velmi ráda slyší jeho ohlas.“¹ Matka Boží sama sdělila sv. Mechtildě², že ji nikdo nemůže pozdravit lépe, než uctí-li ji pozdravem Zdrávas Maria. Kdo Pannu Marii zdraví, toho zdraví i ona. Sv. Bernard kdysi zaslechl z úst nejblahoslavenější Panny zcela zřetelně slova: „Ave, Bernarde – Bud' zdrav, Bernarde!“³ „Pozdravení Mariino,“ říká Konrád Saský⁴, „je provázeno pokaždé nějakou milostí.“ Richard od sv. Vavřince dodává⁵: „Copak tomu, kdo přichází k Panně Marii se slovy Zdrávas Maria, může odepřít nějakou milost?“ Sv. Gertrudě⁶ Panna Maria přislíbila, že jí pomůže tolikrát v hodině smrti, kolika Zdrávasy ji pozdraví. Alan a Rupe⁷ ujišťuje, že při slovech Zdrávas Maria se celé nebe raduje, peklo se chvěje a ďábel prchá. Totéž dosvědčuje z vlastní zkušenosti Tomáš Kempenský: kdysi se mu zjevil ďábel, ale za modlitby Zdrávas Maria zmizel.⁸

Uvedu zde několik příležitostí, kdy je možné se modlit Zdrávas Maria:

1. Ráno, když vstaneš, a večer, než se odebereš na lože, se pomodli vkleče třikrát Zdrávas Maria a ke každému Zdrávasu připoj tuto prosbu: „Pro své Neposkvrněné Početí, ó, Maria, očisti mé tělo a posvěť mou duši.“ Nato po vzoru sv. Stanislava pros Pannu Marii jako svou Matku o požehnání, svěř se do její ochrany a vyžádej si od ní, aby tě po celý den nebo po celou noc chránila od hříchu. Udělaš dobře, když si nad lůžko pověsis krásný obraz blahoslavené Panny.

2. Ráno, v poledne a večer se modlívej Anděl Páně s obvyklými třemi Zdrávasy. Papež Jan XXII. byl první, který opatřil tuto pobožnost odpustky⁹. Benedikt XIII. udělil 100 dní odpustků všem, kdo se pomodlí Anděl Páně, a jednou za měsíc plnomocné odpustky po přijetí svátosti¹⁰⁻¹³.

Dříve při zvuku zvonů poklekal každý a modlil se Anděl Páně, dnes se tak mnozí činit stydí. Sv. Karel Boromejský se nerozpokoval sestoupit z vozu nebo z koně a modlit se Anděl Páně na ulici, často blátivé¹¹. Podle výkladu Benedikta XIV.¹² v sobotu večer a v neděli se modlíme Anděl Páně vestoje, v době velikonoční se místo této modlitby modlíme Raduj se, nebes Královno.

3. Kdykoli uslyšíš bít hodiny, pozdrav Matku Boží Zdrávasem. Alfons Rodriguez¹³ zdravil Pannu Marii každou hodinu; v noci, když hodiny bily, budili ho andělé, aby i v této době pokračoval ve své pobožnosti.

4. Když vycházíš z domu nebo se vracíš, pomodli se Zdrávas, aby tě Panna Maria chránila venku i doma před hříchem. V duchu zlíbej její nohy, jak to dělají kartuziáni.

¹ Serm. ad novit., s. 21.

² Liber spec. gr., p. 1, c. 42.

³ Uvádí Marchese, Diario sacro d'esercizi: 20 agosto.

⁴ Speculum B. M. V., lect. 4.

⁵ De laud. B. M. V., l. 1, c. 7.

⁶ Legatus div. piet., l. 4, c. 51.

⁷ Coppenstein, Alani Redivivi Rup. tract. de ortu..., p. 4, c. 30.

⁸ Magnum spec. exempl., dist. 10. Venezia 1618.

⁹ Sv. Alfons cituje Crassetta, podle něhož byl podnětem k udělení odpustků div vykonaný vzýváním Panny Marie. Jeden muž, odsouzený na hranici, zůstal po této modlitbě nedotčený ohněm.

¹⁰ Sv. Alfons uvádí ještě odpustky, udělené Klementem X., o nichž však není zmínka v novějších autentických sbírkách odpustků.

¹¹ Srov. Enchiridion odpustků, MCM, Olomouc 2000. O získávání plnomocných odpustků – viz „Předmluvy o odpustcích“ P 18-P 20 (str. 17-18); „Čtyři ustanovení obecnějšího rázu“, Ustanovení I (str. 21-23) a „Další ustanovení“, Ustanovení 17 „Modlitby k blahoslavené Panně Marii“ (str. 46-49), 30 „Četba Písma svatého“ (str. 59), 33 „Návštěva svatých míst“ (str. 60-61); přehled možností, jak získat denně plnomocné odpustky viz „Rejstříky“, B. „Plnomocné odpustky“ (str. 93-94).

¹² Sv. Alfonsem uváděná pobožnost modlitby Anděl Páně ráno, v poledne a večer s příslušnými dalšími modlitbami je obdařena částečným odpustkem – Ustanovení 17 § 1,2° (str. 47). O „Třech Zdrávasích“ v novém Enchiridionu odpustků není zmínka (to však neznamena, že jde o příslib neplatný, jen přestal být obdařen odpustky).

¹³ Giussano, Vita, l. 8, c. 2. Roma 1610. V originálu je div vyňatý z Pelbarta: Líný řeholník, který se nepomodlil Anděl Páně, uviděl, jak se třikrát při zvonění „Anděl Páně“ sklonila věž, aby ho naučila zdravit Matku Boží.

¹² Pius XI. dal odpustky 10 let pokaždé; plnomocné odpustky jednou za měsíc. AAS. XXV, 1933, 71.

¹³ De Barry, Le paradis ouvert à Philagie, ch. 5, dev. 2. Paris 1868.

5. Když uvidíš obraz Nejsvětější Panny, pozdrav jej Zdrávasem. Kdo může, ať ozdobí svůj dům krásnou mariánskou sochou, aby byla Panna Maria zdravena od kolemjdoucích. Takový krásný zvyk je v Neapoli a ještě více v Římě.

6. Církev svatá předepisuje, aby všechny části církevních hodinek začínaly a končily Pozdravením andělským. Bude dobře, když si zvykneš na začátku a na konci své každé práce se pomodlit Zdrávas Maria. Říkám, každé práce, ať už je duchovní, jako modlitba, sv. zpověď, sv. přijímání, duchovní četba, poslech Božího slova apod.^{*14)}, anebo časná, jako studium, po-
učný rozhovor, práce, jídlo, odpočinek atd. Požehnané jsou ty práce, které jsou obepjaty dvěma Zdrávasy. Ráno při procitnutí, večer před spánkem, v každém pokušení, při každém výbuchu zlosti a podobně, vždy se modleme Zdrávas Maria.

Čiň tak, milý čtenáři, a přesvědčíš se, jak mnoho získáš! Kněz Auriemma¹ vypravuje, že Rodička Boží slíbila sv. Mechtildě, že když se bude denně modlit tři Zdrávasy ke cti její moci, moudrosti a dobroty, že jí vyprosí šťastnou smrt. Mimoto Panna Maria sdělila blah. Janě Francouzské, že je jí velmi milé, modlíme-li se k uctění jejích deseti ctností deset Zdrávasů.

^{*14)} Mnohé z těchto činností jsou obdařeny částečnými nebo plnomocnými odpustky. Je škoda opomíjet dary, které Církev svatá rozdává z pokladu Kristových zásluh.

Srov. Enchiridion odpustků, MCM, Olomouc 2000. O získávání plnomocných odpustků – viz „Předmluvy o odpustcích“ P 18-P 20 (str. 17-18); „Čtyři ustanovení obecnějšího rázu“, Ustanovení I (str. 21-23) a „Další ustanovení“, Ustanovení 6 „Křesťanská nauka“ (str. 38), Ustanovení 8 „Eucharistické a duchovní svaté přijímání“ (str. 40-41), Ustanovení 9 „Zpytování svědomí a úkon lítosti“ (str. 41), Ustanovení 14 „Užívání předmětů sloužících náboženským účelům“ (str. 45), Ustanovení 15 „Vnitřní modlitba“ (str. 45), Ustanovení 16 „Účast na kázání“ (str. 45-46), Ustanovení 17 „Modlitby k blahoslavené Panně Marii“ (str. 46-49), 30 „Četba Písma svatého“ (str. 59), 33 „Návštěva svatých míst“ (str. 60-61); přehled možností, jak získat denně plnomocné odpustky viz „Rejstříky“, B. „Plnomocné odpustky“ (str. 93-94).

¹ Auriemma SJ., Affetti scambievoli tra la Vergine SS. e suoi divoti. Bologna 1681, p. 1, c. 6. Benedikt XV. zřídil 30.7.1921 Arcibratstvo tří Zdrávasů; mezi jeho ochránci je i sv. Alfons. AAS. XIII, 1921, 420-422.

2. O DEVÍTIDENNÍCH POBOŽNOSTECH

Oddaní mariánští ctitelé se připravují na svátky Královny nebes devítidenní pobožností (novénou), neboť o svých svátcích je nejblahoslavenější Panna plná lásky a odměňuje se svým ctitelům četnými a vzácnými milostmi. Sv. Gertruda¹ viděla kdysi pod Mariiným pláštěm množství duší, na které vznešená nebeská Kněžna hleděla s něžností, a zaslechla, že jsou to ty duše, které se v uplynulých dnech připravovaly zbožnými cvičeními na svátek jejího Nanebevzetí.

Zbožná cvičení, která můžeme při novénách konat, mohou být tato:

1. Ráno a večer krátce rozjímat před Nejsvětější Svátostí a připojit devět Otčenášů, Zdrávasů a Sláva Otci.

2. Třikrát navštívit některý obraz Panny Marie, poděkovat Bohu za milosti jí udělené a pokaždé prosit Svatou Pannu o nějakou milost; při jedné z návštěv se pomodlit modlitbu, kterou jsem připojil na konci pojednání o jejích svátcích.

3. Vzbuzovat častěji úkony lásky k Panně Marii a Ježíši Kristu. Nemůžeme Matce Boží udělat větší radost, než když milujeme jejího Syna, jak naznačila sv. Brigité²: „Chceš-li si mne naklonit, miluj mého Syna Ježíše.“

4. Číst denně po celou novénu čtvrt hodiny nějakou knihu jednající o jejích vznešenostech.

5. S dovolením duchovního vůdce si uložit nějaké zevní umrtvení, jako např. půst, odepření si ovoce, zamilovaného pokrmu, aspoň částečně³. V předvečer svátku se postit o chlebu a vodě. Lepší ale než všechno vnější umrtvování je umrtvování vnitřní, jako zdržení se určitého pohledu, potlačení zvědavosti, usebrání, zachování mlčení, poslechnutí rozkazu, vlídná odpověď, trpělivé snášení protivenství a podobně. Přitom je menší nebezpečí marnivosti a větší zásluha a není třeba dovolení duchovního vůdce. Nejužitečnějším cvičením je ale, umínit si na začátku novény, že odložíme nějakou chybu, do níž častěji upadáme. Je prospěšné, když při každé z těch tří návštěv, o nichž jsem mluvil, prosíme o prominutí spáchaných poklesků a když obnovíme předsevzetí se jich varovat a vyzývat Pannu Marii na pomoc.

Pocta Matce Boží nejmilejší je následování jejích ctností. Proto si neopomeňme při žádné novéně zvolit nějakou ctnost související s tajemstvím svátku a cvičme se v ní. Takovou ctností může být např. u svátku Narození Panny Marie obnova horlivosti a zanechání vlažnosti; před svátkem Obětování přemáhání závislosti na některé věci, k níž příliš Ineme; o Zvěstování pokorné snášení pohrdání; o Navštívení láska k bližnímu, udělování almužen nebo aspoň modlitba za hříšníky; o Očišťování poslušnost k představeným; konečně před Nanebevzetím se cvičme ve lhostejnosti k světským věcem a dělejme vše s myšlenkou na smrt, abychom si zvykli žít tak, jako by každý den byl posledním dnem našeho života. Tak budou pro nás novény velikým ziskem.

6. Je velmi doporučováno častější nebo denní sv. přijímání po dobu devítidenní pobožnosti.⁴ P. Segneri⁴ říkával, že Pannu Marii nemůžeme uctít lépe než s Ježíšem a skrze Ježíše, a P. Crasset⁵ poznamenává, že Panna Maria sama zjevila jedné zbožné duši, že jí nikdo nemůže nabídnout cennější dar nad sv. přijímání, neboť sv. přijímáním sklízí Ježíš Kristus v duších ovoce svého vykoupení. Proto nebude asi jiná věc, po níž by Nejsvětější Panna u svých ctitelů vřeleji toužila, než sv. přijímání. Zdá se, jako by jim říkala: „*Pojďte, jezte můj chléb a pijte víno, které jsem vám smísila*“ (Př 9,5).

7. Konečně v den svátku se zasvěťme po sv. přijímání službě této nebeské Matce a prosme ji, abychom vytrvali ve ctnosti, v níž jsme se v novéně cvičili, nebo na ní žádejme jinou milost. Je dobré, když si zvolíme každý rok mezi různými mariánskými slavnostmi tu, kterou

¹ Legatus div. pict., I. 4, c. 48.

² Revel., I. 1, c. 20.

³ Sv. Alfons doporučuje mimoto i hořké koření do jídel.

⁴ Novéna je obdařena částečnými odpustky: srov. Enchiridion odpustků, MCM, Olomouc 2000. O získání odpustků: „Další ustanovení“, Ustanovení 17 „Modlitby k blahoslavené Panně Marii“ (str. 46-49), Ustanovení 22 „Novény, litanie a malá oficia“ (str. 51-52); přehled možností, jak získat denně plnomocné odpustky viz „Rejstříky“, B. „Plnomocné odpustky“ (str. 93-94).

⁵ Il divoto di Maria, p. 2, c. 3.

⁶ La vera devoz. verso M. V., p. 2, tr. 6, pr. 6. Venezia 1762.

ctíme a milujeme nejvíce, a pak se na ni zvlášť připravujeme, znovu se Matce Boží zasvěťme, dokonale se oddejme její službě a zvolme si ji za svou Paní, Orodovnici a Matku. – (Na konci knihy nalezneš dvě taková zasvěcení, jedno pro tebe samého, druhé pro rodinu). – Nato ji odprosme, že jsme ji v minulém roce sloužili netečně, a slibme pro budoucí rok větší věrnost. Nakonec ji poprosme, aby nás přijala za své služebníky a vyprosila nám svatou smrt.

3. O RŮŽENCI A MARIÁNSKÝCH HODINKÁCH

Je známé, že pobožnost svatého růžence zjevila sv. Dominikovi sama Matka Boží. Když si světec kdysi plný bolesti stýskal Nejsvětější Panně na zhoubu, kterou tehdy působily Církvi svaté bludy Albigenkých, odpověděla mu Matka Boží: „Tato země bude stále neplodná, dokud ji nesvlaží déšť.“ Tehdy sv. Dominik pochopil, že tím deštěm je modlitba sv. růžence, kterou měl nyní hlásat. Šel a všude o ní kázal a všichni katolíci ji ochotně přijímali¹. Co všechno vynaložili moderní bludaři, Kalvín, Bucero a jiní, aby tuto modlitbu zesměšnili². Je ale známé, jak hojné požehnání vzešlo světu z této vznešené pobožnosti. Kolik hříšníků se touto modlitbou obrátilo, kolik jich bylo přivedeno ke svatému životu, kolik duší si zasloužilo šťastnou smrt a nyní jsou spaseny! Čtete jen knihy, které o tom pojednávají!

Tato pobožnost byla také schválena Církví svatou a papeži obdařena odpustky^{3*16}).

Dnes platí tyto odpustky:

- a) kdo se pomodlí pět desátků, získává odpustky 5 roků a 5 kvadragen;
- b) kdo se modlí aspoň pět desátků s jinými, ať veřejně nebo soukromě, získává odpustky 10 let a 10 kvadragen jednou za den. Plnomocné odpustky získá poslední neděle v měsíci, kdo přistoupí ke sv. zpovědi, k sv. přijímání a navštíví kostel nebo veřejnou kapli, když se modlil růženec aspoň ve třech dnech tohoto měsíce;
- c) kdo se modlí v měsíci říjnu veřejně nebo soukromě aspoň pět desátků, získává odpustky 7 let a 7 kvadragen každý den. Plnomocné odpustky získá za obvyklých podmínek na svátek Panny Marie Růžencové, když se pomodlí růženec v tento den a po celý oktáv. Mimoto může získat plnomocné odpustky za stejných podmínek, kdo se modlí růženec aspoň 10 dní po oktávu svátku Panny Marie Růžencové;
- d) kdo se modlí růženec před Nejsvětější Svátostí ať veřejně vystavenou nebo před svatostánkem, tolikrát získává plnomocné odpustky, kolikrát se ho pomodlí. Nutná je sv. zpověď a sv. přijímání.

Mimo tyto odpustky je možné získat ještě četné jiné, například modlitbou na zvláště svěcených růžencích, v Bratrstvu růžencovém apod.

K získání odpustků je třeba rozjímat o tajemstvích sv. růžence. Kdo to nedovede, postačí, když si vzpomene na některé tajemství z umučení Ježíše Krista, jako na bičování, smrt atd. Mimoto je nutné modlit se sv. růženec zbožně. Svatá Panna sdělila blah. Eulálii⁴, že je jí milejší, když se bude modlit pět desátků pomaleji a nábožně než patnáct desátků spěšně a méně vroucně. Je tedy lépe modlit se růženec vkleče a před nějakým mariánským obrazem a na začátku každého desátku vzbudit úkon lásky k Ježíši Kristu a Panně Marii a prosit o nějakou milost. Také více prospěje modlit se ho společně než soukromě.

Malé mariánské hodinky obnovil a rozšířil sv. Petr Damiani⁵. Církev svatá je také obdařila nemalými odpustky a přesvatá Panna nejednou dokázala, jaké v nich má zalíbení, jak dokládá kněz Auriemma^{6*17}).

Velmi milá je Panně Marii Loretánská litanie, obdařená odpustky 300 dní pokaždé⁷ a hymnus „Zdrávas, Hvězdo mořská“, který se denně modlila⁸ sv. Brigita. Ještě více se líbí Krá-

¹ Brev. Romanum, In soll. Sacrat. Rosarii B. M. V., lect. 4.

² srov. S. petrus Canisius, De Maria Virg. Deipara., I. 3, c. 10.

³ V originálu jsou uváděny odpustky ve výši 70-80.000 let! S. Congregatio de Indulgentiis prohlásila dekretem z 10.8.1899 za podvržené nebo za odvolané všechny odpustky, které znějí na 1000 let a více!

^{4*16} Srov. Enchiridion odpustků, MCM, Olomouc 2000. O získávání plnomocných odpustků – viz „Předmluvy o odpustcích“ P 18-P 20 (str. 17-18), P 23 (str. 19) a „Další ustanovení“, Ustanovení 17 „Modlitby k blahoslavené Panně Marii“ (str. 46-49), Ustanovení 22 „Nověny, litanie a malá oficia“ (str. 51-52). Přehled možností, jak získat denně plnomocné odpustky viz „Rejstříky“, B. „Plnomocné odpustky“ (str. 93-94).

Sv. Alfonsem uváděná modlitba sv. růžence je obdařena plnomocným (za splnění předepsaných podmínek i denně) nebo částečným odpustkem – Ustanovení 17 § 1 (str. 46). Současný Enchiridion odpustků zná pouze odpustky plnomocné a částečné. U částečných odpustků žádné období neuvádí.

⁵ Henriquez, Menologium, Cisterciense (Antverpiae 1630): 11. maii.

⁶ V originálu je uváděn sv. Petr Damiani jako původce mariánských hodinek: i když je nesložil, přece se velmi zasloužil o jejich rozšíření.

⁷ Auriemma SJ., Affetti scambievoli tra la Vergine SS. e suoi divoti. Bologna 1681, p. 1, c. 8.

^{8*17} Sv. Alfonsem uváděné Malé mariánské hodinky, litanie a hymny jsou obdařeny částečným odpustkem – Ustanovení 22 (str. 51-52) Enchiridionu odpustků.

⁷ Pius VII., 30.9.1817. Raccolta di orazioni e pie opere. Roma 1898, p. 238.

⁸ Revel. extrav., c. 8.

lovně nebes chvalozpěv Magnificat – Velebí má duše Hospodina – jímž oslavujeme Boha Mariinými slovy¹.

¹ Odpustky 100 dní jednou za den, odpustky 7 let a 7 kvadragen každou sobotu. Lev XIII., 20.9.1879. Raccolta, p. 304.

4. O POSTU

Mnozí mariánští ctitelé se postívají k počtě Panny Marie v sobotu a v předvečer jejích svátků o chlebu a vodě. Sobota je samotnou Církví zasvěcena Panně Marii, neboť Maria, jak říká sv. Bernard¹, si v tento den po smrti svého Syna uchránila pevnou víru. Mariánští ctitelé proto nedopustí, aby tento den uplynul bez nějaké mimořádné pobožnosti k Panně Marii, zvláště ne bez postu o chlebu a vodě, jak to činíval sv. Karel Boromejský, kardinál Toledo a jiní. Ano, bamberský biskup Neitard a P. Josef Arriaga T.J. se v sobotu zdržovali všeho pokrmu².

O velikých milostech, které udělila Rodička Boží za tuto oddanost, se lze dočíst ve spisech P. Auriemmy³. Není to tedy nic zvláštního, když člověk, který chce být vroucím ctitelem Panny Marie, si tento půst uloží, zvláště pokud si zasloužil věčný trest za svoje hříchy. Říkám, že těžko bude někdo zavržen, kdo vykonává tuto pobožnost, neboť nejblahoslavenější Panně nečiní žádnou obtíž vyprosit svým ctitelům setrvání v milosti Boží a šťastnou hodinku smrti. Všichni členové naší malé kongregace⁴⁺¹⁸), kteří to mohou dělat, zachovávají půst ke cti Rodičky Boží. Řekl jsem, kteří tak mohou činit, neboť kdo to nemůže snést ze zdravotních důvo-

¹ Vitis mystica, c. 2. ML 184, 639. Mezi spisy sv. Bernarda.

² Sv. Karel Boromejský, arcibiskup v Miláně († 1584); kardinál Toletus byl již ve 23 letech profesorem v Salamance – jeden z největších učenců své doby († 1596); Neithard z Thüngen, biskup v Bamberku (1591-8-1598); P. Pavel Josef Arriaga († 1622).

³ Auriemma SJ., *Affetti scambievoli tra la Vergine SS. e suoi divoti*. Bologna 1681, p. 1, c. 17. V originálu je uveden zázrak s banditou, který se postíval ke cti Matky Boží. Když byl pro své zločiny sťat, zůstala mu hlava (na těle), dokud se nevyzpovídal z těžkých hříchů. Po zpovědi ihned skonal.

⁴ Kongregace redemptoristů založená sv. Alfonsem měla tehdy jen několik klášterů v Neapolském království.

¹⁸ K 31.12.1991 měla kongregace redemptoristů 6.179 členů, z toho 48 biskupů a 4.548 kněží, kteří bydlí a pracují v 781 řeholních domech. Hlavní činností redemptoristů zůstávají i dnes lidové misie. Ale misionářská činnost dostává i jinou formu. Mají i několik rozhlasových stanic (např. Radio Aparecida v Brazílii nebo Radio Maria v Polsku), v USA televizní programy. Redemptoristé působí také v zahraničních misích, nejvíce v Jižní Americe, kde jsou v některých diecích pouze oni. Redemptoristé spravují mnoho poutních míst. Největší z nich jsou: Aparecida v Brazílii a Manila na Filipínách, u nás mj. Svatou Horu u Příbrami.

Z prostředí kongregace redemptoristů vzešlo množství svatých (Svatohorské internetové stránky z 12.3.2002):

- **Sv. Alfons Maria Liguori** (1696-1787) – biskup, Učitel Církve. Zakladatel kongregace redemptoristů (Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele). Roku 1708 byl zapsán na univerzitu, roku 1712 byl promován doktorem světského i církevního práva. Po prohraném procesu (1723) se rozhodl odejít z tohoto povolání a vstupuje do duchovního stavu. Roku 1726 je svěcen na kněze. Věnuje se nejubožejším v Neapoli (vězňům, odsouzeným na smrt, městské chudině apod.) a zakládá tzv. Dilo kapliček - večerní pobožnosti a vyučování katechismu, které postupně svěřoval laikům. Kromě toho jako člen společnosti Pii Operaii často vyjížděl do okolí na lidové misie (duchovní obnovy farností). – Když poznal, jak ubohý je stav duchovního života a vědomostí pastevců a rolníků v okolí Neapole, rozhoduje se zcela se jim věnovat. Proto zakládá 9. listopadu 1732 ve Scale u Neapole v Jižní Itálii novou společnost kněží, která se má věnovat všem opuštěným a nejubožejším, zvláště chudým, aby jim přinesla hojné vykoupění. – Společnost se po počátečních těžkostech pomalu rozrůstá, r. 1749 je papežem Benediktem XIV. schválena a dostává dnešní jméno – Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele. Alfons je zvolen za generálního představeného. – R. 1762 je jmenován biskupem v Santa Agata dei Goti. 1775 pro vysoký věk a nemoc abdikoval. Umírá 1.8.1787 v Pagani. Roku 1839 byl svatořečen, 1871 jmenován Učitelem Církve, 1950 se stal patronem zpovědníků a moralistů. – Význam sv. Alfonse pro církev je nesmírný. Svým všestranným nadáním a touhou po spáse duší vykonal mnoho a ovlivnil teologii, zvláště morální, až do dnešní doby. Napsal 111 děl, která byly vydána v 63 jazycích ve více než 20.000 vydáních. Byl malířem, architektem, sochařem, hudebním skladatelem. – Všechna jeho činnost však měla jediný účel: Boží oslavu a spásu duší. Tento motiv jej natolik hnál k činnosti, že složil slib, že nepromarní ani minutu času. To se po něm snaží převzít i jeho kongregace; její vklad do náboženství i kultury je velký. Jejími členy byli odborníci v nejrůznějších oborech: od teologů a historiků až po přírodovědce.
- **Sv. Gerard Majella** (1726-1755) – řeholní bratr, duchovní rádce, divotvůrce, člověk, prožívající své křesťanství s největší svědomitostí. Pohřben je v Materdomini v Jižní Itálii, kde je dnes jemu zasvěcené poutní místo
- **Sv. Klement Maria Hofbauer** (1751-1820) – původem z moravských Tasovic, apoštol Varšavy a Vídně. Druhý „zakladatel“ kongregace. Přinesl kongregaci za Alpy, a tak jí umožnil, aby se rozšířila do celého světa. Pohřben je v kostele Maria am Gestade ve Vídni.
- **Sv. Jan Neumann** (1811-1860) – čtvrtý filadelfský biskup, původem z Prachatic na Šumavě, studoval v Českých Budějovicích a v Praze, vysvěcen 1842 v New Yorku. První redemptorista, který do kongregace vstoupil v Americe. Zemřel na ulici ve 49 letech na srdeční slabost. Zakladatel katolického školství v USA.
- **Bl. Petr Donders** (1809-1887) – původem z Holandska. Misionář malomocných v Surinamu v Latinské Americe. Měl problémy s teologickým studiem, ale byl horlivý pastýř. K redemptoristům vstoupil r. 1866. Blahořečen roku 1982.
- **Bl. Kašpar Stanggassinger** (1871-1899) – mladý kněz, který se zabýval krátkou dobu výchovou mládeže. Působil čtyři roky jako ředitel řádového gymnázia. Neudělal toho mnoho, ale dělal vše pořádně. Jeho heslem bylo: Mohu, chci, musím být svatý! Blahořečen roku 1988.
- **Bl. Gennaro Maria Sarnelli** (1702-1744) – jeden z prvních spolupracovníků sv. Alfonse. Jeho spolužák – právník. Apoštol Neapolských chudáků, zvláště prostitutek. Umírá v Neapoli vyčerpaním. Blahořečen Janem Pavlem II. v Římě 12.5.1996.
- **Bl. Franz Xaver Seelos** (1819-1867) – narodil se ve Füssenu v Německu. Na kněze byl vysvěcen roku 1844. Pracoval jako misionář v USA. Spolupracoval se sv. Janem Nepomuckým Neumannem. Působil také jako farář a prefekt bohoslovců. Zemřel v New Orleansu. Blahořečen byl Janem Pavlem II. 9. 4.2000 v Římě.
- **Bl. Metoděj Dominik Trčka** (1886-1959) – narodil se ve Frýdlantu nad Ostravicí, na kněze byl vysvěcen v roce 1910. Během 1. světové války působil na Svaté Hoře. Od roku 1919 pracoval mezi řeckokatolíky na Ukrajině a na východním Slovensku. První viceprovinciál michalovecké viceprovincie. Zatčen v roce 1951, odsouzen na 12 let. Zemřel mučednickou smrtí ve vězení v Leopoldově. Blahořečen 4. 11.2001 v Římě.

dů, ať se aspoň jinak v jídle umrtví, třeba jen jedním jídlem nebo se zdrží ovoce anebo nějakého oblíbeného pokrmu.

Konečně, svou lásku Panně Marii můžeme dokázat v sobotu jinými způsoby, jako např. jdeme-li ke sv. přijímání nebo aspoň jdeme-li na mši svatou, navštívíme-li některý její obraz apod. V předvečer jejích sedmera svátků se vynasnažme uctít ji postem nebo jinak, podle svých sil.

5. O ÚCTĚ K MARIÁNSKÝM OBRAZŮM

P. Pavel Segneri T.J. říká¹, že se ďábel nemůže lépe pomstít za ztráty, které utrpěl zničením modloslužby, než pronásledováním milostných obrazů kacíři. Ale Církev svatá je hájila i mučednickou krví a Matka Boží dokázala zázraky, jak je jejímu srdci úcta a návštěva jejích obrazů drahá. Sv. Janu Damašskému byla utátna ruka, kterou psal spisy na obranu Mariiných obrazů: Nejsvětější Panna mu ji však zázračně vrátila². P. Spinelli vypravuje³, že se v Cařihradě každý pátek před Mariiným obrazem po nešporách odhrnovala opona a po sobotních nešporách obraz opět zasloučila. Stejně se odhalil závoj mariánského obrazu, když k němu přišel sv. Jan z Boha⁴. Kostelník, který ho považoval za zloděje, ho kopl, ale v té samé chvíli mu zchromla noha.

Všichni ctitelé Rodičky Boží proto rádi přicházejí uctít její obrazy a navštěvují jí zasvěcené chrámy, které jsou podle sv. Jana Damašského⁵ útočištěm, kde nám kyne záchrana v pokušeních a zasloužených utrpeních. Kdykoli zavítal císař Jindřich⁶ do nějakého města, navštívil nejprve některý chrám Panny Marie. P. Tomáš Sanchez⁷ se nevrátil domů dřív, dokud nezašel do mariánského kostela. Ať nám není obtížné denně pozdravit Královnu nebes v některém kostele nebo kapli nebo ve svém domě. Zde bychom mohli zřídit na tichém místě kapličku s obrazem Rodičky Boží, vyzdobit ji květinami, svícemi a lampičkou a modlit se před ní litanie, růženec atd. K těmto návštěvám jsem sepsal knížečku – která byla již dvacetkrát vydána – podávající návštěvy jak Nejsvětější Svátosti, tak nejblahoslavenější Panny Marie na každý den v měsíci.^{*19)}

Ještě zmíním událost, kterou vypravuje P. Spinelli ve své knize „Zázraky Panny Marie“⁸. V slavném poutním místě Montevergine zneuctil shromážděný lid v předvečer svatodušních svátků r. 1611 tuto slavnost tancem, nestřídmostí a rozpustilostmi. Náhle vypukl v zábavním sále požár a rozšířil se tak, že za půl hodiny lehl celý dům popelem a pohřbil ve svých troskách více než 400 lidí. Pět osob, které zůstaly naživu, pod přísahou potvrdily, že viděly Matku Boží, jak dvěma hořícími pochodněmi zapaluje dům. Prosím vroucně všechny mariánské ctitele, aby nenavštěvovali a zabraňovali druhým navštěvovat taková poutní místa, kde se dějí nepřístojnosti, neboť potom z nich sklízí větší žeň peklo nežli úcta k Panně Marii. Kdo chce úspěšně vykonat pouť, navštiv poutní místo v době, kdy tam není přílišný shluk poutníků.

¹ Il divoto di Maria, p. 2, c. 3.

² Vita s. Joannes Damascenus a Joanne Patriarcha Hierosol. conscripta. MG 94, 454-458.

³ Maria Deipara thronus Dei, c. 29. Napoli 1613.

⁴ Acta SS. Bolland: die 8 martii.

⁵ Hom. 2 in Dorm. B. M. V. MG 96, 746.

⁶ Marraci, Familia Mariana IV, Caesares Mar., c. 6.

⁷ Nadasí, Annus dierum memorabilium Soc. Jesu (Antverpiae 1665): die 19. martii.

^{*19)} Viz knihu „Svatý růženec, mocný prostředek duchovního růstu, záchrany a spásy“, vydaný za totality Křesťanskou Akademií, Řím 1983, kam byly části Alfonsových knih (včetně uvedených „Návštěv“) vloženy.

⁸ Maria Deipara thronus Dei, c. 29. Napoli 1613. Podle Spinelliho vypravování jen málo osob zahynulo v plamenech; ostatně autor dosvědčuje, že i v tomto neštěstí se stalo mnoho zázračných záchránění pomocí Matky Boží.

6. O ŠKAPULÍŘI

Jako si lidé kladou za čest, mít sluhy oblečené do svého stejnokroje, tak vidí Panna Maria ráda u svých ctitelů, když nosí její škapulíř jako odznak svého zasvěcení její službě a jako doklad, že patří do rodiny Matky Boží. Moderní bludaři se jako obvykle vysmívají tomuto úkonu zbožnosti, ale Církev svatá ho schválila mnoha bulami a odpustky. P. Crasset¹ a Lezzana² vypravují o karmelitánském škapulíři, že kolem r. 1251 se zjevila Svatá Panna Angličanovi blah. Simonovi Stockovi a podala mu škapulíř s příslibem, že kdo ho bude nosit, nezakusí věčný oheň. Podle P. Crasset se zjevila Rodička Boží i papeži Janu XXII. a žádala na něm, aby všem oznámil, že kdo nosí tento oděv, bude v sobotu po své smrti vysvobozen z očistcového ohně: „Přijmi, nejmilější synu,“ řekla mu, „tento škapulíř svého řádu, odznak mého bratrstva, jako zvláštní vyznamenání pro sebe a pro všechny karmelitány. Kdo v něm zemře, nezakusí věčný oheň.“ Papež vše vysvětlil v bule ze dne 3.3.1322, kterou potvrdili i pozdější papežové Alexandr V., Klement VII. a jiní. Tak P. Crasset na zmíněném místě. Jak jsme podotkli již v první části (hl. 8, § 2), dovolává se Pavel V. zřejmě tohoto zjevení a podrobněji vysvětluje byly svých předchůdců, především na co je třeba dbát pro získání odpustků, totiž zachovávat čistotu podle svého stavu a modlit se mariánské hodinky. Kdo se hodinky nemůže modlit, ať aspoň zachovává církevní posty a zdržuje se masitých pokrmů ve středu a v sobotu³.

S karmelitánským škapulířem stejně jako s ostatními škapulíři Sedmiboletné Panny Marie, trinitářů, Nejsvětější Trojice a zvláště Neposkvrněného Početí jsou spojeny nespočetné odpustky, plnomocné i neplnomocné, které můžeme získat během života i v hodině smrti.^{*20)}

¹ Crasset, La vera devoz., p. 2, tr. 6, pr. 4.

² Lezana, Maria Patrona. Romae 1648.

³ Zbožné nošení škapulíře poskytuje na základě staré tradice dvojí výsadu: 1) ochranu před věčným ohněm, 2) vysvobození z očistce nejbližší sobotu po smrti („sobotní výsada“). V nejnovější době papež Pius XI. schválil a doporučil znovu všem věřícím nošení škapulíře a potvrdil zbožnou víru o moci škapulíře listem adresovaným generálnímu představenému karmelitánů 18.3.1922. AAS XIV, 1922, 274.

^{*20)} Platný Enchiridion odpustků z 16.6.1999 nezná žádný odpustek, který by se výslovně vztahoval ke škapulíři. Škapulíř je svátostí, proto lze využít Ustanovení 14 „Užívání předmětů sloužících náboženským účelům“ (str. 45) - viz Enchiridion odpustků, MCM, Olomouc 2000, – Příslib Panny Marie však nemluví o odpustcích, ale o šťastné hodině smrti a o následném velmi brzkém vysvobození duše z očistce; proto věřím spolu se sv. Alfonsem, že Panna Maria své sluhy oblečené do jejího oděvu pozná a své sliby jim vyplní. (Do této skupiny svátostí patří i ostatní prostředky, které Panna Maria dává lidem k záchraně, jako je např. Zázračnou medailka a jiné.) – O životnosti škapulířové praxe svědčí i osobní vztah současného Pontifika ke škapulíři, který nemohu neuvést:

Papež Jan Pavel II. během své promluvy ke karmelitánské komunitě při oslavě 750. výročí předání škapulíře Šimonu Stockovi dne 16.7.2001 na Svatopetrském náměstí v Římě mj. řekl: „Znamení škapulíře tedy připomíná dvě pravdy: na jedné straně ustavičnou ochranu Nejsvětější Panny nejen během životního putování, ale také v okamžiku přechodu k plnosti věčné slávy; na druhé straně vědomí, že úcta k ní se nemůže omezovat na modlitby a pobožnosti k její počtě za určitých okolností, ale musí vytvářet »hábit« skrze častou účast na svátostech a konkrétní prokazování skutků milosrdenství duchovního i tělesného. Tak se škapulíř stává znamením »smlouvy« a vzájemného společenství mezi Marií a věřícími. On totiž převádí do konkrétní podoby odevzdání, které Ježíš učinil na kříži, když svěřil Janovi a v něm nám všem svou Matku Marii, a milovaného apoštola i nás svěřil jí a ustanovil ji naší duchovní Matkou.“ A dále: „I já nosím na svém srdci již tak dlouho karmelský škapulíř! Pro lásku, kterou chovám ke společné nebeské Matce, jejíž ochranu ustavičně zakouším.“ (MCM, Světlo 30/2001)

7. O MARIÁNSKÝCH KONGREGACÍCH

Někteří mariánské kongregace neschvalují, že prý jsou příčinou mnoha rozepří a že do nich vstupují mnozí z čistě lidských ohledů. Jako však nelze zavrhnout chrámy a svaté svátosti proto, že je mnozí zneužívají, tak nelze odsuzovat bratrstva. Papežové je nejenže nezavrhli, ale s mnoha pochvalami je potvrdili a nadali odpustky.

Sv. František Saleský¹ naléhavě vybízí křesťany žijící ve světě, aby vstupovali do mariánských bratrstev. A sv. Karel Boromejský² horlivě zřizoval a rozšiřoval tyto spolky. Na svých synodách povzbuzoval zpovědníky, aby kajícím radili, aby do nich vstupovali. A oprávněně, neboť tyto kongregace, především mariánské, jsou jako Noemova archa, v níž křesťané žijící ve světě nalézají útulek před potopou pokušení a hříchů, které zaplavují svět. Na misiích jsme poznali velmi dobře prospěšnost bratrstev. Kdo nenáleží k žádnému bratrstvu, pravidelně a častěji hřeší více než dvacet jiných, kteří členy bratrstev jsou. Bratrstva můžeme srovnat s věží Davidovou: „*Jak Davidova věž z vrstev kamene zbudovaná, tisíc na ní zavěšeno štítů, samých pavéz bohatýrů*“ (Pís 4,4). Kongregace nabízejí členům mocnou ochranu proti úkladům pekla a prostředky k uchránění milosti Boží; kdo není v kongregaci, nemá tak snadný přístup k těmto prostředkům.

1. Jedním z prostředků spásy je vzpomínka na věčné pravdy: „*Ve všem, co děláš, pomýšlej na svůj konec, a nikdy nebudeš hřešit*“ (Sir 7,36). Mnozí hynou proto, že na to nemyslí. „*Zpustošená je celá země a není nikdo, kdo by si to bral k srdci*“ (Jer 12,11). Členové bratrstva však bývají ve svých setkáních rozjímáním, čtením a přednáškami upamatováváni na věčné pravdy. „*Mé ovce slyší můj hlas*“ (Jan 10,27).
2. K spáse je nutná modlitba: „*Proste a dostanete*“ (Jan 16,24). V kongregacích se členové modlí neustále a Bůh je spíše vyslyší, neboť se modlí společně: „*Shodnou-li se dva z vás na zemi v prosbě o jakoukoli věc, můj nebeský Otec jim to učiní*“ (Mt 18,19). K tomu podotýká Ambrosiaster³: „Mnozí, i kdyby byli nejmenšími, se stávají velkými, když se sjednotí; je nemožné nevyslyšet mnohé.“
3. V kongregacích je snazší přijímání sv. svátostí, jednak proto, že to vyžadují předpisy, jednak pro dobrý příklad druhých. Tak si každý lehčeji zajišťuje setrvání v Boží milosti; svatý Tridentýský sněm⁴ totiž nazývá sv. přijímání protijedem, kterým se zbavujeme denních chyb a jsme uchráněni chyb těžkých.
4. Mimoto se v bratrstvech konávají mnohá cvičení v umrtvování, v pokoře, v lásce k nemocným a chudým. Jak dobré by bylo, kdyby se zavedl ve všech kongregacích krásný zvyk, pomáhat v nemoci místním chudým⁵.
5. Již bylo řečeno, jak je pro naši spásu důležitá vřelá úcta k Matce Boží. A není to právě tato úcta, která kvete v bratrstvech? Jak často v nich zní Mariina chvála! Jak četné modlitby jsou v nich přednášeny Panně Marii! Již při přijetí se členové zasvěcují její službě, volí si ji za svou Paní a Matku a zapisují se do knihy Mariiných dětí. Tak patří jejich členové do sboru vyvolených sluhů a dětí Panny Marie a těší se v životě i ve smrti její zvláštní ochraně. Opravdu, člen mariánské kongregace si může říci, že se mu vstupem do kongregace dostalo všeho dobra: „*Spolu s ní mi přišlo všechno dobré*“ (Mdr 7,11).

Každý člen musí dbát na dvě věci: především nesmí vstoupit do bratrstva s jiným úmyslem než sloužit Bohu a Panně Marii a spasit svou duši; zadruhé nikdy nesmí zanedbávat pro světské záležitosti setkání společenství, poněvadž na nich se jedná o nejdůležitější práci na světě, o věčnou spásu. A ať se také snaží získávat nové členy a zvláště ty, co vystoupili, přivést zpět. Tresty, jimiž Bůh navštěvuje nevěrné členy, bývají hrozné. V Neapoli⁶ opustil jeden

¹ Introd. à la vie dévote, p. 2, ch. 15.

² Giussano, Vita, Roma 1610 (I. 2, c. 11).

³ Comm. in Ep. ad Rom. XV, 30. ML 17, 177.

⁴ Sess. 13, c. 2. Denz. 875.

⁵ Na tomto místě autor navrhuje v kongregacích ještě užší výbor, složený z nejhroznějších členů, kterým rýsuje denní pobožnosti podle klášterního života.

⁶ Sarnelli, CSsR, Il mondo riformato, p. 3: Aggiunta sulle s. Congr.

člen mariánské bratrstvo. Když ho napomínali, aby se vrátil, odpověděl: „Vrátím se, až mi zlámou nohy a useknou hlavu.“ Ubožák mluvil pravdu: brzy nato mu zlámali jeho nepřátelé nohy a usekli hlavu. Naopak věrné členy Panna Maria zahrnuje dobry časnými i duchovními: „*Celý její dům je oblečen do dvojího šatu*“ (Př 31,21). P. Auriemma¹ uvádí mnohé drahocenné milosti, udělené Pannou Marií členům v životě i ve smrti, zvláště ale ve smrti. P. Crasset² vypráví o jednom na smrt nemocném mladíkovi. Bylo to v Římě 1586. Umírající usnul, ale když se probudil, řekl svému zpovědníkovi: „Otče, byl jsem ve velkém nebezpečí věčného zavržení, ale Panna Maria mne zachránila. Zlí duchové prchli, a tak jsem byl z jejich rukou vysvobozen.“ – Tentýž spisovatel se zmiňuje ještě o jiném členovi, který v hodině smrti musel hodně bojovat s peklem, ale potom, když zvítězil, radostně zajásal: „Jaké je to štěstí, sloužit Panně Marii v její kongregaci!“ Nato blaženě zesnul. Jako třetí příklad uvádí P. Crasset vévodu di Popoli z Neapole. Když umíral, řekl tento muž svému synovi: „Synu můj, ať víš, že za to nepatrné dobro, které jsem v životě konal, děkuji kongregaci, k níž jsem patřil. Proto ti nemohu zanechat lepší dědictví než právě mariánskou kongregaci. Víc si vážím toho, že jsem jejím členem, než že jsem vévodou di Popoli.“

¹ Auriemma SJ., *Affetti scambievoli tra la Vergine SS. e suoi divoti*. Bologna 1681, p. 2, c. 4.

² *La vera devoz.*, p. 2, tr. 6, pr. 5.

8. O ALMUŽNÁCH KE CTI PANNY MARIE

Mariánští ctitelé rádi udělují almužny ke cti Matky Boží právě v sobotu. Sv. Řehoř Veliký¹ se ve svých Rozmluvách zmiňuje o svatém obuvníkově jménem Bohdalovi, který vše, co v týdně vydělal, v sobotu rozdělával mezi chudé. Bůh ukázal ve vidění jedné svaté duši nádherný palác, který v nebesích připravil tomuto Mariinu ctiteli a který byl budován pouze v sobotu. Sv. Gerard z Manzy (zemř. 1207) nic neodepřel tomu, kdo ho prosil v Mariině jménu². Stejně jednal i jezuita P. Martin Guttierrez³. Ten také vyznal, že Pannu Marii nikdy neprosil o nějakou milost nadarmo. Když byl později hugenoty zavražděn, uviděli jeho spolubratři Rodičku Boží provázenou pannami, které na její rozkaz tělo zahalily do plátna a odnesly. Stejně si počínal i solnohradský arcibiskup sv. Eberhard⁴. Po jeho smrti ho spatřil jeden mnich v dětské podobě na loktech Panny Marie: „To je můj syn Eberhard,“ řekla Matka Boží, „který mi nikdy nic neodepřel.“ I Alexandr Hallský⁵ měl tento zvyk. Když ho prosil jeden františkán ve jménu Panny Marie, aby vstoupil do jejich řádu, opustil svět a stal se synem sv. Františka.

Kéž není líto ctitelům Svaté Panny udělovat denně ke cti Rodičky Boží nějakou malou almužnu a v sobotu větší. Nemohou-li však dávat žádnou almužnu, ať učiní aspoň jiný skutek lásky k bližnímu, posluhují nemocným, modlí se za hříšníky, za duše v očistci atd. Skutky milosrdné lásky působí Matce milosrdenství velikou radost.

¹ Dial., I. 4, c. 37. ML 77, 388.

² Surius, De probatis Sanctorum historiis: die 24. septembris.

³ Patrignani, Menologio 21 febraio 1573: Del P. Martin Guttierrez.

⁴ Eberhard, salzburský arcibiskup, věrný stoupenec papeže Alexandra III. († 1164).

⁵ Waddingus, Annales Minorum: a. 1222.

9. O ČASTÉM VZÝVÁNÍ PANNY MARIE

Ze všech pobožností se naší nebeské Matce žádná nelíbí tolik, jako když ji často vzýváme o přímluvu a hledáme u ní pomoc ve všech potřebách. Nevíme-li si rady nebo když máme radit v nebezpečích, utrpeních a pokušeních, především však v pokušeních proti sv. čistotě, obracejme se na Pannu Marii. Matka Boží nám jistě pomůže, budeme-li ji prosit modlitbou „Pod ochranu tvou se utíkáme“ nebo Zdrávasem nebo pouhým vzýváním jejího nejsvětějšího jména, které je zvlášť mocné proti ďáblovým útokům. Blahoslavený františkán Santi¹ vzýval v jednom pokušení proti svaté čistotě Pannu Marii; a Matka Boží se mu zjevila, položila ruku na jeho hrud' a pokušení zmizelo. V takových okamžicích by bylo prospěšné políbit nebo vzít do rukou růženec nebo škapulíř nebo aspoň pohlédnout na obraz Nejsvětější Panny. Kdo zbožně vysloví svatá jména Ježíš a Maria, získává odpustky 300 dní²⁺²¹).

¹ Mazzara, Leggendaro Francescano I, Venizeia 1721. Fra Sánti zmřel r. 1595.

² Collectio precum piorumque operum. Romae 1929, 117.

⁺²¹) Platný Enchiridion odpustků z 16.6.1999 (MCM Olomouc 2000) ve své příloze „Zbožné invokace“ (str. 62-65) uvádí, že tzv. střelné modlitby, zbožná vzývání a zvolání a různé invokace v několikaslovné formě odpustky obdařeny nejsou, protože se pojmají jako součást nebo dovršení jiného náboženského úkonu, který odpustky již obdařen je, nebo jsou činem, který pozvedá mysl k Bohu. – Dnes částečné odpustky nejsou časově rozlišeny.

10. O JINÝCH ZBOŽNÝCH CVIČENÍCH

Na tomto místě uvádím různé způsoby pobožností, jimiž můžeme uctít Rodičku Boží.

- a) Dávej sloužit mši sv. ke cti Matky Boží nebo alespoň se jí zúčastni. Je sice pravda, že se oběť mše sv. přináší jedinému Bohu jako uznání jeho svrchované velebnosti, nicméně nic nebrání tomu, říká svatý Tridentský sněm¹, aby mše sv. nemohla být obětována na poděkování za milosti udělené svatým a Rodičce Boží a aby se oni za nás přimlouvali, když na ně my vzpomínáme. Proto se při mši sv. modlíme: „...aby jim přispěla k oslavě, nám pak ke spáse.“ Panna Maria zjevila jedné svaté duši, že je jí tento způsob úcty milý, podobně jako je jí milé modlit se třikrát Otčenáš, Zdrávas a Sláva Otci k Nejsvětější Trojici na poděkování za jí prokázané milosti. Sama za ně nemůže dost poděkovat; proto ji těší, když jí jsou v tom její děti nápomocné.
- b) Měj v úctě světce, kteří byli úzce spojeni s Pannou Marií, jako sv. Josefa, sv. Jáchyma a sv. Annu. Přesvatá Panna sama doporučila jednomu šlechtici pobožnost ke své matce sv. Anně². A dále uctívej také světce, kteří jsou známí svou láskou k Matce Boží, jako sv. Jana Evangelistu, sv. Jana Křtitele, sv. Bernarda, sv. Jana Damašského, obránce jejích obrazů, sv. Ildefonsa, obhájce jejího panenství, a jiné.
- c) Denně čti nějakou knihu o jejích přednostech. Doporučuj všem, především svým drahým, pobožnost k Matce Páně. Kdysi řekla blahoslavená Panna sv. Brigitě³: „Postarej se, aby tvoji synové byli mými syny.“ Modli se denně za její živé i zemřelé ctitele.
- d) Nakonec uvádím různé odpustky, které udělili papežové na jiné způsoby pobožností k uctění Královny nebes⁴.
 1. „Velebeno bud' svaté a Neposkvrněné Početí blahoslavené Panny Marie.“ 300 dní pokaždé. Lev XIII.⁴
 2. „Zdrávas Královno“ a „Pod ochranu tvou se utíkáme“. Kdo se ráno modlí „Zdrávas Královno“ a večer „Pod ochranu tvou“ a připojí povzdech: „Rač, Pane, nás tento den (tuto noc) uchránit nás bez hříchu“ a „Požehnaný je Bůh ve všech svých darech a svatý ve všech svých dílech“, získává 100 dní jednou denně, 7 let a 7 kvadragen v neděli, plnomocné odpustky o dvou nedělích v měsíci, na všechny mariánské svátky, na svátek Všech svatých a v hodině smrti⁵.
 3. Loretánská litanie. 300 dní pokaždé, plnomocné odpustky za obvyklých podmínek (sv. zpověď, sv. přijímání, návštěva kostela nebo kaple a modlitba na úmysl Sv. Otce) na svátky Neposkvrněného Početí, Narození Panny Marie, Zvěstování, Očišťování a Nanebevzetí pro ty, kteří se jí modlí denně⁶.
 4. „Ježíši a Maria“. 300 dní. Pius X. – „Ježíši, Maria, Josefe“. 7 let a 7 kvadragen, plnomocné odpustky jednou za měsíc. Pius X. Podmínky obvyklé⁷.
 5. 5 Otčenášů, 5 Zdravasů ke cti pěti ran Krista Pána a povzdech: „O to prosím, Matko milá, bys mi rány v srdce vryla, dej, by můj byl Kristův kříž.“ Pius XI., 3 roky; plnomocné odpustky, kdo koná tuto pobožnost celý měsíc⁸.

¹ Sess. 22, c. 3. Denz. 940.

² Barry, Paradis ouvert à Philagie, ch. 7, dev. 7.

³ Revel., Vita abbrev. s. Birg.

⁴22) O získávání odpustků: viz Enchiridion indulgentiarum z 16.9.1999 (Enchiridion odpustků, autorizovaný překlad ČBK Praha 2000, vyd. Matice cyrilometodějská, Olomouc 2000. O získání plnomocných odpustků – viz „Předmluvy o odpustcích“ P 18-P 20 (str. 17-18), P 23 (str. 19) a „Další ustanovení“, Ustanovení 17 „Modlitby k blahoslavené Panně Marii“ (str. 46-49), Ustanovení 22 „Novény, litanie a malá oficia“ (str. 51-52). Přehled možností, jak získat denně plnomocné odpustky viz „Rejstříky“, B. „Plnomocné odpustky“ (str. 93-94). - Ve své příloze „Zbožné invokace“ (str. 62-65) Enchiridion odpustků uvádí, že tzv. střelné modlitby, zbožná vyzývání a zvolání a různé invokace v několika-slovné formě odpustky obdařeny nejsou, protože se pojmají jako součást nebo dovršení jiného náboženského úkonu, který odpustky již obdařen je, nebo jsou činem, který pozvedá mysl k Bohu. – Některé zmiňované úkony (jako např. v bodu 8.) již z církevní praxe úplně vymizely.

Současný Enchiridion odpustků zná pouze odpustky plnomocné a částečné. U částečných odpustků žádné období neuvádí.

⁴ 21.11.1893. Raccolta, p. 341.

⁵ Raccolta, p. 213.

⁶ Raccolta, p. 238.

⁷ Beringer-Hilgers, Ablasse, 176, 177.

⁸ AAS XXVI, 1934, 561.

6. Denní rozjímání aspoň čtvrt hodinové. Plnomocné odpustky jednou za měsíc za obvyklých podmínek; 7 roků a 7 kvadragen, kdo učí rozjímat druhé nebo se sám nechá učit¹.
7. „*Duše Kristova, posvěť mě*“, 300 dní pokaždé, 7 let a 7 kvadragen po sv. přijímání (jedenkrát), plnomocné odpustky jednou za měsíc za obvyklých podmínek².
8. Kdo doprovází s hořící svící Velebnou Svátost (Viaticum) nesenou nemocným a pomodlí se na úmysl Svatého Otce jedenkrát Otčenáš, Zdrávas a Sláva Otci, 7 let a 7 kvadragen, bez svíce 5 let a 5 kvadragen, 3 roky a 3 kvadrageny ti, kteří nemohou Velebnou Svátost doprovázet, když ale pošlou někoho jako svého zástupce³.
9. Kdo zbožně poklekne před Velebnou Svátostí, 100 dní pokaždé pro ty, kteří jdou kolem kostela nebo kaple, v níž je Nejsvětější Svátost, a uctí ji vnějším (viditelným) znamením. Pius X.⁴
10. Když se kněz modlí přede mší sv. „*Ego volo celebrare*“, 50 dní. Řehoř XIII.⁵

Abys získal odpustky, vzbud' úkon lítosti, abys byl tak pro ně disponován.

Vynechávám jiné pobožnosti a končím toto dílo krásnými slovy sv. Bernarda⁶: „Ó, Požehnaná mezi všemi ženami, tys Slávou lidského pokolení, Spásou našeho lidu. Tvá zásluha nemá mezí, tvoje moc se vztahuje na všechny tvory; tys Matkou Boží, Vládkyní světa, Královnou nebes. Ty jsi Vzorem spravedlivých, Útěchou svatých, Ramenem naší spásy. Ty jsi Radostí ráje, nebeskou Bránou, Oslavou Boží.“ Hle, hlásali jsme tvou chválu. Proto tě prosíme, ó, Matko plná dobroty, doplň naši slabost, omluv naši smělost, přijmi milostivě projev naší oddanosti, požehnej naší námaze a zapal všechna srdce svou láskou, abychom tvého Syna zde na zemi ctili a milovali a jednou v nebi ho chválili a velebili. Amen.

¹ Benedikt XIV., 16.12.1746. Raccolta, p. 559.

² Raccolta, p. 109.

³ Raccolta, p. 115.

⁴ 28.6.1908. Raccolta, Continuazione, p. 36.

⁵ Raccolta, p. 611.

⁶ Pro festiv. B. M. V., sermo 13, a. 2, c. 3.

ZAKONČENÍ DÍLA

Loučím se s tebou, drahý čtenáři a věrný služebníku naší milované Matky Marie, a říkám ti jen: Uctívej a miluj i dál něžně tuto dobrou Paní, vynasnaž se, jak můžeš, získat též jiné pro její službu. Doufej pevně: Jestli vytrváš ve věrné lásce k Panně Marii až do smrti, je tvá spása jistá. Končím, ne že bych už neměl co psát o vznešenostech Královny nebes, ale abych tě již neunavoval. To málo, co jsem napsal, stačí, aby v tobě zanítilo lásku k tomu velkému pokladu, k pobožnosti k Matce Boží. Ona tě zcela jistě za ni odmění svou mocnou ochranou. Splň jen touhu, kterou jsem měl při psaní této knihy, abych tě jednou spatřil v nebeské slávě jako svatého a staň se milujícím dítětem a nadšeným ctitelem této lásky nejhodnější Královny. A když poznáš, že ti moje kniha byla aspoň nějak prospěšná, prosím tě snažně, svěř mne Panně Marii a pros ji za mě o tutéž milost, kterou i já vyprošuji tobě, abychom se jednou shledali v nebesích u jejích nohou se všemi jejími drahými dětmi.

Nakonec se obracím i k tobě, Matko mého Pána a Matko má, Maria. Přijmi dobrotivě tuto moji ubohou práci a můj úmysl, abys byla všemi chválena a milována. Ty víš, jak vroucně jsem si přál dokončit toto dílko o tvých vznešenostech než se přiblíží konec mého života, jistě již nedaleký. Nyní umřu spokojený; zanechávám zde na zemi tuto knížku, která tě bude chválit a velebit, jak jsem se o to snažil od svého obrácení¹, které jsem obdržel na tvoji přímluvu. Ó, Panno Neposkrvněná, svěřuji ti všechny, kteří tě milují, především své čtenáře, a pak zvláště ty, kteří mne svěří do ochrany tobě. Ó, má Paní, uděl jim milost setrvání, posvěť je všechny a uveď nás pak všechny do nebe, abychom tě tam chválili. Ó, má nejsladší Matko, jsem sice jen ubohý hříšník, ale zakládám si na tom, že tě miluji, a očekávám od tebe veliké milosti, mezi nimi největší milost, že totiž zemřu s láskou k tobě. Až mi bude ďábel připomínat hříchy, doufám, že utrpení Ježíše Krista a tvá přímluva mne posílí ve smrtelných úzkostech, že se rozloučím s tímto smutným životem v milosti Boží a že dosáhnu štěstí milovat Boha, a tobě, má Matko, děkovat na věky věků. Amen. Tak doufám, tak se staň.

„Naše Paní, řekni za nás svému Synovi: *Nemají víno*. Jak vznešený je tento kalich, kalich lásky Boží! Láska Boží nás tak opojuje, že zapomínáme na svět, zahřívá nás, posiluje nás, dělá nás lhostejnými k pozemským věcem a nadšenými pro nebeské².“

„Ty jsi to plné pole³, plná ctností, plná milostí. Ty ses zjevila jako jasně se rdící Jitřenka; dědičnou poskrvnou netknutá ses zrodila jasná poznáním pravdy a ruměná láskou ke ctnosti; nic proti tobě nezmůže nepřítel, protože na tisíc štítů visí z tebe a všeliké odění silných. Není ctnost, která by na tobě nezářila, a čím se honosili svatí, ty máš všechno jediná!“⁴

„Ó, Paní naše, Prostřednice naše, Orodovnice naše, Synu svému nás svěř! Ó, Požehnaná, pro milost, kterou jsi zasloužila, aby ten, který skrze tebe vzal účast na naší slabosti a bídě, na tvou přímluvu nám dal podíl na své blaženosti a slávě.“⁵

Růže snívá, milostivá
máš mne ráda? Splň, co žádá
srdce štvané: Dej, ať plane,
umře též jen pro tebe!

Ó, moje Paní, dej mi to štěstí
milovat tebe, k nebi se vznést
s povzdechem lásky na mroucích rtech!

Maria krásná, naděje spásná,
tys hvězda blahá, s ní moje dráha
v přístavu rajském ukončí běh.¹

¹ Dnem svého obrácení nazýval sv. Alfons 23.10.1723, kdy po hlubokém pokoření v advokátské praxi a po překonání otcova odporu opustil světskou dráhu a vstoupil do duchovního stavu.

² In Antiphonam Salve Regina s. IV. ML 184, 1073. Mezi spisy sv. Bernarda.

³ Narážka na Jakubova slova Izákovi (Gn 27,27).

⁴ In Antiphonam Salve Regina. ML 184, 1075.

⁵ S. Bernardus, In adventu Domini, s. 2. ML 183, 43.

Sv. Alfons Maria de Liguori: Vznešenosti Panny Marie
IV. Různé způsoby pobožnosti k Panně Marii
Zakončení díla

*Ať žije Ježíš, Maria, Josef a Terezie!*²

¹ Přeložil P. Václav Holakovský, CSsR.

² Sv. Alfons přidává velmi často k obvyklým svatým jménům i sv. Terezii; tímto způsobem začíná všechny svoje listy. Tuto světici uctíval jako svoji ochránkyni, nazýval ji svou Učitelkou a její úctu doporučoval i své kongregaci. – Za touto částí následuje v originálu sbírka mariánských příkladů.

V. Různé modlitby k Matce Boží

Dodatek:

Seznam hlavních autorů, které uvádí sv. Alfons ve „Vznešenostech Panny Marie“

Různé modlitby k Matce Boží

Blosiova modlitba¹

Bud' zdráva, nejdobrotivější Matko milosrdenství, bud' zdráva, Prostřednice smíření. Lásky nejhodnější Panno, kdo by tebe nemiloval? Jsi Světlem v pochybnostech, Útěchou ve strastech, v úzkostech Úlevou, v nebezpečích a pokušeních Útočištěm. Jsi po svém Synu naší jistotou Spásou. Blahoslavení, kteří tebe, Paní, milují! Nakloň se laskavě k prosbám svého služebníka, ubohého hříšníka, a znič paprsky své svatosti mráz mých vášní, abych se ti líbil.

Modlitba k Panně Marii podle sv. Efréma²

Ó, neposkvrněná a neskonale čistá Panno Maria, Matko Boží, Královno světa, Naděje malomyslných! Jsi Radostí svatých, jsi Smířením hříšníků s Bohem, jsi Orodovnicí opuštěných, bezpečným Přístavem ztroskotaných; jsi Útěchou světa, Vykoupením otroků, Zotavením zarmoucených, Spásou vesmíru; ó, mocná Královno, do tvé ochrany se svěřujeme. Po Bohu, ó, naše Paní, jsi jediná naše Naděje. Nazýváme se tvými služebníky; nedopušť, aby nás náš nepřítel strhl do pekla. Bud' zdráva, nejlepší Prostřednice mezi Bohem a lidmi! Tebe zdravím, ó, mocná Prostřednice smíru mezi Bohem a lidmi, ó, Matko Ježíše, našeho Spasitele. Tobě bud' čest a sláva s Otcem i Duchem Svatým. Amen.

Modlitba sv. Tomáše³

Ó, nejblahoslavenější a nejsladší Panno Maria, plná milosrdenství, tvé dobrotě svěřuji svou duši i své tělo, své myšlenky, práce, život i svoji smrt. Ó, má Paní, pomoz mi a posiluj mne proti ďábovým nástrahám. Vypros mi pravou a dokonalou lásku, abych celým srdcem miloval tvého nejmilejšího Syna a svého Pána, Ježíše Krista, a po něm nade vše tebe. Ó, Královno a má Matko, svou mocnou přímlovou ve mně vždycky až do smrti udržuj tuto lásku a po smrti mě uveď do otčiny blažených.

V tebe jsem složil všechnu svou naději. (Sv. Jan Damašský)

Není možné, abys ty, Maria, opustila toho, kdo v tebe důvěřuje. (Sv. Bernard)

Jen rač chtít naši spásu, a zcela jistě budeme spaseni. (Eadmer)

Zdravas, Dcero Boha Otce, zdravas, Matko Boha Syna, zdravas, Snoubenko Ducha Svatého, zdravas, Chráme celé Nejsvětější Trojice. (Šimon Garcia)⁴

Ať žije Ježíš, Maria, Josef a Terezie.

Korunka ke cti Sedmibolestné Panny Marie⁵

Bože, pospěš mi na pomoc, Pane, slyš moje volání. Sláva Otci i Synu i Duchu Svatému...

¹ Paradisus animae fidelis, p. 2: Piarum preclarum Cimelarchion.

² Sermo de SS. Dei Gen. Virg. Mariae laudibus.

³ Uvádí Marchese, Diario sacro d'esercizi... 7. marzo. Venezia 1717.

⁴ Šimon Garcia, člen řádu Paulánů. Cituje Barry, Le paradis ouvert...

⁵ Tato Korunka patří v prvním světčovým pracím, jak sám říká ve Vznešenostech Panny Marie, část II., Úvahy o sedmi bolestech Panny Marie jednotlivě, Bolest VII., konec.

Matko má, kéž duše moje
doprovází strasti tvoje
při skonání Ježíše.

Bolest I. – Se soucitem vzpomínám, Matko má bolestná, na první meč bolesti, který tě proklál, když ti bylo v chrámě Simeonovými ústy zjeveno všechno utrpení, které lidé způsobí tvému milému Ježíši a které jsi dobře znala z Písma svatého, že jednou umře před tvýma očima na potupném dřevě, zbrcený krví a opuštěný ode všech, a ty sama že nebudeš moci ho ani chránit ani mu pomoci. Pro tuto smutnou vzpomínku, která tolik roků svírala tvé srdce, tě prosím, má Královno, vypros mi milost, abych v životě i ve smrti pamatoval na Ježíšovo utrpení a na tvé bolesti. – Otče náš, Zdrávas, Sláva Otci atd. Matko má, kéž duše moje... (opakuje se při každé bolesti).

Bolest II. – Se soucitem vzpomínám, Matko má bolestná, na druhý meč, který tě proklál, když jsi viděla, jak tvůj nevinný Syn, sotvaže se narodil, je na smrt pronásledován, a to právě od těch lidí, pro které se narodil, a tys byla nucena s ním prchnout za noci tajně do Egypta. Pro četné nesnáze, které jsi, útlá Panno, vytrpěla se svým vyhnaným Dítětem na dlouhé a namáhavé cestě v opuštěných a drsných krajinách a za pobytu v Egyptě, kde jste žili jako neznámí, chudí a pohrdaní cizinci po dlouhá léta, prosím tě, má Paní milovaná, vypros mi milost, abych trpělivě snášel ve tvé společnosti až do smrti nesnáze tohoto bídneho života, abych tak ušel věčným a zaslouženým pekelným útrapám. – Otče náš, Zdrávas, Sláva Otci, Matko má, kéž duše moje...

Bolest III. – Se soucitem vzpomínám, Matko má bolestná, na třetí meč, který tě proklál při ztrátě tvého milého Syna, Ježíše Krista, který zůstal od tebe po tři dny vzdálen v Jeruzalémě. Dovedu si představit, má nejmilejší Královno, jak nejenže sis v ty noci neodpočinula, ale jak jsi po něm co nejvroucněji vzdychala, když jsi ho neviděla u sebe a neznala důvod jeho prodlení. Pro vzdechy těch tří dnů, pro tebe tak dlouhých a trpkých, tě prosím, vypros mi milost, abych nikdy neztratil Boha, ale navždy s ním zůstal spojen, a tak se rozloučil ve chvíli smrti i s tímto světem. – Otče náš, Zdrávas, Sláva Otci, Matko má, kéž duše moje...

Bolest IV. – Se soucitem vzpomínám, Matko má bolestná, na čtvrtý meč, který tě proklál, když jsi viděla svého Syna odsouzeného na smrt, svázaného provazy a řetězy, pokrytého krví a ranami, korunovaného trny, padajícího cestou pod těžkým křížem, který nesl na rozdrásaných ramenou, a vlečeného jako nevinného Beránka k smrti z lásky k nám. Tehdy jsi ho potkala tváří v tvář a vaše pohledy vzájemně pronikly jako kruté šípy vaše láskou planoucí srdce. Pro tuto nesmírnou bolest, tě prosím, vypros mi milost, abych žil vždy odevzdáný do Boží vůle a radostně nesl s Ježíšem svůj kříž až do posledního svého dechu. – Otče náš, Zdrávas, Sláva Otci, Matko má, kéž duše moje...

Bolest V. – Se soucitem vzpomínám, Matko má bolestná, na pátý meč, který tě proklál, když jsi viděla na hoře Kalvárii, jak ponenáhlu v nesčetných mukách a opovržení umíral na tvrdém loži kříže tvůj milovaný Syn, Ježíš Kristus, a tys mu nemohla prokázat sebemenší útěchu, která není odepřena v hodině smrti ani největším zločincům. Pro smrtelný zápas, který jsi, milovaná Matko, spolu s Ježíšem prožívala, a pro něžnost, s níž jsi vyslechla jeho poslední slovo z kříže tobě, jímž ti odkázal s tvým svolením v Janově osobě nás všechny za děti, a pro bolest, kterou jsi zakusila, když jsi viděla, jak sklonil hlavu a vydechl, tě prosím, vypros mi u svého ukřižovaného Ježíše, abych žil a zemřel ukřižován všem věcem světa a neznal po svůj celý život nic než jediného Boha, a tak jednou vstoupil do nebe, abych se s ním radoval tváří v tvář. – Otče náš, Zdrávas, Sláva Otci, Matko má, kéž duše moje...

Bolest VI. – Se soucitem vzpomínám, Matko má bolestná, na šestý meč, který tě proklál, když jsi viděla, jak kopí probodlo Srdce tvého mrtvého Syna, zemřelého za ty nevděčnický, jejichž touhu po trýznění nenasytila ani jeho smrt. Pro tuto bolest tobě způsobenou, tě prosím, vypros mi milost, abych měl svůj příbytek v Ježíšově Srdci, pro mne zraněném a otevřeném, v tom Srdci, které je nádherným sídlem lásky, v němž odpočívají všechny duše Boha

milující a kde nebudu na nic jiného myslet a nic jiného milovat než Boha. Panno Nejsvětější, ty to můžeš učinit, od tebe to očekávám. – Otče náš, Zdrávas, Sláva Otci, Matko má, kéž duše moje...

Bolest VII. – Se soucitem vzpomínám, Matko má bolestná, na sedmý meč, který tě proklál, když jsi na svých loktech držela svého mrtvého Syna, ne již v podobě milého a něžného dítěte jako kdysi v betlémské stáji, ale zakrváceného, zsináleho a rozdrásaného ranami až do kostí. Tehdy jsi říkala: Synu můj, Synu můj, kam až tě zavedla láska! Když byl nesen do hrobu, i tys ho provázela a vlastníma rukama jsi ho v hrobě uložila, s posledním pozdravem jsi zanechala u svého pohřbeného Syna i své milující srdce. Pro toliké mučednictví své duše mi vypros milost, ó, Matko krásné lásky, abych zanechal urážek, jimiž jsem zahrnul svého Boha. Lituji jich z celého srdce. Chraň mne v pokušeních, buď při mně v hodině smrti, abych – spasen zásluhami Ježíše Krista a tvými – s tvou pomocí mohl jednou v nebi chválit Ježíše Krista a tebe po celou věčnost. Amen. – Otče náš, Zdrávas, Sláva Otci, Matko má, kéž duše moje...

Oroduj za nás, Panno přebolestná – aby nám dal Kristus účast na svých zaslíbeních.

Modleme se:

Ó, Bože, při jehož umučení podle Simeonova proroctví nejsladší duši přeslavné Panny Matky Marie pronikl meč bolesti: popřej milostivě, když zbožně uctíváme její bolesti, a pro její slavné zásluhy a na přimluvu všech svatých, kteří věrně vytrvali pod křížem, abychom dosáhli blaženého ovoce tvého utrpení, který žiješ a kraluješ na věky věků. Amen.

Korunka ke cti Neposkvřněného Početí Panny Marie, jak se koná v některých kostelech

Bože, pospěš mi na pomoc, Pane, slyš moje volání. Sláva Otci i Synu i Duchu Svatému... Potom se modlí jeden Otčenáš a čtyři Zdrávasy na poděkování Bohu Otci za milosti, udělené Panně Marii. Stejně tak k Bohu Synu a Duchu Svatému. Na konci každého Zdrávasu se přidává: „Velebeno budiž Neposkvřněné Početí Panny Marie.“ Po čtyřech Zdrávasech se přidává:

Lilie jsi mezi trny,
Panno naše přemilá,
počatá jsi bez poskvrny,
žes nám Boha zrodila.

Na konci:

Oroduj za nás, Neposkvřněná Panno – aby nám dal Kristus účast na svých zaslíbeních.

Modleme se:

Svým služebníkům, prosíme, Pane, uděl dar nebeské milosti, aby těm, jimž se stal porod blahoslavené Panny počátkem spásy, přinesla památná slavnost jejího Početí rozmnožení míru. Skrze Krista, našeho Pána. Amen.

Zasvěcení Panně Marii¹

Přesvatá Panno, Matko Boží, já N., třebaže jsem zcela nehodný být tvým služebníkem, roznícen tvou podivuhodnou dobrotou a touhou ti sloužit, volím si tě dnes za přítomnosti svého anděla strážného a celého nebeského dvora za svoji zvláštní Paní, Orodovnici a Matku. Pevně si umínuji tebe vždycky milovat a tobě v budoucnosti sloužit. Vynasnažím se, jak budu moci, aby tě též jiní milovali a tobě sloužili. Matko Boží a má nejdobrotivější a nejlaskavější Matko, pro krev tvého Syna za mne prolitou tě prosím, abys mne přijala do počtu svých služebníků za svého syna a stálého služebníka. Pomáhej mi ve všech mých myšlenkách, slovech

¹ Tato modlitba je volnou parafrází zásvětné bratrské modlitby z knihy: Pavone, Dell'Istruzioni della Congrega dei Chierici dell'Assunzione in Napoli... Napoli 1629.

a skutcích ve všech okamžicích mého života tak, aby můj každý krok a každý dech směřoval k větší slávě Boží. Svou všemocnou přímluvou mi vypros, abych již nikdy neurazil svého milovaného Ježíše, ale abych ho oslavoval a miloval v tomto životě a s ním miloval tebe, má přemilá a nejdražší Matko, a jednou aby se mi dostalo štěstí, milovat a radovat se s vámi v nebesích po všechny věky. Amen.

Má Matko, Maria, tobě svěřuji svou duši, zvláště pro hodinku mé smrti!

Zasvěcení rodiny Panně Marii

Požehnaná a neposkvrněná Panno, Královno a naše Matko, Útočiště a Potěšení všech ubohých! Hle, klečím před tvým trůnem s celou svou rodinou a tebe si volím za svou Paní, Matku a Přímluvkyni u Boha. Se všemi svými drahými se zasvěcuji navždy tvé službě a prosím tě, Matko Boží, rač nás přijmout do počtu svých služebníků a pod svou ochranu a pomáhej nám v celém životě a zvláště v hodině naší smrti. Ó, Matko milosrdenství, ustanovuji tě za Paní a Vládkyni celého svého domu, svých příbuzných, svých zájmů a všech svých záležitostí. Ó, převezmi milostivě na sebe tuto službu a nakládej se vším, jak se ti zlíbí. Žehnej mně i všem členům mé rodiny a nedopusť, aby někdo z nás urazil tvého Syna. Chraň nás v pokušeních, vzdaluj od nás nebezpečí, pečuj o nás v našich potřebách, rad' nám v pochybnostech, těš nás v souženích, pomáhej nám v nemocích a zvláště ve smrtelných úzkostech. Nedopusť, aby se ďábel mohl chlubit, že do svých okovů strhl někoho z nás, kteří jsme se tobě zasvětili, ale přiveď nás do nebe, kde ti budeme děkovat a spolu s tebou chválit a milovat svého Vykupitele, Ježíše Krista, po celou věčnost. Amen.

Poznámka: Papež Klement XII. udělil této modlitbě odpustky 100 dní, plnomocné jednou za měsíc za obvyklých podmínek. ²³⁾

Povzdechy k Panně Marii

Matko Boží, pamatuj na mne! (Sv. František Xaverský)

Panno a Matko, dej, ať na tebe vždycky pamatuji. (Sv. Filip Neri)

Maria, Panno, Matko Boží, oroduj za mne u Ježíše! (Sv. Filip Neri)

Ó, Paní, vypros mi, aby mě Ježíš nezapudil od sebe. (Sv. Anselm)

Kéž mé srdce, ó, Maria, tebe nepřestane milovat a můj jazyk velebit. (Sv. Bonaventura)

Ó, Paní, pro svou lásku k Ježíši, pomoz mi ho milovat. (Sv. Anselm)

Ó, Maria, rač mne učinit svou služebnicí. (Bl. Jana de Valois)

Ó, Maria, zcela se ti odevzdávám; přijmi mne a opatruj mne. (Sv. Maří Magdalena de Pazzi)

Ó, Maria, neopouštěj mě až do smrti. (P. Spinelli, T.J.)

Zdravas, Maria, Matičko má. (P. František Brancaccio, T.J.)

Svatá Maria, moje Orodovnice, oroduj za mne. (P. Sertorius Caputi, T.J.)

Miluji-li Pannu Marii, jsem si jistý setrváním a spásou a dosáhnu od Boha vše, co chci. (Sv. Jan Berchmans, T.J.)

Modlitba Ludvíka Blossia k Nejsvětější Panně¹

Zdravas, Naděje zoufajících, Pomocnice opuštěných, Maria! Tvůj Syn tebe tak hluboce ctí, že brzy dosáhneš všeho, zač ho poprosíš; brzy se stane, cokoli budeš chtít. Tobě jsou svěřeny poklady nebeského království. Uděl mi, má Paní, abych v bouřích tohoto života vzhlížel vždy k tobě, veď mě a chraň mě každou hodinu a každou chvíli, ó, má sladká Ochrano!

²³⁾ Srov. Enchiridion odpustků, MCM Olomouc 2000. V Ustanovení 1 „Zasvěcení rodin“ (str. 35) se stanovuje, že zasvěcení rodin musí být buď Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu nebo Svaté Rodině, tedy Ježíši, Marii a Josefovi. Při vlastním úkonu přiznává plnomocný odpustek, ve výroční den částečný (v jiné dny žádný).

¹ Paradiscus animae fidelis, p. 2: Piarum precularum Cimelarchion.

Povzdech bratra Alfonsa Rodrigueza, T.J.

Ježíši a Maria, láska má nejsladší, pro vás ať trpím, pro vás ať umřu, ať jsem celý váš a nikdy svůj.

Povzdechy sv. Bernarda¹ nebo jiného zbožného spisovatele, čerpané z modlitby Zdrávas Královno:

K tobě voláme, Královno milosrdenství, ukaž se nám, abychom tě viděli, jak rozdáváš dobrodiní, poskytuješ útěchu, vléváš sílu. Ukaž nám své milosrdenství a budeme spaseni.

Vládkyně všeho, světice, převyšující všechny svaté, naše Záštitu a Útočiště, Ozdobo světa, Slávo nebes, znej se k těm, kteří tě milují. Slyš nás, neboť tvůj Syn tě ctí tím, že ti nic neodepře.

Rychle pospěš, má Paní, a pomoz svým slitováním svému ubohému služebníkov, volajícímu k tobě, a vytrhni ho z rukou nepřitele.

Kdo by k tobě nevzdychal? Hle, my vzdycháme láskou i bolestí. A jak nemáme k tobě vzdychat, když jsi Útěchou ubohých, Útočištěm vyhnaných, Osvobozením zajatých? Nepochybujeme, že jakmile shlédneš na naši bídu, tvá slitovnost nám brzy pomůže.

Ó, Paní naše, Obhájkyně naše, svěř nás svému Synu! Učiň, ó, Požehnaná, pro milost, kterou jsi zasloužila, aby ten, který skrze tebe vzal účast na naší slabosti a bídě, na tvou přímluvu nám dal podíl na své blaženosti a slávě.

Nejsvětější Panna zjevila jedné zbožné duši², že jí jsou velmi milé tyto modlitby:

Děkuji ti, věčný Otče, za moc, kterou jsi udělil Panně Marii, své Dceři. – Otče náš, Zdrávas, Sláva Otci.

Děkuji ti, věčný Synu, za moudrost, kterou jsi udělil Panně Marii, své Matce. – Otče náš, Zdrávas, Sláva Otci.

Děkuji ti, věčný Duchu Svatý, za lásku, kterou jsi udělil Panně Marii, své Snoubence. – Otče náš, Zdrávas, Sláva Otci.

Ať žije Ježíš, naše láska, a Panna Maria, naše naděje!

¹ Medit. in Salve Regina. ML 184, 1079.1080.

² Nevíme, koho míní sv. Alfons; tytéž myšlenky však nalézáme ve zjeveních sv. Gertrudy a sv. Mechtildy: Liber spec. gr., p. 1, c. 47; Legatus div. pietatis, c. 19.

Dodatek:

Seznam hlavních autorů, které uvádí sv. Alfons ve „Vznešenostech Panny Marie“

ADAM, Ocist, opat v Perseigne, †1221.

AEGIDIUS (Fonseca) de Praesent., OSAug, profesor v Coimbře, †1626.

ALANUS DE RUPE (de la Roche), OP, profesor teologie v Rostocku, †1475.

ALBERT VELIKÝ, sv., OP, profesor na vysokých školách v Kolíně a v Paříži, učitel sv. Tomáše Akvinského, Doctor universalis, †1280.

ALGRINUS, kardinál, profesor teologie v Paříži, †1233

ALŽBĚTA DURYNSKÁ, sv., dcera uherského krále Ondřeje, provdaná za lantkraběte Ludvíka, po jeho smrti zapuzená z hradu 1227, svatořečena 1235.

ALŽBĚTA SCHÖNAVSKÁ, sv., OSB, sestra Egberta Schönnavského, abatyše kláštera v Schönau, †1165.

AMADEUS (AMEDEUS) z Lausanne, blah., Ocist, biskup v Lausanne, †1159.

AMBROŽ, sv., první ze čtyř velkých církevních Otců Západu, arcibiskup v Miláně, †397.

AMFILOCH, sv., biskup v Ikoniu, odpůrce arianismu, † po r. 394.

ANASTASIUS SINAITA, mnich, odpůrce monofyzitismu, † kol. r. 700.

ANSELM LAONSKÝ, žák sv. Anselma z Canterbury, profesor teologie, †1117.

ANSELM Z CANTERBURY, sv., OSB, arcibiskup primas anglický, obhájce práv Církve, †1109.

ANTONÍN, sv., OP, arcibiskup ve Florencii, †1459.

ANTONÍN PADUÁNSKÝ, sv., OFMin, profesor teologie a kazatel, †1231.

APPONIUS, spisovatel, žil v 6. století, vykladatel Velepísně.

ARNOLD ZE CHARTRES, OSB, přítel sv. Bernarda, opat v Bonneval, † po 1156.

ATANÁŠ, sv., patriarcha v Alexandrii, odpůrce arianismu, †373. Sv. Alfons cituje většinou spisy, které mu jsou jen připisovány.

AUGUSTIN, sv., biskup v Hippo v Africe, jeden z největších církevních Otců, †430. Pod jeho jménem však koluje mnoho cizích spisů, hlavně tzv. řečí.

AURIEEMMA, S.J., žil v 17. století.

AUTPERTUS AMBROŽ, sv., OSB, odchovanec kláštera v St. Korveji, †829.

AVILA JAN, duchovní spisovatel a misionář, † v Montille (Španělsko).

BARONIUS, kardinál, žák sv. Filipa Neri, spisovatel církevních Annálů, †1607.

BARRADES SEBASTIAN, SJ, profesor v Evoře a v Coimbře, †1615.

BASIL SELEUCIJSKÝ, biskup, monofyzita, †460.

BASIL VELIKÝ, sv., biskup v Caesareji, průkopník mnišského života, Učitel Církve, †379.

BÉDA CTIHODNÝ, sv., Učitel Církve, pěstitel církevní i světské vědy v Anglii, †735.

BERNARD, sv., Učitel Církve, Doctor mellifluus, zakladatel cisterciáckého řádu, †1153.

BERNARDIN SIENSKÝ, sv., OFM, reformátor, kazatel, spisovatel, †1444.

BERNARDIN Z BUSTI, OFM, z patricijské milánské rodiny dei Busti, kazatel, †1500.

BLOSIUS (De Blois) LUDVÍK, OSB, asketický spisovatel, opat v Liesse v severní Francii, †1566.

BOHUMÍR, OSB, opat ve Vendôme, kardinál, †1132.

BONAVENTURA, sv., OFM, kardinál, Učitel Církve, profesor teologie, spisovatel, †1274.

BONAVENTURA BADUARIUS, blah., Aug.Er., profesor teologie v Paříži, kardinál, †1388.

BRIGITA ŠVÉDSKÁ, sv., zakladatelka řádu, vynikla zjeveními. †1373.

BRUNO ZE SEGNI, OSB, učený a vlivný opat z Monte Cassino, †1123.

BURCHARD SASKÝ, OP, popsal Svatou zemi. Byl činný kol. r. 1283.

CAESARIUS Z HEISTERBACHU, OCist, zbožný a vzdělaný spisovatel, † kol. r. 1240.

CATHARINUS, OP, teolog Tridentského sněmu, †1553.

CEDRENUS JIŘÍ, řecký spisovatel v polovině 11. století.

CELESTIN V., sv., papež. †1296.

COLOMBIÉRE, Klaudius de la, blah., SJ, duchovní vůdce sv. Markéty Alacoque, †1682.

CONTENSON VINCENC, OP, tomistický teolog, †1674.

CORNELIUS A LAPIDE, SJ, profesor Písma svatého v Lovani a v Římě. †1637.

CRASSET JEAN, SJ, oblíbený asketický spisovatel, †1692.

CYPRÍÁN, sv., biskup v Kartágu, mučedník, †258.

CYRIL ALEXANDRIJSKÝ, sv., patriarcha, Učitel Církve, obhájce Božího mateřství Panny Marie, †444.

DIVIŠ AREOPAGITA, Pseudo-Dyonysius, spisovatel z 5. stol., který se vydává za žáka apoštolů a který byl jako takový uznáván až do nejnovější doby.

DIVIŠ KARTUZIÁN, v Roermondu (Holandsko), profesor, reformátor, velmi plodný spisovatel, †1471.

DIVIŠ VELIKÝ, patriarcha v Alexandrii (Dionysius), odpůrce různých bludů, † kol. r. 264.

EADMER, OSB, průvodce sv. Anselma z Canterbury, †1124.

EFRÉM SYRSKÝ, sv., Učitel Církve, † kol. r. 373.

EGBERT, OSB, opat v Schönau, †1184.

EPIFAN, sv., biskup v Salamis na Kypru, †403.

EPIFAN MLADŠÍ, mnich a kněz v Jeruzalémě ve 12. stol.

EUSEBIUS, sv., papež, †310.

FERNANDEZ BENEDETO, SJ, Portugalec, †1660.

FLAVIUS JOSEF, židovský dějepisec, † za císaře Trajána.

FLODOARD, remešský archivář, dějepisec, †966.

FRANTIŠEK SALESKÝ, sv., biskup v Ženevě, zasloužil se o povznesení náboženského života ve Francii, Učitel Církve, †1622.

FULGENCIUS Z RUSPE, sv., biskup v Ruspe v severní Africe, veliký teolog, †533.

GERMANOS I., sv., patriarcha cařihradský, obhájce úcty obrazů, †733.

GERSON, kancléř pařížské univerzity, teolog, †1429.

GERTRUDA, sv., OCist, vynikla svými zjeveními, † kol. r. 1302.

GONET, OP, tomistický teolog, †1681.

GUERRIK, blah., OSB, opat v Igny, vrstevník sv. Bernarda.

HILDEBERT, arcibiskup v Tours, často označován za světce, †1133.

HILDEGARDA, sv., zakladatelka kláštera v Rupertsbergu u Bingen, vynikla zjeveními. †1179.

HUBERTIN Z CASALE, OFM, psal o františkánské chudobě, žil začátkem 14. stol.

HUGO A S. CHARO, OP, kardinál, papežský legát, vydal první biblickou konkordanci, †1263.

HUGO OD SV. VIKTORA, kanovník sv. Viktora v Paříži, teolog a mystik, †1141.

ILDEFONS, sv., arcibiskup v Toledu, je oslavován jako mariánský ctitel. †667.

INNOCENC III., vynikající papež 1198-1216.

IRENEJ, sv., biskup v Lyonu, odpůrce gnostiků, mučedník, † kol. r. 202.

ISIDOR SEVILSKÝ, sv., arcibiskup, největší starověký spisovatel ve Španělsku, Učitel Církve. †636.

JAKUB, mnich, zbožný, učený řecký spisovatel ve 2. polovině 11. století.

JAN DAMAŠSKÝ, sv., vynikající teolog východní Církve, obhájce úcty obrazů. †749.

JAN GEOMETRES (Geometra), mnich, spisovatel a básník v 10. stol. na Východě.

JAN ZLATOÚSTÝ, sv., patriarcha cařihradský, slavný kazatel a vykladatel Písma sv. †407.

JIRÍ NIKOMEDSKÝ, stoupenec Fotiův, biskup, žil koncem 9. stol.

JORDAN SASKÝ, blah., OP, generál řádu, kterému dal první konstituce, †1237.

JUSTIN, sv., mučedník, obhájce křesťanství, † kol. r. 166.

KAREL BOROMEJSKÝ, sv., arcibiskup v Miláně, reformátor náboženského života. †1584.

KATEŘINA SIENSKÁ, sv., OP, vynikla kajícností, viděními, diplomatickými schopnostmi. †1380.

KONRÁD SASKÝ (Holzinger), OFM, lektor teologie, †1279.

KOSMAS JERUZALÉMSKÝ, mnich v lávře sv. Sáby u Jeruzaléma, biskup, † kol. r. 781.

LANDSBERGER JAN JUSTUS, kartuzián, oblíbený a vlivný spisovatel, †1539 v pověsti svatosti.

LEV VELIKÝ, sv., papež 440-461, patří k velkým církevním Otcům Západu, †461.

LEZANA DE, karmelitán, profesor v Toledu a v Alcale, †1659.

LUDOLF SASKÝ, OP, později kartuzián ve Štrasburku, †1377.

LUDVÍK DE PONTE, SJ, profesor filozofie a teologie, asketický spisovatel, †1624.

MECHTILDA, sv., OCist, sestra sv. Gertrudy; vynikla mystickým životem a viděními. †1299.

METAFRASTES SIMEON, vynikající byzantský hagiograf, v 2. pol. 10. stol.

METOD, sv., mučedník, Origenův odpůrce, †311. Byly mu přičítány spisy pozdějšího původu.

MIECHOW JUSTIN, OP, převor v Gdaňsku, †1634. Vydal výklad k Loretánské litanii.

MIKULÁŠ (Monachus), mnich, nejprve OSB, později OCist, sekretář sv. Bernarda, jehož pečeti zneužil; nakonec zas OSB.

MIKULÁŠ Z KUSY, kardinál, legát, polyhistor, †1464.

MURATORI LUDVÍK, modenský kněz, který vynikl jak ve vědě, tak ve ctnosti, zvláště v charitativní činnosti; několika spisy však vzbudil prudké kontraverze, mezi nimi knihou „Della regolata devozione“, Venezia 1747. Zemřel 1750.

NATALIS ALEXANDER, OP, profesor teologie u sv. Jakuba v Paříži, †1724.

NICEFORUS CALLISTUS, dějepisec, teolog a básník v Cařihradě, † po r. 1341.

NICOLE PETR, s Arnoldem hlavní průkopník jansenismu ve Francii, †1695.

NIEREMBERG JAN EUSEBIUS, SJ, nar. v Madridu z německých rodičů, profesor přírodních věd a Pisma svatého, zpovědník, †1658.

NOVARUS (Novarini, u sv. Alfonsa „Novarino“), theatinský teolog, †1650.

ODILO, sv., opat v Clugny, †1048.

OGER, blah., OCist, opat v Locedio, †1214.

ORIGENES, vynikající učenec křesťanského starověku, † kol. r. 254.

PACIUCELLI ANGELO, OP, provinciál římské řádové provincie, †1660.

PELBART TEMEŠVÁRSKÝ, OFM, slavný kazatel, † kol. r. 1490.

PEPE FRANTIŠEK, SJ, vrstevník sv. Alfonsa, napsal knihu o „Vznešenostech Ježíše a Marie“.

PETAVIUS DIVIŠ, SJ, profesor teologie v Paříži, vynikající učenec, †1652.

PETR DAMIANI, sv., OSB, kardinál, legát, reformátor náboženského života, †1072.

PETR KANISIUS, sv., SJ, vykonal nesmírně mnoho pro obrodu katolického života v Německu; je známý svými katechismy; Učitel Církve. †1597.

PETR ZLATOMLUVÝ, sv., biskup v Ravenně, Učitel Církve, † kol. r. 459.

PETRUS CELLENSIS, OSB, opat v La Celle u Troyes, později biskup v Chartres, †1183.

PROKLUS, sv., patriarcha cařihradský, odpůrce nestorianismu, †446.

RAYMUND JORDANIS, augustiniánský kanovník, (Idiot), opat v Celles (Bourges), †1381.

RIBERA FRANTIŠEK, SJ, profesor Pisma svatého v Salamance, †1591.

RICHARD OD SV. VAVŘINCE, penitenciář v Rouen, † kol. r. 1245.

RICHARD OD SV. VÍKTORA, převor kláštera augustiniánů u sv. Viktora v Paříži, mystik. †1173.

RUPERT, OSB, opat v Deutz, velmi vzdělaný, †1135.

ŘEHOŘ DIVOTVŮRCE, sv., biskup v Caesareji Pontské, †270.

ŘEHOŘ NAZIÁNSKÝ, sv., biskup cařihradský, Učitel Církve, † kol. r. 189.

ŘEHOŘ TOURSKÝ, sv., biskup v Tours, †594.

ŘEHOŘ VELIKÝ, sv., papež 590-604, organizátor, reformátor, spisovatel.

ŘEHOŘ VII., sv., papež 1073-1085, bojovník za čistotu mravů a svobodu Církve.

ŘEHOŘ Z NYSSY, sv., biskup v Nysse, Učitel Církve, †394.

SEGNERI PAVEL, SJ, misionář, †1694.

SOFRON, sv., mnich u sv. Sáby u Jeruzaléma, odpůrce monotheletů, patriarcha jeruzalémský, † kol. r. 638. Pod jeho jménem jsou též vydávány jiné spisy.

SURIUS VAVŘINEC, kartuzián, dějepisec a hagiograf, †1578 v Řezně.

ŠIMON FIDATUS Z KASSIE, blah., AugEr., †1348 ve Florencii.

TAULER JAN, OP, mystik, kazatel, †1361 ve Štrasburku.

TERTULIÁN, slavný křesťanský apologeta, později montanista, † po r. 220.

THEOFIL, patriarcha v Alexandrii, ctižádostivec, odpůrce mnichů a sv. Jana Zlatoústého. † 412.

TOMÁŠ AKVINSKÝ, sv., profesor teologie a filozofie, kníže křesťanské bohovědy, Učitel Církve. †1274.

TOMÁŠ Z VILLANOVY, sv., AugEr, profesor v Salamance, kazatel, arcibiskup ve Valencii, †1555.

TOMÁŠ ZE ŠTRASBURKU, AugEr, profesor teologie v Paříži, †1537 ve Vídni.

VAVŘINEC JUSTINIANI, sv., patriarcha benátský, velmi dobročinný. †1455.

VEGA KRYŠTOF, SJ, profesor mravouky, †1672 ve Valencii. Jeho Theol. Mar. je nekritická.

VILÉM PAŘÍŽSKÝ, profesor teologie v Paříži, později biskup, †1248.

VINCENC FERERSKÝ, sv., OP, kazatel, získal pro víru mnoho židů a bludařů. †1419.

VINCENC Z BEAUVAIS, OP, encyklopedista, pedagog, †1264.

VITALIS A FURNO, OFM, kardinál, biskup v Albanu, †1327.

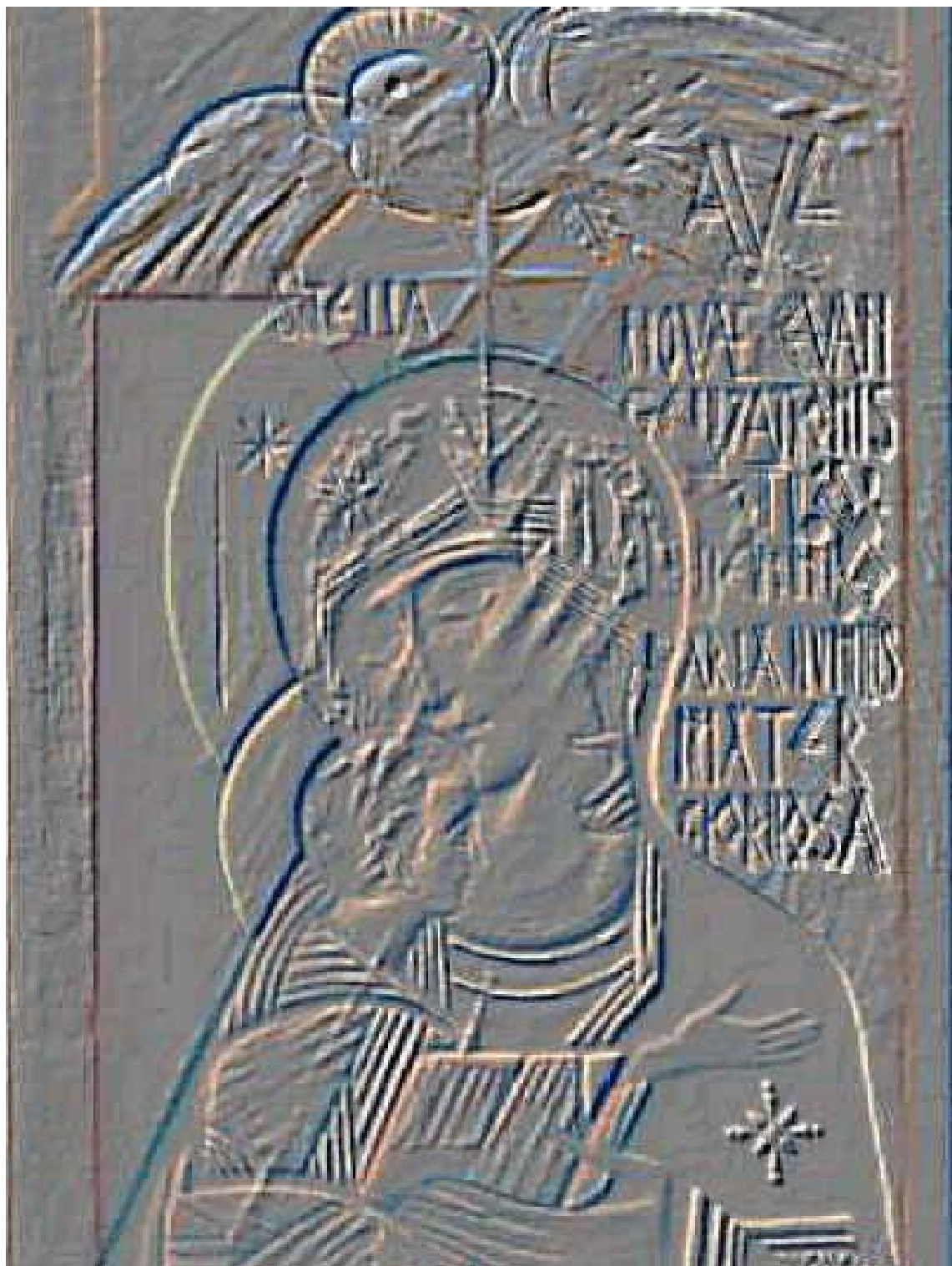
VIVA DOMINIK, SJ, profesor teologie v Neapoli, †1762.

WADDING LUKÁŠ, OFM, Ir, proslul františkánskými Annály, †1657 v Římě.

SV. ALFONS MARIA DE LIGUORI

Vznešenosti Panny Marie

„Ave stella novae evangelizationis tertio millenio Maria humilis mater gloriosa!"
„Buď zdráva, Hvězdo nové evangelizace třetího tisíciletí Maria, pokorná Matko oslavená!"